

**NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS**

Sharada Oriental Series No. 11X

FORWARDED

**NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
Vol. X**

**RAJA RAJENDRALALA MITRA
MM. HARAPRASADA SASTRI**

Biographical Sketches
SATKARI MUKHOPADHYAYA

Sharada Prakashan
DELHI-110052

016-019
11 912 10
V.10

First Published : 1871 - 1911

ISBN : 81-85320-11-X (Set)

THE ASIATIC SOCIETY
CALCUTTA-700016
ACC NO. S 3005
DATE 26.9.91

Published by :
SHARADA PRAKASHAN
E-239, Shastri Nagar,
DELHI - 110052, Ph: 7231820

Printed at :
NEW GIAN OFFSET PRINTERS
495, D.D.A. Complex, Shahzada Bagh,
Inderlok, DELHI - 110035

Sl. no. 83290

From

HARAPRASAD SASTRI,

To

C. LITTLE, ESQ.,

Honorary Secretary to the Asiatic Society of Bengal.

Dated, Naihati, the 28th January, 1892.

Sir,

With reference to the letter of Mr. C. E. Buckland, Secretary to the Government of Bengal, sent with the Assistant Secretary's letter of 4th July 1891, to the late Raja Rajendralala Mitra, LL.D., C.I.E., and the subsequent reminders forwarded to me, I have the honour to submit the following report of the operations in search of Sanskrit Manuscripts in private libraries in the Lower Provinces of Bengal, since 28th September 1888, the date of the submission of the last report by the late lamented Raja.

2. The Raja was in charge of the operations up to the 26th July 1891, the date of his death. During his last protracted illness he asked me to prepare the English summaries of his notices, which I did to the best of my power with the object of assisting him, while the entire management of the work was kept in his hands, and he passed final orders for the press. My initials have been appended to those works for which I prepared the English abstract. The Council of the Asiatic Society in their meeting of July last, appointed me to carry on the work in place of the distinguished scholar who had just passed away.

3. The Raja had one pandit, who travelled over the country, visiting every locality where Sanskrit Manuscripts were likely to be met with, and two pandits at head-quarters to assist him in collating the materials and passing them through the Press. The Council of the Asiatic Society at their meeting of November 1891, gave me permission to send one of the Pandits at head-quarters to travel, as the Raja, during his last illness, detained his travelling Pandit at head-quarters for some time, because he needed greater assistance in looking through the proof-sheets of the notices of Sanskrit Manuscripts.

4. At the time of submitting his last report the Raja expected (vide para. 19) that the examination of the Jaina Manuscripts at Azimgunge would take another year, and the Pandit finished his work in about that

time. Besides Azimgunge he visited Sántipur, Guptipárá, Mirhátá, and Begúne. While detained at head-quarters, he prepared notices of MSS. purchased for the Government of India and deposited at the Asiatic Society's rooms. He is now working at Dacca, visiting the various places in the purgannah of Vikrampur, in which was situated the last Hindu capital of Bengal and which is a well-known seat of Sanskrit learning, the foremost in East Bengal. The places visited in the Pargana Vikrampur are;—Báddámgar Subhádhyá, Tantar, Ghataker-koli, Jivasára, Teghare, Saktá, Ráámnagar Bharrákor, Bilandi Kondá, Noolda, and Ganjárá. The new travelling Pandit is working at Mymensingh, and during the last six months, notes have been collected of a large number of manuscripts examined. I personally went to both these districts with the view of superintending the work of the Pandits and of interesting influential persons in my work; and I have the satisfaction to report that at both these places great interest was evinced by the zamindars, pleaders, pandits and the officers of the Education Department. The Pandits often have to travel in the interior of the district where no conveyances worth the name are procurable, and it would be impossible for them to travel without the help of the local gentry, as they have to travel without previous preparation. I should take this opportunity of publicly acknowledging my obligations to Babu Devendra Kíshor Acháryya Chaudhuri and Hará Chandra Chaudhuri, enlightened zamindars of Muktagáchhi and Shergur, and to that distinguished literary man Babu Kámpasana Ghosh, who enjoys wide celebrity as a Bengali writer. As manager of the Bháwál Ráj, he has done, and is in a position to do, eminent services in facilitating the search for MSS. in the District of Dacca. In the Eastern districts, the Pandit need not be guided by popular rumour as to the places where Sanskrit MSS. are to be found, as was the case in Tirhoot and other places, because the educated classes in the Eastern districts take great interest in Sanskrit learning and know the places where the MSS. are and where MSS. are likely to be found.

5. In a *math* at Ramat in the Suburbs of Dacca some manu-

The Character of MSS. in East Bengal. *Scripta* written in Devnágarí character were found; with the exception of these, all the MSS. in East Bengal are written in Bengali character. They treat principally of *tátric* ceremonies. Kámákhvā in Assam has justly been described by the late Rájá Rájendralála Mitra as the capital of *Sákti* worship in India. The nearer one goes to that place one meets with works of *Tátric* literature in greater and larger numbers. In the Eastern districts the higher classes are almost invariably *tátrika*, and in the family of Babu Ekráñt Ráj, the Deputy Inspector of Schools, Dacca, were found 25 *tátric* codices which had never before been known to the learned world. I myself examined the collection in company with my Pandit, and as I had Aufrecht's *Catalogus Catalogorum* with me I could plainly see that those MSS. were not mentioned in it.

The MSS. of this collection are taken every care of, and are accompanied by a nominal subject catalogue. If collections of MSS. are equally well cared for in other families, it speaks very well for the taste of East Bengal. The Pandits of East Bengal read the Kātantra Grammar, and so they have got a large number of treatises of more or less value supplementing the information given in that work. We are getting a very large number of these works. In medicine too, East Bengal forms as it were a new school and we have already got two large works not yet known to the world.

6. Besides going to Dacca and Mymensingh I went to Benares,

My Tour.

where it was reported that several collections of MSS. were for sale. I purchased the entire collection made by a Bengali *Joti*, Rāmkrishna Brahmachārī; and Pandit Vindhyesvariprasād, the Oriental Librarian, Benares Sanskrit College, procured me a large number of MSS. from private individuals with the permission of Mr. A. Venis, the Principal of the Benares Sanskrit College, as under the existing rules the Pandit is not allowed to help scholars to purchase books without such permission. I utilized the time at my disposal after the work of purchasing MSS. in visiting two most important libraries in the city. One is that of the Maharaja of Benares, and the other is that of the *Guruvami Matha*, the heads of which were for generations the spiritual guides of the Maharaja's family. The collection at the

The Library at the Guruvami Matha.

The *Matha* is so large that five of us worked six hours a day for four days to make a cursory examination of MSS. contained in two only out of three rooms. Most of these MSS. were copied in the *Saka* years 1724 and 1731, when the establishment was in the zenith of its reputation. The works mostly belong to the Vedānta School of Philosophy, and some of them are exceedingly rare. For instance, there are several commentaries on the *Upanishads* by Prakāśārthakār whose works are regarded as lost. I found in this establishment a complete commentary of the *Rigveda* by Śaṅkarācāryya in the Bengali character, perhaps the only copy written in that character. I will give a detailed report of the results of my examination of this library when I submit the first volume of my notices of Sanskrit MSS.

7. The Maharaja's Library is well worthy of the head of the

Maharaja's Library.

Hindu community of Benares. The Library being situated on the other side of the river, and within the fort of Rāmnapur, is not much known outside the circle of select friends of the Maharaja. At the intercession of Pandit Priyanāth Tattvaratna and Pramathanāth Tarkaratna, the distinguished court pandits of the Maharaja, permission was most graciously accorded to me to examine the Library: and it is a matter of great regret that the time at my disposal allowed me to visit it for two days only. During my short examination, I found the Library to contain many interesting works. It is kept in fine rooms on the first floor, superintended by a Librarian with the help of a nominal

subject catalogue prepared some time ago. The second bundle contains six or seven small new *Kāvyas* not known to the learned world, and a rare little work "*Mudandlusa Kā na Kandali*" written in beautiful *Nāgarī* of the 14th century. It is written in prose and verse. In another bundle were found two works only, namely, "*Aryā Sapta Satikā*" and *Aryā Ashta Śāhasrikā*. I was at first led to believe that the first work was Gobardhanāchāryya's *Aryā Saptasatī*, but the second work roused my curiosity, both because it was placed under the head *Kārya*, and because the Librarian told me that it was a *Kārya*. On examination, however, it was found to be the *Ashta Śāhasrikā Prajñāpāramitā*, and then the first work was also examined and found to be the *Sapta Satikā Prajñā Pāramitā*, only one copy of which is known to the world, in Mr. Bendall's Cambridge catalogue of Buddhist MSS. The discovery of rare Buddhist MSS. in the orthodox Library of the Maharaja of Benares aroused my curiosity as to how they came there. The Librarian told me that they were purchased along with other works about 40 years ago from one Ranganāth, who belonged to the family of the *Ragurus* of Nepal, and who fled from that place possibly to avoid some political danger. He also informed me that the other works purchased from Ranganāth were all *tantras* and written in the Newari character. But I had no time to examine them. I shall be exceedingly delighted if I have an opportunity of visiting the Library again.

8. Rājā Rājendralāla Mitra purchased 415 MSS. for the Govern-

ment of India since the date of his last report.
 Character of MSS. purchased by the Raja. In this collection is to be found a copy of the

Adbhuta Brāhmaṇa, dealing with omens and portents of the Vedic age and considered as the sixth Adhyāya of the Śhāḍvinsā Brāhmaṇa, and a copy of the Aitareya Brāhmaṇa. But the most useful works collected by the Raja are the Anukramanī, or indices to the Rig Veda, namely, the Arshānukramanī, the Chhandonukramanī and Anurakānukramanī. The Raja published all these indices as appendices to his edition of the Vrihad-devatā, or the Index of Deities mentioned in the Rig Veda. These indices are a great help in determining the order of hymns in the various recensions of the Vedas. There is only one Anukramanī, namely, the Rishyanukramanī, which has not yet been published in this collection. There is an Upanishad in this collection which is very interesting as showing the process by which later forms of worship have been ingrafted into the Vedas. India has been divided for the purpose of Tantric worship into three maṇḍals, namely the Gaudī maṇḍal, the Drāvirha maṇḍal and the Kāshmir maṇḍal, presided over by three forms of Kālī, viz., Kālīkā, Tripurā and Karpūri. The Upanishad in question deals with the worship of Tripurā by raising her to the dignity of a deity of the Upanishads. The *Samkarasamhitā* is a very rare manuscript of a Purāna which was unknown even to the best scholars of Bengal, European or Native. One copy of it was noticed in Mr. Burnell's catalogue of Tanjore MSS. The entire work is devoted to

the glorification of Siva, and is evidently written in the interest of the Śaiva form of worship.

9. I have up to the present moment collected 237 MSS. One of them professes to be a Samhitā of the Rig Veda belonging to the Śāmkhāyana school. Character of MSS. purchased by me Dr. Alfred Hillebrandt of Breslau has shown, in his excellent edition of the Śāmkhāyana Śrauta Sūtra, that the Śāmkhāyana recension of the Rig Veda differed considerably from that of the Śākulas published by Max Müller. If the Śāmkhāyana hymns given in his Index No. vi are found in this codex, the work will prove of great value to scholars. I have purchased a copy of Śāyana's Commentary on the Rig Veda dated Sm. 1579 or 1523 A. D.; I have also obtained a fragment of a new commentary on the same work by Sarvavidyānidhānakaviśvadrāchāryya, which has many new features. It is full of Nyāya terms current in the modern school of Navadvīpa. This fragment with others was used by its owner to stop a hole in his thatched roof through which a cat used to come and disturb the peace of the room. They remained in this condition for a long time till they attracted the notice of my friend Vindhyaesvarī Prasād, who repaired the hole at his own expense and secured the manuscripts, which were perfectly useless to the owner. I have also secured a complete collection of the *sikshās* or works on Vedic pronunciation; they are all in verse and attributed to great sages like Yājñavalka, Vasishṭha, Parāśara, Kātyāyana and others, and are altogether 10 in number. I also secured a number of works on Vedic *prayogas* or ceremonial works. There is only one important Jaina work in my collection, and that is *Munipāṭicharita*, and a very large portion of a Sanskrit commentary on the Jaina astronomical work in P'rākrit entitled *Sāryaprajñapti*. I was greatly interested in the collection of Tantric works, and in ascertaining their relation to the Vedas. I purchased the entire collection of Rāmkrishna Brahmachāri and am still purchasing Tantric works; my object is to make this collection as complete as possible.

10. It is a matter of regret that no systematic attempt has yet been made to collect Tantric works, and no systematic treatise written to give to the world an idea of their contents. The problem of the relation of the Tantras to the Vedas occupied my attention for a long time, but up to the time of my journey to Benares I could find no clue to its solution. In Benares I found a MS., a commentary entitled Anuparāma, on the Śiva Tāṇḍava Tantra, in the possession of Paṇḍit Vindhyaesvarī Prasād, which discusses this question at some length. But the solution given there is not at all satisfactory. The commentator begins with an explanation of the question why he attempts to annotate a work not founded on the Vedas; he enumerates the 18 Vidyās or branches of knowledge founded on the Vedas, and includes the Tantras in Itihāsa; but then, says an objector, the Vernacular formulæ used by the Snake-charmers would also come under the same head, and would be considered as founded

on the Vedas; and the writer accepts the objection and includes even these charms among Vedic works, giving to the word Veda a much wider meaning than that ordinarily accepted. This work will be noticed in the first Volume of my Notices of Sanskrit MSS.

11. The works belonging to private libraries since the date of Character of MSS. the submission of the last report are of a much noticed in private Li- greater variety than the works purchased. braries. The Jaina works noticed at Asimgunge, in Prákrit as well as in Sanskrit, are works of the highest importance. Several rare works on Sanskrit rhetoric were found in the District of Burdwan, together with an interesting work on the Vedanta system of philosophy in which attempts have been made to refute the opinions of other schools. It is interesting as coming from a Bengali who, as a rule, rarely studies the Vedanta system. An elaborate work on Hindu cookery was found at Santipur, in which directions have been given for the preparation of nearly 160 different curious curries current in ancient India. A curious discovery was made at my own house of a number of old Smriti works in Bengali prose. They belong to a series entitled the Smriti Kalpadruma. As the collection was made by my great grandfather, who lived during the early part of British rule in India, the presence of a Bengali prose work in that collection refutes the notion that Bengali prose is the result of English education in India. Some very rare MSS. were found in this collection, among which may be named the *Bhikshu-tattra*, a work on the duties of *sannyásis*, not much known to the learned world.

12. Since the year 1870, when the operations in search of Sanskrit MSS. were first taken in hand by the various local Governments of India, the work was conducted on no uniform plan; each province developed its own system and acted independently, without taking much notice of what was being done in other provinces. Much time was therefore wasted in noticing the same work in different provinces, and much space in the catalogues was uselessly taken up with tautologous notices. All this will now be impossible after the publication of Aufrecht's great work, the *Catalogus Catalogorum*, which gives in alphabetical order a list of all MSS. described since the days of Sir William Jones, with references as to where these descriptions are to be found. The book will be of invaluable service to those engaged in the search for Sanskrit MSS., and I have furnished my travelling pandita with one copy each.

13. The first thing that I intend to do in connection with the operations in search of Sanskrit MSS. is to finish the 10th Volume of Raja Rájendralála Mitra's Notices of Sanskrit MSS. including in it the result of the operations up to the time of his death, with alphabetical indices of the MSS. purchased and of the MSS. noticed in private libraries. It would be presumption on my part

to attempt a critical report, as the Raja intended to do, of the vast number of MSS. brought to light by him. It is a matter of great regret and a great loss to the learned world that the Raja did not live to finish his work, and give to the world his criticism on the materials collected by him. I would not attempt any thing like that. After the publication of this volume, I shall go to press with the work done under my superintendence. I shall give full notices, in the form given in the Raja's work, of MSS. not mentioned in the *Catalogus Catalogorum*, and only short notices of important works that I may lay my hands upon and that are mentioned in it. I also intend to write a critical report of the MSS. found during my time.

14. During the course of the next year will be finished our survey of Dacca, Mymensingh, Faridpur, and Tippera. We may possibly hope to survey a portion of Noakháli and Chittagong also. But the districts of Burrial and Jessore will remain untouched. Bankoora and Midnapur have not yet been surveyed. Sylhet and Cachar by themselves form a distinct school of Hindú Law and of Sanskrit learning generally, having closer intellectual affinity with Mithila than with nearer Bengal. A survey of Assam, at least of the districts of Gauhati and Goalpara, may lead to important results as to the origin of the *Sákta* and *Saiva* forms of worship. The city of Calcutta and the District of 24-Pargunnahs have not been systematically surveyed. It is only when the Pandit had nothing else to do that he employed his time in visiting libraries in Calcutta and its near neighbourhood. The metropolitan districts of Hughli and Howrah have also been similarly dealt with. The Government has spent three thousand two hundred Rupees a year for 20 years upon these operations, and the result has been that the Bengal work has elicited the highest praise from a careful critic like Prof. Aufrecht, who in his preface thus writes about Raja Rajendralála Mitra's work:—"11. *L. Notices of Sanskrit MSS.* by Rajendralála Mitra, Calcutta 1871-90. Nine volumes in 8 and the first part of the tenth. This is decidedly the best Analysis of Sanskrit MSS., which up to the present time, has been made by a native of India. The copious extracts are very useful, and enable the attentive reader to judge of the contents of a work, even where he is deserted by the English text. The indefatigable industry of the editor deserves every kind of commendation. Quoted by numbers."

15. The Raja expected to finish the work of searching by the end of 1892, and to finish the work of printing a year later. His illness prevented him from carrying on the work at the rate he expected, and I believe that he under-estimated to a considerable extent the area which had yet, up to the date of his last report, to be investigated. I would, therefore, request the favour of your moving the Government to continue the grant for another three years; for it would be a sad loss to the learned world if the work were abandoned at this stage, and it would also be a waste of the money already spent if the work is left half finished.

16. The publication of the *Catalogus Catalogorum*, together with list of MSS. noticed and purchased by Rájá Advantago of futuro search. Rájendralála Mitra, which I am publishing along with the tenth volume of his Notices of Sanskrit MSS., will greatly expedite the work in future years; and I believe three years, together with the unexpired year of the last grant, will be sufficient time to finish the work of the search in Bengal. But this will not complete the collection of MSS. which the Government is making and for which Government will have to continue a grant of about a thousand rupees (as that is the amount for which MSS. are purchased almost every year) to the Asiatic Society for some years to come.

I have the honor, to be,

Sir,

Your most obedient Serrant,

HARAPRASÁD ŚASTRI.

**AN ALPHABETICAL LIST OF MSS. PURCHASED
FOR GOVERNMENT BY THE LATE RÁJÁ
RÁJENDRALÁLA MITRA, LL. D., C. I. E.**

(FROM THE DATE OF HIS LAST REPORT.)

अ ।

क्रमा ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२०४४	अग्निपुराणम्	पुराणम् ।
२११८	अग्निहोमवागः	वैदिकम् ।
२०६२	अनघान्तोचम्	योगवासिष्ठान्तर्गमम् ।
२१४८	अतिव्रतपद्धतिः	वैदिकम् ।
२१२१	अद्वैतब्राह्मणम्	ब्राह्मणम् ।
२८४०	अधिकारकम्	दर्शनम् ।
२८४२	अभिव्यक्तचरितम्	काव्यम् ।
२०५०	अनुमानचिन्तामणिः	न्यायः ।
२८३५	अनुमानदीप्तिप्रकाशिका	न्यायः ।
२०४२	अनुवाकानुक्रमयो	वैदिकम् ।
२८००	अपराधभङ्गनस्तोत्रम्	तन्त्रम् ।
२८०२		
२८५२-५३		
२८५१	" "	भक्तिशास्त्रम् ।
२८०४	अभीष्टसादिकी	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२०४४	अनङ्कध्यानकम्	योगम् ।
२८०२	अक्षयप्रकाशः	वैद्यकम् ।
२८३३	अक्षयारचनिका	अक्षयारः ।
२८१२	अक्षयारचनवरागः	अक्षयपुराणोपः ।
२१२८	अक्षयतन्त्रोता	वेदान्तः ।

आ ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२८००	अवयवदोषितितोषा	आयः ।
२००२	अष्टकादिआह-मासिकआहविधिः	स्रुतिः ।
२८६०	आत्मसारः	तन्त्रम् ।
२०१६ } २८०८ } २८०९ } २८६६ }	आत्मावयवप्रयोगः	वैदिकम् ।
२८६०	आत्मावयवभाष्यम्	वैदिकम् ।
२८६३	आचारसारः	स्रुतिः ।
२००५	आत्मप्रबोधः	जैनम् ।
२१२०	आत्मबोधः	वेदान्तः ।
२०५५	आग्नेयसंहितासूत्रभाष्यम्	वैद्यकम् ।
२८००	आधाननिर्णयः	वैदिकम् ।
२००० } २८१० }	आधानपञ्चतिः	"
२८६३	आधानप्रयोगः	"
२१०८	आनन्दलहरी	वेदान्तः ।
२०६०	आमर्हकोपतकथा	स्रुतिः ।
२८५० } २००२ }	आर्षांशुकमञ्जी	वैदिकम् ।
२००६	आर्षोक्तमनोरमा नाम प्रश्नविद्या	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८०३	आन्धकायनस्यद्रष्टृपरिशिष्टम्	वैदिकम् ।
२८८०	आन्धकायनस्यद्रष्टृभाष्यम् वा विमर्शोदयभाषा	"
२८६६	आन्धकायनप्रायश्चित्तप्रयोगः	स्रुतिः ।
२८६१	आन्धकायनमौनसूत्रसङ्ग्रहबौद्धोपिका	वैदिकम् ।
२१२०	आन्धकायनसूत्रवृत्तिः	"
२१२८	आन्धकायनप्रार्थनाहोमः	"
२०१३	आन्धकायनान्वेष्टिप्रयोगः	"
२८००	आहिताग्निमन्त्रविधिः	"
२००६	आह्निकवस्त्रम्	स्रुतिः ।

इ ।

क्रमा ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
१८२५	इतिहाससमुच्चयः	{ महाभारतात् चतुर्वि- धाणि उपाख्यानाणि
१०१८	इक्ष्वाकुवत्सम्	स्यतिः ।

उ ।

१११६	उद्गीर्णवीरभक्तकव्यम्	तन्मम् ।
२८०५	उद्यादिदृष्टिः	खाकरवम् ।
२८८०	उद्यादिसूचम्	"
२०३१	उत्तरतन्मकवचम्	तन्मम् ।
११२०	उत्तरसूत्रनारायणसूत्रदृष्टिः	खाकरवम् ।
२८२६	उपाकर्म्मप्रयोगः	वैदिकम् ।
१०८६	उपाकर्म्मोत्पन्नप्रयोगः	"
११५६	उपटभाष्यम्	"
१०६६	उपारागोदयनाटिका	नाटकम् ।

ऊ ।

१८२१	ऊर्ध्वाधायसंहिता	वैद्यकी ।
------	------------------------	-----------

ऋ ।

१०६०	ऋजुमिताक्षरा	स्यतिः ।
१८१०	ऋग्विषयमी	"

ए ।

१०१०	एकादशाहविहितदानप्रयोगः	स्यतिः ।
१८१३	एकादशोमाहात्म्यम्	मत्स्यपुराणोपम् ।
१०८१	एकादशीप्रतीक्षापनविधिः	पौराणिकी ।
१८२६	एकामपन्निका	पुराणम् ।

ऐ ।

११११	ऐतरेयब्राह्मणम् १म पक्षिका । ..	नाट्यम् ।
१११२	" " २य " ..	"
१११३	" " ३य " ..	"
१११४	" " ४थ " ..	"

विषयः ।

कक्षा ।	ग्रन्थनाम ।				
३१३५	" "	७म	"	००	"
३१३६	" "	७म	"	००	"
३१३७	" "	८म	"	००	"

क ।

३०६९	कवर्हीनायकम्	००	००	००	वैदिकम् ।
३०७६	कर्मसूत्राख्यः	००	००	००	तन्त्रम् ।
३०७७	कविकल्पद्रुमभाष्यपाठः	००	००	००	काव्यरत्नम् ।
३०७९	कविकल्पकता	००	००	००	कव्यहारः ।
३०८१	कवीन्द्रकल्पद्रुमः	००	००	००	"
३०८८	कवीन्द्रकल्पद्रुमः	००	००	००	काव्यसंग्रहः ।
३०९०	काव्यकुलवनावली	००	००	००	काव्यम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	वैदिकम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	"
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	तन्त्रम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	कृतिः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	कृतिः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	काव्यम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	तन्त्रम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	कव्यहारः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	"
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	"
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	पुस्तकम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	"
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	"
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	वैदिकम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	तन्त्रम् ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	कव्यहारः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	काव्यः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	काव्यः ।
३०९८	काव्यविवेकसूत्रम्	००	००	००	वैदिकपुस्तकम् ।

कक्षा ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
२८१-२९	कौशिकान्तम्				स्युतिः ।
३०-६५	कौशिकान्तमर्धम्				तन्मम् ।
२६५३	विवापञ्चतिः				स्युतिः ।

ग ।

२८२	मन्त्रपञ्चनिकम्				उपनिषत् ।
३०८२	मन्त्रपञ्चनिकम्				पुत्रावम् ।
२००६	माधवाद्यः सटीकः				प्राज्ञतन्त्रम् ।
३०२०	माधवाद्यः सटीकम्				पुत्रावम् ।
३०३०-३०	गुह्यमाधवा				नैवम् ।
३०५१	गुह्यमाधवा सटीकम्				नैवम् ।
२८३८	गुह्यपञ्चनिकम्				तन्मम् ।
२८२३	गुह्यपञ्चनिकम्				"
२०३६	गुह्यमाधवा				"
२०८६	गुह्यमाधवातन्मम्				"
२०८०	गुह्यपञ्चनिकम्				"
२०८८	" " सौचम्				"
२६६६	गुह्यपञ्चनिकम्				वैदिकम् ।
२०६०-६१	गुह्यपञ्चनिकम्				"
३१५३	गोपनीयपञ्चनिकम्				उपनिषत् ।
३१५६	गोपनीयपञ्चनिकम्				तन्मम् ।
३०२३	गोपनीयपञ्चनिकम्				वैदिकम् ।
३१०५	गोपनीयपञ्चनिकम्				न्यायः ।
२८६८	गोपनीयपञ्चनिकम्				तन्मम् ।
२०३८	गुह्यपञ्चनिकम्				न्योतिःप्राज्ञम् ।
२६३१	गुह्यपञ्चनिकम्				स्युतिः ।
२६३१	गुह्यपञ्चनिकम्				न्योतिःप्राज्ञम् ।

घ ।

२८८५	घटपञ्चनिकम्				न्यायम् ।
------	-------------------	--	--	--	-----------

च ।

चङ्गा ।	यज्जनाम ।	विषयः ।
२६८२	चतुर्धामम्	वैदिकम् ।
२०३८	चतुर्विंशतिमतवास्यान्तर्गताचारलक्षम् ..	सूतिः ।
२८५५	चरकसंहिता शरीरस्थानम्	वैद्यकम् ।
२६६२ } २६५८ }	चानुर्मास्यप्रयोगः	सूतिः ।
२०३५ } २६३३ }	चिन्मीमांसा	चण्डारः ।
२१३६	चिन्मीमांसागुणार्थप्रकाशिका	"

छ ।

२०८०	छन्दःसुधाकरः	छन्दःशास्त्रम् ।
२०३२	छन्दोऽनुक्रमको	छन्दःशास्त्रम् ।
२१५१	छन्दोमञ्जरी	वैदिकम् ।
२६०३	छान्दोग्याह्निकम्	"

ज ।

२०६५	जटापटनदीपिका	वैदिकम् ।
२६१६	जन्माष्टमीकथा	सूतिः ।
२०५०	जन्माष्टमोत्सर्गस्तम्भम्	"
२६६३	जीवत्पितृकस्य पित्रव्याधिकरणनिर्णयः ..	सूतिः ।
२०५२	जीवविचारप्रकरणम्	वेदान्तः ।
२८६५	जैमिनी	मीमांसा ।
२०६०	ज्वातप्रकाशदीपिका	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२०८२	ज्योतिषाष्टकम्	"

त ।

२८२२	तन्मराजः वा मोक्षनिरातन्त्रम्	तन्त्रम् ।
२०६२	तान्त्रिकसारटीका	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२६२०	तान्त्रिकमुद्राप्रकाशः	तन्त्रम् ।
२००५	ताराप्रदीपः	"
२०६०	तारागुण्यवर्तिका	"

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२८३१	तारासङ्ख्यनाम	तन्मम् ।
२८३५	तार्किकरक्षा	वेदान्तः ।
२८३७	” ” जगुदीपिका	”
२८३६	” ” व्याख्या	”
२८३५	तिथिप्रकाशः	स्युतिः ।
२८२०	तैत्तिरीयोपनिषदर्थसारसंग्रहप्रयोगः ..	उपनिषत् ।
२८८२	त्रिंशत्सूक्तोद्गीता	स्युतिः ।
३०८२	त्रिपिण्डाद्यम्	स्युतिः ।
३१०२	त्रिपुरासुन्दरीसङ्ख्यनामस्तोत्रम् ..	तन्मम् ।
२८३३	त्रिपुरी उपनिषत्	उपनिषत् ।

द ।

२७६०	दक्षिणाक्षरम्	तन्मम् ।
३११३	दक्षयात्रिमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
३०१५	दक्षविद्यानं वा दक्षपुत्रविधिः	स्युतिः ।
३११७	दशपूर्वमासविधिः	वैदिकम् ।
२८५२	दशपूर्वमासप्रयोगः	”
३०८२	दशपूर्वमासव्याकीर्णप्रयोगः ..	वैदिकम् ।
२८७६	दानमयूखः	स्युतिः ।
३१७२	दीपिका वा वैद्यधटोका	काव्यम् ।
१८९१	दुर्जनमुखापेटिका	{ भागवतशास्त्रमार्गमार्ग मेति विचारम् ।
२८७७	देवप्रतिष्ठाकालनिर्णयः	स्युतिः ।
२८०३	द्रुतबोधशास्त्रम्	शास्त्रम् ।
३०२२	दारद्राव्यः	स्युतिः ।

ध ।

२७७२	धनजयविजयनाटकम्	नाटकम् ।
३०५७	धर्मविश्वप्रकरणरत्नः	स्युतिः ।
३००७	धर्ममार्गानुबोधव्याख्या	”
२८०८	धामुपाठः	शास्त्रम् ।
२८५१	धर्मसाभिभाष्यम्	वैदिकम् ।

न ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
३०५६	नवतत्त्वं (सटीकम्)	जैनम् ।
३०५८	नवतत्त्वटीका	जैनम् ।
३६७८	नागवक्त्रप्रयोगः	स्युतिः ।
३८२३	नागार्थशब्दकोषः	कोषः ।
३०७१	नामलिङ्गानुशासनं वा चमरकोषः ..	कोषः ।
३८६१	निगमतत्त्वसारः	तन्त्रम् ।
३००५	नित्यखाड्यं वा तीर्थखाड्यकसंज्ञादिः ..	स्युतिः ।
३६११	निदानचानम्	वैद्यकम् ।
३१५३	निबन्धमहातन्त्रम्	तन्त्रम् ।
३०५६	निबन्धसंग्रहः	वैद्यकम् ।
३६६५	निर्णयामृतोक्तपञ्चनिर्णयः	स्युतिः ।
३८२७	नौकादिमहोदयः	पुराणम् ।
३८७२	नृसिंहपरिचर्या	स्युतिः ।
३६३८	न्यायकीलावती	न्यायः ।

प ।

३७६६	पञ्चपक्षिगुणम्	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३१०६	पञ्चाक्षरमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
३०८६	पञ्चाक्षरीमाहात्म्यम्	"
३६०६	पद्मकोषः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३१००	पद्मचर्मपद्धतिः	वदनामकोषः ।
३८३६	पद्मसङ्गटीका	न्यायः ।
३८५७	पराङ्महोदयः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३८०६	परिनेत्याधिकारः (भाष्यचन्द्रिका) ..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३६६१	पद्मनाभमुद्रापत्रकारः	वैदिकम् ।
३६७३	पवित्रेष्टिहोत्रप्रयोगः	"
३६६०	पाक्यज्ज्ञातिनिर्णयः	"
३७६१	पातञ्जलम्	योगशास्त्रम् ।
३८१५	पाताञ्जरीजिज्ञासा	वैदिकम् ।
३८६६	पार्थिवशिवलिङ्गप्रयोगः	स्युतिः ।

पकारकोशम् । समुद्रध्यानप्रकारादिकथनं । विमुद्रध्यानविधिकथनं । साधनावधारणप्रकारादि
कथनं । नमस्कारविधिकथनम् । इति शब्दः ।

No. 3252. दृषाकविप्रज्ञम् । Substance, country-made paper, $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 207 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Vṛishākapi-śāstra. Explanations of certain Śāma mantras relating to a rite called Vṛishākapi-śāstra.

Beginning. चय दृषाकविप्रज्ञासुखाच्छिवः । हिं भूर्भुवः स्वो १ चधर्षो नो नो
चो नो १ । इत्यादि ।

End. एतो० चोमिन्द्रः० नः । वषा० वातो । विः । उक्ष० वे० हे दृषाकवि
प्रज्ञासुखाच्छिव इति शब्दः ।

Colophon. इति दृषाकविप्रज्ञा समाप्तम् ।

विषयः । दृषाकविप्रज्ञाभिधानावधारणम् ।

No. 3253. यतिसन्ध्यावार्तिकम् । Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 8—9 on a page. Extent, 87 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Yatisandhyā-vārtika. Gloss on a work of Śaṅkara A'chārya on the diurnal religious duties of Yatis.

Beginning. ॐ पुनिकुनिपुरावासाकाशं कवचाक्षयम् ।

ममामि भगवन्पादं नृहरं लोकनृहरम् ।

नृहरं नृहराचार्यं केनचिद् वादरायणं ।

सुखभाष्यज्ञो बन्धु भगवन्तः पुनः पुनः ॥

चोदितः सन्ध्यादेवमां सारसन्ध्याकाशः । इत्यादि ।

End. यतिसन्ध्या दृषासुखाच्छिवो भगवान्ममामिः सुधीः ।

सन्ध्यादेवमां सारसन्ध्याकाशः । इत्यादि ।

Colophon. इति यतिसन्ध्यावार्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । नृहराचार्यसन्ध्यावार्तिकसन्ध्यावार्तिकसन्ध्यावार्तिकम् ।

No. 3254. वनिजसारः। Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 75 slokas. Character, Nāgārā. Date, Sk. 1750. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yatisañskāra. Rules for the funeral rites for Yatis, by sons who are not Yatis.

Beginning. सव वसिवायवसावसिवावसिवायः । कर्मा कर्मा विमर्कसं विमर्कसं
 प्राप्तावाप्राप्तव सत्यवे पुष्पाय वापयिमा वायवसाये प्रतिवावस्यदिकवन् प्राप्तावान् विमर्कवेन् ।
 इत्यादि ।

End.   भिक्षोः प्रतिशान्त्यारविदिवसप्रमुक्ताराधनाञ्जनद्विजं पुण्यदनुबन्ध-
करिष्ये । इति संक्षेप्य भिक्षोः आराधनायां कथंविधं यथः कर्मैव इति शास्त्रान्त् यत्वं इत्या प्रति-
शान्त्यारविदिवसं सर्वे कुर्वन्तु ॥

Colophon. इति अतिशंखारः समाप्तः । अके १०५० । विद्वत् ११ एतवार ।

विषयः। चतुर्विंशत्ये तत्पुत्रेषु रत्नादभावे पार्श्वः कर्णः । अपि च हाद्येऽपि नारायण-
पत्नियं देय इति तत्पुत्रोदादिप्रकरणं ।

No. 3255. महाविष्णुसहस्रनामं, (महाविष्णुसहस्रनामम्.) Substance, country-made paper, 13 x 6 inches. Folia, 69. Lines, 17 on a page. Extent, 3,930 śloka. Character, Nāgara. Date, Sm. 1575. Place of deposit, Vālučara, Jijāganja, Pañchāyatapañśāla. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect.

Mahānisiha-suya-kkhandha. Mahānisiṭha-śrutaskan-
adh. An exposition of the conduct of Jain Munis.

Beginning. ઁ જનો વરજનાથ ।

कृतं मे चाशुचं वैद्यं भवन्मया एवमकृत्यम् । एव चक्षुः कृतमन्त्रंमन्त्रिणिवारं वृत्ताये क्षेत्रं कैटवा
 कृत्वाकाष्ठौ वा । वैद्यं एवेवं वरमन्त्रमन्त्रारथ + कृत्यवाचमन्त्रमन्त्रात्मिक एव वरमन्त्रात्मिकी-
 वृत्तकर्मवृत्तवाचुकारेण निविष्टंनिविष्टेयं ॥ इत्यादि ।

End. **हारिहरंदर हरिकेश-हरविजयो । त्रिं पञ्चा रत्नं मेव सदासुखदा-**
यस्य विरचयत सारंग भोक्तुं भोक्तुं हरिवन्दे प्रतिपद्ये ॥

Colophon. इति महाविषोऽष्टादशस्कंधं पद्यमम् ॥

विषयः । मैत्रहृदीनां विहारेण वाचाणादिभिरुपपन्नम् ।

No. 3256. चतुःशरवस्तुम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 88 ślokas Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyatapañśāla. Appearance, old. Prose. Correct.

Chatuḥśaraṇa-sūtra. On the four essentials of Jain emancipation, austerities, merit, conduct and mental abstraction, each called . Virya.

Beginning. चावज्ज जीवविरद उच्चित्तमुच्चयत्त पट्टिपत्ती ।

उच्चित्तं निद्वयावत्त मित्तं मुचचारवत्त ।

चारितवत्त विपरीही कीरद चामार पचकिरद वत्त ।

चावमेव रजोमाव वज्जवा सेववत्तवत्त ।

इंसवचारविपरीही अउवीमायज्जवत्त किमरवत्त ।

अवभूचमुच कित्तव सुवेत्तं जिहवरिदात्तं ।

End. अथ जीवपमायज्जहारि वीरभटं नमेच्चमज्जवत्तं ।

काव सुमित्तं उमत्तं उ कारवत्तं निम्बुर सुदात्तं ।

Colophon. इति चतुःशरवस्तुवं समाप्तं ।

विषयः । जन्मज्जमरवत्तवत्तविना विप्रकृतानां जीवानां विरतिप्रमुखोत्तरोत्तरमुच्चपरिपरी-
पवेन चारवाक्यप्रत्याज्ञादीदृशान् विमुक्तिकरवीर्याचारदीनानामभ्युदयो भवति । अथ ते द्वाव-
जीव-तव-भावमाकथयन्तुमुच्चयत्तमित्या कृतकत्वा भवन्तीतिनिकपयत्तम् । तथा चारितवत्तवी-
र्याचारदीनां कल्पादिनिकपयत्तं । वीर्यवत्तं तपोवीर्यं-मुचवीर्यं-चारितवीर्यं समाधिवीर्यं-चाक-
वीर्यंभेदेन पचविषमितिनिकपयत्तं । अथ चतुर्षामवत्तंविद्वत्प्राधुन्यार्थां जरदमेव विधेयमिति
निर्णयः । तव प्रत्येकमनिकर्तव्यतानिकपयत्तम् । इति शं ।

No. 3257. चतुःशरवटीका । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. 9. Lines, 12 on a page. Extent, 340 ślokas. Character, Nāgara, Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyatapañśāla. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Chatuḥśaraṇa-ṭīkā. A gloss on the work described in the next preceding No. Anonymous.

Beginning. उच्चित्तं वीरराजाव ।

इदमध्यवत्तं वरमवत्तप्रतिवीर्यभूतमात्तं वेयोभूतं । अतकारावे पचककककवत्तमादकावाव-
ज्जकार्यकवत्तं । इत्यादि ।

End. एव लोकेऽपि च कटुविषाकम्माय चर्चो-दो परिणामे च एव एव । एवं
विषो चर्चो क्व मरचं भवतु ।

Colophon. इति चतुःशतपदीका समाप्ता ।

विषयः । औपच्युःशतपदीका समाप्ता ।

No. 3258. चाउरपचकम्मायम् । Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 94 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyatapañśāla. Appearance, decayed. Prose. Generally correct.

Kurapachcha-kkhāna. On the various sins and defects which are irimcal to the four essentials of emancipation noticed in No. 3256.

Beginning. देवस्य देवविरचं सत्तदिदो मरिक्कलो लोको ।
तं चवर वाक्कपिच मरचं विवचाचरे भविं ।
चंचव चतुक्काइं सत्तुसिक्काइ देवमर चचं ।
सत्तेचव देवेचव वेवस चचो इदेवमर । इत्यादि ।

End. चोरो मरमरचविम चोरो विवचाचचाचचं चो ।
लोमकुक्को मररो दिसउक्कचं सत्तुक्काचं ।

Colophon. इति चोचाउरपचकम्मायं समाप्तं ।

विषयः । औपच्युः-सचावाइ चदनादान-परदारपराचचानां विविचवैचरिक्कायामपच्युः-
चमपूच्यं विवचाइंवादिपरिचामपरिचामाय सत्तुक्कायामचारिचदंमचरिचोपमेव क्वकत्तनावि-
कपचम् ।

No. 3259. जम्बुदीपपञ्चतिरत्नमङ्गुषा । Substance, country-made paper, 14 x 6 inches. Folia, 388. Lines, 15 on a page. Extent, 19,592 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyatapañśāla. Appearance, fresh. Prose and verso. Generally correct. Sanskrit.

Jambudvīpaprājñapti-ratna-manjūśā. A commentary on the Jain text called *Jambudvīpaprājñapti*. By S'ānti Chandra Gani. Vide No. 2569 [VIII, p. 22]. 319, 320.

Beginning. जयति जिनः सिद्धार्थः सिद्धार्थनरेन्द्रमन्त्रो विजयी ।

समुपपन्नज्ञानव + सुतेन्द्रप्रतयेकज्ञानी ज्ञः ॥

सर्वानु(?) चीनसिद्धान् इद्वान् प्रविद्वज्ज्ञे मयिह्न ज्ञवान् ।

प्रवचनकाह्ननिकवान् सुचीन् चीनन्यवसिक्तुवान् ॥

— — — — —

इह नावहिद्विषयभाटवीपय्यंडनसमापतितमारीरापनेकदुःखार्तिनी देही अकामनिर्जंगयो-
जनः कभावनः सञ्ज्ञातकर्मसाधवसिद्धिदासया कर्मकर्मप्राप्तभावासमानाधिकरवकर्मवयल्लक्ष्यं
वरमवदमाकाङ्क्षति ॥ इत्यादि ।

End. अथ च पञ्चपर्यवसाने चीनकथावीरनामकथनं वरममहकृमिति ॥

Colophon. इति कथकर्मदेवनारसमुच्चयितममज्ज + ज्ञानाभयप्रदानमनप्रवर्तितसुरा-
शावसाहिबीचकवरराजाधिराजकनीमनयामन्वाधिराजनीचौरविजयसुरीवरपदपद्मोपासनाप्रवचन
शीषाधायनीचकलचन्द्रमयिनिषोपाधायनीमानिचन्द्रमयिसमुच्चोक्षितार्था जन्मूहीपप्रज्ञितममज्ज-
वार्ता अतिव्यापारिकारवर्चनी नाम सदासी दक्षस्कारः समः । ननुसमाप्ती च समाप्तेर्च
चीजन्मूहीपप्रज्ञमुपाह्वयतिः ॥

विषयः । जन्मूहीपप्रज्ञाभिधानमैकद्वयं वाक्यान्तम् ।

— — — — —

No. 3260. ओघनिर्युक्तिसूत्रम् । Substance, country-made paper, 13 x
5½ inches. Folia, 59. Lines, 9, on a page. Extent, 1,261 ślokas. Character,
Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pancháyatapañsála.
Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Oghaniryukti-sútra. On the purification of conduct and the
avoidance of accidents thereto. By Bhadraváhua Svámí.

Beginning अतिर्धने वंदिता अकद्वदुष्कीनचे वद्वदुष्की ।

इद्वारसंनतुनस्कारर सन्मसाङ्गच ॥

ओचेवचो मिहृति पुनचं वद्वद्वरवापुचं माचं ।

अकद्वद्वरं मचत्वं अचुंमचत्वं तुमिचिमाचं ॥

ओचे चिंद्वसमासे संचोवा + वद्वद्विर म + ।

मिचुगनिचचत्वा मंवहा + च मिचुगो ॥ इत्यादि ।

End. एवो अमुपपत्त्या पुद्वविचद्विद्वद्वचंमचारात्ता ।

इद्वारसधिं वरधिं च + अद्विरधिं + मचिवा ॥

Colophon. इति औचोचनिर्युक्तिसूत्रं समाप्तं ॥

विषयः । अथ आचक्ष्णानुसोमस्य जगति अनुसोमहाराधि उपसर्गो निःशेषोऽनुसोमो नव-
 चेति । तत्र विर्गुलानुसः क्षपानुसचेति अनुसोमो द्विविधः । अथ उपोहानः, निःशेषः, क्षप-
 र्मचेति विर्गुलानुसस्य विविधम् । अथ चन्द्रोऽस्मिन् उपोहानविर्गुलानुसोमो निरूपितः । अथ
 परवादिग्रन्थानां परवादिकवपिकविग्रह्यादीनां निरूपयन्तुष्वेव क्षेत्रवापूनां तत्त्वचर्चादिमुक्तिवि-
 भाग चन्द्रग्रहणदर्शनकारिणां परिचयोऽन्यत्रैव कथ्येव इति निरूपयत् ।

No. 3261. ओघनिर्युक्तिटीका । Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 140. Lines, 13 on a page. Extent, 7,962 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluhara, Panchāyatapañśāla. Appearance, old. Prose. Correct.

Oghaniryukti-ṭikā. A commentary of the work noticed under the next preceding No. By Droṇa Achārya.

Beginning. अर्चद्भक्तिभुवनराजपुजितेभ्यः सिद्धेभ्यः हस्तवक्त्रार्चनमेभ्यः

आचार्यैर्भुवनधरसर्वसंवेभ्यः सिद्धयोः समनमर्चं वनकादौनि ।

ग्रन्थाकोऽष्टाव + + + पु + + मध्यवचनमुच्यते । तत्र च जगत्त्रयोविंशत्युपहाराधि भवति । तद्
 द्वा । उपसर्गो निःशेषोऽनुसोमो नव इति । एतेषां आध्यात्म्यादी उपस्थाये द्वाव्य त्रयोविंशत्ये
 त्रयोविंश + + + निःशेषानुसो । अधुवानुसमावधतः । इत्यादि ।

End. अष्टोक्तव्यं स्यादष्टोक्तव्ये पुनरष्टभिरेवानुसङ्गतो भवेत् । वेदद्विकारं च मनो

विश्रुतीति सुखा ।

Colophon. ओघनिर्युक्तिटीका समाप्ता । कतिरिषं द्वीपाचार्येणेति । शुभं भवतु ।

विषयः । ओघनिर्युक्त्यभिधानसौम्यरूपस्य शास्त्रावयु ।

No. 3262. पिण्डनिर्युक्तिवृत्तिः । Substance, country-made paper, 14 x 5½ inches. Folia, 86. Lines, 17 on a page. Extent, 7,086 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluhara, Panchāyatapañśāla. Appearance, decayed. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Piṇḍaniryukti-vṛtti. A gloss on Bhadravāhu's work on the rules regarding food and the sins committed by neglect thereof. By Malaya Giri.

Beginning. ईशो जीवराजः ।

अथत्रि विनयसंज्ञायाः परहितनिरासो विदूषकचरणाः ।

कुल्लिपयचरचोपकनिरवकाचारविधिदेवी ।

नमो नृपपदकमलं नृपपदेन विचित्रिर्गुणिः ।

विहस्योति कवाचेन कलं विद्यावतीधाय ।

याव विर्गुण्यो न कनकमाकाश्याः । किमु नमस्कृत्यपरमेष्ठाकवा नम्युनम्यावयवान् ।
नवा पि कृपीधाना कर्वाः ककवेर उन्मदा कवि शिष्या प्रति निर्गुण्यो । इत्यादि ।

End.

वाङ्मना वैरेवा विपनपदापि दुःखितनववीभिः ।

अनुपकनपरोपकनो + विपकनकान् नमस्तुभ्ये ।

इमाश्च विचित्रिर्गुणितनविनवीरां विहस्यता कुमलं ।

कदापि नमस्तुभिरिवा विहिं वेवापुतां लोकः ।

Colophon. इति विचित्रिर्गुणितनविहसिः कवाता ।

विषयः । अत्रयात्राकाविकनविचित्रिर्गुणिनामकमेनकपत्र वाङ्मनम् ।

No. 3263. *Śiṣhyahita*, वा आवग्रहकहृद्गुणिः । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 317. Lines, 17 on a page. Extent, 15,444 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1620. Place of deposit, Vāluṣara, Paucāyatapausāla. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct. Sanskrit.

Śiṣhyahita ALIAS *Āvaśyaka-vṛihat-vṛitti*. A commentary on the *Āvaśyakaśūtra*. By Haribhadra Suri.

Beginning. अविपत्य विमवरेन्द्रवीरपुनदेवतामुष्म कानून् ।

आवग्रहक + + + + + कवे ।

कवसि नवा नवास्मिः कलाक विहसिधवापि कवेधान् ।

नमस्तुभि कवानुपकवेनीः विहसि प्रवाचीत्यं ।

इहावग्रहकपराप्रवाचीमुक्तः प्रवीजवादिदितमान् कथकप्राकाशहंनपदित्वेवमावाग्रहाप-
नीदाव प्रवीजवादि पूर्व्यं प्रदर्शन इति । अत्रह ।

प्रवापतां प्रहर्षं कदादिधितवं कुतं ।

महलं वैव माकादो वाचमिहापेधिरव इति ।

अतः प्रवीजवमभिषेवं उन्मयो महलव कवावचरं प्रदर्शन इति ।

End.

आवमिःकेपनिष्कीतिमाचार्यः । विचित्रिनाथं प्रवाङ्मनविवरं कवात्रं ।

वाङ्मनाधपमभिर्द कदाप्रमिध ग्रुभं नवा पुत्रं ।

ग्रुभं प्रवाङ्मनं कभतां भवी कवसेव ।

समाप्त चेत् त्रिचरिता नाम चावकावलीका । कर्मिर्निर्वा नराचार्यविषयमभिज्ञानुसारिणी
विद्यावरकुलमिकाचार्यविषयमभिषक्त यक्षमेवो + वी मदनरा + + + नराचार्यचरि-
भद्रम् ।

Colophon. कश्चिद्विज्ञानार्थकमवालीमयम् १९१० ।

विषयः । वैद्यावकावलीका नाम्नाम् ।

No. 3264. **आवकावलीका**. Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 491. Lines, 13 on a page. Extent, 13,139 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Vālučara, Pañchāyatapaśāla. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct. Sanskrit.

Kvaśyaka-laghuvṛitti. An exposition of the Kvaśyaka-sūtra. By Telaka Acharya. It is called *laghu* or brief in contradistinction to next preceding work which is called *vṛihat*, or great, but the difference of in the bulk of the two works is trifling, the great numbers 15,144 sloks in the *laghu* one 13,138.

Beginning. देवः श्रीवाभिरुज्ज्वलन्तु च त्रिचरितरेके मदीये

केतनी कुलकाङ्क्षी विद्वत्तद्विद्वत्तुल्योन्मत्ताङ्गान्ते वा ।

सङ्गः वि चंचलचौरिचरचविधो माहविष्णवे विद्वोकी

सङ्गा दूर्वाङ्गुराणां नमिरिव पतिमोदकचकाहवापान् ।

विद्याचङ्कारय + चमिनिहतिरतिचल + + कृपावि-

प्राप्तद्वीप्वाचराङ्क्षी कथननविषयाकारिदोदंष्टककुः ।

भक्तिप्रादुभावनचचितिपतिपटकोमोक्षिकोटीरकोटी ।

जायाकोवाचकुंठाङ्कितनमकविषः वातु वीरसिङ्गोकीम् ।

मदुवदावकावलीं विवरीतुं ममिं यथा ।

महां मरीगुमारवकावलीके (?) म कम्पवम् ।

महाकावला वातुय मदाकविनिधिं ।

मयीराचै मयतो कबुधिंदेनिय ययपि ।

मयावकावलीकेमोरवचोरवचं पुनः ।

रचयिवाङ्गवू दमिनुमानायां कवीचरीम् ।

इत्थं प्राकवेधकां कुमेधकां प्राककल्पं + + संरक्षयिषिः । यथा कर्माक्षयि प्राकाधि
महाभाषियेवममप्रवीजमममिषादमपूर्वाक्षेप प्रकल्पने ॥ इत्यादि ।

End. यथाज्ञानचारिषिष एव महीद्वयदावात्रिरिति मं ।

इति श्रीचीनतुकाचार्यविरचितमाभाषककृतबुद्धनी प्रवाच्यानाध्वकं समाप्तं ।

— — — — —
इति रचयता पैतां सुकमं कल्पचार्यं नं ।

भवे भवेऽथं तेन कां पुनाराचयन्मनः ।

मनहादमकेऽभ्यासां मते विम्वमपुनः ।

संवत्सरे वचननी इतिरेषा विम्वमने ॥

मिषा मः मका (कल्प) चारिषाः कर्माक्षायिषारमाः ।

यथां चाचार्यं वक्तुः श्रीवक्तृमभारवः ।

मिषोऽक्षाकमिना इतिवक्तिमममममिन् ।

वक्तिषं प्रवमादर्थे वक्तृवक्तिवक्तिमः ।

उ यथादमिषमकां लोके द्विद्वचवक्तिमः ।

प्रत्यचरेव संख्यामादिति निश्चिनयानं ।

यावद्विमवते तीर्थे श्रीमहीरजिनेमिन्तुः ।

मावदेवा मराठीव संख्यां कतिमानं ।

Colophon. इति श्रीचावमककृतबुद्धनीः कृत्यां । संवत् १८१० ।

विषयः । श्रीचावमककृतबुद्धनीः ।

No. 3265. प्रवचनसारवाचावोधः । Substance, country-made paper, 14 x 5½ inches. Folia, 242. Lines, 15 on a page. Extent, 10.166 ślokaa. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluclara, Pañcháyata-pañsāla. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Gujrātībhāshā.

Pravachanasāra-bālābodha. A translation of the Jain *Pravachanasāra* in the Gujrātī dialect. By Lakshmīdhara.

Beginning. श्रीमहाभेवादीन् ममा कमा च चारदं चिते ।

प्रवचनसारोदारे करोमि वास्तवोधमम् ।

मामनीवादिह श्रीमहीदेवमानं ममवक्तिमममौ ममकारिकरिष उचमर अभियेवसंमप्रवी-
जनवधिकारी तेषिष कविषारववी मिहममवक्तिम अभि—इत्यादि ।

End. उपसङ्गचरुंती भवतीत उचीतवीनी उभङ्गावीत । इति वाक्यैः ।
 द्विने प्रवचिद्विची ।

विनिश्चितद्वीपः वनतं भवततवारिजानलतवीपः ।
 मोभिः उकसुवदार्धप्रकटविना अवति वीररविः ।
 वीमल्लारवचनसूत्रर एतिवाकाः चित्ती वीचवाः
 पद्यानां परमेष्ठितामिदं च वे प्राप्ताकुलीये पदे ।
 इतं वीजिनभद्रसरिद्विगुरी खरे वदं वीरधुन
 वेपां शुद्धमुद्यान्वे विजयिनी वता इमे वसिरे ।

— — — — — ।
 वाचंयमजमनि करे कीटीरववाः उमावमाधैश्वाः ।
 तन्विद्यपद्मभिरवविरचैप्रदीपमिदम् ।
 वाक्ताववोधनकरोद्विमुचवोधये विजयविद्वी ।
 पदशुद्धमप किञ्चिन् तन्त्रेः शोधं वृथावह्निः ।

— — — — — ।
 वरं व्रजिवाचरवाचिद्विजमाने उचःचित्तवचे ।
 उच्यीयते वारे गुरी च पूर्वीकतो वन्धः ।

Colophon. इति वीप्रवचनसारवाक्तावोधः सम्पूर्णः ।

विषयः । जैनप्रवचनसाराभिधानप्रकरणस्य मुम्बैरभाषा व्याख्यानम् ।

No. 3266. प्रवचनसारोद्धारसूत्रम् । Substance, country-made paper, 14 x 5½ inches. Folia, 110. Lines, 7 on a page. Extent, 2,289 śloka. Character, Nāgara. Date, Sx. 1680. Place of deposit, Vālučara, Pañcháy-
 atapañśāla. Appearance, fresh. Verse. Correct. Ardha-māgadhialut.

Pravachanasāra Sūtra. A text book of the Jain system of religion, giving details of the theory, the philosophy, cosmogony, the cause of suffering pain in this world, the means of overcoming that pain, &c., &c. It is called a Sūtra and therefore the author's name is not known. A gloss on this work occurs under No. 2726, Vol. VIII, page 178.

Beginning. नमिदं कुमार विषं वीजं भव्याचनवाचमिदितं ।

वचनवाचवार्तं मुदवचवा वमावेधं ।

चिरर्णद्वयं चंद्रयं चंद्रिकमयं चक्राक्षरमुक्तयो ।
 चतुर्वीच चमचिवचं चिचिवचिकमयार चारं ॥
 भरुक्षिभुचचं च भविकमितं कुराचमाचारं ।
 परवचिक विनाचं चिचिवचं च भविकाचं ॥ इत्यादि ।

End. चवचवचारदारी ररचो चवचारवीचकमजि ।
 नं किचि रर चमुनं चक्रमुक्तानं चिचोचं ॥
 आवजयर भुवननचमेचं रविचिचिमुक्तमिचिमुनं ।
 परवच चारदारी ता नंरुतु चक्रपुचिकमो ॥

Colophon. इति प्रवचनचारदारे कवच । संवत् १९८० ।

विषयः । जैनशास्त्रचारवचनस्य विधिनीतिश्च प्रवचः । तत्र चेत्यवन्द्यादिविचिकयं । भुव-
 वन्द्यादिविचिकयं । प्रतिज्ञनचाविचिकयं । चावकादीनां कर्मादिविचिकयं । वर्णमानानां
 भविष्यताश्च नीचंहराणां विचिकयं । प्रवचनचरविचिकयं । नीचंहराणां कृत्यविचिकयं । नीचंह-
 राणां जनकजनन्यादिविचिकयं । चापुविचिकयं । चाधौविचिकयं । वादिविचिकयं । अवचिवचिविचि-
 कयं । केवलिविचिकयं । मनःपर्यायज्ञाविचिकयं । चावकविचिकयं । चाविकानिचिकयं । देवी-
 विचिकयं । निष्ठाचमनन्यादिविचिकयं । आशानवादिचिकयं । होषादिचिकयं । होषावि-
 च्यादिविचिकयं । भाविजिनेवरजोवादिचिकयं । वेदा देववर्णाचारादिविचिकयं । गृहविहि-
 चापुविहितादिविचिकयं । कौवेदि-पुत्रवेदि-अपुत्रवेद्यादिविचिकयं । विद्यानककपादिविचिकयं ।
 नीचंहरप्रतिभादिविचिकयं । कनिरकपादिविचिकयं । जिनकपादिविचिकयं । चाचार्यमु-
 च्यादिविचिकयं । विनयावलीकयं । चरचरचादिविचिकयं । परीचाराविहितादिविचिकयं । पञ्चविं-
 शतिभावनानिचिकयं । महाप्रभादिविचिकयं । दिनमासादिविचिकयं । क्षितिचक्रादिविचिकयं । चाक्ष-
 र्येत्यादिविचिकयं । अवयवव्यभिचिकयं । इन्द्रजालकादिविचिकयं । उपग्रहवेधिकादिविचिकयं ।
 पिच्छविहितादिविचिकयं । वलीनां भिचिविचिकयं । वनिप्रपञ्चनकयं । सामाचारिकयं ।
 ज्ञानकपादिविचिकयं । अज्ञानकपादिविचिकयं । केवविचयादिविचिकयं । मार्गविचयादिविचिकयं । दुःखमहा-
 कपादिविचिकयं । अवचारावहकादिविचिकयं । मित्राजानरचादिविचिकयं । भोजनादिविचिकयं ।
 संश्लेषनादिविचिकयं । संज्ञादिविचिकयं । जीवबोधादिविचिकयं । वस्तुविज्ञतिभावनकयं । अवय-
 विचयादिविचिकयं । प्रवचवेधकादिविचिकयं । पुद्गलकपादिविचिकयं । कर्कषुनिकयं ।
 अकर्कषुनिकयं । प्राचातिपाननादिविचिकयं । अष्टादशभेदमुक्तयं । नरकादिविचिकयं ।
 कल्पनिकरचादिविचिकयं । संज्ञादिविचिकयं । अवचिज्ञानादिविचिकयं । क्षित्यादिविचिकयं । रवेन्द्रिचादिजो-
 वकयं । भवनवनि-चक्र-जोतिष-विज्ञानादिविचिकयं । मोक्षपथिकयं । वक्रदेववास्तुद्वयप्रतिपादुदे-
 यादिविचिकयं । पुण्यश्रुतिविचिकयं । पापश्रुतिविचिकयं । भावपट्टकयं । उपवोधद्वयका-

दिकथनं । नागावलीकथनं । वरलीकथनं । पञ्चोत्रिहारादिकथनं । भक्त्यामादिकथनं । कुसु-
मादिकथनं । अर्धचहारादिकादिकथनं । अर्धचक्र जीवक चहारादिकथनं । नागोक्तामादि-
विकथनं । अनादीपिचतुसादिकथनं । मोक्षपञ्चाकथनं । मुद्रादिकथनं । दण्डादिजीवकथनम् ।

No. 3267. पादारविन्दप्रतप्तम् । Substance, country-made paper, 13
× 5 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 152 ślokas. Character,
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučhara, Ghaṭṭu Bābu. Appear-
ance, old. Verse. Correct.

Pādāravinda-śataka. A hymn to the goddess Kāmākshyā.
By Mūkakavi Śārabhauma.

Beginning. अक्षिणः पद्मः अक्षरपरिचयप्रचयिनि

प्रभुविर्चोऽं दे भवति यन्मायोऽपि कथयः ।

तथापि यौकाक्षीविहृतिरक्षिणे कोऽपि मनसो

विषाकक्ष्यादकुतिविधिषु अस्याकथयति भाव् ।

मल्लपाक्षी योरम्बरपुरवनीपक्षवयसां

धृतप्राचक्ष्यामात्रवचनक्षमादिप्रभुषः ।

अक्षिणे वन्द्यकक्षवक्षवपुष्ठा दिशि दिशि

प्रचयेन् कामाक्ष्याचरवक्षिरवामाक्षयिमा ॥

अराक्षीमां वामाक्षवक्षवक्षानूक्षगुरवे

हरिद्राक्षां वाचवक्षिरक्षरक्षरोद्यानतरवे ।

नमस्काक्षप्रोक्षप्रक्षनक्षिरक्षारक्षवे

अनोऽयं कामाक्ष्याचरवक्षनक्षिमाव कृष्णवे ॥ इत्यादि ।

End.

इत्वं वः कामाक्ष्याचरनक्षिणक्षीपक्षतक्षं

अपेक्षितं मत्मा निक्षिप्तमक्षरक्षामक्षम् ।

य विक्षेपां वन्द्यः पक्षक्षविक्षोऽक्षीक्षितक्ष-

क्षिरं भुङ्क्ता भोमान् परिचनति विह्वलक्षया ॥

Colophon. इति नौक्षकक्षविचारेऽभोजक्षनौ पादारविन्दप्रतप्तं समाप्तम् ।

विषयः । कामाक्ष्याः कुतिवामेन तचरवामाक्षवर्षम् ।

No. 3268. मन्दक्षितप्रतप्तम् । Substance, country-made paper, 13 × 5
inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 202 ślokas. Character,
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučhara, Ghaṭṭu Bābu. Appear-
ance, decayed. Verse. Correct.

Mandasmita-śataka. A hymn in a hundred stanzas, in praise of a smile of the goddess Kāmākhyā. By Mūkakavi Śārvabhauma.

Beginning. वशीतो वचनमूर्तिं प्रतिदिनं वन्द्यिरे देहिनां

कन्दर्पमममूकनममुररे कलापकेलीपुत्रे ।

कामाख्या वनवारपुष्करजके कामदूषकपुष्पां

मन्दारकवकप्रभासद्वये मन्दस्मितमोदये ॥

कभीचे नवमलिकाकुसुमकां कामाक्षस्तुलावले-

राचार्याय कलाकलाकलाकलां नैवमिकाय द्वये ।

कभुम्बा कचपुष्पने हिमवचेरदांशमाध्यादिने

कामाख्याः स्मितमङ्करीषकमिहैमाय नके मयः ॥

कर्पूरपुनिषातुरीमनिरामस्वीयसीं कुर्वन्ती

दोर्भायोदयेव संविद्यन्ती दोषाकरीषां निषाद् ।

कुचानेव मनोज्ञमलिनिकरात् पुष्पानपि कङ्कती

कामाख्या कदुसस्मितामृताकरी कामप्रकरकु मे । इत्यादि ।

End.

क्रीडाकोककपाशरोचकपुष्पी शोभायचेमः कवि-

नेषीवाक्षपरिषाटिकाकनकरी कृतोदयेमः द्वये ।

निर्वाचाकुरसार्वभौमपद्मोविंशकानेष्टकव

कीकामाक्षि मनोज्ञमन्दस्मितमोदितमोदयेमः ॥

Colophon. इति कौमुदकविचारंभौमकनो मन्दस्मितजनकं समाप्तम् ॥

विषयः । कामाख्याः कुनिषाजेन तस्या कदुसासमाचरणम् ।

No. 3269. कटाक्षस्तवम् । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 156 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluchara, Ghaṭṭu Bābu. Appearance, decayed. Verse. Correct.

Kaṭāksha-śataka. A hundred stanzas in praise of a glance of the goddess Kāmākhyā. By Mūkakavi Śārvabhauma.

Beginning. मोक्षामकारमिवचं विनिश्चयुजोदे

भूषाकमानपि नवाकविनायकान्नाम् ।

वीकादिदेवमिन्द्रिरोक्तमिन्द्रिका-
 मेकावन्तमनववीकदवावहोकात् ॥ १ ॥
 मानसंमणि मन्मतावन्मोक्षवाणि
 मावेन्द्रवीकदवाविमिन्द्रवदवाणि ।
 कामादि कथितमन्मतावन्मोक्षवाणि
 मन्मोक्षवाणि मन्मतावन्मोक्षवाणि ॥ १ ॥
 कामादिमन्मतावन्मोक्षवाणि
 मन्मतावन्मोक्षवाणि मन्मतावन्मोक्षवाणि ।
 मन्मतावन्मोक्षवाणि मन्मतावन्मोक्षवाणि
 कामादि मेकावन्तमनववीकदवावहोकात् ॥ १ ॥ इत्यादि
 कामादिमेकावन्तमनववीकदवावहोकात्
 काकोक्षवाणि कुक्षं कुक्षमोक्षवाणि ।
 वीकमेव तव वीकमेव तव वीकमेव
 कामादि वीकमेव तव वीकमेव तव वीकमेव ॥ १०० ॥

End.

Colophon. इति वीकमेव तव वीकमेव तव वीकमेव
 विषयः । कामादिमेकावन्तमनववीकदवावहोकात् ।

No 3270. आराधनामन्मता । Substance, country-made paper, 13 x 6 inches. Folia, 19. Lines, 17 on a page. Extent, 1,200 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-pañśāla. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect. Half Māgadhi.

Krādhana-bhagavatī. On the different means of worshipping in a Jaina temple. Anonymous.

Beginning. विष्णुर्देवदेव देवि देवि देवि देवि देवि देवि ।

भोतं भवन्मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +
 मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +
 मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +
 आराधनामन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +
 विष्णुर्देवदेव देवि देवि देवि देवि देवि देवि । इत्यादि ।
 मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +
 मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि + मन्मतावन्मोक्षवाणि +

End.

Colophon. इति चाराचमाधमवती समाप्ता ।

विषयः । संनैकानिर्णयसाक्षात्माकापनचतुःशरचाराचमादिहाभिर्ब्रह्मचारनिरूपणं । नव
नव प्रत्येकं पद्यकीर्तनम् ।

No. 3271. उपदेशप्रतपम् । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 171 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Zillā Murshidābād, Jaṅgipura, a Brah-machārī at the Akhādā at that place. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Upadeś-saataka. A century of advice for the benefit of Jains, with appropriate illustrative anecdotes. By Gumāui Kavi.

Beginning. विष्णु देवेभ्यु मन्त्रानं श्रुत्तुभुक्तुः परीक्षा करिमेकम् ।

मेनेद्रिषिकं मरिचिका येनः सर्वोपमो विष्णुः ।

वक्ष्याम्यः कपुषं निचल्य कठेन रोचिषीवचसा ।

सत्यां ररच वाचं न चङ्कटेद्रिषि तमेदकम् ।

निष्ठासितो हितेष्टुर्विभीषको रावचेन कृष्णायाः ।

मन्त्राश्चेतुराष्टौद्रिषि निजवन्तुर्विबोदयः । इत्यादि ।

End.

स्तुतमार्थं प्रतपदिनाम् इवक्ष्माचौकमानुदाहरणे ।

प्रतमेतानुपदेशान् विभावकम् भावनेन विदिम् ।

कुतुकाय कोविदाणां मूढमनीनां मन्त्रोपकाराय ।

निरनान् कथिर्मुनाभिः प्रतोषदेशप्रवन्मनुजम् ।

Colophon. इति चोनुमानिकविधिरचितमुपदेशप्रतपं समाप्तम् ।

विषयः । चौदाशरचप्रतोषदेशप्रतपनम् ।

No. 3272. सेवसेवकोपदेशः । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent, 99 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Zillā Murshidābād, Jaṅgipura, a Brah-machārī at the Akhādā at that place. Appearance, old. Verse. Correct.

Sevyasevakopadeśa. A variety of maxims on Jain duties. By Vyāsadiśa *alias* Kshemendra Mahākavi.

Beginning. विष्णुश्चाय मन्त्रे कथामिभिरचारिणे ।

मन्त्रः सन्तोषरमाय सेवाविधिमार्गिने ।

चतुष्टय विषयान्वीति चक्षिणीयाहुतेचकम् ।
 येन-येनवेवायां विषयान्वयुहाचकम् ।
 द्वायेकः पटी क्षीयादुहापयो येन-येनवी ।
 यनोक्तदीप्तविद्ययी हुते कः कस्य पक्षवि ।
 दुर्गारक्षीयवीपयो यदि न सादृशं कयः ।
 कः मूर्च्छीयविपुर्न चरेन यविना हुतम् ।
 कः इवीयवि द्वायेनो न पक्षवि हुताक्षिणाद् ।
 च देवकपुतां यानं कृतं येनकविषयी । इत्यादि ।
 इत्या जीवति होतः वेवाहविर्धिवेन वेवादिद् ।
 यस्याने जीवतरा विपुत्रा तु वद्विनां वेवा ।
 विद्वज्जगारायवतनरेव जनीयवेवापविर्नरेव ।
 येनेन्द्रमाया हुविनां कदीव हुताव वेवापकरा जनीयम् ।

End.

Colophon. इति वीयाचदाकाराकाव्याकविचेनेन्द्रजनी देवसेनवीचदेवः कथाः ।

विषयः । येनयेनकयोः कर्माकार्क्यकयनपूर्वकं वेवाहवेर्धिवरां निरुहजविषयकम् । जनीय-
 एव येन इति चयवद्वयवचनं । इति म् ।

No 3273. सुवृत्ततिलकम् । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 256 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zillá Murabidábád, Jaágipura Brah-machári at the Akhaḍá at that place. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Suvṛitta-tilaka. A Sanskrit work on versification, giving the peculiarities of each of the different metres, and the subject to which it is most appropriate. By Vyásadása *alias* Kshemendra, son of Prakáśendra.

Beginning. नवविनिगुरोर्नेत्रपूङ्गाज्जगदाह्वकाह्वः ।

कुतश्चविषयवारयव्यावाय्वापुर्वाचयः ।

विरिपतिपुनाचंजतेर्धोविद्यावकयन-

पुननविषयातेकाकान्तवीगु हुतावि वः ।

कान्तद्वहुकपाव विजयद्वगुरी नयः ।

कहवाननहताव नावाकनाव वनिषे ।

नयन्कन्दीविद्यावाव सुहताचारयेववे ।

नयःकन्दविद्यावाव नावाकानितनेवे ।

End.

विषयः। महाकविभिर्वन्द्ये प्राप्नुयेत् उपकृतमानानां उपायां उक्त्यादिकथनपूर्वकं
प्रत्येकं कविप्रिभागादिकथनं । अन्त्यां मुखादिविषयवद् । एवमित्येव आदिमये च हन्दीविज्ञेय-
नियमवत् ।

Rasika-raṅgadā. A gloss on the 'Paḍyāvalī' or miscellaneous poems of Rūpa Gośvāmi. By Vīrchandra Gośvāmi, son of Kiśori-mohana Gośvāmi.

4

कालः। यो सुखीयति तस्य संवेदनी मया ।

पदावलीप्रत्ययः पदावलि विनयने ।

[illegible]

End. **विद्यमानायावपि वि शेषः ॥**

दशरथः प्रविष्टासी हः श्रीराधासाधवः प्रभुः ।

ਵਾਕਵਾਚ: ਹੁਣੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁਆ ਮਹਿਰਾਬਾਦੀ ।

मुम्बे विधानाया वी प्रत्यक्षपुस्तकावतः ।

४ वाक्यान्तः श्रीहरप्रणम्यो मेघं ध्रुवे ।

अवधारणायाः द्विविधाः सन्ति ।

पञ्चमेनां मय वाणिवाक्यावाभिधीति ज्ञाय ।

सर्वोधापितव्यमादय मे होषा त्रिभिन्ना यथा ।

माय् श्रीधरान् मे कनः कथयामरतो विदः ।

अस्तिनायेनवासायै श्री गायत्री भववत्पुत्रे ।

कनकं तं कदा बोधि किञ्चिदोच्यते प्रभु ॥

Colophon. एभि बौध्दपद्धत्यावन्दर्भायनं हवीजमृद्विरोदीबो हवनीकाविजवनीवीर-
कम्पनीकाविजिरिचिना रिकिरहदा बाक बौध्दावनीटीका कम्पनी । कदाहवायं हवः ।

विषयः । कर्मोपायविमर्शिनः पञ्चाङ्गः ।

No. 3275. पाञ्चमरुतम्, वंशितपाञ्चमरुतम् । Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Extent, 559 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidābād, at the Akhdā at Jāngipura, with a Brahmachāri. Appearance, new. Verse, Incorrect.

Prápábharaṇa. An eulogium on Rájá Prápanáráya of Kámarúp, with a commentary by the author. By Jagannátha Paṇḍitarāja.

Beginning. विद्याको बहुधावली परवचःशाखादु गार्थवना

भूषाहाः कमलापिठारुमदिरोमीसमदापूर्तिनाः ।

बाबो बाबाणि कस हासनपुना चमक हावाड-
कर्नावावरनापुरीनवरवन् बाबां विहावी मन ।

पिदांश्च हनि प्राचक्ष्यमाभिप्राययेत् । मेव कुरुक्षेत्रे कथामपि विख्यायिष्यम् । भाष्य-
निर्वाचम् । उत्तरार्धेऽभिप्रायार्थोऽहमवाच्य एतन्वचस्यस्वीकृत्यभाषाः कथितानिपिभाषाः प्राधान्ये-
नाभिप्रायेः । अनुवाणीभविनिगतकथानिरेवः सुखीष्टद्वारः । आत्माहमं वाचापिमेवमव-
सापुरीकृत्यम् ।

End. **दीर्घवद्वयुद्धीकमहर्षीदत्तव्यास-
धर्षीदत्तविरचयत्तुष्टि नः वीक्ष्य नन्देत् ।
वदन्नाष्टिपुत्रकायवद्वयुद्धीकमहर्षीदत्तव्यास-
धर्षयत्तुष्टिपुत्रकायवद्वयुद्धी कौ न विनीतः क्षरेत् ॥**

अथ कारवाहकारः । भाव इति तु न भविष्यत् । वाहकसूत्रकानसूत्रकमात्रां भावमाह-
कारमवोरिष्य अथविधेः अन्वयेत्यन्वाय ।

Colophon. इति ब्रह्मसंहितायामाचार्यविरचितं श्राव्याभरणं तत्त्वज्ञानस्य डोकाया समस्त
समाप्तम् ।

विषयः । कामरूपदेवाधिपत्य प्रत्यक्षाराधनम् । नृसिंहात्म्येन बहुवर्णनसंवादिभ्यः ॥

No. 3278. नेमिदूतम् । Substance, country-made paper, 12 x 5½ inches. Folia, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 342 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1602. Place of deposit, Vāluchara, Ghattu Bābu. Appearance, decayed. Verse. Incorrect.

Nemidúta. An imitation of the Meghadúta of Kálidás. In it the wife of Nemi, the Jin, sends a message to him who is engaged in deep meditation on the Rámagiri Hill. By Bikrama, son of Sáhyana.

Beginning. प्रादिवाचप्रवचद्वयो वस्तुवर्गे समं

चिन्ता भोगाय सह परिणमैरहसंवाक्यम् ।

मौलाना अबुल क़ासिम खान मोहम्मद अली

विद्युत्पञ्चाशत्तदपु वनमिं रामनिर्घं।पञ्चपु ॥

॥ नमोऽस्तुः शिवायि समाधीनमेवं बुभुक्ष

माहात्म्याविभिन्नसमं ध्यायितुं नदीपद् ।

सांतासलं समसमसदसानसं २।अपुर्वा

वपञ्जीकृतपरिचलनमप्रेक्ष्यत्वं ददर्श ॥

उदीचीं नमस्तुकरं मेदुराकोदनादे.
 संत्यक्तैकिकमय नमं श्रीमिष्वीरपुण्यम् ।
 वा प्रोकार्त्ता धिमिनस्यमात् ज्ञातुं दुःखं वि मायाः
 कथाक्षेपप्रवृत्तिं जने किं पुनर्दूरये ॥ इत्यादि ।

End.

ननुःकार्यं प्रवरकथितुः कश्चिदावकाशं काया-
 दयं चार्त्तं सुप्रदर्शिताक्षेपदूतादुद्वीयता ।
 नीलमेघवर्तिनविभक्तं वाङ्मयकाव्यका
 यमे कार्यं सुप्रलयनमःपीनये विज्ञनाक्षः ॥

Colophon. इति वाङ्मयकमुदीचिकमविरचितं मेमिदूतं कर्णवन् ।

विषयः । कथाविमर्दक मेमिदूतमेव विवकावमापरीचारेण विमोचयदाभिलाषिषो
 रावतिरो कथाविमर्दका विनयक पुनस्तन्मया राजीनताः कथं दीप्तवर्धनकवनेन मेवदूत-
 कावका इत्येवं लोकावागमिषवाद्माकल्यवाविष्टवाद्दूरये च विरचितमिति ज्ञेयम् ।

No. 3277. कथञ्जलिहरी । Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Ghaṭṭu Bābu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Karuṇālaharī. An eulogium on the personal beauty of Śrī Kṛishṇa. By Jagannātha Paṇḍitrāja.

Beginning. विषोदना नाथ विषाजलोचने विषादभूतो भवकारो विमो ।

वरं प्रतीकारमवकाशानुना नवावकाशा भवये विवेदिनः ॥
 भवावकाशाविकृष्टमेवमः नराय वैश्वं नरायं भवादिवान् ।
 विभाव भूवीर्षि द्वाद्युवायुषे विवेदि ते नाथ ववाक्येवचि ॥
 विषाव संवारमवावकाशोवकीकरेवादिनिवन्तरीविकाय् ।
 नवीवतो मे कववाववायुषे विवाद्युवीज नवि माद्युवीचये ॥ इत्यादि ।

End.

सुरवीनकिन्नाः पुष्टिमवधिमिद्वयमयो-
 विषावाकानुंठावय कवदि विभाव विवकाय् ।
 विधूनाकधेनो नपुननपुरावां चिमि कदा
 निमग्नः कां कलावय नवमवकाशान्दवधि ॥

Colophon. इति रचितरामवीरमहाभिरचिता कवचाकचरी कम्पुचा ।

विषयः । सुनिधानेन भगवतः श्रीकृष्णस्य कवचवर्णनादिकम् ।

No. 3278. रामकेलिकाव्या । Substance, country-made paper, 15 x 6 inches. Folia, 38. Lines, 18 on a page. Extent, 1,698 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vâluchara, Jagadânanda Gośāmi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dānakeli-vyākhyā. A gloss on Rūpa Gosvāmi's play entitled Dānakeli-kaumudī. By Jīva Gosvāmi.

Beginning. रामकेलिकहो सुप्रसन्नमर्त्यादबोर्मे ।

राधाभाषयोः कामहोभदकमदाचनं ॥

अथ श्रीशं रचितसुप्रसन्नमर्त्याः अभिजीतविदग्धभाषयादिनाटकाचरन्तो कवीरीकनराधाभाष-
यहोकाविकाविरामरामवीरकवीरूपपरिवेषयन्तः परमभाषयन्तान् अनुरागिणः शिवसुहृदोऽनु-
प्रासवन्नखिलकविमन्त्राकचकः श्रीकृष्णनाम कवचनगरनिबोधिनि रामकेलिकहोमुदी नाम भाषिकां
निर्दिशन्तः प्राग्भाष्यान्वीरुपहोकावन् वदन्तभाषयन्ति । अतः कोरमेति । भाषयेन यच्च पुरोयन
एव दद्यात् राधाया इतिर्यो मुखात् स्थितं प्रेमकल्पितं श्रियात् कुरोतु ॥ इत्यादि ।

End.

नमः शिवसुहृदः श्रीराधाकृष्णभाषिनः श्रीरुपाभाषदायका इत्यर्थः ॥

रामकेलिकहोरेणे राधाभाषयोर्द्वयं ।

कामहोभनदाज्ञानमेकाकारमर्थं भवे ॥

Colophon. इति श्रीरामकेलिकाव्या समाप्ता ।

शोभिन्त्यस्य कृपां वन्दे वक्षोऽनुमनापतः ।

श्रीकृष्णसूरिः सदा भूयान् कपेच सदा मोदते ॥

यस्मिन् सुमनःसुखदा वक्ष निरेक्षेन भाषिकावस्थितं ।

नमः नमः शिवसुहृदः कृष्णहर्षी कवचसुहृदनां ।

मते अनुमते प्राप्ते चन्द्रकरमभिवे ॥

मन्दोचरे शिवसता भाषिवेधं विनिर्दिशता ॥

अतः परं भाषिकाकचयं वर्णये ॥

विषयः । कवचोकाविकनरामकेलिकहोमुदीनामकभाषिकाया व्याख्यायम् ।

No. 3279. भावविद्याः । Substance, country-made paper, 15 x 5 inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent, 297 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidābād, with a Brahmachāri, Jaḡgipura at the Akhdā. Appearance, new. Verse. Correct.

Bhāva-vilāsa. An eulogium on Bhava Siṅha, king of Jaysapura. By Rudra Kavi, son of Vidyāvilāsa.

Beginning. कः कञ्जुलकावतुनो रघुपि ग्रीवन्नावावत-

व्याकाशिः प्रविशन्वपि विमयेवीरदाव चचाव ।

वीर्यदुष्टरघुवरीज भवदावी विवाहः पिता

वजादाविरघुम् प्रज्वलविद्या वीजावर्षिणी स्वः ।

कन्यावीरदाववावविमलजवावकञ्जराजोवरा

वेवावीर्यं करिवावतुवदविमलैः चाकिता कञ्जारा ।

मातुं वजाविवादावदिवदविमलैः दानवाविमल कवी

वसे वज्रव वेव वविमलिकुले दविसे दविसेव ।

— — — — —

वीजावर्षीवावर्षिचविमलिकुलेवदवी भावर्षिः

मूर्धः वीर्यभावाविमलविमल विरवधकरीवावकारः ।

कञ्जरावकावरावकञ्जरावविमलीकञ्जारावकारः

वीर्षिणीवजाः विमल विमलिकुलेव वजा विमलिकोराः । एवादि ।

End.

कञ्जराव कञ्जरेव वजेव वविमल मुदैः ।

कञ्जरा वीरवावेव वेवा न कञ्जरे विमल ।

विद्याविद्यावजुवजा वाववावकावैरिवम् ।

वावावावविदवावा वृद्धं विमलं विमलिः ।

Colophon. इति विद्याविद्यावजुवाववावविमलीकञ्जरावविमली भावविद्याः वजाः ।

विमलः । कञ्जरावीरव भावर्षिक ववीवर्षिकुलेव वावाविमलीकञ्जीरेवम् ।

No. 3280. अयोक्तिमुक्तावली । Substance, country-made paper, 18 x 5 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 264 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidābād, Jaḡgipura, Brahmachāri at the Akhdā at that place. Appearance, decayed. Verse. [incorrect.]

Anyokti-muktāvatī. A collection of double intendres in verse. By Sambhu, who styles himself a Mahākavi.

Beginning. कार्यं कुरु विशद्विषयमप्यन्यथापराधना

मा भूय कलकलयनमुरि सुखभावे विरः ।

आमः नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते

पञ्चमः अध्यायः ॥

पंचाङ्गानुसरिणि पुनश्चपूजेयीरपिणि सुभं

विन्दोषे नमोऽपि दीपनद्वय + कवीयस्य ।

पञ्चोद्भवसि चारिणी एव यदीदृशानुवर्तिः कर्त-

दीक्षां ह्यवधेयान्तरादिजीवोपेयं शीघ्रं कथं ।

हमारे हानि विध्वंसि हानि न कहे आशि आकरे

सङ्गमस्य च सङ्गमः सुविद्ययापार्यं परं कोसुमः ।

श्री ज्ञानः सर्वोत्थितीकृतमहावीरपदोऽन्यही-

ह्रींकारादिपञ्चभाजनं भवन्ती नमःस्तुते शक्तिं ॥ इत्यादि ।

End.

वा लक्ष्मीः कलकत्तास्थाने स्थापिता च वासे प्रवासे वधि-

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

या काशिः कवकान्मुषेऽपि वकलं वदुं नरेकव पे-

शेनः कन्दचित्ताक्षुर्न तव चचे वक्ष्याम्यं सुपुत्रः ॥

Colophon. इति महाकविर्षीयभुक्तान्श्रीविष्णुसाहना उवाच ।

विषयः । अन्वार्थप्रतिपादकशब्दाविवक्षीयकवचनम् ।

No. 3281. चाङ्गद्विज्जट्टीया । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 79. Lines, 9 on a page. Extent, 1,854 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Paṇḍitāyapaṇḍī. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Śraddhadina Kṛitya Tīkā. A gloss on a Jain work entitled Śraddhadina Kṛitya. It treats of the duties enjoined on Jain laymen, on Śraddhadays. Anonymous.

Beginning. बीबीर वना बाबायां दिवसार्थं वन्दे इत्युक्तिरेव । वन्द्यकारणसुखां प्र-
 भावभावतः । (?) बाह्यकादीनां भावतो व प्रवतः । जनार्द सुपार्थ । व प्रवतो व भावतः कवि-
 कादीनां । प्रवतो भाववत् सम्यक्तेरेवमुक्तं सुप्रवचनमस्य सुप्रविदिमवापनार्थवादीनमुक्तैव ।
 वयं विद्वानादीनामर्थे एकात्मिकावधिचारिभावमनुकरोते सर्वव्यवहारैः प्रवचनैः । इत्यादि ।

End. इत्येवम् कवचया कपुलेन वरोचकारं विहीर्षुदाह कावच इति ।
विमर्शितं कर्त्तव्यमस्मिन्निर्गुदाह वचावेति ।

Colophon. इति वाचस्पतिस्मृत्यटीका कम्पूरा ।

विषयः । जैनवाचस्पत्यकरचका व्याख्याम् । जैनग्रन्थालया वाचस्पतेरिति ज्ञेयम् । तथा
तेषां वाचस्पत्यनपि विद्वज्जनेषु प्रसिद्धम् ।

No. 3282. तत्त्वदीपिका । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 80. Lines, 23 on a page. Extent, 643 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-paṇḍāla. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Tattvadīpikā. A gloss on a treatise called Dvātrīṅśika which treats of the element of Jain religion. Anonymous.

Beginning. ऐन्द्रहन्धवनिता (?) त्रिषाकलं चानलं जिनपतिं वनाभिना ।

बोविवोऽपि विमर्शति भारती वरती जल ददातु वा उवा । (?) ॥

येषोभूतावेकमाकार्येकद्वयं जयति क्त्वा द्वापिंशिकाप्रकरवनाः रभमापी दम्बकारी दामचर्षमा-
चान्येन वरमजककवमादौ तदुद्वापिंशिकामाह । + + + अनुकम्पावन्वितमनुकम्पापूर्वकं
दातुं । इत्यादि ।

End. अनेकान्प्रवक्षिष्या जलदुहिषीर्वायनां विनाम्बरकापूनां वरमानम् + +
कामदोदयमीकांशया वरं वरनेषोमृच्छये चान्येन वीमाः पुहाः कः । त्रिहा द्वापिंशिकावज्जन-
नुचर्षमजवी दम्बविना । + + अकककवा कडा ॥

क्रमाकार्यं तेषां कुरमि विविनाकम्बरमनः-

वरोचकोडावे भवति कुलनध्यामविश्वः ।

विरेकुः कुरीन्नाक इव जयिनी वीरविजया

दवावलीदवी जलदवापिनिमिरः ॥

— — — — —

जलोविजयमाका नवरवाकीजयेविना ।

द्वापिंशिकानां विदमिचके नञावेदीपिका ॥

— — — — —

अवीज कुरीरेवां कुडटं भावयति वे ।

ने कलने पुनायेन्नाः वरमानम्बरम् ॥

Colophon. इति भाष्यम् ।

विषयः । जीवसांस्त्रिकाप्रकरणक व्याख्यानम् ।

No. 3283. उपदेशमाहाविदम् । Substance, country-made paper, 14 x 6 inches. Folia, 24. Lines, 12 on a page. Extent, 972 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Válučhara, Pancháyata-pausála. Appearance, new. Prose. Incorrect. Sauskrit. Few Half Mágadhf.

Upadeśamālā-vivarāṇa. A commentary on the Upadeśamālā, a collection of tales illustrating Jain principles of morality and religion. By Dharmadāsa Gaṇi. The Manuscript is incomplete : the text has been noticed under No. 2687, Vol. VIII, p. 112.

Beginning. भैरवपुरं कामिनादायकं त्रयम् औरं जितकमलम् ।

पदार्थमाद्यन्तुददर्शनेनोपदेशमाहा विवृणोति किञ्चित् ।
यद्यप्यनेकाः कठिनी त्रीणि लोकाः सवाप्यनिम्नः क्षिप्यते मयेव ।
सति प्रकाशेऽपि विधोर्जन्तया न युज्यते किं भवने प्रदोषः ।
नौधर्मदासेन किलाग्रभूतोः प्रबोधनार्थं विदधे सुबोधः ।
मयो ब्रह्मानुपकारकारौ भवाग्रजा भवितव्यमभावः ।
पूर्णे तदज्ञानात्मा रक्षसिंहास्य कथ्यते ।
परिणं चारपरिणं कर्षणयविधानकं ।

अथ एवमिन्द्रोदाहरणं सिद्धये। जम्बूद्वीपे भारते समग्रं विजयपुरं पुरमस्ति। तत्र विजयदेवो
अथः। तद्दृष्ट्वा राजयाविजयानाम्भ्यो हे राज्ञो। इत्यादिः।

End. इत्यमगुहमेव पठ्यमावा पाठ्यमानेयमस्य यावद्विजयते । इदमुपदेशमाकाशय
एवं सपुत्रप्रतिशोधार्थमित्थं निवारितं शोधार्थमिदमा । — — — — सपुत्रा तु,
ममिदं निवारितं देवादिभ्यः प्रकाशते ।

Colophon. इत्यपदेष्टमाख्यायां प्रथमतो रत्नसिंहस्यैव मूलसम्पादः ॥

विषयः । सङ्गमजीवोपदेशमाहाप्रकरणस्य आख्यायम् । एवं तावन् टीकाया उपोद्घातस्य
पर्यन्ते ।

No. 3284. उपदेशमाहावचरि । Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 18. Lines, 17 on a page. Extent, 1,430 slokas. Character. Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluhara, Pañchāyata-paṇṣāla, Appearance, decayed. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Upadeśamālā-avachūri. An abridgement of the lessons taught in the Upadeśamālā. By Siddha Śāḍhu.

Beginning. सर्वं । अमरपूजाय ॥ अमरो अमरपूजायिहोमया इतिप्रकाशिका
अमर उपरिपरीतिषः । गीतः पुनः पात्रप्रकाशिकापिहोमया । अया अमरार्थे रत
अमरो होमादितः । पुनारी अथाह एव विहितप्रकारकारणमादाहः । पुनरीरवपुजिहोम-
यहोमायीअमरपुनपुनमावार्थमावमाह । अमरपुनपुनोमेव अमरार्थोपमाह । अमर-
माह । अमर अमर उपमायेव ॥ अमरार्थेति अमरार्थे । इत्यादि ।

End. राज्ञा उपरिषं वक्तुमेवो विवेचिताः । एष कस्मै वातावा वाताविद्या-
वर्ण्योऽप्यवा वाताविद्याः वविवाताः । स वाताविद्या वाता विद्याः । वाताविद्या विद्याविद्याविद्याः
विद्याविद्याविद्या ।

Colophon. इति श्रीवैद्यदेवनाभायनमः ।

विषयः । जैनोपदेशमाहात्म्यसम्बन्धक संक्षेप आख्यायक ।

No. 3285. उपदेष्टव्यमोक्ष, वा उपदेष्टव्यमाणा। Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 89 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluḥara, Panchāyata-panśāla. Appearance, old. Vers. Correct.

Upadeśa Ratnakōśa. Verses briefly inculcating humanity, mercy to created beings, and other Jain virtues. By Padma Jinēśvara Śūri.

Beginning. कवरकवरकवीर नाहिय बीरेकवरकवीर ।

उत्तरहरदयमातु पुत्रमवधिरुज्ज्वलीयते ॥

वीरदेवदार राजदेव ईशिकवन्शी राजदेव कथावि ।

सत्यमेव जयते

मोक्षमार्ग उद्विग्नान्न भवति ।

मृदयवर्णं वसतिस्थानं वादयन्नाह वसवस्तमसी । इत्यादि ।

End.

इह पञ्चमविंशोऽध्यायः समाप्तः ।

कचरु अर्थात् क कर्तुं विवर्तुं कचरुमाह्वयितुं ।

Colophon. इति उपदेशरत्नाकरा समाप्ता ।

विषयः । संवेद्येव जीवद्वयविरूपवर्णनस्य कर्तव्यत्वमवगच्छतम् ।

No. 3286. पुष्पमासाप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 584 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Śr. 1541. Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-paṇṣāla. Appearance, old. Verso. Correct. Half Māgadhi.

Pushpamālā-prakarana. On the religious principles taught by Varddhamāna Jina. Anonymous.

Beginning. पितृवत्पुत्रवद्विद्वत्पुत्रवत् कर्तव्यवत्तुं वीर ।

मन्वादि सुख + + उ परममन्वादि वीर ।

विद्वत्पुत्रवत्तुं वदिति उक्तपुत्रवत्तुं वदिति ।

परममन्वदेव रयि परममन्वदेव व ।

रय्यावरणम् रयं व सुपुत्रं वदिति ।

मन्वादि वीरश्च विद्विष्य सुपुत्रीवीर विद्वत्पुत्री । रय्यादि ।

End.

आय विद्वत्पुत्रवत्तुं आयय वती कर्तव्यं विद्वत्पुत्र ।

आयवदिति उक्ता रय्या कर्तव्यं वता सुपुत्रीति ।

Colophon. इति वीपुष्पमासाप्रकरणं समाप्तं । संवत् । १२४१ ।

विषयः । मानवमन्वादिषु तेषु जैनधर्मेषु दुर्लभमस्तीत्यर्थम् । जैनधर्मेषु कर्तव्य-
मूलमस्तीत्यर्थम् । अत एव कर्तव्यं जीवेषु दयादामात्मन्यदामादीनां परममन्वदेवमस्तीत्यर्थम् ।
पुत्रवत्पुत्रीवादीनामानवमन्वदेवम् । ईश्वरेण सर्वमानवमन्वदेवमेवमाचारकम् । अथ सर्वमा-
नवमन्वदेवमेवमेवमेवमाचारं पुत्राणां पुत्रमादि विद्वत्पुत्रवत्तुं विद्वत्पुत्रीवत्तुं विद्वत्पुत्री ।

No. 3287. धर्मार्मार्मभ्युदयः । Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 99. Lines, 6 on a page. Extent, 1,700 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Ghaṭṭu Bābu. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dharmaśarmābhyudaya. An epic poem in 21 cantos on the birth of Dharma Śarmā *alias* Jina. By Harichandra.

Beginning. वीरविराट्पुत्रवत्पुत्रवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं ।

वराहविराट्पुत्रवत्पुत्रवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं ।

वन्द्यं वीरि वीरवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं ।

वीरवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं वीरवत्तुं ।

दुरदरकीदृशिवेव धावाः कुतर्जुनैरुदकादवहाः ।

वं कर्मिणोऽन्यत्रुवं प्रवेमुकमोतु नः कर्मं च धर्ममायः ॥ इत्यादि ।

End.

अभजदवविचित्रैर्वाक्प्रकृत्योवधारिः

प्रभुरिह हरिचन्द्राराधितो लोचककीदृ ।

तदनु तदनुवाची प्रागपत्येनपूजो-

पचितकुलनरात्रिः सं पदं नाधिकोक्तः ॥

Colophon. इति महाकविनीहरिचन्द्रविरचिते धर्मसंज्ञाभुदये महाकावे रक्तमिश्रः
धर्मः ॥ समाप्तोऽयं धर्मः । (यतः परं कदेरक्त प्रकटितेका धर्ममे । सा च विनरा प्रमुखाचरतया
नाधिकम् ज्ञायते ।)

विषयः । प्रथमे धर्मे,—सत्यमनुतिदुर्लभमिन्द्राकीर्तनं । जम्बूद्वीपवर्धनं । समवाप्तिव-
र्धनं । भारतवर्धनं । आर्यावर्धनं । उत्तरकोरुकाक्षरैश्वर्यवर्धनं । तत्र रत्नपुरमवरवर्धनं ।

द्वितीये धर्मे,—रत्नपुरपुरन्दरका सुख्यंमौपयनपतेः महासेनका धर्मं । तन्नामिन्द्राः
कुलमाया कवादिवर्धनं । अपतेः पुत्रप्राप्तिधनवर्धनं । अथ प्राप्तेनकायाका दिव्यनुमेरुपानपाक-
कमुखादाममवसववदनामवर्धनं ।

तृतीये धर्मे,—परिकरधर्मेनका राज्ञो बुभुक्षुर्धनार्थं ममवर्धनं । वनवर्धनं । नक्षत्रप्राप्ति-
वर्धनं । बुभुक्षुवर्धनं । बुभुक्षुवीर्याकरोः समाजमवर्धनं । बुभुक्षुवीर्ये राज्ञः पुत्रप्राप्तिधनवर्धनं ।
आविनः पुत्रका धूर्त्यन्धकविषये बुभुक्षुं प्रति राज्ञः प्रसादिवर्धनम् ।

चतुर्थे धर्मे,—धर्ममायका धूर्त्यन्धकवर्धनवर्धनवर्धनं धानकीकृत्तमायकद्वीपे वत्साक्षरैश्व-
र्यवर्धनं । तत्र कुलीमायकमरीचवर्धनं । तदधिपतेः दम्बरवत्तका धर्मं । तन्नामैराक्षोदवर्धनं ।
तत्र प्रति मन्त्रिवर्यान्धकमनाकुल उपदेशः । राजकृतं तत्कृतम् । अपतेर्वनममवदनामव-
र्धनं । तन्नाम तपकावर्धनं । च एव महासेनका अपतेः पुत्रमेवावतरिष्यतीति कृतम् ।

पञ्चमे धर्मे,—महासेनकापतेः सभायां नादैः कथायां कावादिदिवाहनामात्मनमवदनामवर्धनं ।
दिवाहनात्मनरात्मविषीसेनवर्धनं । राजपत्न्याः कर्णदर्शनमवदनामवर्धनं । मन्त्रिणा मन्त्रकथादि-
वर्धनं ।

षष्ठे धर्मे,—मावयुक्तवकीर्त्ता पुष्पमचये धर्ममायका जम्बाभुदितिवर्धनं । इन्द्रादिमका
महासेनकाया च तन्नामोदवका धर्मं ।

सप्तमे धर्मे,—कृतिकाष्टवर्धनाया मन्त्रिणा षष्ठे मावाकल्पिममेकं शिष्टं मिवाय धर्ममाय-
कवत्तव ज्ञवी मन्त्राय धर्ममायका । मन्त्रोऽपि तमादाय दुरजकायाश्च देवसेनाधनेतो लोचककीदा
कुमेरुवर्धनं जामेतिवर्धनं । कुमेरुवर्धनं । तत्र देवसेनाधनेश्वरवर्धनं । मन्त्रावादिवर्धनम् ।

अष्टमे धर्मे,—कुमेरी मन्त्रिर्मावायन धर्ममायका उपदेशवर्धनं । धर्ममायका मन्त्रिकवर्धन-

ननु येन वीरचतुष्टयवर्चनं । दम्भादिजननमुत्तुतिवर्चनं । चर्मनाथस्य पुनः मातुरद्वे अपिहायवर्चनम् ।

नवमे चर्ते,—चर्मनाथस्य वाक्यवर्चनं । वीरवर्चनं । वीरराजप्राप्तिवर्चनम् । विदर्भोधिनाथेन प्रतापराजेन कपुश्चिपुः कर्चनरे चर्मनाथानयनार्थं प्रेषितस्य दूतस्य वाक्यवर्चनं । चर्मनाथस्य विदर्भजननवर्चनं । यधि प्राप्ताया वज्राया वर्चनम् ।

दशमे, एकादशे-द्वादशे, त्रयोदशे च चर्ते,—विजयतिरिचर्चनं । वदुतुवर्चनं । पुष्पावयववर्चनं । नर्मदायां जलश्रीकावर्चनं ।

चतुर्दशे चर्ते,—वन्द्यावर्चनं । वन्द्यकारवर्चनं । चन्द्रोदयवर्चनं । नाथिकानां प्रतापवर्चनं । दूतौघप्रेषणादिवर्चनम् ।

पञ्चदशे चर्ते,—वाजश्रीकावर्चनं । राधिश्रीकावर्चनम् ।

षोडशे चर्ते,—प्रभातवर्चनं । विदर्भदेवप्राप्तिवर्चनं । विदर्भदेववर्चनं ।

सप्तदशे चर्ते,—कचवर्चनवर्चनमुक्तेन राजकन्याया चर्मनाथो हन इति वर्चनं । चर्मनाथस्य कुक्षि-
जपुत्रप्रेषणवर्चनं । नगरनारीविधयवर्चनं । विद्यावर्चनं । यथा सप्त चर्मनाथस्य कपुत्रप्राप्तिवर्चनम् ।

अष्टादशे चर्ते,—रजपुत्रे जयोत्सववर्चनम् । चर्मनाथचिपुर्मेघासेनस्य वैराग्यवर्चनं । चर्मनाथं प्रति नमस्कृतस्य जीत्युपदेशस्य वर्चनं । तस्य राक्षसभिक्षवर्चनं । जहासेनस्य वयनप्रलयवर्चनं ।

जनविंशे चर्ते,—चनेकनवीपतिभिः सप्त दुष्टस्य विषयुद्धवर्चनं ।

त्रिंशे चर्ते,—पञ्चसप्तवर्चनं सप्तस्य प्राजापत्यं विद्याय उल्कापातदर्शनेन चर्मनाथस्य वैराग्यप्राप्तिवर्चनं । विरक्तस्य तस्य तपसावर्चनं । ज्ञानप्राप्तादिवर्चनम् ।

एकविंशे चर्ते,—दिवसभाष्यचिह्नितस्य चर्मनाथस्य संक्षेपेन जिनचिह्नानवर्चनं । चन्द्रकर्मः प्रशिक्षीर्णवर्चनम् ।

No 3288. कर्पूरमञ्जरीप्रकाशः । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 53. Lines, 6 on a page. Extent, 952 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāhādurapura, Zillā Murshidābād, Sītānātha Bhaṭṭāchārya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Karpūramanjari-prakāśa. A commentary by Rājasekhara on a Prākṛit poem called Karpūramanjari. By Vāsudeva, son of Prabhākara Bhaṭṭa.

Beginning दम्भाकोचराक्षसिहं जगदीशं

कुक्षोपासनाय सदाह्वयार्थम् ।

मधेसस मधोससदुखतसस

परोक्षानुवर्तमानं महाभारतम् ॥

ज्ञानं प्रभाकरं यथा चाकरं मोक्षतीव्रि ।

कर्पूरकक्षरोटीका बाहुदेवेन नम्यते ॥

कर्पूरकन्दर्पाञ्जनाढकारभे कृष्णपाद पादोदया पादौ पठति भद्रमिति ।

अथ च बाबादेव इत्यादौ उरुत्वा इत्येवमथमिषद्भक्त्योक्तमनन्ताभावेऽपि भवतित्यादि-
प्रमाणप्रमाणद्वारा लोकात्मनः प्रत्यक्षः । येन रीतिर्नाना प्रत्यक्षः । इत्यादि ।

End. वावावा इति ।

किं प्रदीप्यमानादि विद्या साधं प्रदीति वत् ।

पुनरेवायुक्तमपि चेन्नत् त्वादावावभाषितं ।

इति भाष्यः ।

Colophon. एति नीमहिहृदयप्रभितारविन्दसुन्दरपद्महृदयप्रभिसम्पन्नः प्रकरप्रकर-
कोरकिरवकारप्रभितिभवभाकारभङ्गाक्षजयास्तुरेदेविरचिते कर्तूरनञ्जरीप्रकाशे षष्ठ्ये अवधिकाण्डं
अनाम ।

विषयः । राजशेखरक्षेत्राक्षतभाषामयकधुरमङ्गल्यंभिषावकहृदय वाक्काव्यम् ।

No. 3289. **সম্বোধনো**। Substance, country-made paper, 14 x 5½ inches. Folia, 140. Lines, 8 on a page. Extent, 4,030 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mirapura, Zillá Mursidábád, Yáda-vachandra Bhattachárya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Sanjībani. A commentary on the Kumárasambhava of Kálidása. From canto 8 to 17. By Sítárāma, son of Lakshmana Bhaṭṭa and Satī. This is a continuation of the work of the commentary of Mallinātha.

Beginning. शिरसा ब्रह्मं ब्रह्माहमूर्जेभभिर्न विद्यमानहमेन भुवि ।

अरुणः अक्षयः चित्तपामो हरमदाहरादिराजकन्या ।

डीकानगर मस्जिद, यमुनाबाद, सहायनीमंजिरा

या सुमंश्च कुमारमश्वमेधाकावकायने पुरा ।

मेवैतच्छब्दविहृदिहप्रमिततत्त्वमेव विद्वन्मुरे

भीताः राजकवौ वरं च हि यथाशक्तं समापूर्यन्त ॥

मन्वपरिवीमर्शिराजःकेचित्तपि विवर्धयितुंभव भवान् काङ्क्षिदाहः सद्यः सर्वकारभवे ।
पाणिपीडनविधेरिति । पाणिपीडनं नाम पीडनविधेयु संक्षारेषु कश्चिन् संक्षारविशेषः । पीड-
नमि कश्चित्त्रिभिः पीडनं । इत्यादि ।

आदिनीहं । अथपुनः ।

ॐ श्राद्धं कुर्वन् पुरा न कर्मणि माया दुर्हीरेति वा

स्वाधी यत्तु पुण्यमस्तुतः नीतकथास्तः पिता ।

बहुधावद्वितीयं व्यवहितवले विद्वत्तया वधिना

देवासी रविना इवाएविहतिः उद्धोयनी जीयदा ।

संन्यासेन्द्रादिपुत्रास्तुते नमस्तवापि यत्तुते दत्ते च ।

निषादवृत्तः कवीश्वारे ठीका कुमारका वनापदेशा(?) ।

_____

Colophon. एति श्रीरामचन्द्रोपमावलीसङ्गच्छद्वाङ्मयसतीर्णसङ्गच्छन्तीश्रीनारायण-
विधिरचितया सङ्गीतनीलमाङ्गला माङ्गला अमेतः श्रीकाशिदाससमी कुमारवत्सने महाकावे-
नारकाक्षरवती नाम सप्तमः सर्गः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । काठिवाण्डमकुमारकथनस्य सप्तमस्कन्धेद्वारायण उद्भवस्यैव नाम्ना मणिमाधरी-
तनुपारेण वाक्यम् ।

No. 3290. तत्त्वबोधविद्याविनी, वा सम्प्रतिटीका । Substance, country-made paper, 13 × 5½ inches. Folia, 910. Lines, 11—13 on a page. Extent, 14,332 slokas. Character, Nágara. Date, ?. Place of deposit, Válučhara, Pancháyatapausáá. Appearance old. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Tatvabodhavidhāyini. On Jain Philosophy, in describing which the author's great object is to refute the doctrines of the several systems of the Hindu Philosophy. By Abhayadeva Sūri.

Beginning. (चारिनः) कर्मनिष्पादि भू विषये । — — — मयात्मः विधिः कश्चित्त्वः सर्वज्ञवाचकः । न च मन्त्रार्थवादात्तां नात्मार्थमवकल्पये । मयात्ममेव सर्वज्ञकारीवेवा-
न्यनंभवान् । मरान्तरप्रवीनस्य श्रान्तात् मन्त्रवे कश्चित्त्वादिनो येव देशकालेत्यादिप्रयोगेषादिनो
वेतुः । न चवहारमिवेषव्यानुपपन्नकमावमितिनी विरोधोऽत्रैवान्वय प्रवर्तिन इत्यवापि तन्निमित्त-
सङ्गात्वात् प्रवर्तनं नुं युक्तः । इत्यादि ।

अविधनुषाधामिनस जेनवचनस सामासका द्विविन्दुमात्रपर्यन्तक्षिता.

॥३॥ कथावसन्ति प्रतिकरवसन्तावसन्तकथवसन्तावसन्ति विविधा कृतिनाहेति ।

Colophon. इति तत्त्वबोधविधाविनो अक्षतिठोकाशो वतीये काणं समाप्तम् ॥

इति कतिपयकृतवाङ्मया तत्त्वबोध

कुलसमनुसमज्ञान् अक्षतिभेदवर्णः ।

भवभवमभिधुय प्राप्यतां ज्ञानमर्थं

विमलमभयदेवज्ञानमामन्दहारम् ॥

पुण्यद्वामवादिद्विरद्वयवताकुलबोधोक्तवोद

प्रध्वंशोक्तुनमुक्ताफलविमद्वयमोराभिर्बन्ध दूषणम् ।

मनुं दिग्दन्दिद्वयकनिधितयदं बोधवर्णमभावात्

कल्पमन्त्रावभाषोद्वरनिविकृतरो + + नि संयतये ॥

प्रमुक्तकनिधितये तत्त्वबोधविधाविनो ।

तत्त्वोपाधयदेव सक्तावेविंदतिः कृता ॥

विषयः । व्याख्येयैषिकवाङ्मयातत्त्वबोधमोमावेदान्तवाङ्मयाकपोदादिमतनिरवद्यपुरःसरं अक्ष-
तिवृत्तवाङ्मयम् ॥

No. 3291. **व्याख्येयतन्त्रम् ।** Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 125 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Ghaṭṭu Bābu. Appearance, decayed. Verse. Incorrect.

Aryā-śataka. A hymn in praise of Kāmākhyā, a form of Dūrgā. By Mūkakavi Śārvabhauma.

Beginning. कारवपरविदुषा काशीपुरवीलि कामवीठनम् ॥

काचन विवरति कवचा काशोरकवकोचकाङ्कलता ॥

कःचनकःकोनिककं करदुतकोद्वयवाचकविषामम् ।

कठिनजनभजनं कैवल्यामन्दकन्दमवलम्बे ॥

विमिनकलपरिपोषवचिनामचिरेव काङ्क्षिमिक्षया मे ।

विमनरुचरित्तुलभा विषं मिमिरयतु चिम्बुषाधारा ॥ इत्यादि ।

End.

जय जय जगदम्ब जिदे जय जय कामाक्षि जय जयशक्तिगुणे ।

जय जय मन्दजदयिते जय जय चिद्भजनकोमुदोचारे ॥

अ. यैःजनकं भग्याः पठतामायां कटाक्षेव ।

निःसरति वदनकमलादापो धौधूधौधौ दिवा ॥

Colophon. इति कामूककविषावंभीमकृतो व्याख्येयतन्त्रं समाप्तम् ॥

विषयः । काशीपुरविदुषाः कामाक्ष्याः कृतिव्याजं मद्रूपमाद्यादिवर्णम् ॥

No 3292. द्रव्यसङ्ग्रहसूत्रम् । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-pausāla. Appearance, old. Verse. Incorrect. Arddha-Māgadhī.

Dravya-saṅgraha-sūtra. A treatise on Jaina Metaphysics and salvation. By Nemichandra Siddhāntadeva, who lived after the time of Bhoj Deva of Dhar.

Beginning. जीवमजीवं द्रवं निववरवसमेव जेष निदिष्टं ।

देविं द्रविं द्रवंदं वंदे नं सम्यक् विरमा ॥

जीवो जव जमजल जमुनि कना व देवपरिमासो ।

मुना संसारतो सिद्धो जी विस्वोद्भूत ॥ इत्यादि ।

End. द्रव्यसंग्रहमिदं सुविभाज्यं दोषसंशय + दः सुदृष्टम् ।

जीवयंतु तत्समुत्तमधरेण जीमि चंदसुविधा भवियं जं ।

Colophon. एति द्रव्यसङ्ग्रहसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । जीवाजीवादिविषयद्रव्यनिरूपणं । अथ जीवस्य लक्षणव्यादिविवेचनमुक्तेन आर्वाक्य-
बोधनादिकादिमतनिरूपणं । तत्र परमाण्वतः लोकप्रतिपक्षोपदेशमार्थापि अवधारणे जीवस्य
देवपरिमितनिरूपणं । वस्तुविधात्मिकावधिकरणं । अथ यथा अनन्तज्ञानदर्शनसुखबोध्यंशुवचमुदयं
सर्वमजीवस्यः सारम्, एवं कपरसमन्वयसंशुवचमुदयं सर्वमुद्भूतसाधारणमिति निरूपणं । पुद्गलादि-
लक्षणकथनं । आकाशादीनां लक्षणव्यादिकथनं । आश्रयवन्मुपस्थापादिकथनं । अयोपग्रहादि-
निरूपणं । संवरादिकथनं । प्रलङ्घनसुखबोध्यंशुवचमुदयं । अथ लोकसंख्यानादिकथनं । तत्र जी-
विर्जैकादिपरिमाणादिकथनम् । अथ संवारे पतनं जीवमुद्भूत देवेन्द्रादिवन्द्ये निरन्तरानन्तमुत्था-
दिमुत्पन्नकदं संसृष्ट धरतीनि धर्मलक्षणप्रतिपादनं । सुनिविष्टादिकथनं विवृतिविषयपदोप-
निरूपणं । भ्रमःश्रमिकादिविषयवस्तुनिरूपणं । अथ भ्रमनिरूपणं । तत्र ध्यानधेयध्यायध्यानव-
लादिकथनं । मय्यमदर्शनज्ञानव्यादिवनिरूपणं । वृद्धवदनिरूपणं । सदाहकनिरूपणं । अथ
१. आध्यानादिलक्षणकथनं । सर्वोपविहितलक्षणकथनम् ।

No. 3293. द्रव्यसङ्ग्रहवृत्तिः, वा मन्त्रदेववृत्तिः । Substance, country-made paper, 15 x 6 inches. Folia, 84. Lines, 13 on a page. Extent, 2,669 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-pausāla. Appearance, old. Prose. Singly correct. Sanskrit.

Dravya-saṅgraha-vṛitti ALIAS **Brahmadeva-vṛitti.** A loss
on the next preceding work. By Brahmadeva.

Beginning. प्रथम परमात्मानं सिद्धं वैश्वोक्तवन्धितं ।

आभाविद्विदामन्त्यकपं निर्योहाय्यं ॥

मृदुजीवः दिनपानां देशकश्च जिनेश्वरः ।

इत्यस्यैव सत्यं सति यथा ममाग्रतः ॥

अथ मातृवदेने धारणःसमवराधिपतिभेःअद्वयवधानके कसिकाकचमवर्णितमन्त्रिनः श्रीवाक्य-
मन्त्रात्मकसंस्कारस्य मन्त्रमन्त्रिःसममन्त्रं श्रीशुभितुष्टमन्त्रैःकथं गृह्णात्तद्वर्णितमिष्टमन्त्रमन्त्रात्म-
नरमात्माद्विषयौतमनारकादितुःकथमभेतस्य परमःशान्तसंभावनीयस्तुष्ट + + रसपिपासितस्य
भेदःभेदस्तवयमःवमाप्रियस्य — — — — श्रीमाभिषागराजपेहिनां मिमिनं
मोनेमिष्टमन्त्रिःकाद्वैः — — — — विरचितस्तुष्टमन्त्रमन्त्रात्मक—इत्यादि ।

End. श्री लक्ष्मीनारायणः स्वामी । श्री गुरुभ्यो नमः ।
 द्वैतः शिवो भगवान्निष्कालः सर्वेश्वरः । इत्येवम् ।

Colophon पञ्चमंस्कः कृतः ३०० ।

विषयः । मेमिचन्द्रमिहामदेवहस्तहयमहदसुखमय साधनम् ॥

No. 3294. दानजोना । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vāluchara, Jagadānanda Goswāmī. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Dānalīlā. A poem in praise of the benevolences of Kṛiṣṇa. By Mādhava Bhaṭṭa.

Beginning. कवि कविकरी ममकवयता विवाचनोपहा

श्रीश्रीमच्छास्त्रमध्यमवचनविः काचित्पुणे माधवी ।

रत्ना लक्ष्मणरत्नचौमहर्षी कथंमोक्षपथो

पञ्चामृतविहासोऽथ अरुणकेन्द्रा (अवरुणकेन्द्रा) विहारखंडो ।

विश्वव्यापक प्रमुख विकास कार्यक्रमों का भण्डार-

कालिन्दीपुष्टिमोपनिषदमप्रः संविदप्रः इत्यम् ।

॥ अथ दिगुराद्यष्टात्मकसिद्धिसंश्लेषः ॥

End.

पूर्वमक्षरसोविहारभवनं तथाहि इत्यावनं ॥ इत्यादि ।

कश्चित्कर्त्तव्यस्यावस्यतिरभ्युदयस्यो दिवसा

सोमेनेहा च वेनोत्तरवसति पुनर्मुक्तिदामेय कार्त्तरी ।

मयोर्निर्वाणस्यमनुपमविधिभिः कीर्तिमाख्याय कोकं

संयत्नाद्येककर्त्ताधमनि पद्मसो मेति यस्मिन् मनोऽपि ॥

अजनिपत तन्मूर्त्तिस्य पदं यः कनीयान्

अस्मिन्मनुष्यरीयास्य यज्ञेवराणाः ।

अजनि च तनयोऽप्यादादिदेवोऽस्य दाता

ममयितुमेषामः कृत्तमः माधवय ॥

आयो वंशावतंसः सुरमुच्यतेऽहः प्रज्ञया विष्णुदेवः

— — — — —
तस्यामंजनयाजयोऽपि सुधियो रामः कथाचन्द्रमः

चोमान् विद्यपतिश्च माधव इति श्लाघा मुखाभ्युपयः ।

तथाकारि कनोयसा सुकृतिना चेतसमन्कारकं

कार्यं लब्धलपाभिलासमनसा चोदानलोलाभिधं ॥

वसुकररवेन्दुर्वे पक्षे शृङ्गे चतुर्दशा ।

अन्धे तपसि कृतेयं वारौघाभे सुराणि शूरजने ॥

Colophon. इति श्रीमद्दृष्ट्यावनचन्द्रपरचारविन्दमकरन्दालादमुदितभनोभधुकरेण भट्ट-

श्रीभन्नाथरेण कृतं दानलोलाभिधं कार्यं समाप्तं ।

विषयः । श्रीलहस्य दानलोलावर्चनयाजेन तस्य कथादिवर्णनम् ।

No. 3295. कृतिशतकम् । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Extent, 210 slokas. Character, Nāgara. Date, ६ Place of deposit, Vāluhara. Ghattu Bābu. Appearance, old. Verse—Generally correct.

Stuti-sataka. A century of verses in praise of the goddess Kāmākhyā. By Mūkakavi.

Beginning. पादित्यं परमेष्ठरि कृतिविधौ नैवावयन्ते मिरा
वैरहास्तपि मुष्मन्नि विमलान्नांति सन्धिः ते ।

स्तुतुं तां परिपुष्पनौलमस्मिन्नामांसि कामसि मां

वाचासीकुपत तथापि चितरां ज्ञानाद्वेषादरः ।
 नाविच्छेदकमित्रं तनुधनां दारिद्र्यमुद्राहिने
 भंकाराज्जनकोपुने पुररिपोर्वाजाह्वीकापुने ।
 ज्ञानोत्प्रेक्षणे कवयतां विज्ञाकुटीं जपुने
 विद्ययाचपुने मयोऽपु चमनं तथै पराधीनिने । इत्यादि ।

End.

इत्थं परपरप्रदं प्रकृतिप्रेक्षकं वाचनं
 परापरविदाकृतिप्रकटनप्रदीपाधितम् ।
 कथं वदति विद्वदा जगति भावप्रवृत्तिनां
 जगैरुत्तमकं जगैरुत्तमदेवकंजगैरुत्तमैः ।

Colophon. इति श्रीशुककविकाव्यंभोजविरचितं कुमिलनकं कम्पुचम् ।

विषयः । काहीपुराविद्यायाः काकाकाः कथादिवचनमुक्तेन जगैरुत्तमैरुत्तमैः ।

No. 3296. अर्थदीपिका, वा वृहत्प्रतिकमञ्जुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 209. Lines, 18 on a page. Extent, 6744 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1652. Place of deposit, Vāluṅkara. Panchāyata-pausāla. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Artha-dīpikā. A gloss on a Jaina Sūtra entitled *Srāvaka-pratikramana*. It treats of the duties of Srāvakas, and illustrates the subject by a number of anecdotes. By Kātnasekhara Gani.

Beginning. जयति जगतेदयवीः श्रीवैरजिनं वरोभिनवभानुः ।

कुलकपदं विद्वति जगि विद्वानो विभोर्गम् ।

कुलककपदोन् वदविषय + प्रतिद्वारे जगतेदयम् ।

वृत्तवता विद्वन्मैरिहः न निजमन्त्रम् ।

इह नावन् कुलककपदोन् प्रतिद्वारे जगतेदयम् । नःमाधिककथां च काकां मुनेरभावकाव-
 नाकाव्येकावनां वृत्तं विषयः । नमोऽपि काकाः नमोऽपि जगतेदयम् । इत्यादि ।

End. इत्थं काकाविषयः नमोऽपि विद्वानो विभोर्गम् ।

एषा वीरनुवर्णा त्रयस्रोत्रे वदुर्विचरिणे ।

वीरत्रयेवरद्विद्विभिमानजन कनिष्ठे ॥

— — — — — ।
एतस्यां वीरानुवर्णमुभासर्धद्विपिकानायां ।

वदुर्विचरिणीवर्णारिं वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

Colophon. वनात्त वेवमर्धद्विपिकानायां वदुर्विचरिणीवर्णारिः । वनात्त । वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

१९५१ ।

विषयः । वाचस्पतिमिश्रवाभिधानमैत्रयस्य उपाख्यानकीर्तनपुरःसरं वाख्यानम् ॥

No. 3297. वाचस्पतिमिश्रवाभिधानम् । Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent, 694 ślokas. Character, Nāgari. Date, ? Place of deposit, Vālučara, Pañchāyata-pausāla. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Ardha Māgadhī.

Śrāvaka-dinakṛitya. A summary of the duties of Śrāvakas. Anonymous. Contents: Daily prayer and other religious duties of Jaina householders. Obeisance—Worship—Differences between worshipping with material substances and mental worship. Hymn and obeisance to the *Chaitya*—Contemplation or *prabhāvana* of *Chaitya*. Ceremonies to be observed on first entering a *Chaitya*. Plastering a *Chaitya* with sandal paste—Merits of repairing dilapidated temples of Jina. Prohibition to taste anything offered to Jina. Prohibition of unfair dealings in trade. Rectitude in law courts. Consequences of associating with bad men. The mode of offering gifts. Superiority of the merits of the grant of land to that of the grant of any other thing. Gift of beds, &c. Merit of encouraging the virtuous. The merits of the Suris. H.

Beginning. वीरं न मे अवति शोभायुं विदुर्वाचं पुनराविवाचं ।

पुनराविवाचं वदुर्विचरिणीवर्णारिः वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

वदुर्विचरिणीवर्णारिः वदुर्विचरिणीवर्णारिः वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

वीरं न मे अवति शोभायुं विदुर्वाचं पुनराविवाचं । वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

End.

वाचस्पतिमिश्रवाभिधानम् विषयः न विधिपुत्रं वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

वेदं न मे अवति शोभायुं विदुर्वाचं पुनराविवाचं । वदुर्विचरिणीवर्णारिः ।

अथ यथाभावेन विद्युत्तत्त्वात् अथ मयत्वं अथ विद्युत्तत्त्वं
अं मे विद्युत्तत्त्वं इत्येव तत्त्वं अथ विद्युत्तत्त्वं इत्येव तत्त्वं

Colophon. इति बौधायनदिनकरस्य समाप्तम् ।

विषयः । जैनग्रन्थानामाश्रित्यादिसम्बन्धः । तत्र आदौ मन्त्रादिविधिकम् । पूजादिविधिकम् । तत्र इत्यपूजाभावपूजादिभेदमिदम् । वैतथ्यसम्बन्धकम् । प्रभावनादिविधिकम् । वैतथ्यप्रदेशविधिकम् । मन्दनादिविधिकम् । मन्दनविधिकम् । मय्यादिविधिकम् । जिनभवनजोर्ध्वारादिसम्बन्धकम् । देवदत्तभक्त्यादिनिषेधकम् । यत्र कृत्वाचित्यादिकारनिषेधकम् । यत्रचारुयधिकम् । कुम्भिषादिसंस्कारकम् । हानविधिकम् । वस्त्राद्यानादिदानविषया भूमिदानस्य फलाधिकम् । ज्ञानादिदानविधिकम् । धार्मिकेषु वास्त्यादिकारमाहात्म्यादिकम् । छरिद्रुषादिकम् ।

No. 3298. उपदेशमात्रप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent, 767 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Valuchara, Pañchāyatat-pausāla. Appearance, old. Verse. Incorrect. Arddha-Māgadhī.

Upadeśamālā-prakaraṇa. A treatise on salvation. By Dharmadāsa Gaṇi. A man scorched by the glowing embers of sin, becomes anxious for *mukti*, and the only way leading up to *mukti* is the performance of austerities. That way is explained in the cult preached by Rishabha and others, and it consists of dispassion and aversion to worldly objects. The present work enumerates and explains what these duties and austerities are, and treats of *Achāra*. H.

Beginning. नमिउष मिषरिंदो इंदनरिंदोष निहोषरुष !

उपपन्नं माहमिदानीं वृत्तामि वृत्तवर्णनेषं ।

मज्झिमासुत्तम् अष्टादशोऽध्यायः ।

२०१३

मंगलपुरमुसम जिहो कपडासावडमावजिहवंधो ।

इय विहरिया निरुदय मद्रमः कवमापेवं । इत्यादि ।

End.   **अक्षरमन्त्रादीनां अक्षरं पठितं महाप्रसादं ।**

तं वसन्त मज्झिमे सुवृत्तं निवृत्तवृत्तविद्वत्तया वाच्यौ ।

Colophon. इति श्रीधर्मदासमहोदयविरचितं श्रीवसुदेवजीवनाष्टावतारं समाप्तं ।

विषयः । एष एषकर्मकारदात्रेण विनयां परिशिष्टस्य अनुपपन्नमात्रं निर्वेदमात्रस्य मोक्ष-
 ज्ञेयविशेषात् साधोपवीं जतिं अनुपपन्नं मोक्षद्वारपूर्वेण तत्रःकर्तुं युगतां प्रदर्शितवान् । एवं
 तत्र प्रवर्तमानेन एवमादिनिर्देशोक्तोपदेशक्रमेण सायकर्मदिनी विरतेन अक्षरतः सर्वसादित-
 द्योक्तानुष्ठानं विधेयमिति उपपन्नम् । तत्र तत्र तत्रःकर्तुमिच्छयन्तुयेन साधारादिवर्तुमिच्छयत् ।

No. 3299. योगविन्दुः / Substance, country-made paper, 12 × 5 inches.
 Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent, 655 ślokas. Character, Nāgara.
 Date, ? Place of deposit, Vāluṣara, Pañchāyata-paṣāla. Appearance,
 fresh. Verse. Generally correct. Sanskrit.

Yogavindu. A treatise on the Jain Yoga. Anonymous. Con-
 tents: Nature, sanctity and importance of *Yoga*, which stands in close
 connection with *mukti*. It is called *yoga* (योग) because it leads to *mukti*.
 A discussion on the nature of *Ātmā* or soul, in the course of which the
 opinions of Māheśvara and other philosophical schools are refuted. Con-
 nection of Karma with *Ātmā*. Nature of bondage. Jaina synonym of
ūtmā is *puruṣa*. The attributes of the *puruṣa*. Various kinds of
Yoga, and their definitions. Sacredness of *Yoga*. It produces tran-
 scendental knowledge. Patience, mercy, chastity, good conduct &c.
 are auxiliaries to *Samādhi*. The *Yoga* systems of Patanjali and others
 have nothing to do with *mukti*. A refutation of such doctrines as
sabhāva-vāda and others. *Yoga* consists of perfect vision. Devotion
 as preached by the Jainas can alone lead to *mukti*. *Yama*, *Niyama*
 and so on are auxiliaries to *mukti*. Refutation of such doctrines as the
 existence of a supreme being—*Iśvara*. Thoughts on *maitrī* &c. Various
 kinds of *yoga*. Want of necessity for the assumption made by some
 as to the two kinds of *Yoga*. Conscious and unconscious—*Samprajñāta*
 and *Asamprajñāta*. The merits of performing various kinds of *Sam-*
ādhi. Refutation of the theories of the Mīmāṃsakas and of the Sāṅkhyas.
 The nature of *mukti*. A refutation of the various theories of other
 schools of philosophy. H.

Beginning. जनाद्यन्तविनिर्मुक्तं त्रिषं बोधोक्तवर्णितं ।

योगविन्दुं प्रवक्ष्यामि तत्परिच्छेदो न दोषः ।

सर्वेषां योगशास्त्राणां विरोधेन तत्त्वतः ।
 उच्यते । आपकश्चैव मध्याह्नाह्निरः प्रति ।
 मोक्षचेतुर्वर्ती योगी भिक्षवे न ततः कश्चिन् ।
 साध्याभेदान्नाभावे उज्जिभेदो न कारकं ।
 मोक्षचेतुर्मनेवाह किन्तु यत्नेन योधनेः ।
 उद्गोचरादिसंशयं त्वत्वं कश्चित्काङ्क्षिभिः ॥ इत्यादि ।
 End. एवमाद्यव प्राकट्येककृतः कश्चित्पुनः ।
 माध्याह्नाभयसंज्ञाः पुरास्त्रोचं कथमेव तु ।
 लक्ष्यमन्यनुकन्याचै योगशास्त्रमहाचंपयान् ।
 साधार्यपरिभङ्गं योगविन्दुः समुद्भूतः ।
 समुद्भूतः किं तं पुत्रं वदेनं शुभयोगतः ।
 भवाऽप्यविरहात्तेन जनः + योगक्षोभनः ॥

Colophon. इति योगविन्दुः परिपूर्णः ।

विषयः । मोक्षनिमित्तमेव योगस्य चर्चा हिंसात्मकत्वं । मोक्षेष्ट एव योगमार्गं योग इति नि-
 र्णयनकथनम् । साऽस्माक्यकथनमुत्तेन साचेष्टरादिमतनिरासनं । सात्त्विका कथं कर्मेष्टयोग इति
 निरूपणं । बन्धनिकथनं । जैनमतेषाऽस्माः पुत्र एव इति संज्ञाकथनं । पुत्रकारादिनिरूपणं । एव
 योगस्य तात्त्विकानात्मिकसामान्यनिरूपणं साधनानां चर्चा । जनेषु तात्त्विकादीनां कथ-
 नादिकथनं । योगसाधः काङ्क्षीर्णं, योग एव सर्वथा सर्वयोग इति कथनं । योगस्य अतीन्द्रियज्ञा-
 नजनकत्वकथनं । इतिहासात्रयस्यैष्टरादौनां समाधुषणमिदमकथनं । सामान्यादियोगशास्-
 त्रं चमत्कर्तृत्वकथनं । प्रकटनं कथनवादादिनिरासनं । जन्ममर्त्यनादिक एव योग इति निर-
 पणं । जैनशास्त्राभिर्येव मुक्तिद्वयनिरूपणं । सममिदमादौनां मदुषणमिदमकथनं । चमत्कर्तृ-
 त्ववादादिकथनं । नैषादिचिन्तनविधिकथनं । भवनाशानकमनाऽस्माक्ययोगव्यवहारं । इति संक्षे-
 पयोगकोर्णं । चमत्कर्तृत्वं चमत्कर्तृत्वज्ञानमनामभेदे समुक्तं । सर्वयोगादिचर्चाकोर्णं । एव
 योगाकादिमतनिरासनं । सात्त्विकदिमतकथनम् । मुक्तिनिरूपणं । एव अपरदर्शनमतकथनम् ।

No. 3300. योगविन्दुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 x 5
 inches. Folia, 70. Lines, 15 on a page. Extent, 352 slokas. Character,
 Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluhara, Pañchāyata-paṇḍita.
 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Yogavindu-vṛitti. A gloss on the *Yogavindu* of the Jains.

Beginning. षष्ठोऽभिधानाभिधानोऽभिधानो देवाधिपत्ये जगतः पतिर्न ।

च षोडश्वारकवन्दनीषोडशाद्वयानि त्वं जगो नः ॥

कुषादिन्द्रोऽरिषामन्धसामन्धमुपविशतः ।

षोडश्विन्दोः जगत्तेन इतिरेषा विधीयते ॥

मुकुषदेशो न च तादृशश्च जगिर्न वा काचिदुद्धारकः ।

तथापि षोडश्विजगत्तेन यत्कदाश्चावकते जगत्तं ॥

तत्र वेदमादिभं कुर्य । जनेत्यादि । जगत्तं षोडश्विन्द्यादिः प्रथमभाषो इत्यर्थव्यवसाय ।

विनिर्मुक्तं विरहितं । किमित्याद्य त्रिभं षडङ्गोपलवककारिकाकृतं । इत्यादि ।

End. षोडश्वोचनः । षषावच्छिन्नवस्तुपरिज्ञानावन्धकारवन्धोचन एव षोडश्वमपि

यत्त च तथा । विरह इति च भगवतः । षोडश्विन्द्रकृतेः सप्रकरणादुपलवक इति ।

Colophon. जगत्तेन षोडश्विन्दुहतिः ॥

विषयः । जैनषोडश्विन्दुप्रकरणात् आह्वानम् ।

No. 3301. षड्दर्शनसमुच्चयटीका । Substance, country-made paper, 11½ x 5 inches Folia, 45. Lines, 12 on a page. Extent, 1,282 ślokas. Character, Nāgara Date, ? Place of deposit, Vāluhara, Pañchāyata-pausāla. Appearance, old. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Shaḍdarśana-samuchchaya-ṭīkā. A commentary on the *Shaḍdarśana-samuchchaya*, being an epitome of the six schools of Hindu Philosophy. By Haribhadra Sūri.

Beginning. ॐ नमः षोडश्वंज्ञाय ।

षड्ज्ञानदर्पणतये विमलेश्वर यत्त ते केचिदर्शनिवहाः प्रकटीयभूयः ।

तेऽथापि भाति कश्चिदाकलदोषभङ्गप्रदीपिता इव त्रिषाव च मेऽस्तु वीरः ॥

जैनं यदेकमपि षोडश्विधाविद्यात्मनो नृनिः कलवती भुवि देव यत्ते ।

चारिषमाद्य नवमेव मन्त्रराधाः ।

षोडश्वं च नन्दतु चिरं चरिभद्रकृतिः ॥

— — — — — ।

यासं विद्याय संश्लेषकविद्यानुकम्पया ।

टीका विधीयते साहा षड्दर्शनसमुच्चये ॥

इह षोडश्विजगत्प्रभावमाविर्भावकप्रभोदवस्तुपरिज्ञानाद्युद्गमनप्रकारोपलवकमिषकोऽभिधानम्

वीरिभद्रः बह्वर्जमयावरीभावाकव + + + + + चर्षे
निराये अभिषेचयेन वन्यः । इत्यादि ।

End. व च, पूर्वभाविहव्यम्युभाभुषेविवाहः । ईश्वरकुःकाव्यः च
वसेह रत्यः । संयोगावु नचमिरावडीनमकुविनुषः ।

Colophon. रतः अक्षिन् ।

विषयः । वरिभद्ररिक्तनवर्जमकुवचका वाक्यावद् ।

No. 3302. बड़ाबड़ावृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 99. Lines, 15 on a page. Extent, 4,410 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1721. Place of deposit, Vāluchara, Paṅchāyata-pausāla. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect. Sanskrit.

Shadāvaśyaka-vṛitti. A commentary on the *Shadāvaśyaka-sūtra*, or maxims of good conduct for Jains. Anonymous.

Beginning. वीमहाभिक्षुकावचनमहते मार्गचविम्वाने
वडोके ववचारचाररचनावातुर्ध्वपूर्व्यावदे ।
चर्षे वेन चतुर्थिचं प्रचनतः वीचकुमावचने
च वीमभिक्षपावलो वितनुते भवाकनां मङ्गं ॥

— — — — — ।
वीवदंनानं चरनं जिनैर्न विदार्धभूवाककुप्रदीर्घ ।
भवार्धवीमारवचोनतुल्यं नमावर्धं वन्यद्वद्वर्यं ॥

— — — — — ।
कुप्रचननाः वन्य (?) वन्य × कुविचकाः ।
वन्धोर्धं वन्यवार्धेन विचारं प्राचने जने ॥

अपि च । प्रचनं वकचमावृत्तिकक वृत्तं वीमिनमाचनका वार रकादमावृत्तुर्ध्वपूर्व्य-
जीदारः वदेव प्राचन + ववरनेडिममकारः । अवाच । वनो वरिचंनावमिति ।

End. वीवर्धकुविचदनुमनेव वरिर्धोर्ध्वकुविचमंनाना ।
मिचकदीवो मविमभिक्षानः कवाप्रोर्ध्व वावकराववचनः (?) ।

— — — — — ।
ववावकवद्वेवा वार्धिका कवामिना ।

क्या व सोवियतोंन समावापनहेतवे (?) ।

बाबत् हय्यंशरी बाबत् बाबजिनेन्द्ररायन (?) ।

नामद्वन्द्वसंवायेना नाममात्रा तुल्यत्वैः ॥

Colophon. एति बीषसंवीपवन्दे वादीन्द्रबीषसंखरीन्द्रसन्माने वृत्तपदं बीषवी-
निष्ठवक्षरिभिषपाठकबीराजवत्सभक्षीया वद्वाम्बकवदिति ।

विषयः । षड्विंशकाभिधानमेवैतन्न वाङ्मनमुद्येन पश्येन कथाश्रवणमम् ।

No. 3303. गजधरसाहसवचनम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 210 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Vāluchara, Panchāyata-pausāla. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Gaṇadhara-sārdha-śataka. An eulogium of Rishabhasena, surnamed *Gaṇadhara*, the principal disciple of the first Jina named Rishabha. Similar eulogia of Agitasvāmi, the principal disciple of the last Jina, as well as of Gautama Svāmi and others, the disciples of Varddhamaṇa Jina. By Jinadatta Sūri.

Beginning. नृपमखिरोत्तम मित्रियो रिसहजिबंदस पद्मनुचिबंदस ।

सिरि उल्लह(भ)सेदमदहादहे पदवयामि पर ॥

अजिबाद जिबिं दाबं अजिबाबं दाब पयस पाबीबं ।

पुष्पिणी दीपमयोचं नवहारीचं नुब नुबनृषोचं ॥

सिद्धिदमाद्यवमाद्यवदंसस्य मधौच जलनिधिषो ।

तिष्ठन्त्यप्युक्तो यदिहमीव सङ्गो सङ्गो सीसो ॥ इत्यादि ।

End.   ते मय्येव सन्ने परमो न्यायिषो बन्धयारिणः ।

काय सिव सुख संपाद ते सिं पार सया बंदे ॥

विषद्वन्द्विजस्य सयं संपद्यं सोमसंद्विजस्य ।

भवेत्तिं भविष्यंतं भवरविशंतं वमवहरत् ॥

Colophon. इति श्रीमच्छिवरसाद्वैतकं समाप्तं ।

विषयः। आरभमासकादिभिर्नेन्द्रक प्रधानशिशुः नववयस्यमाहं कश्चित् आरभवेनामा
 यासीन् । तस्य नववयस्यमासीनं क्षीयकवयसं । एवं द्वेवभिर्नेन्द्रक प्रधानशिशुभ्यां नववयसाहम्

मकारिर्नकापयोर्मृदपददण्डासभक्तौ रती
 काध्या बोधकचं ततो हि विदितं काध्यावपत्तिं स्मृता ।
 चर्यस्य पदकावयका मककयोमद्वकमाभिध-
 योक्तव्याय कापाकरो हि सुधियः पञ्चक तुल्यनिर्मा ।
 बाकोमाव्यक्तः कुमारविदितान्करो हि मायः मयुम-
 बाकेभ्यश्चद्योमितादिमभिनि(?) मव्यादकं(?) क्वागिनिधिः ।
 पद्यः क्वागिनिधिमितोऽविलयुतिः सप्तान्धिमिधुमिता
 चेताको मकको निकेत च तदा कीका पराकाव्यनिर्मा ।
 संवत् १८३१ । माइमादशुक्लपक्षानिधि १ अभिषागरे शुभम् ।

विषयः । मककदेवप्रकृतसिद्धान्तस्यपराभिधानपदकावयका बाव्यामम् ।

No. 2026. **आइरलम्** । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches, Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 1,916 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Vohat, Post Mādhepura, Darbhāngā, Pandit Phanidhara Misra Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Srāddha-ratna. A summary of the rules regarding srāddhas. By Lakṣmīpati, disciple of Indrapati.

Beginning. पदमविनिर्जितचन्द्रं मङ्गलममं मनेऽहरकात् ।

त्रोषीदन्विदामं बाजमकुन्दमचं कस्तुरे ।

प्रकट्य भारतीकान् श्रीमदिन्द्रपतिं नृपम् ।

श्रीकृष्णपतिश्रीरेव माहरत्नं विधीयते ॥

अष्टोद्गीकना जनाः क्रिया + + यावदेवं दुर्लभा नःवदेव अन्वोनामं बाजमनेवि-
 माह प्रति + + कोष्ठः श्रीदेवोक्तच प्रयोगो लिख्यते । २५ प्रथमं भूषणः । इत्यादि ।

End. यावद्ययमममिहैः मय भूषणं इति । बाजमनेयनां पार्श्वकपदः ॥ विधीयते
 इति ॥

Colophon. इति ममाश्रीः पद्यः ।

विषयः । भूषणारविधिः । मानक्रियाकथनं । माहरेका । पुरकविष्टदानविधिः । पर्व-
 मरदाविधिः । उदकदानविधिः । पित्रदानविधिः । अग्निमन्त्रविधिः । अशोच मन्त्रः ।
 एकादशाहकृत्यं । इषोमन्त्रविधिः । वक्राधायकथनं । कपिलादानविधिः । वषादिदानविधिः ।
 एकादशाहप्रयोगकीर्तनं । मविष्टमविधिः । श्रौतीकाल्यकथनं । एकोदिष्टविधिः । लीककथाव-

पयोत्रकथनं । अस्मादिदमानां पादविधिः । पार्थक्यविधिः । तत्पुत्रकथनं । वलिदेवदेववि-
धिः । आमात्रपादविधिः । गीर्धेयपादविधिः । नित्यपादविधिः । मयावकविधिकथनम् ।

No. 2027. वृत्तिदीपिका । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,039 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Rāghavapura, Post Valherā, Darbhāngā, Paṇḍit Viśveśvara Jhā. Appearance, old. Prose. Correct

Vṛitti-dīpikā. A dissertation on the philosophy of grammar.
By Kṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning. मज्जज्जदकासं मय्येतेकेषां

मज्जयतिरभासं चन्द्रमाद्यन्तभासम् ।

विमलदुर्लभासं विश्वराजीवभासं

विमलमिवभासं नैमि गोपास्यभासम् ।

ध्यात्वा चःपुं मुचं मत्वा माधवेन्दुवरस्यत् ।

नैमिषीष्टान्तभेदेन तन्वते वृत्तिदीपिका ।

इह सकलज्ञानाभिलषितमोचमश्लोपायाकृतज्ञानस्य तन्ममत्यादिमहावाक्यान्वेषजन्य-
ज्ञानात् आम्बुवेषे च वृत्तिपदकोपस्थितैर्गुणान् — इत्यादि ।

End.

तथा च वक्तव्यानिच्छेदः पदजातिच्छेदः वाक्यजातिच्छेद इति तन्वते
छेदवपम् ॥

Colophon. इति श्रीमन्नौनिकुलतिलकायमानजीवर्यमहाकजरघुनाथमहर्षिग्रीष्म-
व्यमहर्षिरचिता वृत्तिदीपिका समाप्ता ।

विषयः । वृत्तिकल्पनिकपथं । शक्तिकल्पनिकपथं । इनेः आम्बुवेषवेत्तुल्यनिकपथं ।
शक्तिकल्पनाभेदेन तस्या द्विविधनिकपथं । शक्तिपदनिकपथं । तत्र मयादिपदानां शीले शक्तिरि-
तिमीमांसकमतनिकपथं । ज्ञातो ज्ञेयो विभिन्ने च शक्तिरिति नैयायिकाणां मयनिकपथः । कार्या-
न्विते पदानां शक्तिरिति प्राभाकरमतकीर्तनं । कष्टशैत्रिकादौ शक्तिविवेचनं । लक्षणाशक्त्य-
निकपथं । शीलीग्रहाभेदेन तस्या द्विविधनिकपथं । लक्षितलक्षणादिकपथं । चन्द्रमाहर्षि-
कपथं । तत्र नैयायिकमतकल्पनपूर्वकं तस्याः स्थापना । धामर्थनिकपथं । तत्र प्राभाकरनैयाय-
िकादिमतकीर्तनं । नैयायिकमतकथनं । निकर्षनिकपथं । चूर्णव्यादिकथनं । समानार्थनिक-
पथं । समानशक्तिनिकपथं । मन्वर्थनिकपथं । वीचादिकपथं । कीप्रत्ययार्थनिकपथं । तदि-
नार्थनिकपथं । स्त्रीठनिकपथः ।

No. 2028. उत्तरार्धचन्द्र। Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 833 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Rāghavapura, Post Vaherā, Darbhāngā, Pandit Viśveśvara Jhā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Vṛtta-darpaṇa. A treatise on versification, giving details of all the different metres used in Sāṅskṛit poetry. By Bhishma Mīra.

Beginning. स जयति सततं पिङ्गलनामा नागरकविमरसविभः ।

लोको। नरसकविता। ककुत्थुमिष मङ्गुलीतपरमिळः ।

मौरीयसमकालेन विरचितं प्रतिविम्बितेन चन्द्रकला ।

यस्य विभाति स ह्येवः सकारणं जातयन्महिशुम् ।

सन्नि सस्यनेहानि हनन्नाकाधि भूलने ।

तथाप्यतिशयोः स्यात् समानतिशयो महान् ॥

यदि सद्वृत्तानि ज्ञानुमावाहयन्ति तदा ।

जीभीसमिपवरितं पञ्च महानदर्यम् ।

सप्त ऋषयः । सप्तर्षो वसवो रश्मयः सप्तसहस्रर्षो जगदो सप्तर्षो जगदः । इत्यादि ।

End.   **दीर्घासदये सप्तम्य वर्षाः चेत्ती भवेद्वर्षात्ता तदेवम् ॥**

Colophon. इति श्रीमन्नमिषिरचिते हजदपंचे वरं हजनिर्द्भनं नाम द्वितीयप्रकाशः ।

समाप्तार्थं नमः ।

विषयः । (चत्वारिंशत् श्लोकाश्चत्वारिंशत्) । तत्र प्रथमप्रकाशे मादिप्रथमिद-
 चत् । अक्षरेनाक्षरम् । मिथामिथमिदचत् । आर्याहम् । मीनः । उपमीनः । माक्षिमी । विवि-
 नी । कन्धम् । रेखा । कृत्तिम् । रेखा । कोपेखा । वना । हनाहम् । मयपद् । पञ्चदशिका ।
 कनिका । पादाकुलम् । पदपद् । पञ्चावनी । कुलिका । रेखा । मन्माहम् । द्विपद् । कृत्तम् ।
 उच्चिका । वीरकु । मधुमारम् । चाकनिका । वरहम् । चाभीरम् । दुर्गिका । वविरा ।
 दीवम् । मिथामिथमिदम् । उवहम् । क्रीडावनी । हरित्रीम् । विमङ्गी । वीरम् । अमरम् । अद-
 मरम् । अरवहाहम् । एतानि न्यायि भाषाहम् ।

[illegible]

अद्वयम् । वैशिका । माहती । दम्भपत्ता । अर्धदम्भपत्ता । उपमाति । रवीयता । क्षानता । भुजङ्ग
प्रसारम् । कक्षीयरा । पोटम् । कारटम् । वैशिकद्वयम् । शैवद्वयम् । माहिनी । मरुत्तमवनी ।
कुम्भी । प्रमितायरा । विद्यापारम् । माहात्मम् । कारटम् । क्षान्दम् । पुष्पिताया । चक्रमाहिनि-
का । चक्रम् । कारटी । पानरा । माहिनी । धनरायिका । मयार्चकः । करम् । मिश्रिवाहः ।
मारायम् । नीलवर्णम् । चक्रम् । प्रक्ष । इन्दी । माहायरा । शिखरिणी । मन्दात्राणा । हरिणी ।
महीरा । चर्चरी । श्रीकायम् । माहूँचविनीकृतम् । मरुत्तम् । चक्रम् । प्रक्षुः । मीनिका ।
मन्थकी । चक्रम् । राजकुम्भरा । राजमन्थः । रत्नी । क्रीनार्चकी । कुम्भीरिका । कुम्भीरिका ।
किरीटम् । श्रीरत्नकुम्भम् । मन्दात्राणा । शैवद्वयम् । माहूँचविनीकृतम् । मरुत्तम् । चक्रम् । प्रक्षुः । मीनिका ।
मन्थकी । चक्रम् । राजकुम्भरा । राजमन्थः । रत्नी । क्रीनार्चकी । कुम्भीरिका । कुम्भीरिका ।
किरीटम् । श्रीरत्नकुम्भम् । मन्दात्राणा । शैवद्वयम् । माहूँचविनीकृतम् । मरुत्तम् । चक्रम् । प्रक्षुः । मीनिका ।
मन्थकी । चक्रम् । राजकुम्भरा । राजमन्थः । रत्नी । क्रीनार्चकी । कुम्भीरिका । कुम्भीरिका ।

No. 2029. **प्रमाणपत्र ।** Substance, country-made paper, 11 x 4 inches, Folia, 155. Lines, 9 on a page. Extent, 8,638 ślokaś. Character, Maithilī. Date, ? Place of deposit, Rāghavapura, Post Vaherā, Darbhāngā, Paṇḍit Viśveśvara Jhā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Vratāchāra. Disquisition and rules regarding the optional fasts called Vratas. By Ratnapāṇi Sarmā, son of Gāṅgoli Sanjīveśvara Sarmā. Several works of this author have been noticed under Nos. 2016 to 2020, 2022, 2023, and 2032.

Beginning. कुरादीनामनःवरद्वरणी मयमवरं

परं हृदिस्थानप्रसववत्सपासक्रमनसः ।

६४४० मन्त्राय विवक्षति यद्वर्तते नमो

पदास्ये क्ये।र तव पदाभोजयन्तम् ।

कभी काका कहा वा कहियहपहरी + + कया जानाये

काशाही काशराशिः कश्मिकशराशा काशदा कश्मीषः।

कवयः विमलाङ्गी कमलकुम्हरीकल्पलतामकुषोपा

काही काही कराही करवावा कुत्रा काढिवा काढिवा ये ।

सत्यवताम्बुजवत्तः शिखिरीशोऽस्यैवमिन्दुवत्तः ।

चरिचरिचरिचरिचरिचो मिचो नचरा नचोदारा ।

महोदयी दामिः कर्षणीता श्री दामिः। नवदुपयिताः ।

धर्मोपनिषद्। धर्मोपनिषद्। धर्मोपनिषद्। धर्मोपनिषद्। धर्मोपनिषद्।

मन्त्रैः उपनिषद्भिः श्रीमद्भगवद्गीतायां तत्त्वैश्च विदितम् ।

No. 2030. तत्त्वामृतसारोद्धारः व्यवहारकोषः । Substance, country-made paper, 12 x 3½ inches. Folia, 70. Lines, 11 on a page. Extent, 2,608 ślokas. Character, Maithilī. Date, ? Place of deposit, Rāghavapura, Post Vaherā, Darbhāngā, Paṇḍit Viśveśvara Jhā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Tattvāmr̥ita-sāroddhāra. An elaborate Smp̥iti digest. The text contains only that portion of the work which is devoted to Judicature and Civil and Criminal law. It is called *Jyarahārakosha*. By Vardhamāna Miśra.

Beginning. सारोद्धारः सौख्यं समाचारपादप्रदायकः ।

उद्धारुणा सौख्यं समाचारोऽभिधीयते ।

नच ननुः । प्राज्ञं प्राप्ते च संस्कारं च विवेकं च चाविधि ।

सर्वकार्यं समाचार्यं कर्मणं परिचयः ।

प्राज्ञं न ह्येवम ज्ञानमभिव्यक्त्यर्थं च विवेकेति भूयतिमात्रोपलक्षणं । इत्यादि ।

End. समाभिर्द्वयविवेके क्षेत्रप्रकरणे प्रपञ्चितमर्थः न वितत्यते । इति व्यवहारकोषो विवाहप्रदकोषः ।

Colophon. इति श्रीवर्धमानकृतौ तत्त्वामृतसारोद्धारः समुद्धो व्यवहारकोषः ।

इत्थं समाद्यतः दिभ्यश्चतुर्भ्यस्तत्त्वामृतम् ।

भाषा चतुर्भ्यो वेदेभ्योऽनाद्यवेदे । सौख्यं ननुः ।

+ + + + कृतौ नामैव भावैश्चतुर्भिः ।

उद्धारि इत्यवगच्छेत् । नामवेत्तौ निबन्धः ।

कुरति च कुतुमानां क्षेत्रे वाञ्छितानां

सुखं ननु समाद्योक्तितान्त्रेव कच्छीः ।

इति तत्त्वामृतपादं पादं प्रपञ्चं विवाहप्रदं ।

प्राज्ञः प्रत्यक्षमेतत् प्राज्ञो जिज्ञासते सर्वः ।

तत्त्वामृतमिदं चतुर्भिरेभिः कुतुमेरिष्य भुञ्जिष्ये भुञ्जोष्यति ।

नामैवैव निबन्धो नामवत्तः कच्छप्रदं ननु ।

कच्छीः शोधनां शोधनस्यैव यत्कीयताम् ।

पुण्यं ननु चतुर्भाषां कच्छवैदमृत्युनाम् ।

नाकुरति ननु कच्छम् । शोधनमेव शोधनस्यम् ।

अविहितमुद्धारोऽपि वरकृतिरित्येव पुण्यं ननु कच्छति ।

इति वर्धमानकृतौ तत्त्वामृतसारोद्धारः समाप्तः ।

विषयः । राजा प्रजाभिः करसङ्ग्रहविधिः । प्रसारसङ्ग्रहविधिः । व्यवहारद्वैतविधिः ।
 दूताव भूमिदानविधिः । शत्रुविषादधिकरणं । अश्वोपदेशकचर्यं । दण्डविधिकीर्णं । अदण्ड-
 दण्डनं देशनिकयं । दण्डभेदकचर्यं । क्षत्रियं अनाधिविधिकयं । दण्डव्यवस्थाकचर्यं । महा-
 पातकदण्डकचर्यं । दण्डावकर्मकचर्यं । दण्डाभ्यासविधिः । दण्डपरिमित्ताकचर्यं । दण्डकारमिष-
 नकचर्यं । दण्डसमुच्चयनिकर्तव्यः । दण्ड दण्डे दण्डान्तरसङ्ग्रहं । अनुयादव्यवहारमिर्तव्यः । अना-
 ज्यव्यवहारमिकयं । भाषाशेकनविधिकयं । पाण्डुकेवादिविधायं । उत्तरविधिकिकयं । उत्त-
 राभाषादिमिकयं । वाचिमिकयं । क्रियामिकयं । त्रयविधिः । द्वादशविधवाचिकीर्णं ।
 विविधशेकनिकयं । पुनर्वाचिकशेकन सप्तविधमकचर्यं । भावव्यादीनां मकचकचर्यं । विधि-
 चानुमानप्रमाणनिकयं । आत्मनमात्मनिकयं । भोजनिकयं । प्रत्ययनिकयं । दण्डाव्यवहारि-
 निकयं । शास्त्रक्रियानिकयं । उत्तरभेदेन क्रियाव्यवस्थाकचर्यं । अनुमिर्तव्यमिकयं । व्यव-
 हारसङ्ग्रहकर्मद्वेदकचर्यं । मिर्तव्येयुः वक्रावलीनिकयं । मिर्तव्योत्पत्त्यनिकयं । तत्र निष्ठाधि-
 योमादौ दण्डकचर्यं । पुनर्वाचविधिः । अष्टादशव्यवहारपरमिकयं । तत्र अनादानविधिः ।
 भोजनान्ननिकयं । दद्यादिकयं । अकर्मोपनयनकारकचर्यं । मिर्तव्यविधिः । अनामिविज्ञा-
 विधिः । अश्वव्यवस्थानविधिः । दण्डान्नपाककर्मनिकयं । तत्र देशनिकयं । तत्र सप्तविधमकच-
 नादिकं । अष्टविधदण्डकपकीर्णं । अदण्डनिकर्तव्यः । उत्तोचयवकादिदण्डकचर्यं । भूमिविधि-
 कचर्यं । तत्र अधिकर्तव्यनिकयं । दास्यामधिकारकचर्यं । दास्यामोपनविधिः । तत्प्रकारा-
 दिकचर्यं । दात्रीनिकयकादिकं । रेतनस्नानपाककर्मनिकयं । पञ्चकीविधिः । क्षान्तिपाकविधा-
 दिकयं । अग्निहोतृमन्त्रनिकयं । त्रयविधयः नृपयः । कीर्णविधाः । वाक्पाव्यविधिः ।
 दण्डाव्यवहारविधिः । श्रेयविधिकचर्यं । तत्र द्विपदाव्यवहारदण्डकचर्यं । अनुयादाव्यवहारदौ दण्डः ।
 आन्यायव्यवहार दण्डकचर्यं । आनान्याव्यवहारदण्डः । वाचमदण्डकचर्यं । तत्र त्रेककादिदण्डकचर्यं ।
 कौचकुचदण्डकचर्यं । तत्र शोचनादिद्वये विधेयकचर्यं । कन्यादूषणदण्डकचर्यं । अनाधिवि-
 दण्डकचर्यं । कौचकर्मनिकयं । दायनामनिकयं । तत्र संकटविधानः । अथसुप्रविधानः ।
 विमलान्नविधानः । विमलज्जविधानः । अथवादिज्जविधानः । वानप्रस्थादीनां अनाधिकारिनि-
 कयं । कीर्णनाधिकारिणः । विधानमिर्तव्यः । विमलज्जानिकयकचर्यं । दूतव्यवस्थावविधिः । तत्र
 दण्डादिकयकचर्यं ।

No. 2031. धर्मकोषः । Substance, country-made paper, 9 x 3 inches. Folia, 50. Lines, 9 on a page Extent, 1,212 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Velsat, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Phapīdhara Mīśra. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Dharma-kosha. A digest of the laws relating to civil actions, debts, interest, gifts, rules regarding servants, artisans, dancers &c., sale

and barter, wages, boundaries, and inheritance. By Trilochana Miśra, Mahāmahopādhyāya.

Beginning. जीनावाक्यजीवी तु निवः जीनाम् विधीयतः ।

विवाहपदवाक्यानां व्यवस्थानकरीन् कुटुम्बम् ।

अथर्थादानम् । तत्र नारदः ।

अथ देवदेव्यं वा देव अथ अथा च यम् ।

दानपञ्चकवर्क्याश्च अथादानमिति कुतम् । इत्यादि ।

End. अथैवाद्या निर्वोदीयु इतरानिवसान् । अथवा अथ न तथा प्र + निजायते महिषश्च पाङ्कजित्वर्थः ।

Colophon. इति महानदीवाक्याद्यमिषविद्योचनस्यव्यापिनस्यैकोनपञ्चकं पत्राग्रम् ।

विषयः । अथादानादिविधिः । निवेद्यविधिः । तत्र अग्निमन्त्रादिविधानम् । इतिविधानादिकथनम् । पुत्रदेवादेयनिकथनम् । तत्र पित्राश्चदाने यमवादिनिकथनम् । स्त्रीणां देवादेयनिकथनम् । आशिविधिनिकथनम् । उदुपदकविधिनिकथनम् । निवेद्यप्रकारनिकथनम् । अन्नानिविधिनिकथनम् । वस्त्रपुष्पपुष्पाविविधिनिकथनम् । तत्र त्रिपिननेकायं विधेयनिकथनम् । अन्त्यविधिनिकथनम् । देवमन्त्रानुवाक्यादिविधेयः । आनिपाकविधिः । भविष्यतिज्ञानविधिः । विष्णुवाक्यदानविधिः । स्त्रीनामुन्नयनविधिः । जीनावाक्यनिकथनम् । अथर्थादिविधिः । दत्तपादविधिः । दायवानिविधिनिकथनम् । तत्र जीवनादिविधाननिकथनम् । वर्येयनवाचविधाननिकथनम् । अपुत्रपुत्राधिकारिनिकथनम् । मन्त्रहवनविधाननिकथनम् ।

No. 2032. महादानवाक्यावली । Substance, 'country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 2,246 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Vebat, Post Mādhepura, Darbhāngā, Pandit Phaniidhara Miśra. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Mahādāna-vākya-vālī. A summary of the rules regarding various kinds of religious and quasi-religious gifts. By Ratnapāṇi Śarmā, son of Gāngolī Sanjīves'vara Śarmā.

Beginning. बीजम्बे हरपन्पशेअयुक्तं विष्णोर्विषयं वम्

आत्मा ज्ञानवन्मात्रे भवभवक्षित्यनवमानकम् ।

शेषवदतिदायवदतिरिचं वदन्त मेष्ठिक्ये

जीवेशाकम्बरमपाणिहतिना विहङ्गुदाकादिका ।

इतिवाचयनस्यै,—

नमः अये प्रसन्नमि चेतावां ज्ञानमेव च ।

हावरे वज्रमेवाकरोमनेकं करोः पुनः । इत्यादि ।

End. ऐव कोटिकनवावयोकाभक्तपुनरुक्तकनकोकप्राप्तिकाम इदमाकोटनमन्यं वि-
ष्णुदेवमन्त्रादि इतिवाक्यार्थानाम् ।

Colophon. इति माहोत्तरीवीरहोत्रेवररक्तपुत्रीरमवाशिप्रसन्नकपुत्रीता नवादानवाका-
वली परिपूर्णः ।

विषयः । दामप्रवृत्ता । दामकल्पकचयनं । मन्त्राकथिकचयनं । चर्ककल्पवादिहीनम् । दूक्त-
रैमकचयनं । इत्यदेवमन्त्रिकचयनं । अतः चर्कच दामेषु प्रयोगकचयनं । नम नामापुराणोक्तकर्तृदाम-
विधिकचयनं । चिरञ्जयदामविधिः । पुराणाद्युक्तचयनदामविधिः । अक्षरदामविधिः ।
चैतन्यदामादिदामविधिः । मातृपामादिदामविधिः । समैकमनुमेवमवाचदामविधिः । अक्ष-
वादिदामविधिः । पुराणाद्युक्तकचयनविधिः । मन्त्रहीरकादिरत्नदामविधिः । विविधव्यव-
हामविधिः । मन्त्रपामादिदामविधिः । पुराणाद्युक्तमीदामविधिः । नम चर्कविशेषेव अक्षविशेष-
कचयनम् । मन्त्रमीदामविधिः । अक्षःदिदामविधिः । ज्ञानचरिकादिदामविधिः । मुकुटमुनिम-
न्त्रादिदामविधिः । सवकादिदामविधिः । ज्ञानाजिमादिदामविधिः । पूर्वैरेवमवाचदामवि-
धिः । मन्त्रापुराणोक्तमिदामविधिः । अक्षानादिदामविधिः । विविधव्यवहामविधिः । विविधा-
वहामविधिः । ज्ञानदामविधिः । इतिमुक्त-प्रसन्नैरादिदामविधिः । पामककर्तृरादिदामविधिः ।
अक्षमन्त्रमन्त्रानिमुक्तादिदामविधिः । चूर्णदीपादिदामविधिः । सुमन्त्रिदामविधिः । विवि-
धमाकककादिदामविधिः । मन्त्रायमपीतादिदामविधिः । पादुकाञ्चवादिदामविधिः । दाक्षा-
दिदामविधिः । मातृपामाजिमादिदामविधिः । श्रीकौटिकादिवागुदामविधिः । पुस्तकदामवि-
धिः । विविधव्यवहामविधिः । हादमन्त्रमन्त्रैकदामविधिकचयनं । चर्कच संज्ञानिषु दामविधिः ।
कनकादिदामविधिकोर्नमः ।

No. 2033. तिथिनिर्णयः । Substance, country-made yellow paper, 11 x 3 inches. Folia, 24 Lines, 6 on a page. Extent, 278 ślokas. Character, Maithilī. Date, ? Place of deposit, Vchat, Post Mādhepura, Darbhāngā, Paṇḍit Phanidhara Jhā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Tithi-nirṇaya. On lunar days and the religious duties appertaining thereto—a brief calendar of feasts and fasts. By Sudarsana.

Beginning. नमः श्रीनःवर्ति रात्रं सविदामन्त्रकचयनं ।

वाक्यानां वै.पविच्यर्थं त्रिवदे तिथिनिर्णयः ।

অথ বিশেষনির্বোধে নিষিদ্ধে । বৈষ্ণবপ্রতিপাদি বর্ধারম্ভঃ । বৈষ্ণবাবিধি
বাক্যে । নথ ব্রহ্মপুরাণবচনং । যৈবে নাসি অমদুঃস্বাদা বসন্তং প্রবনেঃসমি । ইত্যাদি ।

End. কথং ব্রহ্মাণিঃ প্রত্যঃকাণ্ডে চতুর্দশে বা সাত্বে নদা পুস্তকাকঃ পুর্বেদিয়ে অবশি
হসি ব্রহ্মাণিচিহ্নং ।

Colophon. ইতি হুদ্রংনসনৌ নিষিদ্ধিচিহ্নং : সমাপ্তঃ ।

বিষয়ঃ । ব্রহ্মারম্ভনিষিদ্ধিকথং । অথ নৈকাভিহাংকরণে বৈষ্ণবকীর্তনং । নীরাভবচনী-
নিকথং । বাবচনীকথং । অশ্বচরনীকথং । অশ্বচরনুর্ভীকথনং । হরচরাকথনং ।
হরিচরনকথনং । নারচরনীকথনং । অশ্বচরকথনং । অশ্বচরনীকথনং । হরিচরাকথনিক-
থং । অশ্বচরনুর্ভীকথনং । অশ্বচরনুর্ভীকথনং । বীদ্রব্রহ্মনিষিদ্ধিকথনং । নবরচরবিধিঃ । বিজয়-
হরনীকথনং । দীপাবলিকথনং । অশ্বচরনীকথনং । অশ্বচরকথনিকথনং । বরচরনুর্ভী-
কথনং । বীদ্রব্রহ্মকথনং । নারচরনীকথনং । অশ্বচরনী । অশ্বচরনী । অশ্বচরনী । অশ্বচরনী ।
বিধিঃ । ইতি বিশেষনিষিদ্ধিকথনকথনং । সামান্যতঃ প্রতিপাদ্যব্রহ্মনিষিদ্ধিকথনং ।
ব্রহ্মাণিপুস্তকাকথনিকথনং । ইতি ।

No. 2034 *হয়শীর্ষপঞ্চরাত্রং* । Substance, country-made yellow paper, 17 x 4 inches. Folia, 121. Lines, 6 on a page. Extent, 3,514 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Subhankarapura, Post Vaherá, Darbhángá, Pandit, Srinátha Jhá. Another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Hayasírsha-pancharátra. A Vaishnavite work on building temples and on carving and consecration of images. It belongs to the class called *Pancharátra*, and bears close resemblance to the Tantras. Like the original Tantras, this class of works does not acknowledge the names of their authors, but represent themselves to be reports of dialogues between gods and renowned personages. In the Hayasírsha the sage Márkaṇḍa asks questions, and his brother sage Bhṛigu answers them. The work opens with the query, why did Vishṇu appear in the form of Hayasírsha or equine-headed? The first 18 chapters are numbered, and then follow a great many others without any numbering. Contents: Origin of Brahmá from the navel of Vishṇu. Origin of the Vedas and their study by Brahmá. The perspiration resulting from the study produced the demons Madhu and Kaiṭabha, who robbed the Vedas. Hayasírsha born to rescue the Vedas. Twenty-five original Tantras of former ages, and the *Hayasírsha-pancharátra* was first thereof. Other Pancharátras, such as

Tailokyamohana, Vaikhava, Paukara, Nārada, Prāhlāda, Gārgya, Gālara, Śrīprasāsa, Śāya &c. Characteristics of teachers. Ditto of spiritual guides. Heretic doctrines of Jaimini, Sugata, Chārvāka, Nagna, Kapila, Akshapāda, and other sects. Placing of images in temples. Examination of earth for building. Different kinds of earth. Measures of length &c. Setting up of Gnomons for ascertaining of quarters. Division of areas. Rules for sacrifices before commencing a building. Removing of bones from the ground selected for building. Bricks. Stones. The Yajña of Pātāla. Characters of temples for particular gods. Selection of stones for sculpture. Particular mountains yielding statuary stones. Auspicious conjunctions for beginning the carving of images. Rites to be performed on such occasions. Measures of images. Pacification of the regents of the quarters. Characteristics of images of Lakṣmī, Garuḍa, Keśava, the ten incarnations, groups of Keśava and others, Viśvarūpa, the nine planets, the Mātṛis, Indra and other Lokapālas, the eleven Rudras, the Androgynous Ardhanārī, Gaurī, lingams. Rules regarding the consecration of images of various gods and goddesses. Ditto of books, houses, tanks, wells, public halls &c. Repairs of images. Rejoicings on such occasions. Marriage of Śrī and Viṣṇu, and Gaurī and Śīva.

Beginning. **मार्गं येष उवाच । यत्तं यत्प्रिया विष्णुः प्रादुर्भूतः पुरा विभुः ।**

किं विमिश्रितं देवेभ्यो दधार वधिरं वदुः ।

इदानीं अमृतवाजी पुरा नारायणः प्रभः ।

पुनराशीष भवता बहुलं परमैहिना ।

व्यासं यत् पञ्चरात्रादी मन्त्रमात्रस्य पूर्वमेतः ।

अन्यथापि । अथ यत् प्रवक्ष्यामि पश्यतां । इति । इत्यादि ।

End.

कृष्णकारणदा तन्मा गच्छातीं, पूर्णवद्वयनीम् ।

कार्येषु प्रसदात्तदक्षिणं दक्षिणैर्वापि ॥

मौजामकं वाचकं दद्यादिन्द्राभीष्टम् ।

Colophon. इति (चवन्नीयेष्वराधे) मीरीमिनाचपठम् । समाप्तः ।

विषयः । प्रथमे पक्षे,—यत्र वा यत्र मार्गयोगेन नारायणेन नारायणस्य भाग्यवशात्

प्रकृत्य चरमनिकचर्यम् । वेदानामादिभिर्वचनम् । वेदानामाचारमत्र प्रकृत्यः खेदविभूतः ननुवेदम-
वेदप्रमनिकचर्यम् । नात्र । वेदप्रचारकचर्यम् । चरमवैद्यादिभिर्वचनचर्यम् ।

[illegible]

५—अथ षष्ठे—जीविनि-कुल-वाच्य-नष्ट-अपिहायवादायां हेतुवादिनां तन्मात्रादिव
वर्णनात्मनां मर्यादनादिकथनं । श्वेताश्ववद्विद्विषयादिकथनं । धूमिलवरीवाविधिकथनं ।
श्वेताश्वनिर्णयनिकथनं । मय सुवत्ता, भद्रिका पूर्ण, पूजा येन । प्राज्ञवादिपर्यन्तेश्च कश्चिदा-
परायां प्रमादप्रमनिकथनं । नामपरिभाषाकीर्तनं । अद्वैतवादिदिकथनं । वास्तुनिकवद्व्यवहारेण
शेषव्यवहारकथनं ।

८—१७वद्वे,—प्रज्ञादिपञ्चिदानविधिः । मन्त्रीवारकथनं । दत्तादिकथनं । मन्त्रावधि-
विधयनन । शिष्टाधिवाक्यविधिः । वामाश्ववद्विधिकथनं । प्राज्ञादिकथनं । मन्त्रावधिधिकथन-
न । वत्तावनादिप्राज्ञाद्विद्वेष्टे वास्तुदेवनामनादिभूतैश्चापवादिकथनं ।

१५—१७वद्वे,—प्रतिभाषणार्थं शिष्टादिकथनकथनं । प्रवृत्तवत्कार्यं धर्मनियोजन-
कथनं । प्रतिभाषणार्थं निश्चिनक्षपादिकथनं । वाग्विधानन । वदमाविधिकथनं । मय
परिभाषादिकथनन । दिक्षुशानिकथनं । प्रतिभाषणकथनन ।

(अतः परं पठ्यते—आनासीति शेषः । विधिकान्तकथनं । मन्त्रीकथनं । मरकटकथनं ।
किम्बादिप्रतिभाषणं । द्वावमारप्रतिभाषणं । वास्तुदेव-वद्व्यवहारे-प्रयुक्तादिनववृत्तप्रतिभाष-
णं । विश्वकवाद्विप्रतिभाषणं । मयवत्प्रतिभाषणं । मानुषां प्रतिभाषणं । द्वादिष्टो-
कवाक्यप्रतिभाषणं । एकाद्वयप्रतिभाषणं । अर्थवारीश्वरकथनन ।

मोरीप्रतिभाषणं । शिवशिवकथनं । वामाश्वः विधिकान्तकथनं । प्रतिभाषणनिकथनं ।
दिक्षुशान्प्रतिभाषणं । कलकवाक्यविधिः । मयवत्प्रतिभाषणं । उपमादिविधिः । अविवाक्य-
विधिः । द्वावमारविधिः । प्रतिभाषणविधिकीर्तनन ।

अवधनकथनविधिः । वद्विद्वानविधिः । द्वारप्रतिभाषणं । वृत्तप्रतिभाषणं । ध्वजाप-
नविधिः । कलप्रतिभाषणं । मयवत्प्रतिभाषणं । अश्ववाग्विधिः । श्वेवप्रतिभाषणं ।
अनुक्तं कथ्यापनविधिः । अर्थवत्प्रतिभाषणं । पराश्वप्रतिभाषणं । पुत्रवीर्यप्रतिभाषणं ।
वामवप्रतिभाषणविधिकथनन ।

वैकुण्ठप्रतिभाषणं । श्वक्रीवप्रतिभाषणं । अमिद्वत्प्रतिभाषणं । अश्ववाग्विप्रतिभा-
षणं । मनुष्यादिद्वावमारवाग्विधिः । अमलप्रतिभाषणं । विश्वकथप्रतिभाषणं । शि-
वशिवप्रतिभाषणं । वद्व्यवहारेप्रतिभाषणं । अर्थवारीश्वरप्रतिभाषणं । अरिश्वरप्रतिभा-
षणं । मानुषां प्रतिभाषणं । मौरप्रतिभाषणविधिकथनन ।

अर्थवत्प्रतिभाषणं । मयवत्प्रतिभाषणं । मोरीप्रतिभाषणं । मयवत्प्रतिभाषणं ।
अश्ववाग्विप्रतिभाषणं । अश्वशिवप्रतिभाषणं । शिवाश्वदिप्रतिभाषणं । पुत्रक-
प्रतिभाषणं । वृत्त-वागी-मन्त्रादिप्रतिभाषणं । वामाश्वविधिः । वामाश्वः अर्थव-
दिप्रतिभाषणं । मन्त्रीवारविधिकथनं । मन्त्रावधनविधिकथनं । श्वेव-
वाग्विधिकथनं । मोरीविवाग्विधिकीर्तनन ।

No. 2035. कुवलययात्रीयं नाम नाटकम् । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 85. Lines, 7 on a page. Extent, 2,210 śloka. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Śāradāpura, Ujāna, Post Mādhepura, Darbhāngā, Pandit Harshanātha Jhā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Kuvalayāśvīya. A drama. By Kṛṣṇadatta. It is founded on a story of a Vedic student named Kuvalayāśva falling in love with a maiden named Madālasī. The maiden is carried away to the nether regions, whence she is rescued by a king of Kāśī and restored to her lover.

Beginning. भासप्रसक्तनाचिकेतवसतीविश्वेवैश्वःवर-

न्नास्मावर्तिनस्यैःरमेभ्यवयस्यैःनेकमेवेव वा ।

ना नौरी मिकने पुनः पुररिपोः प्रेमप्रदीपे रत्नं

दातुं यन्निवपाचितेव कलिता चान्दी कला पातु वः ॥

अपि च । पुनः दृष्ट्वा दृष्ट्वा प्रियककुपमनिवस्यता मय रव

त्यन्ने मत्वा खदेवे प्रभुरपि न वधूं लोचकागवरो यः ।

नामेव प्राप्य भूयो नमज्जनममितामर्दंनारीन्दरोऽभू

न प्रेमाद्वैतवादी कलयतु भवतामृदिसर्ज्यमौलिः ।

मान्यको कृपचारः । अकमतिविकरेण । पुरोऽवलोका । कथमयमुदित एव मयममयदिन-
ममुदितमदनमास्वकामिनीकापालसक्तकथोमकमनीयमण्डलः कमककुपसमास्वकदिग्द-
नःवा अकण्ठनाम्नरवाकरः अकिलजमदान्दकान्दकमममभ्युदीयमानमममभ्युदीय-
प्रचममममि वत्ता भववत् ।

कलयमि मवताः कलाः सुधानां निधिरमि भौलिसकहरोवि प्रयोः ॥

कलयमि अजतामनीय तापं तव तुलनात् कुतल + चिमो ॥

— — — — — मृगः । — — — — —

कलयदग इति भैयिकः कविर्नामभवतुलभान् कुतलकान् ।

नाटकं यदभिमन्यमःतनेःत्तोःच मयति मृगान्कयवः ॥

मदनपदःदेव मयि माधुमयमृग्यते । — — — — चारि ।

किञ्चाम कीदमं तत् ? मृगः कुवलययात्रीयं नाम नाटकं । इत्यादि ।

End.

तनापीदमम् । कानं कानं तद्विवाकनमममयीं इदमिहा विवता

पृथी मय्यवस्था भवतु, विजयिता पाप्म ज्ञातं नरेन्द्राः ।

मयिः मयि मयविजयमृग्यते विजयु प्रेमभक्तिं

तद्विन्नेषे दयाडं प्रसरतु परितः सन्तरेः कृत्तिरवम् ।

मरदायः । एवमसु । इति निष्क्रान्ताः सर्वे ।

Colophon. कृष्णसायबाबाआमिरेकनरोदो नाम वसनेष्टः । वसनाष्टेई कृष्ण-
सायादीथं नाम माडकम् ।

विषयः । प्रवृत्ताहो, काशीराजप्रतीहारदेवमित्रमेव प्रवृत्तां नैष्क्यवर्धनं । अथानन्दे
मरहान्मन्त्राचार्यदेवप्रवृत्तायां वीरमन्त्रार्थः प्रवेष्टिकी भूवा । तन्मन्त्रेण मन्त्रेण कुवत्प्रवृत्ताया-
नमन्त्रमन्त्रवर्धनानुमन्त्रमन्त्रापरदेव अ इत्यन्त्रावन्त्रमन्त्र मन्त्रवर्धनं । अथ प्रवेष्टेण वीरानुमन्त्रा-
धिना । वीरानुमन्त्राधिना । अथ प्रवेष्टेण वीरानुमन्त्राधिना । अथ प्रवेष्टेण वीरानुमन्त्राधिना ।
कुमार अन्त्रध्वजः सादरमन्त्रमित्रमन्त्रावन्त्र मन्त्रमन्त्रावन्त्र ।

द्वितीयाह्ने,—समिदाहः काय निरुक्तस्य दुष्कर्मिणस्य प्राभातिकतपोवनरमणीयतां वक्ष्यते।
 यान् प्राप्तेन सद्यः संतापेन विचारयोग्यं भव्यं राजस्य। पश्यन् कुमारिणां सदाशया समानीता
 पातान्। यदं पातान् लोके तु नेति स्वयम् । कदाचिद्वक्तारस्तु कवेः प्रवेष्टेन कुमारप्रभातवर्णनं, स यावत्
 वर्णनम् । यद्य कदाचित् सन्त्यजगच्छः विदोः प्रदंनवान् सन् तपोवनप्राकदेहं समानीतेः।
 कुमारः। सान्ध्यमौः स्यार्थं दर्शनं। यममभवेद्ये शुद्धरूपेण समुपस्थितं पातान् लोके तु निदिश
 यन्। इति ।

कतीयान्ते,—मन्त्रादिकारिकयोः भवति न दक्षमन्त्राः कान्त्यादिपर्यन्तम् । न दक्ष-
मन्त्राः प्रतीतिमाकृत्यन्तु पातान्मुद्रितान् प्रवृत्तिमायाः कुण्डलायाः कुण्डलायेन मय मन्त्राश्चकनम् ।
कुमारभ्योऽप्याख्यन्तु निपाय एवमन्त्राः । न दक्षमन्त्राः वैविध्यपर्यन्तम् । न च मन्त्राः कुण्डला-
मन्त्राः प्रवेष्टेन तयोः परिणयपर्यन्तम् ।

चतुर्थः—पुण्यशाला प्रवेशिका भूषा । स्वामिने उपरिजनस्य काशीराजस्य कुमारस्य-
नृपातालकमुविजयादिद्विनामयवर्णनैः सुख । कुमारस्य ये वराः स्वभिषेकवर्णनम् ।

पञ्चमाङ्के,—देवप्रःस्तुतकार्पटिकयोरभिनयेन प्रियामवादात्क्य सुवराजस्य वन्दनायै विव-
 ङ्गस्य मन्दिरप्रवेशसूचनम् । अथ भिवतामपागतयोर्मानसकुमारयोः सपथ्यै विधास्य निजरा
 पट्टिद्वयस्य तस्य प्रियायै चित्रमैपुष्पप्रदर्शनायै विषमालिकाप्रवेशः । अथानन्दे मद्राजस्य वा
 उत्सवप्रार्थितम् । समस्तमन्दरस्य ककुकिप्रवेशेन मुनिमन्दरस्यविषयं विधातयै चोदीप्यैटनं कुमा-
 रेकेति सूचनम् ।

वडाहो, — पातालकेतुमहादेवस्य महापदमहायस्य भूमकेतोर्भूमिवेगेन प्रवेशः । कालिन्दी-
परिमरे परिधमना युवः जिनं महा कपडतापसस्य संवादः । सप्ततापसस्यपुत्रा प्रविष्टस्य भूमकेतोः
प्रभुत्वान् सुवराजप्राप्तव्यामवार्तामनुदलभ्य जीवन्त्यः शोचतायाः महासत्तायाः महामायावीन
कल्पविष्णे भवेत्तुल्यवर्णः ।

सप्तमः—वायकुमारचोरमित्रवैद्य विद्याविरचयितुरस्य कुपयवाचक्य परिरेषणादिकी-
र्तनं । चतुर्वेदपादिभ्यां भाषां यच्च तस्य वायकोक्यमनवद्यथा । यच्च विनयाविनाय तस्यैव न-
रायक्य भाषावदाहवाच्यदर्शनं । वायराजप्रभावात् तस्य प्रकृतमदाहवाच्यदर्शनं । यच्च काशी-
मुद्रित्य चकितस्य कुपयवाचक्य विधायै विविधजनपदप्रदर्शनं । तस्य राधाभिवेकनयोक्तव-
यकंमह ।

No. 2036. व्यवहाररत्नाकरः । Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 107. Lines, 8 on a page. Extent, 2,756 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Navani, Post Málhepura, Darbhāngá, Pápdit Vāṇsamapi Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Vyavahāra-ratnākara. A digest of the laws and rules regard-
ing Judicature. By Chandesa'vara Thakkura, son of Viśveśvara Thak-
kura. The author calls himself a minister (*Mantri*) and describes his
father as a minister of war, but does not name the king whom they
served.

Beginning. श्रीकृष्णाङ्कः सर्वं वाचयन् ।

वाचाश्रितंयते विवादविषयं व्याधानुमीवेशणाद्-
यो वादाद्यंयत्प्रवर्तनकृती धर्मोन्मुक्तमवतन ।
त श्रीमान् व्यवहारसङ्ग्रहमन्त्रं चण्डचरो मन्त्रिवा-
मर्त्यः कीर्तिमुद्रापमावदपरं प्रकीर्ति रत्नाकरम् ।
वज्रावाचनसेवमान् चण्डकतां पुण्यानि कल्पद्वयः ।
अस्य चण्डवमानमोति मितरां श्रीवारिजातोऽपि यः ।
योपाकृत्य च कामचैत्रमर्त्यं काव्याचैत्रुमर्त्यं यथं
कल्पुमर्त्ये भुवनेषु कला मन्त्रे देवो न रत्नाकरः ।
प्रथमं नावदोक्तं व्यवहारमिषयम् ।
प्राकृतिवाक्यमनाः कश्चीपदेवाय नमः क्रमान् । इत्यादि ।

End. विज्ञयेत् वशिष्ठमिति तदनुमतिमकरेण चण्ड्य दानविधानान् । विषये
चैवेति नारदवाक्यात् ।

Colophon. इति वसन्तिवमवाक्यमिषयविकृतचतुरवीरेश्वराकृत्यकीचकेश्वरविरचिते
व्यवहाररत्नाकरे विकल्पादिनरतः ।

विजयव्यवहारवाचनद्वया यः प्राकृतिवाक्यः कुरन्-
+ + + + विचारवाचयितो सर्वं भवत्युपनिम्न ।

No 2037. विभागसारः। Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 585 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Navāni, Post Mādhapura, Darbhāṅgā, Pōdīt Vāṁsamapi Jhā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Vibhāgasāra. A summary of the Law of inheritence. By Vidyāpati Mahāmahopādhyāya. Contents: Inheritance defined, its nature. Partition of paternal property. Rules regarding partition. Unfitness for partition. Nature of partible property. Indivisible property. Woman's property—its partition. Partition of secreted property. Partition with reference to castes. Partition of partitioned property. Twelve kinds of sons and their shares. Heirs of childless people. Partition of joint property. Mode of partition.

Beginning. अहं भूमीमांसापि प्राक् कथमहे वैष्णवीति प्रसिद्धे:

किष्काया मे.सि भीमः स तु भवतु तथा भेदभाजः प्रमादम् ।

विशोऽहं कोऽयं वाची विधिरिति विधिना वक्षिन् वीक्ष्यवापी

वाचायां विधिवादीः क्वदि क्वदिचरो क्वत्वापोमराः ।

राज्ञी मनेनाहिरिच वाचीनमूना हर्षनरावर्धन ।

राज्ञा निपुणोऽयं विभाज्यारं विद्यायं विद्याविराजयेति ।

अथ विभाजः । विभाजोऽयं विद्यायं हर्षयं प्रकथयति ।

हादभाज इति शेषं तद्विवादवद् वृथेः ।

वृथैरित्युक्तवत् । पूर्वकानिहन्त्यादेव विनिनादु वच कथं व हाका । इत्यादि ।

End. कथानाम् क्वदि क्वद्युधे विन्नीचीयुरवापि वा ।

कुर्यादुच्येत तत्त्वमंभीमासे कथनम् ये ।

Colophon. इति नवामपोवाधावाचीविद्याविविरचिषो विभाज्यारः ।

विषयः । हावकवचकवत् । विभाजकवकीर्णम् । नच वचनविषयविभाजकवत् । विभाजकवचकवत् । ज्ञानार्थनिकवत् । विभाजकवचादिनिकवत् । अविभाज्यविषयः । जीवनादिनिकवत् । जीवमविभाजकवत् । मृगचमविभाजकवत् । वचंजनवावे विभाजकवत् । विज्जलविभाजकवत् । हादमविषयवचकवचनपूर्वकं नच विभाज्यविविचीर्णम् । अथवचमविचारनिकवत् । वचंजनविभाजः । विभाजनिकवच ।

No. 2038 उत्पद्यकः । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 40. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 slokas. Character, Maithilī. Date, ? Place of deposit, Navāni, Post Mādhepura, Darbhāngā, Pandit Vaisamāni Jīā. Appearance, new. Verse and prose. Generally correct.

Vṛitta-darpana. On the laws of versification and the different metres used in Sanskrit poetry. By Kavindra, son of Rāmānanda.

Beginning. अक्षरितवः स्यादवाविधिवुहगनचिकः भविहताः कवयः ।

जीवकि रन्ववादात् व विहयो नञ्चं ननुनाम् ।

वर्तककंनरोवचन कवितावाचनिकावटवदः

व + आकरकसमाजनतुर्धन्यामिन्याचकः ।

शेषानः सुकनी कवादभविनिवाच्याकरोऽऽवन

वाचते किं कोविदोऽवकर्षी कावेः वा कोऽनुदीम् ।

वाणीवाणीरत्ना नकककुट + ना + + + + निवका

वंवक्तृनापचका वरिचरवरमीनक्तिमावमनका ।

मनुष्यः कीर्तिपारायवस्तुनरहरितृशानविशानमात्रा
 रामानन्दो मनुष्यः कविब्रह्मकुमुदनेविश्रुताग्रविभः ।
 मनुष्यः कृपा + + मनुष्यः श्रीमानकीर्तिमन्-
 चक्रं च किल कौशल्याचरणीकानः कवीन्द्रविभम् ।
 वीर्यं वन्दति हनद्वयमनु निर्यामुमीतेनरा
 वनाः वनाः वनीगुहाः शुक्रनिरः केषां न नेदोदिरः ।
 रामानन्दतमूकानां कवीन्द्रपदभूषितः ।
 कुमुदी जानकीमन्दः कुम्बे हनद्वयमनु ।
 शानुसारे विमर्शानो दीर्घः संयुक्तपूर्णः । इत्यादि ।
End. अथ देशाः । निर्यामी निरनुयायां स्थानभङ्गं कलावतिः ।
 दोषं च + चित्त्वं नित्यदोषाः प्रकीर्तिताः ।

Colophon. इति श्रीकवीन्द्रकृतौ हनद्वयं समाप्तः ।

विषयः । हनद्वयं लक्षणेदाहरणकथनं । तत्र अक्षरः । अक्षरेवता । अक्षरिवादिकथनम् ।
 प्रसारकथनं । तत्र माघेदितं । वर्णेदितं । माघानन्दं । वर्णनन्दं । वर्णेनेदः । माघाभेदः । वर्णपता-
 का । माघापताका । आर्याहर्तं । भीतिः । (माघा, उग्राहा) । माघः । विद्याहा । माघिनी ।
 परिभीतिः । चिन्तनी । अर्धविपुलादिकथनम् । वेतालीयप्रकरणं । देशा । श्रीराष्ट्री । पादा-
 कुलम् । चिवा । पञ्चभटिका । अदिष्टा । मधुमारः । आभीरः । दीयकः । कलिका । अक्षनाहर्तं ।
 चाकशिः । चोपेशा । पद्मावती । दण्डकम् । विभङ्गी । कीलावती । जलहरणा । दिक्पाली ।
 दुर्गलिका । मदनचरा । मरुद्वडा । हरिभीतिना । श्रीरक्तं । अक्षरं । वाचना । देशा । चिन्दा-
 यलोक्तं । श्रीदेशा । द्विपदं । भुजना । वना । युतानन्दं । आवाहं । मना । रममात्रा । अक्ष-
 रकथनं । पदपदी । द्विपद । मृगलिखा । रथिका । माघा । अक्षरा । निष्ठा । अक्षितकं । उद्धलि-
 तकं । (अथ वेगुकावाहुदाहरणकथनम्) । माताः अक्षितकं । अक्षानकं । अक्षपदं । आक्षेपना
 इति माघाहर्तकथनपूर्णकथनेकावरादिष्वविगत्यहरणपूर्णं वर्णनानां लक्षणेदाहरणकथनं ।
 अथ अर्धेनमादिहर्तकथनं । तत्र सुन्दरी । अक्षवती । केगुमती । विपरीतपूर्णं । सुन्दरा । हरि-
 कुता । शिष्टातीता । उच्यताया । देशकं । उद्धतादिविषयभेदकथनम् । अथ मुदितापुरभिद-
 कथाः अक्षेष्टरादिमानावस्थानिकपथं । अथ अक्षभेदिकपथं । तत्र मुक्तकलकादिकथनं ।
 अक्षलिकाप्राथं । पूर्णकं । कलिका । मादिका । मैत्रीवादः । अक्षराकलिकादिकथनं । हरि-
 कुतादिविविधमक्षभेदकथनं । अथ विददककादिकं । अक्षहर्तानि । अक्षरं । अक्षरकाद-
 विषयभेदिकपथम् । अक्षेष्टोपकथनम् ।

No 2039. पुण्यचन्द्रोदयपुराणम् । Substance, country-made paper, 9 x 5 inches. Folia, 131. Lines, 13 on a page. Extent, 8,484 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1850. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Punya-chandrodaya Purāṇa. A Jain version of the Rāmāyana, prefaced by an account of some Jinas; alleged to have been related by Mahāvira, on the Vaibhāra Hill, at the request of Śrenika sometimes, but probably incorrectly, called Koṇika, a king of Magadha. The work is divided into 23 cantos. The first is devoted to an introduction. The second gives a brief account of Śrenika, king of Magadha, and of his wife Chulini who bore him 7 sons. The king goes to the Vaibhāra Hill to pay his respects to Mahāvira, and requests the sage to relate to him the Purāṇa. The third is devoted to descriptions of Jambudvīpa, Bhāratavarsha, the town of Champā, and its king Harivarman. Then follows (4 to 8) an account of the king of Dharmilla and his adventures with Apsarasas, his wars, his abdication of the pleasures of the world for the life of a hermit (9) his austerities, and his translation to heaven. In the family of this king (10) Jina took his birth, and assumed the name of Manisavratamātha. The story of his early life forms the subject of the next canto (10). His hermitage and teachings and conversions follow in the two next cantos and his nirvāṇa in canto 13. Then comes the conversion of Yasodhara, king of Mathurā, by Anantanātha, the 14th Jina, the installation of Harivēṇa as an emperor, and the attainment by him of his nirvāṇa (15). Birth and family of Rishabhā Deva, the first Jina, his descendants the Bharatas and the Sugatas. (16). Account of Śinta. Ditto Vasuṇḍhā, his sojourn and relations on the Nārada Hill. Fruits of charity and benevolence. (17—18). Dilīpa's reign in Bārānāsī. Origin of the Raghuas. Ascent of Renu and Lalishmana, the metropolis of Daśaratha. Narada-va of Nāgapura, Sahasragrīva, king of Meghalakūṭa; expelled by his nephew Śītākṛiṇa, who established dominion in Laukā. His descendants. (19). Births of Rāvāṇa, Bālī, Sugrīva &c. Śitā born as a daughter of Rāvāṇa by Mandodari, made over to Janaka. Marriage of Rāma with Śitā. Rāma appointed vice-king, and deputed to govern Vārānāsī; Nārada visits him there. (20—21). A vernal festival celebrated by Rāma, in course of which Śitā is abducted by Rāvāṇa. Rāma's brothers and relatives come to him and devise means for the rescue of Śitā. Hanumān assumes the form of a black bee

to go in search of Sítá. Mandodarí offers protection to Sítá. (22, 23). Interview of Hanunán with Rávana. Vibhíshana sides with Ráma, Lakshmana kills Báli, mistaking him for an elephant. Ráma's march to Lañká. His victory over Rávana. The conquest by Ráma and Lakshmana of different parts of the earth. Their return to Ayodhyá. Daśa-ratha instals Ráma as the king of the country. Rules regarding the worship of Jina on the 2nd of the waxing moon in Kártika. Ráma worships Jina. Sítá bears eight sons. In grief for the death of Lakshmana Ráma abdicates in favour of his son Lava, becomes an ascetic, and dies.

The work is a most curious one, and is worthy of careful examination. It departs from the Rámáyana account of Ráma in many essential particulars.

Beginning देवेन्द्राशितमत्यादपङ्कजं प्रकमम्यहम् ।

आदीशरं जगद्वाचं दृष्टिर्भक्तं भवि ॥

कनकचूरमच्छाद्य एवभाङ्गं दृषीश्वरम् ।

दृषधं जगतां भाषाच्छर्मणेऽनन्तमहये ॥

युष्मम् ।

अजितं जितकर्मात्मनस्तमसहस्रं जितम् ।

मजाङ्गं दर्पक-प-प-प-परिविक्रमम् ॥

अष्टापदमहाच्छाद्यं जातं श्रीदृषभाकरे ।

पञ्चाङ्गं त्रिकोटिवादीनां भज कं (?) भवनेश्वरम् ॥

युष्मम् ।

अथाङ्गं इदं भवं आये (?) तत्रजम्भुदन्तिपम् ।

सुरासुरैर्ममस्वारपरेः तत्रप्रजश्चितम् ॥

विश्वज्वादित्रिकोटीनामन्वधीनां तदकरे ।

प्रादुर्भूतं स्फुरत्कान्तिं स्फुरद्भूमिवापरम् ॥

युष्मम् ।

अभिनन्दनमाभानं मन्त्राणामभिनन्दनम् ।

शुद्धवाटकसङ्काशं सङ्काशं शुद्धवाटकम् ॥

दशसप्तप्रकोटीनामन्वधीनामकरे भवम् ।

निषताभ्यां संभारमनसकान्तिचानये ॥

— — — — — ।

सिद्धां सधूँक्षणा मत्ता पुण्ड्रिणोः करोम्यहम् ।

पुण्ड्रिणोदयं नाम पुराणं नौनिबुधनम् ॥ इत्यादि ।

रत्नकथनं । तस्य अभिवेकप्रसवे हस्तादिदेवप्रत्ययकोषकथनं । वाक्यनीत्यावर्धनं । रात्र्यप्राप्तिवर्धनं । महाभयममलया पूर्वजन्मनि तालपुरे नरपतिमहावीरिणो विवरकथनं । मार्च्यप्रथमकथनं ।

११—१२ सर्गे,—मुनिमुद्रितस्य दीक्षापञ्चकथनं । केवलीत्यनिकथनं । अर्चदतिप्रयुक्तवर्धनम् । मधुराधिपतेः मन्त्रावल्या भूषणेः विवरकथनं । मन्त्रीनगराधिपतेर्हत्तानकथनं । मन्त्रीपतिं प्रति मुनिमुद्रितस्य उपदेशकथनं । तत्र संक्षेपेण जीवनार्थान्तर्यामिकथनं । अर्चदर्थमावाः भन्नादिकीर्तनं । अतुष्टान्नमन्त्रकीर्तनम् ।

१३—१४ सर्गे,—मुनिमुद्रितस्य निर्मातृप्राप्तिविवरकथनं । मधुरानाथस्य मन्त्रीवरस्य अमलनाथनामकचतुर्दशविनादीक्षादिप्राप्तिवर्धनं । हरिवेष्टस्य अन्नवर्णिमप्राप्तिवर्धनं । सर्वार्थसिद्धिप्राप्तिकीर्तनम् ।

१५—सर्गे,—काष्ठपरिमात्रसङ्गादिकथनं । कुलकराणां विवरकथनं । तदर्थे अयमदेशस्य आदिनिजस्य जन्मकथनं । तस्युवादीनां भरतादीनां हत्तानकीर्तनं । क्रमेण समरादीनां वंशवर्धनं । सुयोधनपतिकुमार्याः स्वशब्दे मन्त्रस्य मन्महत्तानकथनं ।

१६ सर्गे,—वृत्तनामकस्य मुनेरपाख्यानं । वसुराजस्य उपपाख्यानकथनं । नारदपर्वताभिधानयोक्तृपत्तिनोः समिन्पृष्णाहरकाद्यर्थं रमणीयवनप्रवेशपूर्वकं मन्त्रसङ्गाभिः कीभिः सप्त रममाणं मयूरमेकं पश्यतोः विवरकथनं । समरानुष्ठितपशुधामे केवलं पर्वतस्य मुनेरानिश्चयपञ्चकविवरकथनं । चिंसाया देवावचनकथनं । अचिंसायाः परमप्रथमकथनं ।

१७—१८ सर्गे,—वाराणस्यां दिक्षीपस्य राज्यकरविवरकं । रघोर्वत्यनिकथनपूर्वकं रघुवंशवर्धनं । रामलक्ष्मणादीनामत्यनिकथनं । पुनरेव अयोध्यायां दम्बरस्य राज्यधामीक्षापनविवरकथनं । नामपुराधिपतेः नरदेवस्य विवरकथनं । मेघकूटाधिपतेः भद्रकपीवस्य स्वपतेः विवरकथनं । नदुधानुसुवेन भित्तकथनं नृदे पराजितस्य सप्तकपीवस्य निर्मातृमहत्तानकथनं । अथ भित्तकथस्य लङ्कायां राज्यधामीकरविवरकं । क्रमेण तस्युवादीनां वंशकथन-पञ्चाशत् कथपुलकादीनां हत्तानकथनं ।

१९—सर्गे,—मेघनीमभंजातस्य पुलस्तपस्यस्य रावणेति नामकथनं । वासिष्ठपीशादीनां जन्मकथनं । वासिनः समीपान् मन्त्रजलः रावणस्य पराजयप्राप्तिकथनं । कथे चारचारकेन तस्य दम्बरकथनप्राप्तिकथनं । रावणकृतमन्त्रीहरप्रतानुष्ठानकथनं । अथ मन्त्रोदरी-मन्त्रवेना-मन्त्रवीषा-मन्त्रोषोषाप्रधतीनां रावणमन्त्रिणीणां विवरकं । मन्त्रोदरीमन्त्रे सीतायाः जन्महत्तानकथनं । भूमिचमनकाजे जलकेन मन्त्रुवाञ्छितकन्याप्राप्तिविवरकं । रामस्य सीतापरिकषादिकथनं । अथ दम्बरचानुष्ठया योवराज्याभिषिक्तस्य रामस्य सप्त सीताया लक्षणेन च वाराणसीमन्मन्त्रकृतप्राप्त्यात्मविवरकथनं । रावणमन्त्राणां नारदस्य आत्ममहत्तानवर्धनम् ।

२०—२१—सर्गे,—रवहा वसन्तकाजे वाराणसीक्षेत्रिष्वद्वेष्टाधामे कीभिः सर्वैः रामलक्ष्मणयोः वसन्तोत्सवकरविवरकं । नारदवाक्येन शूर्पकानारीचमहाशस्य रावणस्य सीताहर-

रत्नालकचर्म । भीमादरकहनात् पद्मा लवङ्ग-भरत-मधुसूताम् । रामवभीषाजममविचरत् । अवा-
चनरे चक्षुषामन्ध-सुषीबयोः सचमेव रामाग्निकाशनमकचर्म । चक्षुःपुत्रस्य चक्षुःमानिति ज्ञान-
कारकचर्म । चक्षुःमते भीमादर्शनायै धनरकवेच लङ्काप्रवेशवर्म । मन्त्रोद्गीकृतवीणावमा-
चानम् ।

१९—२२—पर्वे,—रावणस्य चक्षुःमता मधु संवादकचर्म । विभीषणस्य रामवचनानि लव-
चर्म । मन्त्रमेकं विमिशोक्तस्य लवण्येन मधु दुदक्षमे वालिनो धन्यपुत्रजनकचर्म । बालरवणेन
मधु लङ्कां प्रविष्टस्य रामस्य रावणवधादिदृशालकचर्म । रामलक्ष्मणयोर्द्विजिनयवर्म । पुनरया-
ध्यायै जमनकचर्म । दशरथकृत रामरात्र्याभिषेकवर्म । कालिकशृङ्गा इनीषायां जिनपूजावि-
धिकचर्म । रामस्य जिनमन्त्रिरे पूजादिकरणकचर्म । भीमाया चक्षोः पुत्रा ज्ञानः । नेत्रं लक्ष्मणा
लकाय यौवराज्यं दत्त्वा रामस्य लक्ष्मणावयानविधिरस्य हचमस्य जिनदेवस्य भभीषे जन्मा क्षेपस्य-
हीकादहकचर्म । चक्षुःपु त्रिविधं जिनपूजाविधिकचर्म । रामस्य निवश-त्रिकचर्म ।

No. 2040. हरिवंशः । Substance, country-made paper, 9 x 3½ inches. Folia, 488. Lines, 9—10 on a page. Folio, 9,344 slokas. Character, Nagari. Date, Sm. 1841. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Price and value. Generally correct.

Harivaṃśa Purāṇa. An imitation of the Hindu Harivaṃśa, giving accounts of several Jinas, abstracts of many Jain legends, details of Jain rites and ceremonies, and histories of ancient dynasties, including the Kurus, the Pandus and the Yadavas, all cast in Jain moulds, and devoted to Jain worship. By Jināsena Kshariya.

Contents. I. II. Introduction. Birth of Jina as son of Samudra, chief of Kuntayura, in the Vileha country. He is named Vardhamāna. On the 30th year of his life he retires from home, and for twelve years afterwards performs penance and austerities. Thereby he attains perfect knowledge. He remains silent for 66 days, and then retires to Rājagṛha. There, seated on a throne, he sejourns with Indra and other gods and Kāundīyā and other sages with their disciples. Chāndanā, a princess, approaches him. Nāgas, Kinnaras and others repair to his presence. At the request of one Gautama he expounds the Jaina religion in all its branches. He sets the water of religion in motion at Magadha. (*Devi-mata-kapra-uttama.*)

III. The religion spread over Kāśī, Kāंची, Draviḍa, Mahārāsh-
tra, Gāndhāra and other countries. The gratification of beings on

hearing the religion expounded by the sage in the *Māgādhī* language. His glorious career at *Panchasāila* *alias* *Rājagriha*. The religion of Jina as given to his audience. Beings are either perfected (*siddhas*) or imperfect (*asiddha*). The perfected are those who have destroyed all the obstructions to true knowledge. They are of three kinds. The imperfect are those who are attached to falsehood, and thence they suffer pleasure and pain. Beings are again divided into *Bhavya* and *Abhavya*. Fruits of evil disposition, delusion, longings. Advantages of forbearing from wine and flesh-meat. Evil works, their fruits. Advantages of overcoming the longings of the senses. Evils of lust. True knowledge and cause of the world's sufferings, causes thereof. Brief accounts of *Sanatkumāra*, *Mahendra* &c., their fall from heaven. Salvation of one from good works done in his former existence. *Gautama* relates the *Harivaṃśa* to *Śrenika* *alias* *Jitaśatru*.

IV.—VI. *Aloka* (*ākāśa*) defined; its inhabitants. *Loka* defined. Its condition and divisions, its atmosphere, extent thereof. The lowest *Loka*, the hills there. The middle *Loka* or the region of the earth, its islands and their extent and number. The highest *Loka*. The distances of the planets and stars from the earth. The *Siddhas* live there.

VII. Time defined. Abstract and comparative time. Its divisions into three kinds, past, present and future. Various modes of reckoning time. Measures of length and bulk. *Kulakara* dynasty reigning between the *Ganges* and the *Sindhu* rivers,—its 14 descendants.

VIII. Birth of *Rishabha*, in the above named dynasty. He was son of *Nābhi* by *Maru* Devi. *Maru*'s dream of *Rishabha* entering her womb. She is served by goddesses during her pregnancy. The name of the place of birth was *Śāketa*. Gods come to behold the new-born babe. Wife of *Purandara*, through the instigation of her husband, carries away the babe to *Sumera*, leaving another child in his place. Gods named the babe *Rishabha*, bore his ears, and put earrings therein. *Paulamī* then brought back the child, and restored him to his parents.

IX. Childhood of *Rishabha*. He marries *Nandā* and *Sunandā*, each of whom bore him a son and a daughter. Division of men into *Kshatriya*, *Vaiśya* and *Śūdra* to keep them duly employed. *Rishabha*'s retirement from home. At *Prayāga* he cuts off his top-knot. His companions assume garbs of bark and grass. He travels about without raiment for six months. He receives a jar of sugar-cane juice from

Somaprabha. Nine rules about gifts. He attains absolute knowledge while performing meditation under a Nyagrodha tree in the garden of the Vṛishabhasena, king of Pūrva-tālapura, and makes disciples.

X. He preaches his religion, comprising five duties, namely benevolence, truth, abstinence from theft, avoidance of concupiscence, and freedom from delusion. These duties and their subdivisions described in detail.

XI.—XIII. Bharata, son of Rishabha, conquers the universe and accepts in marriage daughters of Mlechchha kings. His brothers become hermits. Jaya, king of Hastināpura, a friend of Bharata, becomes a hermit. Names of Jina's 84 followers (*gṛhigāṇa*). He goes with his followers to Kailāsa, where he is worshipped by gods and others. Bharata abdicates in favour of his son, and becomes a hermit. His descendants successively become Jaina hermits, and attain nirvāna. Somajasah, son of Bāhubala, and grandson of the Jina, becomes the founder of the Lunar race. Innumerable members of the Lunar race attain nirvāna. His sixty thousand sons destroyed by a Nāga king. Sagara becomes a Jaina, and attains salvation. His surviving son Sambhavanātha and his descendants represent the Ikshāku race.

XIV. Story of Sumukha, king of Kausāmbī, and his love for a maiden of his court, by whom he got a son named Hari, whose son Malā-giri and his descendants formed the Hari race. (*Hirāṇyaka*).

XV.—XVII. The wife of Sumitra, of the Hari race, sees a dream, and gives birth, on the 12th of the waxing moon in the month of Māgha when the moon was in the constellation Śravaṇā, Jinendra in Kuśāgarapura *alias* Rājagṛha. Devas come to worship the child. They place him on Airāvata, the elephant of Indra, anoint him, name him Munisuvrata, and then restore him to his mother. In his youth he one night saw beautiful clouds in the sky, and they were soon after dispersed by a high wind. This set him thinking. He becomes a hermit. His death. He is succeeded by his son Daksha, whose son by Hā was Aila Daksha. Daksha being guilty of incest on his own daughter Manoharī, Aila Daksha with his mother retired to the banks of the Narmadā, and established a town named Māhishmati. His son Kunema established the town of Kuṇḍina. His son Puloma established Indrapura. His descendants. The Vasu dynasty, its fall.

XVII.—XIX. A king of Mathurā had two sons Sūra and Suvira.

From Súra descended Andhaka-Vṛishṇi, and from Aśura, Bhojaka-Vṛishṇis. Andhaka-Vṛishṇi had ten sons, of whom Vasudeva was one, and two daughters of whom Kunti was the eldest. Descendants of Bhoja Vṛishṇi. Suvasu of the Vasu dynasty, was the founder of the family of Jarásandha whose descendants became Kálayavanas. Religious discourse at Rájagṛiha. Virtuous works. Animals of various kinds. Accounts of the two Vṛishṇi families. Vasudeva cuts off the head of a hunchback woman with his bare hands. Other stories about him.

XX.—XXI. Story of Padma and his covering the three regions with three steps. Stories of Chárudatta and Vasantasaená, daughter of Kaliṅgasena.

XXII.—XXIV. Story of Vasudeva's acceptance of the Jain asceticism at the suggestion of a dancing girl. His peregrinations, marriage with the daughter of Kapilāsruti, who bore him a son named Kapila.

XXV.—XXVIII. Vasudeva kills, in a quarrel with Kártaviryáryuna, Jamadagni, whose son Paraśuráma destroys the Kshatríya race seven times over. The wife of Kártaviryáryuna, on her husband's death, escapes, and takes shelter in a Jain hermitage, where she gives birth to a son, who destroys the Bráhmaṇa race twenty-one times over. Vasudeva carried away by a she-devil named Súrpanakhá. His adventures. Account of some atheists.

XXIX.—XXXII. Origin of the temple of Kámadevagṛiha at Śrávasti. Story of Kámadeva. Vasudeva marries his daughter Eni, and then marries Rohiṇi at a Sayambara. Balaráma born of Rohiṇi.

XXXIII.—XXXIV. Vasudeva's journey to Rájagṛiha with his pupils. Account of Kaṇsa, who throws his father Ugrasena into prison, becomes king, and gives his sister Devakí to his tutor Vasudeva. The seventh son of Devakí kills Kaṇsa. Account of the other six sons of Devakí. Account of Arishtanemi, a Jina. Accounts of various fasts and penances.

XXXV.—XXXVII. Devakí gives birth to two sons. Devas carry them away, leaving two still-born children in their place. Kaṇsa pounds the dead children on a stone. Other sons born and protected. Birth of the seventh son holding the discus, the conch-shell, the mace, and the lotus, on the 12th of the wane in Bhádra. The child transferred to the house of Nanda, whose new-born daughter is brought and kept in its place. Kaṇsa clips the nose of the female child, and destroys her. Kṛishṇa's

career at Vṛndāvana, destroying various demons (as described in the Bhagavata Purana). Kṛishṇa and Balarāma return to Mathurā, destroy various demons, and then Kāṁsa, instal Ugrasena as king, and marry Revātī and Satyabhāmā, the two daughters of Suketa, king of Rajatādri. Jarāsandha avenges the murder of his relative Kāṁsa, and overthrows the two brothers.

XXXVIII.—XL. Birth of Arishtanemi, (details similar to what have been given about the birth of Rishabha and other Jinas). The flight of the Yadavas from Mathurā they are chased by Jarāsandha as far as the Vindhyan chain.

XLI.—XLIV. Yadavas build Dvārakā and settle there. Account of Nārada, his power of travelling in the sky. Kṛishṇa marries Rukmīṇī, Satyabhāmā and others. Balarāma's marriage with Revātī, Sitā, Varudhasvatī, Rajivanetrī and others.

XLV.—XLVI. Account of the Kauravas and the Pāṇḍavas as in the Mahābhārata, diversified by many new incidents, and names of places and circumstantial details changed.

XLVII.—LII. Pradyumna's amours, Sāmba's birth. Account of the descendants of Balarāma and Kṛishṇa in great detail. Jarāsandha assaults Kṛishṇa. A great war follows, in which Jarāsandha is killed by Kṛishṇa. Account of Durgā and her redemption by Jain worship. Conversion of the Kauravas and Karna to Jainism.

LIII.—LIV. Wars of Kṛishṇa in the southern peninsula. Rape of Draupadī by Palmanātha, a king who lived beyond the ocean. Her rescue by her husband, aided by Balarāma and Kṛishṇa.

LV.—VI. Marriage of Anuruddha with Ushā. Kṛishṇa's picnic on the Raivata Hill. Ascetic feeling of Nemi. His adoration by Indra and other gods. His departure for Gururaja for penance. His meditations. Various kinds of pain to which created beings are subject; their character, and the means of overcoming them. Meditation of Randra. Meditation of Dharma. The waves of worldly inclinations. Pure meditation of two kinds, conscious and unconscious, their differences.

LVII. The different places fit for Jinas. Lectures of Jina to Varadatta and other Yadavas. Nine kinds of speech of the Jina. Origin of creation. Eternity, soul, delusion, self, and true knowledge. The seven conditions of beings. Sentient, and non-sentient objects: their distinctions and classification. Relation of the body to the soul. Yogas of

various kinds. Works, their distinctions, number &c. Duties of householders. Do. of hermits. Mental functions—how well directed, and how perverted. Virtue and vice. Penance, its distinctions. Suppression of worldly pain and destruction of bondage. Emancipation. The Yādavas having heard these lectures retire to their homes.

LIX.—LXVI. The Vihāra of Nemi. Nemi's peregrinations and preachings in different parts of India. The elders of Kṛishṇa become disciples of Nemi. Nemi describes to Satyabhāmā, Rukmiṇī and others their former lives. He relates to Kṛishṇa the history of all Jinās both past and future, their birth, career and nirvāṇa. The destruction of the Yādava race by the curse of Dvaipāyana. The Yādavas and Dvārkā burnt down. Jarasuna, a Yādava, retires from Dvārkā to the south. Balarāma and Kṛishṇa, overwhelmed by grief, retire to south Mathurā. There, while resting under a tree, Kṛishṇa is shot in the foot with an arrow. Account of Jarasuna *alias* Jarakumāra. Balarāma's grief. Paṇḍavas hear of the sad news. Funeral of Kṛishṇa. Baladeva becomes a hermit. The Paṇḍavas accept asceticism, their nirvāṇa. The nirvāṇa of Nemi.

Beginning. निरं भौवमधोऽन्धलक्ष्यं द्रवसाधनं ।

जैनं द्रवसाधयेद्यतः साधनाद्यर्थसाधनं ॥

ग्रहज्ञानप्रकाशाय लोकालोकैकभावनये ।

नमः श्रीवर्द्धमानाय वर्द्धमानजिनेन्द्रे ।

नमः सर्वविद्दे सर्वव्यवस्थानां विधायिने ।

कृतादिचर्यतीर्थाय हवभाय स्वयम्भवे ॥

वेन तीर्थेनभिषङ्गं द्वितीयमजितार्थिनं ।

अजिताय नमस्तस्मै जिनेशाय जितद्विदे ॥

— — — — — ॥

दत्तं साधुवचनोद्दमनातकुलमन्त्रतं ।

देवं कावचमथ लोके करोमि क्षिरमाद्यतः ॥

वदमूलं भुवि क्षातं वज्रमाद्याविभूषितं ।

ब्रह्मदुष्कृतं पूतं कल्पद्वयवसनं परं ॥

अरिहनेभिनाथस्य अरितेनोद्दसीकृतं ।

पूरात्तं अरिचक्राण्यं क्षापयामि जनेश्वरं ॥

कथम् । अथ वदेत्तु वाचकः जिनाभिषेककरकथितम् । जिनस्य वर्तमान इति नामकथनम् ।
 धिक्कृते वर्तमानस्य जिनस्यपुत्रस्य तस्य जन्मजनपदपुरात् हाद्वयवर्षे वा ५० वर्षातो जनि-
 तान्निवासान्तरं केवलज्ञानप्राप्तिकथनम् । अथ वदन्ति हिंस्रान् मौनानुसङ्गेन विहरतस्तस्य
 राजस्यजन्मकीर्तनम् । ततोऽन्तर्निवासनोपविष्टस्य जिनस्य समानात् इन्द्रादीनां देवानां कौ-
 ण्डिन्दादीनां पण्डितानां वशिष्ठाणां दिग्गजराणां संयमपूर्वकमपस्त्रितिकथनम् । अथ चन्द्रमासि-
 धाना चन्द्रराजकुमार्येपि धैतिकावर्तयन्तीनां भवतः पुरःपुरी भूय । अथानन्दे, शाकुनां,
 अकारणोक्तितदेवानां, नामकुमारानां, किन्नरजम्बूदीनाञ्च तत्र समाजमवर्धनम् । अथ मौन-
 मनासा कश्चिद् भवत्तं तीर्थार्थप्रकाशनाय जगद्गुरुः । भवत्तमपि जिनस्यार्थमुदाहरार ।
 तपोदेहेन यथा, संन्यासवाद्या, समवायवाद्या, आचारान्तवाद्याः, कृपकृततवाद्याः, प्रवृत्ति-
 वृत्त्यं, ज्ञानवर्धकवा, वाचकाध्ययनाद्यः, अकारणमोक्षः, अनुसरदशाद्यः, प्रवृत्तकारणं,
 विषादक वार्थः । इतिवादादं देत्याह । ततः सर्वेषां जिनोऽथ कथं पुरःपुरः पुरः पुरः पुरः पुरः
 कथनम् । मन्वेपु जिनस्यपुत्रादीनां कथितम् । धर्मतीर्थप्रवर्तनम् ।

एव सर्वे,—काशी-काशी-द्विज महापुरुष-आचार्यादिषु सर्वेषु देहेषु मौनवर्धप्रचारकथनम् ।
 जिनस्योद्भूता नामधीनां कथं पुरेन पितृनां लोकानां शान्तिवर्धनम् । पञ्चमैश्वर्यापरनामसे
 राजस्ये स्तितस्य जिनस्य ऐश्वर्यादिवर्धनम् । अथैकदा सुरमरतिर्धर्मप्रवर्तनीनां धर्मग्रन्थवा
 परितो भवत्तमपुत्रिणां पुरात् जिनस्य धर्मप्रवर्तनीनां । तत्र निवासिदमेहेन जीवस्य
 द्विषयकथनम् । अथ ज्ञानावरकस्य पञ्चविधस्य अथैव, दर्शनानवरकस्य नवभेदस्य भेदेन, अष्टा-
 र्थिनिविधस्य मोक्षनीयस्य ज्ञानात्, अतुर्निधस्य वाच्यः केवलीवर्धन, अन्तरिन्दे। नामसेवस्य
 मोक्षवर्धन च ज्ञानेन, पञ्चविधस्य अकारणवर्धनः विधेयेन च जीवस्य सिद्धं भवति । अथ
 च विद्वानां सम्पन्न-परमानन्द-केवलज्ञान-केवलदर्शनानादिकपाठविधमनुकथनादिकं । अथ
 मोक्षस्य उदय-मात्रोपवर्धनकपाठस्यापि तत्रैव अविद्योऽपि विविध इतिनिकथनम् । अविद्यस्य वि-
 निष्कारहि-आद्याह-सम्पन्नमिन्द्राह-संयतासंयत-प्रमत्तसंयत-अप्रमत्तसंयत-उपमानकपाठ-स-
 म्पन्नहि-जीवकपाथादिकपुत्रकथाननिकथनम् । तत्र तत्र सुखदुःखप्राप्तिकारककथनम् । पुनः
 ज्ञानाभवेहेन जीवानां द्वैविध्यकथनम् । कुहविद्यायासोमप्रवर्तनीनां फलकथनम् । मनुष्यादि-
 र्जनेन सुमानुषप्राप्तिकथा कुहर्षिभिः सुमानुषप्राप्तिकथननिकथनम् । इन्द्रियविषयफलकथनम् ।
 कल्पवृक्षितानां कल्पवृक्षानां देवानां अभिषेकान्तिहमादिकथनम् । सम्यग्दर्शनस्य दुर्ध-
 भनकथनपूर्वकं तदभाव इव संसारसारनिमज्जनकारकमितिनिकथनम् । पूर्वोक्तसम्पन्न-परमान-
 न्दादीनां कारणादिकथनम् । सर्वेषु समस्तान्तर-मात्र-शून्य-अष्टाशुद्धादिकविवरणकथनम् ।
 तत्र दिव्यपुत्रानां ज्ञानादिकथनम् । केवाचित् पूर्वजन्माभ्यस्तमभेदकारणानां तीर्थेहनां जि-
 नज्ञानानुष्ठानेन निर्वाणप्राप्तिकथनम् । अथ जितग्रन्थानामस्य केवलज्ञानस्य पुरतो मौनस्य
 अरिर्धर्मविवारकीर्तनम् ।

स्वरसुन्दरी देवमायया कृतिव्यामार् प्रविशति शिशुमन्त्रं तत्र सुसुप्तं निषाद्य च ततो जिनदेवं
धुमंश्चित्रकरदेवं निवेत्ते । सुरपतिरपि पार्श्वे सुरासुरमिकरैः तत्र भगवतो जन्मानिवेकं विषाद्य
वज्रसूचिना कर्चयोः रत्नं सत्याय च रत्नकुण्डलाभ्यामलङ्कयति । अथ भगवन् अथमेति नात्या-
सम्बोधयत्यनेन चिरच्छर्म-प्रजापति-सत्यधू-प्रथतिभगवन्नामनिर्बन्धनमुक्तेन तं तृदशः । समनन्तरं
पौलोमी सोमाहितशरीरा साकुमारोऽथ जिनदेवं पुनरेव ज्योत्स्नशरीरायाय च सप्त रश्मि-
शिशुप्रदानेन तत्पितरौ जितरामानन्दशरीरौ निमज्जयालङ्कयति ।

८ सर्गे.—अथ भगवान् क्रमेण कुराङ्गुष्ठे निषण्णं पीयूषं पिबन् प्रतिदिनं बालकस्य इव
उपवीर्यमानो सत् समवयस्यैः बाह्यान्नीहारसमनुबधूत । अनन्तरं उद्विग्नमानयौवनकुलयोग्यो
मन्दा-सुमन्दाभिधानस्य कन्यायुगलस्य पाणिपीडनमकरोत् । अथ मन्दा, मन्दर्न मरतनामकं
सुतामपि प्राङ्गीनामिकां युष्ममकृत । अकृत च सुमन्दापि मन्दावर्तं सुतं सुतामपि लोकासुन्दरी ।
अथ मन्दायाम् अहमवतिमंस्त्वामिताः पुत्रा इवभवेनादयः क्रमेणावायन् । ततो नाभेयस्य
भगवतः प्रजायां सुरवस्थादर्शनेन आतस्यवस्य अतवाचेन, वासिष्येन, शिष्यादिपुत्रमेव च
क्रमेण अविश-वैश्वशूद्रकपनिविधवर्चविभाजकरकचयन् । अथैकदा इत्यन्ती मीलाक्षसामिषा-
नामिन्द्रमर्षी पश्यतो नाभेयस्य वैराग्योत्पन्नानन्तरं देवैः प्रवेधितस्य तस्य ब्रह्मादिवाङ्महि-
मिकायां सिद्धार्थवन्ममकचयन् । ततः प्रधानचेचममपूर्वकं केतोन्नातकरकचयन् । अथ
ध्यानस्थं जिनदेवं परितः स्थितायां अविषाकां क्षनसमाचितया भगवद्विप्रायसमावतामन
एव मद्यानां देववाणीचयनेन क्रूर-वीरवस्त्रलभारसहतामकचयन् । अथ वज्रःशान् यावद्-
क्षमाहारस्य मद्यस्य जिनदेवस्य प्रस्थीधमसहतामकचयन् । अनन्तरमेकदा राज्ञः सोमप्रमस्य गृहे
सङ्घर्षिताय जिनाय तेन राज्ञा इत्थरसपूर्वः कलशो दत्त इत्यनेन दानतीर्थकरोत्यमिकचयन् ।
अथ प्रतिपद्यः, स्थानस्थापनं, पादप्रक्षालनं पूजनं, प्रणतिः, भजनःशुद्धिः, बाह्यशुद्धिः, काय-
शुद्धिः, रचनाशुद्धिरेति दानविधेः भवविधमकचयन् । अथ एकदा प्रसन्नमनोभारो जिनदेवः
पूर्वन्तालपुराधिपतेः हयभवेनस्य सकटाक्षामिषाधनके मद्योपाये नवीरवहस्र्वायः ध्यानयोग-
मायाय केवलज्ञानं कृत्यवामितिहतामकचयन् । तत्र हतामिममनुपपन्नं समागतानां मरतादीनां
जिनस्य पार्श्वेचर्यमप्यथोक्तयतां द्रव्यादिपदपरिवरकचयन् ।

१० सर्गे.—जिनस्य धर्मदेवमाकीर्तनं । तत्र इवा, सत्यं, सत्यं, सत्यं, सत्यं, सत्यं, सत्यं, सत्यं,
पश्येतामि कृष्णतया वतिधर्मं इति क्लृप्ततया च गृह्यस्यवर्णं इति निरूपय । उक्तविधधर्मानु-
ष्ठानेन च कोषो भवति । रत्नकचयो धर्मश्च पुनश्चागान् जायते पुनश्चागद्विद्वाद्वाग्मिति-
निरूपय । तत्र अङ्गानि यथा,—पर्याय-अक्षर-पद-संज्ञान-प्रतिपत्ति-अनुवैज-प्राथम्यप्राथम्य-
प्राथम्य-वस्तु-पूर्व्याणि इत्यनेन पुनश्चागमिकस्यनिरूपय । अथ धर्मपदायुक्तामरजेदप्रपञ्चय । अथ
पर्यायाङ्गैः—हृदिवाद्प्रदर्शनं । तत्र त्रिवाहृदिवाहः तयादि,—निवृत्ति-कलाय-काल-देव-वैदयैः
कृद्दैः क-परमित्तामित्यैः शोभे प्रत्येकं जीवाजीवादेः भवपदायुक्तं भेदाः विंशतिः । यथा,—

ततः सुवका, ततोः भुवका । एवमाद्याः पञ्चाशन्वीडिलवसंज्ञकाः शोमवर्गीया निम्नोक्तं वक्तु-
रितिकथनं । तथैवमुदादीनां सौरवाणां निम्नोक्तप्राप्तिकथनं । एवं नामैववर्गीयवैवराज-
रजवस-रजवसप्रथतीनां निम्नोक्तप्राप्तिकीर्तनं । अथ समराभिधानस्य अन्तिमः पट्टिपत्रवाचि
पुत्राः समजायका । ते कस्य दत्तेन चित्तिं निम्नायाः कुपितेन नामराजेन मञ्जीकतायेति निम्नस्य
समरस्य जैनदीपवा शोचप्राप्तिकथनं । समरस्य अपरः पुत्रः सप्तवनायो नाम, तन्पुत्रः अमिन-
न्दनः, ततः सुमतिमाय, ततः पञ्चपत्नी, ततः सुवासौ नाम जिनैन्द्रः, ततः चन्द्रप्रभः, ततः पुष्प-
दत्ता, ततः श्रीतस्य इत्यनेन इत्याहुर्वज्रवर्धनं ।

१४ वर्ये,—वन्द्येव शौभाश्री नाम मन्दी चासीत् । तत्र सुमुखा नाम मरपतिर्विश्रुत ।
अथैकदा पञ्चमसमयेऽसौ करिषमापञ्च कास्तिन्दीपुजिनोद्यानं प्रविशेत् । तत्र हि पञ्चमोक्तवे
कामिनीमेका उन्मादवयवसुन्दरी निरीक्ष्य स्वरोच्यकर्मसि शोभ्यं तथा विना हृदयेन शून्य
इवाभूत् । अथ विहितहतात्मेन मन्त्रिका वनमाहाविधानया तथा सप्त राज्ञः समानसः कारित
इति विवरकथनं । तयोः चरितरितिसमाख्यानः पुत्रो कथ्य अथ च मन्दाविरिचौ नाम पुत्रोऽभूत् ।
ततो चित्तमिरिः, ततः सुमयः, इत्यादिवा चरित्वोत्पत्तिवर्धनम् ।

१५—१७ वर्ये,—चरित्वशीवसुमित्रसमाख्यानस्य राज्ञी मन्त्रिकाः पञ्चाशत्याः शून्यसप्तदश-
महानामकीर्तनं । अथ तद्वर्गं (मावश्याहृदाहृदां चवचानचचे) जिनैन्द्रस्य जन्महानामकथनं ।
अथ पुरन्दरप्रसूतेः इन्दारकट्यैः कुम्भापवपापरनामयेवं राजश्रेष्ठं परीत्य जिनदेवं प्रत्यक्षं च
सुरसुन्दरीभिः न कुम्भारभैरावतां समारोप्य तिरिराजाधित्वायां चिन्तायै कृताभिषेकं पुनरेव
जननीश्यामसुमारोप्य च मुनिदुजवेति नाम्ना त्रिश्ररसावाहृत इति विवरकथनं । अथ कुम्भाप
सुरकुमारकमिन्दोरे संश्लेषमाणः सुकुमारके कैशोरे वयसि वर्णमानोऽसौ रमणीयमेव समकहृदो-
ऽप्येकदा मणसि समुदिनं जलधरमयलोकं मितरामानन्दसम्पन्नमधिगम्यत्वेन प्रचक्षतस्मापत-
येनेन विस्तीर्णमानं तमाकलज्यैवमचिन्तयत् । अतो जलधरोऽसौ काककवक्षिणायां शोकानां
अरीराजुरादीनां विम्वरतान् प्रदर्शयन् उपदिशन्निव जालेवं कथनकथयिष्यामिति । अथैवं
विचिंस्यमानोऽसौ सुवतनामकं जतमयं राक्षामिषिक्तं विषाच विमतसुप्ततया सज्जं समाधौ
मिरतो बभूव । अथैकदा पट्टिद्वानि पावत् कृतोपवाशोऽसौ भिक्षायै चरित्वंमाव । अथ राज्य-
श्रवणिवासी उपभङ्गनामा कश्चित् तस्यै विषा प्रददौ । अक्षिन्नेव समये पुष्पदह्यादिकपवसक-
क्षावचर्धनं । मुनिदुजतस्य देहत्यागकथनम् । अथ सुवतसु दक्षनामानं जतमयं राक्षामिषिक्तं
विषाच निम्नोक्तं प्राप । अथ दक्षः सप्तप्राप्तिकायां रेखेकायां पुत्रं मन्दीवरीनामिकां तनवाच
अजीजनत् । अमलारमेकदा दक्षः प्रजापतिः वयसौवर्णा यमोदरीं शीघ्रं विचित्रहृदवयवा
नामुपवेत्ते । इत्यादि दीपकवाचिनेकदा तन्मयमेव रेखेवेन सप्त पुत्रप्रदेशानिमग्नं प्रत्यमान । अथ
रेखेवेन मन्दीदासीरे मन्दीकान्तं नाम्ना मन्दीं निम्नोक्तं कुपितनामयं पुत्रं राज्यपरे प्रतिष्ठाप्य
जलकायै वर्णं विधेत् । अथ कुपितोऽपि वरदासीरे कुपितनामं पुत्रं संज्ञाय पुत्रोक्तनामके वर्ये.

राज्यभारं विधातुं तपस्वरक्षणं यमवासी बभूव । अथ तस्युवाच ॥ वैशोम-वरमाख्याम् ॥ देवानो दे-
हस्यपुरभंखापनकथनं । वैशोमपुत्रेण महीदेवेन कुक्षपुरभंखापनकथनं । ततः क्रमेण मन्त्र-च-
योधन-माल-सूर्य-देवदत्तानां हनानकथनं । देवदत्तपुत्रस्य मित्रिज्ञानावस्थ विदेवाधिपनकथनं ।
ततो मित्रिज्ञानावस्थादीनां हरिवेक-ब्रह्म अभिवन्द्यादीनां विवरकथनं । अथ अभिवन्द्या
वधुनामा पुरो बभूव । तस्युवाच ॥ बृहस्प-महावसुप्रथमीनां हननकथनं विवरकथनं । शीरह-
दन्त्यनामकस्य देवद्विदुषः वसु-नारद-पर्वताभिधानाः ययः प्रिया अभवन् । तेषु पर्वताभौ-
शीरहदन्त्यस्य एव आसीत् । अथैकदा वसुराजसभायां नारदपर्वतयोः प्राज्ञायां संदशः, तत्र
नारदेन कर्कशापीदेवदत्तावस्थ निम्नितमे ममर्चिते पराजयं प्रापिते च पर्वतेन वसुराजस्य
पर्वतपञ्चपातित्वेन तत्सुखमेवाधःपतनहानाकरोर्नमसः ।

१८, १९ मंत्रे,—अथ मयुराधिवस्य यदेहस्यणादिकथनं । ततः सूरस्य सुवीरस्य च
पुत्र्यनिकथनं । अथ सूरान् अश्वकहव्यादीनामङ्कुरकथनं । सुवीराय भेःअश्वकहव्यादीनामङ्कुर-
कथनं । अश्वकहव्यः ममृद्विजय-वसुदेवादिद्वन्द्वपुत्रकथनं । कुलीभद्राभिध-नकहव्यस्यकथ-
नम् । अश्वकहव्येन उदयेन-महादेवप्रथमयः पुत्रा बभूवुरितिकथनं । अथ सुवर्मायैव जरासन्धस्य
कथनकथनं । तस्युवाच ॥ कालयचनादीनां कथनकथनादिकं । अथ सुपतिहनामधेन भुजीवदेव
राजस्यसोपस्थितानां देवानां हननीनाञ्च परतः ममिभाविनधकां हननाकथनं । तच्चापि,—अहिं-
ना, मत्तमावणं, अक्षेपं, ब्रह्मचर्यं निष्कृत्वा चेति पञ्चधा पाप्मनां मृत्युः प्रसजि । कापिकादिभे-
देन विविधमृत्तिकथनं । भव्यानिहप्रत्याख्यानकथनमतिकथनं । दंष्ट्रतो चिंभादिनिहतिकथा-
पुस्तककथनं । दिग्देवानां चंद्रेण्यो निहतिकथनपुस्तककथनं । अतिविपुलादिकपुस्तककथनं ।
भान-मय-मध-दुत-वेद्यादित्यादिकपुस्तककथनं । वनादीन्तेनामि द्यविकामभ्युदयवाधनामी-
तिविकपुस्तक । तथा अमलमेदा जीवाः कर्कशजान् कुटोम्यादिषु जायन्ते इति कथनं । अथ
हविषीमलिकादिषु जीवविनाशप्रत्यादिविकपुस्तकं । वनेन्द्रिवादिवनेन्द्रियपय्यं जीवानां जरी-
राकृत्रमाणादिकथनं । अश्वकहव्यः पुत्र्यजन्तहानाकथनं । वसुदेवादीनां पुत्र्यजन्तकथनं । ततः
अश्वकहव्यः ममृद्विजयस्य राज्याभिषेकं वसुदेवस्य ममर्चये सुपतिहस्य अलोवासी बभूव । तथा-
भोजकहव्यस्यपि मयुराजस्यपुत्रेणममिभित्रं विधातुं निषेधजन्यं अपात्रेतिविवरकथनं । अथे-
कदा वसुदेवा ममृद्विजयस्य आदंतेन रघवीयोदानं यमन् ततोऽन्य निहन्तव्यमाभिलाषांमौ
तथागतं यमानकथनकथनं कुक्षानो कौक्षीत्य अचारः । अथ 'कुमारचरितेनैरीहतेरेव न्म-
माचारभीदम् प्राप्नोमीति' माधियेपं कुक्षया अवशीरितोमौ वसुनामाकथो विज्ञातुं एवं तमि बी-
नयनतया मगरान् विज्ञातुं मगराने अमकमेकं निजानाहुरकैरकस्युस्य च चित्तानामे तं निश्चि-
त्येनवाच 'कार्यंज्ञानमनो राजा पैराः सुखं जीवन्, अहमस्य ज्ञानात्वं प्रविशामीति' । अथानौ
अहमविकसिप्रवेत्तव्यं प्रदंष्टं मनो निजवसेटाकं पुरं प्रवै । तत्र च न अन्त्यविद्याप्रवीकस्य सुवी-
देविनामकेवस्य कक्षापित् अविषस्य कथयो पैना-विजयकेवाभिधातयोः वापिद्वयं ज्ञाना

विजयमेवायामक्षूरनामानं पुत्रं जनयिष्यात् ततो वक्ष्यामि महादयां प्रविशेत् । अथाने।
विद्याधरकुमारपुत्रमप्यमेव ततः कुञ्जरावर्तनामधेयं विद्याधरमन्त्रमवचनम् । तत्र च स आभा-
मिधानां विद्याधरकुमारीमप्यस्य वक्ष्यामि तथा समाहितोऽसौ । अत्रावकाशमेव केनचित्
विद्याधरमनुयाय्योऽपि आकाशमागतं भूमीं निपतन्नेव वपुस्तुभ्याम् । यच्चकुमारीयां चत्वा-
नमरीं निर्य्य । तर्हि च आबदनाभिधानेन केनचित् मन्त्रात्तयोऽर्होऽसौ गन्धर्वविद्यारचकोद्गा-
तमेव गन्धर्वमेनाममधेयायाः राजकुमार्याः पाणिनीकमकरोत् ।

९०, ९१ सर्गे,—उज्जयिनीनामस्य श्रीधरराजस्य वलिः, इक्ष्वाकिः, नम्रविः, प्रह्लादसेनि
अक्षरो मन्त्रिच आसन् । अथाने। राजा सार्धं मन्त्रिपञ्चनेन आकम्पनादीन् जैनमुनीन्
द्रष्टुमना मन्त्रवद्विद्वानमाययो । तत्र च तेषां संसर्गे च निर्मदमापन्नः पञ्चनामकं क्षतमथं
राजपदप्रतिष्ठितं विधाय विष्णुकुमारनामकात् जैनमुनेर्दीक्षां जपाम् । अनन्तरमेकदा राज-
मित्रावमन्त्रितस्य पक्षस्य विनाशवर्तनेन प्रमादमापन्नस्य च 'मन्त्रार्थं यावत् त्वं राज्यं करो मवेति'
वक्ष्ये वरदानपुष्पकमेकान्त्रितस्य तस्य पुरतो वसिष्ठप्रह्लादराकम्पनाचार्यादिविः संप्रार्थितो
विष्णुकुमार आजगाम । आगत्य च स वसिष्ठविरचितं तस्यै निवेद्यन् तस्यैवाद्येन वसिं
मभाजयितुं वसिष्ठनामपुरं प्रति प्रवचाम् । तत्र हि स वक्ष्योऽव्यर्थेनया मुनीनामवस्थानाच्च वक्षेः
महाशक्तं पादचयमितां भूमिं लब्ध्वा 'पापं पश्य मे पादचयं' इति आह्वयेन महाकायतया
व्योतिष्ठत्तमासृजन् पादेनैकेन मेघं द्वितीयेन च मानुषेण त्रयेण सप्तमेन इतीयायां महाशक्ता-
भ्यान् प्रभावेकाग्र्येण सुभित इव बभौ । अथ सुरासुरप्रवृत्तिभिः सादरं प्रमादमानेऽसौ जनैरेव
महाकार्यं संवृत्य प्रकृतिसाधेदे । अपि च तदनुज्ञया देवादयो वसिं वृद्धा विविष्टस्य च
सुराक्षानं तं देवास्त्रिभिर्भुयासासुः । इति प्रसङ्गेन विष्णुकुमारचरित्रवचनपुरःसरं विस्तरं
आबदनाचरित्रकथनं । तत्र त्रिकालकलिहमेवादुहितुः वपुःसंमया विवरकादिकथनम् ।

९१—९४ सर्गे,—अथैकदा काशत्रुनेत्येव गन्धर्वमेनया सप्त वसुदेवस्य पार्श्वजनेन्द्रप्रतिमा-
पूजनाय तन्मन्दिरप्रवेष्टकाले इत्यनीं कामवि नीलोत्पलदलश्यामां कन्यां पश्यतो जनेविकार-
दर्शनेन ईर्ष्याकलुषितहृदया गन्धर्वेना मरितं हाराकारेण तं जनेन्द्रमग्निं नीत्वा तेन सप्त
कोपावस्था भगवन् तृष्टाव । अथ स्रष्टृमनास्य पादपतनेन प्रियां प्रमादयतो वसुदेवस्य निवृत्ते
काचित् इवा वरी, विद्या आजगाम । सा च दत्तात्रीर्मादा क्षतावमपरिपक्वा सती तमेवमाह
राजम् पूयते चैवमापुष्पता यत् पुरा किञ्च इवभेक्षरो विजयमवे भरते विन्धुसुराजकारः
प्रपन्ना जपाम् । तदा वसु उच्यमेवायाः वक्ष्यो राजवचिषाः तपसि निरता आसम् ।
तेषु नमि विममिनामानावुभौ आतरो विममन्तस्य पादयोः निरतावभूतां तेषु हि चतुर्थे प्रमा-
दमन्त्रमन्त्रं विममन्तोऽसौ दित्यदित्यभिधानायां तयोः पत्नीयां विद्याकोचं प्रददौ । तत्र मनु-
भाव-कीमिक-त्रैरिच-गन्धर्व-भूमिपुत्र-वादित्य-योगधर-मानहप्रथमतोविद्याचार्या इति क-
थनं । किञ्च, मैत्री-प्रह्लादी-राक्षसी-वह्निरीश्वरी महाभोगी-महासेना-मायूरी-काशमुक्षीपयतीनां

विद्यायां नामककथं । तथा,—इत्येव पञ्चम-मानव्यादिभेदेन चैव । विद्याधरा कथिताः, तत्र विद्यायां
 वाचा । तेषां नामककथं इति कथं । तथाचि मैत्रीयां मैत्रिक, कौमिकानां कौमिक इत्यादिना
 स्वसूत्रं तत्र विविधिकृतनिककथं मानव्याभिधानक विद्याधरपदेः प्रोक्तत्वात् चिरञ्जयनी नाम ।
 पाश्चिमेत्येवमेषां पूजायकरे वा कथ्यापुञ्जना । अथोक्तनपूजां । नीलवरा नाम मर्गनी, वा चि
 मरुतुलान्तिरेति तस्यां श्रीतिर्मे विनरामसि । अथेयं भवद्वन्द्वद्वारभ्य शुद्धेव वृद्धेव परित्य-
 ज्यपावाज्वा । मतमेव परताः स्वरूपं ज्ञानेव पञ्चमी मरुतुलान्तिभूमिं गीता । मरुतुलान्ति । द्वावन्दा-
 नेन भवतैव ज्ञानार्थिकमन्त्रादयो जन इत्युक्ता चिरञ्जयनी मते । निचज्वा । अथैवदा निज्यायां
 वेताककथ्या । अपरातितामो वरुदेवो विद्याधरपुराधिष्ठितं श्रीमन् नाम निरिवरं प्राप्य तत्र
 नीलवसनः पाणिपदं विधाय च पौरज्जन्यमुक्तान् तस्यां ज्ञानादिविवरकं शुभाव । अथ
 नीलकण्ठकथारिणा । नीलकण्ठान् विद्याधरेण नीलपद्मेऽपहरणनामकीर्तनं । दीनवेद्येन
 वरुदेवस्य देवधनकथनं । अथ कौमारीतिनामिकया कथयितुं कथ्या भव वरुदेवस्य
 विद्याधकथनप्रहेन मरुतुपदेःहितज्ञानमानुडिकः कामविवरककथन, तत्र विद्यारेण मरुतां
 शुभाशुभकथनिकपद । अथ वरुदेवस्य निरुक्तपुत्रजनपूजकं राजनवधामकारं पञ्चजन-
 कथावाचिपदकथनाकथनं । ततस्तस्य वेदमामपुरजनपुत्र-मरुतुपदकथननामकं राजानं
 विद्यात् तन्कथायाः कथितायाः पाणिपदकथनं । तस्याच्च तस्यां कथितानिधानपुत्रज-
 नकथनम् । अथ वरुदेवस्य ज्ञानवृद्धादरी-अपुत्र भडिकपुत्र-रक्षा वरुदेवपुत्रजनपूजकं तत्र-
 त्याभिः राजकुमारीभिः मरु विद्याधकथनम् ।

१३—१८, मर्गे,—अथ द्वावन्दावपुत्रपुरादे इधिमन्त्रेन मरु वरुदेवस्य मन्वादेन कौरवा-
 न्मन्त्रकथनं । कर्तव्यीयं कामधेनुनिमित्तं कामदग्रिनिधानं, तथा परशुरामेण कर्तव्यीयं ना-
 ज्ञानादिविवरककथनं, अथ परशुरामः (मरुतुजः) निःकथिषां इधिवीमकरादिनिककथनम् ।
 अथावकरे कर्तव्यीयं ज्ञानमन्त्रिणी अथान्नी आनीत् । ना चि कामदग्रामने प्रपन्नायां कौमिकया
 मुनेराके दुर्भौमनामकं पुत्रमेकं लुपदे । अथामो दुर्भौमनामेव कामदग्राम निरन्विता रक्षा-
 र्जनिवाराम् । अत्राद्या इधिवीं चकरंतिहनाककथनम् । मरुतुदेवस्य मरु वरुदेवस्य विद्याध-
 रकथनं । तस्यां तस्य ज्ञानादिविवरककथनम् । अथ मरुतुदेवस्य कथारिणाः शुभपञ्चाः
 वरुदेवपुत्रकथनकथनीकथनं, ततो ज्ञानवदस्य तस्य चिरञ्जयनामकारं कथापुत्रजनपू-
 जकं वेदवत्निधानवा विद्याधरकुमायां मरु विद्याधकथनम् । प्रमत्त-न् मन्त्रिणज्वातस्य विद्यु-
 र्दृष्ट्या हनाककथनं । मरुतुवमरुवाककथनं मरुतुमन्त्रेणिरितकीर्तनं । पुरा किल नावकानि-
 कीपुत्रानिधानः कौपीयनिरभूत् । तस्य चि प्रियतुल्यरीतिमन्त्राणां लुप्तया कुमारी भूम् ।
 अथ वरुदेवस्यः पाणिपदकथनम् । तन्मृगीमन्त्रेण वाद्योदाने अविधिनि चकार । तत्र चि
 तस्य वेदिकिन् विप्रेक मरु मन्वादेन मरुतुज्जनान्तिरेवाका-मकीर्तनप्रमत्त-न् चक्रकापराधीनवि-
 दस्य हरिश्चन्द्रनामनेन नामिकेकानावादिनां विवरककथनम् ।

१८—१९, पत्रे,—यावत्तया कामदेवद्वयस्यापि प्रविष्टा जैनमन्दिराया नामकारककथन-
मुक्तेन कामदत्तनामकपौरिषाऽपिनरतिनामप्रतिभाहनामककथनं । अथ कामदत्ताभ्यवसानस्य
कामदेवनामकपौरिषः समूर्णपूर्वकमनुमती वन्मुमती नाम कथका चासीत् । वसुदेवोऽपि प्रत्यहं
कामदेवद्वयं प्रविष्टा जिनैन्दुमध्यं वरति रतिवत्प्रमत्तपूजन् । अथ मन्मथेन कामदेवेन तयो
वन्मुमती समर्पितेतिवार्तां राज्ञ रवीपुत्रस्य पुत्री मित्रस्य वसुदेवसौम्यस्याहं न मिषीय च नित-
रामनुरागं नन्विषा वसुदेवाय प्रदत्तेतिविरक्तकथनं । रवीपुत्रस्य अन्नादिहनामकीर्णकथनं ।
अन्मन्मथमनराधिपदेखनयथा प्रभावत्या सार्धं वसुदेवस्य विवाहवर्जनं । अथ तस्य भोक्तरामसु-
तायाः जरायाः पार्श्वपक्षपूज्यैर्न तस्यां जगन्मुनिरनामकपुत्रोन्मादनकथनं । अथ हरिहपुरपुरन्द-
रस्य रथिरस्य तनयाया रीदित्याः सत्यम्बरमयी वसुद्विजयजगरामन्वादेन वधो राज्ञामः
समाजस्युः । तत्र वसुदेवोऽपि भावस्तुतवेककथो । अथ रीदित्यी तस्यैव कण्ठदेहे वरमाहं
प्रददौ । अथ वज्रभिः राजन्मयैककाः समुद्रविजयेन च मय तस्य युद्धे जयनामककथनं । ततो
विजयो 'वसुदेवोऽवसिति' प्रत्यभिज्ञाय भाग्यं वान् तमास्तिष्ठितेतिविरक्तकथनं । अथ रीदि-
त्याः जरायुमभिपद्य एकः समजायत, य च सुतरामभिरामतया राम इति समाख्यामाय । अथ
वसुदेवस्य परिणीताभिः सभ्यभिः सार्धं साकेतनगरीप्रत्यागमनमहेत्यववर्णनम् ।

२१—२२, पत्रे,—अथैकदा समूर्णैरधिभारदैः सन्निधौः कंभादिभि मय वसुदेवो जरासन्ध-
दिहं चरा राजन्मयं जगाम । तत्र च मे हि मिहपुरगानिर्न मिहुरं जीवपाहं गृहीत्वा मां
दंष्ट्रं विधत्ति तस्यै रंष्ट्रिणेन सार्धं दंष्ट्रेण सुतां मे दःखासीति, बोधकां पुत्रा वसुदेवः कंठेन वीर-
पनाकासपाद्यत् । कंभाऽपि मृगजालनादेव मिहुरं वदन् जरासन्धस्य पुरनखसुपदीचकार ।
अथ कंठस्य अन्नाहनामककथनं । तत्र कौशाम्बीवाग्निना मयकारिणा कथावित वसुनाप्रवासे
मधुवाधोऽयं प्राक्त सुमनिर्दिष्टेष्वेव प्रतिपालितं तैककथनं । अथ जरासन्धः मधुना नामानास्य
ततोऽहङ्कितमिषिपादेन पञ्चापस्तुपदेनयोः पुनोऽसाविति जगामिनेवाय तस्यै कथा जीवदुवद
प्रददौ । अथ कंठाऽपि मधुरामभ्युदेव जविनरमुपयेन कारागारं निविष्ट च राजवदप्रतिष्ठितो-
मौ वसुदेवनामीव सवारं देवकीं मुददित्कामेन तस्यै प्रावप्यत् । अथैकदा जरासन्धकुमारी
जीवदुवदः कंठमेव प्राद मया अतिसमस्तमुनेः प्रमुखात् पुनं देवका अर्धं मे हि भरिता य वसु
पत्युः पितृषु मे वसुतिरिति । अथ मित्रस्यैव कंठेन वसुदेवं प्रनायं प्रकृतिमये वाचा देवका
मदुमयेऽस्तिमिति वरः प्रापितः सोऽपि अविज्ञातहनामकस्यै वरं प्रददौ । अथ देवकीवसुदेवाभ्यां
कंठमेवैक जविनरमुनेरापनममपूर्वकं कावकाविवेदनं । तत्र उपयेनकंठादीनां जन्मादि
विरक्तकथनं । देवकीजगामावयत् । तत्र देवकाः वरने अर्धं मधुपञ्चदागिहारी जगामवदं
विषाव कंठादीन् मिहस्य च पित्रेव । किमि भोक्तामीतिकथनं । देवकाः अन्तेषां वधां पुत्रायां
रामस्य च पूर्वजकहनामकीर्णं । तत्र उपदत्त-देवका-अनीकदत्त अनीकदा-प्रसन्न-मित
जगामावदेवकीपुत्रावावकाः कनरकमवयत् । अथ मित्रे-दस्य हरिहवनेहरिमकथनकथनस्यैव

रामकल्याणविवाहकथनं । अथ अरामन्थः कुचिदपरिदेहिदेन चत्वर्यं कलात्रहृदयः रामकल्या-
निधनार्थं कालवचनानिधानमिच्छयन्नरेवं तथा अतुलनाकावर्तनामकवर्णये रामकल्याणां तत्र
निधनहानाकथनम् । अथ अरामन्थेतिरक्तः तदुत्थानुरपराजितः ताभ्यां पराजयकीर्तनम् ।

१८-४०, चर्जे,—अथारमरे कुचेरयः शिवाया सुलभद्वन्द्वेनादिहानाकथनम् । तदुत्थे
अरिहृदेनिनामकः जिनेन्द्रः अलहानाकथनम् । पूर्ववत् पुरन्दरादिहृदयारकहृदयैरभिन्नका
पुरन्दरसुन्दर्याः शिवातनयपदपुर्व्वर्धे देव्यः समर्पकविहरकथनम् । अथ देवां सुनेदमिच्छरणी-
तम् शिवोरभिषेकनामकरणादिकरकविररकथनम् । अथ मयेन जनेन्द्रकनजिनेन्द्रयोपकथना-
दिकम् । अथ अरामन्थः आनुमिधनवार्तां पुनः शोधेन अलक्षितं बहुकुलनिधनाय चार्थं अतु-
रहृदयेः मधुरामुदितं प्रथये । हानाकथनमाकलय्य तच्चानेवमिति मया हविष्योजवाद्वादः
चर्जे मर्धे प्रियजनैः वावर्णी दिव्यमुदितं मन्त्रादिभिरे । अथ अरामन्थोऽपि देवानामुवाची कथम् ।
अथैकदा वाद्वादः मर्धे विन्यमिरितुयान्निश्चितमावाय अरामन्थानुवर्तनं निश्चयं च
अतुल्यता तं प्रत्येक्षम् । तदा कसु दैवमिवोत्तेन अरामन्थेनिवाविभिः दिव्यसामर्थ्येन चक्रमविता
निर्दिष्टाः । अथानरे समुपस्थितोऽपि अरामन्थः आकाशावाभिर्दक्षिणामवि वाद्वादः चक्रम्
तवागतां हयानेकामहन् । ‘मर्धे विपुलाः कक्षाः कक्षाः शरीरे हृत्तन इति । का च वाद्वादि-
नैवमुवाच, देव मुचतां, रामस्यवाचिद्वेतिप्रभावः अरामन्थः प्रभावेन चक्रहृदयार्तां
आक्ये शान्तरमाभितानामवि वाद्वातां तमाचक्रवर्णिनं विज्ञाच सवक्ष्यामीं देवां चक्रप्रविष्टार्तां
चिताराजितरिचं पुरतो हृत्तन इति । अथ निश्चयं अरतीवाक्येनं विज्ञितोऽपि सः सुहृद्व्यनेः
प्रमिहितः च रामस्यमाजनाम् । अथ वाद्वातोऽपि उपकथ्यमुदन्तः कनजिनेन्द्रना चत्वारं सुख-
वतकिरे ।

४१-४४, चर्जे,—हारकानिर्वाहं । श्रीकल्याणः रामन्थवर्कक्यापरिचयकथनम् । नैमिकुमार-
नवर्धनविररं । बारदः हारद्वन्द्वानामवकथनमुत्थं तथा अलक्षितविररकीर्तनम् । तत्र दैव्यं-
पुरमिवाचिदं अलहृदयेः सुमिवाभिषेकः तापयः पुषोऽपं देवानामनुपदेव अहवे चर्जे अररका-
जिनाममनधीत्य अधिष्ठय च आकाशमाधीर्षीं विद्यां वाचमिवेषका संवसारं चर्जे देवि-
हानाकथनम् । बारदोऽपदेवेन श्रीकल्याणः वक्षिणीहरकविररकथनम् । अथैकदा श्रीकल्याणः
वक्षिणीमुचमिष्टुतं तान्मुक्तमयुक्तानेन चर्जेन ईधेः कवाचिवावाः सत्यभावाः अवनमद्वि-
मयेन तेन तदुन्मथयितुं पुनः अचरणी चर्जे अरिचिन्ता आचवाभिषेकः वक्षिणीं देवता-
मिव वक्षिणीं विदय विदीर्यं च कुलमाह्वयं वाद्वाकक्षाः कवीशान्थववाचयेति हानाक-
थनम् । अथ वक्षिणाः पुषजयनामनरे चूनकेतुनामकेनाहुरेकापहृत्तनयः श्याः अदिराट्वाव-
यकचक्रिकाः वाः आचिदोऽपि नैमिकुमारवाचिदः काकपन्थराकः रात्रो अचिन्ता कनकाचवा
चमभित्तः पुषमिन्नेवेन प्रतिपादितयेति हानाकथनम् । अथ बारदोऽपदेवेन पुषवार्तावि-
ज्ञाचवा मयेन श्रीकल्याणः वेदवावाच इति विररकथनम् । मये बारदः विदेववाचि-नीमन्-

जिनेन्द्रमोदमनपूर्वकं तत्पुत्रान् मधुकैटभादेव प्रदुष्यन्त्यामकषेव ज्ञानानरं प्राप्नोति विव-
रत्तं पुत्रा नृदादेवेवैव मेघकूटमनपरः परं प्रदुष्यद्वैवादिहनामकषेव । मन्मथानामुक्त
भावेऽनेककषेव । अथ नारदकोपदेवेन जम्बूपराधिवक्त्रा ज्ञानः स्यात्तत्रा ज्ञानवर्ती नाम्ना
पुत्रा तदुच्चाया विष्णुमेवेन वक्ष्यतीत्यस्य द्वारकायां प्रत्यागमनकषेव । अथ जम्बूवर्तं मन्मथे-
वरदुहितुः कच्छायाः पाकिपक्षविबरकषेव । अथ श्रीलक्ष्मण धीराङ्गमनपूर्वकं मनुष्यं
निरत्य तद्विज्ञाः सुवीमायाः पाकिपक्षकीर्तनं । एवं जम्बूवर्तं श्रीलक्ष्मण मीरी-पद्मावती-माया-
रीप्रथतीनां पाकिपक्षहनामकीर्तनं । अतिमलु रेवती-वज्रवती-धीमा-राजीवमेवाकां पाकिपी-
कषकषेव ।

४१—४९, मर्मे,—पृथिविहारादीनां ज्ञानकषमनुमेन कुक्कुषां रत्नावलीकषेव । तत्र माधेय-
वमकाकीर्तयोः पाकिमपराधिवयोः चेत्यधोमप्रभयोः हनामकषेव । तत्र मोमप्रभौपक्ष कुरोः
कुक्कुषप्रहणिकषेव । ततः जम्बूवर्तं तदुपग्रीवायां कुक्कुष-धृतिहर-धृतिमिष-धृतिर्हा-धृतिर-
धेव-धृतिरोप-धृतिरोप-धृतिविजय-अवराज-मन्मथार-कुक्कुषार-नारायण-मरुधरि-मा-नाय-
न-सुदर्शन-सुचार-चार-पद्मनाभ-वाहुकि-वसु-वायव-दन्वीयं विविधवीर्यं-विबरक-वारज-
ज्ञानम्-धृतकक्षीदीनां ज्ञानादिकषेव । अथ धृतपक्ष धृतमाज्जल अन्तःस्थानिकात्मिकेति-
वमायाधिकः प्रियाहना चामहणिकषेव । तासु धृतारङ्ग-पाण्डु-विदुरायां ज्ञानकषेव । सुयो-
धनपृथिविराज्यमादीनां ज्ञानादिकषेव । अथ निध्यामितानां शृङ्गदासकुक्ष्यानां पाण्डवानां
श्रेष्ठपरिवर्तनपूर्वकं कौञ्जिकपरी श्रेष्ठान्तकवसुअरापरादिमन्मथविबरकषेव । तत्र पृथिविराज
वमकासुन्दरीमन्मथमहाभक्तमह । अथ मन्मथकष तस्य जम्बूपुरमनपूर्वकं प्रभा-सुवभा-वप्रा-
दीनां राजकुमारीनां पाकिपक्षहनामकषेव । अतिज्ञादिसंवादकषेव । ततः पाण्डवां कुण्ड-
राज्यमनपूर्वकं श्रेष्ठदीनामविबरककीर्तनं । सुते वराजितानां पाण्डवानां वमवापादिहनाम-
कषेव । अथ तेषां राजमित्रमनःमकरं राजमन्त्रप्रतिहितमेनालयादिद्वेनविबरकषेव ।
तयो विराटमरुह्यितानां तेषां श्रेष्ठपरिवर्तनादिहनामकषेव । शीपदीकृत्तल कीचक
जीमान् परिपायज्ञानानरं तपस्यया निम्नकषेव । शीपदीकीचकयोः पूर्वजन्महनाम-
कीर्तनम् ।

४७—४९, मर्मे,—प्रदुष्यद्विरतकीर्तनं । तस्य विविधाकृष्टक-कुटुम्बाक-कुटुम्बमनादि-
ज्ञानविबरकषेव । मन्मथमिषकषेव । तदुष्टपक्षितायाः दुष्टीधमदुहितुः कनकक्षताया हना
मकषेव । प्रदुष्यक कनकनामाभपूर्वकं नःरदोपदेवेन द्वारकापरीप्रवेगवैवादिहनामकषेव । वा-
ज्जल ज्ञानादिविरकषेव । जम्बूरादीनां श्रीलक्ष्मणपायां ज्ञानादिकषेव । तत्रा वसुकुम्भकुमा-
रायां पाण्डवेन प्रत्येकं ज्ञानकषेव । तेषां चार्कःपक्षीर्तनकषेव । यद्योदासकुम्भाया
कविमष्टकं तायाः दुष्टीयाः पूर्वजन्मादिविरकषेव । जिनवेवा तस्या निम्नःप्राप्तिवीर

मत्त । अथ कृष्णमभिधायितुं नवसूक्तं जरासन्धस्य द्वारकान्तमहतात्मकचर्म । आदयमानधरोऽ-
 दुवे चमदेतामां तदुभयवचसापिनामां प्रत्येकं भाषादिकथनं । तत्र मन्वाकर्णवर्चनं । कृष्णकृत-
 जरासन्धवचवर्चनम् । अथ जरासन्धस्य निषनामकारं द्वीकदुर्ध्वोत्थमदुःशासनादीनां निर्वेदना-
 पन्नानां विदुरवलीपान् जैनदीक्षादिपद्यकथनं । कर्केषु च सुदर्शनेत्यामे कर्केषु कर्केषु विद्याव-
 द्मवचवलीपान् जैनदीक्षां जपाच, तत्स्थानं कर्केषुवर्केषुवा सुविद्यातमनिकथनं ।

५१—५४, सर्ग.—जरासन्धप्रवृत्तीनां आदयमानामन्दस्थानमानन्दपुरमित्राणां जैनमन्द-
 रसुन्दरं ज्ञानमनिकथनं । अथ श्रीकृष्णस्य दक्षिणदेशादिविजयवर्चनं । तेन च मन्ददेवाय यदु-
 र्वशीयाय राजश्रेष्ठपुत्रम्, उपसेनसुताय मासुरं, पाण्डवेशः साखिनपुत्रं, वज्रनाभाय कौशल्य-
 पुत्रम् इत्यमनिकथनं । अथैकदा मारुदस्योपदेशेन धातकीकृष्णभारतात्मैतामरकङ्काभिधान-
 पुराधिपस्य पद्मनाभस्य द्वैपदीवरकहतात्मकथनं । अनन्तरं विदितहतात्मनां पाण्डवानां शार्ङ्गे
 वल्लभेभवादितिर्धुवस्यैव देवदत्तपाशस्यैव स्वयकाऽभिमनीयं तस्युरं समुपस्थितानां तेषां
 द्वैपदीपुनश्चरारविवरकथनं । अथ भूय एव वेनोपावेन सागरमुनीर्यै वेलायां समागतानां
 मलयभूधरस्योमादर्शनेन वृत्तविनानां तेषां तत्र मन्त्राभिधानपुरीनिर्वाकपुण्यंमनवस्थानादि-
 विवरकथनं ।

५५—५६, सर्ग.—शकदुर्धवा उपया सद्यः प्रयुक्ततमस्य अनिवार्य विवाहादिवर्चनं ।
 श्रीकृष्णस्य वशिष्ठादिभिः सद्यः रैवतविचारवर्चनं । जेनिजिमस्य वैराग्योत्थनविवर-
 कथनं । रम्भादिभिः सुरनिकरैस्तस्य अभिवेकानुष्ठानमहतात्मकथनं । अथ वल्लभेभवादितिर्धु-
 वस्यैव ज्ञानमेतिसुपचरणाच्च निरिराजं जगामेतिविवरकथनं । तत्र जिनस्य ध्याना-
 न्तान्कथनप्रसङ्गेन ध्यानसूक्तकथनं । तत्र अखिरस्य मनसो चमसंजननतया रक्षापञ्चिकायाः
 अन्तर्निरोधो ध्यानमनिकथनं । तत्र दुःखविद्यायाश्च अनुष्ठेयं । ध्यानस्यैव रौद्रहेति द्विविधं ।
 तत्र बाह्यमाकर्ण्येति तद्वैविध्यं । बाह्यस्य आत्मन्यादिकं । आन्तरस्य अनुभूतं यथा, अनादेवस्य
 विषयस्य अनुभूतिनिमित्तं, उत्पन्नस्य च तस्य विरोधप्रदेश, तथा मनोश्चक्षुर्विप्रवेशस्यानुभूति-
 चिकनं, उत्पन्नस्य च तद्विरोधस्य अन्तर्निमित्तं चेति । तत्र अनुपादेयदुःखस्य साधनं चेतनादि-
 कमिति ज्ञेयं । तत्र बाह्यविषयकादिकम् । आध्यात्मिकं यानादिप्रकोपणं । शरीरं इत्यष्टासादि-
 निवृत्त्यं । मानसं लोकदेवर्षिणादिकमिति अनुभूतिं । सर्वेषां च अमोक्षस्य उत्पत्तिमःशु-
 द्धितिचिन्ताप्रथमं आर्णध्यानमिति ज्ञेयं । रत्नम् मन्वाविक्रमिति समाख्यातं । संकल्पाध्वपदानकं
 द्वितीयम् । उत्पन्नस्यमनोश्चक्षुस्य कथनमात्रः स्यादिति । अथ मनोश्चक्षुः पुनःकलपधनमात्रादेः
 दुःखसाधनम् । बाह्यमिति ज्ञेयं । आध्यात्मिकस्य तत्त्वविद्यादिसाधनेन आरोम्यादिकं । मानसं चक्षुः
 सौमनस्यादिकथनमिति । अथ रक्षिकानुपकस्य मनोश्चक्षुः वक्तुमे विप्रवेशो माधुद्वितिसंकल्पकली-
 यमार्णध्यानं विज्ञातव्यं । अथ पूर्वोक्तस्य मनोश्चक्षुर्विप्रवेशस्य अभावे अक्षयपदान् अनुभूतमार्ण-
 ध्यानमिति । अथ रौद्रस्य ध्यानस्य चिन्ता-चरचर-सेव-स्यपान्दभेन आनुभूतिव्यवधानं । तत्र

इति चैव गरीरस्य चैतन्यव्यतिचारिभाविस्त्वनेन चार्थावगतवत्तमम् । नापि भवितुं नावभावा-
 नया हि—अधिकारानि भवितुं प्रत्यक्षिज्ञानव्यवहारविशेषः आदिति अधिकविज्ञानवाद-
 कथनम् । तथाचान्ता माकुमायको नापि अङ्गुष्ठद्विपरिमावकः, तत्रात्रैव सक्तोऽद्वैतैः यत्र
 अङ्गुष्ठद्विपरिमा न कादौ प्रतिपद्येत । अत्रात्रैव विमृशति भवितुं मार्गति ; यत्रतत्र तत्रात्रै
 ज्ञानकार्ये दूरनिवृत्तादिव्यवहाराय अकारानिर्दीयता । अत एव देहमात्रपरिमाणोऽवभास्येति
 वृत्तम् । किञ्च सप्तद्वयदादौ च संक्षेपवत् जीवाजीवाद्यो हे तत्रैव तत्र वेदावकाशो जीवः, अत्रैवा
 अकल्पजीवः । तत्र अजीवस्य आकाशवर्माधर्मपुद्गलकारादिकारणभेदेन पञ्चविधम् । अति-
 कावचः—पञ्चद्वय तत्रैव कावचवत्तन्मन्त्रित्वा अतिव्यवहारः, गरीरवदनेऽप्रदेशमेव कावचव-
 देन इति । अत्र जीवा द्विविधाः संसारिणो मुक्ताश्च । संसारिणोऽपि द्विविधाः समनन्ता समन-
 न्ताश्च । तत्र त्रिधात्रिधाकावचपञ्चकपञ्चका वेदात्मिका ये संश्रुतः समनन्ताः, एतद्विपरिमा-
 नन्ताः । तत्र त्रिधात्रिधाकावचैः प्रतिपद्यतेऽयं जीवः । अत्र अनेकात्मिका इत्येव विद्यतेकात्म-
 यद्वयो नव इत्युच्यते । अथ हि इत्याः चैवपञ्चायादिकल्पभेदेन द्विविधाः । तत्रैव मेरुम-वत्पञ्च-
 व्यवहार-अङ्गुष्ठवत्तन्मन्त्रित्वाकावच पञ्चविधमतिकल्पः । अत्र पूरयति मन्त्रयतीति पुद्गलाद्ये
 च द्विविधाः अत्रैव अत्रैवा । अत्र कावचात् समनान्ता कर्माभेदेन आकव इति कथ्यते, तथा हि—
 यथा, अकारमात्रद्वारं तथाः अवकाशकत्वादाकव इति निमग्नये तथा वेदप्रकारादिकया कर्मा
 आकवतीति न वेद आकवः । न च एकवाच-अकवाचभेदेन द्विधा । तत्र कर्मात् द्विविधः अकारान्
 कुमतिप्रापकादितिकवाचः । अत्र सक्तवाचान्ता जीवः कर्मावयवोऽपुद्गलमादौ—इत्यतः
 कर्मावयवोऽपुद्गलान्ता सक्तवत्तन्मन्त्रित्वा ततः सक्तवत् इति निमग्नये । अत्र पुनरपि शुभाशुभभेदा-
 दाकवो द्विविधाः, तत्र अविचारिः शुभकावयोऽत्र मन्त्रभाषणादिः शुभरात्रयोऽत्र इत्यादिकम् । अत्र
 आकववति पुत्रं विद्यतेविमोन्मत्तप्रतिपद्यानव इति चोच्यते । तत्र च साम्यरात्रिकी-काविकी-
 आभासिकी-प्रत्याविकी-नेधमिकीभेदेन पञ्चावधायकानुप्रवेशकथनम् । अत्र ताः क्रिया अपि-
 प्रत्येकं पञ्चविधा इति मिलित्वा पञ्चविंशतिप्रकारात्रिधासक्तकर्मिणम् । इति सामान्येन कर्माः अ-
 वाचा भेदप्रदर्शनपूर्वकं प्रत्येकं विद्येवकार्येनिकथनम् । अत्र पूर्वोक्ताद्विंशत्युच्यते-प्रत्येककार्याप-
 रिपञ्चकपञ्च मन्त्रावगतप्रत्येककथनम् । अत्र संसारकारकादाकवोऽपि मन्त्रिः । अत्र च विधा कः ववाक-
 मन्त्रो मयचभेदात् । मन्त्रावयवान्तरगतभावेन मिथ्यादर्शनविरतिप्रसादकवाचाणां मन्त्रेष्टूनां
 निवर्तनकारिणो भवती इत्युच्यते । अत्रात्रैव सामान्य-अवयवः अभेदेन द्विविधाः । अत्र अविंशत्युच्यते
 प्रत्येकं सक्तकथनपूर्वकं सक्तकथनं सक्तमन्त्रानुप्रवेशकथनम् । अत्र मन्त्रमन्त्रानुदर्शनपरिवाचा
 रत्नववाचां प्राप्तावयवकथनम् । तत्र जीवादीनां यत्रवत्तन्मन्त्रमन्त्रादिरात्रित्वेन अवयवम्
 सक्तमन्त्रार्थम् । एतन्मन्त्रं पञ्चविधं मन्त्रि-प्राप्त-अवधि-अवधि-अवधि-अवधि-अवधि-अवधि-अवधि-
 नापुद्गलस्य पञ्चवयवस्य ज्ञानवतः पापमन्त्रकारकमिदंमिः सक्तकथनम् । तत्र अविंशत्युच्यते
 पञ्चधा । येन कथं जीवाद्यर्थे । अत्रात्रैव कथं अविंशत्युच्यते । अत्रात्रैव कथं अविंशत्युच्यते

मिति । अथ कथादमिमितमथा प्रकृतिमिकपथं । सा च अथविधा कथा,—ज्ञानापरक-दर्शना-
परकदेहमीक-मे।कमीक-वायुः-मान-मे।क-कनराधभेदेन । एतेषां लक्षककथनपूर्वकमथानाभे-
दादिकपथं । अथ अतिभेदमिकपथं । मिथ्यादर्शनादिभेदमिकपथं । पथ-ख्यावरमानभेदेन
कथनमन्वीकय क्वैविधं तव हीन्दिवादकवमुभिः प्रकृत्योक्तप्रकृत्यकथाः । इतिवाद्याः ख्या-
वराः । एवं ज्ञानव-उद्देशान-अच्छः-प-मरीरमुभय-दुर्भय-मुत्तर-दुःकर शुभ-अशुभलक्षादिककथ-
कपथं । अथ पृथ्वापथप्रकृतीनां शुभाशुभाशुभमिकपथादिकं । अथ अर्थमिन्न कर्माऽनुभवः
नवस्थादिभिर्मिन्नैरकं मिन्नैरा । सा द्विविधा विवाकजा, अविवाकजा च । तव अःकःदिहक-
पाकवत् क्रमेण प्रारब्धकथकर्मनिर्दिष्टः प्रथमा । तदिनरा तु द्वितीया । अथ वाक्यकथनोद्धारं
संहरकःतीति कथ्यः । तेषां विरोधकथे भावप्रत्यभेदेन द्विविधः । संभारहेतुनां कर्माणां
निर्दिष्टः भावकथ्यः । तत्कर्मपदुत्तमःसमादागविच्छेदा इत्यन्यः । अथ प्राणिपीडुःपरिहारेण
कथ्यकथनं ममितिः । सा च पञ्चधा ईर्ष्या-भावा-वेषणा-सादान-योक्तृभेदेन । ममिति-मुद्रिय-
धृतीनां मन्वरकारकमानिकपथं । अथ कर्माणां मिन्नैराते। अथहेतुनामभावात् कान्तेन दुःख-
निर्दिष्टरसवत् इति मिकपथं । मेवकारकत्वात् आनादिमप्रतज्जनां ज्ञानपूर्वकं कथनमथा
आदिप्रकृतिः एतच्छब्दः मन्त्रेण तेषां पादधानां तत्कामिनीनाञ्च अकथनपथकपूर्वकं मिन्नप्र-
कृतमविपरककथनम् ।

४८-१६, मन्त्रे,—अथ मेमिजिनम्य विद्यःरनिष्ठाकपुःपरं पुनरु-मन्त्र-माह कुव-अहम-
वाक्यान्-मात्र-अह-वहादिदेव्य पवित्रमकपूर्वकञ्च अनेधक्यारकथनं । लक्ष्यपूर्वकानां देव-
कीपुत्राणां मेमिजिनमिजिनप्राप्रकथनम् । मेमिजिनम्य मन्त्रभावादिच्छायाप्रकृतीनां पुनरुक्ताणां
पूर्वकप्रकृत्यान्वीकय । लक्ष्येन मन्त्र मेमिजिनम्य मन्त्रादेन अविवाकमहकथिनामसंज्ञः सःसादि-
कथनम् । तथाहि, एवमन्त्र-अभिजन्मन-अ-पुमति-पुत्राभ-पुत्राभ-पुत्राभ-पुत्राभ-पुत्राभ-पुत्राभ-पुत्राभ-
मविवाक्यमेवमन्त्रः प-अ-मन्त्र-अभिजन्मन-माहकथनम् एवः अन्त्रःमन्त्रमन्त्रं अन्त्रनिविनकथा-
दिकीमेवम् । एषा प्रथमम्य एवमन्त्रादिजिनम्य विदेक्य, अनेकजनमन्त्रासुनरावादानाञ्चने
कथ्य, अथ विना माभिमेव, सानः च मन्त्रेण तथा चान्य अनेकयो अनेकपादवः, मिन्त्रः
प्रातिष्ठानम्य कौत्सावपन्नेन इति । क्रमेण नेन मन्त्रेण जिनेन्द्राः विवरकथोर्नम् । अथ जिनानां
प्रत्येकं दीक्षाकालवारवाविधिकथनं दिक् । तव आद्यम्य जिनम्य (एवमन्त्र) सर्वदेव धारका
तदिनरेवाञ्च हनीयदिवसे, तथा, एवमन्त्र दीक्षाकालः अनेकजनमन्त्रासुनरावादानाञ्चने
एवमेव वारकायानिच्छते। मन्त्रेण, अनेकमोदीरनिष्ठं परमाज्ञमन्त्रेण । अथ तेषां देवमा-
न-परमायुःप्रकृतिकथनम् । अपि जिनानां मन्त्रविधः पूर्वकप्रातिष्ठान-भावाधि-विवाक-मादि-निष्ठा-
वायु-विपलायनभेदेन । तव पूर्वकप्राणां ४७० मन्त्राकथनम् । एवमन्त्रेण इत्येव । एवमन्त्रा-
रभेदकथनपूर्वकं मन्त्रकथनम् । तथा अथः मन्त्रकथनं दिनामन्त्रः । तव मन्त्रादीरम्य निष्ठाक-
थने पादका नाम गानः मविवाक्यतीतिकथनम् अथ ईपायनम्य मन्त्रेः कौत्साञ्च मन्त्रेण मन्त्रेण ।

तत्र रामकृत्यान्नामकरीष कर्त्तव्यं वाद्वानां पुराविनाशं हारकया कार्यं रक्षित्वायेन विनाशना-
 त्तिकचनं । पुरा किञ्च नेमिनिर्मलः कृत्यादिभिरन्वर्तितं रचनां देवायनमूनेः केषीन कार्यं
 हारकया बहुना दातुं, तथा कृत्यादेव वाया जराकुलना कृत्यं निर्वर्तयति ।
 तदेतन् पुना नितरां निर्दिष्टं जराकृत्याः हारकापरित्यागपूर्वकं दक्षिणदेशप्रत्यक्षचनं ।
 अथ वाद्वानां विनाशेन चतुर्थे लोकवत्प्रत्यक्षः रामकृत्याः दक्षिणदेशप्रत्यक्षं प्रवाचकचनं ।
 तत्र यममध्ये तत्रत्यायाः तत्रत्या कृत्यं जराकुलनःरमिनिर्मलरेष चरद्वेषनादिकचनं ।
 यत्तदेवविद्यापनचनं । जराकुलनमुक्तमुक्तकृत्यानां वाचवानां यत्तदेवकीलननपूर्वकं कृत्य-
 कीलनं दक्षिणप्रत्यक्षं । यत्तदेव तत्रचरं । वाचवादीनां प्रत्यक्षकृत्यानां चनं । तेषां निर्वाच-
 नादिकचनं । नेमिनिर्मलकीर्तनं च ।

No. 2041. त्रिलोकसारः वा त्रिलोकसारो, सटीकः। Substance, court-try-
 made paper, 10½ x 4½ inches. Folia, 257. Lines, 9 on a page. Extent,
 5,143 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta,
 Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Triloka-sāra ALIAS **Tiloya-sāro**. A description of the three
 regions of the Universe. The work is in Māgadhibī verse, and extends to
 one thousand and nine stanzas. Attached to it is a Sanskrit commentary
 by Mādhavachandra Tānvidya, who says he has followed the opinion of
 Nemichandra Siddhāntadeva, but it is not clearly stated whether this
 Nemichandra was the author of the text, or an earlier commentator.
 CONTENTS. Various kinds of regions, such as Bhavaras, Vyantara,
 Jyotiḥ, Vimāna, Nara, Tiryyak and Jina. Eternity of regions. Nihilism
 refuted. Agency of God in their creation refuted. Action of nature.
 Eternity of matter. Theory of illusion refuted. Theory of imperma-
 nence refuted. Regions compared to the evanescence of musical sounds.
 Extent equal to 14 *rajjus*. Extent of a *rajjū*. Various kinds of measures.
 Various kinds of reckoning in relation to number, extension, solidity,
 expansion &c. These measures applied to practical purposes in measuring
 areas of land and water. The seven oceans relating to the earth. Regions of
 the earth. Distribution of heat and cold. Countries, their subdivisions &c.
 Hills. The river Vaitarani in the way to hell. The dwellers of hell. The
 number of Jina quarters. Countries in the 14 regions of the universe,
 their inhabitants. Asuras dwelling there,—other spiritual beings. The
 army of Hara. Characteristics of Asuras. Trees. Placing of images near

the root of sacred trees. Regions of Indra and others. The census of their inhabitants.

Description of Vyāntara lokas. The number of Jaina temples therein. Various kinds of kings who dwell therein—such as Kinnara, Kimpurasha, Mahoraga &c. Trees fit for Chaityas; these are Asoka, Champaka, Nigakesara, Tumbura, Vata, Asvattha, Tulasi and Kadamba. Jambudvīpa stands to the east of the Vyāntara region.

Description of Jyotir-loka. In this chapter are given accounts of the celestial luminaries, and casually of the 16 continents or great islands, Jagad-dvīpa, Ghātaki-khanda-dvīpa, &c. Sixteen other continents. Characters of the different oceans connected with the continents. Stars and planets, their distance from each other. Planets reckoned at 88, their names. The paths, motions, dimensions &c. of the sun and the moon. Night and day, their causes and those of their decrease and increase. Intercalary months. Eclipses, and other details regarding the motions of the earth.

Description of Vaimāna loka, or the region of the Devas. Devas and Jaina worship there.

Sacred places in the Nara-b-ka. This includes notices of a great number of sacred places on earth and their presiding divinities.

Characteristics of emperors and their belongings. Descriptions of various distinguished Jaina emperors of India.

Description of the salt ocean and its belongings, including various sacred places therein.

The Sanskrit contents given below will be found fuller and more detailed.

Beginning बद्धमेविंदमिहामलि-किरणकलाः बद्धमयककदकिरणः ।

विष्णुसहस्रनामचंद्र तिष्ठतश्चंद्रं नाम भःमि ३ १ ३

अथ कथं तान् विमानानि विदित्वा संयत्तमवस्ये ।

सुखामाह्वय करवद मंजुशिरसि एवं हे । ७ ।

५५०. दःपममका नसुय गडमन्वेनभात्रिय ।

कौशिकस्यपदेभ्यः ज्ञानमन्त्रिस्तद्व्यवसायेऽपि ॥ १ ॥

टीकाः ।

विमलमयः कृते भवति विमलः ॥१॥

हमि.रथं विविजस-प्रवाचनाय प्रकाशते विधिना ।

अः सादक्यहादिः सुविमं प्रभुपितृपुत्रपुत्रपुत्री ।

समयपरतविमतजिगमतविदं।धिया।अवतो।कक्षति ।

यस्मादक्षिणबुधानां विज्ञायस्तद्भूतप्रवृत्तिरिह यस्त ।

तस्यापनमपमुदमादनर्चं वनकुमतिमिरमिवचमदः ॥

श्रीमदप्रतिष्ठाप्रतिमतिःप्रतिपद्यतिःकरचममवनेमिचन्द्रमैदानादेवचतुरनुयोगचतुर्दधिपाद-
नद्यामुपरायप्रतिबोधनःजेनाद्येवविनेयजनप्रतिबोधनाथं चिकोकारनामानं धन्यसारचयन्
मदादौ निभिन्नतः शास्त्रपरिमताग्राहिकं फलकुलमवलोच्य विमिहेहदेवतामभिहेति ।
'वत्तमेविन्द' इति । अपार्था कथ्यते । वत्तमासि नमस्यासि नमस्तरोमि । कं, विमलयरकेमि-
तचंदं विमलतरनेमिचन्द्रं । इत्यादि ।

End. इति चेमिचंदमणिना चण्यमुदेनभयकं दिवच्छेव ।

रद्वेति तिस्रोथपारो वमं तु तं वज्रमुदाहरिया ॥ १००८ ॥

टीकायाः । नृवनेमिचंदमन्त्र-कदिमयगाथा तर्हि तर्हि रददा ।

साधवचंदतिरिक्ते निरुमनसुनिकिज्जमज्जेहिं ॥

सकीयमुचनेमिचन्द्रमिदानाचक्रिकां यस्तथाः । अथ वा धन्यकर्तृणां नेमिचन्द्रमिदानादेवा-
नामभिप्रायानुसारिणः कतिपयगाथाः । साधवचन्द्रवैविधेयापि तत्र तत्र रचिताः । इदम-
प्यार्याचार्यवर्यरनुमरणीयं । सम्यतमस्तुःकरकामायनमज्ञं कुर्वन्महीदामंभनं करोति ।

अरचनमिदंवाहरिय उचज्यायामाउपचपरमेठी ।

इयपचनमेकारे भवे भवे स सुचं दिंतु ॥

Colophon. इति श्रीनेमिचन्द्रमिदानादेवानामभिप्रायानुसारिका साधवचन्द्रवैविधेय-
रचिता चैकोपपारटीका दृष्टव्यमात्रा ।

विषयः । दन्वय भवनव्यनर-येतिः-विमान-नरतिर्य्यकलोका-जिनमवनकपयहाचिका-
रकचनं । लोकय चक्षित्वादिकचनं । तत्र शुन्यवादनिराकरणं । ईश्वरकहेकननिराकरणं ।
सभाचमिर्नतलकचनं । परमात्मारब्धननिराकरणं । मायावादनिराकरणं । अचिकनननिरासः
लोकय (भवमय) मुरजमभिभवकचनं । तत्र चतुर्दशरज्जमयकचनं । जगत्पेक्षाः सप्तमे
भागे रज्जुरिति सचकचनं । हन्दाकुलादीनां नामानां प्रतिपत्तिकचनं । मानप्रक्रियाकचनं ।
तत्र लौकिकलोकानांभेदेन द्विविधमनकचनं । तत्र मानोक्तानारमानमक्षिमानप्रतिमान तत्प्र-
तिमानभेदेन लौकिकमानस्य चद्विधनकचनं । इत्येवकासुभःवभेदेन लोकोत्तरमानस्य चतुर्वि-
धनकचनं । तत्र इत्यादीनां क्रमेण जघन्योक्तलकचनं । मंज्याप्रमाणोपमाप्रमाण-भेदेन इत्यस्य
द्विविधकचनं । संश्लेषमन्त्रोपमननमिति संख्यापि विविधा । तत्र अमंश्लेषमननच प्रत्येकं वि-
विधं परीतं युक्तं द्विकवारमिति । अथ मंश्लेषज्ञाननिमित्तं, अनवस्था, मलाका, प्रतिमज्ञाका,
महाज्ञाकायेति चत्वारि कुशानि कथयितव्यानि । तत्र चतुर्णां कुशानां वासादिपरिमाणकचनं
चेचकनज्ञानोपायकचनं । तत्र चेचमंश्लानादिकीर्तनच । कुशानां वातत्रिकादिफलानयनादि-
प्रकारकचनं । क्रमेणानेन सप्रभेदासंश्लेषाननयेः शक्यकचनं । एवं विदमनननिकरणं । तत्र

अथ च्योतिर्लोकसकलनिरूपणं । तत्र भिन्नमेव च आदिकवर्गः । अन्ध-आदित्य-वह-महव-
प्रकीर्णकनाराभेदात् पञ्चविधच्योतिष्कमेवेदकवर्गः । एतन्मन्त्रमनुजेन वैष्णुप्रदीपनिरूपणं यथा,—
अम्लीयः, धातवीर्यप्रदीपः, पुष्पदन्तः, वादशिरः, शीतलः, हृत्तलः, चोदलः, मन्दी-
रवः, अरुणः, अरुणाशिरः, कुण्डलः, गङ्गाः, वनकः, भुजवः, कुञ्जवः,
श्रीवदन्ति ।

अन्वयिष्येदमुद्गीपकथनं यथा,—अनाभिसाहीयः, हरिमाकहीयः, शिन्दूरवरः, आम्रवरः, अन्नकवरः, चित्तिकवरः, कृष्णवरः, सुवर्णवरः, वज्रवरः, वैकुण्ठवरः, नागवरः, भूतवरः, अश्व-
वरः, देववरः, असीनवरः, सप्तभूरमवसति । तत्र सप्तमानुषिः, काशोदकानुषितकथन-
पूर्वकं पूर्वोद्गीपनामभिः प्रत्येकं समुद्रनामकथनम् । अमुद्गीवादीनां प्रत्येकं विशारदसंस्थाना-
दिकथनं । समुद्रेषु प्रत्येकं रत्नविशेषकथनं । तत्र सप्तसमुद्रं, काशोदकसमुद्रं, सप्तभूरमवस-
मुद्रे च अक्षरराः सन्ति मान्यचेतिकथनं । समुद्रवेनेतरविभागस्य कर्णवीरपूनिविभागस्य च
पर्यन्तपर्यन्तद्वयनिरूपणं । ताराणां स्थितिस्थानादिनिरूपणं । अन्दादीनां स्थितिस्थानादि-
निरूपणं । ज्योतिर्विमानसंरूपकथनं । ग्रहादीनां वासादिनिरूपणं । तेषां किरणप्रभासनि-
रूपणं । अन्दादीनां विमानवाचकानां रूपादिकथनं । तेषां चन्द्रग्रहाणां दिनविभागकथनं ।
अक्षराक्षरानुवचनिरूपणं । ग्रहावासविज्ञानक्रमकथनं । विज्ञाद्यानयनप्रकारकथनं । पूर्वोद्गीप-
नप्रमाणद्वयप्रक्रियाकथनं । अक्षरपद्धतिप्रक्रियाकथनं । ज्योतिर्विमानसंस्थाद्यानयनादिप्रकारकथनं ।
अन्दास्य परिवारकथनं । अष्टाशीतिपद्याणां नामानि यथा,—काष्ठ-विशाल-कोहित-कनक-
कनकसंस्थान-अनारद-सुन्दरि-रत्ननिभ-रूपनिर्भासप्रधतयः । सूर्याचन्द्रयोरेतत्तन्नामकथनं ।
तयोः वीथीनिरूपणादिकं । अन्दादीनां परिध्यानयनप्रक्रियाकथनं । दिनरात्रिविभक्तिकथनं ।
तयोः प्रागष्टादिकारककथनं । अद्याद्यानयनप्रकारकथनं । सूर्याचन्द्रयोः समनप्रकारकथनं ।
अक्षोद्यानयनप्रकारकथनं । आद्यानयनप्रक्रियाकथनं । समुद्रचारसेवनिरूपणम् । वेदिकासेव-
कलादिकथनं । द्वीपचारकथनं । अन्द्रदिपद्यासप्रमाणद्वयदिकथनं । सूर्यतापस्य सेवविभाग-
प्रक्रियाकथनं । अन्द्रादित्यपद्याणां परिधिगतकालानयनप्रकारकथनं । अन्द्रादित्याद्योर्नेत्रच-
भुज्जिकालानयनप्रकारकथनं । राशेः नक्षत्रभुज्जिनिरूपणं । नक्षत्रासप्रकारप्रतिपादनं । दक्षि-
जानरायकप्रारम्भे नक्षत्रायकप्रकारकथनं । विष्णवे पञ्चमखादीनामानयनप्रकारकथनं । तारा-
वादाकारविशेषकथनं । कालिकादीनां परिवारनाराकथनं । तत्संज्ञा तु एकादशोत्तरजलाधिक-
सप्त (११११) भित्तिकथनम् ।

कथं विमानसोऽनिरूपयन् । तत्र च यथोचितविवक्षितवपुरद्वीपितलवसन्नववितववसन्त्या-
 मितजिनभवनकवर्धनं । दाहककवर्धनां नामकवर्धनं । तत्र नामानि यथा,—सौधर्ष्यं रेमान-सज-
 न्मुधार-मावेन्द्रप्रभतीनि । कवर्धनातीतविमानसन्त्याकवर्धनं । इन्द्रकवर्धनाकवर्धनं । सर्वविधिर्मा-
 लिनी-वैरा-वैराचमाख्यानि चत्वारि विमानानि दिव्यतानि, सोमकपाकृष्टटिकाख्यानि चत्वारि

विदिम्यतामि, इत्यादिना विमानानां नामविभागादिकथनं । विमानानां स्थाननिरूपणं ।
 प्रत्येकमित्युक्तमप्युक्तमथ । तत्र नामानि यथा,—अनु-विमल-चन्द्र-वस्त्र-वीर-वदक मन्द-
 मलिन-काञ्चन-रोहितप्रभतीनि । इन्द्रकाणां विस्तरादिकथनं । विमानानां वर्णकथनं । अथ
 भोधकादिहःहंसकल्पे देवानां मौलिचिह्नानि यथा,—वराह-मृग-महिष-मत्स्य-कूर्म-दूर्ध-
 तुरग-कुम्भरप्रभतीनि । इन्द्रकक्षितनगरवर्णनादिकं । तत्र सेनामुष्मन्निरूपणं । परिवर्त्यस्थानि-
 कथनं नगराक्षरालम्बदेवतादिकथनं । तत्र सुरपुरातु वशिः पूर्वादिषु दिषु अथोकमन्त्रद-
 चम्यकादिवनपथकथनं तद्वनमयस्यचेत्यष्टसप्तत्वादिकथनं । लोकपालानां नगरनिरूपणं ।
 भोधकादिहर्मस्थानानां पद्मगन्धा-चनान्मृगप्रभतीनां मलिकानां नामादिकथनं । अथ देवीनां
 तत्परिवारदेवीनाञ्च गृहादिनिरूपणं । देवीनां नामानि यथा,—शची-पद्मा-श्रिता-श्यामा-
 कालिन्दी तुलयाप्रभतीनि । तत्र शश-सृष्टमहादेवीनां विविधायनभिक्षादिदेवीमन्त्रादिक-
 थनं । इन्द्रस्य ग्रामादादिवनरूपकथनं विशेषेण सुधर्माप्यशभावर्णनं । तत्र वरजिमने च सुराणां
 तीर्थकरभूषणपूजादिकथनं । वैमानिकदेवानां जननमरणान्तरकथनं । अथ लोकालिकाणाम-
 वस्थाननिरूपणमन्त्रेण ब्रह्मलोकस्थाने चतुर्गुणा लोकलिकाः सुरा निवसकीतिनिरूपणं । सामा-
 न्येन देवानां शरीराद्येष्टेष्टानामाचारकालादिनिरूपणं । मिथ्यादृष्टिमयमृष्टेः फलकथनं ।
 एकदण्डविदग्धिप्रभतीनां पश्चिमाजकानां गत्यादिनिरूपणं । देवानामुत्पत्तिवक्रपथकथनादिकं ।
 तेषां जिनपूजाकथनमत्ययनिरूपणं । अथ चष्टमभूमिस्थितमिश्रक्षेत्रवक्रपथकथनं ।

अथ नरलोके द्विहीनचतुःशतजिनमष्टवक्रकथनं । तिर्यकलोके च द्वापञ्चाशत्युत्पत्तिजनभवनकी-
 र्णनं । मन्दर-कुलपर्वत-मानुषोत्तरप्रभत्युत्पत्तिनेषु जिनमष्टवक्रकथनं । जम्बूद्वीपे वाजाकर-
 मन्दरपर्वतवक्रपादिकथनं । तत्र वैशाख-हरि-विदेहरम्यक-वैष्णव-वैराग्यवक्रपथकथनं ।
 तथा हिमवान्, मधु हिमवान्, निषधः, नीलः, वज्रः, शिखरी चेति षटकुलपर्वता इति निरु-
 पकथ । पर्वतानां प्रत्येकं वर्णकथनं । हिमनदादिषु स्थितानां ज्ञेयानां नामानि यथा,—पद्मा,
 महापद्मा, तिमिष्ठा, केसरि, महापुण्डरीक, पुण्डरीकयेति । तत्र जातकमन्त्रानां विशेषकथन-
 थनं । तथैव,—गन्धामोदितदिवक्त्रं वैदूर्यमालं, रत्नादयोऽपमृद्वदङ्गं, इक्ष्मीमारुह्यं
 कमलमिति । तस्य मृगालस्य विज्ञेयपरिमाणवादिकथनं । तस्यमल्लार्थिकारमथो श्रीदेवतायाः
 रत्नमयमष्टवक्रकथनं । तद्विषयभिन्नानां देवीनां नामानि यथा,—वीः, श्रीः, धृतिः, कीर्तिः
 बुद्धिः, लक्ष्मीचेति । अथ परिवारकमल्लिखितश्रीदेवतापरिवारमन्त्रादिकथनं । उन्नमन-
 जातनदीनां नामानि यथा,—गङ्गा, सिन्धु, रोहिता, ताप्ती, वेङ्ग, नारी नरकाला, सुपर्ण-
 कुन्दा, कण्टकुन्दा, रक्षा, रक्षादा चेति । तत्र गङ्गायाः जलमन्त्र-निरूपणादिकं त्रैलोक्यनिवास-
 कारवक्रकथनं । एवं सिन्धु-रोहितादीनां नदीनां जलमन्त्र-निरूपणमन्त्रेण वामनाकथनं । भारता-
 दिवर्षाणां विष्णुस्थादिनिरूपणं । भद्रास्थादिवनपरिमाणकथनं । भूवासाद्यानयनादिपरि-
 कथनं । नेत्रनिरूपणं । मन्दरादिषु निरिषु स्थितानां भवनानां नामादिकथनं । तत्र सेना-वम-

वच-कुवेराणां भवनाधिपत्यकथनम् । शेमादीनामायुरादिनिरूपणम् । मन्दन-मन्दन-निषध-
द्विमवत्-रजत-वचक-मगर-वस्त्राणां गिरिकूटानां नामधेयकथनम् । मन्दनगिरिस्त्रायाधीश्वरपा-
दिनिरूपणम् । तन्मध्यप्रासादस्वरूपकथनम् । मेघगिरिस्थितानां शिलास्तलानां नाम-स्थानादिकीर्तनम् ।
तत्र त्रिमय भद्रासनादिनिरूपणम् । अथ उत्तरकुवप्रदेशे जीमगिरिः भूमिपै शीतानद्याः पूर्वतटे
मन्दराचलस्य रेखायां दिशि जनयोजनव्यासा जम्बूद्विपस्थानी तिष्ठतीतिनिरूपणम् । तत्र जम्बू
जम्बुजवेदिका द्वादश तिष्ठतीतिनिरूपणम् । परिवारहृदादिनिरूपणम् । विष्टेपेच जम्बूद्विपकथनम् ।
अथ भीतोदापरतीरे निषधगिरिभूमिपे देवकुवसेवे मनेचरकण्डवसेवे ब्राह्मणिरुच्यस्थिततीति-
निरूपणम् । भीमभूमिकर्माभूम्योर्विभागकथनम् । यथा,—देवकुवगरसेवे दे उत्तमभीमभूमि, हरिरम्य-
कसेवे दे मध्यमभीमभूमि, हैमवत-हैरण्मनसेवे दे जयन्मभीमभूमि यथातमिति शिलाणि सर्वानि
कर्माभूम्येति निरूपणम् । अथ यमकगिरिस्वरूपकथनम् । मेरोः चतुर्दिक्षु स्थितानां श्रदानां
परिमाणादिनिरूपणम् । चित्रगिरिकुलपर्यन्तादिवर्णनम् । अष्टदिग्गजपर्यन्तवर्णनम् । गजदन्तश्चतानां
नामादिनिरूपणम् । विदेहदेशविभागादिनिरूपणम् तत्र चत्वारः पूर्वतारणादिनिरूपणम् । घाम-मगर-खेड-
कल्लेड-मण्डप-पत्तन-द्रोच-सम्माह-दुर्गादिमंश्याकथनम् । तत्रत्यापमगरस्थितनदीषादिवर्णनम् ।
विदेहदेशे अतूनां यथाकाशोदयेन निरीतिभावकथनम् ।

अथ राजाधिराजादीनां लक्षणकथनम् । तत्र शेमाः तिमलगकरानि-वर्णनकथनम्-अनात्य-पूरा-
हितासुहादशमेगीनामधियो राजा, पञ्चशतराजबन्धी अमरःजः, सहस्रराजबन्धी महाराज
इत्यभिधीयते — इत्यादिनिरूपणम् । तीर्थकरलक्षणम् । वस्त्रा-सुवस्त्रा-रम्या-सुरम्या-पद्म-सुपद्मा शङ्खा-
मलिन्यादिविदेहस्थदेशानां नामकथनम् । तत्रस्थानां नद्यादीनां निर्गमस्थानादिनिरूपणम् । अथ
विदेहस्य प्रथमविजयोर् पञ्चपञ्चाशान्नगराणि स्मृतीति तेषां नामकथनम् । ततो विजयः ईक्षतवट
अथअक्षेअथअमध्यस्थितवृषभगिरिस्वरूपकथनम् । तत्रत्यनगरादिवर्णनम् । अथ नाभिनिरी-
नामस्थितस्य नादिनिरूपणम् । हिमालयादीनां कूटगिरिमंश्यानामादिनिरूपणम् । अथ भरतैरावत-
प्रभृतिहरिरम्यकसेवपर्यन्तं सर्वानां नदीनां संख्या लक्षणं दिनवतिसहस्राणि द्वादश च (१८९०
१९) ज्ञातव्यमितिनिरूपणम् मेरुःदीनां व्यासानयनप्रकारकथनम् कुवसेवादिसेवाणां विष्कम्भा-
द्यानयनप्रकारकथनम् ।

अथ भरतेषु ररावतेषु च वर्षेषु अपरार्थिनी, उत्तरार्थिनी चेति कालद्वयं वर्णते । ताम्यः च तत्र-
क्षणीयानां पथासंज्ञां चानिदृशीभवत इति कथनम् । तत्र कालद्वयस्य प्रत्यक्षं षड्भेदनिरूपणम् ।
यथा,—सुखसुखाः सुखाः, सुखदुःखनः, दुःखाः, दुःखसुखाः, अतिदुःखेति । त्रमेव षट्कालानां
स्थितिकालनिरूपणम् । जीवानामयुःप्रमाणादिनिरूपणम् । एवं षट्सु कालेषु त्रमेव षट्कालानां
वर्ष-वांशर त्रमादिनिरूपणम् । अथ भीमभूमेः स्वरूपकथनम् । तत्र जातानामुत्पत्त्यादिविधानक-
थनम् । कर्माभूमिप्रवेशक्रमकथनम् । तत्र जातानां कुलकराभिधानानां मनुष्यां नामानि च, —
सेनकुर-सेनन्धर-शीमकुर-शीमन्धर-विलसावाचनप्रभृतीनि । मनुष्यामन्योन्यकारकादिनिरूपणम् ।

तत्र प्रथमं पञ्चमयः, अथराधिनो वाकारेण दृष्टयमि अथरे पञ्च शानाकारेणैवादिना मन्मूनां
 ज्ञानम-विज्ञापकात्मिकपदं । एवं तेषां वर्णकथनं कृत्यमिकपदं । अथ लौकिकज्ञानं
 लोकव्यवहारो द्वायमूला धर्मोऽथ चादिमन्मूना निर्मित इति कथनं । अतुर्थे काष्ठे (पुःपने) अतु-
 र्बिन्नमिमीयेष्टराकामुत्पत्तादिकथनपूर्वकं पार्श्वंजिनवर्धमानजिनयोऽन्वेषादिवर्धनं ; जिना-
 नामनरकात्मिकपदं । जिनवर्धोऽस्मिन्निष्ठात्मिकपदं यथा,—पुण्यदन्नादारभ्य ७माणिनाद्या-
 वसानेषु सप्तसु अन्तरेषु अन्तुषोऽवर्तिषूनामभाषात् सप्तमो नास्तीतिवाचनाकथनं । अथ द्वाद-
 सशक्तिकां (जिनामां) नामानि दत्तः,—भरतः, समरः, मधवान् समन्तकुमारः, शान्तिजिनः,
 कुन्नुजिनः, अरजिनः, सुभौमः, महापद्मः, हरिवेष्टः, अयः, मल्लदगसेति । एषां क्षितिकाष्ठा-
 दिनिकपदं । काष्ठ-महाकाष्ठ-मानवक-विहङ्ग-जैत्यं पद्म-मल्ल पाण्डु-नामानाकात्मिकपदमभि-
 विनिकपदादिकं । येनापति-मृगपति-स्त्रपतिप्रधतिअतुर्दमरकथनं । विहङ्ग-अवधू-पुवधी-
 नम-मारादयः-स्त्रादीनामर्धशक्तिकां नामादिकथनं । एषां क्षितिकात्मिकपदं । तत्र कृत्यसु
 नेभीसरजिनका समवे कृत्य इति कथनं । अर्धशक्तिकां प्राप्तमनिकथनं । तत्र कृत्यसुतीषां
 भूमिं प्रापेति कथनं । भीम-महाभीम-चङ्ग-महाचङ्ग-प्रधतिनवनारदकथनं । नारदानीं कृत्य-
 प्रियमवातुदेवसमकात्म्यादिकथनं, भीमावलि-सुप्रमिह-जितअरप्रधत्येकादशवदमानकथन-
 पूर्वकं तेषां क्षितिकाष्ठादिनिकपदं । अथ-२२प्रम-पातुपूर्वमृदप्रम-पुण्यदन्नादीनां तीर्थहृ-
 राणां वर्णकथनं, वर्णकीर्तनं । विहङ्गाङ्ग-कस्मिन्नेः कात्मिकपदं । एवं विहङ्गिकस्त्रिमासति
 ज्ञानअरमकस्त्रिमासकथनादिकं । तत्र अर्धोदीनां विनामकारकथनं । प्रकृतकाष्ठे समर्ण-
 कानिकादीनामाविर्भावोवादिवर्धनं ।

अथ कृत्यकार्यवर्धनं । तत्राध्यास्थितमिजयपरवर्धनं । कृत्यकार्यवर्धनं तानां पाताजानां
 वर्धनं । तत्र पूर्वकां दिशि क्षितानां अतुर्वास्तु-कदम्बक-पाताक-पुण्यवेष्टराभिधानां तेषां
 परिभाषादिकथनं एवमन्वयं स्थितानां ज्ञेयं । पाताकाणाःक्षितयोः अस्मान्निष्ठयोः वर्धनं ।
 पूर्विकादीं कृत्यकथनं अतोऽतुर्वास्तुपरिभाषकथनं । द्वीपवर्धनादिकं । काष्ठोदकनमृदवर्धनादिकं ।
 धानकीकृत्यपुष्करद्वीपादिवर्धनं । जाम्बीतरसमृद्धवर्धनं । दिहूटादिवर्धनं । तत्र पूर्वदिहूटे
 विजया, वेजयनी, अजयनी, अथराजिता, मन्दागन्धवती, मन्दागरा, मन्दावेनेति दिहूजगरी-
 कथनं । एवमन्वयां दिशि ज्ञेयं । द्वीपनमृदादीनामकीसरनिकपदं । एवं वावक-शीर-वृत्त-कीर-
 मन्दीसर-अवकादिद्वीपकथनं ज्ञातं । विष्टेष्टे मन्दीसरद्वीपवर्धनं । तत्रत्यजिनाकाष्ठादिवर्ध-
 नं । अथ विहङ्गकक्षितानामनक्षविमाणां चैवाकथानां सामान्येन वाचादिनिकपदं । तत्र
 जिनप्रतिमाकपादिवर्धनं ।

No. 2042. आप्तमीमांसितं, आप्तमीमांसाकृतनिर्णयसहितम् ।

Substance, country-made paper, 8 x 4 inches. Folia, 219. Lines, 9, 12 on a page. Extent, 8,048 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1525. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Aptamīmāṃsita, together with a commentary entitled *Aptamīmāṃsā-lakṣṇī*. A treatise on Jain philosophy, explaining the different dogmas, refuting heterodox theories, and giving a philosophical exposition of Jain duties. By Samantabhadra Yati. The commentary is by Vidyānanda.

Beginning. इतिपद्यः । श्रीवर्धमानमजिबन्धु समन्तभद्रमुद्भूतवैद्यमहिमानमजिबन्धुनाथं ।

ब्राह्मणताररचितकुतिमोचरात्र-मीमांसितं कतिरसं त्रिषवे मया ॥१॥

येषां श्रीवर्धमानस्य परमजिनेश्वरसमुदयस्य समन्तभद्रस्य तदमलवाचस्य संक्षयमज्ञानीमांसि-
तस्यालङ्कारे तदाश्रयत्वात् तदव्यतनाशक्ये तद्वद्वत्त्वात् । इत्यादि ।

मूलपद्यः । देवात्मनमीशानात्मरादिविभूतकः ।

मायावित्पि ह्यस्यो नातत्त्वमसि नो मया ॥

अथाहं बहिरप्येव विपश्चादिमहोदयः ।

दिशः सत्यो द्विचैकः सत्यश्चिरात्तदादिमसु सः ॥ इत्यादि ।

End. मूलः । जयति जयति ह्येवादेवप्रपञ्चविमोक्षमात्रं

विद्यतविषयेकान्ध्यान्प्रमादमर्थाश्रयमात्रं ।

वतिपतिरस्यो यस्याहस्यान्तान्मुनिषेर्वात्रं

समन्तमतयस्त्रीषां नानापरे समुपासते ॥

इतिपद्यः । वेनाद्येवकुमीति इतिपरितः प्रेक्षायां शेषिता-

यहायोऽयकसङ्गमीतिरचितराजकार्यसार्धसुतः ।

स श्रीशान्तिमलमजयतिध्वदुभूवादिभुर्भानुमात्रं

विद्यामन्त्रप्रदोऽनवधिषां साहायनार्थापहीः ॥

Colophon. इत्याप्तमीमांसाकृतौ द्दमः परित्यजेदः ।

श्रीमद्वक्त्रकृममपरकुटविद्यामन्त्रप्रदा भूवात् ।

मुदमीमांसाकृतितरुचयसी सतायवै ॥

श्रीभूतान्तसंयमस्यसमधिः श्रीकुम्भकुम्भाय

श्रीदेवीनन्दनपूजकमिषा (?) श्रीदेवसंवापहीः ।

श्रीकल्याणार्थं नाति ।

भवत् १५२५ । वर्षे वीथसुदि ८ । शुक्लवासरे । शुभं भवतु खेचकपाठकरोः ।

पुण्ये वाह्यं ह्यं ताह्यं लिखितं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा मन दोषो न दीयते ॥

हृषभादीन् जिमान् बर्हमानानाम् पक्षिपत्य वै ।

अथमहमश्वीषां प्रशंसिं विदधे जमान् ॥

उपह्नाक्ये पुरे श्रीमज्जिमसिद्धिरसुन्दरे ।

अकेन्द्रेऽकावदीनाहो महीं पाति सतेजसा ॥

वीविक्रममेतसावाच्याक्यते पञ्चदशाक्षते ।

वर्षाकां पञ्चविंशत्या नवम्यां कृष्णपौषके ॥

विषयः । १ प्रथमपरिच्छेदे.—भगवतः स्वामीयत्वकथनं । तथाहि भगवान् महानिति भवति तीर्थंकरत्वात् विपद्यादिमहोदयत्वाच्च । यो महान् न भवति स तीर्थंकरो न भवति, यथा-
अक्यदादिः, तस्यान् तीर्थंकरत्वाभो महान् भवतीति निरूपकं । अथ प्रमाकसंज्ञादिद्वन्द्वद्वय-
जनं, सुजतकपिलादीनामाप्तत्वकथनपरः परं तीर्थंकरस्य भगवतः प्राप्तत्वव्यवस्थापनं ।

अथ न कश्चित् पुरुषः सन्त्यक्तः कृत्यः योगार्थिनां, कृतेरेव वेद्यः साधनोपदेशमिदमेति श्रीमां-
सकमतोपन्यासपूर्वकं तत्कथनं । अथ सर्वकामोऽहमेवेति यमदेत्यादी भावमैव वाक्यार्थ इति
भाङ्गाः । नियोग एव वाक्यार्थ इति प्राभाकराः । विधिरेव वाक्यार्थ इति वैदान्तिका इत्येषां
महोपपादनपरः परस्परं विप्रतिपत्तिप्रदर्शनं । अथ धीजतमतेन अन्यायेन एव ब्रह्मार्थ इति
निरूपकमुच्येन तत्कालेन ब्रह्मवादकथनं । तथाहि बहुलभावाभिधायकत्वाभावेन नियोगनिग-
हरणेऽपि विधेर्वैकल्यादेत्युक्तवान् न भावना वाक्यार्थः मित्रो भङ्गोति न मनसि विषयं । विधेरपि
प्रमाकप्रमेयतदुभयकपाद्यद्विविधकल्पसङ्कुलतया बाध्यमानत्वात् । तथाहि प्रमाकं विधिरिति-
कल्पनायां प्रमेयं किमपरं स्यात्, तत् कल्पमेवेति चेन्न सत्येवा निरङ्गस्य सत्त्वावदेव विधेः
प्रमाकप्रमेयकपदव्यवहारान् । कथमिदानीं उपनिषदाक्यं प्रतिभासमावाहयन् कथं वा तत्
परिकल्पिताहाक्यात् सिद्धाहा परमार्थेयवावतारिकाः परब्रह्मकः प्रतिपत्तिः, तथाने परिकल्पिता-
दुसादेः पारमार्थिकपापकादिप्रतिपत्तिः प्रचक्षते । अतएव कथमिदानीमन्यापाहः ब्रह्मार्थ
इति प्रतिविध्यते । बहुलकपाभिधादिनाऽपि ब्रह्मस्य अन्यायेऽज्ञानभिधादिनि अन्यपरिचारेण
कश्चित् प्रहर्षनिवन्धनतापायादिधिरपि ब्रह्मार्थो भावूदिति समुदितार्थः । अथ विधेरप्रवर्तक-
त्वनिरूपणं । तथाहि विधिः प्रवर्तकविधिः प्रवर्तकस्य भावो वा स्यादप्रवर्तकस्य भावो वा । वाक्येन
वैदान्तिकानामिव धीजतादीनामपि प्रवर्तकः स्यात् । ननु तेषां विपर्ययात् न प्रवर्तक इति चेन्न,
तत एव वैदान्तिकानामपि अप्रवर्तक इति वस्तुं ब्रह्मते तदुभयोः समानाद्येव समानात्मानम् ।
यदि पुनरप्रवर्तकस्य भाव एव विधिरुदा कथं वाक्यार्थः स्यादिति नयन् । यथा, विधिः वाक्यार्थो न
अप्रवर्तकत्वात् नियोगवदित्यनया च दिना विधेः सत्त्वरहितत्वादिकमुच्यनीयं । तदनेन प्रकारेण

आद्येयप्रदर्शनादिपूर्वकं मानमैव वाक्यार्थ इति निष्कर्षकथनं । तथाहि न परोदिनेऽविधिना-
 क्यार्थः सिद्ध्यति, नियोगश्चैव वाक्यार्थोपापनेः । अथ नियोग एव वाक्यार्थोऽद्वैतत्वे न युज्यते
 चानर्थवन्निर्देशस्य वाक्यार्थतया प्रतीत्यभावात् नियोगविधादिसकृदप्रतिपादके सर्वत्र वाक्ये
 भावनाया एव वाक्यार्थप्रतीतेः नैव वाक्यार्थः । सा न द्विविधा ब्रह्मभावना स्वार्थभावना च ।
 एतन् सूत्रपादिविवेचनं । प्रवर्णकज्ञानविवेचनं । तत्र ब्रह्मवादी सांख्यो भेदं संकल्पितं मन्यते,
 तथा पर्यायवादी बौद्धः अभेदं संकल्पितमेव मन्यते । एवमभयोक्तत्वात् वस्तुतः सर्वथापि स्वार्थ-
 ज्ञियाकारित्वं न घटते इति विवेचनं । तत्र च पुरुषाद्वैतवत् संवेदनाद्वैतस्य च निराकरणं ।
 तथा सामान्यविशेषयोः वस्तुत्वकपयोः सर्वथा वेच्छामिति बौद्धमतनिराकरणं । अथ ब्रह्मानुपल-
 क्ष्यभानं साधयति । अहम्ब्रह्मानुपलक्ष्यस्य संशयं साधयतीतिमतनिराकरणं । विज्ञानवादकण्ठनं ।
 इत्यनेन प्रकारेण बौद्ध-भट्ट-प्रभाकर-सांख्य-वैदानिकनयनिराकरणपूर्वकं सुमतादयः परस्पर-
 विरुद्धवैयर्थ्यमित्याद्यनेकानुसंधानमभिधानमिदं सर्वं न सर्वदंर्शनं इति तथा युक्तयोऽपि परस्पर-
 विरुद्धकार्यव्यवसायार्थमिषाद्यित्यः सर्वं न प्रमादभूता इति निरूपणं । किञ्च, कस्या अपि कृतेः
 प्रामाण्यं नास्तीतिनिर्णयः । प्रामाण्यवादः तत्र चार्थोक्तमतकण्ठनपरः परं अनुमानादिप्रामाण्यसंस्था-
 पनं । तत्त्वोपपन्नवादिमतनिरसनं । अतत्त्वोपपन्नवादिमीमांसकविशेषमतनिरसनं । प्राचीनमै-
 यायिकमतदूषणं । प्रामाण्यं स्वतोपाद्यमितिमतकण्ठनं । बौद्धमतकण्ठनं । सांख्यमताद्येयकीर्तनं ।
 वैदानिकमतदूषणं । अभ्यासदशायां स्वतःप्रामाण्यमनभ्यासदशायां परत एव दृष्टव्यं इत्यनेकेषां
 मतकथनं । अनेकानुवादकथनं । अथ सुनिश्चितासम्भवदाधकप्रमाद्वैतमिति स्यादादिनः स्वम-
 तनिष्कर्षकीर्तनम् । तथा अनेकप्रमादवादिनामपि कपिलककभञ्जस्यपादपातस्तुवैदानिक-
 मैयायिकभौमतादीनामनिरासनामपि प्रमाद्वैतपरतया मताद्येयपरः परमसूक्ष्म प्रमाद्वैत-
 संस्थापनं । अथ यदसन् तत्र सुनिश्चितासम्भवदाधकप्रमाणं । यथा मरीचिकायां मल्लिखं सत्त्वर-
 दाधकप्रमाणं । यथा च मेघमूर्द्धनि मेदकं सन्दिग्धासम्भवदाधकं । सुनिश्चितासम्भवदाधकप्रमा-
 णस्य सर्वज्ञ इत्यनेन प्रकारेण प्रकृते सर्वज्ञे सिद्धसाधनमिति निरूपणं । चेतनस्य आत्मनोऽज्ञानावरण-
 दिकर्षं एव मदिरादिवत् मोहोदयकारकमिति निरूपणं । अथ दोषो हि तावदज्ञानं ज्ञानावर-
 णस्योदये जीवस्य स्यादिति निरूपणं । विज्ञानवादकण्ठनं । श्रुतिवादो चेतनादिभूतस्य च भावो-
 ऽनुपलक्ष्यान्वयानुपपत्तेरिति श्रुत्यादिभयशरीरादात्मनः श्रुत्यादिनिरूपणं । यस्यात्मनः ब्रह्माका-
 रः स्यादिति । अथः समोऽत्यन्तविनाशानुपपत्तेः । तावतात्मनोऽपि कस्यचिन्निर्गतो परिशुद्धिः प्रप-
 णभावो हि अतो आनिरिहाभिनेता सा च आनिरिव भवेति मत्वा दमेऽपि न शन्ये च
 वेति निरूपणं । अभावकण्ठनं । आत्मनि अज्ञानरूपमज्ञस्य आत्मकत्वमिति निरूपणं । अथ यो-
 मतनिरसनं । तथा संसारकारकं मिथ्यादर्शनादिकं, तद्विवर्णकस्य सम्यग्दर्शनादिकमिति निर्णयः ।
 आत्मनः ज्ञानादिभूतस्य भावस्यैव दोषस्य भावतादिकं । दोषस्य सादाचित्त्यमादिकथनं ।
 अचित्तत्वान्निराकरणं । अथ अचंद्रभवनान् निर्दोषी बुद्धिः आदिरोधिवचनत्वात्, तथा

No. 2043. भगवद्गीताः । Substance, country-made paper, 13½ x 5 inches. Folia, 217. Lines, 21 on a page. Extent, 18,144 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1399. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Bhagavati-vṛitti. A Sanskrit commentary on the Bhagavati Sūtra, a Jaina work in Māgadhi on *Vivāḍha-prajñāpti*—or unfailing knowledge—i. e., knowledge leading to absolute emancipation. The codex comprises only the fifth or last book. Anonymous.

Beginning. चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य ।

शिव शिवश्च कश्चिदपि न जानाति किं न जानाति । १ ।

नाना शिवश्च नाना शिवश्च नाना शिवश्च ।

चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य । १ ।

चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य ।

चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य । १ ।

End.

पुस्तकलेखकस्य नाम न जानाते । प्रकटार्थोऽपि न जानाते ।

Colophon. इति चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य ।

विषयः । चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य ।

No. 2044. काव्यकौमुदी । Substance, country-made yellow paper, 14½ × 3 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 765 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Kāvya-kaumudī. A concise treatise on rhetoric. Anonymous.

Beginning. नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

End.

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

Colophon. इति काव्यकौमुदीयां नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

इति काव्यकौमुदीयां नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

विषयः । चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य चत्वारिंशद्विंशत्यध्यायस्य ।

No. 2045. वैदिकविश्वविद्यालयम् । Substance, country-made paper, 12½ × 5½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent, 150 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vaidika-līnārtha-vivechana. A disquisition on the use of the potential mood in the Vedas. The codex is incomplete, and the author's name cannot be made out.

Beginning. यत्तत्पाक्षेनानेकं पुत्रार्थं वदन्त्येव ।

प्राप्यते तमहं यन्मे शोविष्यं भक्तवत्सलं ॥ १ ॥

अनन्तमनस्यैव मनसो भवति यत् ।

अनन्तकपिषं यन्मे नृपमानन्दकपिषं ॥ २ ॥

इह क्व परमकारिणिकेन भवता जैमिनिवृत्तिना अथवा अश्वजित्त्वमेत्यादिना हाद्वन्तु
व्यायेषु धर्मो विचारितः । तत्र वेदेन प्रयोगवृद्धिश्च विधीयमानोऽर्थो धर्मः । यथा यामादिः ।

End. भावार्थाधिकरणवाचनाभाभिमाना भवत्ये

Colophon. इतः परं कश्चित् ।

विषयः । दमेतेत्यत्र प्रत्ययगतशिक्षांशेन पुत्रपट्टनमङ्गलवापारकपायाः आम्दीभाव-
नायाः प्रतोयमानत्वमित्यादिविवेचनं ॥

No. 2046. शारीरकमीमांसाभाष्यविवरणं, वा प्रकटार्थः । Substance, country-made paper, 10½ × 4 inches. Folia, 119. Lines, 15 on a page. Extent, 10,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Sārīraka-mīmāṃsā-bhāṣya-vivarana alias **Prakāṭārtha.** A gloss on Śaṅkara's commentary on the Vedānta-sūtra. Anonymous.

Beginning. यत्तं ज्ञानमनन्तं दत्तं कुतश्चैव लुप्तविषयं ।

नित्यमज्ञं परं ब्रह्म मयामि तदहं वदा ॥

ज्ञानावि यम्य ब्रह्मकारुण्यमिच्छनेन

वाच्यानृमन्त्रमनया परितापिधेताः ।

तन्मोपनापहरणाय मयेव भाष्ये

प्रारभ्यते विवरणं प्रकटार्थमेतं ॥

End. यत्तं ब्रह्मः सत्यं नित्यमचरं परमं वदं ।

निष्ठामि क्व क्व गच्छामि जगद्दःपरिमं मया ॥

Colophon. इति श्रीशारीरकमीमांसाभाष्यविवरणं प्रकटार्थं श्रीमन्नृपाध्यायक
चतुर्थः पादः ॥ समाप्तार्थं यन्म इति ॥

विषयः । शारीरकमीमांसाभाष्यव्याख्यानम् ॥

No. 2047. शिवार्कोदयः । Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 333. Lines, 11 on a page. Extent, 9,850 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Sivārkodaya. A metrical gloss on the metrical scholia of Bhaṭṭa Kumārila Svāmī, on Śaṅkara's commentary on the Mīmāṃsā Sūtra of Jaimini. By Gāgā Bhaṭṭa *alias* Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Dinakara, grandson of Rāmakṛiṣṇa, and great-grandson of Nārāyaṇa Bhaṭṭasurī.

Beginning. चाद्येऽध्याये चर्कनामं प्रसाध्यं मानाधीना मेघनिर्दिश्यते हि ।

चाद्ये पादे मानताद्योदयानामुक्ता वाचस्पत्ययवादादिभाने ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणभट्टकृष्णनृमीमांसकभाष्यव्याख्यानभट्टिन्दकरतुलनाभा-
भट्टकृतः शिवार्कोदयः समप्तः ॥

विषयः । श्रौतैर्भट्टकुमारिजप्रणीतमीमांसासूत्रवार्तिकवाचस्पतिहोत्रस्य पद्यैर्निर्मितं चम् ॥
पञ्चमसिद्धं चण्डितं ।

No. 2048. मीमांसाकुसुमाञ्जलिः । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 439. Lines, 8—9—10 on a page. Extent, 11,264 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Mīmāṃsā-kusumāñjali. A scholia on the Mīmāṃsā Sūtra of Jaimini. By Gāgā Bhaṭṭa *alias* Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Dinakara Bhaṭṭa. The codex is very defective.

Beginning. निर्विघ्नमन् । वन्द्ये नन्दकुमारस्यातिक्रमेऽतिरिक्तपक्षः ।

ऊनराधापरिचरको चरको कवकानिधेः तुल्यधेः ॥ १ ॥

सारं यत् कृतिमिरतां दुष्प्रापं दकनेऽवचसां ।

नत् कोऽग्न्यवचसां मित्रापावचसो वन्द्ये ॥ १ ॥

उमाराधेऽनन्दको सखीनारायणाविव ।

प्रभादिवाकरवज्रो पितरो ममपःप्रादं ॥ १ ॥

मीमांसाकुसुमावलीवृत्तिर्योऽज्ञातः ।

मीमांसवादप्रो वाद्येन हिमः कर्माद्येन ॥ १ ॥

विद्येयरावराजस्य नामावलीवृत्तिः ।

कतिः करोतु कतिनां वृत्ते वाचनादरात् ॥ २ ॥

आचार्यस्य त्रिवाच्येनाद्यान्येननतद्वर्णनां नकादमित्युच्यते । पूर्ववार्थे विधिविधेयवैध-
र्मेय वाक्यान्वेन विद्येयवृत्ते च प्रमाद्ये विद्ये चतुर्विधित्वेन भाषाभेदे प्रमाद्यं प्रतिपाद्यते ॥

Colophon. इति मीमांसकमहर्षिद्वयकृतसुमामहापरमावलीवृत्तिर्योऽज्ञातः
मीमांसाकुसुमावली इत्यस्यावकाशः वादः ॥

विषयः । मीमांसाव्याख्या । पुरुषमिदं प्रथमे मध्ये चरते च अन्तिमं ॥

No. 2049. महारामायणं वा वासिष्ठरामायणं, वासिष्ठनाम्यर्थाप्रकाश-
नामटीकासहितं, उत्तरार्द्धं । Substance, country-made paper, 15½ x 9 inches.
Folia, 1,509. Lines, 16 on a page. Extent, 75,000 ślokas. Character,
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India.
Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Mahārāmāyaṇa alias **Vaśiṣṭha-rāmāyaṇa**. A version of
the history of Rāma, distinct from that of Vālmīki. Usually attributed to
the sage Vāsiṣṭha, but probably of a much later date, and founded on the
work of Vālmīki. The work is divided into two parts, of which the first
treats of the history of Rāma, and the second expounds, in a dialogue
between Rāma and Vāsiṣṭha, the principles of the Yoga doctrine as the
most approved means of final emancipation. In this respect it appears
like an imitation of the Bhagavadgītā. The leaning of the former is more
in favour of the Yoga, and that of the latter in favour of the Vedānta ;
but in neither case is the following faithful.

Beginning. अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ।

त्रिवन्धितवृत्तिर्योऽज्ञातः । अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ॥ १ ॥

कृतिवृत्तिर्योऽज्ञातः । अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ॥ २ ॥

कर्मणि त्रिवन्धितवृत्तिर्योऽज्ञातः । अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ॥ ३ ॥

मृगवृत्तिर्योऽज्ञातः । अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ॥ ४ ॥

अक्षयवर्मनायनकर्मनामिदुक्तवैद्यवृत्तिर्योऽज्ञातः ॥ ५ ॥

येषामनन्तरविधाप्रतिपत्तिर्यामयेषाम् श्रीमद्भुक्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

माध्वप्रतिपत्तिर्यामयेषाम् श्रीमद्भुक्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

श्रीमद्भुक्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

विशेषोऽपि हरिः शरत्पराधी वान् मानवम् श्रीमद्भुक्तम्

प्राप्ताप्रतिपत्तिर्यामयेषाम् रजसा पूरे पथेतामसीम् ।

वन्पूजां विदधे पुनिर्वातिमतां पथेऽपि वीर्यं सदा

जीवन्मृत्युकायपूरेमवसक्तम् प्रत्यभिज्ञान् भजे ॥ १९ ॥

कतिमिरदुःखराः क्व न प्रव्याः क्व च वे वाक्त्रिभुवनेषु क्वः ।

तदपि विरचनेऽपि सद्भुक्तम् सद्भुक्तिरीचनेषु मेऽप्युक्तम् ॥ १९ ॥

पथेपिप्राप्तम् विचारमानामपाकरादिमनोमलानां ।

कृपामिधीनां कृतिनां मयाप्रियं वतां पदाङ्गकारं सदायः ॥ १९ ॥

वन्पूजाप्रेममापेक्ष तीर्थेऽङ्गि भवसागरं ।

श्रीमद्भुक्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

वन्पूजाप्रेममापेक्ष तीर्थेऽङ्गि भवसागरं ॥ १९ ॥

प्रत्यभिज्ञान् कौरं प्रतिपत्तिर्यामयेषाम् भुवनरात्रिं

प्रत्यभिज्ञान् कौरं प्रतिपत्तिर्यामयेषाम् भुवनरात्रिं

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

विशेषोऽपि वाक्त्रिभुवनेषु प्रत्यभिज्ञान् कौरं प्रतिपत्तिर्यामयेषाम्

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

प्राप्तम् भुवनरात्रिं प्रथमोऽङ्गि मित् ॥ १९ ॥

কৃতং প্রবর্তমানঃ পরমকাব্যবিশেষো ভগবান্ বাস্কীকিঃ প্রারচিতকম্বনঃ শ্রীকৃত্য নিৰ্মিত-
 পরিচয়ান্নিপ্রবয়নমাদিশিষ্যে বক্ষ্যমাণনৃত্যনৃত্যদাচারপ্রাপিত সৰ্ববিদ্যমূৰ্ত্যোদেব-
 সখিহান্দ্যঃদ্বয়প্রত্যমাশ্রয়পরমপ্রবর্তিতকৃত্যং মহাকলাচরন্ স্বর্গাশ্রয়কম্ব বিবস্বয়োগ্রনে তটক-
 লকবলকবাধ্যা সঁচিষ্য দ্বির্ভবঃ প্রথমং যদী বা ইমানি ভূতানি জায়ন্ते যেম জাতানি
 জীবন্তি যত্ প্রবক্ষ্যমির্বিস্মিতা তদ্বিস্মিতাশ্রয় তদ্বিস্মিতাশ্রয়তটককবলকবিস্বদেবকম্ব
 তত্পদার্থে মনস্কামি যত ইতি ॥

মু. । যতঃ সৰ্বাষি ভূতানি প্রতিমানি স্থিতানি চ ।

তবৈবোপশ্রমং যানি তসৌ সত্যাক্রমে মমঃ ॥

End. যত্ সৰ্বং সখির্দ ব্রহ্ম তব্জলানি তিষ(?)স্তুতং ।

কৃত্য শুদীৰ্ঘ্যন্তে সখি তসৌ ব্রহ্মাক্রমে মমঃ ॥ ১১ ॥

Colophon. ইতি শ্রীমদাচার্য্যদেব নিৰ্মাণপ্রকরণে ভগবদে বাস্কীক্যে শ্রীকৃত্যদে দেব-
 ক্রমোক্তে মনস্কামি সঁচিষ্যদা বাস্কীক্যে ব্রহ্মদেব শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ সর্মঃ ১১১ ।

সম্মুখোদে নিৰ্মাণপ্রকরণকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ

ডী. । বাস্কীক্যদ্বিতীয়তমঃ শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ ।

স্বয়ঃ প্রকরণে শ্রীমদ্বিতীয়তমঃ শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ ॥ ১ ॥

ইতি শ্রীমদ্বিতীয়তমঃ প্রকরণে নিৰ্মাণপ্রকরণে ভগবদে শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ সর্মঃ ১১১

ইতি শ্রীমদ্বিতীয়তমঃ প্রকরণে নিৰ্মাণপ্রকরণে ভগবদে শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ সর্মঃ ১১১
 ইতি শ্রীমদ্বিতীয়তমঃ প্রকরণে নিৰ্মাণপ্রকরণে ভগবদে শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ সর্মঃ ১১১
 ইতি শ্রীমদ্বিতীয়তমঃ প্রকরণে নিৰ্মাণপ্রকরণে ভগবদে শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ সর্মঃ ১১১

বিষয়ঃ । বাস্কীক্যদেবদ্বিতীয়তমঃ । বাস্কীক্যদেবদ্বিতীয়তমঃ শ্রীকৃত্যদেবদ্বিতীয়তমঃ
 নিৰ্মাণপ্রকরণে ।

No. 2050. ईश्वरगीताभाष्यम् । Substance, country-made paper, 11½
 × 3¼ inches. Folia, 105. Lines, 9 on a page. Extent, 3,120 ślokas. Character,
 Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India.
 Appearance, old. Prose. Correct.

Iśvaragītā-bhāṣya. A commentary on an episode of the
 Kūrma-purāṇa. By Vijnāna Bhikṣu. In this episode Sūta expounds
 to the sages assembled in the Naimisha forest the principles of the Vedānta
 doctrine. It is obviously an imitation of the Bhagavadgītā, but it differs
 from its archetype in dwelling exclusively on Vedāntism, instead of mixing
 it with the Sāṅkhya and the Yoga doctrines. The text has already been
 noticed, see vol. I, p. 257.

Beginning. ओ वासुधा किमुखा विदुषा विदुषाः प्रदिश वज्रोऽभयदेव, वासा ।

वक्राद्यभिज्ञमपि सर्वज्ञमिद्वज्रमदा मा मेऽपसर्पेणु हरो हृदयेऽसौ ।

सर्ववैद्यान्महाराजसंघादिसा यत्तिष्ठतं ।

भाष्यदीपदीपाभाष्यसंग्रहे विज्ञानभिक्षुः ।

एतेषां ज्ञानवद्भीनायाश्चाप्येषां वाक्यानि ।

मन्त्रादिभेदनायक श्रीनयनार्णवसाम्बतः ।

श्रीनारायणे नमः कृष्णं कथितं ब्रह्मादिभ्योऽखिलमुदधातं वायनं ज्ञानं कर्म च कृष्णपुराणे पञ्चमः प-
 दितं तदेतन् सत्यमनामुपश्रुतम् । श्रीनारायणे ज्ञानवार्तं विहरतः श्रोतुमान् पुनः सत्यं पप्र-
 चरिन्नाह वरायकम् । आरुदेवः । अथ कथं रितं वदन्नुवाक्यं भवनेति ।

End. चामुनेकंक्षेवावाधिकारोऽपि प्राप्नुतेति विशेषत इदं चयं कर्तव्यं दृश्यते ।
तु वाक्येऽधिकारोऽवस्थीति विशेषः ।

Colophon. रति कुम्भपुराणं दत्तारजीताख्यजिपत्य विज्ञानमिषुसुतभाष्ये दत्तारजी-
ताख्यः दत्तारजीताभाष्यं समाप्तम् ।

विषयः । वेदान्तसूत्राचार्यः कृष्णराजकर्मेश्वरजीनाम् व्याख्यानम् ॥

No. 2051. **प्रयोगनिबन्धः ।** Substance, country-made paper, 11½ × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 54½ slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Praśnopanishadāloka. A gloss on the Praśnopanishad, one of the Upanishads of the Atharva Veda. By Viṅṇāna Bhikṣhu. The text along with the commentary of Saṅkara Āchārya and the gloss of Anandagiri has been printed twice, and the text has been translated into English by Rājā Rāmamohan Rāya, Dr. Roer, Bābu Rājnarain Bose and others.

Beginning. चक्षुः प्रतीतिविषयास्मादन्ते । अ केचि च भ.रहाज इत्यादि । प्रकरोपा-
रणं मन्त्रविष्णोपभाषणे । शुक्लेति मानतः भरहाजस्यापत्वं भ.रहाजः तथा दिवेरपत्वं ग्रेयः चक्षु-
स्मान्न मानतः तथा गोर्ध्यापत्नी मानता जम्बकापत्वं मार्कः तथा कौमक्षी मानतः चक्षुःप्रापत्वं
चक्षुःप्रापत्वं तथा चक्षुःप्रापत्वं भाष्यं वेदविर्भावतः तथा कक्षी मानतः चक्षुःप्रापत्वं कात्या-
यनः न च प्रविष्टा रते पदसंख्या मुनयो ब्रह्मपरा वेदतत्परा ब्रह्मविदाः कार्यमन्त्रीप्रापकाः चक्षु-
प्रकाशप्रदायाः प्रागुभयहा बभूवुरित्यर्थः ।

End. प्रजापितामहदायकं न मनस्युर्नमि नम इति दिव्यचनं वनाग्रार्थं ।

पद्यः प्रज्ञः ।

Colophon. इति निष्ठाजनिकृतं वेदाकाशोके प्रज्ञोपनिषदाशोका वनाग्रः ।

विषयः । प्रज्ञोपनिषदाकाशः ।

No. 2052. शास्त्रदीपिका । Substance, country-made paper, 10 x 4½ inches. Folia, 388. Lines, 9 on a page. Extent, 9,871 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Sāstra-dīpikā. A commentary on the Mīmāṃsā aphorisms of Jaimini. By Pārthasārathi Miśra. The codex is very corrupt and defective.

Beginning. पृथक्का प्रथमपुनोऽनर्थक इति विरोधापत्तेः । ननु ।

End. तदर्थं कुत्रापि यदपि च निषिद्धं पिबति च
तथा प्रत्याज्जातं विविचमिह नार्थं यदुच्यते ।
अतस्तन्मन्त्राभ्युपययिषिरिति चतैव (?) नु
प्रथोमे वनाग्रः (?) अत उपरिचिका प्रकुरते ।

Colophon. इति श्रीपार्थसारथिनिर्वाचितनाथ शास्त्रदीपिकायां द्रवमन्त्राध्यायका-
द्वयः पादः समाप्तः ।

विषयः । श्रीपार्थसारथिना । पुस्तकनिर्देश प्रथमे मध्ये शेषे च अस्ति ।

No. 2053. स्कन्दपुराणीय-अम्बिकाखण्डः । Substance, foolscap paper, 13 x 8½ inches. Folia, 232. Lines, 16—17 on a page. Extent, 11,740 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Ambikā-khaṇḍa of the **Skanda Purāṇa**. A part of the first or Māheśvara khaṇḍa of the seven divisions of the Skanda Purāṇa. The codex assigns it 216 chapters, and their contents are as follow :—1, Birth of Kārtikeya ; 2, Abstract of the work ; 3, Origin of the Naimiśa forest ; 4, Prājāpatyaśhisheka ; 5, Birth of Rudra ; 6, Lopping off of the heads of Brahmā ; 7, Restoration of the heads ; 8, Devas' visit to Rudra ; 9, Birth of Suvarṇāksha ; 10, Curse on Dakṣa ; 11, Penance of Umā ; 12, Alligators (?) ; 13, Marriage of Umā ; 14, Praise of marriage with Ś'iva ; 15, Benediction on Vasiṣṭha ; 16, Birth of Ś'akti, son of Vasiṣṭha ; 17,

Curse on Kalmásapáda; 18, Rákshasa sacrifice; 19, Dispute between Vasishṭha and Viśvámitra; 20—24, Story of Nandi; 25, Marriage of Śiva; 26, Umá's request; 27, Gift of cattle, gold &c. to Śiva; 28, Worship of Śiva; 29, Kuvera's benediction on Pañchachúḍa; 30, Praise of Benares; 31, Do. of Dadhicha; 32, Destruction of Dakṣa's sacrifice; 33, Birth of Vṛisha; 34, Benediction on Upamanyu; 35, Do. on Sukeśa; 36—48, Description of various hells; 49, Philosophy expounded by Yama (*Yamagítí*); 50, Mutation of creation; 51, Praise of Sukeśa; 52, means of escaping from hell; 53, Penance of Durgá; 54—56, Brahmá's benediction on Durgá; 57, Story of the seven fowlers; 58, Kingdom of Brahmádatta; 59—68, Story of Kauśika; 69, Hara and Párvati's tour to Mandára; 70—71, Story of Narasiṅha; 72, Birth of Skanda; 73, Do. of Andhaka; 75—76, Story of Īiranyáksha; 77, Sacrifice of the Asuras; 78 to 106, Wars of the Devas and Asuras; 107—108, Story of Varáha; 109, Departure of Mahádeva to Sumeru; 110, Fruits of gifts; 111, Penances; 112, Duties of women; 113—115, The churning of nectar; 116—121, Legend of the Dwarf incarnation; 122, Destruction of Sriḥhikeya; 123, Story of Hariśchandra; 124, Story of Paraśuráma; 125, Worship of Vasudhá; 126—128, Story of the descent of the Ganges; 129—148, Wars of Devas and Asuras; 149—151, Story of Párvati's accepting an Áśoka tree for a son; 152, Śiva expounds Dharma; 153, Story of Śiva's throat becoming blue; 154, On the propriety of rubbing ashes and dust on the body; 155, On Śiva's dwelling on burning grounds; 156, An offering of aromatic waters to Śiva; 157—159, Sacred edifices; 160, Feasts of Bhairava; 161, Birth of Vináyaka; 162, Birth of Skanda; 163, Devas repair to behold Skanda; 164, Mát-ri's deputed by Indra to assassinate Skanda; 165, Battle between Skanda and Indra; 166—169, Skanda appointed generalissimo of the army of the Devas; 170—173, Destruction of Tárakásura; 174, Indra's address to Skanda; 175, Destruction of Mahisásura; 176, Thrones of Maheśvara; 177, Hymns in praise of do.; 178, Story of the messengers of Yama and Sañku; 179, Account of Kálanjara; 180—181, Story of reviving Yama; 182, Temples for gods; 183, Story of Bhadreśvara; 184, Fruit of reciting the name of Mahádeva in a Deodar forest; 185, Temples of gods; 186, Benediction on Maya; 187—195, Legend of Tripura; 196—197, Description and revival of Krauncha; 198—200, The wars of Pralháda; 201—206, Story of Himavat and the clipping of his wings; 207—216, Story of Pralháda's wars with Náráyana and its consequences.

Beginning. चक्षुःशब्दनिर्भेदकः सर्वज्ञानी भवतिर्भुवनोपवीती ।

विज्ञानि नामवत्तु सेव्यविधौ मनामौ देवी च सा कनक्षिणी वरदाङ्गु कक्षीः ॥

ममः परमदेवाय चैतच्छिखिताक्षने ।

सर्वज्ञो भोजकपाय संसारभारहेतवे ।

स्थितिस्थानेऽवमर्शार्थं कर्षे चर्षे पुरारिणे ।

वर्ध्निभाय पुराकाय महादेवाय श्रीमते ।

प्रजापतेर्महाद्यवे महाकाकिन्दिनहमे ।

प्रयागे परमे पृथगे ब्रह्मणे लोकवर्त्मनि ।

मुमुक्षुः संज्ञिताक्षानकपथा श्रीकक्षपाः ।

तीर्थसंज्ञावनायां वैर्षमाक्षा क्षमाक्षिकाः ॥

पौराक्षिकमपक्षक स्मृतं सत्यपरायणं ।

ज्ञानमक्षिण् महावीर्ये प्रफाजार्थमुवागतं ।

हृदा ते स्मृतमाचारं चक्षुः शृणुमानसाः ।

वाच्यार्थोपमसर्वज्ञं तपोऽयं समकल्पयन् ।

स प्रथम्य ततः सर्वान् स्मृतान् मुनिपुङ्गवान् ।

प्रदत्तमात्मनं मेमे सर्वज्ञसंज्ञामाश्रितः ॥

तमाधीनमहन्मन मुनयश्चे समाहिताः ।

ब्रह्मण्ये पुरावीना वैजिपारक्षणादिनः ॥

कश्चित् भरताक्षान् पुराकश्च पुरा जया ।

तेज यः प्रतिभाविर्न सावान् सत्यवकीर्तुतः ॥

सर्वज्ञानपरार्थज्ञः सत्यवर्णपरायणः ।

द्विजपूजार्थो नित्यं तेन हन्ता जनार्धवि ।

भारताक्षानसहस्रं पुराकाद् बहिर्निष्कृते ।

तस्यां हन्तामि ते जन्म कान्तिकेवला श्रीमतेः ॥

End. वे म्महीनायुषाः सर्वे वसवन्तो महातुराः ।

मुचैवन्प्रतिमानयो—बभूव भूरनितरां सुदुर्मेसा ॥

Colophon. इति चन्द्रपुराणे एकादशविंशत्यध्यायं विनाशान्नमिकाकण्ठे प्रजाद-
नाराचपीये इन्द्रात्मनं समाप्तं । समाप्तीवमन्मिकाकण्ठायो नमः ।

विषयः । अथ १ मे अध्याये, कान्तिकेवोद्भवप्रश्नः । १ वे, जन्ममन्त्रिका । २ वे, वैजिपार-
क्षिकवर्णः । ३ वे, ब्रह्मणः प्राजापत्याभिषेकः । ४ वे, वहीमतिः । ५ वे, ब्रह्मणः निरन्धेदसहस्रान् ।
६ वे, कणाकण्ठकावर्णः । ७ वे, देवैः ब्रह्मर्षेणविवरणं । ८ वे, सुवर्णोद्योगविषयः । ९ वे, दक्ष-

16

Beginning. श्रीवेङ्कटेश्वर करिजेकमाथे श्रीदेवराजं वदिकः प्रणिपद्यते ।

कथमेव वाकं वनिराजनीकुं चतुः च दृष्टान् मन देनियेन्द्राय । १ ।

वनीचरं प्रणम्यः वेदात्मार्थं मयःसुखं ।

करोमि वाक्त्रयोधार्थं वनीन्द्रमतदीपिका ॥ १ ॥

श्रीमन्नारायण एव विद्विद्विजिहादेन तत्त्वं भक्तिप्रपत्तिभ्यां प्रपन्नः च एव उवाच ।
वप्राकृतदेवविग्रहः सरव प्राण इति वेदात्मवार्थः प्रतिपादयतां वाच-वेद्यात्म-मुच्यदेव-माव-
वि-प्रज्ञानम्-इति वाच्यं-श्रीपराङ्मुखाय-यामुन-मुनिपत्नीचरप्रपत्तीनां अनामुषारेण वाक्त्र-
योधार्थं वेदात्ममुपारिणी इति प्रतिमतदीपिकायाः शरीरकपरिभाषा सा चक्षुषावक्ष्य-
मानवा वचनाति संवत्सेन प्रकाशते ।

End. वसुन्तक वेदात्मनां विद्विद्विजिहादेनमेकमेव प्रप्रेति नामार्थं अत एव
विद्विद्विजिहं प्रप्रेकमेवेति सत्त्वा भवयान् वादरायकः अवाते । प्रप्रेतिज्ञातेन्युपक्रम्य तमेव प्रकारं
निरूपितवान् अतः विद्विद्विजिहो प्रप्रेतिज्ञात्वा विष्णोः परवाकुदेवो नारायण एवैव
तत्त्वमिति विजिहादेतवादिनां ईदृशमिति निश्चं ।

इति विविधविधिषु नाममेव प्रकारं वसुन्तकवरदानेनोक्तमादाय आह ।

वतिपतिमतदीपं वेदवेदात्मनारं न भवति मतिमान् यः सम्यक्तायेकसुखः ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिकृतसिद्धाधीनकवार्थस्य प्रथमहासेन श्रीमदेङ्कटेश्वरि-
वाचस्पदकमलसेवापरायकव्यामिश्र इत्यादिपुष्करिणीनां वन्द्यसुखना श्रीनिवासहासेन विर-
चितायां वनीन्द्रमतदीपिकायामश्वमेधपर्यन्ते नाम द्वादशोऽध्यायः ॥

विषयः । श्रीमन्नारायण एव विद्विद्विजिहादेन तत्त्वं इति प्रतिपादयतां वाच-वेद्यात्म-
न-मुच्यदेव-माववि-प्रज्ञानम्-इति वाच्यं-श्रीपराङ्मुखाय-यामुन-मुनिपत्नीचरप्रपत्तीनां अना-
मुषारेण वाक्त्रयोधार्थं संक्षेपते । इत्यभिः परित्येदेवेदात्ममतनामार्थ्यकथनं । तत्र १—मे परि-
त्यदे, प्रत्यक्षानिकपद्यं । १-ये, चतुर्मान्निकपद्यं । १-ये, प्रत्यक्षानिकपद्यं । ४-ये, प्रकृतिकपद्यं ।
५ मे, कालमिकपद्यं । ६-ये, नित्यविभूतिनिकपद्यं । ७-मे, बुद्धिमिकपद्यं । ८-मे, शीघ्रमिकपद्यं । ९-मे,
ईदृशमिकपद्यं । १०-मे, अश्वमेधमिकपद्यं ॥

No. 2055. दीपप्रकाशः । Substance, country-made paper, 9 x 11 inches. Folia, 42. Lines, 8—10 on a page. Extent, 1,036 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm., 1785. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Dīpa-prākāśa. On dedication of lighted lamps to the goddess Rājārājāvari according to Tāntric rules. By Premanidhi Sarmā.

Colophon. इति श्रीब्रह्मविद्भक्तयोगिनिर्मले दीपप्रकाशः सम्पूर्णतामवसानम् ।
विषयः । नानातन्त्रविधयेन श्रीराक्षसासुरद्वारेणैकमुदीपदानविधिर्वाच्यते ।

S'abdaprakāśa alias **Dīpaprakāśa-ṭippaṇa**. A commentary on the work noticed under the last preceding No. by the author himself.

सदीपः कारयितुं हि ह्यप्रकारं ततोऽप्य वाक्यान्वेषात् ॥ १ ॥

End. अथि पि उतदकां दिशि मुनिषेऽस्यिषे ता + मेतिप्रथिवयर्भन्तदेहाया-
मपिपति. भीमसेवकादेवकादीयकाप्राप्तभूमिद्विभान्नपकादिभौत्वापूर्वम् कायां निवसते।
पर्वतायेः । तथा च अथकायान् भिन्नं उतिपायान् भिन्नं निवायकायान् च भिन्नं चत्वार्येवम् दीव-

प्रकाशः दीपकाः पूनोपदिष्टाः प्रकाशः अथवा दीपप्रकाशनामा चत्वारः कृतोऽपुष्टितो बुद्धिपूर्वकं
व मन्त्राख्यात इत्यर्थः ।

इत्थं ब्रह्मप्रकाशपरकप्रकाशः राजराजंकरक
कीर्त्तनीयार्थदानुमेयकविरचनप्रकाशके माधवाये ।
कल्याणम् प्रवृत्तः परपरवद्विराजंका माधवाये ।
मूलं मूलकं चत्वारंकरकमिष्ट परं मलि मन्त्रेवमायं ॥ १ ॥
प्रकाशः चत्वारः प्रकाशः अपुष्टितो रजाकरे कृतो
मूलं मन्त्रिनरहितमिष्टिते चत्वारंकरकं इति ।
तत्त्वं चत्वारंकरकप्रकाशके दीपप्रकाशे कृतः ।
कृतः ब्रह्ममन्त्रः प्रकाशिततराजं काश्चन मिमंता ॥ १ ॥
माधवायै मूलं कृतानुमृष्टितादिना चत्वारम् ।
दीपप्रकाशकर्तुमीषावायं कृतमप्यसि ॥ १ ॥
दीपप्रकाशे च मन्त्रोऽसि चत्वारं ब्रह्मप्रकाशेऽपि मन्त्रोऽसि मन्त्रः ।
ब्रह्मप्रकाशेन विना न मूलं दीपप्रकाशे भविता प्रवेष्टः ॥ १ ॥
चत्वारोऽप्योक्तमन्त्रो कृतो मन्त्रमन्त्रो मन्त्रा चित्तोऽप्योक्त-
मन्त्रं प्रेममिष्टितं चत्वारंकरकम् । कृतोऽप्योक्तं मन्त्रः ।
चत्वारं कृतोऽप्योक्तमन्त्रं मन्त्रमन्त्रमन्त्र-
इत्यादिचत्वारं मन्त्रा निवसता ब्रह्मप्रकाशः कृतः ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीमन्मन्त्रिनिष्टमन्त्रिनिष्टदीपप्रकाशविष्णुमन्त्रब्रह्मप्रकाशः
चत्वारम् ।

विषयः । कृतदीपप्रकाशविष्णुमन्त्रादीनां प्रवृत्तीकरणम् ।

No. 2057. योगशास्त्रम् । Substance, country-made paper, 11½ × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 126 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India ; also another copy at Murshidābad, Jāpharaganj, Gopāladāsa Mahanta. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Yoga-śāstra. A brief exposition of the Yoga aphorisms of Patañjali. The codex is defective, and the name of the author of the work cannot be made out.

Beginning. (वाचस्पतं नास्ति) । धित्तोत्तरापावाभावात् अविम्व्यक्तम् (१) संज्ञ-
प्रसादाद्युत्तराविरति-भाविदर्शनाद्युत्तराविरतिप्रमाणम् ।

End. कैवल्यं कल्पप्रतिष्ठा वा चित्तिप्रतीतिरिति ।

Colophon. इति योगशास्त्रे कैवल्यपादचतुर्थे । समाप्तः ।

विषयः । पातञ्जलयोगसूत्रनाम्नोपनिषदीधुनायंका संक्षेपे कथनम् ।

No. 2058. योगमणिप्रभा वा पातञ्जलयोगसूत्रवृत्तिः । Substance, coun-
try-made paper, 11½ × 4½ inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Extent,
1,134 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta,
Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Yogamani-prabhā. A commentary on the Yoga aphorisms of
Patanjali. By Rāmananda Sarasvatī, pupil of Govidānanda. It follows
the Pātanjala-bhāṣya.

Beginning. वन्दे श्रीवाचस्पत्यं पुराणपुत्रं चरि ।

प्रकृत्या हीनत्वा चूर्णं योगेश योगदायिनम् ।

पतञ्जलिं सूत्रज्ञानं प्रकृत्य वाचं नृपिं भाष्यज्ञानं भक्त्या ।

भाष्यानुगो योगनिरूपणायां इति विद्यायां विद्या भक्तिम् ।

एव कल्पं भक्त्या पतञ्जलिः प्रेक्षावत्प्रकृत्या ज्ञानप्रतिपाद्यं दर्शयति ।

अथ योगानुशासनम् ।

End. वक्ता सं प्रसादमिरतः सा वाच्यं नृपेरिहम् ।

नृपं नवाकनां हीने कतचित्त्वं कथयितम् ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसवरिण कणाचार्यभेदिन्द्यान्न्दमनवत्पूज्यपादशिर-
शीरामानन्दसरस्वतीकृतौ पातञ्जलसूत्रवृत्तौ योगनिरूपणायां कैवल्यपादचतुर्थे । समाप्तः ।

विषयः । पातञ्जलयोगसूत्रस्य भाष्यानुगतवाक्यम् ।

No. 2059. यथापद्यविबोधकः । Substance, country-made paper, 9 ×
4½ inches. Folia, 118. Lines, 8—10 on a page. Extent, 3,720 ślokaś.
Character, Nāgara. Date, Sm. 1767. Place of deposit, Calcutta, Govern-
ment of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Pathyápathya-vibodhaka. On diet and regimen. By Kaya-
deva Paṇḍit, a Vadya by caste.

Beginning. बभेकं विशुद्धं विभवन्नरत्नं क्षमोऽथैकदेतुं
 त्रयं बभेताच्च भवन्नरति यथा विश्वमेतद्विनाशं ।
 यथा भवन्नरत्नात् प्रभवति पुनश्च सर्वकार्येषां निधिं
 कर्तुं तं देववन्द्यं सूर्यदुर्जनवरस्वाराचारं नमोऽस्तु ॥ १ ॥
 भारद्वाजपवित्रमोचतिष्ठतः श्रीपद्मनाभोऽभव-
 देदवाहनिनाटकानमकचः सङ्कारचारद्वयः ।
 तत्पुत्रो मुक्तभूषितः समभवत् श्रीमाधुमाना भिवन्
 येन प्राप्स्येते नन्दैरपद्यतोऽगौ सर्वविद्यः स्वयः ॥ २ ॥
 तत्पुत्रः केवदेवोऽसि वैद्यशास्त्रविशारदः ।
 मधिरत्नाकरैः येन कृतोऽप्यो नाम सागरः ।
 नागरत्नाकरोत्तमां प्रत्याकाशं रसादिषु ।
 यन्मार्गं क्षिपते तेन यन्माधवविशेषकः ॥ ३ ॥

End. योजः कानिर्वक्तुं पुष्टिपुष्टिपुष्टयः क्षतः ।

Colophon. इति श्रीवैद्यदेवदेवपट्टिनिश्वरचिते यन्माधवविशेषके भिवन्मोऽस्तुः
 सम्पूर्णोऽयं ।

विषयः । यन्माधवविशेषकः ।

No. 2060. **Nyáya-kusumánjali-prakarana.** Substance, country-made
 paper, 13½ x 6½ inches. Folia, 37. Lines, 13—14—15—18 on a page.
 Extent, 2,358 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
 Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Correct.

Nyáya-kusumánjali-prakarana. A polemical disquisition on
 the existence of God, refuting all atheistical doctrines. By Udayana
 Acháraya. The work comprises a metrical portion, and a prose para-
 phrase. The former has been published with a translation into English
 by Professor E. B. Cowell. The latter is scarce. The codex under notice
 contains both the parts.

Beginning. अन्तश्चरतः कर्मा परिमलमोहोदयमोहोदये

विशुद्धा न विमर्दनेऽनन्तरवपकस्याधीकम् ।

ईमल्लोप निवेदितः पदभेदे भङ्गावगमं धन-
 येते। मे रत्नमविज्ञानमयः व्यापकमाज्ञाभिः ॥
 कर्मोपवर्तयोर्योगं मानवनि जयीविषः ।
 बहुपात्रिमवाच्य परमाका विद्वत्तमे ।
End. एतत्तु नीतिमुत्तमाज्ञाभिः रत्नमज्ञी-
 वेदाद्येदृषि च दृष्टिमानयो ह्ये ।
 मे वा ततः किमनरेन्द्रोदीर्गवकु
 प्रीतोऽस्तमेव पदधीतमनयेन ॥

Colophon. इत्याचार्यनीमदुदयविरचितव्यासकुमुदाज्ञाभिः प्रकृतं समाप्तं ।

विषयः। ईश्वरे विप्रतिपत्त्यानां चार्थाद्य-नीमाद्यक-सौमन-दिगम्बर-वाङ्मनां यनं चीन-
 दुदयनाचार्येणानेन मय-पद्योभयक्षणेन प्रबन्धेन निराकृतं ।

No. 2061. यजुर्वेदज्ञः। Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 81. Lines, 11—12 on a page. Extent, 2,065 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1811. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yajurvallabha. This is a part of the 'Āhnikā-paddhati,' a comprehensive work on the duties of householders. By Viṭṭhala Dīkshita. The part under notice comprises three chapters, and treats of, 1st, daily religious duties, 2nd, the sacraments, (*saṁskāras*) 3rd, Ādhāna or domestic fire worship. All those have been treated according to the rules of the Yajur Veda.

Beginning. येनियो च प्रवक्ष्यामि वृद्धाकाशे समागतम् ।

+ + + + + पश्येद्देवकीमन्दनं हरिम् ।

अस्मान्मु कथां हरिपात्राक्षिणं प्रवर्तनं मया ।

संस्कार-दीपावसथ्यं विधिः काशीरक्षं मये ।

End. ततो माञ्जुसमोदयं ईश्वरयोगम् । इत्याद्यवस्यवदतिः समाप्ता ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुसहस्रनामविद्यापात्राक्षिणपदतो यजुर्वेदमाञ्जुसमोदय-
 व्यापारं उपरिहरं नाम हत्तीवः अष्टः समाप्तः । १ ॥

विषयः। अथ अष्टपदं वर्तते तत्र प्रथमे यजुर्वेदोपाक्षिणपदप्रयोगः । द्वितीये यजुर्वे-
 दाज्ञासंस्कारप्रयोगः । तृतीये यजुर्वेदोपाक्षिणपदमाञ्जुसमोदयप्रयोगः ॥

No. 2062 **हौत्रिकपद्धतिः, यजुर्वेदोक्ता ।** Substance, country-made paper, 8½ x 4 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent, 592 slokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1705. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Hautrika-paddhati. A guide-book for the performance of the Hautrika or fire sacrifices according to the Yajur Veda. Anonymous.

Beginning. होत्रं करिष्यन् संवत्स्रं प्रविश्यावसवनीयं ।

End. चावो वा तदुपांशु तदुपांशु ॥

Colophon. इति यजुर्वेदोक्ते होत्रिके पद्धतेऽध्यायः ।

विषयः । यजुर्वेदोक्तहोत्रिककर्माप्रवहणं ।

No. 2063. **देवीमाहात्म्य-टीका ।** Substance, country-made paper, 15 x 4 inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,598 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lalagola, Post Dighāpati, Zilā Rājāsāhi, Bābu Tārānātha Rāya Chaudhuri. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Devīmāhātmya-tikā. A commentary on the Chāṇḍī section of the Mārkaṇḍeya Purāṇa. By Śaṅkara Śarmā.

Beginning. श्रीदुर्गायाः पदं ममा श्रीमन्महेश्वरयोगेण ।

देवीमाहात्म्यटीकोक्तं निबन्धं त्रिष्टुप्मन्त्रात् ।

एवं भगवद्वाहदायकमनेः त्रिषो जैमिनिर्नाम कुम्भारतविषये सन्निवृत्तमना मार्कण्डेयं
मनुष्यात्म्यं मे कुम्भारतविषयेऽस्मत्पुत्रो दूरीक्रियमानित्यवदत् । — — — — —

— — — पत्रिक क्रमः—मार्कण्डेय उवाचैवादि ।

End. सावर्णिर्भविता मनुजिनि युष्मदहनिः हसःसि शीतयति हन्तदावसवमात् ।

Colophon. इति देवीमाहात्म्यटीका समाप्ता ।

विषयः । मार्कण्डेयपुराणोद्देवीमाहात्म्य-टीका ।

No. 2064. अमरकोषभाषा । Substance, country-made paper, 15 x 4 inches. Folia, 250. Lines, 6 on a page. Extent, 5,906 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lālagola, Post Dighāpati, Zilā Rājāsāhi, Bābu Tārānātha Kāya Chaudhuri. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Amarakosha-mālā. A paraphrase of the 'Nāmalīṅgā nuśāṣana' of Amara Siṅha. Author's name not made out. The work has been written in accordance with the rules of the Kalāpa-vyākaraṇa.

Beginning. अमरकोषभाषासमीपार्थं वचनम् + + इत्थं विरीजं ।

निर्वाहयोग्यं संस्कृतशब्दां निरूप्य कुर्वीमरकोषभाषां ।

अथावा वचनः कस्मिन् निरूप्यः प्राप्तिरिति ।

नवावि माहतां वनः कस्य कायावतुहरे ।

अथ अमरकोषे लिङ्गप्रातिपदिकविभक्त्युपासार्थं अजीहदेवभाषाः शेषोपदेष्टव्यं
वचनं इत्येवमिति वक्ष्येति । ये शीराः स विष्णुः सेवसां भवद्विरिति शेषः । इत्यादि ।

Colophon. अमरकोषभाषायां नाति ।

विषयः । अमरकोषभाषायां ।

No. 2065. दत्तकविवेकः । Substance, country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lālagolā, Post Dighāpati, Zilā Rājāsāhi, Bābu Tārānātha Rāya Chaudhuri. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Dattaka-viveka. A summary of the laws relating to adoption. By Sūlapāni. It is one of several treatises the author wrote under the generic name of *Viveka*. He lived in the middle of the 12th century, and was a judge in the court of Lakshmana Sena, of Bengal.

Beginning. अथ दत्तकविवेकः । नव शास्त्रवत्तयाः ।

दत्तकानां विना वा च व पुत्रो दत्तको भवेत् ।

ननु । नाता विना वा दत्तानां वनक्ति पुत्रभावदि ।

वदन् प्रीतिचंपुत्तं व पुत्रो दत्तितः सुतः ।

प्रीतिचंपुत्तमित्येव वयोऽधिकपुत्रद्वये पुत्रावुक्तत्वेना ज्ञापितम् । इत्यादि ।

विषयः । दत्तकपुत्रपुत्रकर्मवृत्तादधिकारादिनिवृत्तम् ।

विषयः । महाभारतकालीनस्य वायानम् ।

Sākta-krama. A summary of Tāntric rituals. By Purnānanda Paramahansa. The work is divided into 7 chapters, and treats of all

the leading rites and ceremonies which the followers of the Śākta sect of the Trāntrics are required to perform.

CONTENTS: I. Proper place for Ekaliṅga. The Kūrmachakra diagram. Corpses, their varieties. Internal worship. Offering of water to the manes. Offering of Arghyas. Rosaries. The great internal worship. The great yajna.

II. Classification of worshippers. *Divya* or Celestial class. *Vira* or heroic class. *Pashu* or animal class. Listening, contemplation, &c. Means of knowing one's self. True knowledge. Conduct of the class called *China* or Chinese. Duties of Kaulas. Rules regarding the five M.'s S'akti defined. Routine of Kaulas. Duties on particular occasions.

III. Worship of virgins of different ages. Sacrifice of she-jacksals. Worship of Kula. Recounting of rosaries. Sanctification of rosaries. Drinking for pleasure prohibited. Worship without spirituous drinks condemned.

IV. Purification of articles of worship. Identity of one's self
Articles of worship derived from bastards, &c.

V. The rite of Vijayá. Hermitage. Worship of snakes. Form of Kámakalá. Secret worship. Purificatory rites. Rites on cremation grounds. Rite called Nila.

VI. Rites for becoming vira. Worship of Śakti. Praise of nonduality.

VII. Diabolical rites for causing stupefaction, subjugation, &c.
&c.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीपद्मसूक्तं ॥

पुष्पमन्द्यवतिष्ठत्येति द्विष्येति चान्दमन्त्रात् ।

मीदीचान् वपादवत्तुमस्य भावात्तयो विद्यंते

हेतुज्ञानविवाहनाथ विदुषामनोदसंख्ये ।

सद्यसादे'मद्यापद्ये प्रातः मिरसि निद्यांते ।

पूर्वेन्द्रमण्डलपथे शुक्लस्यटिकसन्निभं ।

मन्त्राजलोचितं ज्ञानं परदाभयवाचिजम् ।

सन्ध्यातं निजमुरं वायव्येनावयोधितं । इत्यादि ।

End.

प्रसन्नः सैव मोक्षय। कुलीनैः सिद्धिरेतये ।

भावपुद्गालविं धीयः कृतपुद्गालविं तथा ।

तत्राप्युक्तानि चोक्तानि वीर्यवतीरन्यथा ।

কুতারাৎ প্রভবত্ বাবদীশংখিনা ।
 কবচাৰ্জ্যকামত্ কবচানন্দীশংখ ।
 মুকুতাশ্চ সৰ্গ শ্রীমা কামীনন্দ কুতারাৎ ।
 দুর্গামন্দীশ মিথিবা সৰ্গ বীৰশিখাশ্বরে ।
 ১৭৭৬ সাল ১২০৬ চন্দ্রাব্দে মঙ্গলবারে ।
 মিত্রকল্পকলাবারে শ্রীমদ্রতনকল্পম ।

Colophon. ইতি বীৰশিখাশ্বরচরিতবিবরণে শ্রীমদ্রতনকল্পমঃ ॥

বিবরণঃ । ১৭৭৬ চন্দ্রে,—১৭৭৬ সাল ১২০৬ চন্দ্রাব্দে । দুর্গামন্দীশচরিত ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । সৰ্গবিবরণঃ । কামীনন্দবিবরণঃ ।
 মুকুতাশ্চবিবরণঃ । বীৰশিখাশ্বরবিবরণঃ । মঙ্গলবারে ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—দ্বিষাশিখাশ্বরবিবরণঃ । দ্বিষাশিখাশ্বরবিবরণঃ ।
 বীৰশিখাশ্বরবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—কুতারাৎবিবরণঃ । কুতারাৎবিবরণঃ ।
 কুতারাৎবিবরণঃ । কুতারাৎবিবরণঃ । কুতারাৎবিবরণঃ ।
 কুতারাৎবিবরণঃ । কুতারাৎবিবরণঃ । কুতারাৎবিবরণঃ ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—দ্বিষাশিখাশ্বরবিবরণঃ । দ্বিষাশিখাশ্বরবিবরণঃ ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—বীৰশিখাশ্বরবিবরণঃ । বীৰশিখাশ্বরবিবরণঃ ।

১৭৭৬ চন্দ্রে,—কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।
 কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ । কবচাৰ্জ্যকামবিবরণঃ ।

No. 2068. পুরাণসর্বস্বা । Substance, Palm-leaf, 40 x 2 inches.
 Folia, 325. Lines, 4 on a page. Extent, 8,910 ślokaś. Character, Bengali.
 Date, Sk. 1677. Place of deposit, Vite, Post Deṅgápáḍá, Zilá Rájásáhi,
 Bábu Lakshmikánta Ráya. Appearance, old. Verso. Correct.

Purāṇa-sarvasva. A miscellany made up of extracts from the
 Purāṇas with comments thereon on history, geography, civil polity,
 various forms of worship, &c. By Goyardhana Páṭhaka. It was compiled
 under the auspices of a Bengali zemindar of the name of Śrīastya, who

had the title of Khan, in the year 1396 S'aka. This work is quite distinct from the one of this name noticed under No. 333 (I, 188).

Beginning. (प्रथमपदं नादि ।)

विद्यायां तु महाप्राज्ञः विद्वान् बुद्धः सुखदा ।
 वेदोक्तं दानवभीक्ष्णं यन्मा विप्रसहसिकः ।
 ब्रह्मणादी पराज्ज्ञानः जगदिर्मुनि कुर्वन्कः ।
 आचार्योऽप्यविद्योपशम कश्चानाद्य नवीपतिः ॥ इत्यादि ॥

End.

एतत् पुनं वनात् जगदधिदिनं कारितं सत्त्वाने-
हंनैमैवैविधानैरनुदिनमधिषं पश्चिमात् पूजयित्वा ।
सर्वेषां पुराणं परमशुभकरं श्रुत्वां श्रुतयेऽस्मिन्
प्राच्यार्द्राक्षय्यादिपञ्चमभुक्त्वाष्टुत्तमाश्रमाब्दे ॥
भीमद्वौकमभीमद्वौपतिपतिप्राप्तप्रसादाद् यः
पुत्राः प्राप्तामकर्मणोऽतिपद + + + भीमानाहुता ।
पत्न्या भीष्मभरान्नानपदवीं कृत्वा परामश्रुते
जीवावर्त्तयेत्परमरा कुलचरो भीरो जमीरो मुपैः ॥
पुराणसर्वसमिद्धं प्रसन्नादकारि मेव सर्वमपाठयेत् ।
मनोरतं पञ्चवर्ता जनानां भीमसत्त्वान्न सः प्रसादं

Colophon. इति पुराणसर्वसं समाप्तं । शुभमस्तु भवार्था १९०० ।

विषयः । विविचपुरासकारमाह्वय विधिर्द्वितीयः चम्पराजः । तत्र द्वाविधिवत्कथनं । ध्रुवम-
 कोषवर्धनं । विद्येवैव भूमीसुखीर्णं । ज्योतिर्मन्त्रसप्तविधेरन्तर्गतादिकथनं । श्रीचैत्रकरावि ।
 तत्र विद्येवैव अज्ञानाद्याह्वयकीर्णं । तर्पणप्रकरणं । दानप्रकरणं । व्रतप्रकरणं । जलदानप्रकरणं ।
 आभयप्रकरणं । भक्तिप्रकरणं । सत्यप्रकरणं । अक्षिप्रवेपप्रकरणकथ । प्रत्यागदिप्रकरणं । वारा-
 णसीनाद्याह्वयं । नवनाद्याह्वयं । जमनाद्याह्वयं । अष्टादशमहापुराणसप्तविधिकथनं ।
 भारतखण्डकथनं । रामायणखण्डकथनं । चातुर्वर्ण्यमनुशासनधर्मनिरूपणं । तत्र शान्तात्मनः
 परिभाषाकथनं । धर्मलक्षणकीर्णं । धर्मवर्णनः । ब्राह्मणमाह्वयं । ब्राह्मणादीनां जीविका-
 दिनिरूपणं । धर्मसङ्ग्रहनिरूपणं । दशविधसंस्कारकथनं । विद्यादानविधिकथनमनुष्ठेय त्रिविधादि-
 कथनकीर्णं । अग्निवाहनविधिः । ब्रह्मचारिविधिः । श्राद्धविधिः । तत्र कीलकविधि-
 कथनं । पुत्रवक्तव्यं । दारानुष्ठानविधिः । आभयआवागमविधिः । अग्निहोत्रादिविधिः । वि-
 पमंश्चिन्तनविधिः । विद्येवैव प्रातःस्तवाद्याह्वयकथनविधानं । विद्येवैव शिवकुर्यादिवृत्ताविधि-
 कथनं । भक्तिप्रकरणं । व्रतप्रकरणं । वाचाप्रकरणं । अष्टविद्यादिकथनकीर्णमथ । दुर्गापूजा-
 प्रकरणं । अष्टादशवारवादिमाह्वयं । जीवामाह्वयं । विष्णुसहस्रप्रकरणं । सूर्यवन्दनवादि-

माहात्म्यः । वेदेवादिविधिः । विन्यासादिविधिः । आतिथ्यादिविधिः । भोज्याभिक्षादिप्रकारः । व्रत
 आदिविधिः । साध्वीचर्याकथनं । जीर्णं अधिपारादिकथनं । जीर्णं व्रतप्रकरणं । वाद्यप्रका-
 रविधिः । यतिचर्याकीर्तनं । वेद्यशास्त्रकथनं । तत्र विज्ञेयत आसन-ध्यान-धारणा-शलाकाभादि-
 लक्षणकथनं । वाद्यप्रकाशनीताकथनं । धर्मशास्त्रकथनं । विद्वदेन राजनीतिकीर्तनं । जीरणा-
 दिकामात्राकथनं । अष्टादिविधिप्रकरणं । तत्र विद्वदेन विचारप्रकाशकीकथनम् । परीक्षा-
 विधिः । दण्डविधिः । सामान्यदोषीतिशारकथनं । कर्मव्यवसायप्रकरणं । काव्यप्रकरणं । धनु-
 र्वेदकथनं । मनुस्मृत्यादिकथनं । मरकतादिरत्नपरीक्षाविधिः । वेद्यानुसन्धादिकथनम् ।
 पुष्पादा-कर्मोत्तम-दुष्कृत-वधिरागादिरत्नपरीक्षणं । सौदम्यकरविधिः । अथ वज्रविधिसौभाग्येद-
 शादिकादिप्रकरणं । वाङ्मयिकप्रकरणम् । जलविधिक्रियाविधिकथनं । अथपरीक्षादिविधिः ।
 व्रतप्रकरणम् । माटाप्रकरणं । यन्त्रप्रकरणं । राजप्रकरणं । आतिथ्यप्रकरणम् । हस्तपत्रविधिः ।
 विद्वद्विधिः । वेदिकानुसन्धादिप्रकरणविधिः । धर्मशास्त्रादिप्रकरणम् । भूतार्थादिमध्यस्थानिकप्रकरणं ।
 ज्ञानुत्तमप्रकरणविधिः । अथ हस्तप्रकरणं । उद्योगविधेयः । रुद्राष्टादिकप्रकरणं । वाद्यप्रकरणं । वस्तुस-
 र्वात्मनसरादिप्रकरणविधिः । आहोतप्रकरणं । दानप्रकरणं । प्रायश्चित्तप्रकरणं । महादानप्रकरणम् ।
 संवत्सरकालविधिः । दुर्गोत्सवविधिः । वज्राभिरामप्रकरणं । पञ्चक प्रकरणं । पुनाद्यादिप्रकरणम् ।
 पञ्चमीकल्पे मासपक्ष्यादिप्रकरणविधिः । कालदशादिलक्षणकथनं । विषयविधित्वा । एकादशादि-
 व्रतविधिः । वैश्वानरप्रकरणं । व्रतश्रुतिप्रकरणं । भविष्यकथनं । प्रजादशरिचकीर्तनम् ।

No. 2069. **দানরাজাচর**. Substance, Palm-leaf, 19 x 2 inches. Folia, 129. Lines, 6 on a page. Extent, 2,304 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1707. Place of deposit, Lalora, Dighapati, Zila Rajasahi, Babu Taránátha Ráya Chaudhuri. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Dāna-ratnākara. A summary of the laws relating to the consecration of various kinds of gifts. By Chandes'vara Thakkura, minister of war and peace, and son of Vires'vara, who held the same office under some king or other whose name is not given. The author says he compiled the work after performing the rite called *Tūlīpurusha*, on the banks of the Vāgvatī river in Nepal. The work is one of seven which he compiled under the generic name of *Ratnākara*. The specific names of the others were *Kṛitya*, *Vyavahāra*, *Suddhi*, *Pūjā*, *Fivāla* and *Grihasṭha*, treating severally of periodical rites, Judicature, purification, worship, inheritance, and domestic duties.

Beginning. ननु पातु लोकं सर्वं त्रयोः प्रियासुखनिर्भीक्ष्णम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

उद्दिष्टाभोजनार्थीयऽस्य ऐमही कुमर।वे सद् मे-

वशीकृतमन्त्रोपपत्तिविमलद्वयैः प्राचयेत्प्रजापतां ।
 कर्त्ता विमलपराः कृतमन्त्र कर्त्ता वै महादानदानैः
 श्रीमन्मन्त्रोपपत्तिं रचयति वशिष्टं दानरत्नाकरं च ॥
 श्रीमन्मन्त्रोपपत्तिः । मतिमतामेव प्रवृत्ताः
 वैवाहाकिकर्म्मविवाहाकविना चर्म्मेषु दुःखादिना ।
 वाम्ब्याः वरितकटे सुदुर्गोपायं रचयतां शुभैः
 मार्गैः नाति वयोः प्रपुष्पसमये दत्ताकृतपूजनाः ॥
 यथा दानानिरेकेषु क्षेत्रे विभिन्नमोरचः ।
 कल्पद्रुमः पारिजातः कामधेनुः कश्चित् कश्चित् ॥
 चण्डोक्तमपि यद्वान् कृत्यरत्नाकरे पुनः ।
 मातादिस्तत्त्वसामर्थ्यं नैरवानुदीरितं ॥
 दानविधि + + दानसकलम् निरूपय ॥
 देवादेव + रत्नोऽप पापाकां कथनं ततः ॥
 महादानानि चर्म्माणि ज्ञेयानि चर्म्ममन्त्रान् ।
 चर्म्मादिर्ज्ञेयदानानि नृक्षेत्र्यादि कानि च ॥
 तेषां सकलेषु दानं तेषां चर्म्ममन्त्रान् ।
 उपलब्ध्याग्निने तद्दानं भूमिदुर्गयोः ॥ इत्यादि ।
 माययो विनायकः कथराट् कुबेरः ।
 यथा वा दिव्यजाः कार्यास्तथापि कथयामि वै ॥
 यद्द्वारं यथाकं तदा देवीं तप प्रतिष्ठायते ॥
 मायकं मायकं कुर्याद् द्वाराभ्यां मध्यतः स्थितं ॥
 यः यद्द्वारमवस्थितकर्मरघुप्रवीर-
 जीमूतवाचमदधीचिप्रिणीम् विधिम् ॥
 दीर्घोर्द्ध्वनिश्चितचरितानाचरणी-
 राखे चर्म्मं विमितमायमस्तुष्टिः ॥
 मग्नाः चेषमचार्ये यदुमती येनोदुता लीलया
 विध्वस्तमिवैरिषः क्षितिभुजां कृच्छीः समासादिना ।
 दत्तः कर्मठकोपयोः विमिषये चलोत्तरेदोषवै-
 र्म्यं क्षाम्युद्वाय देव विचित्रः श्रीदानरत्नाकरः ॥
 श्रीकृत्यदानवचरश्चरिषूणाविनादेव तथा मध्यमे ।
 रत्नाकरा चर्म्ममन्त्रे विमलाः कृत्याकृतपूजनेन च ॥

End.

विषयः । दानविधिनिरूपणं । दानसकयस्वीर्णनं । देवादेवनिरूपणं । पापविनिर्णयनं ।
मन्त्रादानविधिः । ग्रन्थसाक्षादिकवर्णनं । मन्त्रसाहचिकविधिः । मन्त्रचतुष्टयसाक्षादिकविधिमा-
नवर्णनं । शिरस्त्रासमन्त्रादानविधिः । एवं मन्त्राक्षरदानं । कल्पपादपदानं । शेषपादपदानं ।
कान्धेनदानं । शिरसाक्षरपदानं । पञ्चसाक्षरदानं । इक्षिणीदानं । विश्वपञ्चदानं । कल्पकला-
दानं । पञ्चामरदानं । रत्नधेनुदानं । मन्त्राभूतवडदानं । पञ्चपुराणीयमन्त्राक्षरदानं । शिवाय
धेनुशेषपादपदानं । निक्षेत्रोक्तमन्त्रदानं । वर्णनदानं । क्षयसाक्षरदानं । मुक्ताक्षरदानं । क्षयश्री-
पादपदानं । निक्षेत्रपादपदानं । हस्ताक्षरदानं । रत्नाक्षरदानं । रत्नसाक्षरदानं । मकराक्षर-
दानं । मुकुटधेनुनिक्षेपसाहचिकदानं । उभयवैष्णवीदानं । वरद्वयदानं । कल्याणिकदानं ।
भूमिदानं । सर्वदानं । विद्यादानं । मन्त्र छिन्नविधिः । विद्याधाराग्ररत्नविधिः । पञ्चसङ्ख्य-
विधिः । त्रयीमिकार्कविधिः । श्रीनरकहरिगृह्यसंज्ञेन मन्त्राभ्यामुर्विधकवर्णनं । शेषनीपवृत्ति-
मार्कविधिः । आर्द्रार्द्रादिकविधिः । शेषमन्त्रविधिः । पाठक्रमविधिप्रवचनम् । आरोग्यदानविधिः ।
आयुर्वेदानविधिः । द्विजस्त्रापनविधिः । कल्पदानविधिः । अक्षदानविधिः । मातृदानविधिः ।
आनुदानविधिः । निक्षिदानविधिः । मन्त्रपदानविधिः । अन्तर्द्वयोक्तदानविधिः । वनमन्त्रपदान-
विधिः । काकपत्रपदानविधिः । देवसाक्षरदानविधिः । पाणीक्षयनकामादिविधिः । हस्तादिमन्त्रा-
विधिः । आपनदानविधिः । प्रतिपददानविधिः । मन्त्रम् ।

Āśauca-dīpikā. An epitome of the rules regarding personal impurity resulting from birth, or death, or other causes. By Viśveśvara Bhaṭṭācārya.

विशेषद्वय ५ अक्षय त्रिदशः श्रीचक्षुषिणा ।

নব নবু। শুভেদু বিমো দ্বাদশৈব দ্বাদশৈব কৃতিক। দ্বাদশি।

End. এতি দ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক। কৃতিকোদ্বাদশৈব দ্বাদশৈব।

Colophon. এতি দ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিকোদ্বাদশৈব কৃতিক।

বিষয়। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক।

No. 2071. কৃতিকোদ্বাদশৈব। Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 204 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Viśe, Post Deṅgápádā, Zilā Rājāsāhī, Bābu Lakshmikānta Rāya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Āśauca-saṅgraha. An epitome, like the last, on the subject of personal purification. By Chaturbhuja Mahāchārya.

Beginning. কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক।

End. কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক।

Colophon. এতি কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

বিষয়। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক। কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক।

No. 2072. কৃতিকোদ্বাদশৈব। Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 91 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Viśe, Post Deṅgápádā, Zilā Rājāsāhī, Bābu Lakshmikānta Rāya. Appearance, new. Verse. Correct.

Āśauca-vyavasthā. Another epitome on the same subject, as that of the last preceding No. By Rādhānātha Bhūsura.

Beginning. কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

কৃতিকোদ্বাদশৈবকর্তৃক কৃতিক।

एकस्या चतुर्थेऽपि श्रुत्वा तानेन लौकिके ।

देवं वैपद्यन् कर्म तत्र श्रुत्वा तु पश्ये ॥ इत्यादि ।

End. विनिष्ठाज्ञानिनोऽशौचं न क्षानदपरो यदि ।

ज्ञाना तदर्थं भुङ्गीत तदा पूर्वोक्तमाचरेत् ॥

इत्यग्रे वक्ष्यमाणोऽपि श्रीराधानाथकर्मका ।

विनिष्ठा वृद्धिदोषा वा दोषा वृद्धिर्भवन्वा ॥

विषयः । अनन्यतरस्योरभौधनिकपक्षः ।

No. 2073. सम्बन्धविवेकः । Substance, country-made yellow paper, 12 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent, 122 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vārīyā, Post Sīndā, Zilā Rājāsāhi, Paṇḍit Madhusūdana Śiromaṇi; another copy at Śāntipura, Paṇḍit Gopālalāla Gośvāmī. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Sambandha-viveka. On relationship prohibiting marriage By Ś'ūlapāṇi Mahāmahopādhyāya. The colophon adds the title *śchudiyālam*, the purport of which is not intelligible.

CONTENTS: Maidens fit for marriage by Brāhmanas. Sapiṇḍas defined. Kshatriyas and Vaisyas' claims to the gotra of their purohitas. Marriage with a *sagotra* invalid. Expiation for such marriage includes divorce. Prohibited marriage.

Beginning. ननेहदेवतापादमन्त्राध्यात्मनामर्चं ।

सम्बन्धविवेकायं श्रियते श्रुतवाचिना ॥

तत्र मन्त्रः । अमर्षिता च वा मातुलसमीपा च वा पितुः ।

वा प्रसूता द्विजालीना दारकर्मणि केदने ॥

अपमर्चः । वा मातुलमर्षिता समानमर्षिता न भवति इत्यादि ।

End. एतानां कल्याणमविनाशमनित्यैः । अन्त्यं वृद्धेभ्योऽपि ।

Colophon. इति मातृपितृसम्बन्धविवेकाध्यायस्य श्रुतवाचिर्विनिष्ठाः सम्बन्धविवेकाः समाप्तः ।

विषयः । द्विजानां विवाहवैधर्म्यकल्याणिकपक्षः । काश्चित्पञ्चमिकपक्षः । राजसूयवेक्षणोऽपुनः-
चित्तमपमानिकपक्षः । अनेवादिनिवादे प्रायश्चित्तानुष्ठानान्तरं परित्यागोपदेशकपक्षः । अ-
पिवाच्याकीर्णकपक्षः ।

No. 2074. परिभाषावृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 x 24 inches. Folia, 76. Lines, 8 on a page. Extent, 3,209 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zilá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Paribhāshā-vṛtti. An exposition of the meaning of the technical terms used in Saṁskṛit grammars of the Pāpini class, including the Kásikā-vṛtti of Jayáditya, the Nyása of Jinendrabuddhi and the Nyása. By Śiradeva.

Beginning. स्वरयति नवरामा भाष्यरामा प्रवक्ता

प्रथमब्रह्मिनदोषा स्थीतसङ्कोकचक्षा ।

विहितचित्तविचारा जायमानोपमान्यै

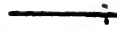
प्रभवतु परिभाषावृत्तिरावेवितैषा ॥

आज्जानतो विद्येवप्रतिपत्तिनं हि सन्नेहादुल्लसं । आस्मानादाचार्यपरम्परापदेभ्यो जन्-
येऽपि विद्मेवावज्जने भवति । न तु लज्जामात्र इति । इत्यादि ।

End. उत्पत्तिमत्त्वपि पदार्थेषु पदेषु सम्बन्धं न ज्ञातव्यमिति । तत उत्पत्ते भावप्रत्यय-
सामान्यमभिदधानि । सञ्जेति न क्रियासम्बन्धः ॥ १०१८ ।

Colophon. इति श्रीश्रीदेवकृतया परिभाषावृत्तौ जैनन्यायसूत्राः परिभाषाः समाप्ताः ।
समाप्तोऽयं पद्यः ।

विषयः । पाश्चिमीयपरिभाषासूत्राणां व्याख्यानं । तथा जिनेन्द्रविरचितन्यासापरमान-
येयकादिकादितिपञ्चिकाणां समुद्घातितानां न्यायसूत्रकपरिभाषायाश्च विवरदीवरवृत्तिनि ॥

No. 2075, काशिकाविवरणपञ्चिका, वा (काशिकान्यासः) । Substance, country-made paper, 14 x 3½ inches. Folia, ? Lines, 8 on a page. Extent, ślokaś ? Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zila Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Kásikā-vivarana-panchikā alias Kásikā-nyása. A commentary on the Kásikā of Jayáditya. By Jinendrabuddhi. The comment extends from the 2nd book to the 7th.

Beginning. समर्थः । परिभाषेवमिति परितो जाहता भाषा परिकाषा । तथा
चातं, परिभाषा पुनरेकदेशस्था कथं भाषं पकारेण्यपदीप इति । कथं पुनर्भाषे परिभाषे
मापिकार इति पदविधिवचनादिहृदिनि । इत्यादि ।

End. अथमहाकाव्यम् । देव ईश्वरि, अथमिहवति जितमिति इह वक्ष्यते ॥

Colophon. इति वेदविषयदेवीवाचार्थवीजिनेन्द्रवृद्धिपादविरचितायां अत्रिकाविवरकपञ्चिकायां अष्टमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ।

विषयः । अथादित्युक्तकाविकाविवरकपञ्चिकायां अष्टमाध्यायद्वितीयपादादर्थानां वाङ्मयम् ।

No. 2076. तन्त्रप्रदीपः । Substance, country-made paper 14 × 2, inches. Folia, 201. Lines, 5—6 on a page. Extent, 7,562 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1600. Place of deposit, Variyá, Post Sindhá, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit, Madhusúdana Ś'irōmaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Tantra-pradīpa. A gloss on the work noticed under the last preceding No. By Maitreya Rakshita, Mahámahopádhya.

Beginning. मातुः कृतादीत्येवोच्चारमात्रेण वर्तमानमेव विभक्तिरिति उच्चारकापदा-
नमात्रजन्यः । आदेश एव उच्चारण प्राप्नोति । इत्यादि ।

End. इति विद्वेज दीर्घभुक्तवारचक्षुः । आकाशे प्रत्यावतिवचनं तस्याभिद्वन्दादीनां दि-
कार्यं दत्तमादिति ।

Colophon. इति अथमहाकाव्यमन्त्रिनेन्द्रविरचितकृतौ तन्त्रप्रदीपेऽष्टमाध्यायः ।

प्रथमसू । मन्त्रेऽकारो न भवति शिवायत्याजने विधौ ।

वीनारामेव लिखितः अथ पाठाय समतः ।

विषयः । जिनेन्द्रविरचितकाविकाविवरकपञ्चिकायां अष्टमाध्यायद्वितीयपादादर्थानां अष्ट-
माध्यायपर्यन्तं वाङ्मयम् ।

No. 2077. स्मृतिचौमुदी । Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 156. Lines, 6 on a page. Extent, 2,906 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Sindhá, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Ś'irōmaṇi. Appearance, Fresh. Prose and verse. Correct.

Smṛiti-kaumudī. A dissertation on Smṛiti rites, penances, fasts, &c. By Rámakṛishṇa Bhaṭṭáchárya.

Beginning. प्रथमं रात्रिकालं भस्माशीर्षणम् ।

तन्त्रे रात्रिकालेन रत्यर्थं स्मृतिचौमुद

यस्य प्रायतनः सङ्कल्प एव कर्मफलानामुपपत्त्यादायै च एव भिद्यन्ते । तस्य साक्षात्कर्मणी-
भिः रचितं कर्म फलदायकमर्थमिति युक्ता परमात्मज्ञानमूलम् । इत्यादि ।

End. चेतो नोपवासवाचोऽपि । इत्यतोर्भुक्तयेव न भुञ्जीत कदाचन । इति उपनिषद् ।

Colophon. इति महाभारतवाक्यानीरामकृत्यमहाभारतवाक्येभ्यः कृतिर्योग्येति परिपूर्णम् ।

[illegible]

No. 2078. বেদান্তসারভাষ্যদীপিকা । Substance, country-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 3½. Lines, 6 on a page. Extent, 816 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vārāṇasī, Post Sīndā, Zilā Rājāsāhi, Paṇḍit Madhusūdana Śiromaṇi. Appearance, very old. Prose. Correct.

Vedāntasāra-bhāvārtha-dīpikā. A commentary on Sadānanda's Vedāntasāra, an epitome of the Vedānta doctrine. By Vedāntavāgīśa.

Beginning. नमो नृसिंहचरणमञ्जुष्याय नमः ।

वेदान्तसारभाष्येन्द्रीकां वित्तमोक्षम् ।

विहीर्षितस्य सख्यस्याविश्वपरिहनातिप्रसन्नमनाम् । त्रिद्वारपरिहातया च सादितं
 यत्नं त्रिधात्रिधाचै सख्यौ निवशति कथमिति । कथमनात्मनाप्ये इति सख्यः । वाप-

कवीर्यं वक्तुं कथयमानायाश्चामुपवादयति चरिदामन्यमिति । तत्र कथयं विविधं कथयत्ययं
महत्त्वम् । यत् कथयमेव इतरथावर्णकं—इत्यादि ।

End. तस्य प्रत्यभिज्ञमेव नित्यमिदमादित्यर्थः ।

विजयलो मुरोः पादरेकरोऽपूर्वभाषयः ।

तेषां चरित्रलिखके भिद्यतेऽनर्गलं ततः ।

छात्रमन्यमतिः कोदमुपचायाः पादं यथा ।

तथापि बुद्धिप्रवर्धकं कृता येनं यथामतिः ।

Colophon. इति नरचरित्रचरमकरन्दवेदिना श्रीवेदान्तवागीशेन कृता वेदान्तसारभा-
षार्थदीपिका समाप्ता ।

विषयः । चरिदामन्योमीन्द्रकृतवेदान्तसारप्रकरणस्य भाष्यात्मकम् ।

No. 2079. दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 78. Lines, 6 on a page. Extent 1,732 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1628. Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájásáhi, Pañdit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, very old. Prose. Correct.

Dáyabhága-siddhánta-kumuda-chandriká. A commen-
tary on Jimútaváhana's Dáyabhága, a treatise on the law of inheritance
as current in Bengal. By Rámabhadra Mahámahopádhya.

Beginning. अथेव प्रसूयायनमिति मन्मथेयं मनोमंथ्यायनारम्भमर्थं तदुद्धारकं मन्यद-
नय । प्रपञ्चात्मकमाचरन्त्यसमाविष्कराति मन्थादीनि । अत्रमन्दिर्होम—इत्यादि ।

End. तदेव निबध्नमिति तेषामेतद्दर्शनादनायासेन यथा आदित्येनदयं इति यत्त-
विधेति क्रियम् ।

Colophon. इति मन्थमन्थोपाशासनीराममङ्कना दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका
समाप्ता । अ.क.सं. १६०८ ।

विषयः । जीमूतवाहनकृतदायभागस्य भाष्यात्मकम् ।

No. 2080. आश्रयिवेकमाचार्यदीपः । Substance, country-made paper,
16 x 3½ inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100 slokas.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá
Rájásáhi. Pañdit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance old. Prose. Correct.

S'rāddha-viveka-bhāvārtha-dīpa. A commentary on S'ūla-pāṇi's S'rāddha-viveka, a summary of the rules regarding S'rāddha offerings to the manes. By Jagadīśa.

Beginning. प्रसन्नं नितां विपुलां विनेषां श्रीचन्द्राक्षप्रभवं तथैव ।

सन्नेहचर्यादिविवेकसम्भावार्थदीपं प्रकटीकरोति ॥

श्रीमता जगदीशेन कृतितत्त्वं विज्ञायता ।

श्रुतसकलतपस्ये श्रियते कौतुकं कियत् ॥

श्रिष्टप्रवृत्तिस्तुभूतं पञ्चसम्यक् प्रयोजनसाध विद्योक्तेति । धर्मशास्त्रीकृत्येन दधिदूषा-
कुरन्त्यायेन नक्षत्रमाश्रित्युत । इत्यादि ।

End. तर्हि नरकप्राप्तं ह्यपि इति पित्रदाने कलङ्कितित्यत्र वाच्यमिति ।
अर्थवादक विवाद इत्यर्थः । कर्मान्तरं प्रधानभूतमिति शेषः ॥

Colophon. (परिचयान्निष्ठचक्रवाकं नास्तीति)

विषयः । श्रुतवाचित्तन्त्रादिविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 2081. अधिकरणमात्रा । Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent, 1,255 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyā, Post Siṇḍā, Zilā Rājāsāhi, Paṇḍit Madhusūdana Śiromaṇi. Appearance, old. Prose Correct.

Adhikaraṇa-mālā. A dissertation on the rules regarding the performance of Vedic rites, and an exposition of the purport of the illustrative phrases ordinarily used in Smṛiti works. By Govinda Mahā-mahopādhyāya.

Beginning. यथावच्छेदुरनित्यसत्त्वावहेक-निदानभासतस्तन्निर्बन्धवासकः ।

अथस्तवकरोदिरिकस्यै-र्भासैव निरिच्छुद्धितस्तनोतु ॥

अनुरागिनां युधानां भूतकाये सुरमकतिनां ।

आज्ञानाधिकरणायां भेषिभ्योऽतिव्यक्तस्तनूदे ॥

अग्निशेषं कुर्यातीति सूयते तत्र चिन्तये किमिदं कर्मानाम उनाग्निदेवताकथनमुक्तिवा
जमिति तत्र पूर्वपक्षः इत्यादि ।

End. यथादौ कतिपयिकरणेन सक्तं तत्र किञ्च कलसामावाधिकरणेनेत्येकः ।

विषये विग्रहस्यैव पूर्वपक्षस्योपरं ।

निर्वचयति यथाह आलोऽधिकरणं कृतं ॥

Colophon. इति बुधवारकुशोद्भवमहाभारतवाचस्पतीनेष्विन्द्रकाविरचिताया उवाचा ।

[illegible]

No. 2082 **राजपत्रपत्रः** Substance, country-made yellow paper, 14 × 8 inches. Folia, 130. Lines on a page, 6. Extent, 2,900 śloka. Character, Bengali. Date, Sx 1326. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Verse. Correct.

Rāvāṇa-badhā. An epic poem, in 22 cantos, on the adventures of Rāma and his invasion of Ceylon. The work is so composed that the different cantos treat successively of the different topics of grammar of the Sanskrit language. The writing is in well-formed Bengali letters, differing in no respect from the Bengali writing by Paṇḍits of the last century. The leaves are all stained with water marks, and the colour of the yellow orpiment with which they are dyed is very much faded, bearing unmistakable testimony to the age of the MS. The colour of the ink is well preserved, except in the marginal notes written at different times by different persons. The name of the scribe is Puruṣhottama Deva Śarmā. The date of writing is Śaka 1326 = A. D. 1403. A facsimile of the last page showing the date is given in plate I.

The work is a standard text-book on grammar in Indian schools, and has already been printed several times, but the codex under notice is the oldest that has yet been discovered, and is worthy of notice

from the fact of its being remarkably correct and containing some new readings.

There are other circumstances in connexion with the codex which are worthy of note. The first is the name of the work. In all the modern MSS. of the work that I have seen the name of the book always appears to be Bhaṭṭi; and the six commentators whose works are accessible to me in Calcutta either call it Bhaṭṭi, or "an epic (*Mahākāvya*) on the history of Rāma." Nowhere is any specific name given for the work. European orientalists, commenting on the work, have invariably used the name Bhaṭṭi, without any doubt or qualification. The MS. under notice, however, gives the specific name *Rāvana-badha* or "the Destruction of Rāvana," and in the colophon of the Serampur edition the same name is to be met with, though it is not given on the title-page. The disuse of the specific name can be attributed to one of two causes; either the author left an only work to posterity, and therefore his name was held enough to indicate his work, as in the cases of the *S'is'upāla-badha* and the *Kirītārjunīya*, which are best known by the names of their authors Māgha and Bhāravi; or to the fact of there having been another work of the same name of great renown, the *Rāvanabādha* of Pravarasena, and the necessity thence arising for a mark of distinction.

The next is the name of the author. Commentators are very much divided in opinion about it. The MS. under notice makes Bhaṭṭi, son of S'ridhara Svāmī, to be the author. Its words are इति बह्मजीवाकचर्य-
धरामिन्दुनेर्भट्टिना कृतम् इति रावणवधे महाकाव्ये निरुक्तकाव्ये कृत-प्रदर्शने नाम
हार्तिभट्टिनः मतः। The oldest commentator, Jayamaṅgala, calls him Bhaṭṭi, son of Svāmī. His words are लघुं लघुं श्रीमयैकव विदुषः प्रदर्शितुं
श्रीरामिन्दुनः कविः भट्टिना रामकथावर्ध महाकाव्यं चकार। Haribara, the next in
age, follows his predecessor verbatim. Puṇḍarikāksha, the 3rd in order
of age, in his *Kalāpa-dīpikā*, calls the poet Bhaṭṭi, but gives no specific name for the work. The fourth, Kandarpa Chakravartī, calls
the work Bhaṭṭi, and the author Bhartṭihari. His words are अथ
नामकाव्यमहाकाव्याय श्रीमहर्षिकविना मन्त्रकण्ठशोभनम्। The fifth, Vidyāvinoda,
makes the author Bhartṭihari, son of S'ridhara Svāmī: अथ कविना श्रीधर-
रामिन्दुना महर्षिना समेयः। And lastly, Bharata Nalaka, who lived
at Kāncrāpārā in the Hooghly district, about 150 years ago, names
Bhartṭihari, but does not notice the name of his father: महर्षिनामकवि-
श्रीरामकथावर्ध महाकाव्यं चकार।

Turning now to the writers of this century, I find the opinion to be equally divided. Colebrooke, in his essay on 'Sanskrit and Prākṛit Poetry,' follows the later commentators, and says, "The author was Bhartṛihari, not, as might be supposed from the name, the celebrated brother of Vikramāditya, but a grammarian and poet who was son of S'ridhara Svāmi, as we are informed by one of his scholiasts, Vidyāvinoda. (Essays, vol. II, p. 116.) Professor Aufrecht, in his Bodleian Catalogue, speaks of Bhartṛihari, "*cujus liber grammaticus, minime vero Bhaṭṭikāvya memoratur*" (p. 175 b); but in his notices of the *Prañña-manoramā*, (p. 132 b), of the *Subodhā*, (p. 175 a), of the *Amara-kosha*, (p. 132 b), and of the *Sarasvatī-kaṇṭhābharaṇa*, he cites Bhaṭṭi. In the last named work both Bhaṭṭi and Bhartṛihari have been separately cited. Dr. Bhau Dāji observes that Bhaṭṭi "is popularly believed to have been a son of Bhartṛihari," (Journal, Bombay Branch R. A. S., 1862, p. 219.) Bohlen, reciting a tradition which says "Vikrama in fact got possession of the kingdom and took to himself Bhaṭṭi as prime minister," remarks, "in this again they seem to have gone wrong, confounding both persons and times. For there exists a grammatical poem called Bhaṭṭi Kāvya, describing at the same time the exploits of Rāma, which has been attributed to a certain grammarian belonging to a later age called Bhartṛihari, and from the name of this poem, I think, Bhaṭṭi seems to have been considered as the brother of this our Bhartṛihari." (Preface to his edition of the S'atakas of Bhartṛihari, p. 6.) In a note in the *Indian Antiquary* (I, p. 319) Pandit Seshagiri Sāstrī gives a story (noticed also by Bohlen) which says that "a Brāhmaṇ, named Chandragupta, had four wives, one of the Brāhmaṇ caste, another of the Kshatriya, the third of the Vaiśya, the fourth of the S'ūdra caste. They were called Brāhmaṇi, Bhānumatī, Bhāgyavatī and Sindhumatī. Each of the four bore him a son. Vararuchi was born of the first wife, Vikramārka of the second, Bhaṭṭi of the third, and Bhartṛihari of the fourth. Vikramārka became king, while Bhaṭṭi served him in the capacity of prime-minister."

A critical survey of these several diverse opinions shows that the balance of evidence rests with those who take Bhaṭṭi to be distinct from Bhartṛihari. The three oldest scholiasts take Bhaṭṭi to be the name of the author of the Bhaṭṭi kāvya, so does the MS. under notice,

which is 478 years old. The old authors cited by Aufrecht all cite Bhaṭṭi, and one of them, Bhojadeva, author of the *Sarasvatī-kaṇṭhā-bharaṇa*, who lived over a thousand years ago, quotes from the works of both Bhaṭṭi and Bhartṛihari, showing clearly that in his time they were believed to be two distinct persons and not one with two names. It would not be critical to set aside their opinion on the authority of the three later Bengal scholiasts, none of whom lived at an earlier date than 250 years from this time. Colebrooke avowedly followed one of these later scholiasts, and does not seem to have made any careful enquiry into the subject. Professor Aufrecht's quotations should have created in him a doubt on the subject; but they did not. On the same page (175) he has given the two names without a remark. Bhau Dājī, Bohlen and S'eshaḡiri S'āstri recognise Bhaṭṭi to be distinct from Bhartṛihari. The traditions quoted by them are at best of little worth, but they are, as far as they go, opposed to the later scholiasts.

Nor is it difficult to make out how the confusion has arisen. Bhaṭṭa is an honorific title, meaning a learned man or a professor, and its derivative form Bhaṭṭi is very unlike a proper name, and the later commentators felt the necessity of searching for something to replace it. How they fell upon Bhartṛihari it is not easy to guess. It may at first sight appear that they thought that Bhaṭṭi must be a corruption of some other word, and as *Bhaṭṭi* is the vernacular form of Bhartṛi the conclusion was drawn that Bhaṭṭi stood for Bhartṛihari. This is, however, not philologically correct, inasmuch as *Bhaṭṭi*, the corruption of *Bhartṛi*, takes the dental and not the cerebral t, and Bhaṭṭi is invariably written with the cerebral and not with the dental letters. To Englishmen, most of whom cannot pronounce the dental letter, this may not appear a serious objection, but to Indian scholars the distinction is so marked that it is difficult to conceive a confusion in this respect. There must have been some other cause, but I know not what it was. There is nothing, however, to preclude the use of Bhaṭṭi as a proper name. The diminutive of Bhaṭṭa would be Bhaṭṭi, and the young son of a Bhaṭṭa may well be called by the affectionate diminutive "the little professor" or "teacherling." Indian languages abound in such affectionate epithets, and they are not unknown in Europe. By long usage such epithets stick fast, and cannot afterwards be cast off. In many instances they have absolutely set aside

the names given at christening. It may be added that nick-names have often been used as proper names, and the question then naturally arises, is *Bhaṭṭi* the proper or the nick-name of the author, but there is nothing to decide it. It might have been the one or the other, but certain it is that it was the most popular name, and the author was best known by it.

The next question refers to the name of the author's father. The authorities quoted above give *Svāmī* or *Srisvāmī*, *S'ṛidhara Svāmī*, *Bhaṭṭi*hari and *Chandragupta*. The last two occur in apocryphal stories, and may at once be rejected as false. *Jaymaṅgala* is the oldest, and appears to be a very cautious and critical scholiast, and he gives the first name which may be accepted as the most authentic. *Svāmī* is certainly a title, but there is nothing to prevent its use as a proper name, and if we accept the *S'ṛi* which precedes it as a part of the name and not an honorific epithet, there would be nothing to object to it. It may, however, be more reasonably taken to be an abbreviation, or the use of the literary title instead of the proper name. The use of titles for proper names is by no means uncommon.

The poet at the end of his work gives a stanza in which he describes his patron who, he says, was king *S'ṛidhara-sena* of *Balabhi*. The stanza runs thus :—

कावलिद् विदितं मया वक्त्रभां श्रीधरसेनदेवपाकितावा ।

कीर्तिरियं भवनादौ नृपस्य सेनसुतः क्षितिपो यतः प्रमानाम् ॥ २९, श्लोक २५ ॥

"May this poem, written by me in *Balabhi*, the protected of the great king *S'ṛidhara-sena*, be to the glory of the king, since the king is the well-doer of the people."

The *Balabhi* here mentioned is obviously *Balabhipura*, the capital of the *Saurāshṭra* kingdom, and we know from *Wathen's* copper-plates that there were three *S'ṛidhara-senas* in the *Balabhi*, *Balahara*, or *Balarāis* dynasty.

The first of them reigned in A. D. 319. He was followed by *Silāditya I*, *Charagṛiha I*, and then by a second *S'ṛidhara-sena*. We have then a *Dhruva-sena* and then a third *S'ṛidhara-sena*. Which of these three kings was the patron of the poet cannot be made out, but there is no reasonable doubt that one of them was; and we may, therefore, safely place the time of our poet to be the middle or end of the fourth century A. D.

As regards the name of the father, the first idea suggested by this stanza is that the commentators confounded the patron with the father of the poet, but, seeing that S'ridhara in the case of the king is followed by the epithet *sena*, and in the case of the father by *Svámí*, it might reasonably be urged that S'ridhara the father was distinct from the king of that name. The poet has named the king, and the scholiasts have given the name of the poet's father. Any how it is obvious from the epithets assigned to him, and from the way in which he refers to the king, that the poet was not a king, nor the son of a king, nor a prime-minister. He was a Bráhmaṇ poet and grammarian of Balabhipura, and had no relation whatever to Vikramárka, Chandragupta, Vararuchi or Bhartṛihari. The time usually assigned to Bhartṛihari is the 3rd century of the Christian era, whereas my deductions bring Bhaṭṭi to the middle or end of the 4th century, showing a difference of about a hundred years—a slight difference in the case of oriental literary history, and by no means such as to prevent scholiasts of the 16th or the 17th or the 18th century from easily confounding the two authors.

Beginning. अशुद्धो विदुषमकः परमपः पुतान्वितो हृदयर इत्युदाहृतः ।

असौर्वरं भुवनचित्तमख्येन यं समात्मनः पितरमुपासन् स्वयं ॥

End.

कावलिदं विहितं मया वक्ष्यामी श्रीधरसेनमरेन्द्राक्षितायां ।

कीर्तिरियं भवतादत्तो ह्यस्य खेनहृदः क्षितियो यतः प्रजायां ॥

Colophon इति वक्ष्मीशास्त्राय श्रीधरस्वामिस्त्रयोर्भट्टिप्रोक्तस्य छन्दो रावकवये महाकावे
तिष्ठन्कावे सुदृष्टंमनो नाम हार्विजमित्तकः सुतः ।

विषयः । श्रीरामचरितवर्णनं ।

No. 2083. तन्त्रप्रदीपोद्दीपनम् । Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 77. Lines, 9 on a page. Extent, 2,270 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'īromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Trantra-pradīpoddīpana. A commentary on the 4th chapter of the 1st book of the work noticed under No. 2076. By Nandana Miśra, son of Vāneśvara Miśra.

Beginning. चावकावा । चरितं कति विचरितेषु परमिनिवचनात् पराभवतीति
 व्याचः । तपोचये ननु एतत्पञ्चमं चरितं जेनोत्रिचोत्यादौ न मुदरं चैव चावकाये—इत्यादि ।

End. एतत्पञ्चमं न चादितीत्यं न ज्ञतं । इत्यन्तु छन्दोऽन्त्येन विवेकात्
 प्रवेष्टे सकृदप्युक्तं ।

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिविरचितसुतगीमन्तमनिवचिरचिते तन्त्रप्रदीपशिखीने प्रथमो-
 ऽध्यायः ।

विषयः । जिनेन्द्रविरचितकामिकावनिवचिकायाः सैवेयरविदेव तन्त्रप्रदीपमिश्राना वा
 जेका ज्ञता तस्मात् प्रथमाध्यायचतुर्थपादमात्रं चाख्यातं ।

No. 2084. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी (शास्त्रार्थपत्रम् ।)
 Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 112. Lines, 8 on
 a page. Extent, 3,996 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1,578.
 Place of deposit, Variyá, Post Siūḍá, Zilá Rájásáhi, Papḍit Madhusúdana
 Siromani. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakásinī alias Virodha-bhañjanī.
 A gloss on the Mahábhárata. The codex contains only the portion
 referring to the Harivaṁśa section. By Rámakrishṇa.

Beginning. भवन्तं मनस्युतं धृतमोपासकवचं ।

शास्त्रार्थपत्रमालायां रामकृष्णेन तन्त्रे ।

अथ परमकारिकायां भवन्तं श्रीकृष्णैवायं भवन्तु कथयन्ते लोकानां त्रैलोक्यं वा-
 चस्पतिप्रपञ्चेन उपनिषद्वादेष्टव्यामुक्तिवचनकलादिहमेव इहमेवैवावधार्यमात्रं प्रपञ्च-
 चक्ष्वा प्रपञ्चवर्णनापूर्वात् प्राधान्येन भवन्तं परमकारिकायां शास्त्रार्थपत्रम् । महाभारतस्य
 परमकारिकायां मध्येषु विहितविहितविनाशं महत्तमं कर्मवर्तिनि शिवाशिवार्थं उपपन्न-
 वचनानुसंधारणार्थं च इति वाचनार्थं त्रैलोक्यादिषु प्रत्याश्रय्यं वाचकारकायै कृतेन
 मुदकारकायै ज्ञतं महत्तमं प्रत्याश्रय्यं विवक्षति ज्ञानीत्यादि । न चास्माद्वदन्तमन्त्रमेव
 कर्म कारकदेवत्वं नवा उपनिषद्मैत्रिपारणे वचनानुसंधारणं तु इति वाच्यं । अस्माद्वदन्तका-
 नीति मदर्शनात् । इत्यादि ।

End. शास्त्रार्थपत्रं चोदयन्तं नविष्टेषु च द्वा इवकावनिवच ।

सूदने प्रपञ्चमैत्रि । अविभिः प्रपञ्चं च ।

प्रपञ्चा चरितैर्देवैः कथयन्तुदेवैः ।

इति महाभारते भवन्तं वाच्यं चरितार्थं वैवाचिकानां चरितार्थं चिन्तुं चरितं चिन्तुं

मनोपाख्यानं । समाप्तोऽयं विश्वरूपचरित्रप्रवहाराकः । समाप्तवेदमाद्यर्थसम् । समाप्ता येन
जनवाचसी वैषाढिकी महाभारतसंहिता सर्वपञ्चरात्रमायुः कथुराक रतिः ।

यत्तदेभिर्नित्यव्यवहारोऽप्युच्यते ।

मानार्थमात्रं प्रत्यक्षं योगार्थान्तरमेव च ॥

आश्रित्य भक्तभेदस्य आश्रयार्थं यत्कृतं तया ।

प्रमोदाशक्तु तन्मात्रं सर्वप्रवर्तिता सता ।

Colophon. रति महाभारतप्रकाशिका विराटभट्टनी समाप्ता । श्रीरघु शेखरे कदा ।

संख्या/वर्ग: १२०८८

विषयः । हरिवंशस्य व्याख्यानं ।

No. 2085. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभङ्गनी मोक्षधर्मपञ्चाद्यावः ।

Substance, country-made paper, 20 x 3 inches. Folia, 120. Lines, 7 on a page. Extent, 4,998 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vārīyā, Post Sīṇḍā, Zilā Rājashī, Paṇḍit Madhusūdana Śīromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahābhāratārtha-prakāśinī *alias* **Virodhābhanjanī.**

Another part of the work noticed under the next preceding No. It refers to the Mokshadharma section.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य सविदानन्दविपदं ।

वाङ्मयं मोक्षधर्मस्य रामकथनेन तन्मये ।

एष भगवद्वचनेहेहविधिं श्रीसुप्रहिरसंवादस्येव सर्ववर्णाणां सर्वप्रमाणात् सर्वोच्यते। यस्मिन् परमकावचिको भगवान् भावः प्रकृतस्य सुप्रहिरसंवादानप्रतियादनस्य योऽवलोक्यो-
पाहासकृता प्रतिबन्धीभूताया युवनिष्ठायाया अपमनेवावसरकृता च ज्ञानिष्वर्थं उवा-
चभते वैशम्पायन उवाचेत्यादि । इत्ये उदके उदककार्यं ज्ञानतपरे वैः—इत्यादि ।

End. चरित्रहितं ललितचरित्रमपि निवेदितं उद्दिष्टाद्वयं येन ।

निर्व्याख्यानविषयं प्रविष्यता देवं

आज्ञानमेवद्वन्द्वं मया ततं यत् ।

विज्ञा विमत्तरधियः प्रतियक्षा तत्त्वाः

सर्वज्ञभावसदृशः प्रभवेन्नशीलः ।

Colophon. इति महाभारते प्रत्येकपद्यां चरितानां वैशेषिकां शशिधर्मणि मेघ-
धर्मे उल्लेखनप्रसङ्गम् ।

विषयः । महाभारतीयमहात्म्यपर्यायान्तं तमोऽध्यायपर्यायावकाशमाख्यानं ।

No. 2086. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभङ्गनी, दानधर्मपर्वभाष्यः ।

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 60. Lines, 7 on a page. Extent, 137 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śīromaṇi. Appearance, decayed. Prose Correct.

Mahábháratārtha-prakāśinī *alias* **Virodhabhanjanī.**

Another part of the aforesaid work. It bears upon the Dānadharma section.

Beginning. प्रथमं सर्वं वरदं विश्वकर्म्यदानमर्थः ।

वाक्यान् दानधर्मस्य रामकृत्येन तस्यते ।

यद्य चर्मादेव मन्त्राभीष्टमिदिरिति बोधयितुं युधिष्ठिरप्रश्नमनामानप्रतिपादनसकलैक-
कार्यमपठत्याऽऽमुष्मासककथं शान्तिपर्वकारमारभते युधिष्ठिर उवाच—त्यादिना । उपवसन्निष्ठिरि-
जा मासमग्निहोत्रं कुरुते—इत्यथ यथाऽग्निहोत्रपदं अग्निहोत्रादश्रयार्थः । इत्यादि ।

End. यमीचीनामासपि दुर्गं मेमां यद्य संयुगे मकारणे । सत्यप्यतः सेवामः ।

शान्तिपर्वणि उत्तमानुज्ञासने दानधर्मः समाप्तः । त्रिष्यस्य महाभारतसमाप्तिर्बभौ मःपूर्वित्याह
अमृतमकरमाहमेविकं धर्ममविवक्षति इति ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिनी विरोधभङ्गनी शान्तिपर्वः । सकाब्दः ।

११२८ ।

विषयः । महाभारतोऽशान्तिपर्वकालेन दानधर्मपर्वभाष्यः . वाक्यान् ।

No. 2087. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभङ्गनी, आश्वमेधादियज्ञकम् ।

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 50. Lines, 8 on a page. Extent, 784 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śīromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratārtha-prakāśinī *alias* **Virodhabhanjanī.**

Another part of the work last described. It refers to the last five sections of the Mahábhárata.

Beginning. आराधयं नमस्कृत्य विरीडिज्ञानदीपकं ।

धर्मसमेविकवाक्या रामकृत्येन तस्यते ।

यद्य नमगन् पीड्यदेवचरुना नमस्कृत्याद्येनैव धर्मं विज्ञानीति प्रतिपादयितुं शान्तिपर्व-
विज्ञावाप्यनेपथरपठत्या आश्वमेधिकं धर्मं समारभते वैजयावन उवाचेत्यादि । महावाक्य-
कमी अर्हा महातः । विज्ञाने चनेन वाचा शक्तः । इत्यादि ।

End. यदा पुष्करतीर्थे गच्छेत् ननु चानन्यथा जनेनैव इति भावः । सन्तोरोहणकं यदा समाप्तं । अन्त्यायुः चाख्यं पर्यं भविष्यति ।

Colophon. इति विरोधभङ्गन्यां महाभारतप्रकाशिन्यां आख्येधादि पद्यपर्यं । प्रकाश्याः १४७८ ।

विषयः । महाभारतीयाख्यसंस्कृतवाचस्पतिक-नौपल-महाप्राश्नानिक-सन्तोरोहणपर्यन्त-आख्यम् ।

No. 2088. महाभारतार्थप्रकाशिनी वा विरोधभङ्गनी, (आदिपर्व) ।
Substance, country-made paper, 20 x 3 inches. Folia, 32. Lines, 9 on a page. Extent, 2,179 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasháhi, Pañḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśinī. The part called *Adi Parva*.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमस्कृत्य महाभारतवेदिनी ।

विरोधभङ्गनी टीका रामकृष्णेन तन्यते ॥

यस्य वेदार्थेऽस्मादिदुःकृतया कलिपुत्रकुलशानामनोधनया विहितनिषिद्धज्ञानाभावेन प्रहसितव्यमभावरुद्धेन तेषां प्रत्यवायः स्यादिति परमकारुणिको भगवान् युधिष्ठिरादिवदाकर्णनीयेन दुर्व्योथनादिवदिति शिष्यायै राजकूपादावसमर्थानामनघित्तानाञ्च तत्फलप्राप्त्यर्थं श्रीकृष्णः सन्ध्यावकारकः सन्ध्यावेष्ट इति च एव सन्ध्यावेष्टाधिनेषाञ्च इति ज्ञानार्थञ्च महाभारतार्थ-पञ्चमारेभवे आराधयन् नमस्कृत्येति पदं प्रणामार्थकं प्रणामविषयायैकञ्च । इत्यादि

End. परिश्रम्य चाग्रि प्रदक्षिणीकृत्य ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभङ्गन्यामादिपर्वे समाप्तं ।

विषयः । महाभारतीयादिपर्वपर्यन्त-आख्यम् ।

No. 2089. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभङ्गनी, (सभापर्वम्) ।
Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 1,015 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasháhi, Pañḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśinī. The part called *Sabhá Parva*.

Beginning. प्रविश्य हस्तिं भगवा सन्ध्यावेष्टावपातकं ।

तन्यते रामकृष्णेन सभापर्वप्रकाशिनी ॥

অস্ব স্বাধার্ম্যাকাঙ্ক্ষা : অস্ব ভগবৎপ্রবোধাদেব পরোক্ষত্ব । অস্বপুৰ্ণাখ্যবো ন কর্ণেব ইতি অ
 স্মুদৌষ ন হেবিতকমিতি অ বোষবিতু' বাসববচরিতকবচকৈকাক্যেভবত্বত্বা অস্ববান্ নীলম্ব-
 হৈবাক্ষমঃ স্বাধার্ম্যাকাঙ্ক্ষা সম্বলান বৈজ্ঞান্যবম অবাধেতি ।

End. পুণবরীচবা পুণপ্রিয়েষবা । ইতি স্বাধার্ম্যেচি অস্বপুৰ্ণেবঃ ।

Colophon. ইতি বিরোচনম্ভাষ্যে মহাভারতপ্রকাশিত্বা স্বাধার্ম্যে স্বনাগ্ন ।

বিষয়ঃ । মহাভারতস্বাধার্ম্যাকাঙ্ক্ষা ।

No. 2090. মহাভারতার্থপ্রকাশিনী, বা বিরোধমঞ্জরী, (স্বারস্ব্যকপ্যম্ ।)
 Substance, country-made paper, 16 x 3, inches. Folia, 70. Lines 7 on a
 page. Extent, 2,777 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of
 deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi.
 Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśinī. The part called Vana or Āraṇ-
 yaka Parva.

Beginning. অস্বপত্য হরিং মজ্জা নীলেন্দ্রীবরতুন্দর ।

অস্বপদে রামকম্বেন স্বাক্ষারকম্পনম্ভঃ ।

অস্ব স্বাধিকাব্যমিতি কালী রথ সুখং মনসি মাঝাখে ইতি দর্শবিতু মজ্জা মুখকম্পেভেব
 প্রতিজ্ঞা স্বাখ্যে পালনীয়েতি বোষবিতু প্রতিজ্ঞাতার্ম্যেচিচকবোষোহাতনত্বত্বা অস্ববান্ নীলম্বহৈব-
 অস্বপুৰ্ণীকাক্ষমঃ স্বাধার্ম্যেভে অস্বপুৰ্ণেভে অবাধেতি । নিমিত্তা স্মৃতিমিতাঃ । ইত্যাদি ।

End. অস্বপুৰ্ণে নদিয়ে ন অস্বমিতি নিমিত্তমঃ । ইত্যে মাঝা । ইত্যাক্ষমঃ স্বারস্ব্যঃ ।
 স্বনাগ্নেভমারস্ব্যম্ পম্ । ইত্যেভমার সো পম্ব ইত্যে স্বাখ স্বাক্ষারকম্পিত্বাদি স্বাক্ষারকম্প
 কাক্ষ ইতি তু স্বনাগ্নবাপুৰোচান্ পম্ব ইতি ।

Colophon. ইতি মহাভারতপ্রকাশিত্বা বিরোচনম্ভাষ্যে স্বাধার্ম্যে স্বনাগ্ন ।

বিষয়ঃ । মহাভারতস্বাধার্ম্যাকাঙ্ক্ষা ।

No. 2091. মহাভারতার্থপ্রকাশিনী, বা বিরোধমঞ্জরী, (বিরোটপম্ ।)
 Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a
 page. Extent, 379 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of
 deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi.
 Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśinī. The part called Virāṭa Parva.

Beginning. অসমৰ্ণ মনস্কৃত্য মনস্কৃত্যম্ভুৎ বরি ।

বিরাতপৰ্ণম্বাখ্যানং রামকৃত্যেব মনস্কৃৎ ।

অথ অসমৰ্ণেব বিবৰ্ণিতকাকমিতি পরমবিবৰ্ণিতাবি অসমৰ্ণে ন ত্যাম্ভু ইতি অ বোধবিশিষ্ট
কৃষিভিঃপ্রমিতাধাক্ষমকৰ্ণৈককাক্ষ্যমসহত্য। খীকৃত্যদৈপায়নকৃণীষপৰ্ণম্ভুৎ অসমৰ্ণেব অসমৰ্ণে-
ম্বাতি । পূৰ্ণম্বা বিষ্ণুঃ পিনামম্বাঃ । পিনামম্বাতু পূৰ্ণম্ভু ইতি কৈবিন্ । ইত্যাদি ।

End. বেনাশ্চিকাঃ পাশ্চিমবিকাঃ । অৰ্ধম্ভু অৰ্ধমিত্য । কবে কারিতে । বিরাতপৰ্ণম্বাতি-
মম্বাধিকাঃ । কমান্ভেৎ বিরাতপৰ্ণম্ভুৎ । অসমৰ্ণম্ভুৎ যোজপৰ্ণম্ভুৎ মবিষ্যতি ।

Colophon. ইতি মহাভারতম্ভুৎপ্রকাশিতম্ভুৎ বিরোধমম্বাখ্যানং বিরাতপৰ্ণম্ভুৎ ।

বিষয়ঃ । মহাভারতম্ভুৎবিরাতপৰ্ণম্বাখ্যানং ।

No. 2092. মহাভারতম্ভুৎপ্রকাশিতম্ভুৎ, বা বিরোধমম্বাখ্যানম্ভুৎ, (উদ্যোগপৰ্ণম্ভুৎ)

Substance, country-made paper, 16 x 8 inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Extent, 1,950 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post, Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana Śīromañi Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśini. The part called Udyoga Parva.

Beginning. অসমৰ্ণ মনস্কৃত্য মনস্কৃত্যম্ভুৎ বরি ।

উদ্যোগপৰ্ণম্বাখ্যানং রামকৃত্যেব মনস্কৃৎ ।

অথ অসমৰ্ণেব বিবৰ্ণিতকাকমিতি পরমবিবৰ্ণিতাবি অসমৰ্ণে ন ত্যাম্ভু ইতি অ বোধবিশিষ্ট
কৃষিভিঃপ্রমিতাধাক্ষমকৰ্ণৈককাক্ষ্যমসহত্য। অসমৰ্ণে ন খীকৃত্যদৈপায়নঃ অসমৰ্ণেব অসমৰ্ণে-
ম্বাতি । কমা কারিতে । অৰ্ধম্ভু অৰ্ধমিত্য । কবে কারিতে । বিরাতপৰ্ণম্বাতি-
মম্বাধিকাঃ । কমান্ভেৎ বিরাতপৰ্ণম্ভুৎ । অসমৰ্ণম্ভুৎ যোজপৰ্ণম্ভুৎ মবিষ্যতি ।

End. বা অসমৰ্ণম্ভুৎপ্রকাশিতম্ভুৎ মনস্কৃত্যেব মনস্কৃত্যম্ভুৎ । অসমৰ্ণম্ভুৎ অসমৰ্ণে-
ম্বাতি ।

Colophon. ইতি মহাভারতম্ভুৎপ্রকাশিতম্ভুৎ বিরোধমম্বাখ্যানম্ভুৎ । মনস্কৃত্যেব মনস্কৃত্যম্ভুৎ ।

বিষয়ঃ । মহাভারতম্ভুৎউদ্যোগপৰ্ণম্বাখ্যানম্ভুৎ ।

No. 2093. মহাভারতম্ভুৎপ্রকাশিতম্ভুৎ, বা বিরোধমম্বাখ্যানম্ভুৎ, (ভীষ্মপৰ্ণম্ভুৎ)

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 50. Lines, 8 on a page. Extent, 862 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana Śīromañi Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahābhāratārtha-prakāśinī. The part called Bhīṣma Parva.
Beginning. नारायणं नमस्कृत्य भक्तभक्तलक्षणम् ।

तन्मते रामकथनं नास्तीति भीष्मपर्वणः ।

अथ भगवान् श्रीकृष्णदेवार्जुनो भगवद्भक्तस्य भक्तं न जय इवेति बोधयितुं श्रीरोषास्त्राभ्यामजि-
ज्ञावापनमेवमस्मद्वत्त्वा पक्षपक्षं यत् तद्वत्तुल्यजिज्ञासायां जनसजयपक्षमवतारयति कथं
पृथीत्यादि । कुक्षये च धर्मक्षये । इत्यादि ।

End. भवानकाशमयानामात्मि चाभिरुक्तेन मेघेन इष्टिवाकाशवापनं । तन्मा-
दभिमित्यर्थः । ततो जम्बूद्वीपः । तदेव भूमिपर्वः । तदनन्तरपञ्चकौ जीतोपयुक्तेन जीतेन
तथाऽपठः पक्षेऽन्विता नृ । या अष्टादशाध्यायगीता या उपाख्यानकथा । ततः समाप्तिपर्वकमेव
भीष्मपर्वः काशेनाशंकनामथाऽपठ इति ।

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिन्या विरोधभङ्गिन्या भीष्मपर्वः ।

विषयः । महाभारतीयभीष्मपर्वव्याख्यानं ।

No. 2094. महाभारतार्थप्रकाशिन्या वा विरोधभङ्गिन्या, (द्रोणपर्वः ।)

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 40. Lines, 8 on
a page. Extent, 1,422 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of
deposit, Varanasi, Post-Sindia, Zila Rajshahi, Pandit Madhusūdana Śrīromāṇi.
Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahābhāratārtha-prakāśinī. The part called Droṇa Parva.

Beginning. अथवाचि नमस्कृत्य भक्तं भक्तप्राप्तम् ।

तन्मते रामकथनं नास्तीति द्रोणपर्वणः ।

अथ वेदार्थिना भक्तपरिप्राप्तः श्रीकृष्ण एवेत्यादि इति बोधयितुं द्रुपदकथनसमवेष्टका-
ख्यानपद्धत्या भगवान् श्रीकृष्णदेवार्जुनः भगवत्पदोदरभक्ताः पञ्चमिप्राप्तमस्मिन्नायायां जनसजयप-
क्षमवतारयति जनमेजय उवाचेत्यादिना पितरि पितामहपुत्रं अहमेव तनुकोऽयमिति । इत्यादि ।

End. वेदार्थीति मतिं यत्पक्षं तत् अस्मिन्पक्षीति । वेदः कर्माभिः कर्तव्यवापनयोः
द्वयावाप्तयंत्रा विष्णोः प्राप्तिर्मायः । यथा इति यज्ञमविचिन्तयदुच्छ्रान्तमात् । पक्षेकमवत् ।
वेदमूढमहद्वेगा इति ।

Colophon. इति द्वापर्वं समाप्तम् ।

विषयः । महाभारतीयद्रोणपर्वव्याख्यानं ।

No. 2095. महाभागतार्थप्रकाशिनो, वा विरोधभङ्गनी (कर्णपर्व.)

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 3. Lines, 80 on a page. Extent, 1,110 folios. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Sindhá, Zila Rájasháhi, Pandit Madhusúdana Śrīromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahābhāratārtha-prakāśini. The part called Karna Parva.

Beginning. सञ्जमासमिथुनारं जममृत्युश्च हरिं प्रभं ।

तद्वर्तं रामकृष्णं न ज्ञात्वा न कर्णद्वयैः ॥

एवमभयवान् श्रीलङ्कादेशपायनः श्रीलङ्कानन्ददेव विप्रविद्वहनिः सम्यन्तयेति मन्त्रोपायः
इति वंशविजयमहर्षि कथयन् समस्तभूते ततः डाम् इति राजश्रित्यादिना । ततो नागयकाकामो-
पायभरः । इत्यदि

End. म पाठकः श्रोतः च । महासुखं यो मया इदं महाशब्देत्यादि मन्त्रिपुत्रं वैश-
ष्णोः प्रमत्तम् । इति शब्देष्वर्थं समाप्तम् ।

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिन्यां विरोधभङ्गन्यां कर्णपत्रम् ।

विषयः । महाभारतीयकर्मपथ्याख्याः ।

No. 2096. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी (शल्यादित्रिकम् ।)

Substance, country-made paper, 16 x 3 inches. Folia, 42. Lines, 7 on a page. Extent, 1,291 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vārīyā, Post Sīndā, Zilā Rājshāhī, Pandit Madhusūdana Śrīromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahābhāratārtha-prakāśinī. The Salya and the two subsequent Parvas.

Beginning. सोमस्य पराजयेऽनं निवेद्य मातृपदपदं ।

तस्यते रामहृदयेन व्याख्यातं इत्यपव्यंशः ॥

एवमभयवद्वारः बन्धनम एव मन्त्रैर्हमिहिरिति दर्शयितुं श्रीकृष्णदेवायनः युद्धनिवा-
दनलक्षणेकव्यायामभ्युत्था अवसं कल्पपथं समारभमाणः युद्धानप्रविष्टाजस्रमवताराय प्रज्जम्ब-
नारण्णिम जनमेजय उवाचेत्यादि पाण्डवैरदीक्ष्यमाणं क्षिप्यमाणं । इत्याह ।

End. उपविशदाः सधृत्यजनाः । इति सर्वाप्यं समाप्तं । अस्यानु भागिप ४ भविष्यति ।

Colophon. इति महाभारतसंप्रकाशिन्या विरोधभङ्गन्या शन्यादिविकं समाप्तं ।

विषयः । महाभारतस्य अष्टादशोऽधिक-प्रबन्धभाष्यानां नृदापर्यायसु शब्दपर्यायाभूतत्वा
बाष्पात् इति सिद्धीर्थम् ।

No. 2097. मज्झरी, वा खदोदयडीवा। Substance, country-made paper, 16 x 8½ inches. Folia, 44. Lines, 8 on a page. Extent, 1,016 ślokaś Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṛā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nuddea. Papḍit Dinanātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Manjarī *alias* Svarodaya-ṭīkā. A commentary on the Svarodaya—a work on divination by the flow of breath. By Bhūddhara. Vide Vol. I, p. 278 No. 484. Vol. V, p. 126. No. 1816. The last by a different author.

Beginning. परमानन्दसन्तोषं नमस्तस्मै नमः ।

नमो सरोदयवाणा महर्ष्याणा विनम्यते ।

कान्तिबो सुरसिद्धमरवटे ज्योतिर्बिद्यामणजी-

भारद्वाजकृतेऽसौ समभवत् नीमोममर्षाख्यः ।

तस्यैवो नृपहन्तव्यमित्यतः श्रीदेवदत्ताभिः

कीर्त्या निर्द्वन्द्वयोग्यताः समतपोद् वा वृत्तिवन्तादिभ्यः ।

महर्षि पादप्रसन्नमस्तुभिराश्रितः ।

सुखरसमृतः श्रीमान् यथाज्ञानं नमोत्यहः ।

अथ शिक्षाचारविरिक्तान्नष्टाचारवशाच्चरन् यत्प्रकारः अविद्यामन्त्रकर्म वर्तमानं मनसा-
दिति । अथप्रतिनिधि । इत्यादि ।

End.   वः कारयेत् नवसहोपहरां मन्त्राणां ।

मानिं प्रमानादुदयः पदयः पदेयः ।

Colophon. इति श्रीभद्रकृतौ मङ्गलार्चनायामेकरोदयवाक्यायामे शान्तिकव्यः परिपूर्णः ।

सुनांशायं पञ्चः ॥

विषयः । कटे/इयानिधानयसितधीतिप्रंय क वाक्यम् ।

No. 2098. **জ্ঞানযোগসারঃ**, (যশপুরাণীঃ) Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent, 68 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Śāntipura, Pandit Kālidāśa Vidyāśāśī. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Dhyāna-yoga-sāra. An extract from the Padma Purāṇa, giving an account of the incarnation of Kṛishṇa as Gaurāṅga at Nuddea. The work is apocryphal.

Beginning. জো জো ত্রিবে কল্যানে দুখতা কলি বক্ষিষি ।

কথিত বস্তু বস্তু ভাষ্যে কদেব মারদেব বৈ ।

কলৌ দুখা মনহীর্ষ মন্বন্তে চি মনাক্ষয়া ।

অবিষ্যি ততো কলীকয়া মং বক্ষিষী যতী ।

বীজহিন্মুখিয়া জো জাঃ কল্যানে মনোব চ ॥ ইত্যাদি ।

End.

ইত্যুক্তা মারদকষ কৈজাবীষবনে মুদা ।

মিবেচ ব পরে কলৌ ব জৈনকহিন ॥

Colophon. ইতি বীজহিন্মুখ্যে ভাষ্যযোগদারে কলকপুটাকমুখ্যে ত্রিবেমারদম্বাদে কলি-
বাববমাক্ষাভ্যং অবিষ্য বীজহিন্মুখ্যাদিতম্বীষাক্ষবর্জনে নাম কলৌম্বিন্মুখ্যোঃ প্রত্যয়ঃ । ব্রহ্মাঙ্কঃ
১০১৫ ।

বিষয়ঃ । ভগবান্ বীজহিন্মুখ্যে বস্তুভাষ্যম্ভবদেব মনহীর্ষে মনব্রহ্মতীতি মন্বন্তমুখ্যে
মারদিকরাণাং বক্ষিষীকল্যানাদীনাং কলীকবিষ্মুখ্যাদিকদেব মনব্রহ্মতীতি ।

No. 2099. সিদ্ধান্তার্থঃ । Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent, 1,022 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit Uṛā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nuddea, Mahendranātha Brahmachāri. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Siddhāntārnava. A Vedānta treatise founded on the commen-
tary of Śaṅkara on the Vedānta Sūtra. By Raghunātha Śārvabhauma.
CONTENTS: on the true nature of the Supreme-soul. Self manifestation of
Brahma. Atheism refuted. The doctrine of Vivarta or phenomenality
(Vedānta) as the cause of creation proved. Ditto of natural modification
(Parināma, Sāṅkhya) confuted. The theory of atoms refuted. Re-
conciliations of Vedic texts suggesting a duality of souls. The human
soul a reflection of the Divine one, proved. Illusory character of
the universe. Eternity of the universe as a current. The nature of
Māyā. The four Vyūhas. Meaning of the text "thou art that."
Eternity of the Vedas. Unity of Brahma established in the Vedas.
Brahma not provable by the ordinary logical method. Final end
of created beings. The means of acquiring true knowledge. Means
of attaining salvation.

Beginning. অসিত বিবিধৈর্ভাবৈর্ভগাদিভিরবর্জিতং ।

ভাব্যে ভগবৎ স ভগবন্তিতরকে মার ।

इह कस्य संभारानुभक्तप्रविहितजनपदयोः साक्षा वा चरे भोक्तव्यो भक्तव्यो निदिध्या-
यितव्येति—इत्यादि ।

End. तत्त्वार्थविशेषप्रकाशार्थी + कौकपयनात् तत्त्वयो मोक्षो निरतिशयमन्दा-
क एवेति सिद्धं ।

Colophon. इति श्रीरघुनाथभाष्यभौमभाष्यायं कृतो निदानाक्षरः परिपूर्णः ।

विषयः । साङ्ख्यमतसङ्कल्पः विरचितमिदं वेदान्तकरकम् । ततः साक्षा वा चरे इत्यथ
विधिविशेषणम् । प्रत्ययः स्वपदान्तरनिकषणं । निरीक्षरमोक्षबोधादिमतावेपकीर्णम् । विवर्तवा-
द्यवस्थापनं । परिमलवादकण्ठनं । परमात्मवादावेपकयनं । दैतबोधिकाः पृथ्वीनां समन्वय-
निकषणं । जीवस्य प्रत्ययतिवित्यनकषणं । जगत्तः प्रातिभाभिकत्वकषणं । प्रवाचकत्वेन जगत्तः
नित्यत्वकषणं । सायाविद्ययोः स्वकषकषणं । चतुर्वर्गनिकषणं । तत्त्वमस्यादिष्वन्यथैककषणं । वेदान्त
नित्यत्वकषणं । प्रत्ययो वेदैकवेद्यत्वकषणं । प्रत्ययानुमानादिप्रमाणमभिमितनिकषणं । जीवस्य
चतुर्विधत्वादिकषणं । तत्त्वज्ञानेपायकषणं । मोक्षोपायकीर्तनम् ।

No. 2100. वेदान्तसिद्धान्तकौमुदी । Substance, country-made paper, 17
x 4½ inches. Folia, 67. Lines, 7 on a page. Extent, 1,617 slokas.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uti, Post Rānaghāta,
Zilā Nuddea, Pandit Dinanātha Bhattachārya. Appearance, decayed. Prose.
Incorrect.

Vedānta-siddhānta-kaumudī. On the Bakhti doctrine
founded on the non duality of the soul. By Haridāsa.

CONTENTS: Refutation of the theory regarding Brahma being
undiscrete. Refutation of the theory regarding the human soul being
a reflection of the divine soul. Human soul proved to be a part or
fragment of Brahma. The son of Nanda proved to be the being indicated
by the word Brahma. Knowledge, &c. his natural attributes. On the
authority of the Vedas. The Bhāgavata Purāna proved to be as
authoritative as the Vedas. The Śāstras all logically lead to Brahma.
Superiority of faith over knowledge. Fruit of faith. Means of salva-
tion. Nature of salvation.

Beginning. साङ्ख्यमतसङ्कल्पं नाम्दं नन्दनन्दनम् ।

ततः वेदान्तसिद्धान्तकौमुदीयं विरच्यते ।

अथ कल्पसाक्षा वा चरे इत्यथ भोक्तव्यो भक्तव्यो इत्यादिप्रमाणमिदं सिद्धान्तकौमुदीयं पञ्चतन्त्रवेदान्त-
नवविधायाद् विचारं विना स्वकपयन्त्यादिभिरुपायैकशक्यमभिव्यक्त्यैव मोक्षमर्थावगाह-
प्रदानेऽप्यनुपपन्नं प्रकाशनाय ज्ञानेच्छायाय । वेदान्तविचारः कृत्य इति इत्यादि ।

End. चाविदके कर्मानर्थादिभ्याः प्रत्येकं सन् प्रज्ञायेति विमुक्तश्च विमुच्यते—
मुनिवोधितमित्यसिद्धभूतप्रज्ञाकथककथयान्दाविर्भाव इति चिह्नं ।

Colophon. इति श्रीहरिदासकृष्ण वेदाकर्मिणोऽकीर्णदीपनाम्ना ।

विषयः । शुद्धाद्वैतवादमन्त्राणां विवरितोऽयं ग्रन्थः । तत्र प्रज्ञायां निर्भिन्नेष्वनन्त-
कीर्णम् । जीवस्य प्रज्ञाप्रतिबिम्बवादवर्णनम् । प्रज्ञायाऽंशो जीव इति निरूपणम् । नन्दनन्दन इव
प्रज्ञाप्रत्ययस्य इति निर्णयः । तस्य साभाविकज्ञानादिप्रतिबिम्बवर्णनम् । श्रीमद्भगवत्स्य वेद-
तुल्यमनिरूपणम् । प्रज्ञायाः शास्त्रैक्यमनिरूपणम् । ज्ञानाविषया भक्तेरभ्यर्चितव्यवहृत् । भगवतो
भक्त्येकव्यवहृत् । मोक्षोपायवर्णनम् । मोक्षकथनविशेषवत् ।

No 2101. माधुर्यकादम्बिनी । Substance, country-made paper, 11 x 5½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 643 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1960. Place of deposit, S'āntipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Mādhurya-kādambinī. On faith as the only means of salva-
tion. Faith and devotion to be directed to Kṛishṇa who is the embodi-
ment of the divine soul. With this object the work opens with a dis-
quisition on the nature of soul, and its twofold division, the human and
divine, and then explains how the divine soul may, for the well-being of
creation, assume a corporeal form. The author then describes various
forms of faith, and their peculiarities.

Beginning. चरये नवभक्तिप्रकाशिततेः सङ्गीतनी सामना-
रथं कामतर्पणदाहदमनी विद्यापरोक्षासिनी ।
दूराग्रे मन्त्राग्निरोऽपि सरसीभावाय भूयान् प्रभु-
कीर्तयेत्युत्पातिरद्वयमन्त्राभाष्यं कादम्बिनी ।
भक्तिः पथैः विना तान् रसं पश्येदुदात्तधीः ।
तस्मैमि सततं रूपनाम प्रियतमं हरेः ॥

एव चाक्षरपरमात्मनश्चादपि प्रवाहप्रज्ञा पुष्पं प्रतिष्ठेति — इत्यादि ।

End. माधुर्यकारिणेः सङ्गच्छेत्तस्यादुद्धते रथेः ।

इयं धिनेतु माधुर्यमयी कादम्बिनी जगत् ॥

Colophon. इति श्रीमाधुर्यकादम्बिन्यां पूर्णनन्दनारयो नामाष्टमस्कन्धः ।

सम्पूर्णं माधुर्यकादम्बिनी सप्तं प्रीतये स्तुतिः । संवत् १८८० ।

विषयाः । अतश्चैवमप्यत्र एव प्रत्यक्षतन्मयविषयमात्रकवर्गीकार्यमादित्यरीरतया अत्रा-
श्रयता च परमसुखमप्युपायः । तस्यैव भयवस्तुहेतुवि ननुपनया भयवत् एव अत्राश्रयता, निरवैश-
म्यहेतुविषयत्वम् । अत्रादयि भक्तेः परमोत्कर्षप्रतिपादनमुक्तेयं तथा आनन्दवाचकमवादिमिराव-
रत्नम् । तदेवं भयवत् एव तन्मयकवस्तुताया भक्तेः स्वर्गवाचकत्वं स्वर्गवर्गीकारित्वं स्वर्गवर्गीकृतत्वं
कर्मोत्कर्षपरमसाधनमाश्रयेति व्यवसायत्वं । अतिष्ठकव्यतिरेकत्वं । तदधिकारित्वम् । तदश्रयम् ।
अथ अतिष्ठकभावेदायत्वेतिविहितकथ्यमप्युक्तेयं पुन्युक्तोक्त्याः सुखतोक्त्याः अत्राश्रयोक्त्याः अत्राश्रयत्वेति अत्र-
योक्त्याः अतुर्भित्तमवयवमप्युक्तेयं तेषां अक्षयवत्त्वं । अथ यैवत्वं द्विविधं अतन्मयजननमवत् । तत्र
प्रथमं स्वर्गवाचकवर्गीकरणम्, द्वितीयं देवभाववाचि जीवाश्रयत्वं । तथा ईश्वरचैतन्यं द्विविधं
मुच्यमानैरिति लौकिका लौकिकतन्मयत्वं । अत्राश्रयत्वेन अतिष्ठकवत्त्वं । अथ अतिष्ठ-
कविहितमात्रेणैव अतन्मयिवा द्विविधा । तत्र प्रथमा वद्विधा । द्वितीया तु साक्षात्कृत्यवर्तिनी
तदनुकूलवस्तुवर्तिनीति द्विविधा । अत्रापि प्रथमा आचिकी वाचिकी भावतो चेति विशकारा ।
अथ अविद्यादिदुष्यितका जीवाकाः करणका स्वकलीर्नमादिमात्रतो वैश्ववक्त्रेण तदोपप्रत्यये भक्तौ
वचिद्वस्तुवर्तीति वा च द्विविधा वस्तुवैतिह्यवैशिष्ट्यो तदनुवैशिष्ट्यो च । अथ यैव अतन्मयवत्त्वं वचिः
परमश्रेष्ठतया वशी यदा अस्मदीयं भयवत् विषयकरोति तदेवमातिष्ठकित्याख्यायते । अतएव
अतिष्ठकवत्त्वाः स्वकलीभावमावादावकी भावश्रेयशी पुन्यवत्त्वे अत्राश्रयेव भाविकी सीतयति ।
अत्राश्रयावतिष्ठकैवात्मन्यवस्तुमुक्तं तथा मार्ज्यवति यथा तत्र स्वस्था प्रतिविम्बितो भवमात्रं अत्र-
लोकात्मन्येव प्रतिपाति । अथ यैवातिष्ठकैः परमपरिचयं प्राप्तवती रत्नपरिचयतो माय रत्याख्या
सुभवे । य एव भावः वचिदामन्य इति अतिष्ठकवत्त्वं कल्पवतीभावं भजते । योऽयं भावो रात्रभाज्य-
तो वैश्वभाज्यमवैति द्विविधमन्तविमल्यत्वेन विविधानां भक्त्याम् । विविधवचिःफलकमात्रेण वद्वैव-
स्तुवत्त्वं अत्राश्रय एव रक्षावनेषु विविधाकादम् अस्मते । ते च भक्ताः आत्मदायवचिद्विप्रवर्तीभाव-
यत्ताः वद्विधाः । तत्र आत्मोप आत्मिरिति दायेषु शीतिरिति वचिषु मर्त्यामिति पित्रभावन्य-
मात्मजमिति प्रेक्ष्योपायवत्त्वं प्रियतेति आत्मभेदानां च प्राणात्मजत्वेवाभिधेयविभागादिभिर्वस्तु-
वत्त्वं आश्रयिनि माया वैतिह्यं मन्मथ आत्मदायादिप्रवर्तयते रक्षो भवतीति निरवयवम् । अथ
भावविशेषेण अतन्मयविशेषप्रकटनप्रकटनमवैति ।

No. 2102. **দানবজ্জিহ্বা।** Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Extent, 1,982 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulā, Post Rānāghāṭ, Zilā Nadiyā, Pandit Dīnanātha Bhattachārya. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Dána-chandrika. a treatise on religious gifts, the merits of giving away particular articles, persons fit to grant and to receive gifts,

and the rituals meet for consecrating the same. By Jayarāma. The work is an abstract of the Dānakhaṇḍa of Hemādri.

Beginning. नमिं कृत्वा ऋषेणाथ विद्वत्पिध्वकारिणे ।

त्रिपते जगदामेव रक्षेवं दानचन्द्रिका ।

दानं देवस्य दाना च सन्तदानं सङ्गं तथा ।

सङ्गदाना विधाता च च रक्षकं महात्मनः ।

नवाहो दानप्रशंसा ।

End. अथैव विधिना कुर्वन् सर्वं भवति साधवमिति ।

Colophon. इति श्रीजगरामविरचिता दानचन्द्रिका समाप्ता ।

विषयः । दानप्रशंसाकीर्तनं । देवमुक्तकीर्तनं । दानविधिः । दानकाष्ठनिरूपणं । धर्मोक्तवर्णं । ब्रह्मदेवतमिर्णयः । प्रतिपदविधिः । सर्वेषु दानेषु सामान्यतः प्रयोगकीर्तनं । चिरसदानविधिः । वैकुण्ठमोक्षवादिषाददानविधिः । सङ्गहृत्पदानविधिः । शान्तिदिदानविधिः । सङ्कृतमोक्षदानविधिः । कृषिदादिदानविधिः । मन्त्राद्यादिदानविधिः । परदेशादिदानविधिः । ज्वालादानविधिः । मन्त्रव्यादीपदानादिविधिः । आभिरुचकादिदानविधिः । गृहोद्यानादिदानविधिः । सङ्गसङ्गदिदानविधिः । संक्रान्तिनिमित्तकदानविधिः । नाचनिकादिदानविधिकीर्तनसङ्गः ।

No. 2103. मेघदूतटीका । Substance, country-made paper, 13 x 6 inches. Folia, 38. Lines, 12—13 on a page. Extent, 1,443 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Ulā, Post Raṇāghāt, Zilā Nadiyā, Paṇḍit Dīnanātha Bhaṭṭāchārya. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Meghadūta-ṭīkā. A commentary on Kālidāsa's Meghadūta. Anonymous.

Beginning. एव सदापि त्रिरिजराशानरसरिन्दोषरकमलवसनीश्वरमलयागिनिजलज-
नीकावृक्षावचवचन्द्रमुख्योद्भासकमयस्रंभवादीनि, यथाकाष्ठस्यवानां यथावस्तुवापि महाकवि-
नीकादिदासविरचितमादिदं महाकाव्यमुच्यते + + + + + सङ्कटवस्तुमेषः
कश्चिन्नेवाभ्यस्य निर्देशोः कृष्यते + + + प्रसङ्गेन तथासमादिश्लोकः । कश्चित् कानोति । कश्चि-
दनिर्दिष्टवाना सः रामत्रिभुवनेषु वसतिं यन्ने निवाचं कृतवान् । रामो दमरवास्यः तेन
आचितो त्रिरिः । पूर्वं श्रीनारायणमित्रो रामस्य शिक्षितवानिति इत्यादि ।

अविरतामि निरन्तराणि सुखानि यय ॥ १२४ ॥

दम्बधूतं सुरचितपदं मेघदूतस्य नाम्ना

कावलीकाविरचितकवे विप्रकृते विनोदं ।

विषयः । काजिहःसकनमेवदुतस्य वाक्याणम् ।

विधीर्निगद्य निम्निष्ठमन्त्राद्यं विद्याचारपरिशासनाधीनमपि शास्त्रनिर्देशो वापि न कृत-
मिति महत्तात्पर्यं वर्णयन्मिति पञ्चसप्तश्लोचमेवमा वाचिः सूक्ष्मयोगरत्ननाभाभीष्टशैतानमन्त्रा-
कवचमन्त्रादयः । अन्ते तु विदितव्यमिति महत्कथं महत्कथित्वाऽऽ । अथ पुनश्चोक्तमकथय-
न्निष्ठवर्णान्तरं निम्निष्ठपञ्चमन्त्रादिरिति श्रवणेन विधीयेति ।

End. वेनायचूचया रीत्या निर्विन्ते । हनं पुष्पवत् ।

Colophon. इति श्रीवेङ्कटरोचनामय्यजीमन्तरसिंहवधिताम्रजगन्नाथकवचने श्रीवहीव-
प्रकाशे अष्टमः सर्गः समाप्तः ।

विषयः । श्रीचरुंदात्मनैवचरितमहःकाव्यस्याहमसर्जनां व्याख्यानम् ।

No. 2105. **জাতিসমুদয় :** Substance, country-made paper, 15 x 4 inches. Folia, 225. Lines, 10 on a page. Extent, 17,840 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránpághát, Zilá Nadiyá, Paṇḍit Dīnanátha Bhāṭṭáchárya. Appearance, decayed. Correct.

Smārta-samuchchaya. A Smṛiti digest. By Nanda Paṇḍita, son of Śrīdeva Mahāmahopādhyāya. **CONTENTS:** Religious duty. Proper times for religious ceremonies. Lunations. Conjunction of one month with another. Intercalary months. Prohibited degrees in marriage. Marriage. Saṁskāras. Daily rituals. Funerals. Mourning. Purifications. Expiations. Inheritance. Judicature.

Beginning. श्रीगारायकपादपङ्कजमतिप्राप्तबोधोदयो-

वेदान्तप्रदानम् सभारतविज्ञानम् साहित्यकाव्याभितानम् ।

मीमांसेवरमाख्यैः दमदित्तं चार्थावज्ञेनाभिध

एवं यो ब्रह्मोत्पत्तयः पण्डितकविः श्रीदेवदत्तः भवतु ।

तस्य श्रीमदित्युक्तमभित्तिनिरतो मन्दाभिषेऽभूत्सुतो

इत्या देवपदारविन्दमरणा यस्य प्रसिद्धा प्रसूः ।

बोऽयं पण्डितमण्डलीदुषकरं चर्माङ्गितयाज्ञापकं

रम्यं स्नानं समुच्चयं चरन्त्यपि ह्येष मन्त्रार्थितं ॥

तत्र द्रव्यमयो वर्णोद्धारकं विविच्यते । तत्र भगवान् ज्यैष्ठिभिः । चोदनालक्षणां च वर्ण-
द्रव्यादि ।

End. दण्डविषयक मत्तान्दण्डमीमांसायां परिश्रेय इति ।

Colophon. इति महाभारतस्य आद्यपर्वस्य अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

विषयः । अर्थसंज्ञकरूपवचनं । कालविशेषवचनं । निष्पत्त्यादिभिर्गणैः । तत्र प्रतिपदादि-
 निविष्टैश्च व्यवस्थानिर्णयः । संग्रहान्निर्णयः । मूलमात्रविशेषवचनं । अवयवासादिविशेषवचनं । विषय-
 निरूपकप्रवृत्तेन वाचिस्थानादिकवचनं । विषयासादिरूपवचनं । अर्थाधानादिसंस्कारनिर्णयः । वाक्य-
 विधिः । अर्थोद्घोषविधिः । अर्थोक्त्यवयववचनं । ग्रन्थनिरूपणं । आद्यादिविधिवचनं । प्राच्यवि-
 निरूपणं । दास्यवचनवचनं । अवयववचनवचनं ।

No. 2106. शिवभागटीका । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 182. Lines, 7 on a page. Extent, 4,684 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Majidā, Post Rānāghat, Pandit Madhusūdana Nyāyaratna. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dáyabhága-tíká. A commentary on the Dáyabhága of Jímúta-váhana. By Rámabhadra Nyáyálankára, son of S'rinátha Áchárya-chúdámáni.

Beginning. चाबोच तातविधिंत-जिवन्माराध विचेवरं ।

पाय्यं पाय्यं भवेति विदितमिमां दायमानम् ॥

सन्धारणे विज्ञापितानां दृष्टदेवताकीर्तनकथं महत्सङ्काशरम् मिथ्यप्रहणमेव सत्यत्वमिथेव-
प्रयोज्यमाणात् । सन्धादौनि । अथ प्रयोज्यं दावभाजमिथेवः । स च संस्कारमोक्षमहारा पुःस-
विहमिथेवमुतवां त्रैषः । अमिथेवो दावभाजः । सत्यत्वम सत्यस्य सङ्कामिथेवात्मा कार्यकारण-
भावो विषयविषयिभावश्च । इत्यादि

End. वनसक नाम्ने वनं विना विरोध परिहृतः तदप्रयोजनीयता ज्ञानपुरा-
णावपेक्षि न वैधर्म्यमिति भावः । वदन्तेति सुवोधमिति ।

श्रीरामभट्टरचिता पाचो संस्कार दीपिकाभेता ।

जीनतपादनछते-अंभीरायं विदुः विद्वान् ॥

Colophon. इति श्रीमद्भगवद्गीतासहितसूक्तोपनिषद्भाष्य-
सङ्ग्रहभाष्यविरचिता दादभास्वीदा समाप्ता ।

विषयः । श्रीमन्नारायणस्तोत्रादयश्चतस्रः वाक्यानि ।

No. 2107. नामसूचं । समासं जयमङ्गलाख्यटीकासहितम् । Substance, country-made paper, 13 x 7 inches. Folia, 120. Lines, 14 on a page. Extent, 6,125 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, S'antipur, Pandit Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Kāma-sūtra with the commentary of Mallināga, and the gloss called **Jayamaṅgala**. The aphorisms of Vātsyāyana on worldly enjoyment with the commentary of Mallināga, and an exegesis by Yaśodhara. The last two have been very much mixed up. The text is divided into 7 chapters, and treats successively of all the different branches of the subject. The exegetist cites the name of Mahimalla Deva, a Chalukya king.

The objects of human life are, according to Hindu writers, fourfold, including 1st, duty or *dharma* ; 2nd, wealth or *artha* economics ; 3rd, enjoyment, *kāma*, and 4th, salvation or *moksha*. On each of these subjects there were at one time, it would seem, several text-books in Sanskrit, but they are not all forthcoming now. On the first subject the Aphorisms of Jaimini constitute the leading text. On the second, a text is attributed to Śukra Āchārya, but it nowhere has yet been met with. On the third, the *kāma-sūtra* is the only text now known, but its author refers to seven different writers who preceded him. The fourth forms the theme of five out of the six leading systems of philosophy, as also of several minor ones. Of enjoyment in its grossest sense women form the most important object, and the text therefore devotes an unduly large part of it to sexual love, and hence it is that in describing the work, it is usual to class it among erotic works. *Kāma* in its most comprehensive sense, however, includes everything that promotes the gratification of the five senses of hearing, feeling, seeing, tasting and smelling, and Vātsyāna refers to all these. He begins with education in early life, giving brief notes about the 14 sciences and the 64 arts recognised by the Hindus. Then he adverts to housekeeping, furniture and household decorations, to friends, associates and companions, to occupations and ornaments, as well as conduct towards women. This explanation is necessary with reference to what has been said on page 98 of volume I, on the subject.

Vātsyāna is supposed to have lived over two thousand years ago, and the oldest commentary on the Nyāya aphorisms is attributed to him.

Beginning. (एकधीकृतसूत्रभाष्ये प्रारम्भवाक्यं यथा,) शास्त्रे प्रकृतत्वात् तत् स्व-
 वाचरोच्यतेऽप्युक्त्याप्येवमवस्थानात् । प्रजापतिर्हि प्रजाः कृत्वा तासां क्षितिनिवर्त्तनं विवर्त्तनं
 वाचनमथावासां प्रत्यक्षवेदायै प्रोवाच । तस्मैकदेशं तनुः सावधुनो यस्याधिकारिकं इत्यु-
 च्यते । इत्यतिरिक्त्याधिकारिकं । महादेवानुचरत् तन्वी उपवेद्याध्यायानां इत्यु-
 च्यते । — — — — — सर्वमन्वेन यन्वेव कामसूत्रमिदं
 प्रतीयमानं शास्त्रावयवः ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यं यथा,—
 शास्त्रावयवीं चित्तं कामसूत्रं प्रकाशितं कैचिद्विद्वत्तमेव ।
 महादेवास्तौ अवयवतायां टीकानर्थं वर्त्तयन्ति प्रत्यक्षम् ।

इह चमारे चो ब्राह्मणावमारवाचमा ब्रह्मचारी ब्रह्मचर्यवान्वा भिक्षुरिति । तत्र
 ब्राह्मणादीनां ब्रह्मचारी भोक्तृत्वान्विततन्मात्रं विवर्तः पुत्रपात्रः । तथापि चोद्योर्ध्वोर्ध्वेनुमान्
 काम एव फलभूतः पुत्रपात्र इति कामवादिनः । च चोपाधे विना न भवतीति तन्मुपायमाविष्ठा-
 तुपाचार्यो मन्त्रिणः पूर्वोपाद्यन्तानुवारेण ब्राह्मिन् प्रसीतवान् । इत्यादि ।

End. ब्राह्मण्यर्थप्रधानत्वात् तेन चेन्नोऽयं वैधिति ।

अणि राजपरा न. यः नणि चार्थपरा च वि ।

प्राक् तत्र वक्षितो राजो वेष्ठावेष्ठाव वैक्षिके ।

इति ब्राह्मण्यनीयकामसूत्रे वैक्षिके षष्ठेऽधिकरणे अनुपपन्नार्थानर्थसंश्लेषविचारा वेष्ठावि-
 शेषाच्च षष्ठोऽध्यायः ।

अमाऽहं वैक्षिकं षष्ठमधिकरणं ब्राह्मणस्य कामसूत्रम् ।

आद्यस्य शेषस्याहं इतिः —

एता षट्कपाक्षीवायामनभंभणि विज्ञेयः सम्यग्युते सन्ध्यामिति । इति ब्राह्मण्यनीयकाम-
 सूत्रवटीकायां अयमङ्गलाभिधायां विद्वत्पण्डितानाविरचकान्तरेण नृपदेनमुपादानिधानेन चमोचरी-
 कचकनसूत्रभाषायां वैक्षिके षष्ठेऽधिकरणे षष्ठोऽध्यायः । समाप्तश्चेद् वैक्षिकं षष्ठमधिकरणं ।

Colophon. इत्यपराऽहं + अयमङ्गलावतारानामङ्गलाभिधायकः कृष्णचूडामणि-
 नीमचूडमण्डपस्य भारतीभाषाशाले श्रीब्राह्मण्यनीयकामसूत्रवटीकायां अयमङ्गलाभिधायां वैक्षिक-
 मधिकरणं समाप्तम् ।

विषयः । प्रथमे आभारकाधिकरणे,—आत्मसंयमः, विवर्तप्रतिपत्तिः, विद्याकमुद्रा, नात्र-
 रिहर्त, नायकमुद्रायद्वितीकर्त्तव्यविपर्ययसंज्ञा इति पञ्च प्रकराणि ।

द्वितीये आत्मवेत्तिकाधिकरणे,—प्रमादभावकः शिष्यो, एतावन्तान्, प्रीतिविज्ञेया, आलिङ्गन-
 विचारा, अनुमनविकल्पाः, मन्त्राद्वनजातयः, द्वात्रिंशद्विधयः, देव्या उपचाराः, संवेक्षण-
 प्रकाराः, चित्ररत्नाणि, प्रहसनशोभाः, तदुपलब्धीकृतोपममाः, पुत्रपात्रित्, पुत्रपीडकज्ञानि,
 औपरिहर्त, एतावन्तः, एतावन्तानि, इतिविज्ञेयाः, प्रत्ययकलपचेति अष्टाद्वाप्रकराणि ।

तृतीये कल्याणमयज्ञाधिकरणे,—परचरित्रान्, सम्यग्निर्णयः, कल्याणिकर्तव्यं, बाकावाक्य-
 ज्ञानाः, इतिनाकाररूपजनं, एकपुत्रपामिषोदाः, प्रत्येक्यसोपायार्थं, अभियोदयः कल्याणः प्रतिप-
 तिः, विद्याद्येतावेति नव प्रकराणि ।

चतुर्थे आर्थाधिकारिकाधिकरणे,—एकचारिकीर्तनं, प्रवाचकशोभा, उपजीव्यं चोदाहर्त, कवि-
 हाहर्त, पुनर्भूतं, दुर्मेहाहर्त, आकापरिहर्त, पुत्रपञ्च वक्षीय प्रतिपत्तिवेति अष्टौ प्रकराणि ।

पञ्चमे पारदारिकाधिकरणे,—कौपुत्रपञ्चमीक्षावस्तानवर्त, कौपु विद्या पुत्रपाः, अयमङ्गला-
 योपनिः, परिचयकारकाणि, अविज्ञेयाः, नायवरीका, दूरीकर्त्तव्यं, ईश्वरकावित्, आका-
 पुरिहर्त, कदापरद्विजकथंति द्वा प्रकराणि ।

বহু বৈজ্ঞানিকবিদগণে,—স্বাভাবিকজ্ঞানসম্মতকারকানি, অপাৰ্শনবিধিঃ, কান্নাহর্ন,
 স্তম্ভঃসমাপাণাঃ, বিবর্তন প্রতিনিধিঃ, জিহ্বাসমনস্কাঃ, বিজ্ঞেয়প্রতিপত্ত্যানং, স্যামাসাধবিধিঃ,
 স্বাভাবিকজ্ঞানসম্মতজ্ঞাঃ, বিদ্যাবিভেদাশেতি ইত্য প্রকরণানি ।

(পুস্তকঃজিহ্বা স্যোপনিষদিকং মঙ্গলমধিকরণং নাসি)

(মতস্য বিবদা যথা,—সুখমঙ্গলং, বসীকরণং, চক্ষুঃজ্ঞাঃ, মঙ্গলমঙ্গলানসনং, হৃদয়বিষয়ঃ,
 স্বিচয়োজ্ঞাশেতি বহু প্রকরণানি ।)

No. 2108. वैद्यवसिष्ठान्तवैजयन्ती, प्रकाशिकासहिता । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 140. Lines, 12 on a page. Extent, 4,182 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Vaishṇava-siddhānta-vaijayanṭī with a commentary entitled **Prakāśikā**. A manual of Vaishṇava faith and worship. By Rāghavendra Muni.

Beginning. শুভম্ ভবমানুগতুরনরং বাতুবিংবাণুং বচ-

সিদ্ধান্তঃ পনশ্চেন্দ্রেতুরবিশুং কৌশাবর্তীং বর্ণা ।

বর্ণাভাসমপি শ্রমকতুরবর্তাং বেণুঃ পতাং মাভজতাং

জীবাতু জ্ঞেয়দ্বিজ্ঞানস্বাভাব্যেণ চরিতঃ বাতু বঃ ॥

শ্রীমদ্বৈষ্যবসিদ্ধান্তবৈজয়ন্তী প্রকাশ্যতে ।

শ্রুতিশ্রুতিপ্রমাণেন সনকৈক সত্যং জ্ঞাতা ॥

इति बह्वु प्रादिचिन्तयन्त्यात्मनश्चावितविज्ञविद्यानाथः सदाचारपरम्परापरिपालनाय च
 कथम्प्रतिपाद्यं वेदान्तवेद्यं बहु प्रकीर्ति विज्ञेयमित्यादिप्रयोगः ॥

विज्ञेयानमवद्यमानमनिरामापाद्यमाद्यं परं

रक्षादैरपि विद्यया परमया ज्ञानाद्यवे यत्नवः ।

श्रेयाश्चिद् धर्मविद्यया मुक्तुरद्यो मोषीभिरानादितः

साध्यं मन्दसुतोऽभिमन्दनि सदानन्दाय इत्यादि ॥ इत्यादि ।

End.

মৌদ্ধাদাত্ম ইন্দ্রাব্যমুপি বসতা রাববেশ্যমিভেন

প্রাণো জিহ্বাঃ বিদ্যাদান্ জিহ্মবচনবৈজ্ঞেয়ংসংসারজ্ঞান্যে ।

সিদ্ধান্তবৈজয়ন্তী জ্ঞানতিরচিতা বৈজয়ন্তী বিজয়া

কলৌচাখ্যা কলৌচৈরচিহ্নমুচয়ন্তী বাদিবিধ্বংসনাথ ॥

শ্রীমদ্বৈষ্যবসিদ্ধান্তবৈজয়ন্তীপ্রকাশিকা ।

দীপিকেন চরে শাস্তাঃ বাতুয্যোপনিষদৈঃ ॥

Colophon. एति श्रीराघवेन्द्रमुनिप्रणीतायां वैष्णवविद्याकायेऽवतम्भा । अवतककवयि-
कवचं नाम पञ्चमोऽध्यायः । समाप्तप्रायं पञ्चः ।

विषयः । मन्त्रः साधारणकथनं । श्रीकृष्णकौटिल्य परमहंसस्य साधननिरूपणं । श्रीकृष्णवि-
द्यास्य नृपदानस्य कथनं । निरुद्धकथनं । अथ विविधवादनिरूपणं । अष्टादशतन्त्रादिवादिनां
विप्रतिपत्तिनिरासदूर्ध्वं भगवानेव अथवाः कर्मविप्रतिपत्तिनिषेधाविद्याविषयोऽपि कारकमिति-
निरूपणं । संसारस्य सञ्ज्ञावर्जनाभिकथनं । तत्र विविधवादनिरूपणं अथावतककवयिविषयमादिष्टं ।
जीवस्य अवताररक्षायां संसारवर्जने न तु परमार्थतः तस्य वाचाऽप्यनदीश्वराभेदवचकादितिनि-
रूपणं । वैराग्योपगमिणेन संसारस्य—मिथ्यात्वं निरूपणं तद्विरुद्धकारणं किञ्चिदस्ति न वेति वादि-
विप्रतिपत्तेरभिकथनं । तत्र सांख्यसम्प्रदायस्य तत्त्वकथनं । सातन्त्रस्य सतोपवादनिरूपणं तद्विरु-
धं । वैशेषिकसतोपवादनिरूपणं तत्त्वकथनं । म्हायस्य सतोपवादनं तत्त्वकथनम् । एतं द्रष्टव्य-
दिसभावादिमीमांसकादिमतान्तरवशात् तत्त्वकथनपुरःसरं भगवानेव तन्कारकमिति सप्रपञ्च
प्रवृत्तम् । ज्ञानाजीववादकथनपुरःसरमेव जीववादवचनमापन्नं । आत्मककथनकथनमूलेन अ-
न्यन्तमतकथनं । तत्र आत्मज्ञानिवादकथनं । अतत्त्वज्ञानिकथनं । अज्ञानिकथनं । अन्व-
यात्मिकथनकथनम् । अविद्यात्मिकथनकथनम् । तत्र अविद्यात्मिककथादिविषयम् । अविद्या-
कथादिविषयः । वेदवादकथनम् । आत्मनः सप्रमाणकथनम् । भूमिन् कथयिविषयम् । वेदस्य
ज्ञाना प्रामाण्यनिरूपणं । तस्य अर्थोपवेद्यमादिकथनम् । कर्मज्ञानकाव्ययोः सामञ्जस्यकथनम् ।
द्रुक्पदवादिप्रकारकथनम् । अवतकमनादिकथनकथनादिष्टं । समाधिसकथनहेदादिकीर्तनं ।
तन्त्रज्ञानान्तरादिरिति विषयम् । जीवस्य तत्त्वकथादिकथनम् । मोक्षकथनविषयम् । अथ तादृश-
दिव्यतत्त्वकथनम् । वेदात्मकतत्त्वकथनम् । मन्त्राधिकारिकथनम् । संसारकथादिकथनम् । संसाराद्विर-
क्तस्य सञ्ज्ञानिन एव मोक्षाधिकारो नात्यस्येति निरूपणम् । तथा अवतन्त्रादिविषयं मोक्ष एति निरु-
पणम् । अथ साधुपत्तादिव्यतत्त्वकथनम् । अवतदुपायमादिकथनकीर्तनम् । हेतुवृत्तिरूपमादिकथनम् ।
अवतद्वृत्तकथनम् । तद्वेदादिकथनम् । अवतद्वृत्तानां मोक्षेऽपि अत्राभाव इत्यादि वाच्यानां समा-
धानादिकथनम् । अज्ञिकथनम् । तथाभाष्यमात्रमेवेति हेतुभिकथनम् । वाचकवापि द्विविधा ज्ञान-
कथना प्रेमकथना चेति । तथा अवतकीर्तनादिव्यविषयकथनमभिकथनम् । कथाव्यवस्थापि
अज्ञिवाचनार्थमादुभयोः प्राप्तेरुक्तं सतेति निरूपणम् । अर्थोक्तवादिनिरूपणम् । साधार-निराधार-
वन्तु-निर्मुक्तवादिप्रतिवादिनां प्रतीकां समाधानकथनम् । अवताररीरस्य निरुद्धादिकथन-
मूलेन तादृशकथननिरूपणम् । अवतकीर्तनादिकथनम् । एतादृशीपरिरक्तस्य अवतस्य अज्ञिकथनम् ।
कीर्तनवाचनात्म्यकथनम् । मोक्षादिकथनस्य निरुद्धकथनम् ।

Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ránághát, Bábu Surendraútha Pálachaudhúrí; another copy at Darbháńgá, Bábu Gaurcévara Sińha. Appearance, fresh. Verses. Generally correct.

Kedára-khańda of the Skañda Purána. This is one of the several books or Khańdas, of the Skañda Purána. It is divided into 32 chapters, and comprises a number of legends designed for the glorification of Śiva as the supreme divinity.

CONTENTS : I. Story of Daksha's visit to Naimisha forest, where he was disrespectfully treated by his son-in-law Śiva, and for which he rebuked Śiva.

II—III. Daksha commences a great feast to which he does not invite Śiva. Dáksháyani hears of the feast, and obtains her husband's permission to go to her father's house, where she commits suicide. Śiva hears the news, and, in a fit of anger, plucks out a lock of hair, which becomes two demons Káli and Vírabhadra.

IV—V. The demons wage war with the gods. Decapitation of Daksha; his head replaced by that of a goat. His hymn to Śiva. Adoration of Śiva, and advantages of putting on the trident al sectarian mark, ashes, &c. Story of Nandi, a Vaisya of Avanti, who was a great devotee.

VI—VII. Śiva's grief at the loss of his wife; his asceticism. Origin of the Lingam; its worship. Śaiva philosophy. Story of Sundarí, daughter of a king of Kási.

VIII. Lingams of various kinds. Dispute between the Devas and Rávana. Devas repair to Vishṇu, and devise means for the destruction of Rávana.

IX—XIV. The churning of the ocean. Origin of the Háláhala poison. Birth of Gańeśa. Consequences of the churning.

XV—XIX. Story of Nahusz. Ditto of Dadhichi. Ditto of Bali and of the Dwarf incarnation.

XX—XXV. The superiority of the Lingam over Brahmá and Vishṇu. Story of Táraka, a demon, who oppressed the Devas. Marriage of Śiva with Umá.

XXVI—XXXI. Honey-moon of Śiva on the Gandhamádana mountain. Birth of Kártika. His battle with Táraka. Destruction of Táraka. Adoration of Kártika.

XXXII. Story of Śvetaríjá. Merits of the Śivarátri fast. Lu-

nations most appropriate for the worship of Śiva, Gāṇeś'a, Kārtika, &c. Gambling between Śiva and Umā, Śiva, losing everything by play, retires from Kailāsa to a forest. Umā, assuming the disguise of a wild hill woman, repairs to Śiva. Their reconciliation and adoration by the Devas. Merits of reciting the Kedarā-khanda.

Beginning. यस्याऽङ्गया अङ्गुलस्य विरिदिः पाङ्क्तो हरिः ।

[illegible]

कथयन्त महाभाग देवदेवस्य शुक्लिनः ।
 महिमानं महाभाग ध्यात्वा कथयन्मन्त्रितम् ॥
 मन्त्रः कथं किं कथं व्याख्यातव्यः श्रोतुं च ॥ इत्यादि ।

End.   इत्यस्मिन् चैव य भक्त्या ज्ञेयोभावे तद्व्युत्पन्नम् ।
 चैवज्ञानमिदं विज्ञाने यस्मिन् पदम् । अन्तिमम् ॥

Colophon. इति श्रीकान्हे महाप्रसादे केशवरायणे श्रीमहात्म्ये चतुर्दशस्कन्धे अष्टाविंशति-
स्कन्धे पञ्चविंशोऽध्यायः । समाप्तोऽहं केशवरायणम् । (इति परं कान्हेप्रसादमाहात्म्यकथन-
श्लोका विद्युतम् ।)

विषयः । १ मे, चत्वारि, — जो मनेन सब जैनक दोना संवाहेन मज्झिमा सूत्रवाचिरेव पर-
ब्रह्म तदुपनेववा च जोही, सतममाप्रोतीति निरूपण । चत्वारह मैमिवारण मज्झिमसूत्र दसका
पुरतः प्रविष्टानपुनरं द्वावसः नेव सुगामुराधिकरेव चत्वारप्रकारं वई प्रति तस्य सोपादि वि-
वरणकीर्तनं । दसकान्वितोऽस्योऽयं उपनिषत्प्रकरणम् ।

१-१, अथवा,—इत्यत्र त्रिवर्गिनवत्तः नृणां विषयवत्त्वम् । अथैव दत्तमन्तः दत्तवर्ग्ये
वत् कर्त्तव्यः त्रीन्वर्ग्यो दत्ताद्यन्तः दत्ताद्यन्तः दत्तवत्त्वम् । अन्तःदीनां प्रवर्गिनवत्त्वम् वि-
धानः नृणां त्रिवर्गिनवत्त्वम् अथैव दत्तमन्तः दत्तवर्ग्ये कर्त्तव्यः । त्रिवर्गिनवत्त्वम् । त्रिवर्गिनवत्त्वम् ।

अथ विद्वत्पुत्रं समनसं प्राप्ता समीपं विद्वत्पुत्रान् पतिमिव्यसमाकथं अत्यर्थं निर्वेदमापन्ना क्रमा-
क्रमं प्रविशेत् । समनसं वाग्दमकेन प्रहसितमासाकलय्य शोधयन्तिता भगवान् वशो जटालेकां
निरिजिरिच आख्यातमावाह । ततः समनसयोः काशीवीरप्रदेशः दृश्यमानिमादिवर्धनं ।

४-८, अथाये,—दम्पत्येवमप्रथमिभिः शार्ङ्गं वीरभद्रस्य युद्धवर्धनं । प्रसूतमश्विनोपकथनं ।
दृष्ट्वा शतमश्वमप्राप्तिकथनं । दृष्ट्वाश्वमश्विनोपकथनं । शिवमाहात्म्यकथनं । शिवलवनिर्वा-
तादिकथनीयं । अथ दम्पत्येवमस्य राज्ञः कथाख्यातकथनं । करवीर अर्ध-चक्रादिपुष्पैः शिव-
पूजाकरणे समनसं प्रह्लादविकथनं । विपुष्यमाहात्म्यकथनं । विभुनिमाहात्म्यकथनं । शिव-
पूजासाहात्म्यकथनमन्तेन अश्विनपराशरकथनं अश्विनमासकथनस्य उपाख्यानकथनं ।

९-१० अथाये,—सिद्धप्रतिष्ठाविधिकथनप्रसङ्गेन समीपविरचयिष्यन्त्या विद्युन्मयस्य मने-
श्वरदेवेन दास्यमन्त्रवेदवर्धनं । तत्र अशीषां प्राप्तेन शिवस्य पञ्चमप्राप्तिः सिद्धपञ्चमस्तिकथनं ।
शिवसिद्धमन्त्रकथनं । मन्त्रं ते अर्पयन्मन्त्रिणि सुरभिं प्रति देवानां प्रापदानकथनम् । प्रसू-
तमश्विनोपकथनं । सिद्धार्थमनाह काशीर्जनं । ज्ञानभेदे शिवसिद्धस्य ज्ञानभेदकथनम् । पा-
शुपतचर्ककीर्तनं काशीराजकुमार्यां सुन्दर्यां उदालकस्य अथः सय्याकरचरितानकीर्तनं ।

११ अथाये,—दम्पत्यस्यैवामीनां रत्नमङ्गलानामभयादिस्तुतपूजकथनं । सिद्धमाहात्म्यक
थनव्याप्तेन शोधयन्ते रावचरितमस्तुतार्थमविवरकथनं । मन्त्रिणा सह रावकस्य विरोधकथनं ।
रावकं प्रति मन्त्रां प्रापदानविवरकथनम् । रावचरितमनां देवानां वैकुण्ठममनपूजकं
वैकुण्ठशोधकीर्तनं । भगवत उपदेष्टेन देवानां वानरकपेक्ष जम्बवपञ्चकथनं । रामावतार-
कथनदिकम् ।

१२-१३ अथाये,—सिद्धमन्त्रमन्त्रैर्व्यवहरविवरं । वलिप्रसन्नस्य दम्पत्यः प्रसूतोक्त-
मन्त्रादिकथनं । भगवत उपदेष्टेन तस्य पुनस्तुतममनपूजकं वलिना सह संवादकथनं । समुद्रमन्त्रव-
हनात्मकथनं । वरुण कोषान् कलकूटस्य उद्भवः, तेन च मन्त्रावस्य भक्षीभूतमन्त्रकथनम् । अथ
वैष्णवस्य प्राप्तेनवा शिवसिद्धान् प्रसूतमन्त्रप्रथनीनां प्रादुर्भावकथनं । जम्बवस्य उन्मत्तादिकथ-
नम् । अशुभानां शोधयन्मन्त्राहात्म्यकीर्तनं । तस्य पूजनविधिकथनं । मन्त्रमनां समुद्रान् चन्द्रा-
दीनामङ्गकथनादिकं ।

१४-१५ अथाये,—समुद्रान् जम्बा उन्मत्तिकथनादिकं । अमृतपरिवेशनकाले विष्णोः
शोधयन्तीकवधारकादिकथनं । सुरासुरयोः युद्धवर्धनं । राजपुत्रस्य देवतां जयश्लाघकथनं ।
राजभयं चन्द्रस्य शिवनाशिविजयनादिकथनं । विष्णुतकालेनमधवर्धनादिकं । युद्धमनां
चर्चव प्राप्तिनां कर्मफलप्राप्तिकथनं । दम्पत्येवमदृष्टान्ते विरोधकथनं । शिवकर्मसुतस्य विश-
कथनं दम्पत्यैरहितकरविवरकथनं । अथैकदा मन्त्रः वक्ष्ये विष्णुकथनं शिरांसि चिच्छेद ।
ततश्च तेन मन्त्रेण विष्णुकथनं शोधयन्मन्त्रोन्मत्तः ततः कपिशलाः समजायन् । तथा सुरापावस-
थाय सज्जितसिद्धिभिरिन्द्रमीनामुन्मत्तिकथनम् ।

१४—१८ अध्याये.—देवानां मन्त्राण्य काराण्यदानविवरणकथनं । पुनरिवविष्णुस्य मनुः
मन्त्रवरदानेन दद्यादुरक्त उद्धवादिकथनं । दधीचे रक्षादिना अक्षादिनिर्वाणकथनं । देवान्
अग्नि दधीचिपत्न्याः सुवर्षावाः ज्ञापदानकथनं । मनुर्मान् पिबेत्सादकं अन्नमिकथनं । दद्यादुरक्त-
कथनमुक्तं प्रदोषमेवमन्नविधिकथनं । वसिष्ठतामरावनीदोषप्रमाणकीर्तनं । इन्द्रोक्त-वसिष्ठ-
मीनां मन्त्रकाक-शकःत्रादिकथेयं वत्सायनविवरणकथनं । यामनायनारकथनं । वसिष्ठकथन-
प्रमाणकीर्तनं । यनेः पातास्तमनकथनं ।

१०—१५ अध्याये.—मनुविष्णुवराणां मन्त्रमनिकथनपूर्वकं सिद्धिकथनं मन्त्रतः निर्मुक्त-
त्रादिकथनं । मनुविष्णवेयं तारकेय उपद्रुताणां देवानां इन्द्रिकथनोपमनमपूर्वकं कोपकाशेन
कायकायनं । दाक्षायत्या निरिरामकन्यामेव जन्मपदकादिकथनं । वामेत्याः त्रिविष्टपुर्वकं ।
मदनदाहनविवरणकथनं । रत्यां च वर मारदस्य संवादकथनं । वामेत्याक्षपत्यादिकथनं । वटुककथनं
त्रिविष्ट मन्त्रत्रिधौ तमनादिकथनं । अतिविष्टरं विविविवाहनवाक्यपूर्वकं । अस्यां वाविर्भा-
वादिकथनम् ।

११—१२ अध्याये.—ब्रह्मसादनपर्वतं त्रिवाग्विष्टोः विचारपूर्वकं । देवानामनुदोषेन वष्टोः
चंसकथेयं तत्र तमनादिविवरणकथनं । काशिकेयस्य जन्मादिकथनं । कुमारस्य वेनावतिले वर-
कादिकथनं । तारकेय मन्त्र दोषग्रहणं । कुमारमित्रवकथनम् । वसन्तमन्त्रहोषकथनं ।
काशिकदण्डनादिनाश्चन्द्रकथनं । यमेन जिज्ञासितस्य त्रिविष्ट ज्ञानवेगमलकवादिकथनं । सुर-
मन्त्रमिन्द्रादिहस्तकुमारलोचकीर्तनं । कुमारस्य च वर मन्त्रिनः संवादेन त्रिवाग्वनिर्वाणदि-
नावाक्यकीर्तनं ।

१३ अध्याये.—त्रिविष्टस्य संतराजस्य उपवाक्यानकीर्तनं । त्रिविष्टविष्टमनाश्चाक्षकथनप्र-
सङ्गेन अष्टाभिधानस्य पृष्ठपन्था विवरणकथनं । त्रिविष्टस्य तामराजकुमार रविप्रधनीनां देवानां
त्रिदिव्यादिनिकथनं १३८१ वामेत्यां पुनरेवजितस्य त्रिविष्ट मन्त्रकोषकं कौषोमपद्वत्तं मन्त्री-
करणकथेतिरवस्थापनं । अथ विष्टस्य त्रिविष्ट कौषां विष्टाश्च यमप्रवेशविवरणकथनम् । ततः
वामेत्याः ज्वरोकपमाकनस्य त्रिविष्टाभिधानमनकथनं । तयोर्देवमन्त्रतामिकेयवर्णनम् । केशर-
कथनवातादिकसुवर्णकथनम् । इति ।

No. 2110. नामकौमुदी। Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent, 1,154 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1602. Place of deposit, Purohitapādā. Rāpāghāt, Pandit Rāmalāla Bandyopadhyāya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Nāma-kaumudī. A treatise on faith in Kṛṣṇa as the supreme divinity, and the rituals and duties of Vaiṣṇavas. By Gaṅgādhara, son of Śīva Bhaṭṭa, and grandson of Vireśvara Bhaṭṭa Māhākara.

Beginning. नमस्तस्मै रत्नाभायै स्वभाववत्तायै ।

सदाशिवनमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै रत्नाभायै ।

रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । रत्नाभायै ।

End. नमस्तस्मै रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

Colophon. रत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । रत्नाभायै । १९०९ ।

विषयः । श्रीरत्नाभायै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै । विषयप्रमाणवत्ता-
यै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

No. 2111. निरवाणप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Purohitapāṇḍā, Rānāghāt, Paṇḍit Rāmalāla Bandyopādhyāya. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Nirvāṇa-prakaraṇa. Eight stanzas on the unreality of the universe, as inculcated in the Vedānta philosophy. By S'uka, son of Vyāsa.

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Beginning. भेदाभेदो यद्यपि जगते पुण्यपापे विप्रो

मायाभेदो यद्यपि जगते नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै । रत्नाभायै ।

End.

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।

तेजोऽयं निवसकदम् वाचपुत्राहम् यः

शतः कावे वसति वसता याति विभोऽयम् ॥

Colophon. इति श्रीशकाचार्यविरचितं विभोऽयम् ५५०० ।

विषयः । विभोऽयम् ५५००० नमुनाकीर्णम् ।

No. 2112. आर्षानुक्रमणी । Substance, country-made paper, 8 x 4 inches. Folia, 22. Lines, 7 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1820. Place of deposit, Śāntipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvagīśa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Arśhāṇukramaṇī. Index to the Rishis who are supposed to be the authors of the Rīg Vedic hymns. By Saunaka.

आर्षानुक्रमणी स्तुतिः ।

Beginning. ॐ अमेदमविक ये हि उहारे मुनिपुङ्गवाः ।

मद्मन्त्रमन्त्राद् मन्त्रांसि परमेष्ठरीम् ।

अथाऽग्नीक इत्यादि प्रथमं मन्त्रं पठि ।

इतश्चिन्तय विज्ञेयः अपरः सुखमिदमे ।

तेषां पुनः मन्त्रान्ता मेवातिचिन्तयः ।

युक्तामन्त्रादीन् च विद्वन्मन्त्राणां पठेत् । इत्यादि ।

End. ये वेदमन्त्राः सकलाः सुहृदा येन आर्षानुक्रमणी प्रदिष्टाः ।

मन्त्राणां तेषां मुनिपुङ्गवेष्ठी मन्त्रां तेषां च विद्वन्मन्त्राणां ।

Colophon. इति श्रीशकाचार्यविरचितं आर्षानुक्रमणी समाप्ता । मन्त्र १८२० ।

विषयः । अमेदमविकते मन्त्राणां विनिर्णयः ।

No. 2113. रासोक्तासतन्त्रे रासगीतिका । Substance, country-made paper, 8 x 4 inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 137 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Śāntipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvagīśa. Appearance, new. Prose. Correct.

Rāsa-gītā. A poem in praise of the Rāsa festival of Kṛishṇa and Rādhā. It professes to be an extract from the Rāsollāsa Tantra.

श्रीनारद उवाच ।

Beginning. श्रीराधाकन्देवस्य नाम्नामहीनं व्रतम् ।

राधाकन्देवस्य नाम्नामहीनं व्रतम् ।

राधाभाजमुखाकृतं कव्यमालारसम् ।

यः पठेत् प्राप्तवत्याय साधुभिः स न वधते ॥ इत्यादि ।

End. कवीश्वर पदद्वये मुने ज्ञानि परव्रती ।

यथायंकावयैवर्षं सधये सत्यमेव च ।

Colophon. इति श्रीराधोपाध्यायनमो राधगीतिका सम्पूर्णा ।

विषयः । राधाकव्ययोः राधोपाध्यायनीयलोपकथनम् ।

No. 2114. सर्वानुक्रमसंहिता । Substance, country-made paper, 10 x 3 inches. Folia, 37. Lines, 7 on a page. Extent, 630 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Śāntipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīś'a. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Sarvānukramanīkā. An index to the Rishis, the Deras and the metres of the hymns of the Vājasaneyi Saṁhitā of the Yayur Veda. By Kātyāyana.

Beginning. ॐ मन्त्रं दक्षिणमथ दक्षं साधितं येन प्रज्ञानि यजुषि मन्त्रान्
वाजसनेय्यो यतः प्राप तं विवक्षन् प्रथममन्त्रं संहतमभिधातुं साधयिष्यते वाजसनेय्ये यजु-
र्मेदाध्याये यथैव दक्षिणे यजुर्मेदे अपि देवतान्मन्त्रानुक्रमिकानामोक्तयामनिवृत्तावरणादेरेषां
कथो न विद्यते । इदं ह्यारभ्य यतः परमेष्ठ्यादेव देवता मन्त्रानुमृता यजुर्मादिकाः साधो-
पाध्यायवदेकपाद्योक्तकृताः इत्यथ प्रतिपद्युताम्हन्महि मावद्यादीन्मन्त्रविहिता योऽधीते-
ऽनुब्रूते जपति कुर्यादीत्यादि ।

End. यद्वृत्ता वा मन्त्रारम्भोपाधिविधी वाजसनेय्ये सर्वानुक्रमसंहिते वा जनिर्धनयतः
कात्यायनस्यैवाकृतिर्धनयतः कात्यायनस्य । च ।

Colophon. इति सर्वानुक्रमसंहितायां यजुर्मेदाध्यायः समाप्तः । समाप्ता येन सर्वानु-
क्रमसंहिता ।

विषयः । सर्वेषां साधयिष्यतयुग्ममाद्याम् अपि देवतानि रूपम् । कृषिम् कव्यादिकव-
नम् ।

No. 2115. विद्वत्सङ्ग्रहम् । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 102. Lines, 6 on a page. Extent, 1,969 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1889. Place of deposit, Śāntipur, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīś'a. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Vidvanmanḍana. An essay in refutation of the doctrine of Māyā. It attempts to prove that the human soul is not a mere reflection of the Divine soul, but an actual emanation from the Divinity, and that Kṛiṣṇa is the perfection of the Divinity. It represents the philosophy of the Vaiṣṇavas in a condensed form. By Viṭṭhala Dikṣhita, son of Vallabha Dikṣhita.

Beginning. निम्नरुद्धिनामादाकानागतवजनुयरी-

निवृत्तजनस्यैवाभावेविदिततरे।सिंभि।।

विजयि परित्याक्षोर्ध्वः।।३॥ प्रभुः प्रकटीभवत्

अतिशयतिशयेनोपास्यमाना विषयः सदा ।

निष्ठवरकाव्याचं वदिरनिनांम्यजानमानं चाम् ।

मदम्पदनाः किञ्चित्तिथ्यामि यथादु यथापुष्टिः ।

अतिशयवादिमणिभिर्जडितं अतिशयोक्तिः ।

दक्षिणं कुर्वते विद्वत्पण्डितं विदुः सुधीः ।

इह हि विविधहजिततावेवतयमाननिष्ठजननाद्यंशेषु पुनित्पुन्यदात्रेषु यवकादयः
शान्तिपात्रणे । इत्यादि ।

End. एवमस्मिन्महाभारते श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीभृशसूतस्य वचनं समाप्तम् ।

श्रीवत्सभाभिधानाम विद्वत्संज्ञान साधनम् ॥

[illegible][illegible]

No. 2116. मज्झिमासुत्तदीपा । Substance, country-made paper, 16
x 4 inches. Folia, 142. Lines, 7 on a page. Extent, 4,026 slokas.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mājīdā, Post Rānagbāt,
Pandit Madhusūdana Nyāyaratna. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Malamásatattva-ṭikā. A commentary on the Malamásatattva of Raghunandana; on intercalary months. By Rádhámohana Gosvámí.

Beginning. প্রথম পাচাবলিভীতপক্ষ-মর্মে বসন্তাষটকপুৰণ ।

বর্ষবিদ্যামন্বয়ং নবোতি নীমোদনীঃ^১ বসন্তাষটকম্ ॥ .

বসন্তাষটকমিহুভবিদ্বৎবিদ্যাস্রাব বরেন্দ্রবরকবিকবনত্বং কৃত্বৎ শিখরিখ্যায়ৈ নমস্-
বিদ্বত্বং ভ্রমা শিখরাবধাবাব প্রমিলানীদে প্রকল্পেতি । কৃত্বৎভ্যেতি কৃষিবাগবত নক্সবর্ষবিদ্যেৎ ।
নভিভূতুে ব্রহ্মদৈত্বং বজ্রাণীতি বরকাম্বকঃ । ইত্যাদি ।

End. মত বসাবলি বৈবাদিৎভাষা বৈবাদিভাববিবিতকর্ম্মমৎবদা নমুজবসন্তাষটক-
কবনম্বদা মতক্সভে দ্বিভৈবাদিৎবৎপ্রযোজানুববৌরিষি ।

Colophon. ইতি নীমর্দইনর্ষভীক্সবনীপাচাবলিভবমোজাবিষয়কাক্ষেপিত্ৰিভা মত-
ভাবনক্সভীকা বসন্তাষ ।

বিদ্বতঃ । রত্নমন্দমতমতক্সভাবনক্স ভাষ্যানং ।

No. 2117. উদ্বাহতত্বটীকা । Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,161 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Májidá, Post Rápághaṭa, Papdit Madhusudana Nyáyaratna. Appearance, fresh. Price. Correct.

Udváhatattva-ṭikā. A commentary on Raghunandana's digest of the laws relating to marriage. By Kás'írāma Váchaspati Bhāṭṭáchārya.

Beginning. মতা নৃদোহবৎবরক্সাতি মুদ্রা :

নীতাককাকবরক্স বিদ্যাব দিগে ।

নীতঃশিরাবদুহনী ভবিবা দিগাব

বসন্তাষটকবিদ্বতিং বিবদৌতি বসন্তাষ ।

কৃষিবাগবতুে নীতাককবৌতুং অবদ্রুৎ ।

বিদ্বিতং বিদ্ব ভৌতুে মতানি রত্নমন্দমং ।

কক্সনংবসন্তাষটকমিহুভবিদ্বৎবিদ্বৎকাক্সভাষি । অনঃ কক্সবিতকাত্ববিদ্বৎবিদ্যাস্রাব্যে বসন্ত-
ভাষা বরেন্দ্রবরকবিকবনত্বং ভ্রমত্বং ভ্রমত্বাৎ । মত শিখরিখ্যায়ৈ নমস্-
বিদ্বত্বং ভ্রমা শিখরাবধাবাব প্রমিলানীদে প্রকল্পেতি । মত-
কবনম্বদা মতক্সভে দ্বিভৈবাদিৎবৎপ্রযোজানুববৌরিষি ।

End. ভ্রমত্বাৎ মুদ্রাদ্বয়ভবমৌ । বসন্তাষঃ ন মুদ্রাণীতি ।

বং শ্রাব্যম বসন্তাষটকবিদ্বতঃ নীতাকক্সভাষ্যকঃ ।

শীরাযোমদবজালাদুজনী বদীরদুদাননিঃ ।

দেব বীৰ্য্যকাষিরামকলিতা বজেন নিষাদিনা

ভীকা মানিদুস্তৃষ্ণাসি কলিভিঃ কামুদবৈভবনী ।

Colophon. ইতি শীকাকীরামকামকলিতাচার্য্যবিরচিতা বহাদরমজদীকা সমাপ্তা ।

বিষয়ঃ । রঘুবন্দনভট্টোদাহরনামক কাব্যান্নং ।

No. 2118. দেবীপুরাণম্ । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 182. Lines, 8—9 on a page. Extent, 7,371 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Rānāghaṭ, Babu Surendranātha Pāla Chaudhūri. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Devī Purāṇa. Legends and traditions regarding the Devī and her wars, designed so as to glorify the Devī, and exalt her as the greatest divinity. It professes to have been imparted by Brahmā himself at the request of an assembly of Rishis. The Śāktas insist that this is an original Purāṇa, and one of the eighteen alleged to have been compiled by Vyāsa; but the Vaiṣṇavas denounce it as apocryphal, got up with a view to set aside the claims of the Bhāgavata Purāṇa. Dr. Wilson, in the introduction to his translation of the Viṣṇu Purāṇa has noticed at length the arguments urged by the two sects. The codex is incomplete.

CONTENTS: 1—2. Introduction, Rishis repair to the hermitage of Agastya by the advice of Vasiṣṭha. Story of Nripavāhana and Chitrāṅgada. Ghora, an Asura, attains absolute invincibility on earth through the blessings of Viṣṇu. Vasiṣṭha advises Ghora how to obtain the nature of a Vidyādhara.

3 to 6. Conquest of Pātāla by Kāla, son of Ghora. Conquest by him of the kingdom of heaven from Indra and the other gods. The gods seek the aid of the Devī, and address her hymns.

7 to 9. The Devī descends on the Vindhya mountain. Nārada descends to delude the demon. The demon proposes to marry the Devī. Selection of brides. Mantras for deluding people.

10 to 13. Description of Sanatkumāra Yoga. Story of Hutāgni, a demon. Story of Surala, who obtains an invincible standard. Descriptions of standards.

14 to 21. Ghora sees a frightful dream. The Devī, under the name of Vindhyaśāini, destroys Korakāla and other demons. Indra praises the Devī.

22 to 29. Durgápújá. Planting of standards. Transit of the sun from one to another month. Worship of the Deví at such times and on other occasions.

30 to 33. Agency of the Deví in the creation of the universe. Her superiority over Brahmá, Vishṇu and Mahádeva, who attain their greatness and strength through her. Her worship. Her car festival. Her worship on cremation ground on particular occasions.

34 to 38. Details about her worship, her temples, offerings to her, &c. Hymns in her praise.

39 to 43. Further details. Story of Bala. Do. Dundubhi. Worship of Kshemañkarí.

44 to 48. Aparájítá-vidyá. Story of Amayásura. Names of Rudras, Vasus, Viśvedevas, &c. Conjunctions of Nakshatras. Deví worshipped by Paras'uráma. Astronomical and astrological details in connection with her worship.

49 to 53. Further astronomical details and special rules about her worship.

54 to 70. Special worship of the Deví and her manifestations as Mátrikás on particular occasions, and also of S'iva in connexion with her.

71 to 80. Worship of Vináyaka. Character of forts, gates, triumphal arches, &c. Bathing during eclipses. Merit of pouring water on Lingams. Rites, fasts and sacrifices in honour of the Deví.

81 to 89. Merit of cleaning the temple of the Deví. Her omnipresence. Periods of existence of Brahmá and others. Praise of Kálágnirudra. Description of Hāṭakes'varapura. Story of the demon Kuru. Origin of Bhimá. Do. of the signs of the planets. Do. of Chaṇḍésvara. Praise of the Deví on the destruction of Kuru.

91 to 96. The fasts of the 8th and of the 9th lunations in Āśvina. Worship of the Mátris. Advantage of worshipping clay images. Praise of Vidyá, and her worship. Praise of Nanda, a place sacred to the Deví.

97 to 103. Duties of the different orders, classes and castes. Various fasts.

104 to 114. Various fasts. Origin, classification and division of the Vedas. The subsidiary Vedas. Science of medicine. Qualities of drugs. Story of Khaṭṭásura. Birth of Gaṇeśa.

115 to 128. Hymn to Gaṇeśa by Vishṇu. Lustration of Gaṇeśa

and blessings by him on Vishnu. Story of Vighna, his destruction by Gaṇeśa. Praise and worship of the Mātrikās. Story of Harischandra. Repairs of images of gods. Control of the passions. Story of Naravāhana. Rules regarding Triragni. Names of Agni under different conditions. Flowers meet for worship. Worship of spiritual guides. Hymn in praise of the Devī.

Beginning. नमस्तस्मै त्रिषां देवीं सर्वभावनतां शुभम् ।

पुराणं संप्रपञ्चामि वयोनां नक्षत्रा पुरा ।

ब्रह्म ब्रह्म ।

अथर्ववेदं पञ्चमस्य ब्रह्मस्य तन्मयम् ।

पुत्रादार्थं यत् सर्वं साधना प्रपि साधनाः ।

कथ्यतां यथ वीराया भूताः राजतदायथा ।

अविष्कार विनाशियं देवी देवममलता

एतन्मया न दिवः शान्तिर्होमराज्यस्य दामयैः ।

यथा ब्रह्मोऽप्ययं यन्त्रो देवदेवममृततः ।

अथानाया मृगिनेह बहिभेदमना यथा । इत्यादि ।

End.

नवापि कथितं तुभ्यं निरुक्तं वाचनाश्रयम् ।

पुनरायं वाचनं दिवं देवदेवेन भाषितम् ।

Colophon. इत्यादि हंसीपुराणे देवदेवीसंगदे देवाः सपरामः समाः ॥

१२८ चत्वारः ।

विषयः । १—१ अकारे,—अभिहितोपदेशेन अक्षीकामत्रयवाचनमत्रमपि रक्ष्यम् ।
अपवाचनविषादद्वयोपवाच्यामकर्म । काराभिधानस्य हेतुस्तु किन्तुप्राप्तयः इतिमानये-
त्तरप्रशिक्षणम् । अत्रत्येन च अपवाचनस्य संवादे हेतुोपायेन विद्याचरमशिक्षितैर्मि नमुपा-
यकर्म ।

१-६ अध्याये—भारतवर्षक राजस्य वसुधैव कुटुम्बकम् च भगवद्भागवतस्य हेतुवद्वेत्ता नामा-
 द्यादिभिन्नवचनम् । एतन्मोक्षदेहेन तयोरेन्द्रादिवराजवचन्यादमनूय्यम् कारणैस्त्वय्यभि-
 कथ्यम् । भारतवर्षविप्रकृतानां हेतवानां वसुधैव कुटुम्बकम् हेतुवद्वेत्तामीर्यम् । एवं विप्रवत्तादिकृतनैवी-
 योपवचनम् ।

७-८ अथाथे,—ईवापित्यावतरणविरचयकम् । प्रज्ञाप उपदेशेन शेरमानकहेत्यो-
क्तार्थे नारदस्य अवततत्वावयवम् । प्रतीकमन्त्रस्य हेतुवशात्क पित्यावापिर्णी वतीत्येव कथं

येहादिकथनं । अप विनायवोऽयमव्यासवादिप्रवक्तव्यः । योऽवोऽयमवदनासाधकप्रवक्तव्येन नम-
न्य दिक्कथनं ।

१०—११ अध्याये,—अत्रविद्यासाधाय सनत्कुमारवोमानुष्ठानप्रकारकथनं । तत्र क्रमा-
ग्रिमानसक दानसक विवरकथनं । सुरसमानयेवक दैत्येन्द्र विवरकथनं । तथा विद्योः
अपुना मानकेतुसाधकथनं । केतुसमुत्पत्तिविधिकथनं । रन्ध्रध्वजकथादिकथनं ।

१४—१९ अध्याये,—आपन्नवर्त्यादौत्येन्द्रा वोरक दुःखप्रदंनकथनं । विन्ध्यवाचिनी-
कृत वोरकासादिदैत्यवचनं । रन्ध्रकनदेवीकोवकीर्तनं । मारद्वय विन्ध्यवाचिनीद्वयेन कथ-
कीर्तनं । सुयेकवचनं । नागनैत्यवचनम् ।

१९—२८ अध्याये,—वाचिनःशुद्धाहमीमदानवयोर्देवीपूजावक्तव्यकथनं । नवकीकथ-
नविधिकथनं । अप दुर्गापूजाविधिकथनम् । ध्वजोपपत्तिविधिकथनं । दादमपूजाविधिकथन-
कथनपूर्वकं तत्र तत्र कथनिकथनं । प्रदोषादौ सङ्गमके पञ्चादिकथनम् । योऽवोराणां
श्रिताया देवाः पूजने सहाधिकावचनं । यदुधारादानयोग्यत्वानादिकथनं । सोमविधिक-
थनप्रवक्तव्येन कुम्भनिकांसादिविधिकथनं । विद्येवक देवीमाहात्म्यकथनं । देवीमाहात्म्यपाठादि-
विधिकीर्तनम् ।

२०—२९ अध्याये,—देवाः प्रतिकथनेन अगमकर्मणादिकथनं । तस्यां परमादिकथन-
कथनं । चरितरादीनां कर्मणां देवीपूजनेन सामर्थ्यप्राप्तिकथनं । तत्र देवभेदेन देवाश्चैतच्छुद्धि-
कादिमूर्तिभेदपूजकथनम् । देवारचवाचाविधिकथनं । कर्मविशेषे नदीतीरदुर्गरक्षाःशुद्धा-
नादिषु देवाः पूजनकर्तव्यताकथनं । देवाः प्रतिष्ठापनविधिकथनं ।

२४—२८ अध्याये,—शुक्लकृतत्रिविकोपकीर्तनं । तत्पुत्रतः त्रिवेन दुर्गापूजाविधमादिकथनं ।
देवाः शुद्धिकर्मावस्यनर्थकारादिकथने पञ्चनृत्तिकथनं । देवीपूजनं क्रमा दुःखिभ्योऽज्ञादिदा-
नकर्तव्यताकथनं । देवीशवादिप्रति ध्वजदानादिविधिकथनं । अथेन त्रिवेनदेवीकोवकीर्तनं ।
कर्मवृत्त्यादिदेवीमाननिर्णयकथनम् । अप कर्मणां देवविधानानां विवरणं कथनं ।

२८—४९ अध्याये,—नवादेवीनां सामानिकथनं । कामभेदे देवदेवेन देवा मूर्तिविशेषपूज्य-
विवरकथनम् । देवीमन्त्रप्रभावकथनमुत्तेन दैत्यराजस्य वक्तव्य कथनाकीर्तनं । दुःखनिवामकस्य
दैत्येन्द्रा कथनानकथनं । चमद्वर्त्या चाविर्भावकथनं । तथाः पूजाविधिकथनं । वसाधुरवच-
नकथनम् । कामकथादिदेवीसामप्रवृत्तादिकीर्तनं ।

४४—४८ अध्याये,—महादेवात् नन्दिन्य अपराजितविद्याप्राप्तिकथनं । अमवाधुरस्य
विवरकथनम् । वसाधुरावकावपुत्रादिस्यविशेषदेवादीनां मानकथनं । नववयोऽमवाचःका-
कथनं । परपुत्रानकृतदेवीप्रतिष्ठाविधिकथनं । अमवाशानुष्ठानयोग्यतादिकथनं काकवच-
नकथनमुत्तेन निधिराकादिकथनम् । अमवाचकर्मणादिकथनं । वसाचां मन्त्रादिवि-
कथनं ।

४८—४९ अध्याये,—पूर्विकाभावप्रामाणिकपक्षमुक्तेन चन्द्रचरद्विधिमिकथं । सूर्याचन्द्रमणौ-
 चरान्ने वाचाकपराङ्कारकमकथनं । चरकनिकपराधिकथनं । मन्वन्तरं वायुं जलस्यैवोवाच-
 युगमे पश्यन्ववादिमेवेन देवा भूमिमेदं पूजायविधिकथनं । तत्र मन्वन्तरोत्तरादिनिर्गन्तविधि-
 कथनं । मन्वावायविधिः भिवा-भ्राणि-धनि-जना-प्रा-द-विधि-गृहि-प्रथमिपद्विधदेवीभूमि-
 कथकथनं । तथा प्राच्यादिमन्त्राकथकथनीमन्त्र । आरां पूजाविधिकथनं । चराविहायीकं
 देवतः । कथकादिकथनं । मन्वन्तरमन्त्रकथनं । तत्र तत्र वनिदानादिविधिकथनम् ।

५०—(४ अध्याये,—मन्त्रमन्त्रकथनं । तत्र तत्र पूजायां वायुपुण्यादिकथनं । चरवायु-
 चरकादित्येवमकथनं । पश्यन्मन्त्राविधिकथनं । तत्र योगविधिकथनम् । ज्योतिषमन्त्रकथन-
 मन्त्रं सूर्यामन्त्राविधिकथनं । पूर्विकादौ निकषेत्यादिवायविधिकथनं । शैलाम्बुहादौ-
 वनविधानं । दाहमन्त्रः । मन्त्रेण देवाः पूजाविधिकथनं । काम्यमोक्षहोममन्त्रविधीर्नमः ।
 मन्वाहमीतीराहमीप्रथमीनां विधानकथनं । सन्तकामलाभायै विधादिषु मन्त्रेषु देवाः पूजा-
 विधिकथनं ।

५१—५० अध्याये,—मानविज्ञेये पूजाविज्ञेयेण देवाः पूजाविधिकथनं । वाराकपी-प्रधान-
 मैत्रिपारणादिषु स्थानेषु जिवन्म कथमेवेन अवस्थानकथनं अनरण्यचरपट्टिस्थानेषु तत्पूज्यव-
 विधानकथनम् । गोरमन्त्राविधिकथनं । पूजाभिषेकविधिः । तत्र मन्वन्त्रादिनिकांशविधानक-
 थनं । कस्योन्मत्ति-निवेष्टादिदेवतामन्त्रादिकथनं ।

५१—५० अध्याये,—विनायकमन्त्राविधिकथनं । पूज्यमन्त्रादिनिर्वाकनमन्त्रम् । कुम्भी-
 पुरहाटादिकथनं । पुरदुर्गेवादिविधिकथनं । पृथ्व्यादिषु वाये चरवकाकीमन्त्रमन्त्रकथ-
 नादिकथनं । जिवान्निद्रादि कलादिचारादानमावाक्यकथनं । मन्त्रकथनविधानकथनं तत्र
 कथनकथनीमावाक्यकथनीमन्त्रः देवीवायविधिकथनं । अवाविमन्त्रविधिकथनं । ज्योतिषमन्त्रवि-
 धिः । ज्योतिषमन्त्रविधिकथनं । मन्त्रमन्त्राविधिकथनं । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् ।

५१—५२ अध्याये,—देवीमन्त्रकथनं । देवाः कथ्यमानादिकथनं । मन्त्रा-
 दीनां काव्यमन्त्रकथनं । मावयवन्त्रकथनम् । कात्यायिनमन्त्रावाक्यकथनं । वाटकेचरपुरवर्णनं ।
 कथमेवमन्त्रोत्तरं मन्त्राणां विधिवाक्यादयः कथवाचनेन केदालं वनायकम् । अथ च कौवा-
 रपरिचा वनायकम् मन्त्रावन्त्रम् । अथ च विराट् च वनायकम् । अथ च वनायकम् । अथ च
 वनायकम् । देवानां देवीकथनीमन्त्रं । वनवकाशे मन्त्राणां कथनकथनं । वीजाया कथनकथनं ।
 कथनकथनम् । कथनकथनम् । वनवके देवमन्त्रमन्त्रोत्तरावकाशं ।

५१—५३ अध्याये,—देवमन्त्रकथनं । देवीमन्त्रकथनं । मन्त्रमन्त्राविधिकथनं ।
 मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् ।
 मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् ।
 मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् ।
 मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् । मन्त्रमन्त्राविधिकथनम् ।

१०—१०१ अध्याये,—वर्षावनपर्वकथनं । तत्र साध्यावधिचिह्नकथनं । वेदपाठश्रवणादि-
निरूपणं । अग्निहोत्रादिविचिह्नकथनं । वैशाखिरक्षकस्य विनाशायाः साधनमवकाशकथनं । श्रामान्तः
कर्मवर्षावनपर्वकथने निविष्टानि । आचारकथनं । पवित्रादीपकविचिह्नकथनं । मासविज्ञेये इत्य-
विज्ञेयेक द्वेवीपूजनमासाकाशकथनं । विजयावन्तविचिह्नकीर्तनं । कपटोन्मासकथनमन्वावन्तविचि-
ह्नकथनं । अश्वविषविजयावन्तविधिः । मन्वन्तविचिह्नकथनं ।

१०४—११४ अध्याये,—देवसेनमुत्तमेनृत्तिकसेन्यादिद्वानविधिः । पद्ममविचिह्नकथनं ।
शेनसेनविचिह्नकथनं । मासविज्ञेये ऋत्यादिभेदद्वानन्तविधिः । वेदेत्यन्तिकथनं । अरचयूक्तकथनम् ।
पशुहन्तिकथनं । आयुर्मेदोपेक्षाकथनं । शिखरस्त्रीचमनकारकथनं । आकूर्मेदविचिह्नकथनेन
इत्यत्रादिकथनं । कदासुरीत्यन्तिकथनप्रसङ्गेन मासवर्षव्यंजे मन्वन्तकथनं महादेवस्य चमनविरच-
कथनं तत्र विनायकोत्पत्तिकथनम् ।

११५—११८ अध्याये,—विष्णुहन्तविनायकहोमकीर्तनं । विनायकस्य अभिषेककथनं ।
परदानहन्ताकीर्तनम् । विनायकं पुरस्कृत्य विष्णुनाशाय हेमानामुद्घातकथनमहन्ताकथनम् ।
विष्णुवधकथनमुत्तेन तस्य कथादिवर्णनं । उत्पत्त्यादिकथनम् । माहमकपूजानासाकाशकथनं ।
तत्र हरिश्चन्द्रस्यचदिवरचकीर्तनम् । जीर्णदेवमूर्तिप्रतीकारकथनं । समन्वितमग्न्युद्विनिकथनं ।
तत्र नरवाहनस्य हन्ताकथनं । विरग्नविचिह्नकथनं । कर्माविशेष बह्वर्चनभेदकथनम् । पृथग्विचि-
ह्नकथनं । भृगुदेवपूजाविधिः । देवीसुवरानकथनम् ।

No. 2119. वैष्णवामृतम् । Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 182. Lines, 6 on a page. Extent, 4,628 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Rāṅpāghāṭa, Bābu Surendrauātha Pāla Chaudhūri. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vaishnavāmṛita. On the duties, feasts and fasts of Vaiṣṇa-
vas. Anonymous.

Beginning. श्रीदामोदरपादपङ्कजं चित्तं मुनीन्दैः कृतं
हेमानामपिदुर्लभं किमपरं वक्ष्याम्येवमुक्तिप्रदं ।
संसारार्थवन्तारकार्यतरणौ चन्द्रसेनारः स्व
शान्त्यं करतो मयाकु सुदमे कामीहृषीकेशे वरा ।
कारागारं वसाकथ्य वैष्णवानां विनायके ।
महात्मां शेषकार्यं वैष्णवावतमन्त्रे ॥ इत्यादि ।

End.

स्वयं विद्वन्मुः कर्मपाशानां शरणा श्रमात् ।

इहं चक्षुः भक्तान्तरान्, सुप्रवर्तनीनां कर्मपातशेषहीनोक्तिव्यापिनश्चापि कुतः प्राप्यात्ताः।
कर्मोन्नेयं प्राप्तिनोः पूर्ववत्तात्ताः इत्येवमाद्यन्तं नान्यथा न च इह चक्षुः इत्येवमाद्यन्तं इति कर्म-
वेद्यानां नैमित्तिकं चक्षुः प्रकाशविशेषात्तात्ताः नान्यथा न च इति प्राप्तिनोः। इत्यादि ॥

End. তন রস সর্বমুদ্রাবলম্বন অস্বদীর্ঘবিহিতবাহুঃস্বকরসমি সর্বমুদ্রাবলম্বন-
মেষনি দিৎ ।

Colophon. ইতি শীঘ্রবদ্ধান্তিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।

বিষয়ঃ । অস্বদীর্ঘমুদ্রাবলম্বন রস স্বকরসমিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ইতি শিখরঃ । শীঘ্রবদ্ধান্তিচন্দ্রিকা
স্বকরসমিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।
ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা । ইতিচন্দ্রিকাখণ্ডিকা ।

No. 2121. প্রাচীনশাস্ত্রসংগ্রহঃ । Substance, country-made paper, 12 x 3½ inches. Folia, 84. Lines, 6 on a page. Extent, 2,805 ślokas. Character, Bengali. Date, Sz. 1698. Place of deposit, Purohitpādā, Rāpāghāt, Paṇḍit Rāmalāla Bandyopādhyāya Bhattachārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Prāyaścitta-prakāśa. Principles which regulate expiations, and the different forms thereof for the expiation of particular offences. By Pradyotana Bhattachārya, son of Balābhadrā.

Beginning. নমঃ স্বরাজ্যবিশেষী নিমিত্তোদয়েন শিখা

স্বরাজ্য + + + + শ্রীনিখায়া স্বরাজ্য ।

স্বরাজ্য সুবলসামান্যস্বরাজ্যবিশেষী

স্বরাজ্য স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

স্বরাজ্য স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

স্বরাজ্য স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

স্বরাজ্য স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

স্বরাজ্য স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

End. স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী স্বরাজ্যবিশেষী

Colophon. इति श्रीविराटसप्तमस्तोत्रसप्तमस्तोत्रादिप्रदीपनमहाकाव्यवि-
रचितः प्राचक्षिणप्रकाशः सम्पूर्णः ।

विषयः । प्राचक्षिणस्य प्रकाशनं । दीर्घकाव्यं प्राचक्षिणकारणे व्यवसायकथनं । शोभादिना
चन्द्रवदकरणे दोषकथनं । वनिपातकमवाप्तकोषपातकजानिर्धनकरणादिवाचककथनं । मन्त्र-
स्तादिकव्यविवाककथनं । प्राचक्षिणपूर्वावकाशकथनं । कथाविग्रहकथनं । अनुनादादिविचि-
कथनं । कर्त्तव्यं वाचार्थं प्राचक्षिणकथनं । गोपचप्राचक्षिणं । मन्त्रप्रचक्षिणं । निविचकावकाश-
पञ्चाङ्गप्रथमिभोजनप्राचक्षिणं । अन्नप्राशनप्राचक्षिणं । अवाचनप्रदानकथादानप्राचक्षिणं ।
परिचर्यप्राचक्षिणं । विवाहान् पूर्वमन्त्रावा रजोहर्षने प्राचक्षिणं । उच्छिष्टकर्मोद्गो प्राचक्षिणं ।
कथावृत्तिप्रकाशप्राचक्षिणं । निम्नित्वाभोजनप्राचक्षिणं । अमिचारादिप्राचक्षिणं । सामान्यतः
जीवनप्राचक्षिणं । गान्यप्राचक्षिणं । एवमेवमादिप्राचक्षिणं । अन्तर्गो विद्यादिस्वामप्राचक्षिणं ।
नीलोत्पलवदनधारणे प्राचक्षिणं । संसर्गप्राचक्षिणं । आश्विनप्राचक्षिणकथनम् ।

No. 2122. हन्दावनग्रन्थम्, वा हन्दावनरहस्यम् । Substance, country-
made yellow paper, 9 x 4 inches. Folium, 1. Lines, 18. Extent, 28
ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Rānāghāṭa,
Bāku Surendranātha Pāla Chaudhūrī; another copy at Calcutta, Bābu
Sūvalalāsa Mallik. Appearance, new. Verse. Correct.

Vṛindāvana-rahasya also Vṛindāvana-sataka. A century
of verses in praise of the sanctity of the town of Vṛindāvana. By Pra-
bhadhananda Sarasvatī. The codex is obviously incomplete, for it contains
only 28 ślokas when from its name it should contain a hundred.

Beginning ममकर्म कर्मोददि पश्य वाङ्मनसा-

मदिकं विभक्तमकर्मविषयं कथयता ।

अमृतामृतं चक्षुष्यं चक्षुष्यः चक्षुष्यः ।

इदं यः पश्यति विमलमनसा रमणीयम् ।

चक्षुष्यं चक्षुष्योपि कथयता का मय वाणी पुनः ।

आकाशं जलमयं चक्षुष्यं चक्षुष्यः चक्षुष्यः ।

मदहम् चक्षुष्येन चक्षुष्येन चक्षुष्यः ।

मित्राकीकृतया मृगीनमिदं चक्षुष्येन चक्षुष्यः । इत्यादि ।

End.

वीरदहन्दावनेश्वरं चक्षुष्येन चक्षुष्यः ।

इति वीरदहन्दावनेश्वरम् ।

Colophon. इति श्रीविराटसप्तमस्तोत्रसप्तमस्तोत्रादिप्रदीपनमहाकाव्यवि-
रचितः प्राचक्षिणप्रकाशः सम्पूर्णः ।

विषयः । हन्दावनप्रकाशकथनं ।

No. 2123. दायभागटिप्पणी । Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 122. Lines, 6 on a page. Extent, 3,099 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Májidá, Post Itánághát, Paṇḍit Madhusúdana Nyáyaratna; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyavagisa. Appearance, very decayed. Prose. Correct.

Dáyabhága-ṭippaní. A gloss on the Dáyabhága of Jímúta-váhana. By Srinátha, son of S'rikara Achárya.

Beginning. मन्वन्तीरधरनीक्षमूकमचक्षुसावचिरमेदुगाञ्जर ।

नौजनाकुलममयोरजोचरं चित्तये मुरचराकथं मयः ॥

जीमूतवाचननिबद्धमयो विवद-

प्रादुशमदमनिहृदयः समाधि ।

दुर्लभमव विषये नितरां मया तत्

वाक्यायतेऽग्रिममतिप्रतिज्ञोपचरोः ॥

च'कराचार्यपुत्रेण प्राचीरमेव जीमता ।

टिप्पणी दायभागस्य जीमाद्यन विधीयते ॥

आकारयो विप्रविष्टः ताव सुदाचार्यो धितकर्तव्यताकं र इत्थं विधितुः परादृश्यं प्रयोजनं च न्यायिषेयां चाभिधितुं चकारः प्रतिकानीते, मन्वादीत्यादि । इदं धर्मित्यवधानार्थमन्या चकः । इत्यादि ।

End. एवमेति दुहितोऽभ्यर्चितायाः पत्न्या भेः नावमिदधने यद्यनन्तराधिकारि चानधिकारकादु सुतरां दुहितवधिकारोऽपीति भावः । शेषं सुममं ।

Colophon. (इतः परं नास्ति ।)

विषयः । जीमूतवाचनकृत दायभागस्य पञ्चाधिकाराणां वाक्यानां ।

No. 2124. गुणप्रकाशविवृतिः । Substance, country-made paper, 11 x 2½ inches. Folia, 91. Lines, 7 on a page. Extent, 3,314 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nisidágada Grama, Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Vāṇesvara Vidyaratna; other copies at S'ántipura, Ramayadava Chudamāṇi, and at Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Guṇaprakāśa-vivṛiti. A commentary on the Kiraṇāvali of Varddhamāna Misra. By Mathurinátha Tarkavagis'a, son of S'rírāma Tarkálaukára. In Hall's "Contributions," (p. 67) the work is named Guṇaprakāś'a-didhiti-Máthuri. There is Guṇaprakāś'a-vivṛiti by Raghu-nátha S'riromāṇi.

Beginning. কুখিলাচরপুটেন পুরবন্ বসিতা অমলদহুতিবহুতি ।

মোহনকতিস্বয়মকোচনাঃ বাহু কোপি বসনীরদ্যতিঃ ।

সৌম্যকুন্দানামকর্ষণসীমসীমসা ।

মুখক্কাভবিতিঃ সিতবে বিদুসাঃ শুদে ।

विभिन्नं प्ररिचितवन्धनाप्रियावन्धना कृतं वसार्देवम्यामलाक्षितिवन्धनारकवं वदतं
विचित्रिकावै चार्दे। विवशाति स्ववेति । इत्यादि ।

End. কলমেবাশ্রিতমেষক কাব্যবচনাতেন কুলোচেত্তম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচাচ
মাববৈভেখিবিদ্যামক বিম্বুতিভবমোচবেব রতি শাক । (রত্নমোচি)

विभवः । म्दंवाचकम विरवाचनीयकाव्य काव्याय ।

No. 2125. वैष्णवतोषणी । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 470. Lines, 6—12 on a page. Extent, 25,380 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nisidgaḍa Grāma. Post Vñāichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Vānesvara Vidyāratna; other copies, at Calcutta, Dr. Rājendralāla Mitra, and Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Vaiṣṇava-toṣaṇī. A commentary on the tenth book of the Bhāgavata Purāṇa. By Sanātana Gosvāmi. The commentator's object is to establish the divinity of Kṛishṇa, and elaborate the philosophy of the Bhakti doctrine. In the colophon of the work a long account is given of the author, and of the associates of Chāitanya who the author holds is an incarnation of Kṛishṇa.

Beginning. সৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

মৌম্যকুন্দানাম কল্মষৌচ মৈরবামাচাচ ।

कञ्जवचनितुं प्रत्या शेषं वैष्णवोपनी ।

— — — — — ।

नीलकण्ठीराजीमिश्रयोगोऽथ नीलकण्ठीकारणोत्तिष्ठयेन प्रेक्षा विराजमा-
मन्मात् । कञ्जभावाः कञ्जभावनियेनित्यमात् । इत्यादि ।

End.

Colophon.

अथानुपुरीयन्ता वैकुण्ठाथ मरीचनीत्यादि ।

इति नीलकण्ठीयथा नवमिहः ।

नीलकण्ठीयथा प्रीति भवतः प्रयोः ।

दिव्योद्भवमेकमे पूर्णवैष्णवोपनी ।

ये नीलकण्ठीयथा प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

कञ्जवचनितुं प्रत्येकमे प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

प्रेक्षा मन्मात् प्रेक्षा मन्मात् नीलकण्ठीयथा ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

अथानुपुरीयन्ता वैकुण्ठाथ मरीचनीत्यादि ।

इति नीलकण्ठीयथा नवमिहः ।

नीलकण्ठीयथा प्रीति भवतः प्रयोः ।

दिव्योद्भवमेकमे पूर्णवैष्णवोपनी ।

ये नीलकण्ठीयथा प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

कञ्जवचनितुं प्रत्येकमे प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

प्रेक्षा मन्मात् प्रेक्षा मन्मात् नीलकण्ठीयथा ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

अथानुपुरीयन्ता वैकुण्ठाथ मरीचनीत्यादि ।

इति नीलकण्ठीयथा नवमिहः ।

नीलकण्ठीयथा प्रीति भवतः प्रयोः ।

दिव्योद्भवमेकमे पूर्णवैष्णवोपनी ।

ये नीलकण्ठीयथा प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

कञ्जवचनितुं प्रत्येकमे प्रत्येकमे प्रत्याश्रयमात्रे ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

प्रेक्षा मन्मात् प्रेक्षा मन्मात् नीलकण्ठीयथा ।

मन्मात् नीलकण्ठीयथा प्रेक्षा मन्मात् ।

दद्यादिकुरतेः सप्त दधितया वीरकवदेनं वयो ।
 मयावौ मिहरेवरका विपदे सक्तः सुखं भवत्य
 सक्तः पुनमन्वीजवदुसमिधि श्रीपद्मनाभमिधं ॥ ६ ॥
 सक्तुर्भेदः साहोवितमिरवि सन्तोषमिवदा
 रयज्ञायां सक्तः सक्तुमहदकनाचयसक्तौ ।
 जगन्नाथमेतौमिमिसुदयः कर्तव्यद्वी
 म वातः केवां वा स किला सवकवेसरदुनः ॥ ७ ॥
 विद्यायः सृष्टिकेसरः मिहरेभुमिवायसक्तुदा
 सक्तुमुरतरदिभीतमिवायसक्तुमुक्तः ।
 तयोदयः सक्तुमर्दमविनिपपूयपादः जमा-
 दुवाय सक्तुद्वे स किला सक्तुनाभः जमी ॥ ८ ॥
 भूमिं श्रीपद्मनाभमन्ना सक्तुमसक्तुव सक्तुम्वैः
 सक्तुमहदम्वेय साहोममवेनका सक्तुम्वैः ।
 मयायः सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेन-
 चीरः श्रीपद्मनाभमन्ना सक्तुम्वैय सक्तुम्वैः जमी ॥ ९ ॥
 ज्ञानसक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः
 सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः ।
 तन्मुपेय सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः
 ये सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः ॥ १० ॥
 सादिः श्रीपद्मनाभमन्ना सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः
 श्रीपद्मनाभमन्ना सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैः ।
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ ११ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १२ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १३ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १४ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १५ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १६ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १७ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १८ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ १९ ॥
 साहोममवेनका सक्तुम्वैय सक्तुम्वैय साहोममवेनका सक्तुम्वैय ॥ २० ॥

विषयः । श्रीमद्वायव्यगीर्वाणसूक्तस्य आख्यानम् ।

25

अथ प्रायेण पुस्तकेषु मन्त्रहास्येवादिपद्यानां मन्त्रकारोक्तानि तत्र श्रीहृदयेश्वराद्यानां कर-
वीत्यादि । तत्र श्रीमद्विष्णुसतोपादिमन्त्रानुसारेण पञ्चमन्त्रकारनामस्यं वचनानि विविक्तानि । ॐ
वसो वसवसे वासुदेवाय । ॐ नमः विष्णवे । ॐ नमः प्रजापतिभ्यः । ॐ नमः श्रीहृदयेश्वराय-
नाथ । ॐ नमः सर्वविघ्नविनाशकेभ्यः । इत्यादि ।

End. अथवर्गस्यैवोपायैः । कुल्याः अस्याः कृतिनाः सरिताः । १२४ । श्रीकृष्णः ।

Colophon. इति भारताचार्यपाठकराजश्रीमदीशाननयभारताचार्यमित्राचार्यनृपकृतौ
महाभारतायैष्वर्यदीपिकायां श्रीकायानादिपद्यैः समाप्तम् । अक्षरान्तः १६ ।

माते नमसि कृष्णायै वसे मुददिने मुदा ।

श्रीकेशं लिखिता यस्मात् श्रीदुर्गायामन्त्रार्थाय ।

विषयः । महाभारतीयादिपद्यैः समाप्तम् ।

No. 2127. योगचन्द्रिका । Substance, palm-leaf, 10 × 2½ inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 426 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrāma, Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Pandit Sadananda Bhattachārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Yoga-chandrikā. A commentary on the Yoga aphorisms of Patanjali. By Ananta Śarmā. Very rare. Mr. Hall found the name cited in the *Hatha-saṅketa-chandrikā* but no MS. of the work. *Contributions*, p. 17.

Beginning. मुचं प्रथमं सूत्रार्थचन्द्रिका क्रियते मया ।

अनन्तेश्वरश्रीये शशिदामन्दकचिन्म ।

अथ योगानुशासनम् ।

अथशब्दोऽधिकरणायां, योगोऽस्य समाधानम् । अन्तर्हिताने व्याख्यायते येन तत् । इत्यादि ।

End. सर्वविघ्नविनाशनाम नमः शिवायैः शैव साधनैः कति । १२५ ।

सूत्रार्थचन्द्रिकानाम्नायै कृतेयं योगचन्द्रिका ।

अनन्तेश्वरश्रीये शशिना लिखितायाः ।

Colophon. इति श्रीपद्मचन्द्रिकेत योगशास्त्रे योगचन्द्रिकायां अन्तर्गते पादः ।

विषयः । पद्मचन्द्रिकेतयोगशास्त्रे व्याख्यानम् ।

No. 2128. आचारदर्पणः । Substance, country-made paper, 12 × 8 inches. Folia, 92. Lines, 5 on a page. Extent, 1,535 slokas. Character, Nāgarī. Date, ? Place of deposit, Vegunegrāma, Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Pandit Sadananda Bhattachārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Achāra-darpana. A digest of the rules regarding the daily duties of householders, including Śrāddhas and other obligatory rites - By Śrīdatta Paṇḍita.

Beginning. दीक्षितोरवयवेषु विवृण्वान्मदराविष ।

हरिरम्बिदुमान्मन्त्रोक्तपौत्री पुनस्तु यः ।

अक्षरावापितोषर्ष इव वाचमनेविना ।

निवध्यते निवन्धोऽथ सर्वोन्मादनिवन्धुनिः ।

अथ सन्तुः । आद्ये सूक्तं बुधेन सर्वार्थं आनुविन्धेयम् । इत्यादि ।

End. अथ च काठेके प्रथमे विज्ञायेत । अथ योषा विष्णुविष्णवाः पतिभिः उप
ब्रवन्नामिनि जीवामिन्द्रोपरः ।

समुद्रपथमाधेनोनीर्वाकावमिकः ।

वीर्येण समामेव आचारे दर्पकः कृतः ।

दुःखमपि क्षणं मे मन्त्रादिवचनापि ।

अथ सर्वोदयं तीर्थस्नानाकर्तव्यं यथै ।

Colophon. इति श्रीमद्योषाचार्य श्रीदत्तकृत आचारदर्पकः समाप्तः ।

विषयः । अष्टोक्त्यावधिकचरणं । मूलपुरीषोक्त्यर्थेति । शौचविधिः । आचमनविधिः ।
आचमनविधिकामि । हिराचमनविधिकामि । आचमनानुक्त्यविधिः । आचमनवाचनम् । दन्त-
वाचनविधिः । प्रातः स्नानादिविधिः । सामान्यतः स्नानविधिः । अष्टौक्त्यार्थेनादौ स्नानविधिः ।
स्नानानुक्त्यचरणं । स्नानाचमनवाचनप्रयोगः । वायः परिचयविधिः । सन्ध्यावाचनविधिः । प्रयोग-
कचनम् । जपविधिः । अक्षमालादिविधिः । कर्कशगुर्नियमादिकचरणं । मन्त्रपञ्चविधिकचरणं ।
स्नानाचमनविधिः । दर्पकविधिः । दर्पकोक्त्यर्थेति । पूजाविधिः । देवपूजादौ पूजाचारकचरणं ।
पुष्पादिविधेयं । वैद्यदेवस्तिकर्कचरणं । अथ प्रयोगकचरणं । निवन्धनविधिः । मन्त्रपञ्चविधिक-
चरणम् । अतिथिपूजाविधिः । भोजनविधिकचरणं । अथविधिकीर्तनम् ।

No. 2129. तत्त्वचिन्तामणौ द्वितीयपरिच्छेदे ईश्वरानुमानप्रकरणम् ।

Substance, palm-leaf, 10 x 2 inches. Folia, 56. Lines, 5 on a page. Extent, 1,435 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1478. Place of deposit, Vegunegrāma. Post Sātgechhe, Zilla Burdwan. Paṇḍit Sadāśada Bhaṭṭāchārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattvachintāmaṇi. The great Nyāya work of Gaṅgeśa. The codex contains only that portion of the work which treats of inference

as bearing on the existence of the Godhead, (*Is'varanumāna-prakāraṇa*) and of the errors of the Chārvāka Baudha and Jaina theories on the subject and emancipation. The codex is 377 years old. The entire work has been noticed before. This section of the work is exceedingly rare; it has not been included in the Calcutta edition.

Beginning एकमनुमाने विकल्पिते महात्म्यप्रशिक्षादपुनरप्यौरेवमितिः शिवादे। कार्य-
मेव वदन्तु सकर्मकमानुभावान् । ननु शिवादिषु प्रत्येकं न वक्तुं महात्म्यमेवैवाभिधानात्तु-
मक्यात् । अपि विकल्पितमेककमानुभावान् । इत्यादि ।

End. अतएवायुग्मनिर्वाणनयाप्रादेशकमे, य ए युगिषाकाशेधे वावाधावः सत्यन्तज-
ज्ञापकावपर्यधिकान्नापसत्त्वमुद्रतीत्या येनसौशायेसादिति नदस्यापयमेक परमपुष्टपात्रं
अतिरिक्तं कारयनमभावं विविक्तमिति ।

Colophon. हनि नवानदीवाधाव चीमईहरविरचिते मज्झिमनिके द्वितीयपरि-
चये । शके १४०८ ।

विषयः । ईश्वरावतारप्रकारवचनं । तत्र साधोक्तदोषवैनादित्यवचनं । अश्विनं वार-
मादित्येति त्रयवचनं । मोक्षसूत्रवचनं । ब्राह्मणोक्त इति निवृत्तवचनं ।

No. 2130. **বঙ্গবঙ্গদীপিকা**। Substance, country-made yellow paper, 10 x 3 inches. Folia, 22. Lines, 7 on a page. Extent, 731 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Guḍapgrāma, Post, Bhātsāḍā, Zilla Burdwan., Papdit Aghoranātha Bhāṭṭāchārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Shatohakra-dīpikā. A commentary on Pūrpānanda's Shat-chakra, a work on mystic diagrams connected with Kaula worship. By Rāmanātha Siddhānta.

Beginning मन्त्र मूषादासहस्रमहामन्त्रः ।

पट्टाभदीपिकाटीका एवमे वाचदेवताः ।

अथैषि । अथद्वयोः महाकपूर्वभावनायां चैः । उत्तर । इत्यादि

End   **स नमः सर्वसामान्यसंगे प्रसीति ॥ ११ ॥**

वीरावनाकडिवाकदयिना नखदमिनी ।

कदा कनोपमाकदा ठीका पदपत्रदीपिका ।

Colophon. इति श्रीराजवायवियायविरचिताः षट्षट्ठदीपिका समाप्ता ।

विषयः । पूर्णचन्द्रमण्डपमय आशान ।

No. 2131. भावचन्द्रिका । Substance, partly palm-leaves and partly country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 85. Lines, 6 on a page. Extent, 813 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrāma, Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadānanda Bhāṭṭāchārya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Bhāva-chandrikā. A dissertation on the nature of devotion (*bhāva*) as an element of the Bhakti doctrine, and the various ways in which it should be evinced towards Kṛishṇa in the various relations of father, mother, son, lover, &c. By Chanḍidāsa.

Beginning. বন্দে হৃদয়াবলাবীণনিম্বিরামন্দনন্দিন্দর ।

অবৈক্য চান্দ্রকাবল্যে চানন্দে নন্দনন্দন ॥

এক শুভু পরমতত্ত্বসাধনাকারকৌব পরমপুঙ্খার্থরূপনবা নন্দনিন্দনাব ইত্যাদি ।

End. অন্তরং বৈক্যমাধুর্য্যময্যোমৌধুর্য্যময্যা এব নীলম্বাঘিনীমধুপূর্ণনবা চমুত্ কর্ণে ইতি চর্ম্মনবদাত । ইতি ।

Colophon. ইতি শ্রীমদ্রবচস্বরচাবিন্দনচমুতশ্রীচন্দ্রীদাপল্লভা भावचन्द्रिका सम्पूर्णा ।

বিষয়ঃ । মহাভাবং যিমা নীলম্বমাধুর্য্যানিগ্রয়ানুভবোম জাপবে ইতি নিকৃপণং । মহা-
ভাবলক্ষণকণনং । ভাবলক্ষণং । রামানুরামাদিলক্ষণকণনং । চমল্লভা রনিলক্ষণকণনং । কামা-
নুভালক্ষণকণনং । নিম্বসিদ্ধান্তলক্ষণকণনং । দ্বিবিধভাবনিকৃপণং । রামনার্সজ গুহ্যনাকণনং । চা-
ননচমুতুহণনিকৃপণং । অবকরমেহনিকৃপণং । সামান্যনলক্ষণনিকৃপণং । ভববল্লীলাবা নিম্বজাদি-
কণনং । মহাভাবল্য চর্ম্মন চৌন্দ্রকর্ণপ্রদর্শনং । জ্ঞানিমল্লাদিপু ভাববচস্বাকণনং । ভববন এব
পূর্ণনল্লাকারমসিতি কণনং । ভববল্লাসমিষেবল্য প্রেমবিষেবল্যকণনং । মাধুর্য্যলীলাবা চতুল্ল-
লনিকৃপণকণনং ।

No. 2132. মুদ্রির্দর্পণম্ । Substance, palm-leaf, 8 × 2 inches. Folia, 89. Lines, 5 on a page. Extent, ? ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrāma. Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadānanda Bhāṭṭāchārya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Suddhi-darpana. A summary of the laws relating to purification and mourning. By Ananta Yājñika.

Beginning. যজ্ঞা যবেদ্রপাদাভং মুকনপি মর্শীকবঃ ।

কান্ধিকানকহেবেম নিপবে মুদ্রির্দর্পণ ॥

End. चापि च मुसवचनोऽयं च यदा इत्ये उपसर्गोन्नीभूतस्यदा इत्यस्य चलिङ्गसंज्ञां लक्षयते
रति ।

विषयः । नवाशौ शुद्धिकथकथनं । सप्तमरत्नानुसरणोक्तवद्धा । अशौचनिरूपणं ।
श्रीशान्तिनन्दनं चरकाकथनं । अशौचसङ्कटकथनं । अशौचावाशौचं । अशौचे चर्मापत्त्यनिरु-
ध्तिः । अशुविशेषाशौचं । अशौचापवादः । अस्निग्धपादिविधिः । अक्षय्यात्मककथनं । अक्षय्य-
कथनं । वापीकूपनद्वारेषु स्नने अक्षय्यविनिरूपणं । अक्षय्यरथे शुद्धिकथनं । अतिशयान्तर-
सादिवचनम् । अर्धनरदाहवचनम् । अनुपूर्वकृत्यनिरूपणं । अर्धमध्ये पुषका कृत्यनिरूपणं । पिच्छ-
नवचनम् । अशौचाकस्निग्धकृत्यं । अशौचविधिचकथनं । अशौचवाधिकादिः । अक्षय्याशौच-
रूपणं । अशौचयोग्योदाहरणसाधककथनम् ।

Dharma-ratnākara. A digest of the Smṛiti rules regarding duty, or the religious duties enjoined on householders. By Rāmaśvara Bhāṭṭa Mahāmahopādhyāya.

मोक्षमयवज्रानि तं वन्दे नन्दनन्दनम् ।
 नन्दा नानीश्वरीं देवीं चरं विष्णुचरं तथा ।
 रामेश्वरं च त्रिपते चकारं नन्दोत्तमम् ॥

विषयः। चरकचरित्रनिरूपणं। निषिद्धचरित्रं। भाषादिरूपणं। भाषाभेदनिरूपणं। कुशा-
दिनिषिद्धचरित्राचरणं। प्रसिद्धादिषु विहितकृतविधानचरणं। उपवासविधिकचरणं। अन्नपाना-
निरूपणं। यज्ञानिरूपणं। संज्ञाननिरूपणं। अङ्गुलनिरूपणं। विनाशचरित्राचरणं। विनाश-
चरित्रादिरूपणं। अत्रैचनिरूपणं। उपवासविधिकचरणं। उपवासचरित्रादिरूपणं। देवताप-

वतक प्रेतवासवधारककथनं । अशौचादिमहत्तयादिरूपकं । पर्यवरदाहविधिः । ह्येत-
र्नादिविधिः । वेदकथादसपित्रीकरणदिविधिकथनं । विद्वादिपतितयादकथनं । अग्निरिवा-
धिकारिरूपकं । मलमासनिरूपकादिकं । तीर्थयात्रादिविधिकथनं । आमवादादिविधिकथनं ।
जीवमिन्द्रकादिविधिकथनं । अष्टकावादिविधिकथनं । दर्शनादिविधिकथनं । द्रव्यमिन्द्रकादिकं ।
मन्त्राभ्यासदिविधिकथनं । प्रायश्चित्तविधिकथनं । महापातकादिप्रायश्चित्तकथनं । त्रैमूल्यादिरूपकं ।
हनकविधिकथनं । हनकाशौचादिरूपकं । अशौचाभाषकथनं । वेदाध्ययनविधिकथनं । सञ्ज्ञा-
नर्पणादिविधिकथनं । अन्यायनिरूपकं ।

No. 2134. न्यायमुक्तावली, वा लौकिकन्यायमुक्तावली । Substance,
Palm-leaf, 12 × 4 inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 2,513
ślokas. Character, Bengali. Date, ? Pace of deposit Vegunegrām,
Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadānanda Bhāṭṭacharya. Appear-
ance, decayed. Prose. Correct.

Lāukika-nyāya-muktāvalī ALIAS **Nyāya-muktāvalī**. A
collection of proverbial phrases used as illustrative arguments in philo-
sophical works, with their explanations and abstracts of the stories on
which some of them are founded. By Prakāś'ātmā. The phrases are
usually made up with the name of some object or objects with the word
Nyāya added; thus *Andha-darpaṇa-nyāya* or the Nyāya or argument of
the blind (*andha*) and the looking-glass (*darpaṇa*), *i. e.*, even as a looking-
glass is useless to a blind man, so is &c., &c.; *Gaṅgā-śrota-nyāya*
or the argument of the stream of the Gaṅges, *i. e.*, even as the stream
of the Ganges, though always flowing onwards, never comes to an
end, so &c., &c.

Beginning. पालने विमलसज्जनहृदये जगत्कर्षाणि रमोजुषे क्षये ।

तामसाय जगतः प्रकाशस्तद् दैतजालवपुषे नमः सवे ॥

प्रकाशात्मा यतिः सम्यक् वाक्यानां वेदसिद्धये ।

क्षरानि लौकिकन्यायमुक्तावलिकनिर्मिता ॥

अथावादिता वारम्भैतावदुपस्थे प्रसङ्गेन पञ्चान्वयसंवादेऽपि पठितायां व्याथानां सङ्गति-
कथनीया । इत्यादि ।

End. अथात्र पञ्चमं वाच्यतया उपपन्नमन्त्रवैरोपसंहार इति तदेव वाक्यान्वयवाचकत्वेऽपि
रति वीथ' ।

Colophon. इति श्रीमन्नृपकाश्याखिरचिता व्यासमुद्रावली सम्पूर्णः ।

विषयः । कार्येण कारकप्रत्यय इति व्याख्या ककपादिकीर्तनं । एवं परच ज्ञेयं । कीट-
 शङ्कन्यायः । ग्रीहिजीमन्यायः । हवप्रकल्पनन्यायः । आकाशचन्द्रन्यायः । रेखावयवन्यायः । प्राचाद-
 वासिन्यायः । श्रोतिन्यायः । अघारोपायवादन्यायः । रोपानारोहकन्यायः । सध्वत्वेकवाक्यमे
 इति न्यायः । कारकनृपप्रक्रमन्यायः । वरगोहीन्यायः । देवदत्ताप्यन्यायः । सामिधत्यन्यायः ।
 चक्षिकल्पनन्यायः । कूकानिष्ठमनन्यायः । कच्छबानीकरण्यायः । परिवर्ज्यायः । सर्वेवेकावुन्यायः ।
 सिंहावलोकनन्यायः । मयूककृतिन्यायः । कृशावन्तीन्यायः । सध्वत्वेकवाक्यमे न्यायः । देवताधि-
 करन्यायः । भावकारान्नरवकाशन्यायः । गोवलीवर्धन्यायः । अष्टिकुलन्यायः । यत्नतर्क तद-
 नित्यं न्यायः । न हि निन्दा निन्दितुं प्रवर्तये न्यायः । मत्पत्रमत्तभेदन्यायः । अमचीते महाभाष्य-
 न्यायः । तदभिज्ञभिज्ञाय तदभिज्ञनन्यायः । अनुर्भेदविज्ञायः । अन्वयजन्यायः । गीरलीरन्यायः ।
 सन्दर्शन्यायः । म्ल सशुभनन्यायः । एकाकिनीप्रतिज्ञान्यायः । काकदधिवातकन्यायः । तप्तमाच-
 कोद्धारन्यायः । धटारोहकन्यायः । विवमचकन्यायः । अष्टिकुलानुन्यायः । पुत्राचरन्यायः ।
 प्राक्कल्पनन्यायः । तिर्यग्ग्रधिकरणन्यायः । आभाषकन्यायः । गङ्गानोतेन्यायः । सिंहावलोकन-
 न्यायः । पूर्वमपवादा निविरक्तन्यायः । कैशिन्यायः । पिष्टवेचकन्यायः । कृशीकटावन्यायः ।
 मन्वर्जनन्यायः । आःसोपलकन्यायः । प्राक्कल्पपरिज्ञानकन्यायः । आणुर्भुतनिमित्तन्यायः । अस्ते-
 श्वोतन्यायः । दम्बपटन्यायः । कूष्माङ्गन्यायः । एकत्र निर्गीतः प्राक्कायं इति न्यायः । गुणगु दुर्जन
 इति न्यायः । मज्जमसूत्रकपित्तन्यायः । काकाचिन्त्यायः । कैमुतिकन्यायः । सर्वकरीन्यायः । सर्व-
 त्यजति पठित इति न्यायः । उद्भूतगङ्गन्यायः । देहलीदीपन्यायः । कठिणोत्तमपदरतीनित्यायः ।
 ग्राव्ही व्याकाङ्क्षान्यायः । छट्टुविहितोत्तम इति न्यायः । रजामलकन्यायः । कारकनामे कार्य-
 नाथन्यायः । सप्रवाहन्यायः । अक्षधमन्यायः । दम्बरमलन्यायः । अन्वदपेचन्यायः । मूर्धवेचन-
 न्यायः । विवपटन्यायः । अरखरोदनन्यायः । काकतालीयन्यायः । मंथोगृह्यन्यायः । अक्षतरी-
 जर्जन्यायः । चाप्रीदीन्यायः । जलौकान्यायः । कूपन्यायः । चालनीन्यायः । दूरादस्यार्जं वर-
 नितिन्यायः । विवाहप्रथमधन्यन्यायः । तमःप्रकाशन्यायः । अचिनकुलन्यायः । अष्टिकलौहित्य-
 न्यायः । प्रतिविम्बितचन्द्रन्यायः । रूपःपिञ्जतावन्यायः । शैलूनीन्यायः । वधवातकन्यायः । अन्दि-
 न्यायः । धन्विन्धनितिन्यायः । मलेपादुकन्यायः । अष्टिधूमन्यायः । आकाशपरिच्छिन्नन्यायः ।
 येन रोपकन्यायः येन रोपमन्त्रियते स वाक्याय इति व्याख्यकपादिकवचनम् ।

No. 2135. पातञ्जलसूत्रभाष्यं । Substance, country-made yellow paper, 13 x 2½ inches. Folia, 42. Lines, 6 on a page. Extent, 959 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Guādpā, Post Bhāstāḍā, Zilla Burdwan, Paṇḍit Aghoranātha Bhaṭṭāchārya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Pātanjala-sūtra-bhāṣhya. A commentary on the Yoga aphorisms of Patanjali. By Bhavadeva, pupil of Bhavadeva Thakkura, son of Srikrishṇadeva Mahāmahopādhyāya, of Mithilā.

Beginning. पतञ्जलिं नमस्कृत्य येमिनोऽप्यायं भोजिनः ।

भवदेवेन तन्मूलकाख्यानं श्रियतेऽनुना ॥

नमस्तं कुर्वन्नेव शिष्यावधानाय प्रतिजानीते वक्षेति । अथ श्रीकृष्णवार्धनया कवारावधयेन नमस्तं करोत्वनेन नमस्तथाचर्यम् । इत्यादि ।

End. आनन्दं ब्रह्मोत्पत्तं तच्च मोक्षे प्रतिष्ठितम् ।

इत्यादिचतितरणीत्यर्थः ॥

एवं चतुर्वैचर्ये कैवल्यं प्रतिपादितम् ।

पतञ्जलिमुनीन्द्रेण येन तं भावयाम्यर्थः ॥

रमाप्राशस्त्यसुखाख्यां कल्पयित्वा ब्रह्माख्यं ।

निधां वृद्धिगते श्रीमत्पादापोमे रमापतेः ॥

शार्ङ्गेन्द्रिवट्वाच + + + + + मावेऽपचायकवलयचक्षे ।

+ + तितौ श्रीमद्वेदवर्मा पतञ्जलेर्भाष्यमिदं वचासीत् ॥

अनभ्यनेतकम बाह्मीश्या वृद्धावतोभाष्यमिदं वचासि ।

जानीरणीतो + + म्प्रीतिना ये लक्ष्मीयमनुब्रजि लकाः ॥

— — — — — ।

Colophon. इति भैषज्यसम्पन्नश्रीकृष्णदेवतन्मूलकावधायकवट्वाच श्रीमद्वेदवर्मा-
विषयसम्पन्नश्रीमद्वेदवर्मापते पातञ्जलसुखाख्यां कैवल्यचर्यकाख्यां सम्पूर्णम् ।

विषयः । पतञ्जलिप्रणीतयोगसूत्रस्य भाष्यायम् ।

No. 2136. अथहारद्वयम् । Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 78. Lines, 6 on a page. Extent, 2,093 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrām, Post Sātgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadānanda Bhaṭṭāchārya. Appearance, old and decayed. Prose and verse. Correct.

Vyavahāra-darpaṇa. A summary of the laws relating to Judicature. By Ananta Yājñika.

Beginning. नमोऽयं भारती + + वाङ्मितायेवमादये ।

तमैति वाङ्मितायेवमादयेन द्वयम् ।

जीनाम् जगदरक्षणी विनयादि ढीपा ।

Beginning. बीजेन्नीगरदुन्दरं हरसुवदुबीबान्द्रादुन्दरं

पञ्चावसुहृदमुत्तं त्रिपञ्चवसुपौषुमासाहितं ।
 वस्यैरवसिपदिनं विजयमावावस्यदयोपदं
 यौतोविन्द्यहारविन्द्यनक्षत्रावन्वाय वन्वायते ॥
 गीता कुमीता मुनिपुङ्गवैव चावैव वा कर्मेविदा परैव ।
 मन्वावस्यकाय परिपयेव मूढकथा + अरविन्द + वि ॥
 + + + मङ्गलादिरचिताम्यालोका मावाधि च
 यद्विर्षीव विजयमेव मयता कृमावकायं मुञ्ज ।
 यौवावैव अदरोपितमुनी गीताश्रदीयं मयै-
 चरैरव मयानवैरवि मयैरेयं मयवाहिता ॥

इह भवतः कृष्णस्य संसारसागरमग्नलोकानामुद्दिषीषेवा । सैत्रजुषदिभ्याः चक्षूरेण च
 चन्द्रादोगीवाभासेन हतः कलरुदिरसि कलारवः । तदुन्नायनीं भवत्वा चक्षुर्देवाभ्यामवराज-
 कक्षयोः शशीचरे स्वयमारवसि चक्षुर्देवे इत्यादि ।

End.

एषः कदाचित्कालावधिः वाच्यतायां भवेदिति ।
 (इत्यः परं चत्वार्यवधिरित्यस्य कुत्राप्यस्य वा वदन्तिविहितम् ।)
 — — — — — ।
 कथं दुर्लभं प्राप्नुयै सुखं वाच्यता + वैचरित्या
 विद्यायं प्रविशन्ति + + + + +
 विद्यायं चत्वार्यवधिरित्यस्य वदन्ति-
 नीतिवैचरित्यस्य वदन्ति विद्यायं वाच्यतायां ।
 — — — — — ।

[illegible]

विषयः । अन्नपट्टीवायाः वाय्वान्नं ।

No. 2139. संक्रान्तिविवेकः । Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Dighápatiyá, Atákulágrám, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit, Rádhánátha Vidyáváchaspati. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Saṅkránti-viveka. A dissertation on the passage of the sun from one sign of the zodiac to another, and the religious duties meet on such occasions. By S'úlapápi, who was the chief judge in the Court of Lakshmanasena of Gour.

Beginning. नमो ह्यारवेर्वन्द्यं सानन्दं नन्दनन्दनं ।

संक्रान्तविवेकोऽयं शिवते श्रुतपाणिना ।

एव संक्रान्तिः । चादौ संक्रान्ता नवोपनिषद्भिर्वैयस्येनोक्तवन्ता उक्तवदोक्तवन्ता । एव सानन्दनन्दनम् । नन्दा नन्दानिनी स्नाच्छी केरा चैव नवोदरी । इत्यादि

End. नमो त्रयोकारनाथ । सुकूर्वीकचक्षुः सावादित्यादिसंक्रान्तिशेषश्रावणे इत्यादिना ।

Colophon. इति साङ्ख्यशास्त्रव्याख्यानशेषोपाध्यायनीश्रुतपाणिनिरचितः संक्रान्तिविवेकः समाप्तः ।

विषयः । सानन्दनन्दनः संक्रान्तिसंज्ञावचनं । विषयसंज्ञावचनं । दिवसंक्रान्तिवचना । रात्रिसंक्रान्तिवचना । वर्षारंभसंक्रान्तिवचना । संक्रान्तिपादवचना । श्रादिश्रावणविवेकः । संक्रान्तिशेषश्रावणवचना ।

No. 2140. तत्त्वचन्द्रिका । Substance, palm-leaf, 11 x 2 inches. Folia, 217. Lines, 5 on a page. Extent, 4,590 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Dighápatiyá, Atákulágrám, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit Rádhánátha Vidyáváchaspati ; another copy at Post Málipotá, Zillá Nadiyá, Paṇḍit Káśinátha Bhaṭṭáśhārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattva-chandriká. A commentary on the Kirátárjuníya of Bhárayi. By Gadasaifha, a grammarian of some repute.

Beginning. नमो नं विविदं + + एव नवकर्त्री ।

शिवदे वादेवेत्यादिहविमुक्तचन्द्रिका ।

Tattvasāra. The means of obtaining the knowledge of Brahms disclosed in a dialogue between Mahādeva and Skanda. This is probably an extract from the Skanda Purāṇa.

Beginning. वेपथुं वृक्षाधीनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।

प्रथमं शिरसा भूमीं कान्धोऽनघनमसीत् ॥

आग्निवोऽसि मया नाभं दुहरे शक्तिवानरे ।

वर्षावर्षांनवापाचयतमेदादिपद्वये । इत्यादि ।

End.

अथ मे वचसं जगत् अथ मे वचसं तव ।

अथ मे वचसा भक्तिरयोनीर्वाचवर्षाव ।

Colophon. इति तत्त्वसारः समाप्तः ।

विषयः । महादेवकन्दर्वादेन तत्त्वज्ञानसाधोपायकीर्तनम् ।

No. 2143. मर्मगीता । Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 32 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Atakulāgrām, Post Dighāpatiyā, Bābu Anandachandra Maitra. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Garbha-gītā. On the Vedānta doctrine bearing on transmigration. The work professes to contain the substance of a discourse between Kṛishṇa and Arjuna, and to be a sequel to the Bhagavadgītā, but it is exceedingly scarce. It calls itself a Upanishad.

Beginning. तत्त्वानन्दं परमपुरुषं देवसं ज्ञानमूर्तिं

दृग्दातीतं अमरपदं तज्जगत्सादिकम् ।

एवं नित्यं विमलमवलं सन्देहा साक्षिभूतं

जायातीतं चिन्मयचित्तं सद्गुरुं तं ज्ञानम् ।

अर्जुन उवाच ।

वर्धवायं जराश्रित्यु किमर्थं जगदेवरा । इत्यादि ।

End.

तस्मान्मर्त्ये इव ब्रह्मत्वात् आत्मन्येव वसेत् परा ।

निष्ठाभूतं जगत्तत्त्वा नाभवा कस्यचोदिव ।

Colophon. इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत् प्रथमोऽध्यायः ।

समाप्ता मर्मगीता ।

विषयः । श्रीकृष्णार्जुनसंवादेन आत्मतत्त्वोपनिषत् ।

No. 2144. सुषोडिनी । Substance, country-made yellow paper, 14 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent, 315 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vondégram, Post Mājanagara, Bābu Syāmācharana Sānyala. Appearance, new. Prose. Correct.

Subodhini. A commentary on the Bhagavadgītā. By Gauḍa-pāda Kachārya.

Beginning पञ्चाध्यातं यमसूत्रं वसिष्ठेन ब्रह्मोक्ते ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

वैरिने मरति: पूर्वे बहुबहाणमनायतः ।

वाङ्मयः सर्ववेदान्ताद्यन्तर्गतं प्रथमादयः ।

इह बलमर्त्यो बल्लेखेने मयबहुपरिहं बालमजीवदेहं विषयमोदप्रयत्नेन विदुः पुनः-
इह बालमर्त्यं ज्ञातुं मयवर्गं इत्यसि बल्लेखं उपायः । इति ।

End. सर्वभावस्युपि कृते सर्वराहित्ये किंचे सत्त्वस्य न विद्यते । इति भाषा ।

Colophon. इति श्रीवृद्धरजीवाजीकावां कुशविद्या श्रीशैवसदाचार्यविरचितायां
ब्रह्मविद्यायाः । समाप्तेऽर्थः ।

विषयः । उद्देश्यभाषाः वाच्यत्वम् ।

No. 2145. अश्वमेधम् । Substance, country-made paper, 12 x 2½ inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 405 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sonāpatilagrām, Post Mājanagara, Zilla Rājāshī, Papāit Madhusūdana Mītra. Appearance, old. Prose and verse.

Jyotih-sūtra. A manual of civil astrology. By Ś'ṛikṛiṣṇa Chakravartī. CONTENTS. Signs of the zodiac, ecliptic signs, lunar constellations, ascending constellations. Provinces of the planets. Entry of a planet in the mansion of the planet which presides at the nativity of a person. Adverse stars. Auspicious constellations. Auspicious conjunctions (siddhiyoga). Inauspicious parts of the days of the week. Auspicious conjunctions for starting on a journey. Ditto for ploughing. Ditto for sowing, reaping, &c. Ditto for entering a new house, wearing new clothes &c. Sacrament of nativity. Ditto of naming, new rice feast (śaśana). Ś'rāddhas at convenience. Sacraments of tonsure, investiture with the sacred thread, &c. Marriage. Earthquakes.

Beginning. বঙ্গা বীণুপনার্ণবং দুয়োবখ্যানানার্নবং ।

ত্রিবিধে জ্যোতিষাঃ স্বৰ্ণ বীজলক্ষণবর্ণনা =

নবাহৌ। রাশ্যাদীনাং বংশা ।

বহুনি মুখবোরাগ্নিঃ সৌরলক্ষণং যজ্ঞম্ ॥ ইত্যাদি ।

End. বাণাবাস্তুজ্যোতিষকঃ ব্রহ্মাকলৌহীণী বিনা ।

শেষং বৈশাখিকং শ্রোত্বং কুবোদাম্ পরিব্রজ্যেৎ ॥

Colophon. ইতি বীজলক্ষণবর্ণনা বিরচিতং জ্যোতিষ্মতঃ সমাপ্তম্ ।

বিষয়ঃ। রাশিমিত্রকর্ষঃ। জ্যোতিষকর্ষঃ। নক্ষত্রবিজ্ঞানকর্ষনং। স্বর্গোমুক্তাদিনক্ষত্রমিত্রকর্ষনং। যজ্ঞার্থাঃ বহুনিমিত্রকর্ষনং। জ্যোতিষশ্রুতিঃ। বিদ্যাগাঢ়িমিত্রকর্ষনং। নক্ষত্রাণাম্। ত্রিবিধোম্মিত্রকর্ষনং। বারোহাদিমিত্রকর্ষনং। বাণিকলক্ষণাদিমিত্রকর্ষনং। যজ্ঞপ্রবাসকর্ষনং। বীজবর্ণন-
নাম্মত্বেদাদিমিত্রকর্ষনং। নববঙ্গব্রহ্মাসুপভোগকর্ষনং। জ্ঞানকর্ষনং। স্বর্গপ্রাপ্তনং। নবাহৌঃ।
বাণবাস্তুজ্যোতিষকর্ষনং। কুবোদাম্। পরিব্রজ্যেৎ।

No. 2146. দোলাযাত্রাবিবেকঃ। Substance, country-made paper, 11 × 8 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 81 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Májjanagara, Sonápatilá-grám, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Miśra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Dolayátrá-viveka. An essay on the swing festival of Govinda. By Śúlapáñi Mahámahopádhyaýa, who lived in the court of Lakshmana-sena, of Gauḍa.

Beginning. বঙ্গা নগরাক্ষরং বহু বর্ষজাতকং বহুচরম্ ।

বিবেকোদ্ভূতঃ স্বর্গাচারঃ ত্রিবিধেঃ শ্রুতপাণিনা ॥

জন্মপুরাণে। জ্যোতিষকর্ষণে ।

স্বর্গজনে নাসি কুবোদিতঃ। স্বর্গোমুক্তকর্ষণম্ ।

নব জীৱতি জ্যোতিষোম্মিত্রবিজ্ঞানকর্ষণেঃ ॥ ইত্যাদি ।

End. জন্মবর্ণন নক্ষত্রবর্ণনঃ। স্বর্গাচারঃ। স্বর্গোমুক্তঃ। স্বর্গজঃ। জন্মবর্ণন-
জ্যোতিষঃ। স্বর্গোমুক্তঃ।

Colophon. ইতি শ্রুতপাণিনা স্বর্গাচারঃ। স্বর্গোমুক্তঃ। স্বর্গজঃ।

বিষয়ঃ। স্বর্গাচারঃ। স্বর্গোমুক্তঃ। স্বর্গজঃ। জন্মবর্ণনঃ। জ্যোতিষকর্ষণঃ। স্বর্গোমুক্তঃ।

No. 2147. विचारनिर्णयः। Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent, 916 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Mājanagara, Syāmanagara-grām, Zillā Rājāsāhi, Paṇḍit Kailāśachandra Bhāṭṭāchārya; another copy at S'antipura, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Vichára-pirnaya. Miscellaneous dissertations on various topics of the Smṛiti. By Gopāla Nyāyapañchānana Bhaṭṭācārya.

Beginning. इत्यस्य, रात्रिकाकालं विन्यस्यारिहसुन्दरं ।

विचारनिर्णयारम्भोत्तीपाद्येन वित्तमये ।

सब विचारनिर्भवः । स च विचारार्हं वाक्यं संवत्सूर्यमपहोदयासूर्यमं यथाचैतान्मयीनिर्भवा-
क्यः । इत्यादि ।

End. पुष्पाङ्कनमकरं बद्धिमरुत्कारमाह कृतिः .

नमोऽस्तुते विपुलारिचक्षुषे चराचराणां जठरेषु संस्थित ।

+++++ मन्नाय नमोऽस्तु बद्धवे ।

Colophon. इति श्रीश्रीवाङ्मयः पञ्चावतारमहाकाव्यं कृतविचारनिर्णयः समाप्तः ।

विशेषः । विचारककर्मिकपक्षं । अभिप्रेतकर्मिकपक्षं । कार्यवादादिविवेचनं । वात-
कर्मिकपक्षं । दानकर्मिकपक्षं । कर्मिकपक्षं । इत्येवमात्मिकपक्षं । कल्याण-
निकपक्षं । आश्रयवादादौ दिव्यदम्पतीशेकप्रदानादिविवेचनं । सततान्ता कृतवादादिक-
पक्षवादात्मनो कृतविवेचनं । एवोक्त्यर्थविवेचनं । एवाहुतविवेचनं । शोभविवेचनं । तत्र कुप-
दिविकपक्षश्च । इति ।

No. 2148. दुग्गाख्यनिर्वाणः । Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 238 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post, Mājanagara, S'yāmanagara-grām, Zillā Rājāsāhī, Pandit, Kailāśachandra Bhaṭṭāchārya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Durgotsava-nirṇaya. A treatise on the Durgápújā and the ritual for performing it. Anonymous, (cf. II, p. 312.)

Beginning. वना सम्यग्दृष्टं-संसारभावमात्रम् ।

निर्णयः आरदायैवा नोपायैव विनश्यते ।

नमः दुर्गेत्यवयवसामिर्बन्धः । नमः प्रदत्ताक्षीयदुर्गेष्टुता मिता । नमो यः काशिकापुरात् ।
 केतोपादयवाक्योत्तरेण दुर्गे नमोऽस्यै । इत्यादि ।

End. चण्डमं चण्डनं ददा देवतासुचपूजनं ।
दानं कुर्वीत कुश्याच दानं सर्वोपवीनयेः ।

Colophon. इति दुर्गास्तवनिर्घयः समाप्तः ॥

विषयः । दुर्गापूजाया नित्यमवचनं । नवम्यादिकल्पवयस्यावचनं । प्रतिफलवयस्या
एवं वडादिषु शेषं । वसिष्ठावविधिः । शोमविधिः । नवम्यामेव दक्षिणा कर्त्तव्येति नवम्यवचनं ।
शुभाशुभकलनदर्शनफलकीर्तनम् ।

No. 2149. तत्त्वदीपिका । Substance, country-made paper, 12 x 3 inches. Folia, 118. Lines, 7 on a page. Extent, 2,364 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Mājanagara, Sonápatilá-grám, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Mísra. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattva-dípiká. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Purāṇa. By Kavikaṇṭhábharana Achárya Virúpáksha.

Beginning. ॐ नमस्तुतिनाये ।

ब्रह्मार्थभागेन विमलस्तुतिनाया यथावत् ।

विनिश्चये विरुपाक्षप्रार्थना नम्रताकामाः ।

श्रोतृकिनामा द्विजः प्रियशिशुः त्रिरसा मदीनार्कच्छेधं महासुनिं पप्रच्छ भगवन्निव ज्ञयति
वहवोममोभूताः, तेषां मध्ये सावर्धिरुन्मोमनुर्बभूव । स च भगवत्वा महाभाषायाः प्रभावेन
कीदृशोभ्युदिति श्रोतुमिच्छामि । मार्कण्डेयोमनिरपि तस्मै प्रियशिशुवाच कथां कथयितुमुपपन्नमे
मार्कण्डेय उवाचेति । कश्चि मदे तस्मात् स्वमत्यादयश्चेति उपप्रत्ये कथुः स्वमस्य कथुरिति
इषीदरादिनामृषीषे स्वकथुरित्वात्मनः । इत्यादि ।

End. पुत्रपोषण चार्त्तमे । संज्ञापकसमुच्चयमित्यादयः । देवा इति मुनिसर्षेयानिति
यकारलोपः ।

Colophon. इति श्रीकविकण्ठाभरणाचार्यविरुपाक्षकृतार्थं तत्त्वदीपिकायां चण्डी-
श्लोकार्थप्रकाशः सम्पूर्णः ।

नैषयाकमुनिद्वीमिर्जकिते प्रकाशकुरे ।

यकारि चण्डिकाटीका श्रीविरुपाक्षप्रार्थना ॥

विज्ञाः सदा सद्वतां प्रवृत्तप्रवीणा नैवं मदीयचरिते कुदतोपकारं ।

द्वैवाचनस्य कवितावित्तार्थवत्तं प्रख्यादयोपदि विदमि नव वराकाः

तस्मादुच्यते विहितं त्रिगुणोपदेतोः कार्यं सता मुच्यता न कदाप्यवज्ञा ।

ज्ञानेन जीवन्मत्तां जगत्सतीनां ज्ञानार्थं नित्यतां किञ्च यत् ॥
 द्वैपायनोक्तमिति नाम्निये कृतम् । ज्ञानान्तरात्मिकवचनपरिणतेन ।
 महत्त्वमिदं ब्रह्म पदं ब्रह्मन् किञ्च न पश्चिन्नमेव च वाच्यमेव ॥

विषयः । आर्षेयपुराणार्थतद्दीप्तिनासाध्यायानाम् ।

No. 2150. चमत्कारचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 22. Lines, 5 on a page. Extent, 302 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyaliyá, Sonapura-grám, Zillá Rájásáhi, Sábá Bábu; another copy at Post Khayarásúla, Poḍo-grám, Zillá Virabhúma, Bábu Vinodavihári Kavirāja; another at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Chamatkāra-chandrikā. On the amours of Kṛishṇa at Vṛin-dāvana. By Kavikarṇapura Gos'vámī.

Beginning. यत् कावचं मुचिरचमत्कारपारानिर्धोतान्

सन्धेवाचा निरिवरधनः सार्धमेकधैर्यैः ।

तद्येवैकं इवतमचिरात्तन्मात्राविद्वान्तेः

योऽन्वा + ईद्वयविततेः सन्धेयैतन्मदयः ॥

जातः प्रातः किमिदं कुर्वते दृष्टान्ते वेदिकेच

वज्रादक्षां किमिदं निश्चितं किं तवामेव सन्धो ।

ज्ञानमेव प्रपद्यचिन्तिः सन्धेयैवादिपदं

जिज्ञासा मे भवति मद्यती प्रुचि मोचेनवाभि ।

कक्षां चमत्कारचन्द्रिकाः कक्षीरिकाकुक्षुना-

यज्ञानामनुचेतनार्थमेव ते नैवसन्धेयोक्तवा ।

काक्षीकुक्षकक्षकाक्षमयं वैद्वयैनुक्तापरि-

ज्ञानार्थं वरजानमन्तिमन्त्रानर्थं ज्ञानार्थमेव ॥ इत्यादि ।

End. सधुविमद्वृद्धिकाक्षरोक्तवाचानाम् सधुविमद्वृद्धिकाक्षरोक्तवाचि ।

सन्ध्याय वाचविद्वेषु कुक्षुर्वैद्वै त्रेहाक्तवाः प्रतिपदं ज्ञानदीर्घकुक्षे ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचैतन्योक्तानिर्धितचमत्कारचन्द्रिकायां सप्तधैकुक्षुर्वै ।
 वनाज्ञा सन्धेयै चमत्कारचन्द्रिका ।

विषयः । प्रथमे कुक्षुर्वै,—सधुवाचःप्रविष्टस्य सन्ध्याय चमिन्युमिरवा राधिकामचम-
 सधुवाचिचैतन्यवर्णनं । २ये कुक्षुर्वै,—सधुवाचः सधुवाचः राधिकया सधुवाचः सधुवाचः श्रीकृष्णः

तत्र समाप्तं अट्टिहामासकस्य अमिन्युक्तरपरिग्रहेषु तं वक्ष्यमानावेतिवचनं । एवं कुतूहले,
—अथेवदा । आमेव विषयानुसङ्गममिन्युक्ताः राधासाक्षिकित्वायै विषयैरुक्तेषु श्रीकृष्णस्य
तत्र समाप्तमरक्षणवचनं । ४३० कुतूहले,—अनकारमेवदा माननक्षिणपदेषां राधिकां
शानादिभिदवाचैरपि प्रसादयितुमशक्तुवात्रेव श्रीकृष्णः श्रीरूपपरिग्रहेषु तं प्रसादमानावेति-
रक्षणवचनं । इति ।

No. 2151. रासोल्लासतन्त्रं । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápara-grám, Zillá Rájásháhi, Sáhá Bábu; another copy at Post Khayarásúla, Poḍo-grám, Bábu Vinodavihári Kavirája. Appearance, new. Verse. Correct.

Rásollása-tantra. Descriptions of the Rásas, or amorous rejoicings of Kṛishṇa at Vṛindávana and disquisition on their true meaning. The work professes to be a Tantra.

Beginning. श्रीनारद उवाच ।

श्रीराधाकृष्णदेवस्य नाम्नामहोत्तरं श्रुतं ।

राससङ्कीर्तनं नाम श्रुतं भागवदीयम् ॥

राधानामनुवाचुस्तं कृष्णनामरसायनं ।

यः पितेत् प्राप्तवत्त्वाच्च चाक्षिभिः स न वाच्यते ॥

देवोच्चैरुच्यते रामैराधाकृष्णपदद्वयं । इत्यादि ।

End. सङ्कीर्णस्य पदेद्देवे मुने भाति करलती ।

चर्चार्थकामकैवल्यं लभते सत्यमेव स ॥

Colophon. इति श्रीरासोल्लासतन्त्रे श्रीराधाकृष्णयोः प्रीडावचनं समाप्तं ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य राससङ्कीर्तनलोपकथनं । राससङ्कीर्णरूपवचनं । रासगीता-
कीर्तनम् ।

No. 2152. गोविन्दविषदावलीयाख्या । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 894 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápara-grám, Zillá Rájásháhi, Sáhá Bábu. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Govinda-virudhāvali-vyākhyā. A commentary on the work described under No. 1673, Volume IV, p. 284, on the career of Kṛṣṇa at Vṛindāvana. Anonymous.

Beginning. गौडोद्भवमुपमानखनःखनसं निवन्ति नोद्युतवत् ।

ज्योतिषवेऽतिभीतः पीतसमुपाकृते क्षताङ्गुल्यः ॥

सन्धावसङ्गदु य एव चरित्रिषेणु मन्दाधरमनिकरैस्तनुतेऽतिभयैः ।

त्रिपुत्रिषां वडविषां कवित्रिषकर्मो कपाभिधोरसिकचित्रहरः स जीयान् ॥

अपीत्य विवदावस्था गौविन्दविवदावस्था ।

गोऽभ्यधापि विद्येवच स तावद्विष सिद्ध्यते ॥

— — — — — यस्यां कलिकानामादिमायासङ्घटनमद्या-
कलिकायाः प्रारम्भं द्योतयुषं वर्णयति । मङ्गल्यादि । ये सरसिजनमधमपीगौविन्द वेन जया—
इत्यादि ।

End. बासुदेवोविश्वरूपमाविर्भावी श्रीकृष्णः । सङ्गटनवत् ।

गौविन्दविवदावस्था बाङ्गान्तरि विचारदाः ।

गौविन्दभक्ताङ्गुल्यङ्गु मयि विद्याविभूषणे ॥

Colophon. इति श्रीगौविन्दविवदावस्था बाङ्गान्ता ।

विषयः । विवदावलीलसङ्घादिविवेचनपुरःसरं गौविन्दविवदावस्थाबाङ्गानम् ।

No. 2153. सारात्सारतत्त्वसङ्ग्रहः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 6 on a page. Extent, 576 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyāliyā, Sonāpura-grāma, Zillā Rājāsāhī, Sāhā Bābu; another copy at Post Khayrāsūla, Poḍo-grāma, Zillā Virābhūma, Bābu Vinodavihārī Kavirāja. Appearance, decayed. Prose and verse. Generally correct.

Sārātsāra-tattva-saṅgraha. On the essential principles, dogmas, fasts, observances and rituals of the Vaiṣṇavas. By Raghu-nāthadāsa.

Beginning. अमर्त्यान्निमानाव ह्यमभक्तिपदाय च ।

कवचाभिमुखपाय तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

श्रीराज्ञं तत्रवेसाहं हतशुभाव्यरोज्यम् ॥

हृषाङ्गु परमानन्दं वन्दे त्रेमोऽक्षयप्रदं ॥

श्रीकृष्णं राधिकानाथं गङ्गापीथं जगतां नृपं ।

মোবিল্‌ সখিদামন্‌ বন্দে হৃদ্যবনেশ্বর ।
 মুদা লব্ধ্যঃ লব্ধ্যনাম তদ্ধৃষ্টিলাভনকথা ।
 যদে পদ্য নিকষ্যন্তে ত্যক্তা তদ্বিস্ময়ান্‌ জ্ঞানান্‌ ॥
 মুদা লব্ধ্যঃ লব্ধ্যনাম সারাঙ্গ্যারং সরাঙ্গ্যরং ।
 তদ্ধৃষ্টিরপি শুভ্রাশা তস্যরোঃপি তথা জনঃ ॥

তথাহৌ শ্রীমদ্রত্নললিতং । ইত্যাদি ।

End. ততোহুঃসহস্রমরুদ্বয় মরুদু সশ্যেত বৃহদ্রাম ।

সন্‌ এবাঙ্গ্য লিখ্যনি সন্যাসাঙ্গ্যলক্ষণমিতি ॥

Colophon. ইতি সারাঙ্গ্যারত্নললিতং পদ্যনন্দোপাঙ্গ্যানে বহুবিরেচকঃ ।

ইতি শ্রীরাঙ্গ্যমাঙ্গ্যদাসবিরচিতঃ সা রাঙ্গ্যারত্নললিতঃ সমাপ্তঃ ।

বিষয়ঃ । প্রথমে বিবেকে,—গুণললিতলক্ষণাঙ্গ্যলক্ষণকীর্তনং । বৈষ্ণবলক্ষণং । বৈষ্ণবদীপ্যাসা-
 ঙ্যাবল্লকলক্ষণকথনং ।

দ্বিতীয়ে বিবেকে,—শ্রীলক্ষ্যলক্ষণাদিনিকপণং । তন্মাঙ্গ্যলক্ষণকীর্তনং । লক্ষ্যং পরিত্যজ্য
 দেবতান্নরভজনদোষকথনং ।

তৃতীয়ে বিবেকে,—শ্রীলক্ষ্যনামমাঙ্গ্যলক্ষণকীর্তনং ।

চতুর্থী বিবেকে,—ভক্তিলাক্ষণাদিকথনং । ভক্তিজনকর্ণকথনিকপণং । শব্দ-বন্দন-দ্রষ্ট-
 ন-অর্চন-স্মরণ-কীর্তনাদিলাক্ষণকথনাদিকং । শ্রীমদ্ভাগবতাসাঙ্গ্যলক্ষণকথনিকপণং । বৈষ্ণবসঙ্-
 গ-মাঙ্গ্যলক্ষণকথনং । মধুরাঙ্গ্যাদিলাক্ষণকথনং । প্রসাদমাঙ্গ্যলক্ষণকথনং । হরিবাসলক্ষণ-
 কথনং । অঙ্গ্যলক্ষণ প্রতিপাদ্যবিধানং । উপাসনিকপণং । লক্ষ্যলক্ষ্যাদিভ্রতবিধিকথনং । লক্ষ্য-
 লেখনবিধিঃ । তুল্যলিখনবিধিঃ । অঙ্গ্যলক্ষণাদিপূজনমাঙ্গ্যলক্ষণকথনং ।

পঞ্চমে বিবেকে,—বৈষ্ণবলক্ষণকথনং । তন্মাঙ্গ্যলক্ষণকথনং । তন্মাঙ্গ্যলক্ষণকথনং ।

ষষ্ঠে বিবেকে,—বিশিষ্টলক্ষণাদিকথনং । তন্মাঙ্গ্যলক্ষণকথনং । তন্মাঙ্গ্যলক্ষণকথনং । ইতি ।

No. 2154. কলাপদীপিকা, মট্রটিকা । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 300. Lines, 8—9 on a page. Extent, 9,300 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1650. Place of deposit, Post Boyāliya, Sonāpuragrām, Zillā Rājāsāhī, Nāhā Bābu ; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Kalāpadīpikā. A commentary on the epic poem called Rāvaṇa-
 badha of Bhaṭṭi Svāmī, (*ante* p. 148). By Puṇḍarikāksha son of
 Ś'rikānta Paṇḍit. The peculiarity of this commentary is that it explains
 the text by references to the rules of the Kalāpa Vyākaraṇa. The com-
 mentary in common use is based on the grammar of Vopadeva.

Beginning. नमो भगवते वासुदेवाय ।

इहा पाकिस्तानं बहनि श्रीपथरीकायः ॥

साहित्यप्रतिष्ठायां वै प्रसिद्धिमात्रं कोट्युत्तरं ।

सहायप्रशिक्षा तत्त्वावप्रशिक्षा प्रकाशये ।

कृनिवन्तमनोमनपचद्विर्ता मया ।

कथापदीपिका चम्रे समन्वाहोदयाय नमः ।

एव कथिना सर्वभूतोक्तकृत्यवाच कायवन्तश्च कृत्यकृत्यवाच ज्ञाना । तत्र प्रतीकविकार-
प्रवृत्तिविकल्पाद्यानि यन्नादि कथयन्ति द्विविधं प्रवृत्त्यवस्थावृत्त्यवस्थेभ्यः । तत्र प्रवृत्त्या-
द्यानिरिच्छाभिः कायेः प्रवृत्त्यवस्थां प्रवृत्त्यावस्थां च कायवृत्त्यं च यानाम् + + यदा यन्ना
कृत्यवान् प्रवृत्त्यं तत् प्रतीककायं तदेवाहौ द्वाविं वाक्यमान् । महाकायकादावासीर्वन्-
श्रिवाचकुनिर्देशेना कथं च द्वाविं कथयन्नावापुरीषान् यकुनिर्देशं कुन्निर्देशेनैवमाकर्षणार्थं
कथयन्नावापुमिच्छाभिः कथयन्ति । इत्यादि ।

End.

यसि + + + ति इयंनकायसिने

सुवर्दीनयनि नमोऽपि महाकवीन्द्राः ।

वास्तव में चपलता का महत्त्व

बह्मशास्त्रेणैव हि सर्वेषां मया प्रवृत्तः ।

एमाकरोलवति वदयमावतामि

पीत्वा प्रयान्ति विदुषाः नदीं क्षुराणां ।

जीवानाथीर इति तस्य पुत्रोऽभिजज्ञे

मन्त्राक्षयेन मन्त्रा क्षयितं मदेतत् ।

Colophon. इति महाप्रज्ञावाक्य श्रीमच्छ्रीकान्तपटितान्तकवीपुत्ररीवाचकानां कथा-
वहीपिकायां बहिर्दोषावाप्तयोधात्मनः कान्त इति । कर्मः । कथाप्रसारः पथः । महाप्रज्ञा १९१० ।

विषयः । कामान्नमत्तानुसारेण साधनप्रक्रिया प्रदत्तं महिमावत्त वा ज्ञानं ।

No. 2155. भाषावृत्तिः। Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 202. Lines, 6—7 on a page. Extent, 6,089 ślokas. Character, Bengali. Date, Sz. 1648. Place of deposit, Post Boyāliyā, Sonāpura-grām, Zillā Rājāshāhi, Sāhā Bābū; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Bhāṣāvṛitti. A commentary on the epic poem called Rāvapa-badha of Bhaṭṭi S'vāmī. By Paruṣhottama. This differs from the work described under the next preceding Number in making the Kātantra its grammatical authority.

Beginning. जनौपुत्राय भाषायां यथा विमुनिमुत्तमं

पुत्रोत्तमदेवेन कृषी इतिर्विधीयते ॥

यस्य ब्रह्मानुशासनं । सौमिकानां प्रकृतिप्रत्ययविमानपरिकल्पयता सामान्यविशेषयता च
कृषयेन मत्स्यकाराभावात् । यथोक्तानुपदेष्टः कृतप्रतिवेष्टानुबन्धायकम् । तदुक्तं संज्ञार्थं ।
या च सावनेन ब्राह्मणहन्त्र्या । अकारक विहतोपदेष्ट आकारक प्रत्ययार्थः । च इ उ व
अ ङ क इत्यादि ।

End. अकारक विहतोपदेष्टः प्रतिज्ञातः च प्रयोगे संज्ञतोमवेत् । इत्यः सिद्धिः ।

Colophon. इति मन्त्रमहोपाध्यायश्रीपुत्रोत्तमदेवस्य भाषावृत्तावृत्तोऽष्टावः खण्डः ।

काशिकाभाष्योक्तं विद्वान् नौकुनसि धीः ।

तदा विचिन्त्यतां भाषायां इतिर्वि मन्त्र ॥

यस्य मन्त्र मन्त्रः श्रीहोत्रपादाज्जगुष्ये

दिशति चित्तमपारं वेदितं यत्परायै ।

अक्षिपदतिमनोऽर्थं चित्तमर्थकृत्वाणी-

चरत्विदितनामा भूतुरः श्रीपदायः ॥

शकाब्दाः १६४५ ।

विषयः । वैदिकप्रक्रियापयोगिकल्पपरित्यागेन काशिकावृत्तनुसारं च पाणिनिकृपायां
मोदाचरकाख्यानं ।

No. 2156. स्वरसङ्गमसाक्षाः । Substance, country-made yellow paper, 12 x 4 inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 182 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post, Boyáliyá, Sonápuragrám, Zillá Rájáshí, Bábu Madhusúdana Sháhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Smaranākrama-māla. Directions for meditating upon and mentally worshipping Kṛishṇa, Gaurachandra, and his followers,—a Vaiṣṇavite tract. By Viśvanátha Chakravartī, the author of the Chaitanya-charitāmṛita.

Beginning. सर्वोभीष्टप्रदं श्रीमद्भुवदेव इत्यभिधे ।

नामाविष्णुमहाहितं पाणि नां मन्त्रसाक्षय ।

तस्य श्रीनैरचन्द्रस्य । यथा ।

निज्ञानो नैरचन्द्रस्य भयमस्य निज्ञास्ये ।

शानःकाष्ठे ज्ञेतात्मानं ज्ञानं तद्भोजनमादित्यं ॥

पूर्वाह्नमये भक्तमन्दिरे परमोत्सवः ।
मध्याह्ने वरमाचर्यैकेषां सुरसरिजटे ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीमहाऽष्टादशैवमेव कुर्यात् ।

Colophon. इति श्रीविष्णुनाथचक्रवर्तिविरचिता करणक्रममाहा समाप्ता ।

विषयः । गौरचन्दस्य प्रातरादिकासेषु करणप्रकारकथनं । एवं श्रीकृष्णस्य हन्दावनस्य च ।
तथा गौरचन्दस्य मानसोपचारे पूजाक्रमकथनं । एवं श्रीकृष्णस्य अष्टमि गौरचन्दस्य पूर्वोक्त-
विधानेन करणपरिपञ्चकथनं ।

No. 2157. पद्धतिप्रदीपः । Substance, country-made paper, 10 × 6 inches. Folia, 23. Lines on a page, 12. Extent, 82 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyaliyá, Sonápurá-grám, Zillá Rájasháhi, Bábu Madhusúdana Sháhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Paddhati-pradīpa. Rituals and mantras for the meditation and worship of Kṛishṇa, Rádhá, Gauráṅga, and the followers of the last. By Ghanasyámadása.

Beginning. श्रीमन्मन्त्रं गौरचन्दं गोकुलपञ्चमं ।

सन्धे श्रीमन्नवदीपे सदा कैशोरविपक्षं ॥
अद्वैतप्रकटोत्तमोत्तरहरिप्रेष्ठः स्रक्पत्रियो-
नित्यामन्दसकः सनातनमतिः श्रीकृष्णकृतैः ।
सकृन्नामपतिर्नृदाधररमोक्तः श्रीजनशायभूः
मात्रोपाङ्गमपःकंदः स हयग्रीवः श्रीमन्मन्त्रः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीराधाकृष्णचैतन्यभक्तमन्त्रपद्धतिः ।
नामकानां प्रमोदाय संक्षेपाद्विनिर्दिता सदा ॥
दीने मयि धनश्यामे लपामेतां कुप प्रभो ।
श्रीपद्धतिप्रदीपाऽयं पन्थोभवतु जीवने ॥

Colophon. इति श्रीचण्डालमदामविरचिताः श्रीपद्धतिप्रदीपाः सम्पूर्णाः ।

विषयः । अष्टकाश्रीयगौरचन्दविधिकथनं । एवं श्रीकृष्ण । ततो गौरादीनां ध्यानक्रमक-
थनं । श्रीराधिकादीनां ध्यानक्रमकथनमुक्तेन चोत्तरादिचिन्तनप्रकारकथनं । पूर्वमेव नित्या-
मन्दाद्वैतनृदाधरमात्मैश्वरीनां ध्यानादिकथनं । त्रिधनसंस्कृती-प्राचमसीप्रधतीनां ध्यानादि-
कथनं । वलदेवनन्दप्रभोटारेऽदिनीसुवत्तमधुमर्दनं वरदं नराधाकृष्णस्य मन्त्रसूनादीनां ध्यान-
कथनं । प्रत्येकं प्रायेणाकथनम् ।

No. 2158. विराटपर्वटीका । Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 696 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tājapura-grām, Post, Deñgápádā, Zillā Rājāsāhi, Pañḍit Gaurasundara Bhaṭṭāchārya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Virāṭaparva-īkā. A commentary on the Virāṭa section of the Mahābhārata. By Arjuna Miśra, son of Iśāna Miśra. (Cf. p. 154).

Beginning. चरेरर्जुनमित्रेण प्रणम्य चरणाब्जम् ।

विराटपर्वणः स्तोका व्याख्यायको यथावति ॥

कथं विराटनगरे इत्यादेः सर्वा विराटस्य ततोऽभिजय्युरित्यन्तस्य विराटपर्वणस्तुर्वर्गसाधनीभूतं सत्यं सूतच्छलप्रयुक्तायामज्ञातवत्परकर्तव्यताप्रतिज्ञायां न ज्ञातव्यमिति तत्त्वव्याख्ये । विराटनगरे इत्यादेः सर्वे द्वैतवनादित्यन्तस्य अज्ञातवासनिर्घोषाज्ञातपरिचर्यापरिग्रहः तत्र च यां कामवस्थानुपगतस्योपजिजीविषां प्रभृतीन् न वेद्यः साधनमिति । इत्यादि ।

End.

मैत्रेयं मन्त्रविशेषः । अमृत एव अभिज्ञेयं ज्ञेयम् । त्रिधा शोभया ॥

अल्पधीमन्दभीक्ष्णान्नायके लुतिर्मां मृदे ।

विराटदीपिकैषां सम सच्चितवेद्यम् ॥

Colophon. इति श्रीभागवतसाधार्यपाठसाधार्यश्रीमदीशानतनयश्रीमदर्जुनमित्रकृतो विराटटीका समाप्ता ।

विषयः । महाभारतीयविराटपर्वणव्याख्यानम् ।

No. 2159. महाभारतं आश्वमेधिकपर्वम् । Substance, palm-leaf, 29 × 2 inches. Folia, 179. Lines, 4—5 on a page. Extent, 4,806 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sonāpura-grām, Post, Boyāliyā, Zillā Rājāsāhi, Bābu Madhusūdana Shāhā. Appearance, old. Verse. Correct.

Mahābhārata. Āśvamedha Parva. The history of the Pāṇḍava brothers and of the great fratricidal war of Kurukshetra. By Jaimini. This work is quite distinct from the Mahābhārata of Vyāsa, and contains many narratives and descriptions which do not occur in Vyāsa's work. It is, however, no longer extant in its entirety—superceded, probably, by the more elegant recension of Vyāsa. The only portion extant is the Āśvamedha section, on the sacrifice of a horse, and it is about four times the size of Vyāsa's version. The codex under notice professes to be complete in 69 chapters, but in the Berlin codex, noticed by Weber, there are 81 chapters.

Beginning मारायत्तं वनज्जुत्तं वरदेव नदीतलं ।

देवीं वरकनो वासं ततोऽज्जुत्तं वरदेव ॥

जन्मजन्म वरदाय ।

कथं वरिष्ठिरः प्रीतोऽसौ पूर्ववितामयः ।

वरमेव जन्तुवरं वरमेव वरिष्ठिरः ॥

जेमिनिवराय ।

इत्थं राजन् वरदायिनि वरदायिनि जेमिनि ।

द्विं वितामये वाते वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ।

जेमिनिवराय मे वरदायिनि वरदायिनि ॥

भवं विनाशमाप्नोति तन्मे वरिष्ठिरः तयोऽयम् ।

विना भीष्मकं वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

न मे प्रीतिपदं राज्यं यत् प्राप्ता पूर्ववितामयः ।

वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

मया इत्थं ज्ञातं तन्मे वरदायिनि वरदायिनि ।

वरदायिनि मया जितं वरदायिनि वरदायिनि ॥

वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

ताभ्यां वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः ॥

End.

प्रत्यक्षं वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

ततश्चायमवामायां वरदायिनि वरदायिनि ॥

वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

Colophon. इति श्रीमहाभारते जैमिनीये आचम्येयिके पर्वणि वरदायिनि नाम नवम-

हितमेऽध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । १—२ अध्याये,—जैमिनीया मया जन्मजन्म वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि

विनाशमाप्नोति तन्मे वरिष्ठिरः तयोऽयम् । भवता वातेन च मया वरमेव जन्तुवरं वरमेव वरिष्ठिरः । न मे प्रीतिपदं राज्यं यत् प्राप्ता पूर्ववितामयः । वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः । मया इत्थं ज्ञातं तन्मे वरदायिनि वरदायिनि । वरदायिनि मया जितं वरदायिनि वरदायिनि । वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः । ताभ्यां वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः वरिष्ठिरः । प्रत्यक्षं वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि । वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि । वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि । ततश्चायमवामायां वरदायिनि वरदायिनि । वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि । वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि वरदायिनि ॥

प्राज्ञानेभ्योवज्जले धर्मं प्रदर्शनं, तच्च तैस्त्वयं परिगृह्यमानाया विवेकाद्यद्वयं वीक्षते। तदानीं च समा-
रम्भतां याग इति। पीतपुष्पश्यामकर्णद्विचक्रचक्रवित्तया यज्ञीयाश्च यः क्षामार्थं हवकेतुमेववर्त्ता-
भ्यां सच भीमस्य यौवनाश्चराभ्यस्तनविवरचकचर्म। भद्रावतीपुरीवर्णः।

४—६ अध्याये,—भीमपौत्रस्य सेववर्णस्य अक्षरचक्रपूर्वकं पलायमानस्य पश्चात् जायते
सचक्षुं यौवनाश्चमपलभ्य कर्णपुत्रस्य हवकेतोः समरचरभ्यवर्णः। अथ सूर्वांमापद्ये हवकेतो भीमेन
सच यौवनाश्चकुमारस्य सुमेस्य दुद्वरर्णः। अथानरे सूर्विंसस्य यौवनाश्चस्य हवकेतुप्रयत्नेन सत्य
चेतस्यस्य च नितरां निर्विघ्नतया भीममात्रं च तेन सच सत्याय नाह सपुरीं प्रवेक्ष्यतेऽस्मिन्ना-
पुरप्रयाचकचर्म। अथ अरुद्रनाथा हतान्तकीर्तनः।

७—११ अध्याये,—छव्ययुधिष्ठिरादिभिः सच साक्षात्कारं विधास्य सपरिजनस्य दुवना-
श्चस्य सपुरीमनकचर्म। संवेयेष्ट मदनस्तनयश्चविवरचः। संवेपतः प्राज्ञाद्यादीनां वर्णानां धर्म-
कचर्म। विषवाहृत्यनिकपचः। वन्कीक्षैरिषीप्रभृतिस्त्रयचकचर्म। लक्ष्मीक्षेत्र्यकारचकचर्म।
अथ यज्ञानुष्ठानकाले वक्षिण्या सार्धं भगवतः सावित्र्याय तमानेतुं भीमस्य द्वारकापुरीप्रवेष्टपूर्वकं
तच्च भोजनपरिपाद्यदर्शनवर्णः। छव्यस्य भोजनकाले सत्यभासायाः परिचासकचर्म। सपरि-
वारस्य छव्यस्य वक्षिणापुरीमुद्रिष्ट ममनकास्ते कामिनीनां यज्ञेऽस्तिवर्णः। छव्यमुद्रिष्ट गोपातां
सुम्यभाषितकचनः।

१२—१४ अध्याये,—सव्यापिनकस्ततस्तत्सोवर्णः। क्षान्तनकस्ततस्तत्सोवर्णः। अथ
पुरीप्रवेष्टपूर्वकं छव्यादीनां यज्ञीयाश्चदर्शनकाले अन्तर्भाषकचक्रकाश्चरचक्रहतान्तकीर्तनः। तेन
सच युवकास्ते प्रयुक्तछव्यादीनां सूर्वांप्राप्तिकचर्म। अन्तर्भाषणेन सच युधिष्ठिरस्य सत्यकर-
कचर्म। अथ चैवपूर्विकायां युधिष्ठिरस्य चयमेधारचकचर्म। चयवराचयमर्जुनस्य निवेज्जनकचर्म।
अथ माद्विद्यतीपतेर्नीलध्वजस्य पुत्रः प्रवीरभिधानः, पुष्पितास्तु सतास्तु सार्धं कीचक्ष्वेष्ट रत्न-
मापोऽसौ चयवरे वीक्ष्य सां पुरीं निजायेतिकचर्म। तेन सच पार्थादीनां युववर्णः। तच्च साक्षा-
नामिकया नीलध्वजकुमार्यां वक्षेर्विषाहृतान्तकचनः। हय नीलध्वजेन पार्थाय चयवरे हरे
नितरां सत्यवेगमापन्नाया नीलध्वजपत्न्या धाहाराज्यामीं प्रविहायाः पदपाश्चर्यवर्णेन सत्यवित-
पुत्रशोकाया मन्त्राया वाहकवीर्य वधुवाहकदूरप्रवेष्टकचर्म।

१५—२१ अध्याये,—अथ विन्मनिरिप्रदेष्टं प्रति वक्षितस्य चयवरेण शिलास्यर्जेन कङ्कीमा-
वप्राप्तिकचर्म। ततश्च पार्थस्य सौमनिरमुक्तात् उद्गमकमनियन्ताः शिलाभावावप्राप्तिविवरचकच-
कचर्म। तच्च प्रसङ्गेन चादे विक्षिताविक्षितप्रत्यादिकचनः। अथ अम्यापुरीपतेर्नैसध्वजस्य तद-
श्चरमपक्षकचनमुक्तेन तत्पुत्रस्य सुधन्वनः प्रियामनोरथसत्याद्वयप्रतया पार्थेनविशेषधियुतं
विषा दशाश्वायापि कासविसृज्यदर्शनात् ऋद्धिचितोऽपदेयेन तस्य तप्ततेजसप्रवेष्टकचकचर्म।
तच्च भगवन्मन्त्रभावेष्ट अचतसरीरस्य तस्य पुनः विषा सच पाश्चवकुलचयाय प्रयाचवर्णः। अथ

अङ्गनक्षत्रस्य सुधन्वशिरसः सन्ध्यादेवैः पतनकथनं । तथा तदङ्गनक्षत्रकथनने मन्त्रेण सन्ध्या-
श्रवाऽऽशीतनक्षत्रकथनं प्रयागमदिशः क्षितिस्तत्र नक्षत्रस्य पुरनक्षत्रस्य पञ्चकायं शिवादेवेन शक्ति-
रीतिः पराक्रमप्रदर्शनं । अथ पराजितोऽसौ शिवाभुचरोमिजावश्यां पार्श्वे कथयामास । तथा
असौः कृष्णमभिहितो भगवान् भूतपतिः स्वराज्यं नरद्वयं नक्षत्रदर्पनाशाय प्रेरयामास । अथ
तस्मिन्नाववातेन संसृष्टितरव पश्चिदाद् कथमपि प्रयागतीर्थे तस्मिन्निषेध । अवाक्रे नन्वी
तन्नाक्षत्रकथनेन शिवाकोपनायास तन्नाक्षत्रमाह्वायं येनायाभावेति हानाकथनं । अथ तुरगस्य
शरीरप्रवेष्टेन तुरगीभावप्राप्तिकथनं । ततस्तस्य आश्रमावप्राप्तिकीर्तनम् ।

१९—२० अध्याये,—अथ स्वभावमापन्नस्य चयवरस्य कीराश्वप्रवेष्टपूज्यं तत्र दम्भप्राप्ति-
कथनं । अथ युद्धे पराजिताया मारीपुरीक्षाभिन्याः प्रसीक्षायाः पार्श्वतयापि पञ्चकथनं । अथ
राक्षसपुरीषमनहनाकथनं । तस्य मणिपुत्रमनप्रसङ्गेन मणिपुत्रकथनं । पिङ्गमापेन चिन्तादाया
मन्त्रीभावप्राप्तिकथनं । बभ्रुवाचनस्य पार्श्वेन सप्त युद्धमेष्वरकथनप्रसङ्गेन कुशेन सप्त रामस्य
समरसंरम्भे हस्तनातया समुद्रहिते संक्षेपेण रामचरितकथनं । सीतानिम्योत्तमकाशे रामेण सप्त
भरतादीनां विवादकथनं । विश्वरेष रामकृतान्धमेधहानाकथनीनं । मधुसूयसीयान् सवस्य
दम्भप्राप्तिकथनादिकम् ।

२०—४८ अध्याये,—बभ्रुवाचनकृतपार्श्वेष्टकेतुविजयकथनं । उलूपीविनाशदयोः परि-
देवितकथनं । तयोश्चपदेन मञ्जीवकमणिप्रभावात् तेषां जीवमर्गाधिकथनम् । प्रमद्वान् बभ्रुव-
चनस्य मञ्जीवकमन्त्रात्मविवरकथनीनं । यदा कसु बभ्रुवाचनेन पार्श्वे निपातितकदा पुनराह्वेय-
देवेन दुर्बुद्धिस्तपार्श्वशिरःपश्चरविवरकथनं । रत्नमगराधिपतिपुत्रस्य ताक्षजस्य चध-
मनहनाकथनीनं । तत्र तत्पितुर्मयूरध्वजस्य हस्तशङ्खकथाय सन्ध्याय देवादेरानुविवरक
कथनम् ।

४८—४९ अध्याये,—अङ्गनस्य मयूरध्वजादश्चयस्ताभकथनं । मारुततपुरनास्य कीर-
कथनः अश्वददम्भप्राप्तिकथनं । यमेन सप्त वीरवर्गस्तथा मालिन्या विवादकथनं । तत्र यक्ष-
प्रमेचविस्त्रुषिकादिरोमाणां वंशदिकथनं । मर्द्वः राजाणां कर्माविपाककथनम् । अश्वोत्तम-
श्वामपुरमनविवरकथनं । अङ्गनादीनां मारुतस्य च अश्वोत्तमस्य चरित्रविवरकथनं । तत्र
एकादशविजयः शम्भ्यादिकीर्तनम् । मदनतनयया मर्द्वं अश्वोत्तमस्य विवादिकीर्तनम् ।

४९—५० अध्याये,—कौलकस्य राज्ञः पुरतोमाकस्य अग्निहोत्राधिकथनं । अग्निहा-
श्वे मनुष्यामर्षे मनुष्यास्तस्य मदनस्य बधहानाकथनीनं । राजापासजिनामाश्च मन्त्रकथनं ।
अश्वोत्तमनक्षत्राश्वोत्तमस्य मदनस्य मदनहानाकथनीनं । तत्र प्रविष्टानामङ्गनादीनां हस्तकथनसंक्षेप
कोमलपतनस्य बधदासस्य कुनेहंमप्राप्तिकथनं । अथ अश्वोत्तमस्य मदनस्य मदनं पार्श्वे दुः-
खावमाश्रयनं । विश्वरेष यक्षिणस्य चयमेधमन्त्रोत्तमकथनं । कश्चिदर्थकीर्तनम् ।

No. 2160. आयुर्वेददीपिका, वा चरकतात्पर्यटीका । Substance, foolscap paper, 12 × 4 inches. Folia, 266. Lines, 9 on a page. Extent, 10,688 ślokas. Character, Bengali. Date, 1277 Bengali era. Place of deposit, Puntiyá, Zillá Rájasháhi, Bábu Rádhikádhara Kavirája. (He is a native of S'rírámapura-grám, Post, Dumkolá, Zillá Murisidábád.) Appearance, new. Prose. Incorrect.

Ayurveda-dípiká *alias* **Charakatátparya-dípiká**. A commentary on Charaka's institutes of medicine. By Chakrapánidatta. The work of Charaka, which is older than Suśruta, professes to be a compilation from a treatise by Atreya, a Vedic sage. It is divided into eight books, named respectively, Sūtrasthāna, Nidānasthāna, Vimānasthāna, Sārīrasthāna, Indriyasthāna, Chikitsasthāna, Kalpasthāna, and Siddhisthāna. This eightfold division obtains also in Suśruta, but the order of arrangement and some of the names are different. The codex under notice is incomplete, containing only the first five books. Each book has a different series of pagination, and the total thereof is given above. One complete, but incorrect, edition of the text of Charaka has been published in Calcutta, and three incomplete editions are also extant.

Beginning. मुञ्चयविभेदेन मूर्तिचयसुषुप्ते ।
 चयीभूते विनेवाय चित्तोक्षीपतये मनः ॥
 चरकस्यै मनोयस्याः प्रसादात् पुण्यकर्माभिः ।
 बुद्धिदर्पसंज्ञानां जगदध्यवसीयते ॥
 मण्डवाच्चिदेवेमरहाजपुनर्वर्द्धन् ।
 ऊतामवेमचरकप्रवृत्तिभ्योनोमनः ॥
 पातस्तुलनवाभाषे चरकप्रतिशङ्कते ।
 मनोवाक्कायदोषाणां चन्तेऽपिपतये मनः ॥
 मरदन्तमृदिहचरकार्थानुमानिनी ।
 निश्चये चक्रदत्तेन टीकायुर्वेददीपिका ॥
 सभाः सङ्गुवाक्कुवापुतिपरिस्त्रीतवृत्तीनां वि-
 वाहं तोषयितुं पवोदपयसां माक्षीनिधिसृजति ॥
 वाक्काव्यावरसप्रकाशननिर्दं मणिन् यदि प्राप्यते
 क्षापि + + कपोतुवस्य तदसौ कथं चर्च दीयतां ॥

इह हि धर्माद्यैकान्तोत्तरपरिपन्थिरोपपन्नस्य प्रकृतप्रवृत्तिभिः प्रकीर्तायुर्ध्वेदतन्त्रेभ्यो-
 विकारत्वेन सञ्चति वर्तमानास्यायुर्ध्वधर्मा पुनश्चापि न सम्यग्धर्माधिपतः । तद्वन्धनसाध तद्विधि-
 माननृपाने तथैवोपपन्नोपजायतेति मन्त्रात्मः परमकारिकाभिन्नवानप्रवेष्टोऽप्युर्ध्वधर्मापि
 सुखोपपन्नार्थे नातिशयेनविकार कायचिकित्साप्रधानमायुर्ध्वेदतन्त्रे प्रवेत्तुमारब्धवान् । तस्मिन् तन्त्रे
 कृत्वादिदानविमानमारीरेन्द्रियचिकित्सितकल्पसिद्धिमानाद्यैःभिधानयो निश्चिततन्त्रप्रधानार्था-
 भिधायकतया कृत्वास्याननेवापे यत्तत्त्वमतेऽन्वदुपपत्ति । कृत्वास्यानं समुद्दिष्टं । तन्त्रस्य त्रिंश-
 द्दशं । इत्यादि ।

End. अथात्रविषयत्वेन पूर्वोक्तो + + रोगाधिकारिकां विनश्यत्तकः आयुर्ध्वेदनिष्ठा-
 दि चतस्रः प्रकृतान्तर्यमित्यादि । अर्थोक्तवादप्रसूयः ।

Colophon. इति श्रीवक्त्रादिदत्तकतायासायुर्ध्वेददीपिकायां चरकताम्यटीकायां
 इन्द्रियस्थानं समाप्तं । सन १९०० साल ।

विषयः । चरकेतिप्रसिद्धचिकित्साकल्प बाह्यान् ।

No. 2161. रसेन्द्रसारसङ्ग्रहः । Substance, foolscap paper, 12 x 4 inches. Folia, 108. Lines, 5 on a page. Extent, 3,210 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇḍriyā, Zillā Rājāsāhi, Bābu Rādhikādhara Kavirāja. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Rasendrasāra-saṅgraha. A pharmaceutical treatise, containing directions for the preparation of metallic medicines, particularly mercurial compounds. Directions are also given for the employment of those medicines in fever and other diseases. Some remarks are also appended on the *rationale* of medical treatment. By Gopālakṛishṇa Kavirāja.

Beginning. रसेन्द्रसिद्धि निःशेषजः । आचिनिनाम्नम् ।

अथमात्रि नृपं भक्त्या प्रकुर वेनसाधनं ।

मत्ता नृपदहृदं हृद्वा तन्त्राचनेकम् ।

श्रीकृष्णोपासकत्वेन निरुदे वारसङ्ग्रहः ॥

विद्यवेनाय वे केचित् कतिवाधा भवन्ति हि

एकीकृत्य तु ते सर्वे लिखन्ते यन्मतेनया ।

तस्य रसप्राधान्यमाह ।

अथमापोषवेनिमादवचेरप्रसङ्गतः ।

विप्रनादोम्यदायिमादौपधेभोऽरवोऽधिकः ॥ इत्यादि ।

End. दैर्घ्याद्वादिमहादेशात्तस्मात् नञ्कानि वेदया ।
 चक्षुःश्रवणं साक्षात्स्पर्शं वेति शब्दानं चापरः ॥
 मन्थनीकवचनः ।

Colophon. इति रसेन्द्रसारसङ्ग्रहे रसायनाधिकारः ।

विषयः । धातुधातुनां आरम्भमारम्भादिविधिकयनपूर्वकं अत्रादिषु सर्वेष्वधिकारेषु
 भेदव्यविधानकथनं । भेदव्यकरणप्रकारकीर्तनञ्च ।

No. 2162. रसमञ्जरी । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 86. Lines, 6 on a page. Extent, 157 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájásáhi, Bábu Rádhidhara Kavirája; Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Rasamanjarí. On metallic, principally mercurial, and vegetable medicaments, their preparation and their uses, founded on the works of Chakrapāṇidatta and Nārāyaṇa. By Śálinátha.

Beginning. यद्वा मे भूमिपुत्री निवसति सततं निचला चक्षुःश्रवणं
 यस्याः सर्वे धनुःशान् पुनःकसुपमोक्तस्तथाः श्रीरामान् ।
 भक्त्यापे चक्षुःशान्निदमपतिचक्षुःशक्षुःशान्ति चापे-
 द्वेदेः क्षयमानं जलधरदक्षिणं तं मने रामचन्द्रं ॥
 उक्तास्तुते ये इत्यनुवा माराधनेन च ।
 नद्यान्ते विक्षिप्तान् शास्त्रिणायेन यत्नतः ॥
 क्षात्रिहीनास्तथाप्याविष्टेयमभिमत्त सः ।
 पथेन क्षिप्तान् यत्नं व्याख्यानं यत्नमेव च ॥
 यत्न इत्यनुवा यत्नं कथने रामचन्द्राः ।
 येषां ज्ञानेन भिषजोऽपि मुच्यन्ति कदाचन ॥
 किञ्चिद्भवेन कुर्वते कर्कषाकेन चापरं ।
 मुक्तान्तेन वीर्येण क्षयत्वा इत्यनेन च ॥ इत्यादि ।

End. येषां परिचरन्ति शास्त्रतमहिनीयं
 तेजस्वमेनिवद्वनाशकरं चरका ॥
 तेषां मुक्ते शशिक + + पक्ष + भागां
 क्षमेन वा भवति काष्ठमर्थं मराणां ॥

Colophon. इति श्रीशास्त्रिणाचविरचिता रसमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । रसधातुधौषधादीनां प्रत्येकमधिकारक्रमेण मुद्रितकृपञ्च ।

No. 2163. नाडीविज्ञानम्। Substance, country-made paper, 20 x 8½ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 178 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájásáhi, Bábu Rádhidhara Kavirāja. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Nádivijñána. On the examination of the pulse in fever and other general diseases. By Govindaráma Sena.

Beginning. चक्राकरकादेव विद्धं विद्वान्नि वाचयः ।

न वेपथेन वेपथिन् वेपथि कर्मेष्टनवाचः ।

वेपथेष्टनवाचयं कर्मेष्टनूचवाचयं ।

प्रथमं नाडीविज्ञानं विद्वाने प्राकट्यतेः ।

वीनदुमेविष्णुरायेक सेनेन निवन्नामुना ।

वीनदुमेवरकाकोऽमुमेवेवमवाचयान् ।

प्रथमं नाड्यादीपरीचकादेव वात-दिकविमरीमानां वाय्वाऽवाय्वात्मकविषयज्ञानकल्पनी ।

इत्यादि ।

End. मन्त्रादिनाम् प्रथमेन मन्त्रज्ञानं समुपाकमेत् ।

अथिन् + + + अन्तानाम् काकटैकविमरानः ।

अथिन् अवरकावापि नाडीज्ञान + + दिव ।

Colophon. इति नाडीविज्ञानं समाप्तम् ।

विषयः । अरादी नाडीपरीचानिविधयः ।

No. 2164. नटभेदः। Substance, country-made paper, 20 x 5 inches. Folium, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 27 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájásáhi, Paṇḍit Yánachandra Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Natvabheda. A vocabulary of words having the cerebral n. By Mádhava Achárya.

Beginning. आधुर्वाधीनृकः धौकोकनं वच इत्यदि ।

नाडी नदिः काचित्तच्च नदीवेद्युः कदा कदाः । इत्यादि .

End. नटवाची च वाचूः शूना अन्तान् वाचिका ।

वीनदुमेविष्णुरायेक सेनेन कौर्णिताः ।

Colophon. इति नाड्यादीपरीचनोचनभेदः समाप्तः ।

विषयः । अन्तानादेव नूतनककारपुस्तकानां अन्तानां प्रदर्शनं ।

No. 2165. **रसेन्द्रकल्पद्रुमः** । Substance, country-made paper, 21 x 4 inches. Folia, 111. Lines, 7 on a page. Extent, 3,753 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájás'áhi, Bábu Rádhikádhara Kaverjá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Rasendra-kalpadruma. A treatise on various kinds of instruments, furnaces, retorts, sublimators, &c., for the preparation of mercurial medicines. By Rámakrishṇa Bhaṭṭa, Mahámahopádhyáya, son of Nílakanṭha Bhaṭṭa, a Vaidika Bráhmána of Dráviḍa. The number of instruments described is large, and the details given are full, obviously the work of a practical pharmacist.

Beginning. **शैलेर्जं चक्रमवतं निर्वृत्तं चित्रवाक्यं ।**

सद्वद्रूपिणं वन्दे तं कारकमकारकम् ॥
 वन्दे चरचरोजं श्रीगौरीश्रीकण्ठयोः प्रिये ॥
 चक्रतः कृतकत्वाकारकं दुःखान्मुक्तिं शोकाः ॥
 नापवपापघ्नो हरिश्चि वक्तिमिदिरक्षयर्जोषः ।
 स जयति शुद्धोदीरः पीताम्बर एव पारशोहरकः ॥
 रचशोषोपरसादेः शुद्धाद्याः धिविवेगाद्यः ।
 तनद्रसेन्द्रतन्माद्रसेन्द्रकल्पद्रुमे वाचाः ॥
 वेत्तुमपिपानिक चावेवः शैलसेवकुलजनितः ।
 श्रीरामकण्ठमहा कृतिकामिह श्रीकण्ठमहत्तुतः ॥
 अथपिनतकृतकाचिकित्ति प्राज्ञमानी च ।
 स कथं चरचरोजो यो वात्सुपशास्त्रं वैद्यः ॥ इत्यादिः ।

End.

पञ्चाक्षरवते कुर्माक्षरं चोभयोर्द्वयं ।
 इति विवाचिकारः ।
 इमीदमुक्तं मित्रिकालवेद्यं सुखेयं चैवोभयवर्ककारि ।
 प्रियोवचं वत् सुखं प्रियं वचान्भूतं जयरा रचितं ॥
 प्रियोवचमभिचरितमतिक्रमिति ।

Colophon. इति राक्षिकालाविद्युर्वैदिक-श्रीश्रीकण्ठमहत्तुत-श्रीरामकण्ठमहत्तुत-
 मरुषोपाधायकते रसेन्द्रकल्पद्रुमे प्रयोगवाक्यः समाप्तः । समाप्तवाक्यं रसेन्द्रकल्पद्रुमाभिधेयम् ॥

विषयः । रस (पारद) शुद्धि-सूत्र्या-वचन-नारदादिविधिकवचनं । रसमध-मन्त्र-माक्षिक-
 चरितान्त-मन्त्रिका-चक्रकथोपवादिक्वचनं । तथा अथपिपानिकादिप्रयोगवचनं । शैलसे-

কা/বিধি:। জর্জ-বৌদ্ধ-নাম-ব্রীহক-বহু-বৌদ্ধপ্রভৃতিণা মারকবিধি:। মনোভাষকবর্ণ।
 বক্ষাভাষকবর্ণ। নব, দোহাযনং। জেদনীযনং। কক্ষ্যপয়নং। মোমানক্কয়নং।
 বস্বাক-
 যনং। পুডযনং। যাতন-ভমব-স্ববক্কয়ন্যাপি। মূখরয়নং। বক্ষমূখায়নং।
 বাক্কুকাযনং।
 মল্লিকায়নং। জালিকায়নং। মৌরীযনং। নগ্নক্কয়নং। কোহুযনং।
 উক্কুযনং।
 জলযনং।
 রনেণা বক্ষাণা মিল্লিকপম্মিয:কবর্ণ উপোমিতা নক্কপক্ক। রণায়নবিধিকবর্ণ।
 অরাদিবু
 কল্লো রোমো মৌল্লিককবর্ণ। বৌদ্ধধর্মকবিধিকীর্তনক।

No. 2166. **त्रिपुरासुन्दरीकृतिकाव्यम्**। Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 34. Lines, 9—10 on a page. Extent, 827 ślokaas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Punjyá, Zillá Rájasháhi, Mahārāṣī Śāratsundarī Devī. Appearance, old. verse. Correct.

Tripurāsundarī-stuti-kāvya. A lyrical poem in praise of the goddess Tripurāsundarī and of her achievements. By Kālidāsa, son of Rāmagovinda. The work is an imitation of the Gītagovinda of Jayadeva.

Beginning. বন্দে বাকীকবন্দ্যঃ ত্রিপুরপরমতঃ সুন্দরীং দিকরেণী
 প্রতীর্ণাং নন্দপুস্তকুতিজয়িবপুং মণিদামকবণা।
 মঞ্জাভীষ্টানিরিষ্টপদকমলাং মণিনাং মায়াকন্যা
 সন্ত্যা ত্রিবাচমামামকিষ্ণ + + তমঃ কামমমোহমহা ॥

— — — — —
 উদয়স্বামীভবনেবলীপদপরঃ খীড়ুগামেবরো-
 দাম। ধ্বজদরিত্তনোবধবরঃ মরুজমাভোমলঃ।
 মাক্ষা রামননিকুন্তিমে দ্বি কঞ্চ বন্দীহমোং সন্তী
 খীড়ুপমবোদয়াকুসুমবঃ মল্লপ্রিয়ঃ মল্লংদা ॥
 খীকাকীষরকাজ্যোত্রবরমঃ খীমল্যমঃ কাতুল-
 কুণ্ঠীত্যা পরবা ত্রিবাচনমমলাঃ খীরামনঃ বিলম্বঃ।
 খীল্লখীল্লরিনম্বনঃ সুবিহিতঃ খীকামদেবেমহান্
 রাণীপদিকমারকোমকবরকুম্ভায়ণে বম্বনঃ ॥

— — — — —
 রামেশ্বরকমবস্তববিবলঃ।

প্রবলিত্তিকমমাবনমল্যঃ ॥ ইত্যাহি।

End.

বরিশ্বরকমারীপ্রাণিরহপ্রকামপ্রবল্যবননিবাংকোজকুন্তিপ্রমলাঃ।
 মমবিত্তিভিদ্মায়োংবনে মাধমহঃ স্তজনমুকবিধানি কামকামারিকামি ॥

धीरान्नकोषकारी मन्त्रकुलविदितोनाम्नत्वादिभासा
नामधीरान्नगोविन्दचरणशरणः श्रीमन्नाः काष्ठिदासः ।
सर्गोऽष्टाद्विंशोऽयं विभूषणजननीकोषसाधे सुकाये
नये तस्यातिभये कृतश्च उत तस्याधवः स्थापयन् ॥

Colophon. इति श्रीविपुलसुन्दरीकृतिकः चेद्वा दशः सर्गः ॥

शार्ङ्गेष्टिमुनिषट्चन्द्रमानितेऽख्ये कृतं मया ।

मातापितृपदध्यानकाष्ठिदासेन धीमता ॥

विषयः । प्रथम सर्गे,—विपुलसुन्दर्या चाविभाषवर्णनं । २ये सर्गे,—तस्यास्यपद्यावर्णनं । ३ये सर्गे,—तस्या माहात्म्यवर्णनं । ४थे सर्गे,—तत्कृतजगत्सृष्टिवर्णनं । ५ मे सर्गे,—जगत्सृष्ट्याश्रयणवर्णनं । ६ठे सर्गे,—देव्याः शरीरवर्णनं । ७मे सर्गे,—रूपवर्णनं । ८मे सर्गे,—स्वाभीष्टसिद्धये प्रार्थनावर्णनं । ९मे सर्गे,—देव्या रत्याभःसवर्णनं । १०मे सर्गे,—सुरसंसदि देव्या चाभिष्टानवर्णनं । ११ये सर्गे,—देवीभक्तमाहात्म्यवर्णनं । १२ये सर्गे,—भक्तजनोभिलाषवर्णनमुद्येन देव्या नाममाहात्म्यादिकीर्तनम् । (जयदेवकृतगीतगोविन्दानुकरणेन निम्नितमिदं गीतिकाव्यमिति शब्दः ।)

No. 2167. गीर्वाणपदमञ्जरी । Substance, country-made paper, 14 × 4, inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 348 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiṛā, Zillā Rājāsāhī, Mahārāṇī Saratsundarī Devī. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Girvāṇa-padamanjarī. An elementary grammar of the Sanskrit language, in the form of a dialogue, interspersed with moral tales. By Varadarāja.

गीर्वाणेशय नमः ।

Beginning: कुपत्या भवन्ना । कस्यादामताः । कां दिग्गमसाहस्येति च । कां दिग्गमसं कर्तुमीच्छां । कुत आमताः । कर्कोटदेशादामताः । कस्यादेशात् समामता भवन्तः । कस्याराष्ट्रदेशात् समामताभवयं । के यूयं । वयमुत्तरदेशिकाः । किमात्मनकारणं । अथ किञ्चित् प्रयोजनमुद्दिक्ष्य समामतास्मानिः । इत्यादि ।

End. मन वदुषद्वक्तु भवत्ययोर्ग्यं तदेव मया दृष्टीतं क्षामिनः ॥

कृतां वरदरामेन गीर्वाणपदमञ्जरी ।

ज्येष्ठप्रतीतये चैव वैदिकप्रतीतये तथा ॥

Colophon. इति श्रीगीर्वाणपदमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । वाङ्मनो संस्कृतप्रवेशाय प्रज्ञानरत्ननेत्र संस्कृतवाक्यरचनाप्रकारकीर्तनं । अवि-
बुधस्यावावतारेण च चित्तेऽपदेगकथनम् ।

No. 2168. **দেবীমন্ত্রিরসোল্লাসঃ** । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 222 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyā, Zillā Rājāśāhī, Mahārāṇṇī Ś'aratsundarī Devī. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Devībhakti-rasollāsa. The work is divided into two parts, the first treating of Siddhi Yoga in course of a hymn in praise of the goddess Purgā, and the second of the true nature of Vidyā, or the female energy. By Jagannārāyaṇa.

Beginning. পরমস্বামীভ্যঃ স্তুতিমবহোদয়বধী-
 বদ্যোচ্চোত্তমাধ্বজাশিখরমরদীপোদমলকঃ ।
 করকর্মোদয়মৌলমবরমমির্মৌলরবকঃ
 করামি বদ্যকুঃ স্তুতিরমরদীঃ বাদকমলং ॥
 ভূতীমল্যাবল্যাস্তুরভবনমাতাবকসুদৌ-
 জমপূজ্যোদয়ারবকঃ স্তুতিমল্লির্গিরিরসৌঃ ।
 মূদা দেবীমন্ত্রিরসোল্লাসোচ্চাচমলক
 বিষণ্ণে বিজ্ঞান্য কবিদিদ্রবা চাচমলিকি ॥
End. মদ্যাবলী বিজ্ঞান্যবিরচিতমৌলমিবিদ্য
 মুক্তাশ্রমল্যাস্তুরবলিমলীনা বদিকরী ।
 স্তুরম্য বদ্যকুঃ স্তুতিমুদীপোদমলকম
 বলা কল্যেদুচ্চং সন্তু সন্তমল্লিঃ স্তুতি মে ॥

Colophon. ইতি দেবীমন্ত্রিরসোল্লাসে কবদ্বারাবকমৌলমিবিদ্যে বিরচিতমল্লিঃ স্তুতিমল্লিঃ
 বিরাকঃ দেবীমলকঃ ।

বিবরণঃ । প্রথমবিভাগে ইত্যঃ স্তোত্রমৌলমল্লিঃ সন্তমল্লিঃ স্তুতিমল্লিঃ । দ্বিতীয়ে বিজ্ঞান্য-
 কবদ্বারাবকমলঃ ।

No. 2169. **মুগ্ধবোধপরিশিষ্টম্** । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 157. Lines, 5 on a page. Extent, 1,858 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyā, Zillā Rājāśāhī, Paṇḍit Iśānachandra Vidyāvagīśa. Appearance, old. Prose. Correct.

Mugdhabodha-parīśiṣṭa. A supplement to the Mugdhabodha grammar, of Vopadeva. By Rāma Tarkavāgīśa. The work has been printed in Calcutta.

Beginning. यथा बभूवदाद्योक्तमविनाशद्विचिदं ।

मुम्बवोचकारप्रेषकमनौ राममर्षका ।

विंशत्यादेरनादौ देवस्य । विंशत्यादेः परार्थपर्यन्ते देवस्य ज्ञात् । अनादौ चत्वार ।

एवमविंशतिः श्रूता । इत्यादि ।

End.

मुम्बवत्वाः । विंशत्युक्तासीत्वा मुम्बवत्वे वाचकः क्षुः । अग्निहोत्रवाची

पुत्रोक्तविता ज्ञता कः चोक्तविता योमानादीन् यजमानं अविता इत्यादि ।

विंशत्युक्तोचकारप्रेषकमनौ देवोचदेवः कवीन्द्र-

कोन वाचातिशयं कठिनतरमपि श्रेष्ठं विचार्य यन्मातृ

मानातन्मात्रं दृष्ट्वा ज्ञातमविहितं राममर्षाऽप्रेष

तस्मात्वाचाऽप्रेषोचं ककुमतिमन्तये वीरुतः सन्तमान ।

Colophon. इति सप्तमोपाध्यायत्रीरामतर्कवागीश्वरिचरितं मुम्बवोचपरिचिदं
परिपूर्णं ।

विषयः । देवदेवज्ञानमुम्बवोचकारकानुज्ञानं वैवाकरप्रज्ञिवाचां सोदाहरणस्य-
प्रदर्शनं ।

No. 2170. उष्मभेदः । Substance, country-made paper, 18 x 5 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date. ? Place of deposit, Puṇṭiyā, Zillā Rājāśāhī, Paṇḍit I'ānāchandra Vidyāśāhī. Appearance, old. Verse. Correct.

Ushmabheda. Three separate vocabularies of words which have naturally the three sibilants. By Puruṣottama.

Beginning. वेवःसर्षविज्ञातज्ञानसकं मेविच्यंमेविच्यैः

सकलीपदशुद्धमनस्यं श्रुतं सत्तं विषं ।

श्रुतं दर्शनज्ञातं श्रुतं किंवाचश्रुतं श्रुतं

विषं वेवःसर्षविज्ञातज्ञानसकं मेविच्यंमेविच्यैः । इत्यादि ।

End.

सर्वं वीर्यं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं ।

सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं ।

+ + + सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं सत्तं ।

Colophon. इति मुम्बवोचपरिचरितं उष्मभेदं समाप्तः ।

विषयः । सप्तमोपाध्यायत्रीरामतर्कवागीश्वरिचरितं ।

No. 2171. **বৈদ্যদ্বিপী।** Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 864 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇḍīyā, Zillā Rājādhī, Rāya Nimanārāyaṇa Thākura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Haimāṅgikī. A poem in praise of Gaurāṅga, describing his career and his merits, and proving him to be an incarnation of Viṣṇu. By Mahes'auśāyana Śarmā, disciple of Rādhāramāṇadāsa, a Vaiṣṇava of great sanctity.

Beginning. चेतोभिः कश्चित् एताः नव नवहीये पुनश्च दध-

देवां कान्तिमयं चतीन्द्रमक्षतां मुनिं सदस्यः पश्य ।

मन्त्रां प्रादुरभावि यः कश्चिन्नसम्मानार्थेन दूषयितम्

तं सर्वोद्दिष्टेन्द्रवन्दितपदं चैतद्वैद्यं मम ॥

सन्तोभिरुपसाधरेण वदनेनाराध बोनाधना न

भावाः कवरेऽभिषन्ति सुमहज्ज्योतिः क्षिताः परं ।

ये ननु पुनरपि विविचिष्यन् भूषणमन्त्रादयः

तस्यायं पञ्चोत्तमस्तु विहितः पीतावतारः कथो ॥

पद्मिदंस्वयमेतदुत्तममंजरी मीत। धनं दुःखिता

उदा उदकुटम्बकपदनिर्णयं वात्मानः होषितं ।

शिवजीकाजन्मरीति विषयकं ब्राह्मणादिभिर्वचनं

सत्यः प्राणवृद्धं ज्ञानाकारमयं माहं कश्चिद्विदितं ।

३) मेमं हरिमाहयणि मरणं निर्दिष्टमावाभवद्-

धुमानं रुक्मसेनं धूमनिवारणार्थं हिः प्रादिवत् ।

विषां भारतवर्षजिः किमयतां वाच्यमासीदुषी

नञ्जादाय निषेवताममठयीः ज्ञानाद्विपद्देवर्षः ॥ दत्तादि ।

End.

तत्प्रायवीधमश्नं ददद्भुजिनमृजना ।

श्रीमद्भारवर्त भुवार्द्रपञ्चाशी सदा नमः ।

ममो माराववावादेो मराव च ममोममः ।

बरीजबाब भारवे वैद्यबाब के भक्त ।

Colophon. इत्यथैवमस्त्याहकारिणिद्यायावन्नयचनसकनवावाग्रीकुपत्रातदुभोवचित्तदृश-

पञ्चपञ्चिकावरिदूरितकनकदिग्गजका. विष्णुकारकवरिद्वीपवारकविपञ्चकानवकरनानववर्षी-
क-वीजकाधारककवागानिका. व-वीर्यकाचार्यकर्मकादानुविध-वीजवेमपाराकविद्विपविद्विप
वेमात्रिकी मान वीजहोराकदिग्गजि. वनात्ता ।

विषयः । तैराज्ञापरमानविषयक चैतन्यक कोषवर्णनसक मन्त्रव्यवहारसंक्षेपस्य तात्पा-
र्यपर्यन्तं परिमकीर्तनम् ।

No. 2172. तन्त्रप्रदीपः । Substance, palm leaf, 12 x 2 inches. Folia, 187. Lines, 7 on a page. Extent, 6,691 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk., 1498. Place of deposit, Punṭiyá, Zillá Rájáśáhi, Ráya Níma-
náráyaṇa Thákura. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Tantra-pradīpa. A commentary on the Sárada-tilaka, a Tantra of considerable repute. By Lakshmaṇa Des'ika.

Beginning. सकीर्तनमुपपुष्पमसीवधान-

कथाज्ञानं मधुरमानमममृतम् ।

माध्वीकसौरमविद्याककथाविविध

वैद्यमन्त्रमुपनिष विद्यमानमौतु ।

चैषीपाककिरीटमन्त्ररश्मिप्रोक्षत्प्रमानक-

सौरसौरदार — — — — — ।

— — — — — राघवेन्द्रदुहती शक्तिप्रविश्राव-

कथादापरिभूदुग्धदाघर इतिज्ञानः कुमारावधीः ॥

भीमरदातिष्ठकदुर्जममार्गवीणा-

मन्त्रमण्डलतमवीतिमिरीषितार्वाः ।

संज्ञावतामनुपदं सञ्चितं विद्योक्त

— — — — — ॥

अथ मन्त्रक हेतुतात्रायाव्यहेतुतायाश्च मन्त्रमन्त्रता मन्त्राधानविषयोक्तवन्ता वर्षाणा-
मपि मन्त्रपरिचयिमाव् मन्त्रेऽपि शिवाभिन्नता मन्त्रजुषं हेतुतं त्रिषं मूलीयतं — — —

— — — — — त्रिषंशिवायै तद्विषयानि । विद्यामन्त्रेति । इत्यादि ।

End.

हेतिशेषमन्त्रकारणम् । तस्मैतामि विज्ञेयवामि । शेषं दुर्गम् ॥

प्राभूदुद्देशराजीधितरिपुण्यवतिर्द्वैतारावका-

कथापि हो मन्त्रोः परिचरयिन्मो रामशैविमिषिषो ।

मम श्रीवीरशिखः क्षतमहम् + + + कशीयम्

शारीक्रेवेन कथोक्तमपिपुण्यनदीशविश्वाराववेन्द्रः ॥

श्रीवीरशिख + + + श्रीराववेन्द्रः कुरतादयोऽभूत् ।

बदहनस्यापि + + + कक्षीर्भवाद्दुराणा विद्वये यथासीत् ।

— — — नादित्यप्रकाशसिंहपरवरीअध्विषाजकीभिः ।

शुभः श्रीपद्मनभोवरविष्णुरस्यैवैन्द्राक्षप्रसादात्

पौलीमिताविद्यायां समुद्रदधि + + पुरहीमां प्रजावि ।

वीरावलेन्द्रवज्रपायी महाशरीरान्न ज्ञानारण्यः ।

बीमारदावाहिलकप्रकारं तन्मप्रदीपं समपुरि पीरः ।

वीथीरविहासरावभेन्द्रनमूप्रह्लादक मदापरक ।

मन्त्रप्रदीपे सप्तपरि पञ्चविंशप्रकारोऽनुबन्धप्रकाशः ।

सुलगम १८८९ ।

विषयः । कृष्णदेविकृतमहारत्नसङ्ग्रहस्य भाष्यम् ।

No. 2173. স্বাস্থ্যসাধনদ্বার্য, বা ভক্তিবিজ্ঞানমতদীপিকা। Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 102. Lines, 7—8 on a page. Extent, 1,516 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puntiya, Zillá Rájásháhi, Ráya Nímanáráyana Thákura. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Sāttvatācāhāravādārtha *alias* Bhaktivilāsa—matadīpikā.
A dissertation on the propriety of abstaining, on the part of Vaiṣṇavas, from slaughter even for sacrifices ordained in the Śāstras, particularly at the Durgapūjā festival. By a disciple of Rādhāramanadāsa, of Vrindāvana.

Beginning. अपि वैद्यनृदया बहुविधः प्राविष्टिर्विषये ।

म वैषाखजिह्वादिद्वये तद्विषये मम ।

विंश पञ्चविंशतिर्यो वारण्योपदेवतः ।

येही संवत्सरोत्सवमयी सायास्येति चिंता ।

भारद्वाजसंहितायाः पुन्यादिविधायिह ।

मै।डादौ। निवसदौ।इउमद।आमिमाविमः ।

प्रायश्चित्तवैश्वर्यमन्याः कुर्वन्ति पश्यन्तान् ।

उत्पन्नं तद्विषयानुसृत्यैः चित्तिकार्यम् ॥

महेशदुय्यनायाया अपि देवाय विहितः ।

दुर्धर्तं महिषाक्षानाथदत्तायकृतं जया ॥

दमदादमपचापैः श्रुतिः श्रुदस मासतः ॥ इत्यादि ।

End.   **ब्रह्मणे भवेद्गोरी नमः** ॥ २॥

दमने कमका प्रोत्ता यत जर्ने दमका ॥

Colophon: इति श्रीमच्छिवसहायनविरचितं श्रुतिस्मृत्युद्धरणं समाप्तं ।

विषयः । रज्जुसम्बन्धनमधिकृत्य विरचितोऽयं पञ्चसूत्रः । तत्र चत्वारिचक्रवर्गः । अष्टविमि-
कवर्गः । त्र्यस्रतावादिचक्रवर्गः । परिचयादिकर्मविशेषे षोडशतावादिचक्रवर्गः । बहुल्यवाक्यरचना-
विचित्रवर्गः । पुष्पादिमित्रिविवेचनं । एकादशपदवाचकवर्गः । द्वारकविचित्रिकवर्गः । जलानि-
धिनिकवर्गः । संज्ञानिकिकवर्गः । पञ्चवादायामवाहविचित्रवर्गः । पुराणरचविधिः । वाग्विनीकगु-
र्दशीविधिः । द्वात्रिंशदादिचक्रवर्गः । रचयितावाहविधिः । जलः स्रग्वाहविधिः । शारदीयायुंजा-
शौक्यादिरादिक्रीडुजादिनवाहविधानं । नीपचामी । शिवचगुर्दशी । यथोक्तानी । वाहविधिः ।
उपनिषद्परवाहविधिः । आह्निककृत्यविधिः । अहोरात्रविधिः । तत्र वाग्विद्यादिचक्रवर्गः ।
(एवं सर्वेषु अथवाशेषेषु इत्यनेन ।)

No. 2175. दुर्गावोधिनी । Substance, country-made yellow paper, 18 x 8 inches. Folia, 27. Lines, 8 on a page. Extent, 848 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, Uḷā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bhavāsāṅkara Bhāṭṭācārya and Gopivallabha Bhāṭṭācārya; another copy at Śāntipura, Kālidāśa Vidyāvāgīśa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Durgāboddhinī. A commentary on the Chandi section of the Mārkaṇḍeya Purāṇa. By Chaturbhuja Miśra.

Beginning. एकमूर्तिरसि निवृत्तसिद्धि वा अत्रत्यजनपादमयः ।

आयुर्वेदशास्त्रात् विद्यमाने अस्त्रविज्ञानस्य नामः। इति श्री ॥

वीरतुल्यं जयराजतामसा चरितम् । दुःखदितं विविच्यते ।

धीरशायं ह्ये प्रथमा वतः कीदृशश्चि वता विमोदिनी ।

प्राक् किञ्च भगवद्वाहदायवाभेवापी जैमिनिर्मन्त्राकारनविपयेषु सेषुचित्तदासैषु वचिषा-
 नैमात्रैषेवमनवर्षिमुपनम्याप्राचीम् । अथ नायनकार्यं कथाचप इति कर्माथैमिन्नाम् विन्यास-
 कनिकर्षाचतुरा वचिषः इत्यन भुमिभोवदिदीक्षावपि तथैवाकाशीम् । — — — — —
 अथनमस्यभारमुपमानमासा अर्धवचिषः अयुः । मार्केशेव कथाचेत्यादि । अथचोरपत्नं मार्केशेवः
 इत्यादि ।

End.   इवीनाचा मज्जावार्ताळीका दुर्गावरी। पिगी ।

जीवन्मुक्तनिवासां क्षतिदाहानियं चिरं ॥

वीरशृङ्गमणिनेत्र पद्मेर्वाभरणात्मनिः ।

संक्षेपविधौ माके टीका कुंभापवाधिनी ।

Colophon. रत्नोपममन्वनीचतुर्भुजनिधिरविचितायां देवीनाम्ननामर्थ्यटीकायां कुंभा-
पवाधिनां देवीनाचाम्नां समाप्त ।

माके रविचये चन्द्रे सूर्ये चर्चडरक्षिते ।

देवीनाचाम्नाटीकां हि काशीनाथोऽक्षिकमुद्रा ॥

विषयः । चण्दोपरनामधेयदेवीनाचाम्नायां नामानम् ।

No. 2176. अनुमानदीधितिसारमञ्जरी । Substance, country-made paper, 18 × 2½ inches. Folia, 159. Lines, 6 on page. Extent, 8,111 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rápágháta, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose. Correct.

Anumāna-didhitisāra-mañjarī. Glossarial notes on Ra-
ghunátha's commentary on the Anumānakhaṇḍa of Gaṅgeśa. By
Siddhāntavágis'a Bhaṭṭáchárya.

Beginning. प्रथमता चत्वारि पदाणि न सन्ति । संज्ञादिष्वन्त्येन उपपादाव्यभिचा-
रिभिनित्यादिरूपपदमन्वकार्यं विशेष्यतावच्छिन्नेति साध्यायापकसाधनायापकमेत्यादि ।

End. नीलविशिष्टरूपेऽपि विशेष्यमस्य उपपादे सन्त्येन निवृत्ताविषयमायापक-
मादिति विशेष्यलक्ष्यं कपाठस्य चाप्रामादिकमाहुपेक्षितं ।

Colophon. इति मन्वानसोपाध्यायवीरिदाकाशनीमनहाचार्यविरचिता अनुमान-
दीधितिसारमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । रत्ननामभिरुचिजनानुमानचण्डदीधितेर्भाष्यामन् ।

No. 2177. संस्कारपद्धतिरहस्यम् । Substance, country-made paper, 18 × 2½ inches. Folia, 88. Lines, 6 on a page. Extent, 2,519 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1575. Place of deposit, Ulá, Post Rápágháta, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Saṅskāra-paddhati-rahasya. A commentary on Bhavadēva
Bhaṭṭa's treatise on Saṅskāras. By Rāmanátha Vidyāvāchaspati. The
commentator not only explains all difficult passages, but also supplements
the text with expositions of topics not therein referred to, but which
are germane to the subject.

Beginning. বাসববসবদল বসবসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বৈদ্যবিত্তবসবদল বিবীন্দ্রবসবদল বসবসবদল ।

মহাবসববিত্তবসবদল বসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ ।

মহাবসববিত্তবসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ
বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ বিবীন্দ্রাধৈ ।

End. বসব বসব বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বসব বসব বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

Colophon. বসব বাসববসবদল বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

বিবীন্দ্রাধৈ । বাসববসবদল বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল
বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ বাসববসবদল বিবীন্দ্রাধৈ ।

No. 2178. বাসববসবদল । Substance, palm-leaf, 12 x 1½ inches. Folia, 134. Lines, 6 on a page. Extent, 4,005 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhattáchárya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Amarakosha-bhāshya. A commentary on the Námaliṅgā-nusāṅga of Amara Siṅha. By Raghunandana Śarmá, son of Ś'rikrishṇa Bhaṭṭa. The work is limited to the Manushyavarga section of the text.

Beginning. चं त्रीषाः त्रिष्वित्तुषेन्द्रमपरे पौराणिका वैद्यनं

सर्वज्ञं सुमताय सङ्गप्रदं च वाञ्छिका मेविते ।

वेदान् वेदविदोद्दिग्धमरमिति हैतानमहेषिष-

चं ज्ञानं परमं परात्परतरं बन्धे प्रपञ्चात्परं ॥

कात्यायनवादि+माधवादीन् कान्तमतम्भादि विचार्यं समात् ।

मीराजवेन्द्रोऽमरचिंशद्विः तमेति भाष्यं सुविधां चित्ताय ॥

विभिन्नविद्याचारानुमितकर्तव्यताकं विद्वद्विधातकं सङ्गुमादौ निबध्नाति + + + +
+ + + + अमीहदेवकवकं सङ्गुं समाप्तिचैतुधुतमुपेक्षातसङ्गता त्रिवोऽपदेभावाय यत्ने ते
वे मीराः स आराधना । तन्मन्त्रेण विज्ञेयवक्तात् प्रसादनामाकङ्कुरेण विष्णुवत् एति भावः ।
इत्यादि ।

End. साङ्गहन्मनिव साङ्गहन्मनिति । साङ्गहन्मनिष्ठाविकमिति काङ्क्षिदायः ।

Colophon. श्रीगीतम्भाय महस्य तनूजेन द्विजसना ।

निरभाषि सतां श्रौत्यै भाष्यं मानुषवर्जकं ॥

विषयः । अमरचिंशद्वतनामविज्ञानुशासनस्य अनुसन्धानं चाख्यानं ।

No. 2179. दानसागरः । Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 102. - Lines, 6 on a page. Extent, 2,348 ślokaas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Dīnanátha Bhaṭṭāchārya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Dānāsāgara. A treatise on the merits of religious gifts, and the proper times and modes of consecrating them, preceded by a dissertation on the Bráhmaṇ caste. By Mahārājādhirāja Kāmadeva, according to the colophon. It is evidently an imitation of the Dānāsāgara of Vallālasena. (*ante* I, p. 151.)

Beginning नमामि नीरदम्भार्त्तं रामं कामदसीवरं ।

मुदय ज्ञानदातारं तारकं भववारिधेः ॥

अथादौ दानपावनतया ब्राह्मणप्रशंसा । तत्र तनुः ।

ब्राह्मणोऽजायमानोऽपि इजिष्यः सधिजायते ।

ईश्वरा सर्वभूतानां धर्मकोषस्य ग्राहके ॥

प्रचीनयाप्रचीनस्य यथाग्निर्देवतं सद्यत् ।

अग्नायेत्यपि तेजसी पावकोऽयैव दुष्यति ॥

কৃত্যমানসে সন্তোষে ভূষ্যে স্বাভিষেক্তে ।
 এবং সত্যসমিষ্টে পুণ্যে স্বর্গকলৌহে ॥
 স্বর্গেণা শাস্ত্রাৎ পুণ্যোদেবতং পরমং নমস্ । ইত্যাদি ।

End. অক্ষয়ানন্দং দ্ব্যং ন ধূমং ন সখিগতি ।
 সত্যস্মিনেব স্বর্গেণ মৃতিমুক্তী সমিচ্ছতা ॥

Colophon. ইতি শ্রীমহারাজাধিরাজাধিপুত্ররত্নরত্নমণ্ডিতঃ শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনে দ্ব্যং-
 শাস্ত্রে ব্যাখ্যায়ামঃ ॥

বিষয়ঃ । শাস্ত্রকল্পগ্রন্থাধীনং । দ্ব্যংগ্রন্থা । দ্ব্যংকল্পাদিকল্পং । দ্ব্যংশাস্ত্রাদি-
 দ্ব্যংব্যাখ্যায়িকল্পং । দ্ব্যংকাকদ্বৈপরিচিনং । পুণ্যোদেবতং । দেবকল্পবিদেবং । অক্ষয়ানন্দং ।
 সত্যসমিষ্টং । স্বর্গোদেবতং । বরিমাণ্যকল্পং । নমঃ শাস্ত্রাদিব্যখ্যায়িকল্পং । স্বর্গোদেবত-
 কল্পং । স্বর্গোদেবতকল্পং । স্বর্গোদেবতকল্পং । দ্ব্যংব্যাখ্যায়িকল্পং । অক্ষয়ানন্দিকল্পাদি-
 তুকাভিষেকাদিবিধিঃ । তুকাভিষেকাদিকল্পং । (এবং পরে শ্রীঃ) শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।
 কাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । কাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।
 শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।
 শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।
 শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।
 শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং । শ্রীকাকদ্বৈপরিচিনং ।

No. 2180. স্মৃতিরত্নাকরঃ । Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 257. Lines, 9 on a page. Extent, 6,800 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránágháta, Zillá Nadiyá, P'andit Rámesvara Chúdámāṇi. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Smr̥iti-ratnākara. An elaborate digest of all the different topics treated of in the Smṛitis. By Vedāchārya Avasathika. The author says he prepared the digest for the use of his pupils.

Beginning. চেতনৈ স্বর্গভূতানাং বচসামিচ্ছতেনৈ ।

মুদৈ স্বর্গভিষেকানাং বচসৈ বিমলৈ মনঃ ॥

শাস্ত্রোক্ত স্বর্গোদেবতং নারদমুখ্য সমস্তং ।

চিত্তাৎ নিজজিহ্বায়াং নকুলঃ শ্রবণৈ মনঃ ॥

মিত্যনৈমিত্তিকাচারকলৌহি বিবিধানি চ ।

স্বর্গোদেব মিত্যনৈ স্বর্গোদেবতানি চ ॥

तत्र मनुः ।

End.

आचारात्मने आचाराचारात्मने सुखं । इत्यादि ।

आजा गवोभविष्यत् आजाणी च प्रकृतिका ।

इत्यादि इतरायेक भूमिष्ठानु गवोदकं । इति ।

आसीत् पूर्वं सुगन्धसतः कामकयेऽपजन्ता

इहा कर्प प्रमुदितमनाः प्रार्थयामास इव्वा ।

वासं कृत्वा तदनु सपतिर्योऽस्ममुचेर्भावे

आत्मानं मे + + + + + + + +

— — — — — आचारीतवरसापि सूचय — — — — —

मातुः सपत्न्या वाक्तेन समन्तात् + नै पुरा ।

जात एव वने सोऽपि भाविते — — — — —

— — — — — यस्या-

स्यानहिदिना चुतिचयकुसला भूमिदेवा बभूवुः ।

विष्णुपाध्यायदेवात् — — — — —

— — — — — ।

— — — — — तेनैव शिखीः शानां कुसुमसात् ।

संक्षिप्य विस्तरं शानं ग्रन्थः सङ्क्षिप्तोऽयम् ।

Colophon. इत्यावस्यिकचीवेदाचार्यकृतौ क्षुतिरत्नाकरः परिपूर्णे ।

विषयः । सदाचारप्रदर्शना । प्राभातिकपञ्चसोकादिस्मरणविधिः । शौचस्थाननिरूपणं ।
विष्णुवादिन्यामविधिः । तत्र उपवीतस्य कर्त्तव्यनिधानमेकचन्द्रविषयमिति निर्णयः । तत्र मौनस्था-
वप्रकृताः शौचविधिः । ज्ञानविषये इत्यस्योऽपि विष्णुवादिकमुत्तमेदितिकथनं । शरीरमल-
शौचविधिः । आचमनविधिः । स्यादौ । पादप्रक्षालनस्यावश्यकता निरूपणं । आचमनीयसंज्ञा-
आचमननिमित्तकथनं । चतुर्निष्ठविनादौ दक्षिणकर्णस्थानस्थानकता । दन्तधावनविधिः । तत्र
दन्तकाष्ठसंज्ञासङ्केतपञ्चमन्त्रादिकथनं । प्रातरेव केशप्रसाधनं कर्त्तव्यमिति तद्विधिकथनं । कुश-
निरूपणं तदुपपन्नकन्यादिकथनं । प्रातःस्नानविधिकथनप्रसङ्गेन तत्कात्यादिविधेयं । क्षति-
कादिभिः स्नानविधिकथनं । शिवायजनविधितन्त्रादिकथनं । प्रातःसन्ध्याविधिः । तत्र प्राच्या-
मविधितत्त्वकथनिरूपणं । आयचीजपविधिः । प्रसङ्गात्प्राच्यामसंस्थाननिरूपणं । शौचादि-
निमित्तसन्ध्यावर्जनसंस्थाननिरूपणं । प्रक्षालनविधिः । मध्याह्नानविधिः । तिसृकविधिः । तस्य-
चतुर्मासदिकथनं । ब्रह्मचर्यसंज्ञादिमाध्याह्नविधिः । तपेकविधिकथनं । तत्करकथा-
निरूपणं । तत्र संक्षेपेण विधिकथनं । वैश्वदेवविधिः । तत्र सोमसंज्ञादिकथनं । शानिकर-

विधिकीर्तयत् । अग्निं प्रयुजाविधिः । विप्रवाहोदकवागविधितन्त्रकथनम् । शौचमविधिः । तत्र
द्विद्विकथनादित् । शौचमवागविधिकम् । आचमनविधिः । जपमविधिः । मन्त्राहुतमन्त्रादि-
कथनम् । मन्त्रावर्तककथनाविधिः । अमादौ कर्त्तव्यविधेयकथनम् । मन्त्रपरिचयविधिः । अपहोना-
दौ चक्रविशेषवारविधिकथनम् । त्रयोपायकाविकथनम् अमुकाद्यादिविकथनम् । अमु-
कानविकथनम् । वैश्वदेवविधिः । पुंश्वविधिः । श्रीमन्मन्त्रविधिः । आनकर्मविधिः ।
एवं नामकरविकथनवादिविधिकथनम् । तत्र अक्षतजलदानविधिः । ताम्बूलदानविधिकथनम् ।
अक्षतजलविधिः । पूजाकरविधिः । कर्त्तव्यविधिः । जीर्णहारविधिः । विप्रारविधिः । अन्-
ध्याविकथनम् । उपवसवादिविधिः । ब्रह्मोपवीतकथनादिकथनम् । मुन्योदीमानभिवादनवाद्या-
दिविकथनम् । वेदाध्यायनादिविकथनम् । विविधदानकथनादिकथनम् । विवाहकथनप्रवृत्तेन
विवाहोत्सवाद्योत्सविकथनम् । वापिस्त्यादिविकथनम् । इत्यपुत्रीविधिकथनादित् । प्रवृत्ता-
नकथनविधिकथनम् । काशग्रन्थिदेवाधारादिग्रन्थिविकथनम् । अम्बुनारादिग्रन्थिविकथनम् ।
तत्र अम्बुनारादिदेवज्ञानविकथनम् । वरकथनम् । कन्याया वयोदकविधिः । कन्यादानकरवायै
वेदिकरवादिविधिः । वरिवेलादिकथनम् । ब्रह्मायनहारावकविधिः । अथ वीररादिभेदेन अमु-
न्मिथमाविवेचनम् । अहोरात्रादिविकथनम् । शिवाविशेषे भाग्यदुक्तेविधिविवेचनम् । अदिनाच-
क्रविकथनम् । भूकन्यादिमिमिकाद्याविकथनम् । मिथिकथनादिविकथनम् । तत्र कृष्णादिति वि-
चयस्या । संज्ञानविकथनम् । वैशाखा देहादभ्यासकथनविकथनम् । तत्र विशेषेण द्वादशरात्रानवाधा-
दिविधिविवेचनम् । हरिव्रतकथनविकथनम् । दूष्कृतभीतिविधिः । ब्रह्मोत्पादनविधिः । अथ द्वादशी ।
द्विद्विकृतभीतिविधिविवेचनम् । तत्र द्विद्वेऽपि पूजा कर्त्तव्येतिविकथनम् । अथ पूजाविधिः । पुन्योत्स-
वविकथनम् । अथ अक्षविकथनम् । प्रेक्षतुर्दशीविधिः । अथ प्रेक्षः पाश्चात्तादिकीर्तनम् । शौचमवि-
धिः । कुपराविधिः । कुपेरपूजाविधिः । अक्षदानविधिः । यूनप्रतिपदविधिः । आहूतितीर्था-
विधिः । आहूतिद्विपत्रमिहविधिः । मवावविधिः । रत्नपूजाविधिः । भौक्षाहनी । आहूति
कार्त्तिकेयव्य रत्नवागविधिः । शिवरात्रिविधिः । ब्रह्मपुत्राद्यादिविधिः । ब्रह्मचर्योदशी । वादवी-
जमन्त्राविकथनम् । एकधनमन्त्रादिविधिः । अथ आहविधिविवेचनम् । आदे देवादेवमन्त्रा-
दिविकथनम् । आहविमन्त्राविकथनम् । तन्त्राविकथनम् । अविष्कारकथनादिविधिः ।
आहविषयम् । अथ अक्षविकथनम् । जीवन्मुक्ति कथनाविधिः । आत्मवाधिकादिकः । मित्रवाध-
विधिः । अक्षवाधविधिः । एकादशाविकथनम् । अक्षविकथनम् । प्रतिपदविधिः । अक्षविकथ-
नविकथनम् । तीर्थवाधादिविधिः । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् ।
विवाहकरविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् ।
तत्र द्वादशीदेवविधिः । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् ।
भीष्माप्रीतिवादिभ्यः पुन्यकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् । अक्षविकथनम् ।

लोकादिभिः । युक्ताह्वयानिर्णयः । अथ भवदेवभादिभ्योऽपि प्रावक्षितमिति भिन्नकथनं ।
 तथ मत्तापातकादिभिरुक्तं । अथ मत्तापातकादिभिरेवम् । आत्मताविभिरुक्तं । आत्मदेव
 मत्तापातकादिभिरुक्तं । अर्थादह्वयव्यापिकथनं । हेतुसङ्गत्यादिभिरुक्तं । अन्त्यविभ्योऽपि प्रावक्षितमि-
 ति भिन्नकथनं । अन्त्येव विभ्युः प्रत्येकं प्रावक्षितमिति । तेनैवाहो वाक्याप्रतिवाक्यादिभ्योऽपि प्रावक्षित-
 कथनं । पुराणानादिप्रावक्षितं । अथेवोपर्याणानादिप्रावक्षितं । अथाहास्यप्रसङ्गप्रावक्षितं ।
 अथव्याजसनादिप्रावक्षितं । मिश्रितमिवाह्वयप्रावक्षितं । अथिमेवमन्त्रमिन्द्रमन्त्रप्रावक्षितं । आपत्तकर्म-
 प्रावक्षितकथनमन्त्रेण मत्तापातकथनं । मत्तापातकादिभ्योऽपि प्रावक्षितकथनं । आत्मव्यापप्रावक्षितं ।
 आत्मप्रावक्षितं । अन्तार्यापतप्रावक्षितं । अथ अन्तरेण भिन्नकथनं । अन्त्येव भिन्नकथनं । मिथ्याभि-
 रुक्तं । आदिभिर्भिरुक्तं ।

No. 2181. द्रुपदं वृक्षविशेषः, वा, आखाण्डवृक्षः । Substance, palm-leaf, 11 x 1½ inches. Folia, 279. Lines, 6 on a page. Extent, 8,579 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá-grām, Post Rápághāṭa, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhattachárya. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Raghuvansha-viveka *alias* **Vyakhya-vrīhaspati**. A commentary on Kālidāsa's great epic, the Raghuvansha. By Vrīhaspati Miśra.

Beginning. अथनि इहिसम्भाषमिदुराः सं + रश्मिः ।

मुकुन्दचरचद्वन्द्वनकरोऽकरोऽर्थः ।
 चतुष्पदम् + + + + काव्यं
 ततोऽप्यर्थं चतुष्पदम् ।
 तदेव बाष्पानि सुरासुर+
 + + + + + + + + + +
 द्वाविचरचद्वन्द्वपद्मद्वौ-
 अद्यावन्नामविनोदविष्काङ्क्षितावः ।
 साधारणतियदिहमममितिप्रतिज्ञौ-
 नोमिन् इत्यवनिजिह्वरकुक्षोऽभूत् ।
 तस्मात्तन्नामवदशो नमूयैवदारेः
 चाकङ्क्षता सुकृतिगीच मयाविनाम्यौ ।
 वा वलभस्य वचनार्थविधानपक्षे
 प्रावादपि — — वपदीकरोते ॥

नाभ्यामवाप्तजन्मभोगमकीकमाकी
 काकीजनादिभुक्तौरचन, स्थितधीः ।
 यत्प्रोचिता प्रियतमा प्रतिकामहनि-
 मूर्तेषु निर्देतिरभुक्तुषु निर्देतीति (?) ॥
 मन्मथैश्वर्यमम्यमिरा न दोषम्
 + + + धनः—मित्र + + सुमित्रान् ।
 विद्वत्समास्तु विनयी प्रकयी मनेषु
 नैदाधिपादुचितप्रचरप्रतिष्ठः ।
 यो, च मतिरुच्यति + मन्मथाया-
 ————— रघुवंशविवेकमेकं
 तत्तत्पराककतिकीर्तिदुरागयाय
 ————— ।

End.

अन चक्षतः,—पूर्वावेद्येति । पूर्वं रचये धनं दत्तं । यत्प्रोच तद्व्याय ना-

हृदयनं दातुमर्चनीत्यपेक्षमात्रः । मन्मथायाहर्षः ॥

Colophon. एति मन्त्रीकापनीयकविचक्षन्निंराजधरा दार्ढ्यवीमदुष्टचक्षुर्निमित्ततने
 रघुवंशविवेके व्याख्यातक्यतौ मन्मद्वजः मन्मः ।

विषयः । काश्चिदाजकतरघुवंशस्य व्याख्यानम् ।

No. 2182 धर्मपुराणं । Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 105. Lines, 6 on a page. Extent, 2,433 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulā-grān, Post Bānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Dinanātha Bhattachārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Dharma-purāṇa. One of the Upapurāṇas. The codex is apparently incomplete. It contains 24 chapters, each called a *Sarga*, not *Adhyāya* as the subdivisions of the Purāṇas and the Upapurāṇas are usually designated. It professes to have been related by Vyāsa, in compliance with the request of the Rishis assembled at the Naimisha forest.

CONTENTS. Praise of Brāhmaṇas. Do. of Gāyatrī. The presiding divinity of the Gāyatrī. Gāyatrī five-headed. Mantras of Vāsudeva. Classification of Brāhmaṇas according to their merits. The worst of Brāhmaṇas not to be subjected to capital punishment. Stories relating to bad and good Brāhmaṇas. Praise of Garuḍa. General rules regarding punishment for Brāhmaṇas. Heinous crimes. Diseases resulting

from sins in former existences. Taking of the property of Bráhmaṇas prohibited. Fornication with Bráhmaṇis prohibited. Discussion regarding what constitutes killing of Bráhmaṇas. Professions for Bráhmaṇas for earning their livelihood, commerce and warfare. Giving of fodder and water to other's cattle. Praise of cows and Bráhmaṇas. Maturation of milk in cattle. Presiding divinities of the different members of the body of a cow. Merit of giving away cows of different colours. Rituals for the rite of Vṛishotsarga. Morning duties. Morning oblations to the manes. Presiding divinities of waters. The divinity of the kus'a grass. Praise of the Vilva tree. Worship of Ganeśa and other gods. Rules regarding good conduct (*ācāra*). Impropriety of not bathing daily. Purification of things. Purity of meals, beds, vehicles, &c. Rules regarding salutation to females. Sin of association with prohibited women. Offence of touching chaff, &c. Salutation to uncles, &c. Sides facing which meals may be taken. Kali defined. Filial devotion. Offence of going out on pilgrimage without the permission of parents. Story of a chaste woman. Story of Tulādhāra. Propriety of performing the Vṛishotsarga rite at the first s'rāddha for a parent. Charities on such an occasion. Special rules regarding the performance of the first s'rāddha at particular sacred places. Duties on the day next after that of the death of a parent. Proper time for performing the first anniversary s'rādda. Expiations for accidental omission of a s'rāddha. Story of seven fowlers. Story of Māṇḍavya. Prohibition of adultery. Merits of the name of Govinda. Merit of hearing the Purāṇas recited. Duties of widows. Presentation of pitchers full of water for the remission of all sins. Rules for con cremation. Fit time for marriage of girls. Sin of selling daughters. Praise of truthfulness. Story of a S'ūdra. Story of a daughterless man. Story of Manobhavā. Story of five Bráhmaṇ boys. Merit of consecrating tanks for public use. Praise of As'vattha and other trees. Dedication of bridges. Rules regarding postures. Merit of burning pastiles in temples. Rules for erecting temples, &c., and planting trees, &c. Praise of the rosary made of Rudrāksha seeds (*Elcocarpus ganitrus*). Merits of the emblic myrobalan tree. Story of a ghost. Merits of the tulsi plant, and of its blossoms. Praise of the river Ganges.

Beginning रचना वः प्रवरदानवयुदसिद्धाः

प्राचीयनामद्वयनाचतविधितः ।

चायूरधूर्वकविरक्तवायवज्ज्वाः
 त्रयसरसचिन्ता हरिबाहुद्वयः ।
 यथा वरजदेवाश्च वैभुजविषयाकरो ।
 कर्मज्ञोऽप्येवमवाय संभाराजैवचेनरे ।
 आरावर्तं यत्तच्छास्त्रं परस्मैव यदीतम् ।
 ऐवीं वरकलीक्षेव महीजयमुदीरयेन् ।
 श्रीवाच उवाच ।

End.

पूतामां वरजः पूतोऽनुकर्षां परमोऽनुकः । इत्यादि ।
 इत्यथानिष्टं वा नापि प्रेरकान् पुनश्चात्मनः ।
 आकर्षीं ये ज्ञताः पुष्पां मे ज्ञता भिक्षुं राक्षसं ।

Colophon. इति श्रीचर्मपुराणे ब्रह्मावतारस्य अष्टादशः सर्गः ।
 ब्राह्मे योगविभाषणसुनिर्मलकाङ्क्षामिते कर्मणि
 क्रीतं केवलमर्थकः प्रवृत्ता श्रीरामदेवेन वै ।
 आकाशं किञ्च धामरादमन्दे वाकेष्वरकाक्षये
 पुञ्चं यत्तुपुराचमनं सुकदं दत्ता तु व्रतानकाः ।
 पुराणं यजताः क्रीतं श्रीचर्मस्य हि वामनी ।
 यमर्षमविशीमोऽथ वरजं वरजं तमेन् । ब्रह्माब्दाः ११९० ।
 (अथ पुन न लिपिकात् इति शेषः) ।

विवक्षः । आद्येन वच आशीषां चवादेन ब्राह्मणावतारकीर्तनं । आर्यवीणावतारकथनं ।
 अर्धविष्णुदेवताभिरुपसृष्टं । आर्यपुत्राः पञ्चमीर्धनुषकादिकथनम् । वासुदेवमन्त्रादिकथनावतार-
 कीर्तनं । अन्तमन्त्रावतारकावतारकथनाभि । अथमन्त्रादि ब्राह्मणकथनमभिरुच्यते । पुत्रका-
 वि वचान् वायुचरितका अवाच्यवकीर्तनं । अर्धकृष्णावतारकथनं । वामावतारकावतारकथनमभिरु-
 चेत् । अवाचनकादिकथनम् । पुत्रितकानुक्रमेण आरीरादिरोमभिरुच्यते । ब्रह्मकथनका-
 दिविषयः । ब्राह्मकादिजननविषयः । ब्रह्मकथनविषयः । ब्राह्मकथनं यमोपायमोपायकथनं । यथ
 धनुषवादिनादिकथनम् । वरजोपम्यादिभ्यः अष्टादिदामभिरुच्यते । श्रीब्राह्मणावतारका ।
 अत्रपुत्रादीनां ज्ञतेन वचनप्रदिनादिविषयमेव परिचायितवतीति कथनं । श्रीरक्तमन्त्रेण अपि-
 उक्तदेवतावतारकथनं । ब्रह्मादिवर्चमेव श्रीदामकथनम् । वनीकर्मविधिः । अथ ब्रह्मः कथ-
 निकथनं । आत्मनर्षकादिविधिः । अष्टदेवतादिकथनं । कुरमिकथनमुच्यते । कुरदेवतादिक-
 कथनं । विष्णुवतारकथनम् । अष्टेनादिपुष्पाविधानं । आचारविधिकथनं । आमाकरणे शेष-
 कथनं । अथपुत्रिकथनं । जीमन्तवतारकादिपुत्रिकथनं । जीमन्तविधायेन विष्णुकथनं ।
 निषिद्धकीर्तनं शेषकथनं । तुषादिभ्यो शेषकथनं । कर्मविष्णुवतारकावतारकादिमन्त्रादि

शेषकथनं । भीष्मादौ दिक्मिकथनं । कश्चिमिकथनं । पिङ्गमिकथनं । विचोरनमुत्रवा तीर्थ-
 दिग्मने शेषकथनं । अथ पतिव्रतोपाख्यानकथनं । तुलसीदासोपाख्यानकथनम् । पिङ्गवादे ह्योत्-
 कर्षकर्मव्रतामिर्लेखः । तत्र दामादिविधिकथनं । तीर्थविज्ञेये पिङ्गवादे विज्ञेयमिकथनं । सरसी-
 नरदिनकर्मव्रतकथनं । उपविष्टीकरणादिवाचकात्मिकथनं । देवात् नावाकरणे प्राक्कथितकथनं ।
 अथ सप्तशोपाख्यानकथनं । नावशोपाख्यानकीर्तनम् । परदारमनमविशेषकथनं । मेनिन्दना-
 मनावाकाशकथनं । पुराणकथनमावाकाशकीर्तनं । विषवाचक्यकथनं । सर्वपापक्षयाद्यन्मुच्य-
 दानविधिकथनं । सप्तनरविधिकथनं । विवाहयोग्यकथादिमिकथनं । कथाविज्ञावादे दोष-
 कथनं । सत्यश्रवणम् । अथ भूद्रोपाख्यानकथनं । अथशोपाख्यानकथनं । मनोभवाख्यानकथनं ।
 मङ्गलपञ्चोपाख्यानकथनम् । अथ कामादिदानमावाकाशकीर्तनं । अथलहकादिमावाकाशकीर्तनं ।
 वेतुश्रुतकथनं । मेघधारकथनं । भूपादिदानविधिः । देवश्रुतिर्वादिश्रुतिः । हस्तरोपका-
 दिविधिः । वज्रासनावाकाशकीर्तनं । चापीमावाकाशम् । अथ प्रेतोपाख्यानकीर्तनं । तुलसीमावाकाश-
 कथनं । तुलसीमङ्गरीमावाकाशकथनमुक्तेन तुलसीयाः अवादिश्रुतिः । महाभावाकाशकीर्तनम् ।

No. 2183. *कृत्यकल्पतरुः*, (नियतकामकृत्यकाव्यम् ।) Substance, country-
 made paper, 10 × 3 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent, 8,446
 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1510. Place of deposit, Ulá-grám,
 Post Ránágháta, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed.
 Prose and verse. Incorrect.

Kṛitya-kalpataru. An elaborate digest on duty. By Lakshmi-
 dhara Bhaṭṭa. The codex contains only the chapter on Nityakálakṛitya.
 The subject is Achára in all its phases.

Beginning. येन प्रत्यक्षमथ शिष्यपक्षि ख्यानादिभिः कर्मभि-

र्च्यैः पक्षभिरप्यप्राक्कथिभिर्नीतः + + + + + ।

+ + + + + कृत्यं विरचय्यते स कर्त्तव्यः

काचं नैवतकालिन् कलयति प्रीत्यै हृतीकं वताम् ।

इत्यानां चारुनं शेषविधिः सःमविधिर्लेखः ।

तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चव्रतविधिकम् ।

भोजनं पक्षयोपेतं कृत्यं च भोजनोत्तरम् ।

+ + + + + व्रतनं नन्दनम् ।

निविद्यत्वा कान्कारदीपदानविधिकम् ।

मेघपूषा ह्योत्कर्षः पुराणपक्षे विधिः ।

+ + + + + त्वत्तं श्रुतविधिम् ।

पञ्चदश्याय पर्याप्तिं कालं भोजनकालिने ।

अथ नैषधसङ्गतायाम् । तत्र दशः ।

End.   व शैब्यामयोराम्नाय नमः सदा ।

य तदा परमेश्वर वाचयेत् प्राचिंशोऽपि च

प्रसङ्गान् शुद्ध्याद्भूतस्य यदाभित्तिरुपस्थितः ।

योता योतुकमायक स ज्ञेयैराजयोपयेः ।

Colophon. इति महाभारतविषयसिद्धिभट्टाचार्यकृतस्य महाभारतस्य अन्तर्गतस्य अष्टमस्कन्धस्य अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

मन्त्रं यस्मिन् प्रणिहितं भद्रं वाच्यं च मे हिरण्यम् ।

मेयतकाहिकपहमेतद्विद्यानिवासात् ॥

दिव्यपञ्चदिव्ये अस्मिन्ने त्राये चैवमन्त्राणां ।

परिपूरितं विविक्तं वीरविबन्धेन युद्धेन ।

प्रमाणः १५१० । मासः ० वैश्वः । मेघद्वयजिनाहरादि ४९५० ।

विषयः । प्रातःकृत्यनिकषयं । द्वापरावसादिविधिः । विहृदेव द्वापरावसादिकषयं । प्रातः-
 स्वाद्यादिविधिकषयं । स्वातन्त्र्यादिविधिकषयं । केजादिदशाधनविधिः । देवकार्यवासादिविधिक-
 षयं । श्रिवासाद्यादिविधिः । सन्ध्याविधिः । जपविधिः । तर्पणविधिः । वैष्णवेष्ट्यादिविधिः । अग्नि-
 क्षिपूत्याविधिः । भोजनविधिः । भोज्याभोज्यनिकषयं । वस्तुविंशतिविधिव्रतविधिवेष्टयं । कुरादि-
 कृतकषयमूर्ध्वं मन्त्राविधिव्रतविधिवेष्टयं । भोजनभोजननिकषयं । जपविधिः । मर्धा-
 धानविधिः । रजस्रहायनैकषयं । धर्मकृत्यनिकषयं । तप संज्ञानिधिवंशः । वस्तुनिधिवंश
 सामान्यनिर्ययकृत्यनिकषयं । अथ विज्ञेयेष्वेष्ट्यादिषु निधिविज्ञेये कृत्यविज्ञेयनिकषयं । माकुल-
 स्वाभ्यामादिषु कार्मिकभैक्षवासा दीवदानावस्यकृतादिकषयं । श्राद्धविधयः । दशभ्यर्च-
 विधिः । हवपरीक्षादिविधिः । पुराणवाङ्मयविधिः । तप शास्त्रिकरात्रिकादिबौद्धकषयः । दिव-
 कषयः । अथ सर्वेषु विहृदेष्टु विधिविज्ञेयं कृत्यनिधिवंशः ।

No. 2184. জাতিস্বাধারাম : Substance, country-made yellow paper, 17 x 5 inches. Folia, 218. Lines, 10 on a page. Extent, 7,900 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá-grám, Post Rápághāṭa, Zillá Nadiyá, Dinarátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Ahnikāśāharāja. A digest of the Smṛiti rules regarding every-day duty. By Rāmananda Vāchāpati, great-great-grandson of Pushkāra, of the family of Sarvānanda. It was compiled under the auspices of Rājā Kṛṣṇachandra Rāya, of Nadiyā, about the middle of the last century. The Rājā is named Mahārāja Rājendra.

Beginning. भक्ता पुण्यपत्नी चामिनयता लीलात्त मूर्धेकता
 मेविम्वामिरिजापतिश्च चरितेयंकाकवे राजवे ।
 वना पादपराजराजमनयो श्रीकृष्णचन्द्रोदयः
 सन्मन्त्रं च समादिदेव विदुषीपत्नी दिवःकर्मावे ।

अपि च ।

कीर्त्या येन विहासितं विभुवनं काम्या जितचन्द्रता
 मत्ता देवमयः सुधा च मयसा मूर्ध्ना मयःसम्पदा ।
 हत्ता ह्या चमया दिवाः सुकृतिनाः पुष्टैः प्रतापैर्यथा
 दानैर्दानजमौषधुःसमन्वितं दृष्टारिणापानितः ।
 येनेह नाजपेयप्रभृतिमन्त्रजैरग्निहोत्रैश्च नित्यं
 भक्ता श्रीरामकृष्णैश्चरितिरितमयामूर्धेयः स्थापिताश्च ।
 जेहे यस्याम्बिकन्या निवसति सततं भारती कन्ददेवे
 चहेतव्यकृपा करहरमहिषी निवसता हृत्पराजो ॥
 मेऽथं मेऽकुहिनेन्द्रोभरतभुवि मन्मथाराजराजेश्वरनामा
 श्रीराधीरापमन्मथोदयकुलमिहकः श्रीनवदीपनामा ।
 आदेशान्तरा मूर्ध्नेदितविषयमत्तमन्त्रसंघान् विद्योक्त
 श्रीरामानन्दनामा रचयति वचिरं चाक्रिकाचारराजं ।
 आचार्यं पुण्डराकोयः सर्वानन्दकुलोद्भूतः ।
 मया प्रपौत्रपौत्रेण श्रीरामेन्द्रसमासता ॥
 श्रीवाचस्पतिना प्रमोदितमन्मथोदयसकता ।
 निकष्यतेऽप्य संक्षेपात् प्रयोक्तानादित्यं प्रजे ॥
 विष्णुपत्नीः नु सन्मन्त्रका मेऽथं विज्ञेयतः ।

— — — — — दिवसवद्वेष चरकोदवापविप्रदोषानकाकवरं । इत्यादि ।

End. मन्त्रिनाम्बरचारिणमभ्युपैरणप्रता ।
 सन्मन्त्राचर्यं यतोदोषादोदय निन्दितः ॥

Colophon. इति श्रीनकाचारामराजेश्वरदेवकृताक्रिकाचारराजीवे कर्माचारमनरं ।
 वसन्तोऽथं वस्यः ।

विषयः । प्रयोक्तानविधिः । विष्णुपत्नीविधिः । श्रीविधिः । पादप्रसादनविधिः । दान-
 चापनविधिः । यताश्रीविधिर्यथं । कर्माङ्गकवारविधिः । तप लीलां विज्ञेयकथनं । क्रियाश्री-
 वगीतादिकथनं । कर्माङ्गक्रियावन्मन्त्रः । द्वात्रिंशत्पादविधिः । कर्माङ्गमिहकविधिः । अष्टौ-
 पुष्पादिकथनं । द्वात्रिंशत्पादविधिर्यथं । सन्मन्त्राचर्येने निहकविज्ञेयकथनं । कर्माङ्गदेवमिह-

No. 2185. गायत्र्युपनिषत् । Substance, foolscap paper, 7 × 8 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopādhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Gáyatrí Upanishad. Praise of the Gáyatrí and on the divinities presiding on the different words and feet of that sacred hymn. The work professes to be a Upanishad, and bears no author's name.

Beginning. অথ গায়ত্র্যুপনিষৎ । ॐ তৎ সৎ । ॐ ব্রহ্ম বেৎ নিষে প্রতিষ্ঠামাচনন-
মৈবন । ততঃপশ্চাদি তন্মতে অধীয়েত তৎ সত্যপ্রতিষ্ঠং সযিতা গায়িত্র্যা ব্রাহ্মণ্যং ইত্যাদি ।

End. ও বোমী ও সর্ববামী ও হব পরমব্রহ্ম । স্তন্যস্তোত্রমসি স্তন্যস্তোত্রমসি ।
ॐ ব্রাহ্মিঃ ব্রাহ্মিঃ ব্রাহ্মিঃ ।

Colophon. এনি গায়ত্র্যুপনিষৎ ।

विषयः । गायत्र्याः परीक्षेदेन पादमेदेन च देवताकथनपूर्वकं तत्तत्प्राज्ञाकादिगीर्णम् ।

No. 2186. गायत्रीहृदयम् । Substance, foolscap paper, 7 × 8 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 112 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopādhyáya; another copy at Benares, Bábu Hariśchandra. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Gáyatrí-hridaya. On the origin of the Gáyatrí hymn, the purport of that part of it which is called Vyáhríti, the true meaning of the Gáyatrí, different modes of contemplating the Gáyatrí at the morning, noon and evening prayers, and the merits of the hymn. Anonymous. The work opens with the benedictory verse which occurs at the beginning and end of some of the authentic Upanishads, and apparently pretends to be a Upanishad.

Beginning. ॐ পরাক্রমে নমঃ । বিষ্ণুরৌদ্ । অথ গায়ত্র্যুপনিষৎ অথ বৌ মুনয়ঃ অথ বৌ
করবাবু । তেজস্বিনীমথীত ব্রহ্ম মা বিদিত্যে । ॐ মনস্কৃত্য মনস্বান্ যাত্নবস্ত্যঃ কথং
পরিব্রজতি । ইত্যাদি ।

End. হং নিত্যমধীয়েত ব্রাহ্মণঃ প্রবতঃ শ্রাবঃ ।

সর্বপায়ৈঃ প্রমুখোত ব্রহ্মলোকো মণীষতে ।

ॐ অথ গায়ত্র্যুপনিষৎ অথ বৌ মুনয়ঃ অথ বৌ করবাবু ॐ ব্রাহ্মিঃ ।

Colophon. इति गायत्रीसूक्तं समाप्तम् ।

विषयः । गायत्र्याः सामानिकचरणम् । गायत्रीनां सामान्यचरणम् । गायत्रीचरणम् । गायत्री-
सामान्यचरणम् । गायत्रीचरणम् । गायत्रीचरणम् ।

No. 2187. गायत्रीवाक्या । Substance, foolscap paper, 7 × 8 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 30 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānaghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya. Appearance, new. Prose. Correct.

Gáyatrí-vyákhyá. A commentary on the Gáyatrí hymn. Anonymous.

Beginning. च च गायत्रीवाक्या । ये चीनहि गायत्रि चीर्तुहिः गायत्री चार्यं चयेति चय-
निः गर्तः त्रिच येऽन्तः चियोऽधिकचयः देवता चयनः चयन्योऽधिकचयः चयन्योऽधिकचयः चयन्योऽधिकचयः
चयन्योऽधिकचयः । इत्यादि ।

End. इत्यत्र गायत्री चयन्योऽधिकचयः चयन्योऽधिकचयः ।

Colophon. इति गायत्रीवाक्या समाप्तम् । ॐ नमः ।

विषयः । गायत्र्या वाक्याः ।

No. 2188. पिच्छोऽन्तः । Substance, country-made yellow paper, 14 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 186 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānaghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya; another copy at Siuḍi, Zillá Virabhumá, Kuladánanda Mukhopádhya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Picchohhlá Tantra. An apochryphal or mediæval Tantra. The codex is incomplete. **Contents:** I. Faith in spiritual guides. II. Praise of the goddess Kálíká. III. Praise of the mantra of Durgá. IV. Rules regarding the use of the mantra of Kṛishṇa. V. Mantras for removing infertility in women, and for the cure of certain female diseases. VI. Mantras for performing incantations for subjugating and dementing people. VII. Do. for apprehending thieves. VIII—IX. Do. (in the Bengali language) for neutralizing poisons. X. Assumption by Kaulas of Vira and Pao'u characteristics during the

daytime. XI. Recitation of the mantra of Káli for the fruition of particular desires. XII. Purification of ritual articles. XIII. Mantra of Durgá.

Beginning. कैलासशिखरासीनं देवदेवं वषधधनं ।

भवामी रक्षसि प्रीत्या जगद् मधुरं वचः ॥

देववाच ।

भगवन् देवदेवेश लोकानुपकारक

कृत्स्नं यस्या देव कालिकासाधनममं ।

यन्नामामपि देवीनां साधनानि वदस्य मे ॥ इत्यादि ।

End.

तस्य विद्वाः पश्चाद्यन्ते वर्षे सर्वसुखं वसेत् ।

इयं तिथिः कालिकायाः दुर्गायाः श्रीप्रदा मता ॥

Colophon. इति पिप्पिसातन्त्रे चतुर्दशः पटलः ।

विषयः । प्रथमे नृदमन्त्रनिरूपणं । १ये,—कालिकामाहात्म्यकीर्तनं । १ये,—दुर्गामन्त्रमाहात्म्यकथनं । ४थे,—लक्ष्मणमादिविधिकथनं । ४मे,—वन्द्यमादिनामनवन्त्रादिकथनं । ६ठे,—वशीकरणोपादनविधिकथनं । ७मे,—चौरधारणविधिकथनं । ८मे,—दमे,—वह्मभाषया विवनामनादिमन्त्रकथनं । १०मे,—दिव्यरीत्यप्रभावकथनं । ११त्रे,—सभीष्टविशेषे कालीमन्त्रप्रपविधिकथनं । १२ त्रे,—नित्यपूजाविधिकथनं । १३त्रे,—भूतशुद्धिविधिकथनं । १४ठे,—दुर्गावन्त्रनिरूपणं ।

No. 2189. षट्कारतिलकटीका । Substance, country-made yellow paper, 13 x 4 inches, Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 216 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāupághāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Śrīngāra-tilaka-ṭīkā. A commentary on an erotic work called *Śrīngāra-tilaka*, and commonly attributed to Kálidása. By Kavirája-chandra, or Chandra, the great poet.

Beginning. चन्द्रिकाविरचयः परमाद्योत्तमप्रदात ।

नमस्तत्त्वज्ञानतिमिरं तं वन्द्ये नृदमन्त्राय ॥

श्रीकालिदासेन कवीन्द्रहस्तशिरोऽवतंसेन कृतेश्चमीषु ।

श्लोकेषु मैत्राक्षकृतप्रकृतकर्मैति टीकां कविराजचन्द्रः ॥

सर्वत्र षट्काररसस्य पञ्च पञ्चानि शान्तस्य तु वेति कथितम् ।

प्रत्यक्षभूतं सुतरां यथास्मिन् देवे निविष्टं परमं पुनर्गच्छ ॥

— — — — — ২৬ কালিদাসনামকঃ স্তোত্রারবলিরাবলিঃ কাভ্যুতকাপি-
করক্যাবলিঃ কালিদাসনামকঃ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ — — — — — কালিদাসনামকঃ
করক্যাবলিঃ কালিদাসনামকঃ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ — — — — — কালিদাসনামকঃ

End. স্তোত্র প্রাথমিককাপি-স্তোত্রেন স্তোত্রারঃ প্রথমভূতঃ, তস্মৈ নিম্নকালিঃ নিম্ন-
কালক্যাবলিঃ কালিদাসনামকঃ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ

Colophon. ২৬ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ

বিশেষ : কালিদাসনামকঃ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ কালিদাসনামকঃ কালিদাসনামকঃ

No. 2190. *তন্বকৌমুদী*। Substance, country-made yellow paper, 17 x 3 inches. Folia, 123. Lines, 7 on a page. Extent, 4,412 ślokas. Character, Bengali. Date, Sz. 1729. Place of deposit, Ulá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhattachárya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Tantra-kaumudí A Tantric digest. Anonymous.

CONTENTS : Religion defined. Kálíká, the highest divinity. Twenty-seven Mahávidyás. The six Ámnáyas, their origin and classification. Circumstances which lead to the assumption of the forms of Kálíká, Ugratárá, Nílāsarasvatí, &c. Praise of Vidyá. Creation of the universe. Origin of Brahmá, Vishnu and Rudra from the union of Śiva and Ś'akti. Origin of the alphabet of 50 letters and of the names of Mádhava, Govinda, &c., from the body of the Deví. Origin of the earth and other regions. Do. of virtue and vice. Do. of vegetables and animals. Phantasmal character of the creation. Sexual genesis. Anatomy of animals. Character of the bodies assumed after death. Múládbhára and other Sákta diagrams. Initiation into religion. Spiritual guides defined. The Siddhavidyás defined. Duties of S'údras. Philosophy of Jñána Yoga. Do. of Dhyánayoga. Rules for counting rosaries. Do. for reciting the *Ajapí* mantra. Ritual for the worship of Śiva. Do. do. of Śyámá. External worship. Internal worship. Purification of the month. Kulluka, &c., defined. Religious bridges defined. Charms and amulets. The fivefold purifications. Mantra of Chauragapes'a. Rules for Purus'charana. Duties of S'údras. Incantations for bringing on rain. Rules for performing a mystic rite with an owl.

Beginning. বিষ্ণুর্বাণী বিষ্ণুর্বাণী বিষ্ণুর্বাণী

২৬ স্তোত্রারবলিঃ কালিদাসনামকঃ

কালিদাসনামকঃ কালিদাসনামকঃ

आवाभावविनिर्मुक्ता जुषातीता विद्यमाने ।

वित्तव्यवसाय,—

नक्षत्रविशुद्धिवादीनां भवोपपत्ता निरीक्षया ।

पूजः प्रसीदते चान्ते वा नित्या परिकीर्तिना ॥ इत्यादि ।

End.

समुद्रपरणाशिभां बृहं तिस्रकमाचरेत् ।

मधुना भोजनारिक मधुना कविनासरे ।

सर्वसिद्धिर्भवतामस्तु इत्यत्र यत्नं यथा ।

Colophon. इति भारतवर्षायां जलसौख्येन चरितोत्थितादेः सङ्ग्रहस्य प्रयोगः । समाप्त-
कार्यं यन्मा । मद्रासाः . १९२८ ।

विषयः । मनुष्यनिरूपणं काश्चित्पथं परं प्रवेति निरूपणं । अतमेदेन उन्नतिप्रतिप्रकारमहा-
विद्याकथनं । पूर्वपक्षिमादिपक्षः आरवकथनं । तेषामुत्पत्तिकथनं विद्यामन्त्रीर्मेनच काशीमूर्तिपदि-
पक्षमन्त्रकथनं । उषमारागीकषरसत्वादिस्वपारविवरवकीर्मेनच । विद्यामाहात्म्यकीर्मेन ।
अनन्तद्विप्रकरवकथनं । त्रिप्रमत्तः स्वकविमुखादुन्नतिविष्णुवद्रागामुत्पत्तिकथनं । पञ्चाग्रहकथन-
दीप्यदीपान्तराद्विषयस्य आरवमेविन्दस्वमादीनामुत्पत्तिकथनं । तथा कीर्मेनान्तिस्वमादी-
प्रक्षतीनामुत्पत्तिकथनच । इतिमादीनामुत्पत्तिः । यथायथाजातमुत्पत्तिः । आरवमन्त्रादिपक्षः ।
अनन्तामाहात्म्यकथनं । तथा अनन्तः प्रतिविम्बस्वकथनकीर्मेनच । कीपुदपक्षमेवेन जीवानामु-
त्पत्ति प्रकारकथनं । आदीरविद्याकथनं । मरयेनरमानिवाहिकादिमरीरपक्षविवरवकथनं ।
मूलाधारादिपक्षमन्त्रकथनकीर्मेन । दीवाविधिकथनं । विदित्वाविहितमुत्पत्तिकथनं । विदिविद्या-
निर्णयः । शुद्धायां कर्मेवाकर्मेवमिदं । ज्ञानयोगकथनं । ध्यानयोगकथनं । अथविधिकथनं ।
अथवाविधिः । त्रिप्रमत्तविधिः । ज्ञानाम्प्रमत्तविधिः । मृग याज्ञवल्क्यविधिः । अन्तर्धनविधिक-
थनं । मन्त्रयोगविधिः । कुक्षकादिनिरूपणं । वेतुमहावेतुनिरूपणं । कथयवेतुनिरूपणं । पक्ष-
शुद्धिनिरूपणं । पौरमेवेनमन्त्रविधानं । परस्परविविधिकथनं । शुद्धायां कर्मेवाकर्मेवमिदं ।
इतिप्रविविधिकथनं । उक्तकथनंविधिकीर्मेनच ।

No. 2191. বাঙ্গালীভাষা (উত্তরারঙ্গ)। Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 151. Lines, 5 on a page. Extent, 2,344 flokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uliá, Post Ránpágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopédhyáya. Appearance, old. Prose. Correct.

Kāśīkhaṇḍa-tīkā. A commentary on the Kāśīkhaṇḍa section of the Skanda Purāṇa. By Chaitanya *alias* Rāmānanda, disciple of Rāmendraṇya.

Beginning पार्श्व मलामि परमात्मदुःखकामं

विश्वका रक्षणमय। सुमनसुमेका ।

संस्कृत-वर्णमाला-सूची

जीवानकीसमप्राप्तिःपादपत्रं ।

ब्रह्मपातदक्षिं प्राप्य निक्षीकांश्च भवार्थय ।

सदयं तं त्वयं वन्दे श्रीरामेन्द्रवनाभिधं ।

मकारलोदधिः सर्वदे।पकारवचकारः ।

अथानु सविदान्मसदात्रिवहन्ती वरः ।

सदृशहृदयेत्यादित्या विमलमङ्गलानादित्याय ।

बन्नेऽथ पदम्ब्रजसारेकपदाजनमेऽध्याये ॥

अतीत्येवापि कञ्जेः काष्ठवेद्यानाम् चतुर् विभक्ताः दास्यन्त्येवमन्त्यं सन्त्यः इत्यति शायंती-
त्यादिना । पुत्रादादाद्यन्तं प्राप्नोतीति यत्तु तदनुक्तमनूय तदाप्यायं प्रतिजानाति । यद्विद्या
यं दासी यं । इत्यादि ।

End.

वेदान्तो मत्त्ववत्तावत्त इव "मृगये" भाग्यवत्तावत्त जीवो-

आथे काशादयस्तंभश्च च मूत्रतरो "मौलमोवाचपादः" ।

सांख्योद्योदेवप्रत्यायन इव हि नया वास्तुकिर्धोमभासे

प्राक्काये भट्टस्यः स अवति परमः श्रीगुरेन्द्रोमवर्णः ।

वेदान्तोऽथ पराचकारतविधौ श्रीसत्यवत्याः।

सांख्यिकपिण्डः कणाद् द्रव्यं योर्वैभेदिकं नैतन्नः ।

म्याये योग्यमये पतञ्जलिहो नन्दप्रभावकमे।-

महाभारतचतुर्थोऽध्यायः ॥

सकोशा स सकोशा स हे ठीके दि.लिने मया ।

यस्य यस्याभिरुचयः स्वात्मा तेन परिस्पृष्टता ।

वासीना। वायव्यं धूम्रवर्णं किर्माणां मृदुप्रियो।

++++ महाशरणा नमः शुक्याम्बरः सज्जतिः ।

मन्मथो जडरे ततः समसवत् कीरामनाम। सुत-

संज्ञेयं विदित्वा विनाय विदुषां लीला वचिर्वीर्यवानां ।

इति श्रीकामेश्वरटीकायाः अष्टमोऽध्यायः ।

Colophon.

Colophon. इति श्रीनवरत्नचरित्रनामका काव्यं श्रीनरहरिचरणविरचितं श्रीराजेश्वर-
विरचितं चैतन्याचार्यविरचितं राजानन्देन कृता काशीकण्ठीका वनात् ।

विषयः । आत्मपुराणीयकाशीयस्य एकपञ्चाशत्तन्त्राणां वादार्थपरिशेषस्य च-
 षास्य ।

No. 2192. तत्त्वोपनिषत् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 23 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Tattvopaniṣad. A dissertation on the great Vedāntic dogma of *Tattvamasi*, "thou art that." Anonymous. The work professes to be a Upaniṣad.

Beginning. अथ तत्त्वोपनिषत् । अथ महावाक्यप्रवरं आख्यायामः । तत्त्वमसीति शेषेति महावाक्यं ।—इत्यादि ।

End. बुद्धयकमलमध्ये सूर्यविम्बाननम्
सकलपुष्पबीजं हृदिसंचारकेतुं ।
धनन्तपुष्पमिन्दुं वदपद्यामनम्
भुजगवन्तुषारं भस्त्रदिग्दाङ्गमीशं ॥

ॐ तत् सत्, ॐ तत् सत्, ॐ तत् सत् । ॐ शान्तिः ॐ शान्तिः ॐ शान्तिः ।

विषयः । तत्त्वमस्यादिसंज्ञा-व्याख्यानकारणम् । तत्र अध्यात्मिकपुरुषेण लक्षणाकथनम् ।

No. 2193. कौलिकोपनिषत् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folium, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 12 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Prose. Correct.

Kaulikopaniṣad. A manual on the duties of Kaulas. A Tantric digest, but professing to be a Upaniṣad.

Beginning. अथ कौलिकोपनिषत् । अथावोधर्माजिज्ञासाः । ज्ञानं बुद्धिश्च ज्ञानं को वल्लकारणं तेनैव सर्वज्ञतावुद्धिः—इत्यादि ।

End. प्रातस्त्याग्य हेमिकः आकाशदिर्भवति भैरवाद्या परमेश्वरी यमाचारविही-
नोऽपि इति पूर्णा कुर्वन्ति यदि ओठा मन्यन्ते "द्विको" मन्देने वने । ॐ तत् सत् ।

Colophon. इति कौलिकोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । संक्षेपेण कौलिकानामाचारकथनम् ।

No. 2194. काशिकोपनिषद् । Substance, foolscap paper, 9 x 8 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 61 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Prose. Correct.

Kálikopanishad. A dissertation on the mantras of Káliká, the mode of meditating on that goddess, and her praises. This also professes to be a Upanishad.

Beginning. एव काशिकोपनिषद् । एव वैनां ब्रह्मरूपे ब्रह्मकल्पितं चात्रोति दुर्गा विद्मः गङ्गा दुर्गा—इत्यादि ।

End. नामप्रकारेण विनिर्णयति एव वै काशिकानन्दोपा नारीति नारायणोपा विष्णुनामोपा सर्वज्ञ दुर्गामोपा इत्येवमत्रिका । ॐ नमः नमः ॐ नमः नमः ॐ नमः नमः । ॐ काशिकोम् । ॐ काशिकोम् । ॐ ज्ञानिः ।

Colophon. इत्याद्यन्ते वेदे नैमाग्न्याकाये काशिकोपनिषद् समाप्ता ।

विषयः । काशिकः वाः मन्त्रध्यानमात्रादिवचनं ।

No. 2195. परीक्षापद्धतिः । Substance, gallochum bark, 14 x 4 inches. Folia, 40. Lines, 6 on a page. Extent, 716 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, fresh. Prose and verso. Correct.

Parikshāpaddhati. A digest of rules regarding various kinds of ordeals. By Vāsudeva. The ordeals are what have been fully described in Menaughten's Hindu Law.

Beginning. विशदयत्यत्राचंशू सप्तविंशतिप्रकाराः ।

विश्वार्थं सर्वप्रकारं परीक्षाविधिदत्तम् ।

प्रकारं नामप्रकारं विनिर्णयति यः ।

इदानीं द्विविधं प्रथमं पुरीषं + + च जुनिः ।

मुक्ताग्र्यादीनि कोषादिवानीच विशदये । इत्यादि ।

End.

एवं दानश्रद्धाभावात् । एव एतेन प्रकारेण सर्वविधविनिर्णयः परीक्षापद्धतिः ।

Colophon इह प्रामादिकं सर्वं प्रवर्तते विश्वार्थं च ।

वैदिकसुद्धीरक परीक्षापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । श्रीरामादिषु महाविशेषेषु शैविकप्रमाणेन साधःशान्तवारादे चन्द्रःश्रीरामादिषु
मुखाग्रदिपरीक्षा कर्त्तव्येति कथयमानादौ तेषां प्रयोगकथनं । तत्र—शालग्रामादिषु परी-
क्षाविशेषकथनकथनं । मुखाग्रदिपरीक्षाविधिः । रत्नप्रयोगः । एवं चरण श्रेयः । अग्निपरीक्षाविधि-
कथनं । उदकपरीक्षाविधिः । विषपरीक्षाविधिः । शैवपरीक्षाविधिः । तन्मुखपरीक्षाविधिः ।
मग्नमापकविधिः । चर्माचर्मादिविधिः । दण्डविधिकथनं । वस्त्रादिपरिमापककथनं ।

No. 2196. तारोपनिषत् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 45 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadāprasáda Mukhopādhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Táropanishad. A treatise on the worship of the goddess Tárá, giving the mantras, explaining their meanings, and supplying details. The work professes to be a Upanishad, and supplies no author's name.

Beginning. अथ तारोपनिषत् । अथ देवी तारारम्भे प्रकृतकविर्त्तौ तारिणीं प्राप्नोति ।
तारयतीति तारा तारा सार्वपञ्चाक्षरकया प्रकृतविष्णुवदेष्टारसदाशिवविन्दुसेलनकया विद्या—
इत्यादि ।

End. महाशिवविद्यायां देवताज्ञानप्रकाशनाय कालिकाविधिनामि कस्यापि
कुर्यात् । ॐ नमः ॥ ॐ शान्तिः, ॐ शान्तिः, ॐ शान्तिः ।

Colophon इति मन्त्रविद्या तारोपनिषत् ।

विषयः । तारायाः मन्त्रोच्चारविधिपूजाप्रकारादिकथनं ।

No. 2197. त्रैपुरोपनिषत् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 33 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadāprasáda Mukhopādhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Traipuropanishad. A treatise on the worship of the goddess Tripurá. This work also professes to be a Upanishad, and to belong to the Saubhāgya Kāṇḍa of the Atharva Veda.

Beginning. ॐ नमःत्रैपुराये । ॐ त्रिपुरा पराक्षिपया विश्ववर्षी यवाकया अक्षराः
वस्त्रिष्टाः अग्निष्टाने नाम पूरा पूराया महतरा महीना देवताया—इत्यादि ।

End. एव अथ त्रैपुरोपनिषत् । इति मन्त्रविद्या त्रैपुरोपनिषत् । ॐ ।

Colophon. एतद्यन्त्रे वेदे वैभाष्ये चैषां विष्णुः समाप्तः । ॐ नमः ॥
ॐ नमः ।

विषयः । विषयानुषङ्गः । नमोः । वारपूजादिकथनम् ।

No. 2198. **অপিনকুপমাখম্** | Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 55. Lines, 9 on a page. Extent, 1,330 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rānāghaṭa, Zillā, Nadiyā. Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Generally correct.

Kapila-sūtra-bhāṣya. A commentary on the Sāṅkhya aphorisms of Kapila. By Sāṅkhyachārya. According to the commentator, a Brāhman of the name of Āsuri, oppressed by threefold pain, sought the help of Kapila, and obtained the work which includes only 22 aphorisms in one chapter. This story would make the text to be the archetype of the current Sāṅkhya Sūtra which includes 524 aphorisms divided into six chapters. Other commentators are of the same opinion, and Colebrooke, adverting to one, says, "If the authority of the scholiast of Kapila may be trusted, the *Tattvasaṁgraha* is the proper text of the *Sāṅkhya*; and its doctrine is more fully, but separately set forth, by the two ampler treatises," the *Sāṅkhyasūtra* and the *Yoga-sūtra*. (Essays, p. 241. Mr. Hall, however, demurs to this, and takes the *Tattvasaṁgraha* to be an abridgement of the larger work, (*Contributions*, p. 2). The *Tattvasaṁgraha* is the s. with the Kapila-sūtra under notice. Mr. Hall noted two commentaries, but, they are different from our text.

[illegible]

End. जिष्णादये जिष्णादादुरये आनायेनयेऽपि इत्यनः आदित्यमृगमियोमः
 कन रति । रति नांशभावे चतुर्थे पादः ।

Colophon. इति श्रीकाशीचर्याख्यसप्तविंशत्युपनिषद्प्रवचनाध्यायः । समाप्तश्चैव सङ्ग्रहः
संज्ञमात्रम् ।

विषयः । सप्तविंशत्याध्यायसप्तविंशत्युपनिषदस्य व्याख्यानम् ।

No. 2199. गुप्तवती । Substance, foolscap paper, 16 × 3½ inches. Folia, 143. Lines, 7 on a page. Extent, 3,055 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uḷá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Babu Annadáprasáda Mukhopādhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Guptavati. A commentary on the Chaṇḍī section of the Mārkaṇḍeya Purāṇa. By Bháskara-ráya Bháratī Dīkshita, son of Gam-bhíra-ráya Bháratī Dīkshita. There are a number of mantras, charms, amulets, &c. appended to the work.

Beginning. श्रीरामं प्रति पुष्कराभिषमवाचयेत् वेदवयवाख्यानामसरे विहित्य कविनं
जीविष्युषकोन्दे । दुर्गे चेलुमुपकथानि सुदुष्कामित्युत्तं प्रकृताचार्यशिक्षणमुत्पदेन सचिनं
वन्दे गुरुणां गुरुम् ।

विधिविष्णुप्रमुखादौर्दयस्थितिमात्रेण शिवोऽप्यनीश्वरः ।

अनन्त + + + वलयं क्रमः सकमुद्रानकपुष्पभञ्जिका ॥

कवचांशे च कीलकमाहौ मध्ये वयोदमाध्यायी ।

अनौ प्राधानिकवैज्ञानिके मूर्तिचयं रक्षय्यानां ॥

इति मार्कण्डेयपुराणाध्यायेष्टमविंशतौ गुप्तम् ।

अथान् प्रकटीकृतवते भास्करराधोऽग्रिचित् कतिचित् ॥

End.

तेज इति । १८ । १० । ११ । १२ । रक्षकवयवादि अथयनं विचने
आख्यानमिति । अवहितः अथावधानवहित इति सर्वं श्रितम् ।

इति गुप्तवती मूर्तिरक्षकवाक्या नाम वेङ्कटोऽध्यायः । १६

Colophon. इति श्रीमत्वेदशास्त्रप्रसादपारावारपारीकसुरीकसर्वतन्त्रसूक्तमन्त्रमन्त्रमन्त्रमन्त्र-
ररायभारतीदीक्षिताकव्यभास्कररायभारतीदीक्षितविरचिता गुप्तवतीप्रमाख्या सप्तविंशत्याख्या
समाप्ता ।

विषयः । कवचांशेकाकीलकवाक्यानामसरे सप्तविंशतिप्रचितक देवीमाहात्म्यस्य आ-
ख्यानमनो च मूर्तिरक्षकवाक्यादेर्कीर्तनम् ।

No. 2200. वेदान्तचिन्तामणिः । Substance, aguru-bark, paper, 18 × 4 inches. Folia, 183. Lines, 10 on a page. Extent, 7,200 ślokas. Character,

Bengali. Date ? Place of deposit, Uliá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Vedánta-chintámani. A dissertation on the Vedánta doctrine as expounded by Sañkara Áchárya and refutation of adverse comments thereon. The work is written in the form of a comment on the first four aphorisms of the Vedánta-sútra. By S'uddha Bhikshu, disciple of Vis'ves'vara. Hall's Contributions, p. 97.

Beginning. ॐ नमः श्रीगौतमैश्वरिरोत्तमके रघुनाथाय :

श्रीरामविश्वेश्वरपादपदं संसारकलापहरं प्रकृतम् ।

भाषादिनभं सुविचार्यं शुद्धोद्देशाकाशिकानधिमानमिति ।

नमस्तस्मै विचाराय प्रज्ञानमन्त्रसा + वि ।

अनःसाय + ये वेदा विचिना विद्वरीकृताः ।

अथ कश्चिदधीनसाहसकः च इव जन्मनि जन्माकरे वा ज्ञानार्थमनुष्ठितमित्यादिप्रमाणं
शुद्धसत्यः साधनचतुष्टयस्य मोक्षोपायं वेदेऽन्विष्य ददमापानतोऽज्ञानानि शास्त्रमनु क्तमाय
सर्वं त्रिषं भवतीत्यादिप्रमाणेन सर्वत्र विद्यमानेः सर्वतोविस्तारोऽधिकारी शास्त्रनि कल्पेरे इहं पुन
विज्ञाते इहं सर्वं निश्चिन्तयितुमशक्यं तावदरे कल्पयन्तमन्त्रपञ्चारादाकाशान् मोक्षोपायः
ज्ञानस्य च विशेषमादाया वा चरे इहय इत्याकाशान् चतुष्टय तदेतुः ज्ञानमोक्षमोक्षोनिदिधा-
सितस्य इत्यनेन सममनिदिधायनाभां प्रमाणकार्येणाभां प्रमाणमिति विधीयत इति । इत्यादि ।

End.

भाषादीकाविवरचननृकामार्थसङ्ग्रहः ।

वेदाकाशिका + + + ज्ञानसाधने विद्युदये ।

सर्वत्रसर्वत्रचतुष्टयः श्रीरामविचिनाः ।

वेदाकाशिकानधिना श्रीराम श्रीरामनमः ।

अथज्ञानादिभिर्दिष्टैर्वेदाका + तमिदितम् ।

नं इत्ये श्रीरामद्वाराकारकं नृकविचिं ।

इति श्रीरामचन्द्रपरिःश्रुताकार्यमोक्षेश्वरमन्त्रपञ्चपादः। दण्डकप्रभृतीशुद्धमित्रपञ्च-
शुद्धोद्देशाकाशिकाः कृत्यः ।

विषयः । ज्ञानरतनमन्त्राय विवरचनज्ञानसत्यमूर्त्यं प्रत्यक्षपञ्चमाध्यापनवादी-
चतुष्टयपीमाकार्यं ।

No. 2201. प्रक्षिप्तमम् । Substance, country-made yellow paper, 14 x 6 inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokas. Character,

Bengali. Date, ? Place of deposit, U14, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Verso. Correct.

S'aktitantra. A Tantra of the S'ākta class, treating of the adoration of S'akti in various forms. The codex is incomplete, containing only five chapters.

Beginning. कैलासशिखरे रश्मे निरुद्धकुटुम्बस्थिते ।

रत्नचिन्तामने देवी मुद्रिता त्रिपञ्चमौ ॥

मातास्वकया रम्या कञ्चतुष्टौ परस्परं ।

देवी पञ्च भो माय प्रसाद्य केन वा कृतं ॥

केन वा पाक्यते सम्यक् केन वा श्रियते च तत् ।

किं वा तद्वत्पञ्चोक्तं किं कर्मा किञ्च साधनं ।

तन्मूर्ध्नि स्नातुमिच्छामि क्षयया न ह मज्जुर । इत्यादि ॥

End. चतुरश्रे भवेन्नामि लोकपालान् समर्चयेत् ।

महर्षिभ्येन वक्ष्याम्य पूजयेद्भाग्यहेतवे ॥

ततोऽपचायति कक्षा पूर्णवच समाचरेत् ।

Colophon. इति अश्विनतन्त्रे पञ्चमः पटलः ।

विषयः । १मे पटले,—महाकाशेन जगदुत्पत्तिकथनं । परापञ्चमीमन्त्रमात्रिकरीशक्ति-
निरूपणं । कुर्जोदिमानमात्राव्यकीर्तनं । विशङ्कोः जतमानकीर्तनं ।

२वे पटले,—विशङ्किभेदकथनमुक्तेन कुर्जोमन्त्रनिरूपणं । षडङ्गव्यासादिकथनं । पुरस्सर-
विधिकथनं । पूजात्रयादिकथनं । बलिदानयोम्यपद्मपञ्चादिकथनं । ध्यानदक्षादिकथनं ।
जपशक्तिपूजादिविधिः । भूतनेत्र्यादिरशक्तिप्रकरणम् ।

३रे पटले,—भुवनेश्वरीमन्त्रध्यानादिकथनं । विदुडामन्त्रध्यानादिकथनं । इन्द्रिणीमन्त्र-
ध्यानादिकथनं । वज्रप्रकारिणीमन्त्रध्यानादिकथनं । नित्यामन्त्रध्यानादिकथनं । महिषमर्दिनीमन्त्र-
ध्यानादिकथनं । शक्तिमायामीमन्त्रध्यानादिकथनम् ।

४थे पटले,—विपुलामन्त्रध्यानादिकथनं । तप्त पुरस्सरकावेधिकथनं । विपुलावन्त्रिणीक-
थननिरूपणं । इत्यस्तुतिप्रणामादौ प्रायश्चित्तादिविधानं । श्रीसद्गर्भनादिकथनीर्तनं । विपुल-
विधानकथनम् ।

५मे पटले,—पञ्चमीशक्तिप्रणामकथनं । सारामन्त्रोदाशानादिकथनं । विजयसामन्त्रध्या-
नादिकथनं । पूजावतीमन्त्रध्यानादिकथनं । उद्यादनादिविधिकथनं । विशङ्कोः श्रीमन्त्रध्यानादि-
कथनं । वैरीमन्त्रोदाशनादिकथनम् ।

No. 2202. **तन्त्रदीपिका ।** Substance, country-made paper, 18 x 8½ inches. Folia, 255. Lines, 9 on a page. Extent, 11,715 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṛá, Post Ránpágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya. Appearance, old. Prose and verse. Correct

Tantra-dípiká. A digest of the various forms of worship of Śákta divinities inculcated in Tantras. By Gopála Bhaṭṭa.

Beginning. नित्यां प्रथमं चिद्रूपां नित्यानन्दं निर्मुक्तं ।

उत्कृष्टं परमं तन्त्रं नृपं नृपस्य तया ॥

विष्णोऽस्मादसमाप्ताकि विविधान् सङ्गृह्णामि ।

भुक्तिमुक्त्यविरोधानि ज्ञानसाधारणानि च ॥

आत्मसमाप्तीरूपेषु चरितानि च सङ्गृह्णामि ।

बीजोपासने विष्णवे हृदये तन्त्रदीपिका ॥

दीक्षादिकथनं चैव तन्त्रयन्त्रादिभिर्लेखं ।

तन्त्रोक्तान् सन्त्रयन्त्रानि विदुषां प्रीतिहेतवे ॥

अथ का दीक्षा दिव्यप्रवेष्टोदवदुर्गित्तत्त्वाव ज्ञान—इत्यादि ।

End. अष्टाचरी महाविद्या सर्वकामसङ्करदा ।

अज्ञाः पूजादिषु सर्वे पूर्णवत् समाचरेन् ॥

Colephon. एति कात्यायनीकथः ।

विषयः । दीक्षासङ्ग्रहः । दीक्षायाः आचारात्मिकाविवरणं । सङ्ग्रहसङ्ग्रहादिकथनं । त्रिसङ्ग्रहसङ्ग्रहितिकथनं । महाविद्यादिकथनं । विष्णुसन्त्रादिकथनं । दीक्षाकात्यायनीकथनं । अथ सङ्ग्रहसङ्ग्रहादिकथनं । दीक्षा-महादीक्षा-उपदेशमेदिकथनं । महावतनी-दीक्षाविधिः । सर्वसाधारणनित्यपूजाविधिः । आक्षिप्तकृत्यनिकथनं । तत्र तन्त्रोक्तविधानेन प्राणा-स्तवज्ञानसर्वसाधनां विद्यारोपविधानकीर्तनं । पूजाविधौ च आत्मनियमनकथनं । विज्ञेयं भूत-प्रादिकथनं । प्राणाशयनिकथनं । आत्मनोपविष्टानिष्ठितपुण्यादि । पूजाधिकरणनिकथनं । नैमित्तिकसाध्याद्यर्थनियमनिकथनं । परमेश्वरिणी मौक्त्यपूजाविधिकथनं । अवादिभिधिकथनं । अन्तःपूजाविधिः । महाविष्णुनिकथनं । कुशानां विज्ञेयसङ्ग्रहः । कात्यायनीयं कुशनिकथनं । शोमनिकथनं । अथकात्यायनिकथादिषु । सङ्ग्रहितनित्यपुरस्कारविधिकथनं । तन्त्राणां विविधार्थकारविधिः । सर्वज्ञानसङ्ग्रहादिकथनं । महाज्ञानसङ्ग्रहादिविधिः । तन्त्रोक्तनित्यनियमनिकथादिषु । सर्वज्ञादिपूजननियमनिकथनं । तन्त्रादिकथनं । एवं शौरादिनित्यनिकथनं । विष्णुसन्त्रादिकथनं । मन्त्रादिनित्यं प्रवेष्टं पुरस्कारविधिकथनं । आक्षेपादिनित्यनिकथनं । एवं दाम-

चतुरङ्गाद्यैः शीका वराहकपादीभ्यः ॥
 चंभिकायां तन्निधे च शीकाचारचचनरे ।
 वनशीका रतिशीका शीकायां विंशतिः दृश्यम् ॥
 अथावन्नमकं ज्येष्ठं वनप्रवरवाणि च ।
 इति चंभेयनः प्रोक्तं ज्ञानयोगाचपीयसम् ॥
 विद्युत्तं वनप्रवाणिवर्षेणं कृच्छ्रं कृन्नेयम् ।
 अथादौ कथ्यते रात्र्यन्तिकात्परिविंशतिः ॥
 छिन्नरात्र्यस्य भुजर्मुदययोगाच्च विंशतिः ।
 प्रमोदजनकाद्यद्विभोदा अपि विंशतिः ॥
 कुचोपपादिका शीकः विंशतिः परिकीर्त्यते ।
 अमुद्रवपिकां तप वप्ति चंभेयनः पुरः ॥
 अकत्वयन्मं कार्यं परद्रोचस्य वयन्मम् ।
 वयन्महावन्नमामानमन्त्रस्य च वयन्मम् ॥
 दानं मनोहरं वाक्यं निहापूर्णप्रपन्नम् ।
 अक्षेपदेवतामन्त्रिर्गोपु विप्रेऽपु तर्पयम् ॥
 विद्युत्तं तर्पेणं कार्यमन्तिधेयैव भोजनम् ।
 शुभ्रवर्षं नुरुचः तपस्वीर्धेयु मन्त्रयम् ॥
 दीनानाद्येषु वयन्मं अन्त्यामानपि वीचयम् ।
 अरवाजतदथा च रात्र्यन्तामात्रं विंशतिः ॥
 अथ प्रातस्तस्य रात्र्यस्य क्षेत्र्यकात्परिविंशतिः ।
 यन्नाशानि तथा निधः वनप्रवः वदन्तुषा अपि ॥
 अथाहो अपि अन्तर इति विंशतिरीदृशाः ।
 अथ रात्र्योपमेयस्य विंशतिः कथ्यते वनम् ॥
 अथमन्त्रयन्त्रादि पादुकायुगलस्य च ।
 मान्द्रुचस्य विद्येयस्य भोजनं चान्नरनाद्यैः ॥
 भूपकाद्यमन्त्रैर्नान्द्रुचान्नरनाद्यैरपि ।
 पुषाचारुपमेयस्य भोजनस्य अक्षय्यं च ॥
 वाद्यमन्त्रस्य धामानां अथायां वनप्रवः च ।
 भूपस्य योपिनाद्येति भोजनानां विंशतिः दृश्यम् ॥
 विंशतिः कथिता भोजनं विनीहान्नमनोऽपुषा ।
 वयं वनप्रवः वनप्रवः विनीहान् वनप्रवः ॥

[illegible]

Colophon. शुभमम् । अक्षरान्काः १६४८ ।

विषयः । तन्मत्तः आनिधानमन्त्रकृत्तः वाऽज्ञानम् ।

No. 2205. বাসিউপজিবা, বা বাসিউপজিবা। Substance, country-made yellow paper, 15 × 4½ inches. Folia, 94. Lines, 12 on a page. Extent, 4,207 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rāpāguṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Price, incorrect.

Vásishtha-chandriká ALIAS **Vásishtha-pedadípa.** A commentary on the philosophical portion of the **Yogavásishtha Rámáyana.** By **Advayáranya.**

Beginning. चरिदा। कश्चित् हेतुं नरसिंहानिधं नय ।

वेदाकावेद्यं वन्देयं परमानन्दविषयं ।
 सर्वभूतसमुत्पन्नप्रदोऽसौ भवताम् ॥ मि. पु. वि. ॥
 तस्य वेदविदितस्य वन्देयं किं नृपजन-
 यितस्य परित्यज्य दीनदामैककीर्तिं ।
 कुम्भवरनिष्ठारम्भे पूज्यमादात्तकुम्भम् ।
 विदितस्य वन्देयं वन्देयं (१) विदितस्य भूमिं
 नृपजनसमुत्पन्नप्रदाम् ॥ विदितस्य ॥
 वेदविदितस्य वन्देयं विदितस्य वन्देयं
 वेदविदितस्य वन्देयं विदितस्य वन्देयं ।

इहैव वारयति विद्वज्जनाभि रीःका-
इत्यान् वनककुपयितव्य इत्यर्थः ।

— — — — — ।
वीमदुपमैरान् वचःपुत्रपिमायेरान् ।
प्रत्येकं नृणां वित्तः कुर्वे वाचिष्ठवन्दिता ।
वाचिष्ठानि तिसीर्यन्ति वनूनामिव क्षीतया ।
राजवादाजयन्तां वनूनामिव क्षीतया ।

अथ अन्वयानन्दः। इति वः वरमाणा भवन्नारावचः कस्यादेौ चेवापि तवःप्रधानजीवांश्च
चिन्तयामासन्तान् ज्ञानकर्मानुवारेण सत्यं तथाचोक्तमाचार्यः—इत्यादि ।

End. अहवारकर्मिणां वाचिष्ठपददीपके ।

अहवारकर्मिणां विन्योचप्रक्रियाभवात् ।

— — — — — ।
अज्ञानं वीचमिणौ विधातुं भवन्नाम् विद्याप्रचारेण
वक्राणां रम्यः प्रियावचनः खेरं अचारात् ।
इत्या नाम्नां निर्जनोपक्रमे विद्याधिकारोचितं
प्रायसं वरमं नृणं मुनि महादेवायनं सत्यम् ।

— — — — — ।
अ भवति कविनामुपनिषातं
द्विकल्पपतिरपिनेऽभिनन्द ।
अतिविपुलात् + + समाप्तमात्रं
प्रकृत्यनोपक्रमेण उद्धारः ।

निन्दन्निर्दं वेदनिविष्टमिदं
प्रकृत्यनोपक्रमेण हि ज्ञानं ।
विषयं विषयं सकलप्रकाशं

अथ प्रज्ञं वचनं पुनश्चमात्रं ज्ञानम् ।
वीमदुपमैरान् वचःपुत्रपिमायेरान्-
वीमदुपमैरान् वचःपुत्रपिमायेरान्-
प्रारम्भः पददीपकः कृतुं तथा + अज्ञानं अचारादिने
आराधनं वरिष्ठत्वे कतिपयैः—

Colophon. इति अहवारकर्मिका समाप्ता ।

विषयः । वेदवाचिष्ठक अन्वयप्रकरणद्वारा विन्योचप्रकरणं आचार्यः ।

No. 2206. महिमप्रकाशिका । Substance, country-made paper, 14 x 3 inches. Folia, 26. Lines, 6 on a page. Extent, 498 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ula, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābū Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Mahima-prakāśikā. A commentary on the Mahimnastotra—a hymn in praise of Śiva. By Govindarāma Siddhāntavāgīśa Bhaṭṭāchārya, son of Rāmadeva.

Beginning. कः कर्त्ता कथराचरकः कथतोकावधि च वेदिवै-

वेनेहं त्रिकतेऽवता (?) पुनितका वक्षे न वस्तुं वताः ।

वक्ष्यामि अनेति सर्वमक्षिणं वक्षिन् पुनर्लोचने

वक्ष्यामि न विदुर्मुनीन्द्रनिचयवक्ष्ये नमः प्रकृते ।

वेत्तातोरासदेवादिपुन्यवक्ष्या + + कारोवकीर्त्ते-

विद्यादायादिजन्मानितविषयवक्ष्येवाजीमख्योः ।

वीर्यं वेदिवन्द्यः कृतकृत्य महिम्नः कुपेर्त्तितेन

विदुर्गैरिचं + + + कथवा त्वत्तन्मास्यैः ।

मया कृतेचं महिमप्रकाशिका

खोपायैवन्देवसूचनामिका ।

कामात्मनामपुनितमोविद्याविनी

सूत्रात्मनामपुनितमोविद्याविनी ।

पुरा किञ्च काका पुन्यदत्तनामा तन्मन्त्रराजोरजन्मा प्रह्निनिबन्धनेव राजीकाने पुन्याकथ
चरति अक्षयवर्षिचकृ प्रातःकुसुमाभ्युपवाय विजिता वसुधः । — — — — —
ओमुनःरभने का महिम्न इत्यादि ।

End.

कीर्त्तं पुन्यरत्न निर्वीर्यमपूतकथैरत्रिचं

मन्त्रा तन्मन्त्रसूत्रमन्त्रवत् + + + मन्त्रात्मना ।

वातात्तं वरिचम्य मन्त्रविमोर्त्तितमन्त्राविविहीः—

कीर्त्ता तका विनिकर्त्ते द्विविजिष्ठा + + + मन्त्राविविहीः ।

वदन्तानां प्रकादादा वदन् वक्ष्यितं नमः ।

तन् वक्ष्यितं वक्ष्यादादेरवक्ष्यं दूरदर्शिताः ।

Colophon.

इति मीनन्दराजविद्याकाशीमहापादयोजना महिमप्रकाशिका महिम्नः
कीर्त्तिका समाप्ता ।

विषयः । पुन्यदत्तनामविनिकर्त्तः कीर्त्तिका व्याख्यानं ।

No. 2207. मलयरितटीका (पूर्वभागः) । Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 125. Lines, 10 on a page. Extent, 4,824 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Nalacharita-ṭikā. A commentary on the *Naishadha-charita*. By Bhavadatta, son of Devadatta, grandson of Sanayās'arma Śarmā, of the Śaṇḍilya gotra.

Beginning. जनानि वाचावचिदेवतां तां

विशोकशोकैकमिमेतवशा ।

प्रसादमावाच्य चदीवमेव

वागीश्वरकापि कविमज्झि ॥

अथैव सन्नति मदाकविभिः प्रसीता

नामार्थवोधमयुरा विद्वन्निष्कवेका ।

देवां तद्वच मुञ्जना न तथा ममेवा

अथेत + + + + + चयेन्दुकानिः ।

मत्तुं दुधीरपि मुकुममुपाय चक्ष

मज्झेति किञ्चिदपि नैव रचयामस्य ।

कावेऽप + + विद्वतो कविपण्डितस्य

वाचाव चिं दु + + प्रति वाक्यस्य ।

तथापि वाक्यान् + + + + + मुवे-

रित्य प्रहजोर्ग्रेषु विद्यामुनेनां ।

मीमांसवोपादिपुरोहित कावे

वाक्यस्य चिं ज्ञत्वविधौ विचारः ॥

निर्णीयेत्यादि । च यथोक्तान् राक्षा चावीन् । इत्यादि ।

End.

परमात्मनं वाचीकृत्य त्वज्जकी कनी तत्परिभूय तिष्ठतीत्यर्थः । चदोवाचो-
मिचनेके अत्राय तवना सद्य—इति युतेः । एकमेवाद्वितीयं ब्रह्मेत्यादिभूतिः । नित्यं विज्ञानं
ब्रह्मेत्यादिना च । चीरुषं पूर्वोक्तंवाक्यान्तमेव । इन्द्राद एव अदत्तं, तस्य मीतमुच्यते चया दुधा-
नवकया इन्द्रावाचोवाचिनि । मेदिनोपपद्यमानमेति प्रत्ययः । इव चर्मे देवतावर्षमनुदिश्या
हीवाकारमुच्यतीत्यर्थं “शेज्” भूमेः कर्मकदमात्मनः । जम्बूद्वीपे + + चर्चनं वाक्यं तत्पु-
न्यमुच्यते विधौः भिन्नस्य च + + + चरतिनञ्चात् देवभूमिजनेवेत्यदोषः ॥

জ্ঞানঃ জ্ঞানিকজ্ঞানো যে বিজ্ঞানতত্ত্বাদিদিব্যাদিকৰ্ণা-
 নিবোধাৎকতিকম্ভূতনববর্ষা প্রাপদশাস্ত্রীকঃ ।
 বর্ষাদিত্যকনৌঃভূম্যনতি সুবিদিতোবার্যৈবক মায়া
 জীর্ষাচার্যেববেধাঃ সম + + + মঙ্গলমঙ্গলারম্ভঃ ।
 সম্ভবন জনবরোচর + মীলনকলনো—
 দ্বিধাকর রতি যুগঃ প্রবিতবর্ষকর্ষা নতঃ ।
 সম্ভূতনবাবিধিঃ ব মঙ্গলকর্মকর্ষা যুগঃ
 বিধা বরনবা যুগোজযতি দেবদন্তনতঃ ।
 নক্ষত্রোর্মবদন রত্নবিধবা ক্রান্তাক্রমঃ বীমতঃ
 ঙ্কার্য নিবধাধিরাবচরিত্রে বক্ষ্যামিতৈকাবদঃ ।
 সর্গঃ সর্গমিতকৌর্গমঙ্গলজ্ঞানাম্ভবাদুজ্ঞানকঃ
 বেধং চারচরকনৌ বিতনুতা বিত্ব প্রমোহ বর্ষা ।

Colophon. রতি বীমবদন্তনৌ মঙ্গলচরিত্রীকাবানেকাবদঃ সর্গঃ ।

বিষয়ঃ । বীর্ষকনৌবদচরিত্রক একাবদকৌর্গমা কাকানবদ ।

No. 2208. নন্দিকেশ্বরসংহিতা, বা শিবধর্মোক্তাং. অথবা নন্দিকেশ্বর-
 পুরাণম্ । Substance, foolscap paper, 12 × 3½ inches. Folia, 130. Lines,
 7 on a page. Extent, 2,314 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place
 of deposit, Uṭā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukho-
 pādhyāya. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Nandikeśvara-saṅhitā ALIAS **Nandikeśvara-purāṇa** ALIAS
Sīvadharmottara. The second part of a treatise on the divinity
 and adoration of Śiva, called Śīvadharma, a Śaiva Tantra, in which
 Śiva, as Nandikeśvara or the master of Nandi, expounds Śaiva doctrines
 for the edification of Sanatkumāra and his followers.

CONTENTS: I. Praise of Śīvadharma. Virtues of Śivā's liṅgam.
 Liṅgams of crystal and other materials appropriate for Indra and other
 gods. Sin of not worshipping Śiva. Merit of worshipping liṅgams.

II—V. Duties of worshippers of Śiva. Merit of erecting tem-
 ples for Śiva. Sweeping, cleaning, and besmearing cowdung in Śiva's
 temples. Bathing of liṅgams. Offerings of aromatics and edibles to
 ditto. Appropriate flowers for ditto. Characteristics of Bel leaves.
 Rules for songs and music before liṅgams.

VI—VIII. Hymn to Siva (Rudragītā)—Śānti or benedictions. Worship of Śiva on particular lunations and months. All sacred pools reside in liṅgams. Merit of singing and music before liṅgams. Praise of cows. The divinities that reside in the different parts of a cow, &c.

IX—XI. The means of obtaining Śaiva emancipation. Special worship of liṅgams. Vow of worshipping Śiva for twelve months together. The fast of Kailāsa. Rules for gifts of cows. Duties of Śaivas common to all castes and all conditions of men. Rules for putting on the person Rudrakṣa seeds, ashes, matted hair, &c. Praise of abstinence from slaughter. Praise of truthfulness.

XII—XIV. Faith in Śiva defined. Yoga in reference to Śiva. Rules for gifts. Knowledge defined. Gokarna, Bhadrakarna and other principal seats of Śiva, (in all eight). Eight kinds of leaves appropriate in the worship of Śiva. Eight secrets of worship. Characteristics of the religion of Śiva. Characteristics of heaven and hell. Jyāna Yoga necessary for salvation. Sin defined. Uninterrupted painfulness or pessimism of the world.

XV—XVII. Particular diseases proceeding from particular sins. Description of the human body. Characteristics of ghosts. Punishments in hell. Knowledge concerning Śiva. Mantras of Siva. Merit of teaching.

XVIII—XXI. Sacrifice by works. Do. by meditation. Do. by knowledge. Merit of gifts to devotees of Śiva. Rules of expiations for followers of Śaiva religion. Merits of Goloka and other heavens. Prevalence of air in animated beings.

Beginning. सर्वकारमद्येवस्य जनेनः सर्वदा शिवं ।

ममोद्यमवदावाद्य शिवं भवतु सर्वदा ॥

शिवमादौ शिवं मध्ये शिवमन्ते च सर्वदा ।

सर्वथा शिवभक्त्या मनुजानां सर्वथा ।

मेवमुक्ते सुखमीनं शिवभक्त्यापरायणम् ।

मन्त्रिकचरमाजन्तु इहा सर्वं समुत्थिताः ।

मत्ता कत्ता भक्त्यर्थं मुनिर्गन्धर्वपुनोत्तमः ।

समस्तमादा सुखदा प्रवृत्तिस्तु यथाविधि ॥

अनन्य सर्वधर्मोऽयं शिवधर्मो वनःतमः ॥

योगं हि ज्ञापय सर्वे परं सर्वं समाधत्ताः । इत्यादि ।

End.

वायुना पुरितोऽप्येवमस्मिन् यथेति ।

बनसीदास बनसीदास बनसीदास बनसीदास ॥

बधेहं धमते हेमि नमःकदापुना वर ।

सत्यं वर्ज्यानाम् किं नूतः परिहृयति ।

Colophon. इति ऋषिकेशरत्नवितायां त्रिवचनैः। तरे दृढविप्रज्ञितमोऽथावः ।

विषयः । १—१३, अथावे,—अपिदेवरस समस्तकुमारसु कस्य संवादेन शिवयुक्तावासाश्च-
कोर्तेन । शिवसिद्धवाच श्रवकोर्तेन । इन्दीवन्नादिदेवसेवेन स्रष्टादिस्त्रिभुजांवरमवतर्कन ।
शिवयुक्तावा सावरसे श्रववाचनिकवर्क । अवावरसेदम् द्विषसिद्धकवर्क । शिवयुक्तावासाश्च-
कवर्क ।

२—३ मे कथ्यते,—विषयज्ञानां विषयादिरूपम् । त्रिषाकवर्गिणीरुपकथ्यते । त्रिषाक-
 रूपावयवाः अक्षरव्यञ्जने मोक्षवादिपक्षपरिषिद्धम् । छिन्नरूपपरिषिद्धम् । ह्यनेकुरवादि-
 त्तयैः स्वयमेव प्रत्येकं कथयितेयम् । महाज्ञानपरिषिद्धम् । तन्मतेवेष्टादिरुपकथ्यते । पुन-
 र्वितेयम् । विषयपक्षकणादिरुपम् । कर्त्तृतादिरुपपरिषिद्धम् ।

६—कौ सहाये,—उडमीसकथनं, आनन्दसकथनं, निधिसकथनासमिधेये त्रिवयूजाना-
 सारसकथनं, त्रिपलिते समसुतीयावसासकथनं, त्रिपलितकथनीये सत्यमीतादिनासारसकथनं,
 मीथासारसकथनं, गोरकथिधेये तीर्थविशेषव्यक्तिकथनं, गे.पारिवीकथनं ।

[illegible]

१९—१३० चकारे,—शिवशक्तिनिरूपणं । शैवयोगशास्त्रकथनं । शान्तविवेककथनं ।
ज्ञाननिरूपणं । मोक्षसंग्रहकथनं शैवज्ञाननिरूपणं । वषाहकथनं । मुक्ताहकथनं । शिव-
भक्तसङ्घादिकथनं । कर्मरत्नसङ्घादिकथनं । मेधाव ज्ञानयोगकथनं । पादभेदनिकथनं ।
चकारा इत्यनवसरेण ।

११—१० अध्याये,—येन येन वाचिन् वसुधूपादेनाभासते तद्विकल्पः । (कर्कषिवाक-
कथनं) नरदेवमिकल्पः । प्रेतवाचमिकल्पः । नरकवन्द्याकथनं । निवृत्तान्तकथनं । निवृत्तान्त-
कथनं । विद्यादानकथनोत्तरं ।

१८—११ वाधाः,—कर्मवज्रकथनं । अन्धवज्रकथनं । ज्ञानवज्रकथनं । शिवमन्त्राद्य-
वज्रावाक्यकथनं । शैवावाक्यविरचितकथनं । शैवाकानामादिशिवकथनं । वेद्याद्युक्तदेवता वाच-
न्यावाक्यकथनम् ।

No. 2209. **জাবরজাব্বী**. Substance, aguru bark, 19 x 8 inches. Folia, 108. Lines, 8 on a page. Extent, 4,725 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uṭā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprāsāda Mukhopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Nyāyaratnāvalī. A commentary on the *Siddhāntasindhu*, of Mādhvasūdana Sarasvatī, prefaced by a dissertation on the fallacies of the Chārvāka, Bauddha, Jain, Sāṅkhya, Nyāya, Vaiśeṣika and other doctrines, observed from a Vedānta standpoint. By Brahmananda Sarasvatī. Hall's Contributions, p. 109.

Beginning. बभौवयवयवाऽनकानकाऽमितरेणिनी ।

कमलादामरीदामकन्दामुदनेचिने ।

पौनर्विदेहीयायाः दीपिका संवत् १८८५ ।

विशिष्टरचना काचिद् नष्टायनेन एवमे ।

महाराष्ट्रमहाधोषेणं कथामुपदेवतः ।

उद्यता प्रवर्तीकृते व्यापारमायसीमिद ।

महाहिमीयकप्रकाशमिरमित्रवान्दुष्योर्ध्वमहाकुरवोरैकमन्त्रान्दुष्यं तदर्थं प्रजा-
 क्षीत्यादिदेवान्महाबाह्वं हिमीयविषयकप्रत्यक्षादिदम्प्रमाद्यवयवमनामाकृतं कथं विदे-
 त्याकथंविदेयमवयवराज्यायं नीमहादरायकप्रदुरदुरेचराचार्यव्यं कृतमर्थ्याद् देवान्दम्ब
 दम्बेय, कथंय, दम्बनीयनम दम्बनीयं—प्रकरं कथंयमथा प्रमियावीये,—
 नीमदुरेत्यादि । नीमदुराचरैः मयायमारथेभि कथंयारयः । इत्यादि ।

End. ଜଗଜ୍ଞାନୀନାଥ:ପ୍ରାୟଶୋବିଦ୍ୟୋଦୟ । ସ୍ଥଳ ଧ୍ୟେ ଶୌର୍ଯ୍ୟ ମୁଦୟନ ସହସ୍ରନାମ
କବିସକଳସାଦିତ ।

वीवारावचमीर्वावा ब्रह्माक्षरणाभ्युदयः ।

यथापि वाक्यमन्त्रैरव्ययैः सह ।

जने श्रीपरमात्मन्दसरस्वताः पदामृतं ।

परिवाहण्य संवत्सामरोमे। परीक्षनः ।

Colophon. इति श्रीमच्छास्त्रसूक्तसमीपिकायाः विद्याभिरुद्धिका व्याख्यानसहो
व्याख्या । मुद्रितम् ।

विषयः । नवसूक्तमन्त्रपरब्रह्मविद्यामन्त्रिणुमानमवेदान्तप्रकरणस्य चार्थाव-
गच्छ-मात्र-वैवेचिकादिग्रन्थसमन्वयः ।

No. 2210 **মৃগবোধপরিসিদ্ধম্**। Substance, country-made yellow paper, 10 x 3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 511 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāpāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Mugdhabodha-pariśiṣṭa. An appendix to Vopadeva's Saṁskṛit grammar named 'Mugdhabodha.' By Nandakisora Bhaṭṭāchārya Chakravartī.

Beginning. স্বৰ্গ কাৰকং বিহকমঃ । নম ত্ৰিযানিগিতং কাৰকমিতি বচনং । নম নিমি-
তপদক কাৰকায়মে বিপ্রাচ ধূমিৎ হরানি হত্যচ বন্দ্যদেবে বচনাগ্নিঃ । নম ত্ৰ্যায়গিৰেবাকবদান-
নিত্ৰিযাযাঃ কাৰকজাভাবান্ । অনন্যাত্মানিহিমিতমপূৰ্ণৈবনিম্ এব কাৰকপদার্থজান্ প্রবোজ-
কঃকন্তে যু দেবদন্তক তস্যুর্জ পবনীত্যচ বন্দ্যমিহ্মতিযাগ্নিঃ ।

End. হমলকঃ বিমঃ পুঁছকঃ কাহাঃ । প্রেমা প্রেম । কাৰ্ণে প্রমথাকান্য কামিন্ ক্রি-
তাকরসংযথানান্ । বচা বিকৌকী এব বোজাশ্চ মৃগা এব মৌলিকঃ ।

Colophon. হনি মন্দকিগোরম্ভাচাৰ্য্যৈঃকবণিক্তে মৃগবোধপরিসিদ্ধে নহিতপ্রকরক
চমাত্রঃ ।

বিষয়ঃ । মৃগবোধকাবরকক কাবরকবরকাহাৰম্ নহিতপ্রকরকবৰ্য্যেণ কাবন্ বন্দ্য-
কাবরকপ্রতিধাকবনং । কাবরকজাভাবীণ্য কবকাহিবিবেকমং । মৃগাঃহিমিকবক ।

No. 2211. **আর্য্যসপ্তমতী**। Substance, country-made yellow paper, 17 x 4 inches Folia, 43. Lines, 6 on a page. Extent, 1,012 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāpāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadāprasāda Mukhopādhyāya; another copy at Sántipura, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Āryā-saptaśatī. Seven hundred stanzas in the Āryā mitre on various subjects, chiefly erotic. By Govardhana Āchārya.

Beginning. বাচিযবে পৃককিতং পূৰ্ণৈম্ সূনিসূনিতং কবনিত ।
অকুদিত এব মনীষুর্দকিম্ মক্যাবগেযোঃসি ।
মাম্বচ মৃদু বিবমিহমিতি কামকৃৎ বিনামবেমৌকঃ ।
প্রানম্যংনিত মকক্যঃ ককককননিনাচরঃ মকুঃ । হত্যাদি ।

End. কদারমবকমম্ভাভা মমমনী নিমবোহরাভা মঃ ।
দৌরিচ রঃবচন্য ভাঃ প্রকাশিতা নিকৌকীকম ।

पञ्चतन्त्राभ्यां भगवती मेता मोक्षार्थमाचार्यः ॥

विषयः । दृष्ट.एतद्विषयकवर्णनं ।

Sārirakanyāya-nirṇaya. A gloss on Śaṅkara's commentary on the Vedānta Sūtra. By Anandajñāna, disciple of Śuddhānanda. Hall's Contributions, p. 89.

मन्त्राद्यान्मन्त्रजातजातमन्त्रपुरस्तेयोमन्त्राद्यैर्वा-
 स्त्राद्यैश्च विधिः समस्तमन्त्रः सर्वैश्चि विन्येदिनः ।
 यस्मिन् मुक्तिपथोऽमुष्मन्मुक्तिः संशर्त्तनः संभवो
 मन्त्रो मातृकान्ते मन्त्रोऽसु भवन्त्यादाविष्ठा विद्यते ।
 यस्यादाऽमुष्मन्पदरीकविष्ठाभिर्न्योक्तमार्तैः पिता
 पतिर्नृन्मन्त्रिकं कुन्तेपुरिता वाचं पञ्चमात्मिकं ।
 यस्मिन् विन्येदिदं मन्त्रादि समस्तं योऽप्युदीर्यते यता
 प्रदायन्मुनीश्वराव मुरये मन्त्रे परस्मै मन्त्रः ॥
 मातृपतेयोऽस्मिन् भवतीत्यर्थार्थे यो
 येषः परस्मै परास्मै परास्मै ।

मेधावन्तः कदापि न हन्ति स्वयमेव ।

बीजप्यारीएके भाबे करिबे व्यावसिकेय ।

End. अथाभाषक प्रयोजनमात्र,—अभाषिताः शब्दादिति । अभाषपरिहारादिव परि-
 + + के + + एषः पक्षे अत्रत्ये अभाषावगुणवत्तया वेदान्तमीमांसायास्तु सत्यवा-
 न्तिरभाषकसङ्ख्यां वाच्येन सङ्ख्याद्वयमात्रवशेनात्र परिहारावगमश्चित्तमिति भावः ।

+++++ प्रह्लाद वरमहोदयवर्णनं कथ्यते ।

मन्दब्राह्मणशीला जगति सुदुर्लभं तद्विद्यां संविधानम् ।

बाबा नवापि रोखेन + + + + उवाहना ।

विषयः । म हस्तनीवमाहुरनायक वाक्यायन ।

Yoginī Tantra. An original Tantra of the S'ākta class. The codex contains only the second half of the work, and even that is obviously not complete.

II. Identification of Kālī, Tārā, and Vidyā. Rosaries. Resolution

to adopt S'akta Mantras. Initiation. Worship. Expiation for not worshipping S'akti at stated periods.

III—V. Amulets for curing diseases. Amulets for effecting subjugation &c. Diagrams for insuring success in worldly affairs. The six principal rituals. Bedsteads. Courtyards. A Rite with the root of a Bel tree. Shaving of the hair of the head.

VI—IX. Characteristics of Divya and Bira conditions. Svapnāvatī Vidyā, defined. Science of restoring the dead to life. Science of attracting whatever one lists. Origin of Yoginīs. Story of Ghora, a demon.

Beginning. वैष्णव शिखराय नमः शिखरं परमेश्वर ।

वन्द्य निरिन्धनान्नं मौरी तं वन्द्यध्वजम् ।

वीरेकुवाच ।

वन्द्यम् वन्द्यध्वजं वन्द्यज्ञानमय प्रभो ।

सुखितं योगिनीतन्त्रं तन्त्रे वद जनदुर्गुरो ।

मायात्म्यं कीर्तितं तच्च पुरा वीरेकुवन्दिरे । इत्यादि ।

End.

वत्तं परे तु वन्द्यं प्रतिष्ठां पुरतश्चरेत् ।

वित्तवशे नयेद्भानि द्वितीयवत्तमाचरेत् ।

इति जायोधि देवेभिः वन्द्येन तु वत्तं परं ।

Colophon. इति योगिनीतन्त्रे वन्द्यतन्त्रोपयोगिने द्वितीयध्याने वन्द्यः पठ्यते ।

विषयः । १ वन्द्ये पठ्यते,—योगिनीतन्त्रमाद्यष्टादिकवचनं । काशीकवचनमादिकं । ब्रह्मा-
चार्यतन्त्रमाद्यष्टादिकवचनं । काशिकैव महाप्रज्ञाविशेषादिकवचनं । तन्त्रावधूतवचनमाद्यष्टादिकवचनं ।

२ ये पठ्यते,—काशिकानारायणचोदनेदिकवचनं । मायाविद्यामकीर्तनं । संकल्पविधिः ।
दीक्षाविधिकवचनं । पूजाअपराधादिविधिकवचनं । वयाकाशे वन्द्याया चकारयेद्ब्रह्माचार्यनीलवचन-
प्रावृत्तिविधानम् ।

३ व—४ ये, पठ्यते,—परादिनामकवचनमाद्यष्टादिकवचनं । वरीकरवादिनामकवचनमाद्यष्टा-
दिकवचनं । वन्द्यध्वजवादिनामकवचनं । वचनं ब्रह्माचार्यविधिः ।
विषादवस्तुमौलवचनविधिः । वित्तवस्तुवचनविधिः । मुक्तवचनविधिकवचनम् ।

५ व—६ ये पठ्यते,—दिव्यवीरमायादिविधिकवचनं । ब्रह्मावनीविद्याविधिकवचनं । वन्द्यध्वज-
विद्यावचनं । वन्द्यध्वजविद्यादिविधिकवचनं । योगिकुम्भविधिरष्टादिकवचनं । नव चोदनामकदेवोपा-
सावचनम् ।

No. 2214 भगवतीपद्यपुष्पाञ्जलि । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 82 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Uḷā, Post Rāpāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Bhagavatī-padya-pushpāñjali. A hymn in praise of the Devī and her attributes. By Rīmākṣiṣha, son of Bhadra Suri Tripāṭhi, of Karavaijunapuram.

Beginning. भगवतीभक्तचन्दपङ्कजं

भक्तभूतसुरासुरदेवितं ।

सुखनसानमचंसपरिष्कृतं

कमलपद्ममलया निभृतं भजे ॥

तावत्तावपि बन्धुं विम्लेज्जम्बदेवते ।

नरनारायकोऽक्षेको नरसिंहो न मेऽपरः ॥ (?)

चरिचरजम्बुद्वीपे सुसुपन्नो नुरागा-

द्विजितवरमात्मविधावाद्देव ।

तावत्तु चरि करोमि प्रीतये भक्तिभावां (?)

भक्तवति पदपद्मे पदपद्मं कृच्छिं ते ॥ इत्यादि ।

End.

रजवति विककषे + व चित्तिः ।

+ परजवर + मद्रासकृष्णः कपोता ।

चकत सुखनमर्थं रज्यपदेकवर्षां

सुखनभक्तवतेतुः प्रीतये विद्वत्तावतुः ॥

Colophon. रति श्रीमद्भगवतीपादारविन्दमकरन्दमान्दसुखा + च + + + कर
मैकुमारपुत्रासिद्धमङ्गरिविपाठितनृजगामकृष्णकविना विरचितभगवतीपद्यपुष्पाञ्जलिः सम्पूर्णः ।

विषयः । कीर्तनामेव देवा रूपनृपमात्रादिकीर्तनं ।

No. 2215. नामावलिस्तोत्रम् । Substance, country-made paper, 12 × 9 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 14 śloka. Character. Nāgara. Date, ? Place of deposit, Uḷā, Post Rāpāghāṭa, Zillā Nadiyā, Bābu Annadāprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Nāmāvali-stotra. A hymn in which a great number of epithets, used as names of Śiva, are strung together. By Śaṅkara Achārya.

Beginning. वे चन्द्रचूड मदनानक इत्युपाये
 काये निरीज निरिजेन मनेन मयो ।
 भूतेन + + भयसूदन नामनाथं
 संवारदुःखमदनात्मनदीन रच ॥
 वे पार्श्ववीरुदयवसन चन्द्रभौक्त
 धुनाधिप करचर विद्वत्प्रियाय ।
 वे चामदेव भव बह्म विनाकपाये
 संवारदुःखमदनात्मनदीन रच ॥ इत्यादि ।

End. मोरीविष्ठासमवनाचमनेचराय
 वक्षानमाय मरचामतक + दाय ।
 सभाय सभोजननामधिवाय तक्षी
 दारिद्र्यदुःखमनाय मनः शिवाय ॥

Colophon. इति श्रीमद्भारवाच्यविरचितं नामावलीकोषं समाप्तं ॥

विषयः । लोचकाजेन शिवनामावलिप्रकरणं ।

No. 2216. लघुसप्तशतीकोषम् । Substance, country-made paper, 13
 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 18. Extent, 35 ślokas. Character, Nāgara.
 Date, Sm. 1772. Place of deposit, S'āntipura, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvāgis'a.
 Appearance, fresh. Verse. Correct.

Laghusaptaśatī-stotra. A hymn in praise of the Devī as
 described in the well-known Chāṇḍī section of the Mārkaṇḍeya Purāṇa.
 By Pṛithvīdhara Achārya.

ॐ नमस्तुते ।

Beginning. चन्द्रकं चन्देनिकरं कसचलि तच्छा
 चक्रादिकं तद्विषयं चक्रं जयैव ।
 नं चेतना चत इति प्रविचार्य विने
 नित्ये मदीवचरणी मरकं प्रपद्ये ॥
 पार्श्वेधियाचतमवापतिरेव जेव-
 र्थ्यद्विष्ठाकितवयः सुदयः सुराकः ।
 मन्त्रीचपाप्रविषमोक्तमद्वय वीःपि
 चापूर्यमानवयवः मयं चकार ॥ इत्यादि ।

End. श्रीविद्यारमानवेकः
 श्रीमन्मुखायेनुरवैकनाथः ।
 तस्य त्रयादास्युक्तमात्मनोः
 इत्योपरः सोपनिर्द्धारः ॥

Colophon. इति श्रीविद्यारमानाचार्यविरचितं त्रयप्रवर्तनीकोऽर्थं संपूर्णं ।
 संवत् १७७९ वैशाख १७ दिवसनिर्द्धारं भद्रवैशाखाद्युक्तेन विष्णुदेवेन ।
 विवक्षितः । श्रीवैष्णवेय देवानाचार्यादिकीर्तनं ।

No. 2217. *Sivapanchāsikā* वा *Ātmārpanastuti* । Substance, country made paper, 13 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 135 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, S'āntipura, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāśāgī's. Appearance, fresh. Verse.- Correct.

Sivapanchāsikā ALIAS *Ātmārpanastuti*. A hymn in praise of S'iva. In course of the hymn the author dedicates himself to the divinity. By Apyayī Dikshita.

Beginning. कथे वेदु' प्रभवति परं देवदेव प्रभाव
 वत्सादिभ्यं विविधरचना कश्चिरेव कथ्य ।
 अग्निवाक्कृतमिति तदपि मानवं अग्निमानवान्
 कोऽतुं वाग्यात्मनिरुचिर्द्धारयते मे वचसः ।
 चित्तादीनामवयववर्णां विविधं ज्ञानं ताव-
 द्वाक्येनं तन्मन्त्रं कश्चित् कर्षयितुमानधीनं ।
 नाभिहस्तं प्रभवति अङ्गीनाथश्रीमन्मन्त्र-
 त्रयादास्युक्तमिति ज्ञानं वाचं माने विमानाः । इत्यादि ।
End. वाग्यात्मनिरुचिरेव ज्ञानवत्प्रभवः
 वचस्यमन्त्रमन्त्रा न तस्या तस्या मे ।
 वाचापि कैवल्यमर्थं त्रयं इत्येव
 दीनितराक इति एव ज्ञानमिदं ज्ञानं

Colophon. इति श्रीविद्यारमानाचार्यविरचितं त्रयप्रवर्तनीकोऽर्थं संपूर्णं ।
 विवक्षितः । श्रीवैष्णवेय देवानाचार्यादिकीर्तनं ।

No. 2218. স্মৃতিপ্রদীপঃ। Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 121. Lines, 6 on a page. Extent, 3,060 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránpágháta, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Smṛitipradīpa. A digest of a number of Smṛiti rules. By Chandras'ekhara Mahámahopádhya.

Beginning. স্মারি দেবনীমান বর্নক জগতঃ পতি ।

প্রমু' ধৃতমবিষয় সামান্য ব বসতি ॥

মৌলিচরকহৃদং প্রবল হৃদহাসন ।

প্রদীপ স্মৃতিমালেনু কুপতি বন্দ্যকরঃ ॥

সমাদৌ নিষিদ্ধকপমাত কান্দপুটারং ।

অন্যোক্তমানেন দেবি প্রোক্তা নবাকলা ।

সংজ্ঞা পরমা মায়া দেবিনী দেবচারিণী ॥ ইত্যাদি ।

End মুরমিষয়োরন্যরামনৈঃবি প্রোক্তবদনাদৌরাচমমভাষা । ইতি ।

Colophon. ইতি মতে:বাধ্যাবনীচন্দ্রেবরম্যনির্দেব স্মৃতিপ্রদীপে অবধাবদেবন ।

সমাস্তঃ পক্ষা ।

বিষয়ঃ । সমাদৌ নিষিদ্ধকপাদিকবন । মায়াদিকবনকুদনিকবন । কুমাঃদিমিষি-
কবনাকবন । প্রমিষদাদিনিষিদ্ধকবন । তব তব বিচিত্রকালনিকবন । অমুগাবী ।
নবাহবন । অমুগাবীকবন । কুমাঃকবন । একাদশাঃপুপবাবিষি । সংজ্ঞানিকবন ।
প্রবলনিকবন । প্রবলবাবিষিকবন । অমুগাবীদাবিষি । অমৌঃকবন । মায়াবিচারি-
নিকবন । অমৌঃকাদিনিকবন । প্রবলমৌঃদাবিষি । বোক্তবাবনিকবন । বর্নকরদা-
বিকবন । বর্নকবাবনীচন্দ্রেবদাদিকাবনিকবন । 'অবকাবাবকাঃদিকবন । বিবাব-
কবন । বাবিকাবাদিকবন । কন্যাদিকবন । কন্যাদিকবন । রম্যবাবাদিকাব-
নিকবন । স্মৃতিবাবনীচন্দ্রেবাবিকবন । মায়াবাবিকবন । বিচারবাবদিকাবনিকবনকুদ-
নিকবন ।

No. 2219. স্মৃতিকল্পদ্রুমঃ। Substance, country-made paper, 16 x 4½ inches. Folia, 89. Lines, 6 on a page. Extent, 1,747 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránpágháta, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Śrúti-kalpadruma. Principles of the Bhakti doctrine and refutation of the adual Vedánta theory and unreality of matter. The object of Bhakti is Kṛishṇa, whose divinity is vindicated. By Haridása, a Vaishṇava hermit.

Beginning. যন্মে কুকুলক পদারবিন্দং হৃদ্যারবিন্দৈরি বহু কলং ।

বহুভক্তবহুভবরামরত্নে মনোভক্তয়ে রতনাবিভক্তয়ে ॥

যুতিকল্যণ্ডমোদায় যন্তোপে হরিমহিমাঃ ।

অস্তারব প্রবক্ষ্যামি সা পক্ষ্যামি বহির্ভুগাঃ ॥

যস্য ভগবান্ মন্দমন্দম্ এব যুতিকুনিপুঢ়াঢ়িগু শ্রেয়সোনাভিষিতাঃ । তথাপি ইত্যাদি ।

তথাপি ।

End. য যস্মিতি মিত্রবর্ষেযকান্তোবাঃ সমমসিতাক্ষদুহুদ্বিপকষে ।

য হরতি নম্য যস্মি কিস্কিহুকেঃ স্মিতমমং তমহেদি বিদ্যুভক্ত ॥

Colophon. ইতি শ্রীশ্রীমদ্ভগবদ্ভবহরবারিন্দমধুভক্তহরিদাসকৃতঃ যুতিকল্যণ্ডমঃ

কলাঃ ।

বিষয়ঃ । ভগবান্ মন্দমন্দম্ শীতল এব পরমভক্তবৎসল ইতিমিত্রবর্ষে । প্রকৃতঃ সাক্ষা-
রতনিকপণে । মিত্রসকপাদিবিবেচনং । তস্যজ্ঞানক্স অক্ষতমকখনং । মিত্রবিমাত্রাদিকখনং ।
শ্রীমদ্ধামবতস্য যুতিকল্যণ্ডমপক্ষ্যামিভবমকখনং । অস্ত্রৈব ভগবত্ভক্তির্নং জ্ঞানাদিভেতি-
নিকপণে । ভগবতীজ্যৈব ভগবত্ভক্তিরিতিনিকপণে । ভগবতঃ সত্যমকখনং । সাধাবাদমতাশ্বে-
কীর্তনং । সাক্ষিকাদিমতমিন্দনং । মনুয্যমির্ভুগাদিভুগীনাং সমস্ববনিকপণে । পাবকাদিভাস-
কখনপূর্ণকং তদাশ্বেকখনং । ভগবদ্ধৃত্যৈঃ সন্তোষাবধিকার ইতিমিত্রবর্ষে । ভগবতীজ্যাদীনাং মিত্র-
মকখনং । বিদ্যুভক্তাদিনিকপণে । সাক্ষিকাদিমিত্রমিত্রবর্ষে । ভগবদ্ধৃত্যৈঃ সন্তোষাবধিকার-
কখনং । শ্রেয়সমিত্রমিত্রবর্ষে । ভগবদ্ধৃত্যৈঃ সন্তোষাবধিকারকখনং ।

No. 2220. সিদ্ধান্তমঞ্জরীভাবদীপিকাঃ । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 200. Lines, 9 on a page. Extent, 6,492 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádyáya. Appearance, old. Prose. Corect.

Siddhántamanjarí-bhavadípiká. A commentary on the Siddhántamanjarí of Jánakínátha. By Kṛishṇa S'armá.

Beginning. শ্রীমদ্ভবত্যা হরিরে নভিস্কলীরে ভবাক্ষাধরকৌমুদ্যে ।

ইত্যাদিকাব্যে ভুবনীয়ম্যা সা বাসু কব্যা নিরিতাক্ষকব্যা ॥

প্রকৃত মিত্রবর্ষে বাদৌ শ্রীমতা ভক্তবর্ষকং ।

শ্রীমদ্ভবত্যা হরিরে নভিস্কলীরে ভবাক্ষাধরকৌমুদ্যে ॥

प्रारिखितप्रतिबन्धोपज्ञायाः कृत परमात्मनस्कारकं महत्तमं निबन्धिकायै प्रवृत्तयोऽप्या-
वकाशेषुका महत्तावरणाव चादौ निबन्धाति प्रवृत्तेति ।

End. चतुष्टयेन तयोक्तं, तथापि ययोदेवं निबन्धासौचित्यात्—रत्नः
परं चण्डितान् परिचरानिष्ठककवाकं नास्ति ।

विषयः । आनकीनायकतन्त्रायसिद्धान्तसङ्ग्रहो वाक्यार्थः ।

No. 2221. सिद्धान्तमञ्जूषा । Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 122. Lines, 7 on a page. Extent, 3,229 ślokas. Character, Bengali. Date, Sm. 1,658. Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhaṭṭacháryya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Siddhānta-manjūśhá. A dissertation on the adualistic Vedānta doctrine and refutation of all adverse doctrines. By Ś'iva Bháratí, disciple of Jñánendra Bháratí.

Beginning. प्रथमं मन्त्रस्यादान् ज्ञानेन्द्रभारतीयतीम् ।

कृता सिद्धान्तमञ्जूषा तत्कृतायेनोक्तया ।

अथ कस्यासा वा अरे इदम् : अतः प्रारम्भे निबन्धिकायैति प्रत्या वाक्यतन्त्रज्ञानस्य अन्ध-
विमोक्षः—रत्नादि ।

End. अतएवाविद्योक्तानुसूया जीवन्मुक्तिरित्यादिसिद्धान्तकथनम् ।

Colophon. इति श्रीपरमार्थपरिब्रामकाचार्यज्ञानेन्द्रभारतीपूज्यपादशिष्यश्रीशिवभा-
रतीकृता सिद्धान्तमञ्जूषा परिपूर्णा । संवत् । १९१८ ।

विषयः । आकाश वा अरे इत्येव निबन्धविधिरयमिति निरूपणं : शुद्धं ब्रह्मैव अमनुपादान-
मिति निरूपणं । मायाविद्ययोर्मेदवादिसतकथनपूर्वकं तत्कथनं । मायाब्रह्मैव अवादानमि-
ति सतकथनं । अवादानकथनं । आध्यात्मिककथनविशेषणं । प्रत्यक्षादिप्रमाणावच्छेदककथनं ।
अपरोक्षज्ञानकथनकथनं । प्रत्यक्षान् बुधेः प्राधान्यनिरूपणं । प्रतिबिम्बमिच्छात्मनश्चक्षुष्यतां मत-
कथनपूर्वकं विन्मप्रतिबिम्बभावेन जीवेश्वरदेविभागे इति निरूपणं । निष्कामकथनकथनं । चित्त-
शुद्धिद्वारा कर्मेण विद्योपशान्तिरिति निरूपणं । आत्मोन्निर्मुक्तकथनकथनं : आकाशस्य नित्यत्वाद् अ-
कथनं । जीवात्मककथनकथनं । मनसो नित्यत्वाद् अकथनमनुमेन व्याप्येति निरूपणकथनकथनं ।
ब्रह्मकथनकथनं । वाक्यतन्त्रकथनं । एकजीववादस्य स्थापनं । अपरमेकारकनिरूपणप्रवृत्तेन
मायात्मककथनं । जीवन्मुक्तिकथनकथनं ।

No. 2222. रत्नमाळा । Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 28. Lines, 6 on a page. Extent, 354 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhya. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Ratnamálá A collection of miscellaneous verses illustrating particular rhetorical maxims, with many riddles and enigmas. By Lakshmaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. प्रविष्टं चरणीं भानं चितं नृप ।

रत्नमाळां प्रकुर्वेत् सुमानां वीरकारणं ।

चत्वारिंशत्सप्तशतश्लोकानामाह

दिवाभयं कमलधूपचूषिताह ।

विषयवेदनवर्षादरत्नमाळाह

कथं जनाभि मया वदुद्विग्नम् । इत्यादि ।

End. शानं जना मया वदुद्विग्नम् विप्रतिः शिवः ।

मन्त्रेण चारितोऽप्येकोर्विज्जित्येवमाजना ।

Colophon. इति वीरचरणाहसना रत्नमाळा चरुणः ।

विषयः । चरुणप्रसंगकहृत्प्रभावमया विविधशास्त्राधिकश्लोकचरुणं प्रवेष्टिकाचरुणम् ।

No. 2223. सुभाषिणीः । Substance, country-made paper, 15 x 4½ inches. Folia, 149. Lines, 8 on a page. Extent, 3,601 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Dīnanátha Bhaṭṭácharya. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Subhāshinī. A commentary on the Kirátárjuniya of Bhāravi. By Manohara S'armá. The work is said to have been written under orders of Rájá Kshitipála Malla.

Beginning. जना मयानीचरकारिण्यं मनीचरैव शिवने विद्याह ।

मानिक्यमज्जितपाकमुद्यै सुभाषिणीभारविद्याचटीका ।

अथ महाकविर्भाषिः प्रविष्टुमन्विर्भूतपरिवमन्त्रे मानविकमहसनाचरम् चारिणीम्-
शिवेतिचिरकालेतिविद्याकथाय चरुणिर्देशं कठःचरुणं वीरप्रतिपत्तिद्वारा चरुणमनं चिकी-
र्षितं प्रकीर्ति, शिव इति ।

End. शोकाचरणा कतेजःमन्त्रः । अथचरुणः-कथयन् रत्नचरुणम् ।

Colophon. एति वनकमुपनिषिदामविनायिकानकविनिषाहादिद्वीपकनोदरप्रद-
कतायां दुभाषिणां भारविनीकायानुदाहरः सर्वैः ।

विषयः । आर्यविहङ्गसहितविपत्तावर्जनीयकावका वाङ्मयम् ।

No. 2224. **জেতন্যাসুখম্।** Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folium, 1. Lines, 14. Extent, 22 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rárágháta, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhváyá. Appearance, new. Verse. Correct.

Chaitanyāśṭaka. Eight stanzas in praise of Chaitanya and expressive of the grief of the writer on the demise of that saint. By Rūpa Gos'vāmī, a companion of the saint.

Beginning. ચરિત્રેન્દ્ર મોહે સુકુદતમાવાનનુષં

कामाक्ष्यं राधा प्रियतरसुखीवाप्तमभिधः ।

अथैः मेऽहं ज्ञातः प्रभुरपरमैरेकतनुजाय

अथोक्तम्: किं मे नयनशरणिं चास्मिन् पुनः ।

परिचयः प्रथमः प्रथमः प्रथमः

मङ्गलैर्विन्देऽसहस्रपरिचर्याभिं तपसा ।

कदपका प्राचार्यद्वयमहनीरावितमका

अथीहमः किं मे नयनपरिचिं वासति धनः ॥ इत्यादि ।

End.

अथीश्वरनामस्तुमिदमभीष्टं विरचयन्

सदा दैव्योपदेशादतिविषयवदिः पठति'यः ।

प्रकामं चैतन्यः प्रभरति ह्यप्येव विवदः

वृद्धप्रेमाशोभो प्रचितरसदे मज्जयति न ।

Colophon. इति श्रीवृषभोद्यानिकृतं चैतन्याहम् ।

विषयः । लोकान्तरगतं गौराङ्गमूर्तिं लोकव्यवहारेण महिराष्ट्रविभूतं कठिणदीपक-
मण्डपाद्ययन्त्रेण ।

No. 2225. **ব্রজবিজ্ঞানসংগ্রহঃ।** Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāpāghāṭa, Zillá Nadiyá, Bābu Annadāśprasāda Mukhopādhyāya. Appearance, new. Verse. Correct.

Vrajavilāsa-stava. A hymn in praise of the frolics of Kṛṣṇa at Vṛndāvana. By Rūpa Gos'vāmī.

Beginning प्रतिरज्जुभिर्वन्द्य कामाद्येव संपातिभिः।

विष्णो नाः संहरन्नास्मान्धरैः वान्नु मां भडा ॥ ॥
 इत्थं वाचं कवचवक्रिभिरसं इत्थं दुरात्रविना ।
 विचं नामनिवारकवक्रिभिरैः मोधादिसिचैर्भुतं ॥
 जामिन प्रेमसुधादयं कवचया डाक् पाचय जीहरे ।
 येनैतान्धवाय्यं सम्यक्तमसं + + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

एवं विद्यमानान्निर्वाणविद्यासामान्यं
सदा ब्रह्मज्योत्स्नमप्युत्तमाधुरीयम् ।
मुक्तः कुतूहलसङ्गताः परिपठन्ति ये बभूवुः
सर्वं परिकरैरेवं मिथुनमप्युत्तमम् ॥

Colophon. इति श्रीकपिलतन्त्रजिज्ञासुसहस्रः समाप्तः ।

विषयः । सुनिश्चायेन श्रीलक्ष्मण उन्नावनशीलामादाव्यवर्धनम् ।

No. 2226. **गौराङ्गसुखवचनः।** Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folium, 1 Lines, 16. Extent, 25 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghata, Zilla Nadiyá, Annadá-prasáda Mukhopādhyáya. Appearance, -new. Verso. Correct.

Gaurāṅgastava-kalpataru. A hymn in praise of the personal characteristics of Gaurāṅga *alias* Chaitanya. By Rūpa Gos'vāmī.

Beginning. नमो हृद। यथा प्रसन्नमनस्यैः विबुधनाः

[illegible]

Colophon. इति श्रीकर्मोद्भाजिनिर्वहिनोराष्ट्रकवचनतः सम्पूर्णः ।
विषयः । शोषकपद्वेद्यो नोराष्ट्रक प्रकृतिज्ञापूर्ववर्तनः ।

Colophon. इति श्रीभास्करीये विद्याने श्रीविष्णुचरकनाम्नवाक्यादाकरं समाप्तं ।
विषयः । भास्कराचार्यविरचितस्य श्रीनानकप्रवृत्तिप्रणाल्यस्य भाषावम

Tattvasamāsa. A summary of the different topics of the Sāṅkhya doctrine, with an exegesis by an unnamed author. It is the

same work which has been noticed under No. 2198 (p. 260) as Kapila-sūtra, but the exegesis is different. The introductory lines of the two MSS. now under notice are substantially the same as those in No. 2198, but the wording is different, and the name of the Brāhmaṇa is not given, nor is the text described to consist of 22 aphorisms in one chapter divided into 4 sections. The omission of the name is appropriate, for Āsuri is generally described to have been a brother of Kapila, and he could not with any propriety be made to describe his family, his race, and his name to his brother. The introduction runs thus:—

“A certain Brāhmaṇ, aggrieved by the three kinds of pain, had recourse to the great sage Kapila, the teacher of the Sāṅkhya. Having declared his family, his name and race, and his desire of instruction, he said—‘Venerable Sir! What is of all things the most important? What is actual truth? And what must I do, in order that I may have done what is fitting to be done?’ Kapila replied—‘I will tell you.’”

This introduction is followed by the so-called sūtras, the number of which is not the same in the two codices under notice. A gives the number at 25, exclusive of the concluding line which describes the fruit of knowing the topics. The topics are—(1) “Eight ‘produced’ (*prakṛiti*) ; (2) sixteen ‘productions’ (*vikṛita*) ; (3) ‘soul’ (*puruṣa*) ; (4) the ‘triad of qualities’ (*trai-guṇya*) ; (5) ‘development’ (*saṁkhya*) ; (6) ‘dissolution’ (*pratyaṅkṛā*) ; (7) the ‘instruments of soul’ (*adhyātma*) ; (8) ‘the province of an organ’ (*adhibhūta*) ; (9) ‘the presiding supernatural agent’ (*adhidairata*) ; (10) the five ‘functions of the faculties’ (*adhibuddhī*) ; (11) the five ‘sources of action’ (*karma-yoni*) ; (12) the five ‘airs’ (*vāyu*) ; (13) the five that consist of action (*karmamān*) ; 14 ‘ignorance’ (*avidyā*) under five divisions ; (15) ‘disability’ (*āśēti*) of twenty-eight kinds ; (16) ‘acquiescence’ (*tushṭi*) of nine kinds ; (17) perfections (*aiśidhī*) of eight kinds ; (18) the ‘radical categories’ (*mutikārtha*) of ten kinds ; (19) ‘benevolent nature’ (*anugraha-sarga*) ; (20) ‘elemental creation’ (*bhūta-sarga*) of ten kinds ; (21) ‘parental creation’ (*dhātus-sarga*) of three kinds ; (22) threefold ‘bondage’ (*bandha*) ; (23) threefold ‘liberation’ (*mokṣa*) ; (24) threefold ‘proof’ (*pramāṇa*) ; (25) threefold ‘pain’ (*duḥkha*) :—in these consists all actual truth. He who shall have thoroughly understood this, will have done all that is to be done. He will not again be obnoxious to the three kinds of pain.

Such are the aphorisms of the Sāṅkhya entitled the ‘compendium of principles’ (*tattvasamāsa*).”

B limits the number of the sūtras to 23, omitting 21 and 25, making one sūtra of 4 and 5, and reckoning the last line as a sūtra. No. 2198, reduces the number to 22, by making one sūtra of 7, 8 and 9. It, moreover, divides the sūtras into 4 sections, ranging, the first three sūtras in the first section, the next four in the second, the next 9 in the third, and the last six in the concluding section.

The enumeration of the sūtras in A, obtains also in the translation given in the *Benares Magazine*, III p. 282. Mr. Hall notices other variations in the Preface to his edition of the *Sāṅkhya-pravachana-bhāṣya*, (p. 28,) and recites them with additions in the Preface to his edition of the *Sāṅkhya-sāra*, (p. 42). The weight of evidence lean, on the whole, in favour of 22. But whatever their number they are the headings or titles of the topics which Kapila may have taught, and not the substance of his teachings. Nevertheless there is no doubt that the work is of considerable age, for it is unquestionably more ancient than the *Sāṅkhya Sūtra* and the *Sāṅkhya-kārikā*, from which it differs in some respects, and is obviously the oldest text on the *Sāṅkhya* available.

The name of the work is not given uniformly in the different codices. A names the sūtras *Tatvasamāsa—Tatvasamāsaikhya Sāṅkhya sūtrāni*. So does the text printed in the *Benares Magazine*, both at the beginning and at the end. B, at the beginning has *athātak tatvasamāsata sāṅkhya-sūtrāṇi vyākhyāyāmah*, and at the end, *Iti sāṅkhya sūtrāṇi samāptāni*. No. 2198, which I have seen since writing its notice on page 260, has *Sāṅkhya-darśana bhāṣya* in the epigraph of section I; *Sāṅkhya-bhāṣya* in the rubrics of sections II and III; and *Sāṅkhyaśāstra-kapila-sūtra-bhāṣya* in the colophon. The exegesis attached to the text is the same in A and B, but the first is named *Tatvasamāsaikhya-sāṅkhya-sūtra-ṣṭīti-krama-dīpikā*, and the second, *Sāṅkhya-sūtra-kramenaisa vyākhyātā krama-dīpikā*. No. 2198 obviously takes the name of the text to be *Sāṅkhya-sūtra* alias *Kapila-sūtra*, and of the exegesis *Sāṅkhya-sūtra-bhāṣya*. The name of its author has been incorrectly given on page, 260, and the error has arisen from the Paṇḍit who reported on it, having put in the word *kpita* after *Sāṅkhyaśāstra*. The word does not occur in the original MS. The work must be taken to be anonymous, as is the exegesis given in A and B. Mr. Hall notices three other exegeses, the *Sarvopakārinī*, the *Sāṅkhya sūtra viraṇa*, and the *Sāṅkhya-krama-dīpikā* alias *Sāṅkhyaśāstrakāra* or *Sāṅkhya-*

sūtra-prakāśikā which are of anonymous authorship. The last may be the same with my A, but I have no means of ascertaining the fact. Mr. Hall notices two others, the *Tattvasaṁśādhārtika-dīpana* and the *Tattvasaṁśādhārtikā*, by Bhāvāgaṇesa Dīkṣita and Kṣhemānanda respectively, but I have not seen them. Nor have I seen Dr. Ballantyne's translation of the text, which appeared in 1850. Not a single copy of it is available in Calcutta. Taking the different names noticed above into consideration, it appears the true name of the work is *Sāṅkhya-sūtra*, and to distinguish it from the larger work which appeared subsequently, the descriptive epithet *tattvasaṁśādhārtika* of the introduction has been latterly modified into *Tattvasaṁśādhā* as the identifying name.

Beginning. বহুবিধমিত্ত্বেন লক্ষণা জ্ঞানমাত্রবান্ ।

আদিভূতৌ নবমলৌ কবিত্বাৎ মনসংগে ।

অর্থাতঃ নবমলবান্ বাঁকলুপাতি বাঁকলজানঃ ।
এব কবিত্ব্ নাস্তকবিত্বিধেয়ং যুঃসেবাভিত্যঃ
বাঁকলবান্ কবিত্বমর্থং মনসংগজানঃ ।

End. এতন্ বসাত্তৌমিঃসেবকজান্ ।
অর্থাতঃ বসাত্তৌমিঃসেবকজান্ ।

এতন্ কবিত্বমর্থং কবিত্বজান্ ।

মনসংগা নাস্তকঃ সেবা ভিত্ত্যেভ্যঃসেবকজান্ ।

বাঁকলবান্ কবিত্বমর্থং বাঁকলজান্ ।

অর্থাতঃ +++ সেবা ভিত্ত্যেভ্যঃসেবকজান্ ।

Colophon. বসাত্তৌমিঃসেবকজান্ ।

বিত্ত্বঃ । নবমলবান্ বাঁকলবান্ ।

No. 2229. অর্থরত্নাবলী । Substance, country-made yellow paper, 18 x 4 inches. Folia, 122. Lines, 8 on a page. Extent, 8,998 ślohas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uḷā, Post Rāpāghāṭa, Zillā Nadiyā, Dīnanātha Bhaṭṭāchārya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Artha-ratnāvalī. A commentary on the Gītagovinda of Jayadeva. By Gopāla Chakravartī, of the sept of Bandyaghaṭi.

Beginning. মহাভক্তিমিত্ত্বেন : অর্থরত্নাবলী ।

অর্থ অর্থরত্নাবলী : অর্থরত্নাবলী : অর্থরত্নাবলী ।

এব অর্থরত্নাবলী : অর্থরত্নাবলী : অর্থরত্নাবলী ।

बुभुक्षन् वैनरवापसां चरिरनौ वावाद्वावाकुहं ।
 विद्योक्तानेकभासादि विचार्य विदुषं मुक्तः ।
 मेःवाक्कः कुक्षी टीकावर्धनवासीनतां ।
 जीमोपिन्दवावाज्योः कुरुरिति कति मेः रवाः ।
 कथं तान् कथयेन् कथाम् तदीयां पुष्टिरस्मिता ।
 कावाविपारीकवर्धनं कथिता-
 विभाति टीका वक्तव्येऽस्य वक्ष्यति ।
 कथां तवैवं परितोषयेतवे
 परे परे वक्तव्या विधीयते ।
 कथाम्पीनेत्यवाकाव नोचिता मन्त्रां कथां ।
 रमाकरेण रत्नं किं नूनं वज्रात् सञ्जये ।

अथ विद्वत्पूर्वं त्रारिचिनपरिवर्तनाश्रितः कविकुलमित्रकः एकवक्त्रा मविचारदः परम-
 भावतया मीमांस्यतमका भीष्मवदेवोऽतिवर्धितुं कानपि जगन्मनेकवक्त्रवा भीष्टिरस्मिता-
 प्रवर्धितुमयाः भीष्ममुच्यतेऽप्रवर्धनं महाकाव्यमात्मनाः । सर्वमन्त्रवाकावमुच्यते तस्य
 कथनं । काशीनं वदति वावकुनिर्देशो वापि तन्मुच्यते कावाद्वावाजीकपनवाकावकथनं
 पुरस्कृत्य कवीवददेवनाभीकथनीयावर्धनकथनकथनाचारि । मेवेतित्यादि ।

End. अन्तरं कथयितीदृशं वक्तव्यं भूत इत्यर्थः ।

प्रवक्तुं वक्तव्यं कथयति + + कथयदवी—
 अतः इदं वाच्यं वक्तव्यं सुविद्योपयमिव ।
 यत्नं वक्तव्यां वक्ष्यति पुनात्वायन + कान्
 मुदं तस्यां मे कतिरिचनपूर्वां मुच्यते ।
 काशीनं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं भीष्मन् विरचयिष्य-
 कथनः विवदतन्वितुं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं ।
 पुनात्वायन इति प्रवदवक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं ।
 मेवाकः कित्ति वैन विवदवक्तव्यं टीका कथयेन् मुदा ।
 महाकाव्येऽतिमिमे वक्तव्ये माये नवौ वक्तव्यं वदि ।
 टीकाजिनां कथनमन्त्रोक्तोक्तवाक्यं वक्तव्यं वक्तव्यं ।

Colophon. इति वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं
 वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं वक्तव्यं

विषयः । अथैवकथनीयमोपिन्दवाकावम् ।

No. 2230. **স্বদেশীকৃতপত্র।** Substance, country-made yellow paper. 18 x 3½ inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 256 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1768. Place of deposit, Sántipura, Kālidāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Sūdrāhah-kṛitya-tattva. A digest of the rules regarding the duties of Śūdras. By Raghunandana Bhaṭṭācārya.

CONTENTS: Śrāddhas, daily offerings to the manes, offerings during the wane, Abhyūdayika or śrāddhas on auspicious occasions. Recitations of Vedic mantras prohibited. Gift of dressed rice prohibited. Śrāddhas to be performed according to the rules of the Yajur Veda. Paurāṇic mantras to be recited. The five Yajñas. Peculiarities in *dehamānsa* or religious washing of the mouth when commencing a service. Daily duties, washing of the mouth, brushing of the teeth, bathing, putting on sectarian marks (*tīlakaś*). Offering of water to the manes. Burnt-offering to Viśvedevāh. Sacrifices. Offering of grass to cows. Rules for meal time. Nocturnal duties. Sleeping. Going out.

Beginning. प्रथमं महिदाम्बं रामं वन्दयेत्तु ।

शुद्धाहःकृत्यतज्जानि २३३ श्रीरघुनन्दनः ।

तव मया जगद्वाचं भक्तिभक्तिप्रदायकं ।

शुद्धात्मा सर्वव्याप्यो बलिः श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ बाह्यविधिः । मनुष्यावगच्छे,—एवं शुद्धाग्निं प्रामाण्यं दृष्टिपादकं कर्मादौ । नमस्कारेण
मन्त्रेण कुर्यादामात्रयदुपपन्नं । प्रामाण्यं कर्मजनकमर्थमेव प्रसिद्धं । अथवा बाह्यविधिर्न बाह्यं प्रामा-
दयिकम् । एवं हिजातिवत् शुद्धाग्निं कुर्यादित्यर्थः । नमस्कारेण मन्त्रेण न तु कार्यं पठितमन्त्रेण
प्रामात्रयदित्यनेन लोकोपशेकविद्यमानं बाह्यत्वं येन तु कल्पवृक्षं चित्रमञ्जुदाहृतमित्यनेन चित्र-
कीपात्रमेवाभिधानम् । इत्यादि ।

End. चक्षुःशक्तिः अक्षरं, पि कामः कोमलपदार्थः ।

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनसहाचार्यविरचितं श्रुतार्थ-संग्रहम् समाप्तम् ।

विषयः । ग्राह्याणां नावकात्मिकत्वम् । आक्रियकत्वान्निरूपणम् । तत्र प्रतिभा-वीचकत्ववच-
नावादी ग्राह्याभिधारनिकत्वम् । मन्त्रपाठनियेकत्वम् । अन्नादिदानप्रतिषेधकत्वम् । कर्तुर्मे-
शान्नविधिना कर्त्तानुष्ठानकर्त्तव्यताकत्वम् । आदे,विदौरादिकोमन्त्रः ग्राह्येव वक्तव्य इति त्रैवि-
कत्वदूषणम् । वस्तुवस्तुविधिः । आचमने विशेषकत्वम् । आक्रियकत्वोक्तत्वम् । आचमनप्रयोगव-
चनम् । हस्तध्यायनप्रयोगकत्वम् । ध्यानप्रयोगकत्वम् । निष्ठकादिविधिः । तथैवप्रयोगकत्वम् । अथ-
ज्ञापयि वैश्वदेवोन्नविधिः । यज्ञिककर्त्तव्यम् । तत्र तत्र प्रयोगकत्वम् । गोपाकदानप्रयोगकत्वम् ।
गोपजनविधिकत्वम् । दाधिकत्वान्निरूपणम् । व्रतविधिकत्वम् । द्वापरावसथविधिकीर्तनम् ।

No. 2231. **सप्तसूत्रसंन्यासपद्धतिः**। Substance, country-made paper, 12 x 8½ inches. Folia, 12. Lines, 12 on a page. Extent, 214 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Śāntipura, Paṇḍit Kālīdāsa Vidyāvāgīśa. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Saptasūtra-sannyāsa-paddhati. Rules for the ordination of Sannyāsis and of the different orders in which they are divided, preceded by a brief account of the ten great teachers and their descendants. The teachers are—(1) Brahmā, Viṣṇu and Rudra, (2) Vāsiṣṭha, (3) Śakti, (4) Parāśara, (5) Vyāsa, (6) Śuka, (7) Gauḍāchārya, (8) Govindāchārya, (9) Śaṅkarāchārya, (10) Rūpavedāntāchārya. The four principal disciples of Śaṅkarāchārya were—Svarūpāchārya, Padmāchārya, Toṭakāchārya, and Pṛithvidharāchārya. Of these, the first had for his disciples Tirtha and Kārama; the second had Vana and Jraṇya; the third had Giri, Parvata, and Śāgara; and the fourth had Sarvasvatī, Bhārati, and Puri, and each of these established a separate order of Sannyāsis. This account is followed by the rules for ordination on the following subjects, *viz.* initiation in particular mantras, prayer for ordination, offering of water to the manes, Aṣṭakā śrāddha, Viśyahoma, the burning of the sacred thread, the crown-lock and other emblems of domestic life, bathing, prayers at stated times, mental worship, rest and reading of the Upanishads, reading of hymns for final emancipatory Yoga, reading of Panchikaraṇa, meditation or Samādhi, understanding of the Vedic text "Thou art that," reading of the Upanishads inculcating rejection of household life, recitation of particular mantras, ordination of Paramahansas, do. of Digambaras, trials of Sannyāsis.

ॐ नमोऽस्तुते नमः ।

Beginning. आदौ वेदाकाशार्थः ब्रह्मा, द्वितीये आकाशार्थः विष्णुः । तृतीये आकाशार्थः शङ्करः, चतुर्थे आकाशार्थः ब्रह्मविष्णु । इत्यादि ।

End. श्रीशङ्करभट्टाचार्यविरचितसंन्यासपद्धतिः ।

संस्कृतभाषायां पुनरीक्ष्य कृतम् ।

आत्मनोऽर्थसंन्यासपद्धतिः ब्रह्मविष्णु । (भोजन-क्रीडा-आत्मनोऽर्थ-संन्यास-पद्धतिः) ? । इति
संन्यास-पद्धतिः ।

Colophon. इति सप्तसूत्रसंन्यासपद्धतिः समाप्तम् ।

Abstract

विषयः । वैशाखदिवाद्भद्रपदेऽपि चिन्तादिप्रकाशः परिनिष्पन्नः । तत्र वाचाकाङ्क्षानि-
 र्णतं । वैशाखे चन्द्रप्रकाशविधिः । यौते स्थावरावापिदिशि । आकाशमुच्छ्रित्वा द्वाविंशति वायुमुच्छ्र-
 ॥

उमा चैवमहाकामाश्च मुक्तिदायाकावयम् । आवाक्याने मुक्तिदायायाः कथाविकल्पवत् ।
 एवमिहोपादिभिः । आचरे अथवापाविधिः । आदि इतिपाचीवपाविधिः । आदिने
 पाचपाचीवपाविधिः । कार्तिके उमावपाविधिः । अथवाचरे आदनीपाविधिः । दीने
 पुष्पाविधेयविधिः । आचरे आलोदपाविधिः । आह्वये शोचपाविधिः । चैवे अथवाविधा-
 विधिवत् ।

No. 2233. पुष्पाङ्गिका । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 63 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Gopálalabha Bhattachárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidāsa Vidyárágīa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Pushpāñjali. A hymn in praise of the Devī. By Rāma-krishṇa.

Beginning. अथवातीमवपदपदम् अथवातुराहुरदेविम् ।
 अथवातुराहुरदेविम् अथवातुराहुरदेविम् ।
 आवाक्याने चैवमहाकामाश्च मुक्तिदायाकावयम् । इत्यादि ।

End. इत्य + एवमिहोपादिभिः
 मुक्तिदायाकावयम् + + + वत् ।
 चैवमहाकामाश्च मुक्तिदायाकावयम् ।
 अथवातीमवपदपदम् अथवातुराहुरदेविम् ।

Colophon. इति श्रीरामकृष्णविरचितः पुष्पाङ्गिका चम्पूः ।

विषयः । अथवातीमवपदपदम् अथवातुराहुरदेविम् ।

No. 2234. गोविन्दस्तोत्रम् । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 75 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rānāghāṭa, Zillá Nadiyá, Gopálalabha Bhattachárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidāsa Vidyárágīa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Govinda-stotra ALIAS **Vilvamañgala-stava** A hymn in praise of Viṣṇu as Govinda. By Vilvamañgala.

Beginning. বীজস্য বিম্বো নৃপুৰীষমারি

সম্প্রদায়িকমিহ সত্যম্ সুরারি ।

সামান্য কাঁ বৈম্ব সৌভম্যম

মৌলিন্দ হামোদর স্যবেতি ।

সবে কুরুকামম সাক্ষ্যমারি

সু:সাক্ষ্যমারি সত্যম্ সুরারি ।

সম্প্রদায়িকমিহ সত্যম্ সুরারি

মৌলিন্দ হামোদর স্যবেতি । ইত্যাদি ।

End.

সু:সাক্ষ্যমারি সত্যম্ সুরারি সু:সাক্ষ্যমারি সত্যম্ সুরারি ।

সু:সাক্ষ্যমারি সত্যম্ সুরারি মৌলিন্দ হামোদর স্যবেতি । ১১ ।

Colophon. ইতি বীজস্য বিম্বো নৃপুৰীষমারি সত্যম্ সুরারি । সম্প্রদায়িকমিহ সত্যম্ সুরারি ।

বিষয়: । বীজস্য বিম্বো নৃপুৰীষমারি সত্যম্ সুরারি ।

No. 2235. বিজয়কোষ বা সম্মেলনকোষ:। Substance, country-made paper, 11 x 8 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 61 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rápágháta, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhattachárya. Appearance, new. Verso. Generally correct.

Dvirúpakosha ALIAS **Śabdabheda-prakáśa**. A vocabulary of synonyms and homophonous words. By Purushottama Deva. Vide No. 223, Vol I, p. 118, for another work of this class.

Beginning. সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

End.

সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

সৌভম্যমারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি সত্যম্ সুরারি ।

Colophon. ইতি বীজস্য বিম্বো নৃপুৰীষমারি সত্যম্ সুরারি ।

বিষয়: । বীজস্য বিম্বো নৃপুৰীষমারি সত্যম্ সুরারি ।

No. 2236. मानसिकपूजनम् । Substance, country-made paper, 10 x 8½ inches. Folia, 6. Lines, 12 on page. Extent, 99 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Ulā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Gopīvallabha Bhattachārya; another copy at S'āntipura, Paṇḍit Kālidāsa Vidyāvágiśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Mānasika-pūjana. A hymn in which Vāgdevī, the goddess of learning, is mentally worshipped. By S'aṅkara Āchārya.

Beginning. उषसि मानसं महत्तमायनैर्नैर्दिति जायति जायति जायति ।

अभिप्रायं कटाक्षनिरीक्षयैर्नैर्दिरं जनद्वयं दुषीकुर ।

कनककवचिन्नदिशोन्नयनं दिशि दिशि पूजंस्तुतंस्तुतं ।

अभिषेकमभ्युपनयनेषु मानसैषि कृपया हि समर्पनं शरीरं । इत्यादि ।

End.

प्रत्यहं अतिर्धनुशीवः पूजनमिदं पठेत् ।

कामादिभ्यः प्रवाहेन वस्तुरात् स कविर्भवेत् ।

Colophon. इति महाराजाधिराजितं मानसिकपूजनं समाप्तं ।

विषयः । मानसोपचारेण मानसेना पूजाविधिप्रवक्तृत्वेन महाभास्करादिकीर्तनं ।

No. 2237. आश्वप्रदीपः । Substance, palm leaf, 18 x 2 inches. Folia, 78. Lines, 5 on a page. Extent, 1,467 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulā, Post Rānāghāṭa, Zillā Nadiyā, Gopīvallabha Bhattachārya. Appearance. Prose and verse. Correct.

Śrāddha-pradīpa. A summary of the rules for the performance of various kinds of Śrāddhas. By Madanaśmanohara Mahāmahapādhyāya, son of Madhusūdana Paṇḍitarāja.

Beginning. संवत्सरावसरे शुद्धे विषाख

शौक्यवाहकमहर्षमादरेण ।

कामानि वन्दनमार्थं सुवीर्यात्

आश्वप्रदीपमिदं यज्जि यज्जुर्दिनाय ।

अथ कथावत् पादपदमन्त्रान्येदं इति विनियमे । इत्यादि ।

End. मानसविषयायां वाक्यवर्धं हि वाचयितुमिति भावमिति ।

Colophon. इति महाश्रीवाङ्महामहाराजमहाराजकनकाशोभावाचपीनद्वयजीवरारिचिह्ने आश्वप्रदीपे नीर्घेपावसरे । समाप्तं ।

विषयः । यजुर्मेदिना वाचयितुमिदं । अथ वाक्यवर्धवर्धनं । विनयवादिविनयवर्धं । आश्वप्रदीपवर्धनं । विनयाविधिप्रवक्तृत्वेन ।

धार्यकषादविधिकषयं । धादाहविधिकषयं । धार्यकैर्लोदिकादिषु इतिकर्तव्यभाषेदकषयं । आमु-
 दधिकषादविधिकषयं । उषिकीकरकषादविधिकषयं । रकैर्दिर्लभविधिकषयं । आक्षपादविधिः ।
 आक्षपादविधिः । क्षीयूदकर्मकषादविधिकषयं । पिङ्गवणितादिषादकाङ्कषयं । नाधिकउषि-
 कीकरषादिषादकाङ्कषयं । अक्षरादिषादकाङ्कविधिकषयं । विषयिष्वन्नादिविधिकषयं । निम-
 बादविधिकषयं । नौर्षेपादविधिकषयं । अविहारविधिकषयः ।

No. 2238. **পাৰাশিৰ্য্যপাৰিষাদ :** Substance, country-made paper, 16
 x 5 inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 2,645 slokas. Character,
 Bengali. Date, ? Place of deposit, UL4, Post Rāpāghāta, Zillā Nadiyā,
 Gopīvallabha Bhattachārya. Appearance, *decayed. Prose and verse.
 Incorrect.

Prāyaścitta-pārijāta. A digest of the Smṛiti rules for performing expiatory penances for various offences. By Ratnapāṇi.

Beginning. बभारविन्दारविन्दं उवाच वनेऽसुखमुत्तमम् ।

वीरमहादिः कृमिनां विनाश करेति वायुशुद्धिवादिनाम् ।

यस्य प्राचक्षिपत्तुं वाचस्पत्येतिवाचस्पतेरितिनाम्—इत्यादि ।

End. इति काव्येयुक्त्यादयोः । अथानु उच्यते । अथानुचयीति ।

Colophon. इति ब्रह्मसूत्रभाष्यकारगीरजवाकितिरिति ब्रह्मविष्णुपरिभाषे श्री-
उदयकारणं बन्धने । ब्रह्मसूत्रेण बन्धने ।

विषयः । प्रावणिगककचयनं । प्रावणिगकरणे शेषकचयं । मञ्जुपत्नादिप्रवासावसा-
द्विगिकचयं । पारिजापिङ्ग मञ्जुपत्नावकाचयं । भिविभिन्नाद्रिप्रवसाभिवकाचयं । प्रावणिगप्राव-
णिकचयं । मय मरवविचिकचयन । द्वादशपारिजापिङ्गविकचयं । प्रावणावसादिवगविकचयं ।
मुक्तामयी चतुःकचविकचयं । मय चेतुःकचविकचयं । अविषयैकादिद्वयमञ्जुपत्ना-
प्रावणिकं । मञ्जुपत्ना अविषादिप्रवासावकाचयं । अविषादिः पैकादिप्रवासावकाचयं । मञ्जु-
पत्नादिप्रवासेमुक्तामयी कचकारं मयापत्नावेकं प्रावणिकं । द्वादशपारिजापिङ्गविकचयं । मय अविषा-
दीनां त्रिकचयं । सुमर्त्यैकादिप्रावणिकं । पामावसा चौर्येप्रावणिकं । मुनेपत्नावकाच-
यं । जीवपत्नावकाचयं । जयवपत्नावकाचयं । अविषादिप्रावणिकवकाचयं । प्रावणिगप्रावणिक-
चयं । मञ्जुपत्नावकाचयं । अविषादिप्रावणिकं । मयप्रावणिकं । मयावेकप्रावणिकचयन ।

No. 2239. কুণ্ডলিচন্দ্রিকা। Substance, country-made paper, 17 x 4 inches. Folia, 188. Lines, 8—9 on a page. Extent, 12,900 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Uda, Post Binágháta, Zillá

Nadiyá, Gopívallabha Bhattachárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Smṛiti-chandrikā. A digest of the Smṛitis regarding duty.
By Apadeva Mahāmahopādhyāya.

Beginning. इन्द्रिगुहवाचनं कुत्सेनीवरसीचनं ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथ सर्वेषां कर्मणां साक्षादीयमान् प्रवचनः स एव निरूप्यते । अथ साकः । सिद्धिरथ-
पारादिकास्तान्तेषु सङ्गृह्यता । निश्चितं वा निषिद्धं वा साक्षात्सिद्धिर्न भवितुम् । इत्यादि ।

End. दत्ततः साध्यावलोऽभिदेवशास्त्री तत्तद्विज्ञेयत एव उपदेयः ।

Colophon. इति महाभारतवाक्यावलीभाष्यटीकावरीयस्यैवमौ कृतिरुद्दिता परिपूर्णा ।

विषयः । काकलाक्षविषयम् । मित्रादिष्वप्यादिकम् । मल्लभादिविषयम् । तत्र
विहितविहितकर्मानिकम् । व्रतपरिभाषाकम् । मनुस्मृत्यभिहितः । काकविषयम् । मल्लदि-
व्रतनिकम् । मिथिहोत्रे व्यवहारकम् । श्राद्धादिविधिः । द्वाधाप्यादिविधिः । स्नानविधिः ।
नैवेद्यविधिः । चन्दाविधिः । आचमनविधिः । माहाविधिः । माहाभेदे देवताभेदकम् ।
पञ्चविशेषकम् । अथाहृत्यकम् । वैश्वदेवादिविधिः । विप्रवादिविधिः । आभिव्यविधिः ।
शेषानविधिः । मज्जानमनिकम् । आचमनविधिः । मन्त्रविधिः । पुराणक्यादिविधिः ।
तत्र कौश्यादिविषयकम् । श्राद्धचन्दादिविधिः । रात्रिकृतनिकम् । व्रतविधिः । विप्र-
विषयम् । वरकलाक्षप्यादिकम् । कन्दाहोत्रादिकम् । रात्रिकृतनिकम् । अविश्वदेवा-
दिविषयम् । माथीमुखादिविधिः । कन्दाहोत्रादिकारिनिकम् । वामनामविधिः । विप्र-
वादिविधिः । कुमारविषयनिकम् । कौश्यादि । एकादशीव्रतविधिः । व्रतार्ह-
कलाक्षीव्रतविधानकम् । मित्रादिव्रतकम् । श्रीरामनवमीव्रतकम् । अर्वाधामविधिः ।
जात्रकर्माविधिः । नामकरविधिः । अष्टश्रावणविधिः । विप्रवादिविधिः । तत्र काकलाक्षवि-
षयम् । व्यवहारनिकम् । पुष्पाक्षरपञ्चमैकादिविधिः । उपनयनविधिः । तत्र वेदाध्ययन-
विधिकम् । मल्लकर्माविधिकम् । समापनविधिकम् । मार्गश्रावणकम् । वाक्पद्यावि-
धिकम् । वज्रावविधिकम् । तत्र तत्र विप्रवादिक्कम् । अन्वेष्टिविधिकम् । दाहादिवि-
धिकम् । वनंहराविधिः । वनमनाश्रमवादिविधिः । अर्वाधामविधिः । वृष्ट्याश्रम-
निकम् । माहाश्रीः । काश्रीः । द्वाधाक्षनिकम् । पूरक्यादिविधिः । पौरादिविधिः ।
वादिविधिः । वैतरणीविधिः । वेङ्कटादिदानविधिः । मन्दाविधिः । ह्येष्टविधिः । कम्प-
ह्येष्टविधिः । आधिकविधिः । अविष्कारादिकाविषयम् । विप्रविप्रवादिवादिविधिः ।
मन्दाकादिनिकम् । अवरपद्यादिविधिः । अनाथादिवादिविधिः । आवाधिकारि-
कम् । वाये विप्रवादिव्रतनिकम् । एकादिवादिविधिकम् ।

No. 2240. इन्द्रजित्केरणी । Substance, country-made yellow paper, 17 x 4 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 207 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇi-kupḍá, Zillá Raṅgpur, Rámachandra Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Indrajit-kerali. A treatise on divination by certain letters of the alphabet and by Onomancy. By Indrajit.

Beginning. वाचाद् वैशेष्यसंवादं मन्त्रे केरलिभाषितं ।

विद्याकविपदे ज्ञानं तस्यै चर्चयिषे ममः ।

वज्रनाम्नकं लोककं वज्रज्ञानमहाकथा ।

वसुधैकीयितं मेव तस्यै चर्चयिषे ममः ।

ज्ञानप्रदीपनादाय ममिं जना वदन्तरेः ।

करसेवेव संयुक्तां जातवेदुन+चरेः ।

अथ वचनमवधत्ता मन्त्रैः शुभाशुभकराः । इत्यादि ।

End. इतीषदमदधे । जीमुषा । वचार्थमेव वाङ्मयमवधत्ताम् ज्ञानम् । वाचक संज्ञाया वचरादिषु जना वचरादिदिग्दृष्ट्यावहावायेकीकृत्य विनिर्दिष्टीयं । तद् वाङ्मयी इत्यादि ।

Colophon. इति इन्द्रजित्केरणिः (की) समाप्ता ।

विषयः । चर्चयिषे मन्त्रे वचरविशेषवचनेन शुभाशुभज्ञानोपावधिकपथं ।

No. 2241. आयुर्दायटीका । Substance, country-made yellow paper, 17 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 216 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇi-kupḍá, Zillá Raṅgpur, Rámachandra Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose. Correct.

Ayurdāya-tīkā. A commentary on the *Ayurdāya*, an astrological work on the calculation of the period of life. By Mathuránátha Tarkavágis'a.

Beginning. बीजता मन्त्रनामकसंज्ञाजीवनीमता ।

विमदीकृत्य दक्षमे वाङ्मयीकम् नावनाः ।

अथ विद्याकविनि जन्मकालीयद्वयंदिग्दृष्टैः परमोपख्यैरन्यथादिष्वन्यथापुर्वस्यरा-
दिवन इत्यर्थः । इत्यादि ।

End. अथ वचार्थं मन्त्रे इतीषदकात्मे व एवाव । कप्रार्थनैरर्चयमाहुर्वैर्वा कप्रो-
दुपवीरवि वीर्यवः ।

विषयः । विद्याकर्तृकमवधत्ता वाङ्मयम् ।

No. 2242. অকুজাতকম্পদিতি। Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent, 216 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Brāhmanī-kaṇḍā, Zillā Raṅgapur, Ramendra Bhaṭṭācārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Spashta-jataka-paddhati. Rules for casting horoscopes. By
Rāghunanda S'armā.

Beginning. नमो नरदत्तों देवीं राधामाधवप्रसादा ।

पान्ने दिग्मतीपाय साहज्यातकपयतिः ।

बाह्यो व्यापारदेर्ज्ञेयव्यवहारः सुनिश्चितः ।

सन्धासुप्रथमाः कार्य्याः सिद्धान्तोत्तरसूत्रा यथाः ॥

अथवा कर्मणा येन यानि हस्तुमतां दिनि । इत्यादि ।

End. चदङ्गं प्रातः नक्षत्रभास्वरपक्षेण ह्यदङ्गमुच्यते नक्षत्रेषु भागः । चदङ्गं नक्षत्रयो-
र्भावं चिह्नद्वयमुच्यते द्वेन भागः चद्विमुच्यते द्वेन भागः ।

विषयः । अक्षयपिकाकरविधिकान्त ।

No. 2243. गिदानतपत्रम् । Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 87 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Brāhmaṇi-kunḍā, Zillā Raṅgapur, Ramendra Bhaṭṭācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Nidāna-tattva. A commentary on the Panchasvarā, an astrological treatise on the calculation of the date when a person is to die. By Sad Upādhyāya.

Beginning. अब नामावरह्यकपादुद्वाह्वादात्त वत्तश्रव्यर्थं वक्षिन् करे पतिनं
 तत्र चानि दिवानि देवु कृत्युर्थात्तः । दिवानि विभिर्भिभ्य वत्तुभिर्भिदिदिवानि देवानपि
 चानि श्रव्याकपादुद्वाह्यव्यानि तत्र कृत्युः । एत्वादि ।

End. .प्रत्यक्षिनीयकरोहो हो चारो पतिनी मरितामरितमितिचिरम्निषयेन
मरीरकरोप्राज्ञ ।

Colophon. इति बहुपाद्याविरचितं निदानतन्त्रं समाप्तं ।

विषयः । षष्ठसराभिधान्योतिषंयस्य शास्त्रानम्

No. 2244. चातुर्मासा । Substance, country-made yellow paper, 16 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 4 on a page. Extent, 120 slokas. Character,

End. विदन्नु इतिवेमाहं ज्ञाद्वारभाति च ।
 वदाववक्तुमोचमस्यदुवया समुपगुह्येम् ॥
 इति विपरोमावलोकाः ।

अनिशिरुपुलकपाठवृद्ध-
 प्रतिपत्तनया धनधुरिभवम् ।
 वनमानसद्विजित ००० वसुधन्तं
 भिवज्जाभिदमज्जनकु मुदे ॥
 वकार समुपेयितं तदिदमपिबेजोऽज्ञं
 वरोपकनये कनं वरमिदं दयाप्रापकम् ।
 ततः समुदिनैः वदा दुक्तनराभिभुज्यतां
 तुवारमिरिकमकावरिपुङ्गवः च बोधितुतः ॥

Colophon. इति बौधपिरेमापायंविचितं बौधेयकपये वल्लभनिदानं समुपेयम् ॥

विषयः । वातुपिनकपानां कारवकचनम् । तेषामुपवदादिकचनम् । तज्जोपादिकचन-
 कचनम् । प्रायुपादीनां कचवादिचनम् । ज्वरादिकचनम् । इन्द्रज्वरादिकचनम् ।
 विषज्वरादिकचनम् । अवाधज्वरादिकचनम् । ज्वरोपादिकचनम् । वाय-कावाग्निज्वरा-
 वायुपिण्ड-ज्वर-कुष्ठ-कायका-रुन्ध्यापकार-प्रमेह-वृषण-वात-श्लेष्म-कायं कुष्ठोन्-कुष्ठोदरवच-भय-
 भयन्वर-मातृवच-विद्वि-विषयं-मक्षरिका-श्लोकादिकचनम् । प्रकृतिरोमचनम् ।
 प्रदादिरोमचनम् । विरोमादिकचनम् । विपरोमादिकचनम् । इति चम् ।

No. 4207. पञ्चमसङ्ग्रहटीका । Substance, country-made paper, 9 x 3 inches. Folia, 351. Lines, 15 on a page. Extent, 19, 687 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Śm. 1712. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Pañchama-saṅgraha-ṭīkā. The Sanskrit commentary by Malaya-giri, one a Jaina work entitled *Panchasamgraha* in Prākṛit.

Beginning. ॐ नमः श्रीबौधराजाय ।

वमसङ्ग्रहंमुनदावदायं
 कञ्जावविज्ञानजनकभाषम् ।
 विद्वन्मिःशेषकुम्भीयमानं
 प्रपन्नं देवं जिनपरमानम् ।
 संवारकुपीदरमज्जन-
 शोभोदुनो वल्लभिवल्लभम् ॥

No. 4208. पञ्चाङ्गटीका। Substance, country-made paper, 11 x 3½ inches. Folia, 177. Lines, 15 on a page. Extent, 9,110 ślokaś. Character, Nāgarī. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Pañchāsaka-tīkā. Haribhadra Sūri's great work, the Pañchāsaka Sūtra, is well-known. It has many commentaries, one of the largest being known as the Brihadvyākhyā. The present commentary follows that one closely.

Beginning. सदुरहीनां समसाधं। नोभियंका प्रकाशिताः ।

तं नत्वा चैमहावीरतौय्यरयिं तमोऽपहृत् ॥

द्वयस्याप्यानुसारेण हतिं वक्ष्ये समासतः ।

पञ्चाङ्गशालायाः प्रथमः प्रकाशः ॥

इह हि विष्णुरद्विजितानिबलेजोधानि दुःखमाहःकविपुत्रसकृदपठसावकपुत्रःजमहिमनि
नितरामनुपसक्तोभूतपूर्वमन्त्रादिब्रह्ममन्त्राद्यैःतैरकानिकरे चारजतमदितामसःत्यरे बहुमनसोच-
कंचनतः सुहृद्यौतनःमधेयो भववान् सोरुभिभक्तयःविधुवचःसंमिश्रयन्—इत्यादि ।

End. श्रीहरिभक्त्यायं कृतता प्रकरस्य सूचिता । विरहादुभयात् तस्यानि नाशायः ।

एकमेवविंशतिममपह्नाकहतिः समाना । समाना चेत्तं शिष्टादिना नाम निमगदपटलप्रधान-
वाचनिकपुत्रपत्रवरचतुर्दशमेवाप्रकारद्वयम् ॥ २ ॥ यमसुष्टुद्वौतनाममथनौद्विभिद्वयविरचितमपह्ना-
काप्रकारवटीकेति ।

Colophon. (अनूपरं डीकाकनं प्रकलिरका वनते । यः तु कश्चित्वाङ्मनाग्नेनि
उपेक्षितः ।)

विषयः । हरिभक्तसूरिकृतपद्मसूक्तस्य भिन्नभिन्नप्रकारस्य वाक्यान्वयः ।

No. 4209. पञ्चाक्षरमाहाव्यम् । Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent, 249 slokas. Character, Nāgara. Date, Sr. 1658. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Correct.

Pañchákshara-máhátmya. The sacredness of the Śaiva mantra in five letters given in the *Linga Purāṇa*.

Beginning. नमो भगवते वासुदेवाय ।

भवाः नीलजयोऽथैतजयजानन्दकारकः ।

कामोदाभिजनाद्योद्यःदिन इष्टं नमोऽस्तु ते ॥

जयति जयति काशी काजिनजानराशिः
 त्रिवहिरिवराहवीरवेजानिकानाम् ।
 त्रिवहतिरियमाया ता भजधं भजधं
 कपत नमत गुदा गुदवे कीर्तयधम् ॥
 अथ अथः ।

युजानि युजमानस युजधर्माः यमाननाः ।
 युजेषु लोकचरितं युजमन्त्राभिरादितः ॥
 इत्यादि ।

End यः पठेत्पुण्यादायि न यानि परमां नतिम् ।
 यः पाठेत्पुण्यादायि गुदाम् पञ्चाक्षरविधिराजम् ।
 द्वे कर्माणि विवेकं च त्रिवहर्षके मर्षीयते ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणे द्वे पञ्चाक्षरमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ संवत् १८८८ ।
 विषयः । त्रिवहर्षकमहापुराणमन्त्रमाहात्म्यः इति नाम्नाम् ।

No. 4210. ब्रह्मायम् । Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Extent, 284 shokas. Character. Nāgara. Date, S. 1862. Place of deposit. Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Rudra-bhāṣya. A commentary by Mātridatta on the rules for bathing Rudra as given in Baudhāyana. The author has adopted the celebrated couplet *Yasya Nirasidam Kūbhi*, &c., used in Sāyana's and Mādhyama's commentaries on Vedic works.

Beginning. नीमवेजय नमः ।

यस्य निवसितं वेदा यो वेदेभ्योऽपि जन्म ।
 निर्भमे तमसं वन्दे विद्यातीर्थमवेष्टयम् ॥

अथानो वदमानविधिं आख्यास्याम इति । अथ शब्दोऽधिकारायः । वदमानविधिराख्याः न
 मायन्ते इत्यर्थः । अतः शब्दो विनयः । यः पठत्यदिकर्माद्यः अधिकारिणामभिलषितमाधनावेष्टया
 वतः अत इति बोधना । वदमानविधिरित्यत्र वदमानमिति पठोत्पद्यते । इत्यादि ।

End. तद्वर्णनं अत्रमन्त्रान्मन्त्रानुचरान्तरिजन्तुवदवाचि आह्वयते भवन्तीति
 इत्याद्य भवनाम् बोधाय इति ॥

Colophon. इति माहर्षीयै ब्रह्मायं समाप्तम् । संवत् १८८१ ।

विषयः । बोधावनीय ब्रह्मयजुर्वेदस्य आख्यायम् ।

No. 4211. श्रीरामपद्धतिः । Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Extent, 259 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Śrīrāmapaddhati. The process of worshipping Rāma.

Beginning. श्रीरामेश्वर नमः ।

श्रीगुरुं वन्द्यामर्त्यं संसाराद्यन्तारकम् ।

श्रीरामकविषं वृद्धिं भावयेत् पुनः पुनः ॥

वाचको नाम्ने सुष्ठुर्ने जन्माय रात्रिवाचः परित्यज्य नन्दपञ्चायनः शिरस्यश्रीगुरुकवचवन्दनकन्द-
पुष्पवन्दनविधानः साकन्दमन्त्रकालमन्त्रसंघटीके—इत्यादि ।

End. हृत्तेन विद्यापकं जन्मा जेवं विद्याकं वैदेवं भोज्यो दत्ता विदित् कर्त्त
श्रीरामा सुखं विदरेदिति श्रीरामपद्धतिः ।

Colophon. (वक्तुं पुरस्कारं नन्दपञ्चायनः ।)

विषयः । श्रीरामक पूजाविधिकानादिकम् ।

No. 4212. प्रयोगवैजयन्ती । (पञ्चमन्त्रोद्या ।) Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,042 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Prayoga-vaijayanti. A commentary by Mahādeva on the Hiraṇyakeśi Sūtra. The present work confines itself to the fourth chapter entitled the Paśuprasna.

Beginning. श्रीरामेश्वर नमः ।

परिवर्तेषु निवर्तनीयमाद्यु विद्विषिताः ।

इत्येतां दृष्टिपूर्वमाद्यमादीत्य निवर्तये ॥

विद्याभाषः पद्यः पूर्वमविद्याभाषकर्मणः ।

वागुन्मादीत्य रवेरं श्रीरामकवचं पूर्वतः ॥

अन्ते चतुर्थे गेम्हा + निवर्तनी विद्विषिताः वच ।

उन्तेजः कालेजः पद्यपञ्चोर्ग्रह विद्योपमादी इतिनी श्रीरामकवचवन्दनकन्द-
माच वचोपु प्रवचनमे प्रवचनपठक एवाधिकारिनिर्देशो इत्येपूर्वमाद्यपदेव इतीत्यो न वाञ्छावती ॥
इत्यादि ।

End. व्याख्यायाने कथमात्यर्थे दर्शितम् । जनीःकृत्यते कथमेव प्रकारी ज्ञेयः ।
 व्याख्योपदेशयोः वैचित्र्यकर्म कृत्ये न नम् ।
 कुतः व्याख्योपमानम् पुनितुल्यं कथं भवेत् ।

Colophon. एति नीचत्वापादपिरस्येतिव्याख्यायां प्रवीर्यैकवक्त्रां महादेवकथायां
 चतुर्थे पद्यपद्ये पद्यनः पद्यतः । प्रत्यक्षं समाप्तः ।
 विषयः । पिरस्येतिव्याख्यायां व्याख्यानम् ।

No. 4213. पाकयज्ञादिनिर्णयः । Substance, country-made paper, 8x3 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Pākayajñādi-nirṇaya. By Chandra-Chūra, the son of Umāśāṅkara and the grandson Dharmesvara. It treats of the sacrifices performed with cooked food. Ś'hrāddha is the only ceremony in which for some hundreds of years cooked food has been used and so this work treats of Śhrāddha only.

Beginning. नीचपेक्षाव नमः ।

चवराके प्राचीवापीनी कलवावावावः पद्यपद्योने विषयविषयवारणे देव वाधि वाधि
 वक्त्रे एति । नतः विषयविषयमेव वक्त्रे एति चतुर्थम्—एत्यादि ।

End. जनीः पिरस्यव्यवहरेत् । व्याख्यं वाः प्राप्तेत् ।
 वनिहते विषयविषय एतत्तं कृतम् ।

Colophon. चतुर्थेचराकनवीनपुनितुल्यं कृतम् ।
 जनीः पद्यपद्येव पाकयज्ञादिनिर्णयः । नीरसम् ।

विषयः । चतुर्थेव विषयविषयविषयविषयविषयम् ।

No. 4214. ऋष्यनुक्रमः । Substance, country-made paper, 13x4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 330 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Rshyanukrama. An index of Rishis to the Rigveda S'ākala S'ūkhā. This is in prose, and appears to be a different work from No. 2112 noticed in the year 1881-82.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एव आग्नेद्वाकस्यसोऽसंहिताया आद्यमुक्तामी विख्याते । अग्निमीषी पुरीषितम् । मधुसूक्त्याः
वैशामिनिः ॥ १०१ ॥ द्युतरजत-आद्यपर्यन्तमित्यर्थः । एवं सर्वेषु । एवं विद्या कवीपुत्रम् । मेता
माधुसूक्त्यः । १०॥ अग्निं दूर्तं हवीमवे । मेधमितिः काठः । १०१ । कस्य दूर्तं कतमकाव-
तार्ता । द्युतःवेष आजीवर्तिः । कविमी देवरातः वैशामिनिः ॥ १०॥ इत्यादि ।

End.

अतश्च सत्यसाधोयान् । अवनर्षो माधुसूक्त्यः । १ । संसन्निपुषी हवम् ।
संवत्स वाजिरथः । १ । इत्यनेन मण्डलम् । आद्यसूक्त्या १०१॥ ॥

Colophon. इति वाकस्यसंहिताया आद्यमुक्ताः समाप्तः । संवत् १८६१ ।

विषयः । आग्नेद्वाकस्यसोऽसंहिताया आद्य प्रत्येकं अपिकथनम् । आद्यसूक्त्याकथनम् ।

No. 4215. सौभाग्यकवचम् । Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia 3. Lines, 9 on a page. Extent, 70 slokas. Character, Nāgara. Date. 5. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Saubhāgya-kavacha. An amulet for obtaining the love of the husband.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । इदानीं सौभाग्यकवचमुच्यते ।

श्रीदेव्युवाच ।

किञ्चिन्नमिष्य रम्ये लुब्धापीनं लुण्ठितम् ।

मिरिकं मिरिकं नत्वा संविदेदःसंभिते ॥

प्रथम्य परया भक्त्या ततोऽप्यन्तं कृतःकृतिः ।

रक्षय्यं रक्षय्यकं सर्वममृतकं वद ॥

इति उवाच ।

एतत् सौभाग्यकवचं रक्षय्यतिरक्षय्यकम् ।

सौभाग्यकवचं देवि गृह्य सौभाग्यं परम् ॥

मित्राणां मतनं यान् मन्त्रविपुलसुन्दरी ।

इति क मयरी नित्यः तत्पथे भक्तमालिनौ ॥ इत्यादि ।

End.

यद्ये भवति तद्विषये वैलोक्य मन्त्राचारम् ।

भुवःकर्मविद्या भूयाः किम् मायाविमोहिताः ॥

Colophon इति नित्यं च कृतकःचरे सौभाग्यकवचं नाम समाप्तम् ।

विषयः । मित्र मित्राणां मेघादे नराणां सौभाग्यप्राप्त्यर्थकथनम् ।

No. 4216. **सद्व्यासः ।** Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 20. Lines, 7 on a page. Extent, 247 slokas. Character, Nāgari. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Rudra-nyāsa. Mystic figures made with the hands in honour of Rudra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

परि ॐ । अथानः पञ्चाङ्गवङ्गायां व्यामपूजकं जपहोमार्थमाभिरुचिं वाङ्माङ्गानः । शवे
 वद जिवा तमूरचोरा पापकारिणो । तथा जगन्नाथं नया मिषिण्म् माभिरुचिणीदि ।
 जिवाये नमः । ॐ अस्मिन् मन्त्रस्यैवमर्तोये भवा अथि । तेषां म्रिषे वाचः । इत्यादि ।

End. लङ्गा १४: प्रबोद्धान् । ईशानः सर्वविद्यामामीश्वरः सर्वभूतानां प्रज्ञा-
धिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा त्रिवो मे एकु सदा त्रिवोम् । उत्तरतस्तथोचराय नमः त्रिवोऽस्तु
विद्म्य । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । इति

विषयः । पञ्चाङ्गन्यासपूर्वकं महाब्रह्मप्रयोगवचनम् ।

No. 4217. रामनामसैखनविधिः। Substance, country-made paper, 11 x 1 1/2 in. India, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 50 slokas. Character, Nagari. Date. F. Place of deposit, Calcutta. Government of India. Apparent age, new. Verse. Incorrect.

Rāmanāma-lokhaṇa-vidhi. This is said to be a part of the great *tantra* work entitled *Rudra Yāmala*. It treats of the method of writing Rāma's name.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

भगवन् भक्त्यः विद्युः अतायः प्रियतः मय

इदानीं चोत्तुमिच्छामि यत् त्वं ज्ञिष्यसि मेव

इन्द्र उवाच :

ब्रह्मादिविबुधैः सर्वैः शृणो न कथितं तस्यः ।

नवां कथं च एतत् प्रश्नः ॥

न श्रेयं परमिष्यंभ्यो नःस्विकंभ्यो नमोऽसि :

महामुखाय नमः मेवमर्चयेद्वादिनम् । इत्यादि ॥

End. एतच्छरीरं सर्वं च कुरुते न च वृद्धये ।
 वनादेव नवा शीतं विजयन्तीतिवर्षेति ।

Colophon. इति वीरहज्जनके मोरीचरचंगारे राजमानसेकमपिचिचरचं कथ्यते ।
 विषयः । राजमानसेकमपिचिचरचम् । तत्तद्व्यापिजेने चरचिजेरकीर्णम् ।

No. 4218. रोगशान्तिः । Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 9. Lines, 9 on page. Extent, 198 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Rogaśānti. The consequences of getting fever in different days of the moon, and in different asterisms, and the method of getting rid of them by propitiatory ceremonies.

Beginning. वीरहज्जनके नमः ।

एव वीरहज्जनके नमः । प्रतिपदि कर्तव्यं च + + विद्यावहादम् ।
 चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।
 चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।

End. अष्टमिभक्तिविद्याय नमः । वीरह । चरचिजेरकीर्णम् ।
 पूर्वभाद्रपदाद्युक्ते चरचिजेरकीर्णम् । इति वीः ।

विषयः । प्रतिपदिभक्तिविद्याय नमः । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।
 चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।

No. 4219. पिष्टपशुमीमांसा । Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent, 311 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sv. 1785. Place of deposit, Calcutta. Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Pishta-paśu-mīmāṃsā. By Nārāyaṇa Paṇḍit, son of Viśva-nāth Sūri. It treats of animal sacrifices though it teaches that killing animals is to produce evil consequences.

Beginning. वीरहज्जनके नमः ।

वीरहज्जनके नमः । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।
 चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् । चरचिजेरकीर्णम् ।

Beginning. नीलचेन्नाय नमः ।

मिषां पञ्चावकाकृतीं ग्रहस्तदिकनक्षिभाम् ।
 वन्द्ये वाग्देवतां देवीं महाविपुलसुन्दरीम् ॥
 त्रैलोक्यविराजन्मयीं महारथिचक्रभाम् ।
 चण्डेन्दुमित्रीं (?) वन्द्ये महाविपुलसुन्दरीम् ॥
 सर्वलोकप्रियवतीं सर्वभूतेषु संक्षिप्ताम् ।
 सर्वैश्वर्यप्रदां वन्द्ये महाविपुलसुन्दरीम् ॥ इत्यादि ।

End.

इति विपुलसुन्दर्या इत्यर्थं चः पठेन्नरः ।
 तस्मात् श्री-राक्ष्मणस्य नाम-सप्तविंशत् ॥

Colophon. इति ज्ञानार्चने पारावचकोषं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । कृतिकचक्रनामकं विपुलसुन्दर्यां कपनचक्राद्यादिकचक्रम् ॥

No. 4221. चाण्डगुणहस्तचतुर्थीव्रतम् । Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent, 76 slokas, Character, Nāgara. Date, Su. 1837. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Phālguna-kṛishṇa-chaturthī-vrata. The religious ceremony to be performed on the fourth day of the waning moon. This is said to be a part of the Brihannāradya Purāna.

Beginning. नीलचेन्नाय नमः ।

चरणे वर्जमानं नं चाण्डपुत्रं पुत्रद्विरम् ।
 सवाच्यं दुष्काशीमसावसी वाच वादरान् ॥
 नं दद्यात् मुनिनः ईशं वाचं प्रत्यक्षवती चण्डः ।
 जगुष्यं नमं वाचं दद्यात् तस्यै पुत्राय नम् ॥
 वाच मे सप्तवं जगत् भवमानममं कृतम् ॥ इत्यादि ।

End.

चण्डगुणः ततो वाचकपिवाकरचोयन ।
 पुत्रद्विरम् नम् सर्वलोकरोमुनिभाषितम् ॥
 तेन जगत्प्रभावेन कराचं प्राप्तवान् भुवम् ।
 जगत् विपुलसुन्दर्या सर्वलोकवाचः सप्तवं नवीम् ॥
 मुनिनं मेदिनीं राजा पुत्रचोयनचक्रम् ॥

Colophon. इति वीपुषत्तारदीये वाङ्मनस्यवतुर्वीर्यवर्त यमात्रम् ।

संवत् । १८१७ ।

विषयः । वाङ्मनस्यवतुर्वीर्यवर्तविषयकम् । तन्त्रशास्त्रीर्मह ।

No. 4222. मेघमाहा । Substance, country-made paper, 13x4 inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1865. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Megha-mālā. An astrological work treating of the knowledge of months, days and *tithis*. It treats of the process of foretelling rains prognosticating famines, &c.

Beginning. वीमवेकाच जलः ।

एव मेघमाहायाः प्रारम्भः ।

एवमात्रः संवत्स्रमात्रि एव वीमवतुर्वीर्यम् ।

मात्रवारानि वीमवत् सन्त्रमात्रप्रकाशकम् ।

प्रतिपदि रविवारवैश्याये यदि छा-

त्र भवति वज्रहृदिपुं-चित्तः । लोकवेदाः ।

एवमन्तरवारो ज्ञा + + वाक्पनीना

भवति ननु चरिषी रक्ततो + निपूषा । इत्यादि ।

End. वीमान्ते इतिमान्ते ए इवे कुम्भे च ईष्ये ।

वाक्पनी वीर्यवर्तौ मिडेन् मावदुर्गिचकचकम् ।

अनिरुद्धारको भावुरमावकाण् मावरे ।

दुर्गिच + + + वीर्य व्रतपूषा वदुन्वरा ।

Colophon. इति वाङ्मनस्येव प्रभाप्रभक्त्यर्थं कल्प्ये । इति मेघमाहायां वतुर्वीर्यवर्त

यमात्रम् । संवत् १८६१ ।

विषयः । अविच्छिन्नविज्ञावीर्यवर्तकम् । भाविदुर्गिचादिज्ञावीर्यवर्तकम् ।

No. 4223. प्रवीररत्नमाहा । Substance, country-made paper, 9x4 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 622 ślokas. Character. Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Prayogaratna-mālā. This is the name given to the commentary to the sacrificial section of Apastamba's work. The present commentary is by Vishnu Bhatta. There is another commentary of the same name or the same work by Candapa. The codex before us contains the commentary on the Agnihotra Prasna only.

Beginning. वीजवाचिपतये नमः :

ॐ नमो भगवते कदाचिवाच नमः ।
 वो वेदपुराकारावचो हर्म्येन्द्रियः ।
 मामीदमन्तराखे नं विद्यात् मुदं मयी ।
 सर्वमन्त्राधनीयस्य नमिधूवनिधूवयेः ।
 वाङ्माग्निहोवयस्य विष्णुभट्टेय नम्यते ।

कदाचिवाचनरत्नप्रियोपं आचिवाचपुराधिकारं हर्म्येति । अग्निहोपं वाङ्माग्निः । अग्निहोव-
 यस्यः सर्वमन्त्राधनेयं । इत्यादि ।

End. कदाचिवाचोपासकस्य कृष्णवाङ्माग्निहोवयस्यैति ।

इत्थं वाङ्माग्निहोवयस्यनमस्तुतमिभिः ।
 कृत्स्नपद्यतेः पुण्यात् पुनर्वात् पुनर्वातनः ॥

Colophon. इत्यावलीवाधनमन्त्रनमस्तुतमिभिः प्रयोगव्यवहाराय पठे पठे वतुषः
 पठतः । शुभं भूषात् ।

विषयः । आचरणीवाग्निहोवयस्यस्य वाङ्माग्निहोवयस्यस्य पद्येनकवयम् ।

No. 4224. प्रदोषव्रतप्रयोगः । Subst. rec., country-made paper, 10x3½ inches. Folia, 6. Lines, 14 on a page. Folio 220 slokas. Character. Nāgari. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, decayed. Verse. Gharā.

Pradosha-vrata-prayoga. Treats of a ceremony to be performed by females at dusk for obtaining good fortune. This is said to be a part of the Skandapurāṇa.

Beginning. वीजवैजय नमः :

वसुधैव कुटुम्बकम् ।
 देव देव विष देव ।
 देव देव देव देव ।

ईवर कवाच ।

यचीदकां कम्पारी मनुकुवाचकाचरीम् ।
 वाचाये वरदेदादी वाचायां वचीदम् ।
 वीचां कम्पुवनं कुम्भीकचकं नच कारीम् ।
 वेदिका नच कर्मेवा मकरी च कुम्भीकरी । इत्यादि ।
 End. मनेत्र मन्त्र दारिद्र्यं कम्पाकरमनेत्रम् ।
 वाचिकम्पुवाचुक्तः कीन्ते विवपुरं मनेत्रम् ।

Colophon. इति वीकम्पुराचे मन्त्रोत्तरकचे मन्त्रोपमकवा कवाचा ।

विषयः । शीर्षः मन्त्रावकम्पावाचये मन्त्रोपमकवाचुक्तं कर्मेवाचि मन्त्रमवाचुक्तम् ।
 मनुकेन मन्त्र विद्यामकम्पम् । मनुकुवाचनविधिकम्पम् । मन्त्रमकवाचीर्मेवम् ।

No. 4225. रामसहस्रनामस्तोत्रम् । Substance, country-made paper.
 14x1½ inches. Folia, 11. Lines, 10-12 on a page. Extent, 277 slokas,
 Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government
 of India, Appearance, new. Verso. Incorrect.

Rāma-sahasranāma-stotra. The thousand names of Rāma
 as given in Rudra Yāmala tantra in a dialogue between Rudra and
 Pārvatī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामकम्पाय नमः ।

वैष्णवादिभिर रत्नं वाचायां विविचिष्ये ।
 वाचायुक्तवाचीये वाचायविमवाहये ।
 वाचायविमवाचुक्तं विवेचये ।
 ईश्वराय नमः किञ्चिद्वरिदममीधिये ।
 कम्पवाचमर्चये विष्णवे श्रीरामेवरी ।
 कवचिन्म कवां मन्त्रमन्त्रो वृद्धान्मि ।
 मन्त्रा मन्त्र मन्त्राव वाचये वरिदम्पि ।
 ईश्वरेय मन्त्राव कर्मेवाचिन्म ।
 मनेत्र मनेत्र वाच वाचि वां कुम्पवाचम् ।
 वाचां कवचं रामस वृद्धि मे मन्त्राविच । इत्यादि ।

End. रामसहस्रनामेय विमवा वाच कर्मेवी ।

रावेयि रामवेयि रामवेयि वा करम् ।

वरी व विचये वाचिर्मुक्तिं वृद्धिच विचयि ।

Colophon. एति श्रीवद्वत्पादये वद्वत्पादये श्रीपादे राजवद्वत्पादये वद्वत्पादये ।

विषयः । विद्याविषयोः वद्वत्पादे श्रीपादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये ।

No. 4226. महाभारतः । Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 272 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Mahānyāsa. The process of reciting the Śatarudrī Śikta.

Beginning. श्रीवद्वत्पादये नमः ।

वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये । (?)

End. वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये ।
+ + + । वद्वत्पादये । श्रीः ।

Colophon. वद्वत्पादये वद्वत्पादये ।

विषयः । महाभारतविषयविषयविषयविषय ।

No. 4227. विष्णुवाराहकम् । Substance, country-made paper, 7 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 23 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Viṣṇuvarāṣṭaka. Eight verses in honor of Viṣṇuvara the presiding deity of Benares.

Beginning. श्रीविष्णुवाराह नमः ।

महाभारतविषयविषयविषयविषय

श्रीवद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये

वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये

वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये । १ ।

वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये

वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये वद्वत्पादये ।

End.

कायेन विवस्वभरेण कलकपयनं
 वाराहवीपुरवर्ति भव विवस्वायम् ॥ १ ॥
 वीविवस्वाय कलकाकर शुद्धपावे
 मन्त्रो विरोध मन्त्रिभेदर वन्द्यवीथे ।
 वीविवस्वक मन्त्रान्तर विवस्वते
 मोरीयवे मन्त्रि विवेदि कलकाकायम् ॥ २ ॥
 वाराहवीपुरवर्ते वरमेवरका
 काशीकलकविदं वन्द्ये मनुजः ।
 विद्याः विषं विपुलवीकलमन्त्रवीथि
 वन्द्याय देवविद्युतं कलये व मोचम् ॥ २ ॥

Colophon. एति वेदकाविरचितं वीविवस्वराय कलकायम् ।

विषयः । वृत्तिवर्णनं वीविवस्वराय कलकायकाविरचितम् ।

No. 4228. मन्त्रिकर्षिकायम् । Substance, country-made paper, 7 x 3 inches, Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 23 ślokas. Character Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India Appearance, new. Verse. Generally correct.

Manikarnikāśṭaka. Eight verses in honor of Manikarnikā the sacred burning ground at Benares by the great Śaṅkarācārya.

Beginning. वीविवस्विकादेवे नमः ।

मन्त्रोरे मन्त्रिकर्षिके वरिष्ठो वाङ्मयवृत्तिवदो
 वार्दो वी कलकः वरकावृत्तिवो मन्त्रोः वाराहवीथे ।
 मन्त्रो मन्त्रोऽन्तरवृत्तिवो वरिष्ठो मन्त्रः विवस्वकायवे
 मन्त्रावृत्तिवृत्तिवो मन्त्रवृत्तिवो वीविवस्वो विवस्वः ॥ १ ॥
 वरकावृत्तिवृत्तिवो वरमन्त्रि विवस्वो मन्त्रवृत्तिवो वी कलकः
 वाङ्मये मन्त्रावृत्तिवृत्तिवो वरमन्त्रः वी कलकः वरकावृत्तिवो ।
 वे वाङ्मयेविवस्विकादेवे नमः कलये मन्त्रावृत्तिवृत्तिवो
 वाङ्मयेविवस्विकादेवेविवस्विकादेवे वाराहवीथे कलकायः ॥ २ ॥
 वरकावृत्तिवृत्तिवो वरकावृत्तिवो वरकावृत्तिवो वरकावृत्तिवो
 वरकावृत्तिवृत्तिवो वरकावृत्तिवो वरकावृत्तिवो वरकावृत्तिवो

End.

कावा कोपविद् वरः कविः कः संसारवाचोविधिं

वीजं वसन्तवद् वसति वरं वैजोक्तं वसुधः । ८ ।

Colophon. इति वीजवन्दनवाचोविधिरिति वसुधविधाहृतं समाप्तम् ।

विषयः । वीजवाचोव वसुधविधिरिति वसुधविधिरिति ।

No. 4229. **अन्नपूर्णाष्टकम् ।** Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 28 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government, of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Annapūrṇāṣṭaka. Eight verses in honor of Anna Pūrṇā by the same author.

Beginning. वीजवन्दनपूर्वमेवम् ।

वेत्तावन्दनी वरावन्दनी वीजवन्दनी

विपूर्णादिहोरावन्दनी वसुधवाचनी ।

वाचोवाचवन्दनी वाचोवाचनी

विधां देवि वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी ।

वाचोवाचवन्दनी वसुधवन्दनी

वसुधवाचवन्दनी वसुधवन्दनी

वाचोवाचवन्दनी वाचोवाचनी

विधां देवि वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी ।

End.

वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी

वाचोवाचनी वसुधवन्दनी

वाचोवाचनी वसुधवन्दनी

विधां देवि वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी ।

Colophon. इति वीजवन्दनवाचोविधिरिति वीजवन्दनपूर्वाष्टकवन्दनं समाप्तम् ।

विषयः । वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी वसुधवन्दनी ।

No. 4230. **प्रदोषवसुधविधिरिति ।** Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 81 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose, and Verse.

Pradoshavrata-nirṇaya. Treats of a ceremony to be performed on the thirteenth day of the moon at dusk, the principal ceremonial being the worship of Śiva. This appears to be a part of the *Brahmottara Khaṇḍa* of the *Skanda Purāṇa*.

Beginning. वीरचंद्राय नमः

एव प्रदोषविर्चयः । एव प्रदोषयमं प्रदोषकरचये

एवद्वयं वरीद्वयं विराट्परी भवेद्विवा ।

वदिका विरक्तवयान् पूर्ये वायं वराचरेन् ॥

प्रज्ञान्वरपरी भूया वाद्वयं विरक्तवयान् ।

एववन्त्यावविधिः शिवपूजां यमारभेन् ।

एव वरीद्वयं प्रदोषवयान् वाक्ता । तत्रैव पूजाविधानान् । प्रदोषयमः च वाक्ता

विमुक्तमं प्रदोषः वाक्ता भःवायचंद्रये वनि ।

महमये वाक्ताः ।

महमये नमः कर्मवयान् वाक्ताविधिः । इति

End

वदिका दिवा मन्त्रभाजने उच्यते मन्त्रमुक्तमं मन्त्रवयान् । मन्त्र वदोक्तो

मन्त्रय इति ।

Colophon इति दिवावीरचंद्रप्रदोषविर्चय

विषयः । अमुंवा शिवपूजायाम् प्रदोषविक्रयम् । नमः मन्त्रादिकाविक्रयम् । वदो-
द्वयं शिवमन्त्रावकाशाद्विक्रयम् । वारादिकाम् प्रदोषविक्रयम् । इति कम्

— — — — —

No 4931. प्रज्ञप्तिकाप्रकरणम् । वा प्रज्ञप्तिविधिरम्यरा । Substance country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 70 slokas. Character Nāgara. Date. . . . Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, new. Prose and Verse incorrect.

Prasastikā, prakaraṇa, or Prasasti-vidhi-parampara
A letter-writer or rather the form of writing superscriptions to letters.

Beginning. वीरचंद्राय नमः

एव प्रज्ञप्तिकाप्रकरणम् । नमः प्रज्ञप्तिकाः पूर्ये वीरचंद्रप्रज्ञप्तिकाम् उच्यते ।

वद्वयं वाक्ता वद्वयं वद्वयं वद्वयं वद्वयं

वीरशङ्कर बख्शी लिखे रवीशं पुत्र भाव्येशी: (?) ॥

नवाहो रात्रः प्रसक्तः । अस्मिन् योजनसङ्ख्येयानामप्यग्निरनुसृत्य सुप्तरुद्रानुसृत्य वहा रविमन्तरम्-
विन्दुभिन्नितानामप्यग्निरनुसृत्य सुप्तरुद्रानुसृत्य वहा रविमन्तरम् (१) ।

इत्यादि ।

End. लांक वीजपुरावमेवमेवभूषिताकरादि भाळवनेचु भावनामिचु मेवयो-
रविहमेचु कर्बोरविहमेचु निरानामायेचु वीषाविकेविच प्रकटितवककप्रमायेचु वीजद-
प्रकरवकरोमेचु ।

Colophon. इति प्रवृत्तिविधिपरम्परा समाप्ता ।

दिशवः । अक्षरिणेयविधिद्वयम् ।

No. 4232 **वृत्तिपरिचयः ।** Substance, country-made yellow paper, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 126 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Nṛsiṅghaparicharyyā. On the worship of Nṛsiṅha. An incarnation of Viṣṇu and the method of placing the Pavitra or Strainer in his hand at the time of worship. This appears to be a part of a *Tantrik* work as its chapters are entitled *Patalas*.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एव भीनकारं शब्देन वशिष्ठोपासकानां बोधोपायसंश्लेषा न्यायवित्तादि वा (?) कुलीपर्व-
नित्यायाम् वशिष्ठादिविधिं इवे । न्यायवित्तिं येन न रोक्षेत् (?) नाक्षेत् वा वशिष्ठादि कार्यादि ।

End. चोदुते तमसूतममेव देवाय ह्यमकं वमर्षं नवाधूनां छमा देव देवेति
 वमं विरेव मुंवादीन् धंपूव वमभिः वव मुंजोदेति वाचं वाचाएवो विविः । विविवमनु
 तमसूतोतो यवीनवः ।

Colophon. इति कविचरित्रप्रयोगां प्रथमः पटलः ।

विषयः । अहिंसपरिचर्यायां अविचारोपपत्तिविकृतप्रयोगः अहिंसयुक्ता आभिहितः ।

No. 4233. विनयविजय, वा विनयविजयकाव्यम् । Substance, country-made paper, 17 x 6½ inches. Folia, 176. Lines, 17 on a page. Extent, 11,963 slokas. Character, Nāgarī. Date, Sw. 1822. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and Verse. Generally correct.

Nirṇaya-sindhu *alias* **Nirṇaya-kamalākara**. This work was compiled in the year 1638 of the Vikrama era corresponding to 1572 A. D., by Kamalākara the son of Rāmakriṣṇa, the grandson of Bhṭta Nārāyaṇa and the great-grandson of Rāmēśvara. It is a standard work on Hindu law in the North Western Provinces and the Punjab. It treats of the auspicious moments for the performance of various Hindu ceremonies and the method and occasion of performing them. It treats of the Saṃskāras or the ceremonies for the purification of the soul of a brahmana, of the ceremonies for the consecration of temples, images, wells, tanks, trees, &c., and of the daily and occasional duties of brahmins.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

कार्ष्णीकनिकेतं रामं सीतासुतादुजम् ।

विश्वामित्राणां यज्ञमनुमतिमुपार्जयन् ।

सहस्रैः सहस्रैः कल्पद्रुमसहितमोक्षसम् ।

६३। प०३३ एमएम ३ मरुः किशुदुपाऊरं ॥

वेदासंभवंत्यथे सागामाः नृपकपिबन् ।

विमं द्रुवं हविं वन्दे भ. ग. गणेशाय नमः ।

दत्तादभङ्गतिः सर्वसङ्क्षयनिभङ्गः ।

नाम भूरासहस्राक्षः न नीलतपस्वः न भूः ।

मयंकथासमष्टिहजिदामे गत्यद्वयम् ।

समदोषं दत्तामन्वागुमाणां नैमि मःदेव ॥ ५

विष्णुः शिवः ब्रह्माः सन्मयी त्रिमूर्तिरयम् ।

अथास्यं आतर्ं भृदिवाक्यमुपास्यते ॥

इन्द्रादिनाथकर्म प्रविष्टायै नमः.

आक्षेप नान्यथा नीचैस्तं परोक्षः ।

चौदामहात्म्यमयः कमल!करःपाः

काली पञ्चाङ्गानि विनिर्णयमानानि ॥

सन्नि वसवि विदासकप्रियम् ।

सुखायसुखं विदुषीं किञ्चिद्विज्ञातुमोजते ।

नव नक्षत्रतः द्वादशः वेदाः ।

End

अदिधिराज्यं विज्ञेयः प्रामुख्यं दृष्टव्यं भवति ॥

[illegible]

[illegible]

No. 4234 **बनिफा, वा प्रयोगदीपिका ।** Substance, country-made paper, 12 x 17 inches. Folio, 44. Line, 19 on a page. Extent, 286 lines. Character, Nagari. Date, S. 1691. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Price and Value, highest.

Anilā, or Prayogadīpikā. The method of performing ceremonies of Darśa Paurṇamāsa, &c., in accordance with the interpretation of the Apastambīya Sūtras by Dhūrta Svāmi. By Keśava an inhabitant of Tālabrinda.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रं नमः ।

महाप्रवाचपरिपूर्वकदाहृत्वा

श्रीगुरुभ्यो नमः कर्तव्यमभिप्रथमः ॥

प्रस्तावलिख्युदितस्तदहःसमम्

प्रत्येकं कालविषयकं च नमामि ॥

आपकलीयकृष्ण भूतलाभिराकाशं च जगत् ॥ अभिमानं जित्वा विद्वद्भ्यः कथ्यते इत्युपसंहृत्य
दण्डपूर्वसमाचारश्रीः प्रत्येकपर्वण्यन्तर्गतं कर्तव्यं प्रथमं हनि । क्रियते मन्त्राणां निम्नं गुरु
+ + चिन्ता कर्तव्यानि—इत्यादि ।

End समिद्धेते दण्डपूर्वसमो श्रीवच्छेदः ।

एव वैदिकसूदन मन्त्राणां निष्ठाभिः ॥

केतवेभ हतः हनिः प्रथमं प्रदीपकः ।

Colophon इति दण्डपूर्वसमानिष्ठः समाप्तः ।

संवत् १६०१ ।

विषयः । आपकलीयकृष्ण भूतलाभिराकाशं जगत् दण्डपूर्वसमाचारश्रीः प्रत्येकपर्वण्यन्तर्गतं कर्तव्यं प्रथमं हनि । क्रियते मन्त्राणां निम्नं गुरु

No 4235 प्रवासविधिः । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 4. Lines 8-9 on a page. Extent, 38 slokas. Character Nagari. Date. ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose, and Verse. Incorrect.

Pravāsa-vidhi. Treats of the ceremonies to be performed by a brahman who has taken the vow of maintaining the sacred fire throughout his life, on the occasion of his going to a distant place for the purpose of a long sojourn.

Beginning श्रीमच्छास्त्रं नमः ।

एव प्रवासविधिः । अग्नीं विद्वत् प्रजापतेर्मातुः आचम्य प्राजापत्यं प्रवासविधिं करिष्ये
इति मन्त्राणां निम्नं गुरु विषयः आचम्यप्राजापत्यं मन्त्राणां निम्नं उपनिषत् । दण्डपूर्वसमा
चारः ॥ १० ॥ दण्डपूर्वसमाचारः इत्यादि

End. विष्णुनाथिसेत् प्रत्यष्टिं नमोऽस्ति । आनन्दोत्तरमदीयं उपख्यानं । परि-
पूर्यमादि पूर्यम् ।

Colophon. इति पञ्चासविधिः ।

विषयः । अष्टौविधः प्रयागवने आश्वनीयादिषिधिविषयम् । तत आनन्दे पुनः
द्विषिधयम् । प्रकारान्तरं उपख्यानविषयकम् ।

No. 4236. पुनःसन्धानम् । Substance, country-made paper, 9 x 1 inches. Folia, 5. Lines, 7-8 on a page. Extent, 70 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Punah-sandhāna. The rekindling of the sacred fire at the end of a long sojourn.

Beginning. श्रीशैलेश्वरः नमः ।

अथ पुनःसन्धानम् । आश्विन मासाभाष्ये देवकाशौ महीतं विष्णुहरिमाहारम् । ततः पुनः
काष्ठं यज्ञाविश्वेदमभिनयन्त्यवतिहारद्वारा । श्रीशैलेश्वरश्रीशैलेश्वरमुखाद्विष्णुमुखाद्विष्णुः
द्वारा श्रीशैलेश्वरश्रीशैलेश्वरः—इत्यादि ।

End. समाप्तमन्त्रकलेषु श्रीशैलेश्वरमिदं भवेत् ।

Colophon. इति पुनःसन्धानं समाप्तम् । शके १७१६ ।

विषयः । विष्णुहरिमाहारः पुनः सन्धानविषयकम् ।

No 4237 पुनःसन्धाननामनिः । (विवाहप्रकरणम् ।) Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Extent, 617 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, Fresh. Prose and Verse. Incorrect.

Purushārtha chintāmani. Seems to be a series of Hindu law compilations by Viśvāt Bhaṭṭa surnamed Kṛabali. The present Codex treats of marriage only, and as it shows a special interest in proving the validity of marriage with maternal uncle's daughter, a custom prevailing in Southern India the work seems to have been compiled for that country.

Beginning श्री :

अथ विवाहोऽभिधीयते । नव दशः ।

वेदानधीत्य एतेन पाठतो ज्ञानतकथा ।

ममावर्तनपूर्वकं कथयति श्रियमुद्वेगम् ।

अनाद्यसौ न तिष्ठेत् द्विभेदमपि हिमः ।

आवसेव विना तिष्ठन् प्रायश्चित्तायते हि सः ।

मनुः ।

मृगयामुग्रमः काया समारुहो यथाविधि ।

उद्वेगं हिमो भाष्यो यवसो कथयन्निनाम् । इति ।

याज्ञवल्क्योऽपि ।

अविमृतमकथयिष्ये कथयति श्रियमुद्वेगम् ।

अन्यपूर्विका कालामपिष्यो यवौयसौम् । इत्यादि ।

End

इतरं दक्षिणः इतरस्मिन् इतरदेहे मःमुसमन्त्रं कुर्वन् दध्यनि, अ
न्यदेहे । नयेतर उदोच इतरस्मिन् दक्षिणदेहे सोपुषादि कुर्वन् दुपत्येवेति सुधाभिर्विभक्त-
नोपमिति हिम् ।

Colophon.

इति श्रीमहाद्वन्द्वपनामकविष्णुभट्टस्तपुस्वार्थविन्नामककर्ममःपिरय-
विश्वरः धर्माः ।

विषयः । विवाहपरीयकन्याजयथादिनिकपचमुकेन विस्तरतः मःगिर्यविवेककथनम् ।

दक्षिणःत्याना मःमुसकन्यःपरिचयनया धर्माजयथाःपनाम् ।

NO. 4238 पञ्चमाश्रमविधिः । Substance, country-made paper 10 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 27 shlokas. Character, Nagara Date, ? Place of deposit, Calcutta Government of India. Appearance, decayed. Prose and Verse. Incorrect

Panchamāśrama-vidhi. By Saṅkarīchāryya. The four stages of the life of a Brahman are well known. This work treats of a fifth stage, namely, a stage in which a brahman should give up the badges of the fourth stage, his walking staff, his water-pot, &c., and travel all alone like a child or a lunatic or a goblin. This stage is sometimes called the *Paramahansa* stage.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रमनः ।

अथ पञ्चमाश्रमविधिं याज्ञाज्ज्ञानः । नव दशदिग्विजयंमममाह । उद्वेगमःमममःहादि-

মুখ্যদে শাস্ত্রাধিকারিণে কথ্যে নুরীশ্বরমুখ্যে নরায়ণা নারায়ণদ্বারা দুইজনটি পদ্ম-
কাকেরা বহুতরী বিবর্তিত কল্পিত ।

End. পশ্চিমবঙ্গসংস্কৃতবিদ্যালয়াদিনন্দঃ ।

সুপরিচয়বিবর্তিতমস্ত্রীকল্পিতঃ ।

বরদারবরদ্বয়ানুকূলবিবর্তিতঃ ।

বাক্যে বহুতরী বাক্যকল্পিতমস্ত্রী ।

Colophon. ইনি বহুতরীকল্পিতবহুতরীকল্পিতঃ ।

বিবর্তিতঃ । বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ । নব বহুতরী
বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ বহুতরীকল্পিতঃ ।

No. 4239. বহুতরীকল্পিতম্ । Substance, country-made paper, 22 x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 532 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, decayed. Prose, and verse. Incorrect.

Pañchapakshi-śakṣa. A short treatise on fortune-telling by the appearance of five kinds of birds.

Beginning. ॐ নমো নরায়ণ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

অবিকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

বহুতরীকল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

End. কল্পিতম্ (?) কল্পিতম্ । কল্পিতম্ কল্পিতম্ + + কল্পিতম্ ।

কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ । (?)

কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

Colophon ইনি কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ কল্পিতম্ ।

विषयः । प्रज्ञकर्तृभाविदेवेव वैकाशिकप्रभासुभयिजनप्रकारकीर्तनम् ।

No. 4240. प्राञ्जामरकम्, वा राजिवर्चनम् । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 16 on a page. Extent, 224 ślokas Character, Nāgara Date. ? Place of deposit, Calcutta Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Prāṇābharṇa, or Rājavarṇana. In praise of Rājā Prāṇa-nārāyaṇa Deva of Kāmarūpa in Assam by Jagannatha Paṇḍit.

Beginning. श्रीमन्महाय नमः ।

विष्णवेव नृपञ्जना ननुहितो भुभार + + भरः (?)

काङ्क्षोऽयं कक्षिराजनाम जनतौकावन्कुचिभारः ।

एवं भावनाया मदीयकविने मोनं किमाह्वयते

आवर्ति चित्तमन्त्रके चिरमित श्रीकामकवीवरः ।

करनकुविनिर्मेकद्विरकदानजङ्घोकाविताविविक्तयः ।

यमदायमचिननुनिर्जयतिनरा कान्धभोजोऽयम् । इत्यादि ।

End.

एवं दीनाम् देवान् दण्डयन्विद्यायवति (?)

प्रभावप्रामाण्यं नवि नु नम कोऽयं परिकरः ।

सङ्काटोद्युक्ताकाकवसितजनकाकविभयो

भयो मे कोदणं पुनविजिह्वरेनं कञ्चनु ।

किञ्चिद्वदन्विषं मे दद्विद्यावार्धविने

कवचनरमचौवं कुण्डले चार्धपाणि ।

Colophon. एति पश्चिमेन्द्रजगन्नाथकनराजवर्चनम् ।

विषयः । कामकक्षाविषयेः प्राञ्जारावचका रङ्गोक्त्यादिवर्चनम् ।

No. 4241. अनुक्रमविकाविवरणम् । Substance, country-made paper, 10 x 3 inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 962 ślokas. Character, Nāgara, Date. ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Anūkramapikā-vivarṇa. By Jagannāth. An Index to the R̥gveda Vāskala Śākhā giving the R̥shis, Chandas and

Devatas. From Jagannātha's statement it appears that the Vāshkalas had $1028-1017=11$ sūktas more than the Śākalas, while their number of ṛichs fall short by $10580-10552=28$. This does not agree with Weber's statement given in foot note No. 21 in page 82 of the second edition of the History of Indian Literature "that the recension of the Bāshkalas had eight hymns more than that of the Sakalas." The Bālakhilyas are here said to be 18 in number while Śāyana in his commentary on the Aitareya Brahmana says they are eight and Max Müller and Aufrecht say they are eleven.

Beginning. बीमबेलाय नमः ।

प्रथमं विष्णुं शिरसाद्यतुं समं

शिवस्य सोमं हवभेन्दुजामिदम् .

महाविषं भक्तमनोरेषम्

हरिश्चन्द्राक्षरिदिकरीह भाग्योम् ।

अनुक्रमसहितानि .सूत्रादिप्रश्नोत्तरम् ।

बन्धोऽस्मानि निबध्नामि जगन्नाथो यथायति ॥

सङ्गादीनि सङ्गपतोक्तकसंज्ञापरिदेवतत्वादिनि प्रतिमंज्ञासङ्गा मंज्ञाप्रदेव विहितानि ।

अध्यापनात् स्वयंभूतः सामेवहेर्विशिष्यते ।

प्रायोऽथ स्वयः सर्वे शिक्षणे औपमंयताः ॥

प्रजापत्यानां सर्वेषां तत्तत्त्वदोऽभिधाः पुनः ।

वागीश्वरेभ्यः सर्वेभ्यः समिद्धोऽग्रादिदेवताः ॥

इति परिभाषा : निदर्शयामि लिख्यते परिभाषेरितान्यापि पदपञ्चादिभेदानां प्रमाणानाञ्च
 सङ्गः ; अकाराग्रिदशोनामित्यर्थः । अकाराग्रिभेदे प्रथमिक्रमानाञ्चसङ्गः । अपरिचितान्यापि
 विशिष्यन्ते । इत्यादि ।

End. वाचाप्रणो । वनोवा विदुष । वनोवा विदुष । अक्षः ११८ । अक्षानि

४८। अथः १९८१। अज्ञानि १४६ (१)। दत्तद्वाराद्वये अज्ञानिभावः। अथा अज्ञानि १०४४९
वाक्यद्वारावाच्यं अज्ञानिः अज्ञानिः अज्ञानिः १९८१। वाक्यद्वाराद्वये अज्ञानिभावः। अथा अज्ञानि १०४४९
द्वारा अज्ञानिभावः १००६ वाक्यद्वाराद्वये अज्ञानिभावः १८। १०२४। अज्ञानिः।

विषयः । अग्नेऽवागच्छतावावावसु अग्निकान्तेदेवतनिकपथं कृत्तव्यंकारिकथनं । तत्र
तत्र कर्मण्यदिनिकपथवत् ।

No. 4242 अर्थप्रकाशिका। Substance, country-made paper, 12 x 3½ inches. Folia, 35. Lines, 8 on a page. Extent, 332 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old, mostly destroyed by worm. Prose. Incorrect.

Artha-prakāśikā. By Raghudeva. This a new commentary on the Kāvya-prakāśha unknown as yet to Aufrecht. The work is, unfortunately, incomplete. The author is an advocate of the theory that the Kārikās are by Bharata Muni and the vṛitti by Mammaṭa. The commentator explains only the Karikās which are, in his opinion, Bharatānana-saṃbhūta or pronounced by Bharata.

Beginning. वीमर्षेणैव नमः ।

रघुदेवकृतमानेककृतिनामकं लोचिका ।

भरताननसंयुक्तकारिकाधर्मप्रकाशिका ॥

भरतमुनिः कव्यधर्मकाव्यरसाकाङ्क्षकाव्यकारिकाकाङ्क्षकाङ्क्षारम्भाकृतमानिप्रतिनिवृत्त्यन्वयविशेषा-
नाम्बु चत्वारो भारतीकुनिकयमङ्गलमाह । नियतकृतेन । भारती वाग्धिकाः वीदेवना जयति
कव्यधर्मविशिष्टा भवति । भारता कव्यधर्मव्याख्यानं हेतुमर्थविशेषमाह । कवेर्निर्दिष्ट-
माहयतीति । इति ।

End. चङ्गेनचरविषयीभूतार्थपरिचयं विना नहुटिनोपदर्शितकव्यव्यानायकवान्

Colophon. (वनःपरं कथितम् ।)

विषयः । काव्यप्रकाशप्रमाणानुसङ्गारम्भेण द्वितीयोक्तवीर्यकविप्रवृत्त्यर्थमाह वा-
जानम् ।

No. 4243. अनुवाकानुक्रमणो । Substance, country-made paper, 12 x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Anuvākānukramanī. An index of the Anuvākas of the Rīg-Veda, Śākala Śākhā, by Śaunaka.

Beginning. वीमर्षेणैव नमः ।

विद्वदेवविंशत्योऽंशानुवाकानाम्बु नमः ।

वाचायैवो नृपयज्य पदम्बु प्रथमः इति ।

ननुयज्यः प्रथमिभिश्चविभिर्हि ततोवदाम् ।

इहानामनुवाकानाम्बु नमः ।

चादौ कृतपरिभाषं संज्ञासु प्रत्ययेषु ।

नचये नचये वैव चावली वि वलीरिताः । इत्यादि ।

End.

एकसु प्रत्ययेषु द्वयं च चरुवादि कृतप्रमाणानि ।

चरुवादिनि प्रमाणानि चावलीनि चरुवादि ।

चरुवादि प्रत्ययेषु चावलीनि चावलीनि चावलीनि ।

Colophon. इति श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते ।

विषयः । श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते ।

No. 4244. पञ्चप्रकरणो वा सत्सुखानुभवः । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 15. Lines, 11 on a page. Extent, 460 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm., 1868. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and Verse. Correct.

Pañchaprakaraṇī, or Satsukhānubhava. A Vedānta treatise by Ichchhārāma Svāmī who wrote this work in five chapters for the edification of his pupils. It treats of the knowledge of Brahma and of Ātmā, of the nature of Ātmā as consisting of existence, intelligence and pleasure, of the evanescent character of the world and other topics interesting to the student of the Vedānta system.

Beginning. श्रीवसुदेवाचार्यः ।

श्रीरामं श्रीरामां श्रीरामं श्रीरामं श्रीरामं श्रीरामं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

इति श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते । इति श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते । इति श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते श्रीवसुदेवाचार्यविरचिते ।

End.

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

सत्सुखानुभवं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं सत्सुखं ।

इति पञ्चप्रकरणानामाक्षरानामनिकषणं नाम पञ्चमं प्रकरणं समाप्तम् ॥
 पञ्चप्रकरणौघेनां वन्द्युक्तानुभवप्रदात् ।
 विचारयन्ति ये नित्यमाक्षराणां भवन्ति ते ॥
 वीमलपारायणः कामी विद्वान्नी जगतीनने ।
 वन्द्युक्तानुभवं प्राक्तं तस्य ज्ञानम् वीमलम् ॥
 इदमाक्षरानुवोधेनमाक्षरैव विमिश्रितम् ।
 आक्षरानुवोधेनमाक्षराणां वाक्येव समर्पितम् ॥
 इदं पद्यं वन्द्युक्तानुभवम् ॥

Colophon. इदं वन्द्युक्तानुभवमात्रं श्रीदत्तात्रेयानामभिर्विरचितं शिखरीयाय ॥

संवत् १८६८ ।

विषयः । प्रथमे प्रकरणे, प्रत्याक्षरानुवोधेनम् । तत्र मुद्रितश्रीकृतकथादिविषयम् ।
 आक्षरानुवोधेनम् । आक्षरः पठितानुवोधेनमाक्षरानुवोधेनम् । विद्वान् नित्यमाक्षरानुवोधेन
 आक्षरानुवोधेनम् । वीमलपारायणः कामी विद्वान्नी जगतीनने ।
 वन्द्युक्तानुभवं प्राक्तं तस्य ज्ञानम् वीमलम् ।

इति पञ्च प्रकरणे, पञ्चप्रकरणे कथादिविषयम् । तत्र पञ्चप्रकरणे कथादिविषयम् । पञ्च-
 प्रकरणे कथादिविषयम् ।

अन्तरे प्रकरणे, पञ्चप्रकरणे कथादिविषयम् ।

अन्तरे प्रकरणे, प्रत्याक्षरानुवोधेनम् । तत्र मुद्रितश्रीकृतकथादिविषयम् ।
 इति पञ्चप्रकरणे, पञ्चप्रकरणे कथादिविषयम् ।

पञ्चमे प्रकरणे, पञ्चप्रकरणे कथादिविषयम् । आक्षरानुवोधेनम् । इति ॥

No. 4245. पादविधानानुक्रमणी । Substance, country-made paper.
 14 x 5 inches. Folia, 3. Lines, 11-12 on a page. Extent, 90 ślokas.
 Character, Nāgari. Date, ? Place of deposit, Calcutta. Government
 of India. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Pāda-vidhānānukramaṇī. By Śaunaka. An index of those
 pādas or feet of the ṛiḥs which are difficult to read or which have
 any doubt connected with their reading or meaning, &c. This work
 relates to the Śūkala Śākhā of the R̥g-Veda.

Beginning. वीमलपारायणः

वन्द्युक्तानुभवम् ।

वन्द्युक्तानुभवम् ।

दुराकाशाद्यादि भवन्ति केचित् ।

ननुपुनःपुनःवेदं (?) विचोचना-

चार्यैव श्रीयवेवेदिनं वत् ।

अथेव निपातयती द्वा युगादयः युगाः । इत्थं द्वाव्योः व व । ननु व यो यती कथा १ ।

इयं वे वदय पुषि । नं यो वते विचोदयत्ता वा । १ । इत्यादि ।

End. जीवाद्यनित्यवेदः । त्वाद्यनित्या यो वनम् ।

पितृधर्मो व वत्पुत्रिन्नुदायवः । ८ । इत्यादि ।

Colophon. इति वादविवादानुक्रमवती ।

विषयः । शाकल्यवाक्यावत्तु संवत्तितायां वादायां विषयवत् ।

No. 4246. कौटिल्यकौषाग्रीविधिः । Substance, country-made paper, 9 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 85 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Kaukila-sautrāmaṇi-vidhi. The process of celebrating a sacrifice entitled Kaukila Sautrāmaṇi in the manner prescribed by Āśvalāyana.

Beginning. वीजवेदाय नमः ।

अथ कौटिल्यकौषाग्रमुच्यते । वा वाचसायनेन आवाता । अवाकानाहु व वीजकारवेदेव-
द्विजः । अवाकानाकथ + + विकारीश्वर्युगं अवा करेदित्यादिह्यते + + वंज्येवैद
विधिनवीनकाचार्यैवानुष्ठानमात् नमुच्यते । इत्यादि ।

End. अथा भविष्यं प्राचीनावीतिनी इतिचतः शतमथ एवे वरिणीनी वा वीज
राज्यवीरवन्दनीश्वर्यु वा वरिण्यरिणि इतिचतौ कुशीनीति ।

विषयः । वाचसायनवीजकौशीनकारेव कौटिल्यकौषाग्रविधिविषयवत् ।

No. 4247. वशीकरणादिविधिः । Substance, country-made paper 10 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 139 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Vaśīkaraṇādi-vidhi. The process of performing the *tāntrik* ceremonies with the object of killing enemies, stupefying and fasci-
nating men and women and so on.

Beginning. नीमचेजाच मनः ।

यः ज्ञानः परमोऽद्वयः परमिवः कदाचिदासीनकी
ध्यानातीतमनादि + + निश्चयः बहुल्य + + यः (?) ।
आभावात्परभावकः मन्तरयः कर्मोक्त्या बोधकः
चोऽयं कर्ममयी द्वादशु मन्त्रां विद्यादिविस्तृतकम् ॥

यस्य कर्मजननवस्तम् ।

रक्तचिन्तः क्षिती मन्त्रो मन्त्रे ज्ञानात्कृतकम् ।
मनः चोभयते कोकान् दर्शनादेव नाथकः ॥
धनारवदवुल्लस्य जलमेव मय्य चर्पयेत् ।
विभूत्या चंपुतं मन्त्रं निकको कंठवस्तुनम् ॥ (?) इत्यादि ।

End

प्रतिवारोपि चत्यादो रवो कुक्षुडको वलिः ।
देवः कल्पसुराकुलः काक + + मनो चरेत् ॥

Colophon. अतःपरं कथितम् ।

विषयः । मन्त्रोक्त्याकारं यन्त्रोक्त्याकारं वाटनक्याकारादिकारकोर्णमन ।

No. 4248 रविरोटाव्रतम् । Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 5 Lines, 9 on a page. Extent, 81 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, decayed verse. Correct.

Raviroṭā-vrata. The process of performing the ceremony entitled *Raviroṭā*. The principle interlocutors are Dhaumya and Draupadī in the forest during the exile of the Pāṇḍavas.

Beginning. नीमचेजाच मनः ।

यमवाचमवे भुवे कुम्भीपुत्रं कुचिद्विदे ।
दोषदो परिपश्य धीमं चर्कधर्तावरम् ॥
दोषमुवाच ।
इत्यर्थं भुक्तये विप्र वेऽस्माकं कुमिवनम् ।
नामात्मनाम् यमं विदि किं कार्यममुना मया ॥
नम्युन्मा च कुमिधीनाम् धीमो मनिमतावरः ।
वाचाकीं कववाजान इतमेवं सुपुत्रभम् ॥

ब्रह्मसिद्धिं वक्षी ब्रह्मसिद्धिप्रकाशम् ।

एषिरोडावतं नाम कर्मपापप्रदायकम् । इत्यादि ।

End.   वः वडेवुवुवाहावि कवा वावववाविवीव ।

सारीश्वर्यवन्द्यत्वा रविशायुष्यमाश्रयाम् ।

Colophon. इति नीरविरोडावतं समाप्तम् ।

विषयः । गोपका च चोखका संघादेव चक्षुष्युर्वादिशक्तयश्च रविरोडात्मनं दर्शयन्ति ।
महानविधायदिशक्तयश्च ।

No. 4249. होममक्षः। Substance, country-made paper, 8x4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 67 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Homa-bhaksha. The food to be eaten by means of sacrificial ladles from dishes set apart for Indra and other deities at the three sacrifices, the morning, the noon and the evening. The work belongs to the School of Baudháyana.

Beginning. नीमपत्राद्य नमः ।

एव श्रीपादवानुकारेव श्रीमन्मन्त्रो विद्यते । तत्र भवते श्रीमन्मन्त्रो विद्यते । कवद्वारी
श्रीमन्मन्त्रः कदाचित् । तत्र श्रीपादो कवद्वारीः । कवद्वारीः कदाचित् श्रीमन्मन्त्रोः ।
इत्यादि ।

End.   ମନ ଉଦ୍ଧେନା ନୈବ ସୀମାରହସ୍ୟଃ ହି: କ୍ଷୟଂ ଅଭବତି । ମନୋରଥପ୍ରାପ୍ତଃ
ଉଦ୍ଧେନାବହସ୍ୟଃ ଅଭବତି ।

विषयः । श्रीमान्नामोकारेण आतःस्वयन्नामधियस्वयन्महीस्वयन्नेषु रेखादिवाचविधौ
पञ्चादौ भवतिस्वयम् ।

No. 4250. दिग्निपत्रेण । Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page, Extent, 94 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Press. Correct.

Digvijayeshṭi. The process of performing the vedic sacrifice for the conquest of the world.

Beginning. नीमचेष्टाच नमः ।

एव वै भवति यथा वा इन्द्रो देवानां यथा ननुर्मेजुकाया जेवमर्षं भूषावमिति च एतदेष्ट्या
यनेन यन्मोह दितुं पुण्डरीर्णिकानः यन्मर्दिमिजयकातो वा इत्यादि ।

End. शुम्भिकोक्तान्ते वाधिवयानः । अहमिकोक्तान्ते अन्तर अवरेचमुद्रुतेम् ।
विहमितिः यमिहये ।

Colophon. एति दिमिजवेहिः यमात्रा ।

विषयः । दिमिजवेहिहोवप्रवीरकचनम् ।

No. 4251. अर्घ्यदानविधिः, वा अर्घ्यदानविधिसंक्षेपः । Substance, country-made paper, 5 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 100 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Arghya-dāna-vidhi or Arghya-dāna-vidhi-saṅkshēpa.
The process of offering *argha* to the sun and of worshipping him according to the process prescribed by Trichākalya.

Beginning. नीमचेष्टाच नमः ।

आचम्य प्राधानाचम्य देवकातो बहोर्त्वं नीलार्धेनाराचदेवनाशीत्वर्धेनभोदिनकाजमाविष्टुर्त्वं
विषाककोक्तविधिना अर्घ्यदानं करिष्ये । अरोरयष्टुर्त्वं यष्ट्यादिकं करिष्ये । इत्यादि ।

End. नमः सूर्याय ज्ञानाय + यथावादिदेवते ।

विदेह्यानि वाक्यानि नं मतिः परमेस्वर ॥

Colophon. एतदेष्ट्याचविधिसंक्षेपः ।

विषयः । अर्घ्यदानविधिकचनप्रवर्तेन मयूजाविधिकचनम् ।

No. 4252. अनुवाकानुक्रमणीभाष्यम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 244 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Anuvākānukramanī-bhāshya. A commentary by Shaḍ-gurushīṣya on the Anuvākānukramanī by Saunaka noticed above 4243.

No. 4254. **कर्महारेष्टिप्रयोगः।** Substance, country-made paper, 8 x 4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 212 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1659. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Svarga-dvāreshṭi-prayoga. By Dhundirāja, 1627 Sk. The process of performing a sacrifice for going to heaven. The work belongs to the school of Baudhāyana.

Beginning. नीमवेवाच नमः ।

अथवा रामं नमस्त्रिभुवं
तुवं नवेमं निरिमां निरीमम् ।
नमोनि अथवा विधिप्रयोगं
तुरीः प्रसादादिह दुष्टिराजः ॥

उपवीचाग्नीये चातुर्यौवीये नमः होचवीचाया दिवः संवीर्युविगीः उग्रायर्षं निर्वचति ।
रत्नादि ।

End. नमः कुक्षरवागारीनि चत्वारि द्वारं पदम् ।
कर्मोके नानाचारोऽग्न इत्युर्जुक्ष्वादिनाः ।
अग्नि-हि-पदम्-पुनराग्ने विषभायामिमे विवे ।
अकरीम् पदमि दुष्टिः कर्महारेष्टिप्रविद्याम् ।

Colophon. इति कर्महारेष्टिप्रयोगः समाप्तः । शके १६ ५८ ।
विद्युतः । वीचावनक्षत्राङ्गुकारेण कर्महारेष्टिप्रयोगकथनम् ।

No. 4255. **सिद्धाग्राहविधिः।** Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 1. Lines, 24 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose, and verse. Incorrect.

Silānyāsa-vidhi. The process of laying the foundation-stone of palaces and other dwelling-houses as given in the Matsya Purāna.

Beginning. नीमवाचवाच नमः ।

अथ कर्म ईशकाङ्क्षी पट्टीर्षं करिष्यामसाङ्क्षीः शुभमादिष्टार्थं विधिर्हनादिष्टार्थं च दुष्टि-
दूषणं विद्याग्राहं च करिष्ये इति वक्ष्यता मद्रहमेव अथपनिपूज्यं कथिष्याम्यं च कृता चापाद्ये
मया चतुरी नान्दवाय् इमां नाम् पूजयेत् । रत्नादि ।

End. नमः विधिर्कर्म पूज्यं लोकाणां विद्याग्राहना । पूजिष्योऽपि अग्निं नं

“महोदो भव मेधुनेति शब्दं ब्राह्मणम् उच्यते आचार्योदितो दक्षिणो हवा कर्कोदरायं
 कृष्णोदिति मातृको संशेषतः त्रिकान्वासविधिः ।

विषयः । शःसादिनिर्दिष्टो वाक्यप्रतिपक्षार्थं न च शिक्षायाःसाधकताकथनम् ।
ननु प्रत्येककथनम्

No. 4256. शिवामुद्रितम् । Substance, country-made paper, 9×2½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 54 shokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Sivamushni-vrata The gift of a handful of corn for the purpose of propitiating Siva. The story of Raja Chandra Prabha has been related in this connection as one who obtained great fortune by making this gift. Unmarried girls would acquire great merit by this gift.

Beginning. अथ शिवाभिरुह्यतम् ।

वःस्य वस्यःयां कोवःमुत्रं भविष्ये

शुद्धाचारः ।

दधदेव जगन्नाथ जगदन्मयः राव .

कौतुकेनेष्टितं किद्विद्वत्पन्नं करोव्यहम् ।

पुनः नि देव देवेभ्य वतः नि नियमः सचः ।

मंथं नि च मयःकौट यज्जदःनःनमंरुतः ।

मःसि मं निवृत्तौ देव + मितां + + पुनः ।

कथयन्त मयः देव यद्देव्यं नतकृतमनन ।

केन च हि मया प्राप्तकपोदानवनादिनाः ।

अनःदिमध्यनिधनःभक्तः वैव जगत्प्रभो ॥ इत्यादि ।

End

एतन्ने कथितं देवि तवःपे वसन्तमयः ।

ॐ टिडङ्गलपुष्पमयः सुहृन्ममः ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यं तत्पुरः सं श्रीगोविन्दरायभावे शिवःसुहृदिसर्गद्वयावधं समाप्तम् ।

विषयः। शिवःशिवदं भवादन वाकिर्नाम भनंभीभाग्यसवहायं शिवःभुक्तिविविधःनम ।
नहुतमःहःकचमपमहान् परकातोदीतोराकहारभूतका विभक्तपुरोपुरम्बका चन्द्रभक्ता रात्र
उपःश्वःनक्षत्रम

No. 4257. सन्ध्याप्रयोगः । Substance, country-made yellow paper, 8x3 inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent, 132 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1890. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose, and verse. Correct.

Sandhyā-prayaga. The performance of the three daily sandhyā ceremonies by a process in which an attempt has been made to reconcile the vedic and the tāntrik modes of performance.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

आचमनम् । ॐ अचुतामन्दोविन्देति नीलकण्ठपरितुष्टुस्य चापोदेवता आचमने विमिश्रोतः । ॐ अचुताय नमः ॐ स्वप्ताय नमः ॐ शंभोभ्याय नमः । त्रिकायम्बम् । ॐ अर्द्धशैलीनिजमन्त्रा विदुषाचक्षविद्यामुखादेवता त्रिकायम्बे विमिश्रोतः ।

ॐ अर्द्धशैलि विदुषाधि जाग्रतोहितभोजने ।

मिह देवि त्रिकायम्बे चागुच्छे क्षयरजिमे ।

त्रिका वा नक्षत्रुषी च वास्तव्या नयस्मिनी ।

मण्डके दीपये स्नानं त्रिकायम्बं करोम्यहम् ।

End. एतरे एतरे देवि विष्णुकीर्ति मनीषु ते ।

रति श्रीमद्युगां ऋषेभ्यः । पूर्वोक्तवर्णविधानं कुर्वाम् । रति सार्वभौमा वसन्ता ।

Colophon. रति सन्ध्याप्रयोगः ।

विदुषः । पुनितमोभक्तवत्तनसन्ध्याविदितकम् । तत्र विदुष्याप्रयोगकवचम् ।

NO. 4258. सन्न्यासदीपिका । Substance country-made paper, 12x5 inches. Folia, 103. Lines, 10 on a page. Extent, 21,041 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1768. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Sannyāsadīpikā. By Sachchidānandāsrama the pupil of Nriśinhasrama. It treats of the renunciation of the world and refutes the theory that such renunciation is prohibited in the Kali Yuga. It gives in detail the process of initiation to a mendicant life and enumerates the duties and obligations of the Sannyāsīs up to the time of their death.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

मन्त्रं परमाकारं सन्न्यादीन् अनुकुरुता ।

प्रविशामादिकचनम् । चरवे महादिदानप्रमंसाकचनम् । कार्पण्यादिविधिकचनम् । प्रक
विधिकचनम् । शौरविधिकचनम् । वाचपूजमविधिकचनम् । चातुर्मासावर्कचनम् । अज्ञानना
चारमिकचनम् । वर्णद्वयोविधिकचनम् । चोमवद्विविधिकचनम् । विविं जनका यवेः संस्कारविधि-
कचनम् । यवेर्नरवे अमोचाभावादिकचनम् । मयूत्रं निवाविधिकीर्णच । इति नम् ।

No. 4259. सर्वांशुक्रमप्रयोगः । Substance, country-made paper, 21 x 4 inches. Folia, 56. Lines, 11 on a page. Extent, 1,701 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Sarvānukramaprayoga. An index to the R̥ig-Veda giving the R̥ishi, Chhandah and Devatā of every pich.

Beginning. चोमवेनाय नमः ।

अग्निमीड इति नववर्गं सप्तमं वैश्वानिषी मनुष्यन्ता अविः । अग्निदेवता, माचवीच्यः ।
वायविति नववर्गं सप्तमं वैश्वानिषी मनुष्यन्ता अविः । प्रचमदचक वायुदेवता । द्वितीयदचक
इन्द्रवायू देवते । तृतीयदचक निषावचची देवते । माचवीच्यः । अविमेति इन्द्रवर्गं
सप्तमं वैश्वानिषी मनुष्यन्ता अविः । प्रचमदचक अविमी देवते । द्वितीयदचक इन्द्रो देवता ।
इत्यादि ।

End. चं यमिति चतुर्वर्गं सप्तमं । चात्रिरयः संवमत अविः । चाद्यावा
अग्निदेवता । तनचिदवा संज्ञां देवता । तृतीयचिदुपच्यः । त्रिहाना निषावमनुष्यन्ता
इन्द्रवर्गः । १७ । अ० ४८ । अ० ११८ । इति इन्द्रं मयस्यम् । संवत् १८६१ ।

विषयः । अग्नेदीयमाकसमावायाचवा प्रत्येकं अविच्यन्तोदेवताप्रयोगकचनम् ।

No. 4260. सिंहानुवाकभाष्यम् । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 80 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Sīhānuvāka-bhāshya.—A commentary on the Vedic Anuvāka apparently apocryphal commencing with Simhe Me Manyuh. The Sīhānuvāka of the Taittiriya Brāhmana does not agree with the present anuvāka.

Beginning. अथ सिंहानुवाकभाष्यम् । सिंहे मे मयुः । मे मय मयुः कोचः सिंहे ।
चिमकीति सिंहः इषोदरादिनाम् चकारचकारयोः संज्ञाः । चकारक चः । चकारक चः ।

चिह्न इति ज्ञानो जानिष्यमः । यत्नं वाक्यापरिमलापमानं विवाहदायादारः कर्मणः ।
वर्तमानमिति चेत्तः । नमः शीघ्रः प्राविशो चिन्ताकारिभ्युपजन्तो वर्तमानो न ज्ञातव्यः । इत्यादि ।

End. वैद्यावद्वर्तमानावन्तं न इहं दिवोति च ।
जातो वल्लभो ज्ञातव्यो + नमः + नो ।
प्राविशो मेघचो न ज्ञातव्यो ननुः ।
वर्तमानं वाक्यमिति चिह्नं मे वेदं मया ।

Colophon. श्रीः ।

विषयः । चिह्नं मे ज्ञातव्यं मे ज्ञातव्यं इत्यादिवाक्यं वाक्यान्तः ।

No. 4261. सोमाङ्गपानकारिका । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 26. Lines, 8 on a page. Extent, 364 slokas. Character, Nāgarī. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Somāṅgapāna-kārikā —The process by which a family of brahmans who make default in performing the Somajāga for three generations may resume the right of performing that sacrifice.

Beginning. श्रीमच्छाण्डोग्ये नमः ।

मंमेन यत्नमावन्तः (यत्नः) विवाहदायादारः ।
मेजिनं मंमेन मं मेजिनं मं मेजिनं मं मेजिनं ।
जातव्यं न ज्ञातव्यं + + + + + ।
यत्नं वेदं वेदो न विद्विष्यते विद्विष्यते ।
न वेदं वेदो नमः यत्नं ज्ञातव्यं ।
विद्विष्यते मंमेन वा वेदं वेदो नमः ।
वाक्यान्तः यत्नं मंमेन यत्नं मंमेन । इत्यादि ।

End. कुर्वाणं मंमेनः पदं + मंमेनं चिह्नं इति ।

यत्नं विद्विष्यते मंमेनं वाक्यान्तः यत्नं इति ।

Colophon इति मंमेनं यत्नं कारिका समाप्ता ।

विषयः । विद्विष्यते मंमेनं वाक्यान्तः यत्नं इति मंमेनं यत्नं वाक्यान्तः यत्नं इति ।
विद्विष्यते मंमेनं ।

No. 262. **आहविभक्तिः ।** Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 75 ślokas. Character Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Śrāddha-vibhakti.—On the case-endings in words used in the *Śrāddha* ceremony.

Beginning. चीनदेशात् नमः ।

अथ आहविभक्तिरभिधीयते ।

अथव्याख्यानयोः षडौ द्वितीयाद्यादौ नवाः ।

अष्टदाने अतुर्वीक्षाच्छेषं सप्तोचनं कुतम् ।

+ + + पिबपितानमपपितानमाम् । अनुकर्मणाम् । बहुवक्रादिन्यकस्याम् ।

रति षडौचनयने । अथ षडौचनयनम् । अकस्मिन्ननुकदेवमर्कः । अनुकर्मणाम् अनुकर्मणः ।

End. पिबपितानमपपितानमाः मर्कः । जीवाः । व० क० आ० या० नम्यन् (१)

वक्राः कः । मातः दे० म० व० वक्रादि । वक्रादि ।

Colophon. रति आहविभक्तिः ।

विषयः । आहव्यु अथव्याख्यानदिदानमाह विषादिमर्कः नरं विमन्निर्देशकयनम् ।

No. 4263. **शिवपूजःसूत्रशास्त्रम् ।** Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, in ślokas, 90. Character, Nāgara. Date, ? Place of Deposit, Government of India. Appearance tolerable. Prose. Correct.

By Rāma Chundra the son of Pānduranga of the *Ātri gotra*. The codex treats of the worship of Śiva as laid down by Baudhāyana.

Beginning. चीनदेशात् नमः ।

पुनिकर्तव्यं कर्त्तुं ये विकारयन्ति बुद्धयः ।

अथ यावान् अविद्यामन्तः सूर्यमन्त्रस्यो रतिः ।

देवाद्यनेन मुनिना शिवाद्येनोक्तं सत्यम् ।

महात्मानं विद्याकोशं शिवभक्तसुखादये ।

अथानो नवादेवकादरहः परित्यक्तं विधिं आकाशानः । अथ बह्वर्पितादकारप्रवचनान्-
करं यत्कसूत्रा प्रवृत्ता अतो नवादेवका अदरहः प्रतिदिनं परित्यक्तं विधिं पूजाप्रकारं आका-
शानः । विष्णुं आभिमुख्येन कथयिष्यामः ।

End एवं पूजयं भवन् श्रीं कोकोलरमिति वावन् ।

टिप्प. कल्पवर्णं कलावमिकल्पम् । एतेष्वमावयते भुवनि मन्त्रवादिन एतौहज्जाह भूने भवमान् मावाकोवेनो बोधावमाभिधो मवाभुनिः ।

Colophon श्रीमद्विभोवमनुस्मृतपातुराहुरिहनुमा रामचन्द्रेव कृतं निवपूजास्तव-
वाक्काः नं समाप्तम् ।

विषयः। बोधावनीवनिवपूजास्तवक वाक्कावम् ।

No. 4264. सिंहास्थापद्धतिः। Substance, country-made paper, 10 x 4 inches. Folia, 16 Lines, 8-11 on a page. Extent, 320 slokas. Character, Nagari. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Sīṅhastha-paddhati—A plunge in the Godāvarī when the planet Varhaspati or Jupiter is in Leo is said to confer great merit. The writer gives the process of performing this holy bathing according to Hemādri the greatest compiler of modern Smṛiti.

Beginning. श्रीशंकराय नमः ।

एव सिंहास्थितिने वृहस्पती मीदावनीयावा कर्मवा । मेहदेवकर्म मेव विधायाःभुदय
मेहेति विभज्यत एव वृहस्पतिपूजाया अपि विधायाकमेव गुणमहेत्यादिवाक्येन एव सिंहा
थवाः न । नदुर्गं वाप्ये । गुणमहेववाःमय मोन्यां सिंहेन भूने । इत्यादि ।

End. नमः वाहे कला वाःस्तवपूजयं कुर्यान् । कर्मावःदुःखार्थं + + +
नःस्तवमंजनस्य कला कर्माववापयं कुर्यान् ।

Colophon. इति वमःस्तवपूजाविभोवमनुस्मृतपद्धतिः । काले १७३५ ।

विषयः। वमःस्तवपूजाविभोवमनुस्मृतपद्धतिः । मीदावनीयावाविधायकमनम नव
वाक्कादिविधि नवपूजादिवाक्यम् ।

No. 4265. निबन्धमहातन्त्रम्। Substance, country-made yellow paper, 16 x 6 inches. Folia, 314 Lines, 8 on a page. Extent, 7,838 slokas. Character, Devanāgarī. Date, 1735. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Nibandha Mahātāntṛa.—One of the 64 original *tāntṛas*, the principal interlocutors being Hara and Pārvatī. It has four *kalpas*

devoted to Śiva, Ganesha, Sarasvatī and Śakti. It takes the words Brahma, Nārāyaṇa and Śakti to mean the same thing. It treats of the preservation of health. It glorifies Sarasvatī whose colour changed from white to blue owing to a plunge into poison by the treachery of Hayagrīva. The Fish Incarnation saved her from the effects of the poison. She pervades the whole universe, as the universe is composed of 50 letters. The gods are mere Mantras, and the Mantras are Sarasvatī. The work goes on with the glorification of the ten Mahāvidyās, the selection of sacrificial animals on the different yugas, the prohibition of the use of non-sacrifice flesh, the enumeration of the various schools of *tāntrikas*, namely the Vīrāchāras, Chīnāchāras, Gandharvāchāras and Vāmāchāras, the glorification of the worshippers of Durgā as superior to those of Viṣṇu, Śiva, &c., the description of various mystic performances and so on.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।

द्वितीयः अध्यायः ।

एकधा वृद्धा येव एकाने भावभेदतः ।

सतो भेदः। हि कथ्यते तन्मे तन्मे नयेवदि ।

वस्तुभेदः क्वचिदपि न हि कृपापि कश्चिदपि ।

देवदत्त ।

एकद्वयमपि द्वेवेद्य मन्त्रोऽप्येकस्य कथ्यते ।

एकदायत्तं विष माता कथं कल्पयन्नेकधा ।

ହିନ୍ଦୁ ଉପାସ ।

मं हि पैका विभुवने महत्वा काहि सुन्दरि ।

ब्रह्मेकः शिवः पुनर्मन्त्रः श्रीः प्रणि धृतये ॥ इत्यादि ।

End

सन्ने निराहारं वस्य जीवन्मुक्तिह विन्दन्ति ।

अहम्याह अतुदंया नयम्याह विशेषतः ।

अविभोजदिनोपेन नित्यां संपूज्यमादिभिः ।

बहिष्वा बाह्यविष्वा वा करो कुप्येत बह्विष्वात् ।

Colophon. इति दिवसे महात्मने देवोत्तराचार्ये आत्मीये नाम वरसिंहकृतपठः ।

बौद्धिको जयन्तः ।

विषयः । त्रिषांशवशः पञ्चादेव विषयवशान्तराज्यं चारक्षत-प्रायेज् प्रायेज्-प्राप्तोपेदेव
 यत्तःकल्पनमादिकथनम् । जीकुरक्षत्वा एव प्रकृत्योनिःप्रकृत्यमादिकथनम् । इतिप्राचार्य-

वस्तुमत्त्वात् नृणां र्वेवावकमादिकथनम् । आनुषङ्गिकतः सुदुर्लभमकथनमुत्तेज्य चर्चायेवाव-
 जीवायां शरीरवृत्तकथनमिदमवबुध्यते विवेकेषु शरीररचयत्तावस्तुमत्तावकथनम् । जीवमस्य उप-
 भट्टरमादिकथनमुत्तेज्य देशयोः पञ्चान् न मुक्तिः किन्तु ज्ञानादिवेति निष्पन्नं जीवकारजननमन्नाया-
 श्मकीर्णनम् । आनुषङ्गिकमप्येतेन परापरस्य पञ्चान्नद्वयं प्रकमादिकथनम् । जीववरकत्वा ध्वि-
 मादयश्चैव नृणां कथनकथनम् । मन्नादेव प्रकृतिप्राप्तिर्वाहोमानुष्ठानादिकथनम् । जीववरकत्वा
 वेदकथनादिकथनमुत्तेज्य परापरकथनोपभोगवैकरीकथनाकथनौ प्रकथनम् । तत्र मन्नेन-सूक्ष्मेति-
 विष्णु-शक्तिरूपनया वस्तुमत्त्वमेव कथनम् । शुद्धवर्थायाः परकत्वाः जीवकथनप्राप्तिरनायासकथनमुत्तेज्य
 अनुष्ठानविध्यां उपवीचकोपकथाभिधानाः हिमिदुनाः मयकथा वस्तुमत्त्वोपायाः कथाः वरेषु
 आकृष्टविषयकृते निवेदिता येन मन्त्रकथनपरिचाः विष्णुना तौ निश्चय्य अनुष्ठानविधि मन्त्रवचनान्
 जीवभावे प्राप्तेति कथनम् । तत्र मन्त्राः वाङ्मयीनिकीर्तितपञ्चाशद्विधपरवर्तीमन्त्रः । काङ्क्षी
 मारादिदमन्त्राविद्यामिदमवबुध्यते । वीराचार मन्त्रार्थः चार-वीनाचार-वाजाचार-परवर्तीकानां
 वधिरादिषु विना मारा विद्या न प्रकीर्तयति कथनमुत्तेज्य चिन्तकः कृष्णोपनिषदेवादिपरिचादेन
 मन्त्रा जीनित्यवतारनम्यकथनम् । तत्र सत्यमेवाहावरकमिदमेव मन्नेन मन्त्रोपवीचकमन्त्रवि-
 वक्षोनां प्राप्तिरकथनम् । वसिष्ठमन्त्राः आदिकथनकथनम् । वसिष्ठान्विधिकथनम् । अष्टाधा-
 नादिकथनम् । ज्ञानिकादिकथने ज्ञानादिना चोऽन्विधिकथनम् । परमात्मकवान् पञ्चात्मः
 मन्त्रोः सदाशिववद्विष्णुब्रह्मादीनां मुक्तिकथनादिकम् । वैश्वदेवाणां प्रत्यवायाभावकारणकथन-
 मन्त्रेण मन्त्रोपवीचो अष्टनामकं विद्यामुद्देश्यपदेशः देव वसिष्ठानादिना ततोऽप्यनन्तान् अदि-
 चानमन्त्रादिप्राप्तिकथनम् । पञ्चांभिविष्णु मन्त्रानुष्ठानमन्त्रा य देवोपनिषदे अचिकारादिकथनम् ।
 आत्मकाः विना अन्त्य पञ्चविंशत्यां देवः कथनम् । जीवस्य अनुष्ठानमादिकथनम् । सुरायाः
 शक्तिरूपम्, ज्ञानस्य शिवमुक्तिम्, भक्त्युत्थितकथनमन्त्रिकथनम् । ज्ञानादिभोजनविशेषः । वैष्णव-
 मन्त्रादिभ्यो देवोपनिषद मन्त्रकथनम् । अथर्ववेदमन्त्राः देवोपनिषदिकथनम् । वसिष्ठमादि-
 कथनकथनम् । मारायाः पूजनाविधिकथनम् । तत्र कोट्यः दिगुक्तकथनम् । अथ सुवसिष्ठो-
 कं कथादिकथनम् । होचः सदाशिवः आदिकथनम् । तत्र वाङ्मयाः आदिविधिकथनम् । कृष्णमन्त्र-
 कादिनमन्त्राविविधिकथनम् । मन्त्रकर्मकाविविधिकथनम् । अथिवः अथिविकथनम् । जीनविधि-
 कथनम् । तत्र अष्टमेऽध्यायादिपञ्चाविविधिकथनम् । ज्ञानावलीहोचकथनम् । अथ पञ्चांशिका-
 होचकथनम् । अथ पुरावरककथनमन्त्रिकथनम् । अथ निश्चयेति निष्पन्नमन्त्रेण विविधा-
 कं विधानकथनम् । वदकर्मविधिकथनम् । जीववरकत्वाः वर्धनमुक्तमादिकम् । अथ मन्त्रा
 ध्यानमेवेन वाचमादिभेदकथनम् । तर्पणादिविधिकथनम् । अथ मन्त्रमन्त्रोपादिविधिकथनम् । तत्र
 तत्र होचदिविधिकथनम् । मन्त्रावलीकथनम् । अथ वीरावाचनविधिकथनम् । तत्र विना-
 वाचमादिविधिकथनम् । मन्त्रावाचमादिविधिकथनम् । मन्त्रावाचनेन पुरावरकविधानादिकथनम् ।
 मारावा वृत्तिभेदेन वाचनविधिकथनम् । तत्र काङ्क्षीपूजनादिविधिकथनम् । मन्नेन उपकाङ्क्षी

कथाकाशी-विशिकाशी-दक्षिणाकाशी-भद्रकाशी-गुप्तकाशी-ज्ञानकाशी-विपुरकाशी-कम्पकाशी-
रत्नकाशी-शिमकाशिकादिविधिकयनम् । गौराचारविधिकयनम् । मन्त्रावाक्यादिकयनम् । अथ
द्विभाषकयनादिकम् । तत्र कुमारीपूजनादिविधिकयनम् । अथ कुष्ठयोगविधिकयनपुष्पे
कीर्तिविधिकयनम् । तत्र कुष्ठशिव्यादिकयनम् । अन्नादिकयनम् । अथ गौरभाषणार्थं
भावकयनादिकयनम् । अथ वदाजिवान् जगन्मुद्रादिजनकयनम् । जीवावागुन्यादिकयनम्
नम् । अथ कुष्ठशिवीजजनिकयनम् । कुष्ठशर्करादिनामैः प्रकृत्य उपदेष्टेन यद्विदुः प्रु-
कवीपननादिविधयकयनम् । मढीकावाकिकारेणादिकयनम् । सुखाशेषादिविधि-
कयनम् । कर्कोशाभिगुह्याद्यद्विधयनादिकयनम् । अथ बांङ्गायादिविधिकयनम् । कुष्ठा-
चारविधानप्रवर्तन उपचारनिकयनादिकम् । पुण्यादिविधेयनम् । दमाहादिपूषविधिकयनम् ।
आवरणदेयनाकयनादिकम् । जपजनविधिकयनम् । यौगज्जनकयनम् । अथ यौगादिनिकयनम् ।
ननुहारविधिकयनम् । नाराकयनादिकयनम् । रथं मद्योपनारादिकयनकयनम् । अथ यौगायाः
कीपकयनादिकयनम् । कुष्ठमार्गनिकयनम् । अथ कौटिकानां भक्ष्याभक्ष्यमन्त्रादिविधे-
कानावकयनाकयनम् । अथ पुष्पाभिषेकादिविधिकयनम् । कृतावाचनादिविधिकयनम् । कथा-
भावे अनुकयनविधिकयनम् । यौविद्याजनकयनम् । अनुपह्यामनेषु निवन्धनयानन्त्रा
कयनम् । अथ विद्वन्महाविधिकयनम् । काशीयन्त्रादिविधिकयनम् । ज्ञानाशेषादिकयनम् ।

अथ ज्ञेयजनकयनम् । मन्त्राणादिकयनम् । अन्तुष्टयादिविधिकयनम् । दक्षिणाशुर्निविधा-
नादिकयनम् । यौगज्जनकयनादिकयनम् । अथ रमन्त्रादिविधानकयनम् । अथ मन्त्रेयन्त्रादि-
विधिकयनम् । मन्त्रावलोकादिकयनम् । मन्त्रभेदनिकयनादिकम् । मन्त्रदेयनाकयनम् । शारि-
कयनादिकयनम् । अथ विष्णुमन्त्रादिकयनम् । तत्र हस्तयोगादिविधानकयनम् । गौराजन-
पराहमन्त्र-अविधमन्त्र यौगज्जनकयनम् । मन्त्रिधानकयनम् । अथ गौरमन्त्रकयनम् । मन्त्रि-
धानकयनम् । अथ मन्त्रजन मन्त्रादवा-विपुष्टा-विद्याविधानादिकयनम् । अन्तपूर्वामन्त्रादिकयनम् ।
मन्त्रकयनम् । अथ मन्त्राज्जनादिकयनविधानम् । अथ वक्ष्यकारिधानादिकयनविधानम् ।

इति मन् ।

CLASSIFIED INDEX.

I.—VEDA ŚASTRA.

a. *Saṃhitā.*

b. *Brāhmaṇa.*

c. *Aranyaka.*

d. *Upanishad.*

			No.	Page.
Gaṇapatiupanishad	...	...	4072	900

e. *Vaidika.*

Adhāna-paddhati,	...	...	4081	164
Agnihotra-homa, ...	...	...	4156	264
Agnihotra-karma,	...	...	4157	265
Agrayana, ...	...	...	4082	165
Anilā, ...	...	...	4234	326
Anukramaṇikā-vivaraṇa,	...	...	4241	331
Anuvākānukramaṇī,	...	...	4243	333
" " " bhāṣya,	...	...	4252	339
Apatoṣkādhāna-nirṇaya,	...	...	4141	253
Apūrvvika-vidhi,	...	...	4051	177
Baudhāyana-sūtra-vyākhyā,	...	...	4159	266
Bramha-prayoga,	...	...	4039	170
Devi-sūkta-bhāṣya,	...	...	4163	269
Digvijayeshti, ...	...	...	4250	338
Gaṇa-homa, ...	...	...	4101	220
Gobhildnāma-pariśiṣṭa,	...	...	4074	201
Grahamakha-prayoga,	...	...	4071	200
Grāha-yajña-prayoga,	...	...	4070	199
Ṛṣiya-sūtra, ...	...	...	4130	245

	No.	Page
Homa-bhākṣa, ...	4249	338
Iṣṭi-kāla, ...	4089	211
Kaparddi-kārikā, ...	4166	271
Kāririshṭi-prayoga, ...	4127	243
Kāthakāgni-prayoga, ...	4128	243
Kaukila-sautrīmāṇi-vidhi, ...	4246	336
Kuṇḍa-maṇḍapa or Kuṇḍa-siddhi, (Saṭika), ...	4106	226
Kuṇḍa-maṇḍape pācchima-dvāra Sāmāni, ...	4111	231
Kuṣhmāṇḍa-homa, ...	4107	227
Mahānyāsa, ...	4226	318
Mantra-kaumudī, ...	3383	122
Mṛigāreshṭi-hautra, ...	4138	251
Nāgavali-prayoga, ...	4185	285
Nakṣatra-satra-prayoga, ...	4181	281
„ „ sūtra-vyākhyā, ...	4180	280
Nīti-mañjarī-bhāṣya (samūha), ...	4183	283
Paḍa-prakāśikā or Trikūṇḍa maṇḍana vivaraṇa, ...	4171	274
Paḍārtha-prakāśa, ...	4119	237
Pāḍa-vidhānānukramāṇi, ...	4245	335
Pāka-yajūdi-nirṇaya, ...	4213	309
Pakṣa-homa-vidhi, ...	4192	291
Pārshada-sūtra, ...	4190	289
Paśu-bandha-prayoga, ...	4177	278
Paśu-hautra, ...	4176	277
Paśu-maitrāvaruṇa, ...	4175	277
Pratīpa-nārasinha, ...	4185	285
Pravāsa-vidhi, ...	4235	327
Prayoga-dīpikā, ...	4231	326
Prayoga-ratna-mālā, ...	{ 4167	272
„ vaijyanti, ...	{ 4223	315
Puṇah sandhāna, ...	4236	328
Punarādheya-prayoga, ...	4178	278
„ sūtra, ...	4189	288
Puruṣa-sūktā-rādhaṇa-vidhi, ...	4191	290
Rishyanukrama, ...	4214	309
Rudra-bhāṣya, ...	4210	307

	No.	Page
Rudra-nyāsa, ...	4216	311
Saṅgrahaṇa-dīpikā,	4174	276
Sarvāṇukramaṇikā,	4185	249
Sarvāṇukrama-prayoga,	4259	345
Satkarmamādhva-pradarsinī,	3244	5
Sāvitrīgni-prayoga,	4258	340
Simhānuvāka-bhāṣya,	4260	345
S'ivapūjā-sūtra-vyākhyāna,	4263	347
Somāṅgapāna-kārikā,	4261	346
Soma-saṅgraha, ...	4167	272
Soma-yajamāna, ...	4169	273
Svarga-dvāreshṭi-prayoga,	4254	341
Trikāṇḍa-maṇḍana, ..	4170	273
Vahvīcha-karma-prayoga-kārikā,	3244	5
Vaiśvānaryya, ...	4102	221
Vedaparīkṣāpāṅga-homa-vidhi,	3243	4
Vidhuraupāsana, ...	3250	8
Vimalodaya-mālā, ...	4029	163
Vṛishā-kapi-śastra,	3252	9
Yuva-dīpikā, (Samūlā),	4183	283

II.—ASTHĀSIKA ŚĀSTRA.

a. Itihāsa.

Prāpābharanam or Rājavarṇanam, ...	4240	331
------------------------------------	------	-----

b. Purāṇa.

Aduḥkha-navamī-vrata, ...	4172-73	275-76
Avatāra-stava-rāja, ...	4049	176
Bhavanī-sahasra-nāma-stotra,	4113	232
Daśāṅga-lalitā-vrata, ...	4164	270
Devī-māhātmya-chandrikā, ...	3319	74
Gāyatrī-sahasra-nāma-stotra, ...	4073	201
Gītā-māhātmya, ...	3318	74
Haridrā-chūṛṇa-vidhāna-dhārṇa-māhātmya,	4092	213
Hari-tālikā-pūjā, ...	4093	214

	No.	Page
Harī-tālikā-vrata-kathā, ...	4094	215
Hayagrīva-stotra, ...	4091	218
Karkaṣa-vrata, ...	4202	300
Kokilā-vrata, ...	4108	228
Kushmāṇḍa-vrata, ...	4126	242
Lakṣmī-vrata-kathā, ...	4139	252
Līṅga-paddhati, ...	4140	253
Māgha-māhātmya, ...	4201	298
Mahā-Lakṣmī-stotra	4147	257
Mahā-Līṅgārādhana, ..	4148	257
Mala-māsa-vrata, ...	4132	246
Maṅgala-pūjā-vidhi	4143	254
Mauni-māhātmya-vrata, ...	4150	259
Mṛityuñjaya-mānasa-pūjā-vidhi, ...	4149	258
Nisī-Bhārgava-vratodyāpana, ...	4182	262
Pancha-krośhī-māhātmya, ...	4193	291
Panchākṣara-māhātmya, ...	4209	306
Phālguna-kṛishṇa-chaturthī-vrata, ...	4221	314
Pradosha-vrata-prayoga, ...	4224	316
Purāṇa-sāra, ...	3310	62
Raviroṣṭī-vrata, ...	4248	337
Saṅkara-saṁhitā, ...	4060	185
Sivāmushti-vrata, ...	4256	342
Sūlatañkeśvara-māhātmya, ...	4020	155
Sūryya-sahasranāma-stotra, ...	4112	231
Utpannaikādasi-māhātmya, ...	4168	272

III.—KĀVYA ŚĀSTRA.

a. Kāvya.

Amaru-śataka-vyākhyā, ...	3327	81
Amṛita-laharī, ...	3334	87
Annapūrnāśṭaka, ...	4229	320
Anyokti-muktilatā, ...	3280	30
Aryyā-śataka, ...	3291	40
Bhāva-vilāsa, ...	3279	30
Dāna-līlā, ...	3294	42

	No.	Page
Kámadá, ...	3395	138
Karuṇá-laharí, ...	3277	28
Káruṇya-laharí-statva	4025	159
Kaṭákṣha-śataka, ...	3269	21
Kavindra-chándrodaya,	4154	263
„ kalpadruma,	4028	162
Mahá-Lakṣmí-stotra,	4147	257
Mahá-Vishṇor-mahástuti,	4146	256
Mahimnaḥ-stava-kaumudí,	3384	123
Manda-smita-s'ataka,	3268	20
Maṇi-karṇiká-śhṭaka,	4228	319
„ „ stotra,	4151	260
Manoharí, ...	3369	110
Manoramá, ...	3332-6	85, 54
Meghadúta-tíká, ...	3371	112
Mukunda-vilása, ...	4026	160
Nemidúta, ...	3276	27
Pádáravinda-Śataka,	3267	20
Páráyaṇa-stotra, ...	4220	313
Prāṇabharṇa (Saṭika),	3275	26
„ or Rájavarṇana,	4240	331
Rasika-raṅgadá, ...	3274	25
Sámha-pañchás'iká,	3335	88
„ „ vivṛiti,	3336	88
Saṅjívani, ...	3289	88
Sapta-śatí-kávyā, ...	3317	73
Sattasayá „ ...	3317	73
Sevyaśevakopadeśa,	3272	23
Śleṣha-virodhini, ...	3313	70
Stuti-s'ataka, ...	3293	43
Subodhini, ...	3394	132
Sujana-bodha-karí,	3369	110
Tátparyya-taraṅgini,	3306	54
Upadeśa śataka ...	3271	23
Vairágya-śataka-tíká	3325	79
Vakrokti-pañchás'iká,	4064	195
Viśveśvarīśhṭaka, ...	4227	313

b. Nūṭaka.

Dānakeli-vyākhyā,	...	...	...	3278	29
Karpūra-mañjarī-prakāśa,	...	...	...	3288	37
Prasanna-rāghava,	...	...	...	3309	59

c. Champā.

Ananda-vṛindāvana,	...	...	...	3322	75
Mukha-vartanī ...	...	...	...	3323	78
Muladeva-kathā, ...	...	...	...	3386	125
Rasavatī, ...	...	...	...	3333	86

*d. Kośha.**e. Ṭpikhyāna.*

IV.—ABHIDHĀNA.

Anekārtha-kośha,	...	...	...	4105	225
Amara-pañjikā, ...	...	...	...	3368	109
Vivikta-nāma-saṅgraha,	...	...	...	4015	151

V.—VYĀKARAṆA.

Madhumatī, ...	...	...	...	3379	118
Śropajñadhātu-pāṇiyana,	...	...	...	4019	154

VI.—CHHANDA.

Piṅgala-tikā, ...	...	...	...	3324	78
Suṣṛitta-tilaka, ...	...	...	...	3273	24

VII.—ĀLAṢKĀNA.

Ālaṅkāra-śekhara, ..	...	...	...	3307	55
Ālaṅkāra-sāra-athitī,	...	...	...	4084	209
Artha-prakāśikā, ..	...	...	...	4212	533

	No.	Page
Chháyá or Rasa-mimámsá-vyākhyá ...	4022	156
Chitra-mimámsá-gúḍhārtha-prakāśiká, ...	4097	217
Kavinandiká, ...	4123	240
Kávyálañkára, ...	8328	82
„ lañkára-ṭippaṇa, ...	8329	83
Kávyavilása, ...	4125	242
Kubalayánanda-khaṇḍana, ...	4084	209
Marma-prakāś'a, ...	4063	194
Rasa-mimámsá, ...	4021	156
„ taraṅginí, ...	3377	117
Udyota or Kávyapradípa-vidyota, ...	4117	236

VIII.—JYOTISHA.

Bála-graha-stava, ...	4045	173
Háyana-ratna, ...	4090	212
Hillája-dípika, ...	4095	215
„ tājika, ...	4096	216
Jaiminíya-sútra-vṛtti, ...	4057	210
Jyotisha-mani-málá, ...	4085	209
Jyotisha-súra-saṅgraha, ...	3378	117
Megha-málá, ...	4222	315
Pañcha-pakshi-sakuna, ...	4239	330
Praśna-bhairava, ...	4179	279
Vṛiddha-yavana, ...	4103	221

IX.—SMṚITI.

Aṅgirá-kalpa, ...	4046	173
Antyeshti-prayoga, ...	4153	265
Arghyadána-vidhi, ...	4251	339
Kevaláyana-práyaschitta-prayoga, ...	4030	164
Bhūmyádídána-prayoga, ...	4187	287
Chaturvímśati-matavyākhyá, ...	4023	157
Dampatí-pūjana-vidhi, ...	4162	269
Dána-khaṇḍa-prayoga, ...	4161	268
Danḍa-lakṣhaṇa-vidhi, ...	4041	171

	No.	Page
Dattaka-darpana, ...	3315	71
Dattaka-didhiti, ...	3314	70
Dharmārnava	4042	171
Drādasābhid ūrldhvam avalokane vidhi, ...	4013	150
Ekādasi-tattva-dipa, ...	3374	113
Jīrnoddhāra-vidhi, ...	4165	270
Jīrachchhṛaddha-prayoga, ...	4114	233
Kāla-nirnaya-chandrikā, ...	4109	228
Kāmya-yāga-prayoga, ...	4142	254
Karma-tattva-pradipikā, ...	4134	248
Kṛitya mañjarī, ...	4098	217
Laghu-vivarāṇa, ...	4122	239
Mahādeva-paricharyā-prayoga, ...	4121	239
„ „ sūtra-vyākhyā, ...	4137	251
Mahārṇava, ...	4153	261
Māmaśa-tattva-vivṛiti, ...	3366	108
Mānasa-snāna-vidhi	4131	246
Maṇḍala-vidhi, ...	4152	261
Māsi-śrāddhamānopanyasa, ...	4033	166
„ „ vidhi-krama, ...	4034	166
Mṛityuñjaya-mānasa-pūjā-vidhi, ...	4149	258
Mūlyādhya, ...	4120	238
Nāgavalī, ...	4197	295
Nirnaya-sindhu, ...	4233	322
Pañchamāśrama-vidhi, ...	4238	329
Parjanyaśauka-vidhi, ...	4194	292
Paśu-hautra, ...	4176	277
Pishtāpasu mīmāṃsā, ...	4219	312
Pradosha-vrata-nirnaya, ...	4230	320
Prapañchaśāstra-viveka, ...	4027	161
Praudha-Pratāpa-mārtanda, ...	4104	222
Prayāgasnāna-vidhi or Prayāgasnāni-prayoga, ...	4188	288
Prāyascitta-kulambasāra-saṅgraha, ...	3380	119
„ kutūhala, ...	4067	197
„ tattva-śikā, ...	3375	114
Purāṇaprakāśa, ...	4195	293
Purāṇa-śāstra-saṅgraha, ...	4237	328

	No.	Page
Rāsa-pramāṇa, ...	4058	183
„ yātrā-viveka, ...	4059	184
Sannyāsa-dīpikā, ...	4258	343
Sannyāsa-varaṇa, ...	4053	178
Shadabda-prāyaścittādi-paddhati, ...	4118	237
Śikā-nyāsa-vidhi, ...	4255	341
Simhastha-paddhati, ...	4264	348
Smṛiti-durgabhūjana, ...	4055	180
S'rāddha-dīpa, ...	3365	107
„ pradīpa ...	3365	107
„ vibhakti, ...	4262	347
S'rāddhādi vivekakaumudī, ...	3381	119
S'uddhi-nirṇaya, ...	3368	58
Vāmana-jayanti-vrata-vidhi, ...	3249	7
Vaṭodyāpana-vidhi, ...	3247	6
Vidhāna-mālā, ...	3241	1
„ mālōkta-mārībhayaśānti, ...	4136	250
Vidhyaparādha-prāyaścitta-laghuvṛtti, ...	3245	5
Vishṇu-yāga-paddhati, ...	3242	3
Viśva-prakāśikāpaddhati, ...	4116	233
Vivādārṇava-Setu, ...	3376	115
Viveka-kaumudī, ...	3364	105
Viveka-dīpaka, ...	3246	6
Vrate pradhānanirūpaṇa, ...	4036	167
Vyavasthā-dīpikā, (As'aucha-prakarṇa), ...	3330	84
Vyavahāra-mādava, ...	3326	79
Yati-sandhyā-vidhi, ...	3251	8
Yati-sandhyā-vārtika, ...	3253	9
Yati-saṃskāra, ...	3254	10
„ vallabhā ...	4048	175

X.—SĀṆGITA ŚĀSTRA.

XI.—ŚILPASĀSTRA.

XII.—KÁMA S'ÁSTRA.

XIII.—DARS'ANA S'ÁSTRA.

a. *Dars'ana*.b. *Sáñkhya*.

Kapila-sútra-bhásya, ...	4099	219
--------------------------	------	-----

c. *Yoga*.d. *Nyáya*.

Káraka-váda, ...	3372	112
Nyáya-dípaka, ...	4065	196
Prabodhini, ...	3367	109
Ratna-kosha-kára-mata-vichára, ...	3370	111

e. *Tais'esika*.

Nyáya-kandali, ...	4186,	285
--------------------	-------	-----

f. *Mimáṃsá*.

Nyáya-ratnákara, ...	4066	196
----------------------	------	-----

g. *Vedánta*.

Avadhúta-gítá, ...	4047	174
Bramha-chintaniká, ...	4035	167
Bramhaikya-prakarana-stotra, ...	4043	172
Bramha-sútra-siddhánta-marichiká, ...	4037	168
Kalpataru-vyákhyá, ...	4100	219
Mahá-vákyártha-vivarana, ...	4183	247
Mánasa-pújá, ...	4040	170
Pañchaprakaraṇi or Satsukhánulbhava, ...	1241	331
Tattva-chandriká, ...	1061	190
Vidvat-chitta-prasáda, ...	1061	190

			No.	Page
Vistāra-chandrikā,...	...	...	3878	112

XIV.—BHAKTI S'ĀSTRA.

Bhagavat-tattva-chandrikā,	...	...	3816	72
Bhakti-mārga-maryyāḍā,	...	...	4052	177
Kṛishṇa-bhakti-sudhārṇava,	...	...	4057	182
Nava-ratna, (saṭṭika),	...	...	4056	181
Sannyāsa-varaṇa,	...	...	4053	178
Siddhānta-muktāvalī, (with commentary),	...	...	4054	179
Viveka-dhairyyāśraya,	...	...	3331	85

XV. TANTRA S'ĀSTRA.

Agama-sāra-saṅgraha,	...	...	4050	176
Aṅgīrś-kalpa,	...	...	4046	173
Bhairava-dīpa-dāna-vidhi,	...	...	4044	172
Devī-rahasya-tantra	...	...	4160	267
Guru-kavacha,	...	...	4080	206
Guru-kunḍalī,	...	...	4082	207
Gurupañkti-kavacha,	...	...	4081	207
Guru-sahasranāma-stotra	...	...	4077-83	204-8
Janamāra-s'ānti-prayoga,	...	...	4088	211
Jvara-s'ānti	...	...	{ 4086 4115	{ 210 233
Mahā-gaṇa-pati krama	...	...	4144	255
Mantrārtha-dīpikā,	...	...	3305	52
Mātrikā-bheda-tantra,	...	...	4203	302
Mṛityuñjaya-tantra,	...	...	4204	301
Mudrā-karṇa,	...	...	4203	300
Nigama-tattva-sāra,	...	...	4184	284
Nivandha-mahā-tantra,	...	...	4265	348
Nṛsiṃha-paricharyā,	...	...	4232	322
Pañcha-kalpa-taru,	...	...	3311	65
Rāma-nāma-lekhana-vidhi,	...	...	4217	311
Rāma-sahasra-nāma-stotra,	...	...	4225	317
Roga-s'ānti	...	...	4218	312
Sandhyā-prayoga,	...	...	4257	343

	No.	Page
Saubhāgya-kavacha	4215	310
Siddha-chakra-māhātmya-gāthā-vṛitti, ...	8387	126
S'ṛīguru-kavacha, ...	4079	206
.. stotra, ...	4078	205
S'ricāma-paddhati, ...	4211	308
Tantra-rāja, ...	3382	121
Tārā-bhakti-sudhārṇava, ...	3312	67
Vas'ī-karuna-stotra, ...	3248	7
Vas'ī-karaṇādi-vidhi, ...	4247	336

XVI. VAIDYAKA ŚĀSTRA.

Abhidhāna-chintāmaṇi, ...	4017	153
Añjana-nidāna, ...	4206	303
Jvara-s'ānti	4086	210
.. ..	4115	233
Nivandha-saṅgraha, ...	4012	149

XVII.—JAINA ŚĀSTRA.

Apunarbandhaka-dvātriṃśikā, ...	3361	104
Arśhāna bhagavate, ...	3270	22
Artha-dīpikā, ...	3296	44
Avas'yaka-laghu-vṛitti, ...	3264	16
A-mra-pachchakkhāna, ...	3258	12
Balimahānarendrakhyāna, ...	3388	126
Bhakti-dvātriṃśikā, ...	3341	91
Bhikṣu-bhātriṃśikā, ...	3356	101
Baihat-prati-kramana-sūtra-vṛitti	3296	44
Chaitya-vandana-sātra, ...	3343	93
.. .. vṛitti, ...	3345	94
Chāmpaka-s'esathī-kāthā, ...	3391	130
Chatuḥ-saran-sūtra, ...	3256	11
.. .. śikā, ...	3257	11
Daiva puruṣa-kāra-dvātriṃśikā, ...	4001	141
Dina	4005	144
Dasa-saṅkālīka-sabdartha-vṛitti, ...	4038	160
Desanā-dvātriṃśikā, ...	4006	144

	No.	Page
Dharmas'armá-bhyudaya, ...	8287	85
Dharma-vyavasthá-dvātrims'iká, ...	4003	142
Dīkshá-dvātrims'iká, ...	3357	102
Dravya-saṅgraha-sūtra, ...	3292	41
„ „ vṛitti, ...	3293	41
Gapadhara-sārdḍha-s'ataka, ...	3303	51
„ „ „ laghu-vṛitti, ...	3304	52
Guṇa-mālā-ṭīkā, ...	4076	203
Guṇasthānāvachūri or Guṇasthāna-kramārohana-ṭīkā, ...	4014	150
Guruguṇa-shat-trims'iká, ...	4075	202
Īśānugraha-vichāra-dvātrims'iká, ...	3398	139
Jambú-charita, ...	4010	147
Jambú-chariya, ...	3392	131
Jambúdvīpa-prajñāpti-ratna-manjūshā, ...	3259	12
Jinamahattva dvātrims'iká, ...	3363	105
Jinas'ataka-būlā-bodha, ...	4011	149
Jīva-vichāra-prakaraṇa-vṛitti, ...	4016	152
Jñāna-ratnopākhyāna, ...	3385	124
Kalpadru-kaliká, ...	4110	229
Kalpākiraṇāvalī, ...	4129	244
Kathādvātrims'iká, ...	3399	140
Kerali-bhukti-vyavasthá-dvātrims'iká, ...	3347	95
Kleśa-hānopāya-dvātrims'iká, ...	3339	90
Kutarkagraha-nivṛitti-dvātrims'iká, ...	3354	100
Lalita-vistará, ...	3345	94
Mahānisība-suyakkbandha, ...	3255	10
Mārga-dvātrims'iká, ...	3363	104
Mitra „ ...	3352	99
Mukti „ ...	3348	96
Muktyadveshapradhāna-dvātrims'iká, ...	3360	103
Nandi-Sūtra or Nandydhyayana-sūtra, ...	5196	294
Nemidūta, ...	3276	27
Nigoda-shaṭtrims'iká-vivṛiti, ...	3321	75
„ vichāragāthā-shaṭtrims'iká-sūtra, ...	3320	75
Nyāya-mañjūshā-nyāsa, ...	4200	298
„ saṅgraha, ...	4199	297
Oghaniryukti-sūtra, ...	3260	13

	No.	Page
Oṣhaniryukti-ṭikā, ...	3261	14
Pañchama-saṅgraha-ṭikā, ...	4207	304
Pañchās'aka-ṭikā, ...	4208	306
Pātañjala-yogalakṣhaṇa-vichāra-dvātrim-sikā,	3358	102
Piṇḍaniryukti-vṛitti, ...	3262	14
Prasnotara, ...	3389	127
Pravachana-sāra-bāli-bodha, ...	3265	17
„ sāroddhāra-sūtra, ...	3266	18
Pūrvasevādvātrim-sikā, ...	3359	103
Pushpamālā-prakarana, ...	3286	35
Rāmacharita or Rāmāyaṇa, ...	3396	134
Saddṛiṣṭa-dvātrim-sikā, ...	3353	101
Sādhu-samagrya-dvātrim-sikā, ...	3342	92
Sajjanastuti-dvātrim-sikā, ...	3349	96
Samarāditya-charita, ...	3390	123
Samyagdṛiṣṭi-dvātrim-sikā, ...	3397	139
Saṅghapaṭṭaka-prakaranāvachūri,	4018	154
Saṅkāsa-s-rāvakakathā, ...	4008	145
Sarvārtha-siddhi, ...	3351	98
Sevya-sevakopadeśa, ...	3272	23
Shaddarsana-samuehaya-ṭikā, ...	3301	49
Shadlivasyaka-vṛitti, ...	3303	50
Siripīlanarindakathā, ...	4009	146
S'ishyahitā or Kvasyaka-vṛihat-vṛitti, ...	3263	15
S'rāddhadina-kṛitya ṭikā, ...	3291	31
S'rāvaka-dina-kṛitya, ...	3297	45
S'rāvakārīdhanā, ...	3344	93
S'rikalpasaṅgraha, ...	4155	263
S'ripīla-prithvipīla-kathā, ...	3393	131
Sugamā-vṛitti, ...	4069	199
Tārāditraya-dvātrim-sikā, ...	3353	99
Tattvabodha-vidhāyini, ...	3290	39
Tattva-dīpikā, ...	3282	32
Tattvārtha-sūtra-ṭikā, ...	3350	97
„ vṛitti, ...	3351	98
Upadesamālā-prakarana, ...	3298	46
„ vachūri, ...	3284	33

			No.	Page
Upadeśamālā-vivarana,	...	...	3283	33
Upadeśa-ratnakōṣa,	...	...	3285	34
„ śataka, ...	...	...	3271	23
Vāda-dvātrimśikā,...	...	...	4004	143
Vinaya-dvātrimśikā,	...	...	3346	94
Vivikta-nāma-saṅgraha,	...	...	4015	151
Yoga-bheda-dvātrimśikā,	...	...	4002	142
Yoga-lakṣaṇa-dvātrimśikā,	...	...	4000	141
„ mālātmya „	...	...	3340	91
Yogavatāra „	...	...	3338	90
Yoga-vindu, ...	...	...	3299	47
„ „ vṛtti, ...	...	...	3300	48
„ viveka-dvātrimśikā,	...	...	3337	89

XIX.—ANIRDISHTA.

Artha-prakāśikā, ...	...	...	4242	333
Kāśi-nitya yātrā-paddhati,	...	...	4124	241
Keshava-kutūhala,	...	...	4062	191
Keshava-kumāra-kathā,	...	...	4007	145
Maṭhāmṇāya, ...	...	...	4145	255
Parabhu-prakarana or Parabhu-kathā,	...	...	4198	296
Prāśastikā-prakarana,	...	...	4231	321
Prāśasti-kāśikā, ...	...	...	4024	159

INDEX TO VOLUME X.

A.

			No.	Page.
Abhaya-deva-súri,	...	...	3290	39
Abhidhána-chintámani,	...	...	4018	154
Abhinava-gupta, ...	...	...	4017	153
Acháryya-chúdámáni,	...	...	3336	89
Adhána-paddhati,	...	...	3376	115
Aduḥkha-navamī-vrata,	...	...	4031	164
Agama-sāra-saṅgraha,	...	...	4172-73	275-76
Agastya-muni, ...	...	...	4050	176
Agita-svāinī, ...	...	...	4147	257
Agni-hotra-homa,	...	...	3303	51
Agni-hotra-karma,	...	...	4156	264
Agni-veśa, ...	...	...	4157	265
Agrayana, ...	...	...	4206	303
Alaṅkāra-sāra-sthiti,	...	...	4032	165
Alaṅkāra-śekhara,	...	...	4084	209
Amara-pañjikā, ...	...	...	3307	55
Amarasataka-vyākhyā,	...	...	3368	109
Amrita-lahari, ...	...	...	3327	81
Ananda-kara-misra,	...	...	3334	87
Ananda-vrindāvana-champú,	...	...	3394	132
Ananta-bhaṭṭa, ...	...	...	3322	75
Ananta-deva, ...	...	...	3314	71
Anekārtha-kosha,	...	...	4031	165
Aṅgirā-kalpa, ...	...	...	4119	238
Anilā, ...	...	...	3242	3
Aniruddha-bhaṭṭa,	...	...	4103	225
Añjana-nidāna, ..	...	...	4048	173
Anna-pūrpā-śataka,	...	...	4234	326
			3383	122
			4206	303
			4229	320

	No.	Page.
Antyeshti-prayoga, ...	4158	265
Anukramaniká-vivaraṇa, ...	4241	331
Anuvákánukramaṇi, ...	4243	333
Anuvákánukramaṇi-bhāṣya, ...	4252	339
Anyokti-muktá-latá, ...	3280	30
Apa-deva, ...	3243	3
Āpastamba, ...	4034	166
Apatniskādhāna-nirṇaya, ...	4141	253
Apunarbandhaka-dvātrimśiká, ...	3361	104
Āpūrvika-vidhi, ...	4051	177
Ārādhana-bhagavati, ...	3270	22
Ārghya-dāna-vidhi, ...	4251	339
Ārtha-dīpiká, ...	3296	44
Ārtha-prakāśiká, ...	4242	333
Āryá-śataka, ...	3291	40
Āśvaláyana, ...	{ 4246 4029	336 163
Āśvaláyana-prāyaścitta prayoga, ...	4030	164
Āura-pachchakkhána, ...	3258	12
Āvadhūta-gítá, ...	4047	174
Āvatára-stava-rāja, ...	4049	176
Āvaśyaka-laghu-vritti, ...	3264	16

B.

Bala-bhadra, ...	{ 4090 4180	212 280
Bala-deva, ...	4186	287
Bála-graha-stava, ...	4045	173
Bála-kriṣṇa, ...	3243	4
Bála-kriṣṇa-pāyagūṇḍa, ...	4097	217
Bali-mahá-narendrá-khyána, ...	3344	126
Ballabbácháryya, ...	{ 4058 4054	178 179
Bápi-nátha, ...	3324	74
Barddhamána-jina, ...	{ 3246 3303	35 51
Baudháyana, ...	3247	6

			No.	Page.
Baudháyana-sútra-vyákhyá, ...	...	...	4159	266
Bhadra-váhu-svámí, ...	...	...	3260	13
Bhadra-vápa-svámí, ...	...	...	3320	75
Bhagavattattva-chandriká, ...	...	...	3319	73
Bhairava-dípa-dána-vidhi, ...	...	...	4044	173
Bhakti-dvātrimśiká, ...	...	...	3341	91
Bhakti-mārga-maryyádá, ..	...	...	4052	177
Bhānu-chandra-gaṇi, ...	...	...	4015	153
Bhānu-datta, ...	...	...	3377	117
Bhāskara-miśra, ...	...	...	4170	274
Bhāsvāmí, ...	...	...	3350	97
Bhatta-deva-śaṅkara, ...	...	...	3327	81
Bhattoji-dīkṣita, ...	...	...	{ 4023 4161	157 268
Bhāva-chandra, ...	...	...	4015	151
Bhāvananda Rāya, ...	...	...	3310	62
Bhāvaní-sahasra-nāma-stotra, ...	...	...	4113	232
Bhāva-vilāsa, ...	...	...	3279	30
Bhikṣu-dvātrimśiká, ...	...	...	3359	101
Bhīma-sena-dīkṣita, ...	...	...	{ 4084 4084	209 209
Bhoga-nātha, ...	...	...	3326	80
Bhūmyádi-dána-prayoga, ...	...	...	4187	287
Brahma-chintaniká, ...	...	...	4035	167
Brahma-deva, ...	...	...	3293	42
Brahmaikya-prakarana-stotra, ...	...	...	4043	172
Brahma-prayoga, ...	...	...	4039	170
Brahma-sútra-siddhānta-marīchiká, ...	...	...	4037	168
Brajarāja-dīkṣita, ..	...	...	3333	87
Brihat-prati-kramaṇa-sútra-vrittí, ...	...	...	3296	44

C.

Chaitya-vandana-sútra, ...	...	...	3343	93
Chaitya-vandana-vrittí, ...	...	...	3343	94
Champakā-śreṣṭhi-kathá, ...	...	...	3391	130
Chandra-chēda, ...	...	...	4213	309
Chandra-kīrti, ...	...	...	3387	126

	No.	Page.
Chandra-śekhara-śarmma, ...	4055	180
	4061	191
Chaturvīṁśati-mata-vyākhyā, ...	4023	157
Chatuḥ-śaraṇa-sūtra, ...	3256	11
Chatuḥ-śaraṇa-tikā, ...	3257	11
Chaturbhūja-mis'ra, ...	3319	74
Chhāyā or Rāsa-mīmāṃsā-vyākhyā, ...	4022	156
Chitra-mīmāṃsā-gūḍhārtha-prakāśikā, ...	4097	217

D.

Daiva-purnashakāra-dvātriṁśikā, ...	4001	141
	3246	6
Dāmodara, Pandit, ...	4089	212
Dampati-pūjana-vidhi, ...	4162	269
Dāna-dvātriṁśikā, ...	4005	144
Dāna-kāṇḍa-prayoga, ...	4161	268
Dāna-keli-vyākhyā, ...	3278	29
Dāna-līlā, ...	3294	42
Dāṇḍa-lakṣhaṇa-vidhi, ...	4011	171
Dāsāṅga-lalitā-vrata, ...	4164	270
Dāsa-vaikālika-śabdārtha-vritti, ...	4038	169
Dattaka-darpana, ...	5815	71
Dattaka-dālīti, ...	3314	70
Deś'ana-dvātriṁśikā, ...	4006	144
Deva-bhadra, Pāṭhaka, ...	4180	281
Deva-nātha-tarka-panchā-nana, ...	4084	209
Devendra-sūri, ...	4011	149
Devī-māhātmya-chandrikā, ...	3319	74
Devī-rahasya-tantra, ...	4160	267
Devī-sūkta-bhāṣya, ...	4163	269
Dharma-chandra, ...	3307	56
Dharma-dāsa-gaṇi, ...	3283	33
Dharmārṇava, ...	3298	46
	4042	171
Dharma-sāgara-gaṇi, ...	4129	245
Dharma-śarmābhyaṇḍaya, ...	3287	35
Dharma-vyavasthā-dvātriṁśikā, ...	4003	142

	No.	Page.
Dhundhirāja, ...	4254	841
Digvijayeshī, ...	4250	338
Dikshā-dvātrimśikā, ...	3857	102
Dina-gaṇi, ...	3350	97
Dravya-saṅgraha-sūtra, ...	3292	41
Dravya-saṅgraha-vritti, ...	3293	41
Droṇa-āchāryya, ...	3261	14
Dvādaśābdādūrdhva-mavalokane-vidhi, ..	4013	150

E.

Ekādaśī-tattva-dīpa, ...	3374	113
--------------------------	------	-----

G.

Gaṇadhara-sārdha-śataka, ...	3303	51
Gaṇadhara-sārdha-śataka-laghu-vritti, ...	3304	52
Gaṇahoma, ...	4101	220
Gāpātyupanishad, ...	4072	200
Gaṅgādhara Pāthaka, ...	4180	280
Gaṅgādhara-mahākara, ...	4027	162
Gaṅgārāma-jadhī, ...	{ 4021 4022	{ 156 157
Gaurīkānta, ...	3376	113
Gautama-svāmī, ...	3303	51
Gīyatrī-sahasra-nāma-stotra, ...	4073	201
Gītā-mahātmya, ...	3318	74
Gobhilāchāryya, ...	4075	202
Gobhili-nāma-pariśiṣṭa, ...	4074	201
Gopāla-gaṇi, ...	4011	149
Gopāla Rāya, ...	3310	62
Govinda-dīkshita, ...	4141	254
Govindānanda, ...	3384	123
Govinda-nyāya-vāgīśa, ...	3305	53
Govinda-tarka-vāgīśa, ...	3373	113
Graha-makha-prayoga, ...	4071	200
Graha-yajña-prayoga, ...	4070	199
Grihya-sūtra, ..	4130	245
Gumānī-kavi, ...	3271	58

	No.	Page.
Gupa-málá-tīkā, ...	4076	203
Gupa-sāgara-gaṇi, ...	3993	132
Gupasthānāvachūri or Gupasthāna-kramāroha-tīkā, ...	4014	150
Gurugūṇa-ṣaṭṭriṃśikā, ...	4075	202
Guru-kavacha, ...	4080	206
Guru-kundali, ...	4082	207
Guru-pañkti-kavacha, ..	4081	207
Guru-sahasra-nāma-stotra, ...	4077-83,	204-8

H.

Halāyudha, ...	3383	122
Hari-bhadra-āchāryya, ...	{ 3345 3301	94 49
Hari-bhadra-sūri, ...	{ 3263 3299 3390	15 48 129
Hari-chandra, ...	3287	35
Haridrā-chūrṇa-vidhāna-dhārana-mālātmya, ...	4092	213
Hari-nātha-gosvāmi, ...	3334	87
Hari-tālikā-pūjā, ..	4093	214
Hari-tālikā-vrata-kathā, ...	4094	215
Hayagrīva-stotra, ...	4091	213
Hāyanaratna, ...	4090	212
Hema-āchāryya, ...	{ 4015 3396	151 137
Hema-chandra, ...	4019	154
Hema-hamṣa-gaṇi, ...	{ 4200 4199	298 297
Hema-tilaka-sūri, ...	{ 4014 4075	151 203
Hillāja-dīpikā, ...	4095	215
Hillāja-tājika, ...	4096	216
Hiravijaya-sūri, ...	{ 4129 3259 3396	245 13 136
Homa-bhākṣa, ...	4249	338
Hridayānanda Vidyālaṅkāra, ...	3378	118

			No.	Page.
I.				
Ichchháráma-evámi,	...	...	4244	384
Iládharmma-muni,	...	...	8390	129
Isánugraha-vichára dvátrimśiká,	...	...	8398	139
Ishṭi-kála,	...	...	4089	211
J.				
			3275	26
			3277	28
Jagannátha-panḍita,	...	...	4063	194
			4240-41	331
Jagannátha-tarka-pañchánana,	...	...	3376	115
Jaiminíya-sútra-vritti,	...	...	4087	210
Jambú-charitra,	...	...	4010	147
Jambú-dvīpa-prajñapti-ratna-mañjúshá,	...	...	3259	12
Jana-mára-sánti-prayoga,	...	...	4058	211
Jaya-deva,	...	...	3309	59
			3306	54
			4146	256
Jaya-kriśṇa,	...	...	3365	107
Jaya-ráma-nyáya-pañchá-nana,	...	...	4084	209
Jayasena,	...	...	8389	128
Jayasoma,	...	...	3369	128
Jaya-tilaka-súri,	...	...	3385	124
Jina-bhadra-súri,	...	...	3265	18
Jina-bhakti-súri,	...	...	4016	153
Jina-chandra-súri,	...	...	4016	153
Jina-datta-súri,	...	...	3303-3	51, 52
Jinalábha-súri,	...	...	4016	153
Jina-mahattva-dvātrimśiká,	...	...	3363	103
Jinaśataka-bálārabodha,	...	...	4011	149
Jina-simha,	...	...	3389	128
Jina-sukha,	...	...	3390	129
Jina-vallabha-súri,	...	...	4018	154
Jirṇoddhára-vidhi,	...	...	4165	270
Jivachchhráddha-prayoga,	...	...	4114	233
Jiva-gosvámí,	...	...	3278	29

	No.	Page.
Jivarāja-dikshita, ...	3333	86
Jiva-vichāra-prakarāṇa-vritti, ...	4046	152
Jñāna-ratnopakhyāna, ...	3385	124
Jogendra, ...	4050	176
Jvara-sānti, ...	{ 4086, 4115,	210 233
Jyotiḥ-sāra-saṅgraha, ...	3378	117
Jyotiṣa-maṇi-mālā, ...	4085	209

K.

Kailāsa-nātha Gananātha, ...	3377	117
Kāla-nirnaya-chandrikā, ...	4109	228
Kalidāsa, ...	3371	112
Kālis'aṅkara, ...	3376	115
Kalpadrūkalikā, ...	4110	229
Kalpa-kirāṇāvali, ...	4129	244
Kalpa-taru-vyākhyā, ...	4100	291
Kamalākara Bhatta, ...	4233	324
Kāmadā, ...	3325	133
Kāmārāja-dikshita, ...	3333	87
Kāmya-yāga-prayoga, ...	4142	254
Kapardī-kārikā, ...	4166	271
Kapila-sūtra bhīṣhya, ...	4099	219
Kāraka-vāda, ...	3372	112
Kīrtiśīti-prayoga, ...	4127	243
Karkata-vrata, ...	4202	300
Karma-tattva-pradīpikā, ...	4134	248
Karpūra-maṅjari-prakāśa, ...	3288	37
Kārunyā-laharī, ...	3277	28
Kārunya-laharī-stava, ...	4025	159
Kāśi-nātha-śarmā, ...	3380	119
Kāśi-nitya-yītrī-paddhati, ...	4124	241
Kāśi-rāma Bhāṭṭīchāryya, ...	3366	108
Kaṭiksha-sātaḥ, ...	3269	21
Kaṭhā-dvātrīṃśikā, ...	3399	140
Kāṭhakāgni-prayoga, ...	4128	243
Kaukila-sautramani-vādhi, ...	4246	336

सङ्ख्या ।	यन्त्रनाम ।	विषयः ।
१०००	शार्ङ्गनाथचरितम्	प्रेमम् ।
१००१	विष्णुनिर्वृत्तिः	स्रष्टिः ।
१०१०	विष्णुसङ्गादिभाष्यम्	वैदिकम् ।
१८६९	विष्णुसन्तोषीमांसा	"
१८७०	पुनराधेयम्	"
१८८८	पुनराधेयसंयहः	"
१८९८	पुनराधेयसंयहविष्णुसङ्गादेः पुनः सन्धानम्	"
१८८९ } १८९० }	पुनराधेयसंयहविष्णुसङ्गादेः पुनः सन्धानम्	तन्मम् ।
१८९८	पुनराधेयसंयहविष्णुसङ्गादेः पुनः सन्धानम्	न्यायः ।
१८९८	पौषे स्त्रीप्रथमप्रसूतिज्ञानिः	वैदिकम् ।
१८९०	प्रतिष्ठाप्रयोगः	स्रष्टिः ।
१८९०	प्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिः	"
१०१८	प्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिः	"
१००८	प्रयोगप्रयोगप्रयोगः	वैदिकम् ।
१०१६	प्रयोगप्रयोगप्रयोगः	स्रष्टिः ।
१८९०	प्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिः	चर्चिर्द्विष्टम् ।
१००६	प्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिः	"
१८८०	प्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिप्रसूतिः	वैदिकम् ।
१०००-५९	प्रायश्चित्ततत्त्वम्	स्रष्टिः ।
१११८	पौषप्रतापमातङ्गम्	"

फ ।

१८१५	फागुनचतुर्दशीव्रतकथा	स्रष्टिः ।
१८००	फेन्नादिश्रीतन्मम्	तन्मम् ।

ब ।

१८१०	बङ्गलोपाख्यानम् इतिहाससमुच्चयान्तर्गतम्	उपाख्यानम् ।
१०८०	बङ्गलोपाख्यानम्	न्योतिःशास्त्रम् ।
१०६९	बङ्गलोपाख्यानम्	इतिहासः ।
११००	बङ्गलोपाख्यानम्	स्रष्टिः ।
१८००	बङ्गलोपाख्यानम्	"

सङ्ख्या ।	शब्दनाम ।	विशेषः ।
१०१०	बौधायनानुवादेन सोमभक्षनिवृत्तम् ..	वैदिकम् ।
१०११	मन्त्रप्रयोगः	"

भ ।

१०८८	भक्षिरत्नामृतम् (वज्रभाषायां) ..	भक्षिप्राकम् ।
१०८९	भगवत्पादाभ्यम् (कान्यपुराणीयम्) ..	पुराणम् ।
१०९६	भवानन्दी	न्यायः ।
१११०	भवानीवहनामकोपम्	तन्त्रम् ।
१८५०	भवाख्यद्वयं वा त्रिवाक्यम्	"
१८५७	भवाख्यपनिषत्	उपनिषत् ।
१०७७	भगवत्पादाभ्यम्	पुराणम् ।
१८८५	भावचक्रासक्तिः	तन्त्रम् ।
१०८५	भावप्रकाशः	वेद्यकम् ।
७८०१	भूतहामरकोपम्	तन्त्रम् ।

म ।

१०५३	मङ्गलचण्डीनामम्	वज्रभाषायाम् ।
१०६३	मनुष्यनातकं (ताम्रिकतन्त्राङ्गणम्) ..	ज्योतिःप्राकम् ।
१८७८	मन्त्रमहोदधिः	तन्त्रम् ।
१८७८	मन्त्रमहोदधिगौका	"
१०५०	मलिकचतस्रम्	स्मृतिः ।
१०८८	मन्त्रादिशेषमाहाभ्यम्	पुराणम् ।
१११०	महद्वयम्	वैदिकम् ।
१८९८	महाभागतताम्यव्यंटीका ज्ञानदीपिका ..	पुराणम् ।
११५०	महाव्रतपदार्थानुक्रमकम्	तन्त्रम् ।
११७२	महाव्रतविधानम्	वैदिकम् ।
७८२०	मातृचतुर्थिकाया वा चण्डव्रतकथा ..	स्मृतिः ।
१८७१	मातृमाहाभ्यम्	"
१०८७	मातृशुक्लमयाव्रतकथा	स्मृतिः ।
१८८८	मातृकाभेदतन्त्रम्	तन्त्रम् ।
१०५८	मिताक्षरा	स्मृतिः ।
१०६७	मिहिरकवः	काव्यम् ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
२६२२	मीमांसाव्याख्यानः	..	..	..	मीमांसा ।
२०२०	मुकुन्दविद्याः	..	..	..	काव्यम् ।
२७०७	मुद्राकरवल्गुम्	..	..	..	तन्त्रम् ।
२६८०-८१	मुद्रार्णवनामखिलोपा	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२१२८	मूत्रपरीक्षा	..	..	..	वैद्यकम् ।
२०५२	मूत्रदेवकथा	..	..	..	जैनम् ।
२८६०	मृगसङ्गवतन्त्रम्	..	..	..	तन्त्रम् ।

य ।

२०८६	यतीन्द्रमतशेषिका	..	..	..	वेदान्तः ।
२८८४	यन्त्रचिन्तामणिः	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२७७०	यान्त्रवल्गुयधर्मशास्त्रम्	..	..	..	सूक्तिः ।
२८८८	योगसारः	..	..	..	योगः ।
३१११	योगसिद्धान्तम्	..	..	..	"
३११५ } २०५७ }	योगसूत्रकम् सटीकम्	..	..	..	वैद्यकम् ।
२८१६	योगिनोपाधना	..	..	..	तन्त्रम् ।
२८८६	योगितन्त्रम्	..	..	..	"

र ।

२६८७	रघुकाविका	..	..	..	काव्यम् ।
२६१८	रविशोभाप्रतम्	..	..	..	सूक्तिः ।
२७६६	रत्नमञ्जरी	..	..	..	खण्डहारः ।
२०२७	रत्नमीमांसाव्याख्या (समुद्रा)	..	..	..	"
२८७१	रत्नरत्नाकरवल्गुकरवादिप्रकरवल्गुम्	..	..	..	कामशास्त्रम् ।
२८७२	राजमार्गवर्गं पतञ्जलीटीका	..	..	..	योगशास्त्रम् ।
२७६८	राज्याभिषेकः (राजधर्मकौतुभीयः)	..	..	..	सूक्तिः ।
२८१७	राधातन्त्रम्	..	..	..	तन्त्रम् ।
२८७६	रामकविदेहा	..	..	..	हिन्दिभाषायाम् ।
२०७७	रामायणभाषावल्गुम्	..	..	..	व्याख्यदुराख्यानगतम् ।
२०६६	रक्तप्रतिक्रिया	..	..	..	वैद्यकम् ।
२०७०	रक्तविनिश्चयनिरागम्	..	..	..	"

कक्षा । यत्रयाम ।

विद्यः ।

१०६१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१११८	यत्रयमकचमकम्	..	..	..

वैदिकम् ।

"

ख ।

१६२१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१८६८	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०००	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१६११	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०८०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१८०८	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०८६	यत्रयमकचमकम्	..	..	..

यत्रयमकचमकम्

व्योतिःप्राकम् ।

व्योतिः ।

वैदिकम् ।

यत्रयमकचमकम्

वैदिकम् ।

"

ब ।

११००	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
११०१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१६१०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१८५६	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०११	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०८०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०१२-६१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००१	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०६८	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१००६	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१६१०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१८६०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०५०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
१०१०	यत्रयमकचमकम्	..	..	..
११००	यत्रयमकचमकम्	..	..	..

यत्रयमकचमकम्

व्योतिःप्राकम् ।

"

"

तन्मम् ।

व्योतिःप्राकम् ।

यत्रयमकचमकम्

तन्मम् ।

"

यत्रयमकचमकम्

उपनिषत् ।

वैदिकम् ।

वैदिकम् ।

व्योतिःप्राकम् ।

यत्रयमकचमकम्

कोषः ।

व्योतिः ।

"

क्रमा ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
११०८	हत्तरमाकरटीका	हन्तःप्राकम् ।
१८७८	हृदयपरायणः	हृदयिः ।
११०९	हृदयवयः	हृदयिःप्राकम् ।
१०६९	हृदयवयमहाकाव्यम्	काव्यम् ।
११०८	हृदयवयमहाकाव्यम्	पुराणम् ।
१०६०	हृदयमातुनाटिका	नाटकम् ।
१८५६	हृदयोक्तः (श्रौतयोक्तः)	हृदयिः ।
११२०	हेतुट्टेप्रकोपम्	हिन्दिभाषावाम् ।
१८११	हेतावयवविंशति	काव्यम् ।
१०८०	हेतान्तसारः	वेदान्तः ।
१०८५	हेतान्तसारटीका	"
११०१	हेतान्तकवः (त्रिवपुराणीयः)	पुराणम् ।
१००१	हेतुदेवोपासनायाज्ञविधिः (प्रथमचारिणाता- नार्जवचारिणाकाव्यः)	हृदयिः ।
१८८१	वताचम्	हृदयिः ।

अ ।

११५२	अक्षरसंहिता	पुराणम् ।
१८०६	अक्षरकौमुदिका	काव्यकम् ।
१०५६	अक्षरचिन्तामणिः	काव्यः ।
१८८०	आत्माविशेषः	वचनम् ।
१००१-०२	आन्तिनायचरितम्	वचनम् ।
१८०५	आन्तिनारः	वचनम् ।
१८१०	अज्ञापिका	वैदिकम् ।
१०२५	अज्ञातपुत्रमाहाकाव्यम्	पुराणम् ।
१०५१	अज्ञातपुत्रम्	हृदयिः ।
१८२८	अज्ञातपुत्रः	हृदयिः ।
१८३०	अज्ञातपुत्रः	"
१०६५	अज्ञातपुत्रमहाकाव्यम्	"
१८००	अज्ञातपुत्रमहाकाव्यम्	वैदिकम् ।
१८८६	आत्मानन्दसरस्वती	वचनम् ।
१००१	आज्ञाकाव्यम्	हृदयिः ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
३०१८	आश्वत्थारिका	..	..	..	स्युतिः ।
३०४८	आश्वत्थपत्रम्	..	..	..	"
३००९	आश्वत्थारम्भकालः	..	..	..	"
३६२३	श्रीरामसप्तर्ष्यालोपानम्	..	..	..	"
३६७५	श्रीसूक्तपञ्चतिः	..	..	..	वैदिकम् ।
३११०	श्रीतप्तगोमरत्नम्	..	..	..	वैदिकम् ।
३८६४	श्रीतप्तम्	..	..	..	"

घ ।

३८४० }	घट्टचक्रभेदः	..	..	..	तन्त्रम् ।
३८८२ }	घट्टतिथैकादशीव्रतकथा (लखिता)	..	..	..	स्युतिः ।

स ।

३८०५	संज्ञानिर्णयः	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३७५५	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	आचारम् ।
३०६०	संघपट्टकं (सटीकम्)	..	..	..	जैनम् ।
३१२३	सङ्गीतगो (वधुवृत्तटोका)	..	..	..	काव्यम् ।
३३४६ }	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३८०४ }	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३८१०	समत्कुमारसंहिता	..	..	..	पुराणम् ।
३६०५	सम्राजसप्ततिः	..	..	..	वैदिकम् ।
३६८८	सम्राजसप्ततिः	..	..	..	"
३१००	सम्राजटोकाग्रमाहात्म्यम्	..	..	..	पुराणम् ।
३११५	सम्राजगो (प्राज्ञानं) वा मायासप्ततिः	..	..	..	काव्यम् ।
३६६३	सम्राजगो	..	..	..	स्युतिः ।
३६८८	सम्राजगोनुर्माहोपाख्यानम्	..	..	..	स्युतिः ।
३८४५	सम्राजगो	..	..	..	वैदिकम् ।
३११२	सम्राजगो	..	..	..	तन्त्रम् ।
३०४३	सम्राजगो	..	..	..	जैनम् ।
३६५८	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	स्युतिः ।
३०५०	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	"
३६६०	संज्ञाप्रसारटोका	..	..	..	"

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२६७०	संस्कृतसागरः	सूतिः ।
२८०३	सर्वसंस्कारः	"
३०८८	सर्वाभिक्रमविद्या	वैदिकम् ।
२८८६	सर्वाभिक्रमनीहतिः (ऋग्वेदीया)	"
२८८६	सर्वाभिक्रमविवेकः	सूतिः ।
२८९६	सर्वाभिक्रमविवेकः	उपनिषद् ।
२८९६	सर्वाभिक्रमविवेकः	न्यायः ।
२८९६	सर्वाभिक्रमविवेकः	"
२८८० } २८८० }	सारदातिनकम्	तन्त्रम् ।
२८९६	सावित्रीनमनपूजनप्रतिकाया	सूतिः ।
२८९६	साहित्यदर्पणम्	अनङ्कारः ।
३०८९	सिद्धलक्षणम्	तन्त्रम् ।
३०९०	सुधाकरवर्ण	काव्यम् ।
२८५८	सुपद्यकारकम्	साधनम् ।
३०९०	सुपद्यकारकम् वा सुपद्यकारकम्	वैदिकम् ।
२८०० } २८८३ }	सुपद्यकारकम्	"
२८९६	सुतसंहिता	पुराणम् ।
३१२५	सुख्यसङ्ख्यानमन्त्रम्	पुराणम् ।
२८०५	सुतसङ्ख्यानः	काव्यम् ।
२८०२	सौम्यतत्त्वविवेकायः	वैदिकम् ।
३१८०	सौभाग्यकवचम् वा पारायणमन्त्रम्	तन्त्रम् ।
३१०५	सौभाग्यकवचम्	सूतिः ।
३०६६	सौभाग्ययोगाध्यायः पवनजातकान्तर्गतः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८०६	सौभाग्ययोगसंस्कारविधिः	सूतिः ।
३०९२	सौभाग्ययोगविधिः	"
२८५८	सूतिसंस्कृतम्	सूतिः ।
३०९८	सूतिसंस्कृतः	"
२८५८	सूतिसंस्कृतः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८८९	" नरपतिनरपतिनरपतिः	"
२८९८	" (भाषा)	"
२८८८	" भाषा	"

वक्रा ।	संज्ञानाम ।			विषय ।
२८६	सरोवमिवत् आकषणम्	...	...	वैदिकम् ।
२०८	सोवचामुवादायम्	...	...	साकरम् ।

४ ।

२१०२	हानीरचदिवम्	...	...	...	साकरम् ।
२८२७	हायमरम्	...	...	...	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८०	हारावको	..	...	...	कोषः ।
२८१२	हितामरीविका	...	...	...	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८६	हेतामावः	...	...	...	साका ।
२०७	होचिकोत्तवविधिः हेतामिवतकथा	...	...	...	साका ।

NOTICES OF SANSKRIT MSS.

No. 3241. विद्यामाला ! Substance, country-made paper, 10 x 6½ inches. Folia, 159. Lines, 16 on a page. Extent, 5,853 slokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1765. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vidhāna-mālā. Accounts of a large number of rites, principally expiatory, for different kinds of faults, omissions and accidents. By Nṛsiṃha Bhaṭṭa.

Contents. Propriety of the name of the work. Its object. The real nature of what is good and desiderated. Nature of works which should be always performed. Menases. Evils resulting from the first manifestation of the menses under particular circumstances. Expiations for the same. Expiations for abnormal births. Ditto for twins. Ditto for births under certain specified Nakshatras. * * * * Means for promoting the secretion of milk during confinement. Rites for curing illness in infants from various causes. Preservation of the foetus in the first month of its life, and so on during succeeding months of its gestation. Rites for promoting conception in barren women. Endemic and epidemic diseases. Epizootics among cattle, among horses, among elephants, among camels, among asses. Propiation of Nakshatras. Ditto adverse planets. Rules for the rebuilding of a house after it has been burnt down. Ceremonies to avert evils from improper plucking of plants. Expiation of evils arising from the fall of a lizard on different parts of the body. Initiation in the art of war. Paralysing of enemies. Expiation for roaring of clouds at dawn during certain rites. Marriage of an Arka tree. The festivals of Vasantapujā. Illumination in the month Kārtika. The Holi festival. The putting on of the Brahmanical cord. The reading of the Chāndī section of the Mārkaṇḍeya Purāṇa. Miscegenation. Digging of the earth. Aversion of evils arising from cattle crying at improper times. Duties enjoined on the death of Brahmacharis, lepers, Yatis, and on death arising from falls from precipices. The formal recitation of the Mahābhārata, the Rāmāyaṇa, the Kāśīkhaṇḍa, &c. Worship of the nine planets. Expiations for inauspicious sights. The fast of Kapilāśashṭhi. Departures for mountains. The rite

of Brahmakurcha. In auspicious sight. Rites to conquer death. Planting of trees. Adoption of sons. Avoidance of scandals and falsehoods. Preventions of diseases. The Vrishotsarga sacrifice. Sacrifice to Náráyana. Ditto to Nágas. Sacrifice for passage across the styx. Good and bad Nakshatras for funeral rites. Means of propitiating planets. Cure for snake-bites. Initiations in mantras. Dedication of houses. Worship of tutelary gods. Propitiation of Budha, Sukra and other planets. Breaking down of carriages. Consecration of flags. The ceremony of Túlúpurasha. Altars. Cure of such diseases which proceed from the mother of a child.

Beginning. श्री वाचस्पत्ययः कर्मसंस्तुतः कावचपत्राकारः

सोजवाहनपुत्रंमःजनपतिपुत्रपुत्रिनः वहा ।

धृषाकादिपक्षास्तौपचरयद्वन्द्वस्य समुच्चरे.

धर्मिष्ठारिभ्याः कदा जयति च धर्मिष्ठमायः कुतोः ।

प्रथमः सन्तोषः कृतज्ञतायाः कर्मोपधायाः ।

अथःचंकासद्वयःनिति करोमि शुद्धाचंविद्यानाकाव ।

विद्यामहाकौत्तिः सत्यनामधेयः । नद्यान्वयं विद्यामया माह्व माह्व परम्यरेति । विद्यां विधिः ।

इत्यादि ।

End.

पैराडं विषयंति चन्द्रमसिरेडंतिनाथं पुरी

देवाः प्रः कः सुमनोहरा (२) सुमनोहरेः पदार्थं मन्त्रः ।

नमः शान्तिदुःखोदुखो दयनिधिः श्रीमान् दण्डिर्वा दिय-

सर्वं त्रःसमिदं सर्वःसुखद्वयं नान्यत्र विभे विभे ।

विश्वः कदाचित् सचिता मयापु मयावृत्तम्यावृत्तिमया ।

प्रमेयमः सुखः पवित्रा कुम्भक योगः निमित्तं योगः

Colophon. इति श्रीवशिष्ठभट्टविरचितायां (?) विद्यामन्त्राष्टावक्रः सम्पूर्णः ।

माघ १९६५।

विद्ययाः । विद्याभ्यासात्प्रत्यक्षमर्थम् । प्रतीक्षमादिकव्यभिचयः । इत्यादिकव्यवस्थम् । निष्-
काशादिकव्यवस्थम् । नव प्रवचनः पुण्यभोगविद्यामकथम् । नव प्रवर्गः । प्रतीक्षामिनिजिनिविद्य-
यादिविद्यामकथम् । अथ विद्वज्जननकाणिविद्याम् । वसुधैवकुतूभादीनिविद्यामकथम् । विद्व-
ज्जननपुण्यजननकाणि विद्वज्जननकाण्यमानमकथजनने च विद्वतीः काणिविद्याम् । सूत्रावक-
थानिनिजिजिनिविद्याम् । वाक्प्रेषविद्याम् । अष्टाकविद्याम् । कनिष्ठाकथपदमविद्याम् । वाक्-
पदवीद्विपदमविद्याम् । एवं वाक्पदमवाकादिकपदवीद्विद्याम् । अथ वाक्पदमविद्याम् ।
अथ जनेष्वप्रवर्गादिनाम् अनेष्वर्थम् विद्यामकथम् । ज्ञानका वाक्पदमविद्याम् । अथ वाक्पदम-

नागधि शर्भकनाथ अभिषेकादिविधानं । ऐशासुद्रवमकोटःशान्तिविधानं । जगन्नाथभक्तान्ति-
 विधानं । गोमार्गान्तिविधानं । एवं अक्षयान्तिविधानं । मङ्गलान्तिविधानं । करवज्रान्तिविधानं ।
 एवं करद्विज्ञान्तिविधानं । अथ मन्त्रविज्ञेयज्ञान्तिविधानं । वज्रादिहनिवारणविधानं । अग्निद्वन्द्व-
 मन्त्रादिपुनःसंस्कारविधिः । तन्त्रपरोक्षदिविध्वंसज्ञानिकथनं । कथान्तज्ञान्तिविधानं । पञ्चोपस-
 नादिविधानं । एषदोषादिविधिकथनं । रिपुक्षमनादिविधानं । वनपञ्चकान्ते प्रदोषमर्चिणादि-
 विधानं । सर्वदृष्टादिविधावविधानं । वनपञ्चकाविधानं । कान्तिकदोषोद्धारादिविधिः । शंखि-
 कादिविधिकथनं । पविषारोषवाहदिविधानं । पञ्चोपाङ्गादिविधानं । अथ पञ्चोर्ध्वविधानं । भूमि-
 भेदमविधानादिकथनं । गोपनादिविज्ञान्तरविधानं । मन्त्रापरिविधानविधानं । कुडिमरवादि-
 विधानं । वनितमरवधुपननादिविधानं । भारतमरवाहदिविधानं । रामाचमकाग्रीकथादिवचन-
 विधानं । जयवचनविधानं । विवस्वद्वर्णनाद्विज्ञान्तिविधानं । कपिलापटोविधानं । त्रिकवापा-
 विधानं । मन्त्रसूत्रादिविधानं । अर्द्धदण्डोपमविज्ञान्तरविधानं । सन्तुष्टविधानं । हस्तारोषवादि-
 विधानं । हस्तपुत्रवचनविधानं । अक्षयवर्णान्तेपरोक्षरविधानं । सर्वमद्विगारविधिकथनं ।
 हयोद्धर्षविधानं । माराचमवक्तिविधानं । नागवक्तिविधानं । वैनरद्वौदःखविधानं । प्रेनकर्मवि-
 पुत्राहुनमरवविधानं । वज्रदोषवरविधानं । सर्वदृष्टपञ्चतुष्टवरविधानं । मन्त्रलोकारविधानं ।
 प्राङ्गादोषाचमविधानं । वासुपुत्रनादिविधानं । पुत्रज्ञान्तिविधानं । पुत्राद्विज्ञान्तिविधानं । मन्त्र-
 भेदादिविधानं । केतुपुत्रादिविधानं । मुक्तापुत्रवाहदिविधानं । सर्वविधसंमकुपनिकावविधानं ।
 नागवज्रावरविधानिकथनम् । इति श्रुम् ।

No. 3242 विष्णुयामपद्धतिः । Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent. 720 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit. Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Vishṇu-yāga-paddhati. Rituals for a rite for the gratification of Vishṇu. The object of the rite is prayer for progeny. The details of the rite varies according to the caste of the performer. By Ananta-deva, son of A'padeva.

Beginning. नमः शिवायः । दिविषी च उक्तः पुमान् जगन्नाथसि वीजभूतः ।

वेदेः प्रथमः सुमनुष्यः सुतेः । वन्द्यः च तदेवमवस्यते ॥

समिधः ।

ਸੁਖੇ ਰਖੇ ਸੁਖੇ ਬਾਰੇ ਸੁਖਾਖਰੇ ਸੁਖੀਖਰੇ ।

ਸਾਹਿਬਾ ਪੁਰਖਾਸਾਧ ਖਰੇ ਫੁਰੀਯੋ ਵਿਘਨੇ ।

दन्वासीयवाकः कारिकादकां कुराक्यै ।

अग्निषोडशभिः उक्त्यर्थेयिका कथार्थम् । इत्यादि ।

End.

अग्निषोडशोदितरमेवरायानां पूर्ववदिति अनुसंधानाधिकारिकी वैष्णव-

वाक्योक्तः ।

— — — — —

वाक्यवैष्णववाक्यां अत्रार्थं विवक्ष्यं ।

अकारोक्त्यन्तमेव देव तुभ्यं वक्ष्ये ॥

Colophon. इति वेदपारायणसामान्यविधिना कथी विष्णुवाक्यवदितिः समाप्ता ।

संवत् १८७० ।

विशेषः । अत्र वैष्णववाक्यवदितुषकाद्येव अतीवविधिका वैष्णववाक्यः कर्तव्य इति विवक्ष्य-
वचनपूर्वकं वाक्यवादीनां अन्ते नमस्कृत्येति कर्तव्यवाचिकवचनं । उक्त्यन्तमेव । इति अम् ।

— — — — —

No 3243. वेदपारायणाङ्गहोमविधिः । Substance, country-made paper, 10½ x 5½ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Extent, 307 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Vedapāraṇāṅga-homa-vidhi. Rules for the performance of a homa rite preparatory to the reading of the Vedas with a vow. By Bālakṛiṣṇa. The colophon is wrong.

Beginnign. वनोवावाचयौ देवो वक्ष्ये च कथ्यते ।

अन्तेदमन्तमेव प्रोक्तव्यम् अत्र च ।

अग्निवाचादिषु वृत्ता अन्तेदे देवमात्मनः ।

वाक्यवैष्णववाक्यां अत्रार्थं विवक्ष्यं ॥

अत्र पारायणविधिवाक्यं । अथादौ अतीवविधिका अग्निवाच्ये । इत्यादि ।

End.

आमवेदकमग्निं कथ्यं भावयन् संजायं । अ० ४२ अ० ११ ।

Colophon. इति अनुसंधानाधिकारिकः ।

विशेषः । वेदपारायणवादी प्रोक्तविधिसामान्यविधिवचनं । अत्रां देवमात्मनः कथ्यते ।

— — — — —

No. 3244. सत्कर्मोध्यप्रदर्शनी वा बह्वचकर्मप्रबोधकारिका । Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 44. Lines, 10 on a page. Extent, 1,155 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Satkarmādhva-pradarśanī ALIAS **Vahvriohakarman-pra-yoga-kārikā.** Memorial verses giving directions for the performance of R̥g Vedic rites and ceremonies. The rules paraphrased are of Śākala, but the paraphrast withholds his own name.

Beginning. प्राचक्षीतं प्रवीणं यत्ने बह्वचकर्मणा ।
कारिकावाक्यं ननु तदेव हि सम्यक् ।
आचार्येण च वै वाच्यं सत्कर्मोध्यप्रदर्शनी ।
गोचरे कारिकेणैव वद्विषेण तु लोकिने । इत्यादि ।

End. बह्वचकार्यं चाप्यवदन्त्येते महर्षयः ।
यस्या विपत्त्यां हिं कुर्वन्त्यादि + + विदुः ।
(यतः परं अधिपत्यान् परिशेषार्थं नास्ति ।)

विषयः। आग्नेदिना वनस्पत्यादिकर्तुं कर्तव्यं विधेयैरनिकर्मकालादिविषयः । यत्र
अनेन उपनयनविवाहश्राद्धादिविधिनिषेधश्च ।

No. 3245. विध्यपराधप्रायश्चित्तलघुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 297 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vidhyaparādha-prāyaścitta-laghu-vṛitti. Exposition of the rules relating to expiations for errors and defects in the performance of rites. By Kṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning यत्र विध्यपराधे प्रायश्चित्तिः । विहितकालकरणेऽथवा वा प्रायश्चित्तिः
कर्तव्यः । अपराधे यमि नष्टेनवा विहितमस्ति चेन् तदेव कर्तव्यं । इत्यादि ।

End. इति संक्षेपः । तथा आचार्यः । बह्वचकर्मणं विधिविनि विध आचार्यो-
क्तुंवादिनि कलाज्ञानि विध्यपराधे प्रायश्चित्ताणि ।

वेदवेदाङ्गपाराशर्यकमहासहस्रं ।

वायानादीयथास्ति (?) कर्तुमितिः प्रायश्चित्ता ।

बोधव्युत्पत्त्यर्थम् ।

विषयः । अग्निहोत्रादिषु इति विधिवराधे नच नच शीतपाचयिषविधिकवचनपूर्वकं
नचग्राह्यावद् ।

No. 3246. विवेकदीपकः । Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 216. Lines, 11 on a page. Extent, 6,385 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Viveka-dīpaka. Rituals for the performance of the sixteen great acts of beneficence enjoined in the Śāstras. By Dāmodara. The codex is incomplete.

Beginning. आदिनः यत्र यथावि कथितानि । — — — दामायां यथाविधिच-
पकोऽवदन्तो च कर्मकायां यत्नं प्राधान्येन मुक्तापुत्रादिषोडशमहादानविधेयः कर्मकः ।

End. अथ दत्ता ददन्ति नैऋते देवदत्तमभिविच मुक्तादीन्मादाय विष्णुं संकुल
पादेत्यादिवा पुत्रं यचयते मुदेऽकाकावृत्ति—इतः परं कथितं ।

विषयः । मुक्तपुत्रादिषोडशमहादानविधितन्त्रबोधोदाहृतम् ।

No. 3247. वटोद्यापनविधिः । Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1600. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Vatodyāpana-vidhi. Rules for the dedication of a Vata tree according to the ordinances of Baudhāyana.

Beginning. यत्र वटोद्यापनविधिर्लिखितं : नच काकः, यवाजीवकः । कापवाद्दन्ते
वर्गे दत्तं ददन्ति वा । नतः काकवने वने कुर्मोद्युद्यापनविधौ । इत्यादि ।

End. दीमायांकाकादिवा वनोद्य कथं दृष्टविधादिभुः बोध्यायः वन्युहो
भृष्टीत—इति ।

Colophon. इति वीचापकोऽवदन्तोद्यापनविधिः । आढे १९११ ।

विषयः । वीचापकोऽवदन्तोद्यापनविधिविधिवचनं । मन्त्रबोधवचनम् ।

No. 3248. वशीकरवखोजम्। Substance, country-made paper, 7½ x 4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 25 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vaśīkaraṇa-stotra. A hymn in praise of the goddess Vārāhī for the purpose of bringing the creation under one's control. It is apparently an extract from some Tantra or other.

Beginning. चक्र चोक्कणाराचोचोक्कणचक्र चक्रः अचिः चिरचि माचनी चचनीमुळे चकीकरचणाराचो रचना रनि चुरचं ओं चोचं रनि मुचं चं अचिः चारचोः ओं चोचकं माओ इत्यादि ।

End. लक्षाद्वयं वाराणि जगत् पश्यं ब्रह्मकुद ।
 वरुणावसिद् देवास्त्रिदशः सः परोक्षः ॥
 कोऽभ्युदय + अस्मा वः (२) वाचस्पति वा ।

Colophon. इति ब्रह्मोक्तसंस्कृतं सम्पूर्णम् ।
 विद्युतः । ब्रह्मोक्तसंस्कृतसंस्कृतसंस्कृतसंस्कृतम् ।

No. 3249. **वामनवचनप्रतिविधिः ।** Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 11\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 226 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Vāmanajayanti-vrata-vidhi. Rituals for the performance of the fast called *Vāmanajayanti-vrata*. It is performed on the 12th of the waxing moon in the month of Śrāvaṇa. It is an extract from the latter portion of *Bhaviṣya Purāṇa*.

Beginning. यह परबहादुरी नामधूनी सिक्खे। नाथपरायुषिका नम इव
अथवि अन्तारे व मनकवाचनवर्णिकसिद्धोत्तराग्नि परबहादुरीनाम्ने—इत्यादि ।

End. धूमो यवेक्षया राजन् कर्मवीर विधिः क्षुतः ।
 एवं हन्ते हन्ते वक्षुन् वक्षुं पुष्पं नक्षिणीध मे ।

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे वासवप्रवृत्तौ वनोद्यायनं कथ्यम् ।

विषयः । कवचहादकां शान्तमनस्वीकृतविधिकरणम् । नच मत्पुत्रोत्पत्त्यर्थम् । उद्यापन
विधिकरणम् ।

No. 3250. विधुरोपाखनम् । Substance, country-made paper, 12 x 8 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 33 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vidhuraupāsana. Rules for the performance of sacrifices by a widower who is in a condition to marry again. The work is especially devoted to the A'dhāna rites, and the rite of cremation.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रे नमः ।

विधुरकर्मोद्धविधिना विधुराष्टे पुनरुपाखनम् । अष्टिष्वे उद्धिष्वे वापुमिभिः पक्षेष्टे
श्रीविद्यामाराद्विद्यादाय—इत्यादि ।

End. आष्टिष्वे नक्षत्रादेव देवेदोपाखनमाष्टिना ।

विधुरं विधुना नक्षत्रादिष्वेष्ट कुमाष्टिना ।

Colophon. इति विधुरोपाखनम् ।

विषयः । अतश्चोक्तं विद्यादायकर्मैकं आष्टिष्वे विधुरोपाखनविधिमाष्टिनादाय श्रीवा-
दिकर्मैकमाष्टिष्वेष्टम् । नक्षत्रोपाखनम् । एवं पुनरुपाखनविधिकर्मम् । दायादिविधिकर्मम् ।

No 3251. यतिमञ्चाविधिः । Substance, country-made paper, 10 x 5½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 184 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yati-sandhyā-vidhi. Rules for diurnal religious duties, prayers and worship for Yatis. Anonymous.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रे नमः ।

अथ यतिश्रीविधिः ।

उत्तिष्ठ (?) देवदत्तं आचम्य नमोचनाः ।

मन्त्रं पितरः कर्मैः करिष्येऽथवाहोचनं (?) । इत्यादि ।

End. ॐ नमो नमः, परमेश्वरनमो नमः, परात्मनमो नमः । अथपुन-
रुपाखनविधिः । इति नमः ।

विषयः । यतीनां श्रीविधिकर्मम् । दक्षयजुषादिविधिकर्मम् । श्रीविधिकर्मम् ।
अथविधिकर्मम् । अथ श्रियोपनिषत् । आचमनम् । पुनरुपाखनम् । अथविधिकर्मम् ।

			No.	Page.
Kavi-kafikāṇa, ...	...	...	4025	160
Kavi-karṇa-pūra, ...	...	...	3322	75
Kavi-nandikā, ...	...	...	4123	240
			4154	263
Kavindra-chandra, ...	...	...	4238	229
			4228	319
			4229	320
Kavindra-chandro-daya, ...	...	...	4154	263
Kavindrā-chéryya-sarnavati, ...	...	...	4028	162
Kavindra-kalpadruma, ...	...	...	4028	162
Kāvya-lāṅkāra, ...	...	...	3329	82
Kāvya-lāṅkāra-ṭippaṇṇi, ...	...	...	3329	83
Kāvya-vilāsa, ...	...	...	4125	242
Kesava-misra, ...	...	...	3307	55
Kesava-svāmī, ...	...	...	4128	244
Kevali-bhukti-vyavasthā-dvātriṃśikā, ...	...	...	3347	93
Kīrtti-barddhana-muni, ...	...	...	3390	129
Kis'ori-mohana-gosvāmī, ...	...	...	3274	25
Kleśa-hānopāya-dvātriṃśikā, ...	...	...	3339	90
Kokilā-vrata, ...	...	...	4108	228
Kripārāma, ...	...	...	3376	115
Krishṇa-bhakti-sudhārṇava, ...	...	...	4057	182
Krishṇa Bhaṭṭa, ...	...	...	3245	5
			4134	248
Krishṇa-chandra, ...	...	...	3376	115
Krishṇa-jivana, ...	...	...	3376	115
Krishṇa-kes'ava, ...	...	...	3376	115
Krishṇa-misra, ...	...	...	4058	183
Krishṇānanda-sarasvati, ...	...	...	4087	210
Kṛitya-maṇjari, ...	...	...	4093	217
Kṣama-kalyāṇa, ...	...	...	4016	153
Kṣemaja, ...	...	...	3336	83
Kṣema-kutūhala, ...	...	...	4062	191
Kṣema-s'armā, ...	...	...	4064	191
Kṣemendra-nātha-kavi, ...	...	...	3272	23
			3273	24
Kṣhulla-kumāra-kathā, ...	...	...	4007	14

	No.	Page.
Kumārila Bhaṭṭa, ...	4066	196
Kuṇḍa-maṇḍapa-Siddhi, or Kuṇḍasiddhi (saṭika), ...	4106	226
Kuṇḍa-maṇḍape-paścīma-dvāra-sūmāni, ...	4111	231
Kuñjara-gaṇi, ...	4110	230
Kuṣhmāṇḍa-homa, ...	4107	227
Kuṣhmāṇḍa-vrata, ...	4126	242
Kutarka-graha-nivṛtti dvātriṃśaikā, ...	3354	100
Kuvalāyaṇanda-khaṇḍana, ...	4084	209

L.

Laghu-vivaraṇa, ...	4122	238
Lakṣmana Bhaṭṭa, ...	3289	39
Lakṣmi-dhara-sūri, ...	{ 3265 1023	17 153
Lakṣmi-kirtti, ...	4170	230
Lakṣmi-vallabha, ...	4110	231
Lakṣmi-vrata-kathā, ...	4139	252
Lalita-vistarā, ...	3345	94
Līṅga-paddhati, ...	4140	253

M.

Madanarāja, ...	4153	261
Mādhava Bhaṭṭa, ...	3294	42
Mādhavācāryya, ...	3326	80
Madhumatī, ...	3379	118
Madhusūdana-Vāchaspati, ...	3379	118
Māgha-māhātmya, ...	4201	298
Mahādeva-kelakāra, ...	4128	244
Mahādeva-paricharyyā-prayoga, ...	4121	239
Mahādeva-paricharyyā-sūtra-vyākhyā, ...	4137	251
Mahā-gaṇapati-krama, ...	4144	255
Mahā-Lakṣmi-stotra, ...	4147	257
Mahā-līṅgārchana-bidhi, ...	4148	257
Mahā-nisīha-suya-kkhandha, (Mahā-nisītha-śruta- skandha), ...	3355	10
Mahā-nyāsa, ...	4226	318
Mahārṇava, ...	4153	261
Mahāśena, ...	3287	36

	No.	Page.
Mahá-vákyártha-vivarana, ...	4183	247
Mahá-Vishṇormahá-stuti, ...	4146	256
Mahimnaḥ-stava-kaumudī, ...	8384	123
Mahī-tilaka-sūri, ...	8302	51
Malamāsa-tattva-vivriti, ...	3366	108
Malamāsa-vrata, ...	4182	246
Malaya-giri, ...	{ 8262 4207	{ 14 304
Malli-nátha, ...	3289	88
Mánasa-pújá, or Avyakta-mūrti-mánasa-pújá, ...	4040	170
Mánasa-snána-vidhi, ...	4131	246
Maṇḍala-vidhi, ...	4152	261
Manda-smita-śaṭaka, ...	3268	20
Mándhātá, ...	4153	262
Maṅgala-pújá-vidhi, ...	4143	254
Maṇi-karpiká-śhṭaka, ...	4223	319
Maṇi-karpiká-stotra, ...	4151	260
Māṇikya-chandra, ...	3307	55
Manmatha, ...	4062	191
Manohará, ...	3369	110
Manohara Goswámī, ...	3334	87
Manoramá, ...	3332	85
Mantra-kaumudī, ...	3383	122
Mantrártha-dīpiká, ...	3305	52
Márga-dvātrimsiká, ...	3362	104
Marma-prakásiká, ...	4063	194
Masi-s'rāddha-mánopanyāsa, ...	4033	166
Masi-s'rāddha-vidhikrama, ...	4034	166
Mathāmnāya, ...	4145	255
Mati-chandra, ...	4011	149
Mātri-datta, ...	4210	307
Matriká-bheda-tantra, ...	4205	302
Mauna-mallári-dīksanita, ...	4033	166
Mauni-máhātmya-vrata, ...	4150	259
Megha-dūta-ṭiká, ...	3371	112
Meghamálá, ...	4222	315
Mina-nátha, ...	3325	79

	No.	Page.
Mitrā-dvātrimśikā, ...	8352	99
Mrigāreeṣṭi-hautra, ...	4188	251
Mṛityuñjaya-mānasa-pūjā-vidhi, ...	4149	259
Mṛityuñjaya-tantra, ...	4204	301
Mudrā karana, ...	4203	300
	3267	20
Mūka-kavi Śārva-bhauma, ...	3268-69	21
	3291	40
	3295	43
Mukha-vartanī, ...	3328	78
Mukti-dvātrimśikā, ...	3343	96
Muktyadvesha-pradhāna-dvātrimśikā, ...	3360	103
Mūla-deva-kathā, ...	3386	125
Mālyādhyāya, ...	4120	239
Munichandra-sūri, ...	3321	75
Murāri-mis'ra, ...	3353	122

N.

Nāga-deva, ...	4119	218
Nāga-vali, ...	4197	293
Nāga-vali-prayoga, ...	4185	285
Nāgeśa-bhaṭṭa, ...	4117	236
	4063	194
Nakṣatra-satra-prayoga, ...	4181	281
Nakṣatra-satra-sūtra-vyākhyā, ...	4180	280
Nandi-sūtra-or Nandyadhyayana-sūtra, ...	4196	294
	4114	233
Nārāyaṇa Bhaṭṭa, ...	3368	109
	4185	285
	4219	372
Navaratna-(saṅka), ...	4036	181
Nemi-ctandra-siddhānt-deva, ...	3292	41
Nemi-dūta, ...	3276	27
Nigama-tattva śāra, ...	4184	284
Nigoda-ṣaṭ-trimśikā-vivṛiti, ...	3321	75
Nigoda-vichāra-gāthā-ṣaṭ-trimśikā-sūtra, ...	3320	75
Nirṇaya-sindhu, ...	4233	322

			No.	Page.
Nis'i-bhārgava-vratodyāpana, ...	...	...	4182	282
Nīti-mañjarī-bhāṣya-(samūlpa), ...	...	...	4188	288
Nivandha-mahā-tantra, ...	...	...	4265	348
Nivandha-saṅgraha, ...	...	...	4012	149
Nrisinha-bhaṭṭa, ...	...	...	8241	1
Nrisinha-daivajña, ...	...	...	4095	215
Nrisinha-paricharyā, ...	...	...	4232	322
Nyāya-dīpaka, ...	...	...	4065	196
Nyāya-kandali, ...	...	...	4186	235
Nyāya-mañjūśā-nyāsa, ...	...	...	4200	298
Nyāya-ratnākara, ...	...	...	4066	196
Nyāya-saṅgraha, ...	...	...	4199	297

O.

Ogha-niryukti-sūtram, ...	...	...	3260	18
Ogha-Niryukti-ṭīkā, ...	...	...	3261	14

P.

Pada-prakāśikā or Trikāṇḍa-maṇḍana-vivaraṇa, ...	...	...	4171	274
Pādāravinda-śataka, ...	...	...	8267	20
Padārtha-prakāśa, ...	...	...	4119	237
Pada-vidhānānukramaṇi, ...	...	...	4245	335
Padma-jineśvara-sūri, ...	...	...	8285	34
Padma-mandira-gaṇi, ...	...	...	8265	18
Padma-nābha, ...	...	...	4146	256
Padma-sundra, ...	...	...	8392	181
Pāka-yajñādi nirṇaya, ...	...	...	4213	309
Pakṣa-homa vidhi, ...	...	...	4192	291
Pañcha-kalpataru, ...	...	...	8311	65
Pañcha-krośi-māhātmya, ...	...	...	4193	291
Pañchākṣhara-māhātmya, ...	...	...	4209	306
Pañchama-saṅgraha-ṭīkā, ...	...	...	4207	304
Pañchamā-s'rama-vidhi, ...	...	...	4238	329
Pañchapakṣhi-s'akuna, ...	...	...	4239	330
Pañcha-prakaraṇi or sat-sukhānubhava, ...	...	...	4244	334
Pañchāśaka-ṭīkā, ...	...	...	4208	306
Pāṇḍ udāsa, ...	...	...	4186	287

	No.	Page.
Pāṇḍuraṅga-sūri, ...	4263	348
Parabhū-prakaraṇa or Parabhū kathā, ...	4198	296
Pārāyaṇa-stotra, ...	4220	313
Pārekhada-sūtra, ...	4190	289
Pārtha-sārathi-misra, ...	4066	196
Paryyankāśaṇcha-vidhi, ...	4194	292
Paśu-bandha-prayoga, ...	4177	278
Paśu-hautra, ...	4176	277
Paśu-maitravarupa, ...	4175	277
Pātāñjala-yoga-lakṣhaṇa-vichāra-dvātrimśikā, ...	3358	102
Phālguna-kṛishṇa-chatūrthī-vrata, ...	4221	314
Piṇḍa-niryukti-vritti, ...	3262	14
Piṅgala-ṭikā, ...	3324	78
Piṣṭa-paśu-mīmāṃsā, ...	4219	312
Prabhākara-Bhaṭṭa, ...	3288	37
Prabodhini, ...	3367	109
Pradosha-vrata-nirṇaya, ...	4230	320
Pradosha-vrata-prayoga, ...	4224	316
Prajñi-kara, ...	3394	132
Prāñā-bharaṇa-(saṭika), ...	3275	26
Prāñā-bharaṇa or Rāja-varṇana, ...	4240	331
Prapañcha-sāra-viveka, ...	4027	161
Prasanna-rāghava, ...	3309	59
Prasastikā-prakaraṇa, ...	4231	321
Prasasti-kārikā, ...	4024	159
Prasāna-bhairava, ...	4179	279
Prasānottara, ...	3389	127
Pratāpa-nārasinha, ...	4185	285
Pratāpa-rudra, ...	4104	222
Pratya-pratāpa-mārtaṇḍa or Kāla-nirṇaya-saṅgraha, ...	4104	222
Pravañchana-sāra-lālāvabodha, ...	3263	17
Pravañchana-sāroddhāra-sūtra, ...	3266	18
Pravāsa vidhi, ...	4235	327
Prayāga-māna-vidhi, ...	4188	288
Prāyaścitta-kadamba-sāra-saṅgraha, ...	3380	119
Prāyaścitta-kutūbala, ...	4067	197
Prāyaścitta-tattva-ṭikā, ...	3375	114

			No.	Page.
Prayoga-dīpikā, ...	...	...	4285	326
Prayogaratna-mālā, ...	...	...	{ 4167	272
			{ 4228	315
Prayoga-vaijayantī, ...	...	...	4212	308
Prithvī-malla, ...	...	...	4158	262
Punaḥ-sandhāna, ...	...	...	4236	328
Punarādhya-prayoga, ...	...	...	4178	278
Punarādhya-sūtra, ...	...	...	4189	288
Purāṇa-sāra, ...	...	...	3310	62
Pūrta-prakāśa, ...	...	...	4195	298
Puruṣārtha-chintāmaṇi, ...	...	...	4237	328
Puruṣa-sūktārā-dhāna-vidhi, ...	...	...	4191	290
Pūrva-seva-dvātrimāikā, ...	...	...	3359	108
Pushpa-mālā-prakaraṇa, ...	...	...	3386	85

R.

Rādhā-mohana-goṣaṁī, ...	...	...	{ 4057	182
			{ 3374	114
Rādhā-nātha-śarmā, ...	...	...	3330	84
Rādhā Vallabha Bhaṭṭācāryya, ...	...	...	3366	108
Rāghava-deva-śarmā, ...	...	...	3311	65
Rāghava Rāya, ...	...	...	3310	62
Raghu-deva, ...	...	...	4242	333
Raghu-nandana, ...	...	...	{ 3306	54
			{ 3375	114
Raghu Nātha Samrat, ...	...	...	4034	106
Raghu-rāma-tīrtha, ...	...	...	{ 4137	251
			{ 4131	239
Rājā-rudra-rāya, ...	...	...	3310	62
Rāma-ācāryya, ...	...	...	3316	72
Rāma-bhadra-siddhānta-vāgisa, ...	...	...	{ 3313	70
			{ 3367	109
Rāma-chandra, ...	...	...	{ 4180	280
			{ 3307	56
Rāma-chandra-kavi, ...	...	...	{ 3369	110
			{ 4067	197
Rāma-charita or Rāmāyaṇa, ...	...	...	3396	124

				No.	Page.
Rāma-gopāla, ...	...	...	...	3376	115
Rāma-kriṣṇa, ...	...	...	...	{ 3364	106
				{ 3366	108
Rāma Kriṣṇa Nyāyālaṅkāra,	...	...	...	3391	119
Rāma-nāma-lekhana-vidhi, ...	...	...	...	4217	311
Rāmānanda Tarkapañchānana,	...	...	...	3311	65
Rāma-sahasra-nāma stotra, ...	...	...	...	4225	317
Rāma's'vara Bhaṭṭa,	...	...	...	4114	233
Rasa-siṅha, ...	...	...	...	3283	33
Rāsa-mimāṃsā, ...	...	...	...	4021	156
Rāsa-pramāṇa, ...	...	...	...	4058	183
Rasa-taraṅgini, ...	...	...	...	3377	117
Rasa-vatī, ...	...	...	...	3333	86
Rāsa-yātrā-riveka, ...	...	...	...	4059	184
Rasika-Raṅgadī, ...	...	...	...	3274	25
Ratna-kosha-kāra-mata-vichāra,	...	...	...	3370	111
				{ 3296	44
Ratna-s'ekhara-gaṇi, ...	...	...	...	{ 4199	297
				{ 4200	298
				{ 3387	126
Ratna-s'ekhara-sūri, ...	...	...	...	{ 4014	151
				{ 4075	202
Ratna-siṅha-sūri, ...	...	...	...	3321	75
Ravi-chandra, ...	...	...	...	3395	184
Ravikara, ...	...	...	...	3371	112
Raviroṣā-vrata, ...	...	...	...	4246	337
Rishabha-sena, ...	...	...	...	3303	51
Rishyanukrama, ...	...	...	...	4214	309
Roga-śānti, ...	...	...	...	4218	312
Rudra-bhāṣya, ...	...	...	...	4210	307
Rudra Deva, ...	...	...	...	{ 4185	285
				{ 4195	293
Rudra-kavi, ...	...	...	...	3279	80
Rudra-nyāsa, ...	...	...	...	4219	311
Rudraṭa, ...	...	...	...	{ 3328	82
				{ 3329	83
Rūpa-govāmī, ...	...	...	...	3278	29

S.	No.	Page.
Sachchidá-nandá-rama, ...	4254	348
Sadá S'iva Sári, ...	4027	163
Saddrishti-dvātrimśikā, ...	3355	101
Sādhū-sāmagrya-dvātrimśikā, ...	3342	93
Sāgara-chandra-sūri, ...	3265	18
Sajjana-stuti-dvātrimśikā, ...	3349	96
Sākala, ...	3244	5
Sākala-chandra-gaṇi, ...	3259	18
	4038	169
Sākala-harsa, ...	4010	148
Sākaśyana, ...	4015	151
Sāli-vāhana, ...	3317	73
Samarā ditya-charita, ...	3390	128
Samarāja-dīkṣita, ...	3333	87
Samaya-sundara-gaṇi, ...	3344	93
	4038	169
Sāmba, ...	3335	88
Sāmba-pañchāsikā, ...	3335	88
Sāmba-pañchāsikā-vritti, ...	3336	88
Sambhu, ...	3280	30
Samyagdriṣṭi-dvātrimśikā, ...	3397	139
Sandhyā-prayoga, ...	4257	343
Saṅgha-paṭṭaka-prakaranāvachūri, ...	4018	154
Saṅgrahana-dīpikā, ...	4174	276
Saṅjīvanī, ...	3289	33
	4035	167
	4040	170
	4043	172
Saṅkara-śāstrya, ...	4133	247
	4151	261
	4238	329
	4228	319
	4229	320
Saṅkara-Saṃhitā, ...	4050	183
Saṅkṣā-śrāvaka-kathā, ...	4008	145
Sānti-chandra-gaṇi, ..	3259	12

	No.	Page.
S'anti Sūri, ...	4016	152
Sanyāsa-dīpikā, ...	4258	343
Sanyāsa-varaṇa, ...	4053	178
Sapta-dati-kāvya, ...	8317	73
Sarajānapda-tīrthā, ...	4068	198
Sarvānuक्रमanikā, ...	4135	249
Sarvānuक्रमा prayoga, ...	4259	345
Sarvarāja-gaṇi, ...	3304	52
Sarvārtha-siddhi, ...	8351	98
Satkarmādhva-pradars'ini, ...	3241	5
Satta-sayā-kāvya, ...	3317	73
Satyarāja-gaṇi, ...	3393	132
Saubhāgya-kavacha, ...	4215	310
Saunaka, ...	4243,	333
	4245,	335
	4252,	339
Savitragṇi-prayoga, ...	4253	340
Sāyana, ...	3326	80
Serya-sevakopades'a, ...	3272	23
Shadabda-prāyas'chittādi-paddhati, ...	4118	237
Shadāvas'yaka-vritti, ...	3302	50
Shad-dars'ana-samuchchaya-ṭikā, ...	3301	49
Siddha-chakra-mahātmya-gāthā-vritti, ...	3387	126
Siddhānta-muktāvali (saṭika), ...	4054	179
Siddha-sādhya, ...	3284	84
Siddhasena-gaṇi, ...	3350	97
Śilā-nyāsa-vidhi, ...	4255	341
Simhānuvāka-bhāṣya, ...	4260	345
Simbastha-paddhati, ...	4264	349
Simha-sūtra, ...	3350	97
Siripāla-narindakahā, ...	4009	146
Śishyahitā or Kṛas'yaka-vrihat-vritti, ...	3263	15
Sitārāma, ...	3289	38
	3376	115
Sitārāma-sūri, ...	4109	239
Siva-āchāryya, ...	3319	74
Siva Bhaṭṭa, ...	4117	236

			No.	Page.
S'ivá-mushṭi-vrata,	...	...	4256	342
S'lesha-virodhini,	...	...	3813	70
Smṛiti-durga-bhañjana,	...	...	4055	180
Sománga-pána-káriká,	...	...	4261	346
Soma-saṅgraha,	...	...	4167	272
Soma-sundara,	...	...	{ 4199	297
			{ 4200	298
Soma-yájamána,	...	...	4169	273
Sráddha-dinakṛitya-ṭiká,	...	...	3281	81
Sráddha-dípa,	...	...	3365	107
Sráddhádi-viveka-kaumudí,	...	...	3381	119
Sráddha-pradípa,	...	...	3365	107
Sráddha-vibhakti,	...	...	4262	347
Srávaka-dinakṛitya,	...	...	3297	45
Srávakárádhana,	...	...	3344	98
Sṛidhara-Bhaṭṭa,	...	...	4186	286
Sṛiguru-kavacha,	...	...	4079	206
Sṛiguru-stotra,	...	...	4078	205
Sṛikalpa-saṅgraha,	...	...	4155	263
Sṛikumára svámí,	...	...	4170	274
Sṛipála-prithvípála-kathá,	...	...	3393	131
Sṛírama-paddhati,	...	...	4211	308
Stuti-s'ataka,	...	...	3295	43
Subodhini,	...	...	3394	132
Suddhi-nirṇaya,	...	...	3308	58
Sugama-vṛitti,	...	...	4069	199
Subhira,	...	...	3289	39
Sujana-bodhakarí,	...	...	3369	110
Súla-pápi,	...	...	4059	184
Súla-taṅkeśvara-máhátmaya,	...	...	4020	155
Sumati-vardhana-muni,	...	...	339,	129
Súra-chandra,	...	...	4015	151
Surendra-súri,	...	...	4075	203
Śures'var-ácháryya,	...	...	{ 3253	9
			{ 4121	339
Śures'vara-Svámí,	...	...	4137,	251
Súryya-saṅgāra-nāma-stotra,	...	...	4112	231

	No.	Page.
Suvratā, ...	3287	86
Suvritta-tilaka, ...	3273	24
Svarga-dvāreshṭi-prayoga, ...	4254	341
Sropajña-dhātu-pāriyāya, ...	4019	154
Syāma-sundara, ...	3376	115

T.

Tantra-rāja, ...	3382	121
Taporatna Pāṭhaka, ...	4110	230
Tārā-bhakti-sudhārṇava, ...	3312	67
Tārā chandra, ...	3332	85
Tārāditraya-dvātriṃśikā, ...	3353	99
Tarka-vāgīśa-Bhaṭṭā-chāryya, ...	3313	70
Tātparyya-taraṅgiṇi, ...	3306	54
Tattva-bodha-vidhāyini, ...	3290	39
Tattva-chandrikā, ...	4061	190
Tattva dīpikā, ...	3282	32
Tattvārtha-dāstra-ṭikā, ...	3350	97
Tattvārtha-vritti, ...	3351	98
Tejorāja Pāṭhaka, ...	4110	230
Tilaka-āchāryya, ...	3264	16
Tippu-Bhaṭṭa, ...	4174	276
Trikāṇḍa-maṇḍana, ...	4170	273

U.

Udyota, or Kāvya-prakāśa-vidyota, ...	4117	236
Udhana, ...	4012	150
Upadeśa-mālā-prakarana, ...	3298	46
Upadeśa-mālā-vachūri, ...	3284	33
Upadeśa-mālā-vivarana, ...	3293	33
Upadeśa-ratna-kosha, ...	3285	34
Upadeśa-s'ataka, ...	3271	23
Utpannaikādas'ī māhātmya, ...	4168	272

V.

Vāchaspati-mis'ra, ...	3308	38
Vāchi-deva, ...	3294	43
Vāda-dvātriṃśikā, ...	4004	148

	No.	Page.
Vágtára Vidyádhpati, ...	4064	195
Vahvricha-karma-prayoga-káriká, ...	3244	5
Vaikunthánanda-tírtha, ...	4068	198
Vairágya-s'ataka-tíká, ...	3825	79
Vais'vá-naryya, ...	4102	221
Vajrasenasúri, ...	4014	151
Vakrokti-pañcbás'iká, ...	4064	195
Vallabhácháryya, ...	3831	85
Vallabha-deva, ...	4064	195
Vámana-jayantí-vrata-vidhi, ...	3249	7
Vanamálí, ...	4037	168
Vánes'vara, ...	3376	115
Vápu-bhaṭṭa, ...	4098,	217
	4120,	238
	4128	242
Vara-ruchi, ...	4017	153
Vas'ikarapa-stotra, ...	3248	7
Vas'ikarapa-vidhi, ...	4247	336
Vánu-deva, ...	3288	37
Vaṭo-dyápana-vidhi, ...	3247	6
Vátayána, ...	4065	196
Veda-páráyana-nga-homa-vidhi, ...	3243	4
Veda-vyása, ...	4227,	319
Veñkaṭa-nátha-vedántácháryya, ...	4091	213
Vidhána-málá, ...	3241	1
Vidhána-málakta-máribhaya-s'ánti, ...	4136	250
Vidhura-upásana, ...	3250	8
Vidhyaparádha-práyaśchitta-laghu-vritti, ...	3245	5
Vidvat-chitta-prasádiní, ...	4068	198
Vidyá-karupá-dhyaya, ...	3394,	132
Vidyá-vilása, ...	3279,	30
Vijayada-súri, ...	3396	137
Vijaya-sena-súri, ...	4015	152
Vijayatilaka Páṭhaka, ...	4110	230
Vikrama, ...	3276	27
Vimalodayamálá, ...	4029	163
Vinnya-dváttriṃśiká, ...	3346	94

			No.	Page.
Vinaya-prabhá Páthaka,	...	...	4110	230
Vinaya-sena,	...	...	3396	136
Vinaya-sundara-muni,	...	...	3390	129
Víra-chandra Gosvámí,	...	...	{ 3395,	133
			3274	25
Vishṇu Bhaṭṭa,	...	...	4237	329
Vishṇu-deva-śarmá,	...	...	3243	3
Vishṇu-yága-paddhati,	...	...	3294	43
Vistara-chandriká,	...	...	3373	112
Viśva-nátha-bhaṭṭa,	...	...	4116	234
Viśva-náth-súri,	...	...	4219,	312
Viśvapati,	...	...	3294	43
Viśva-prakáśiká-paddhati,	...	...	4116	233
Viśveśvara-śhṭaka,	...	...	4227	318
			4032,	178
Viṭṭala-dikshita,	...	...	{ 4054	179
			4056,	181
			4106	226
Vivádárṇava-setu,	...	...	3376	115
Viveka-dhairyyaś'rama,	...	...	3331	85
Viveka-dípaka,	...	...	3246	6
Viveka-kaumudí,	...	...	3364	105
Vivikta-náma-saṅgraha,	...	...	4015	151
Vrate-pradhána-nirúpaṇa,	...	...	4036	167
Vriddha-yavana,	...	...	4103	221
Vrindávana-chakravartí,	...	...	3323	78
Vriśhá-kapi-ś'ástra,	...	...	3252	9
Vyása dáśa,	...	...	{ 3272,	23
			3273	24
Vyavahára-mádhava,	...	...	3326	79
Vyavasthá-dípiká (As'aucha-prakarana),	...	...	3330	84

Y.

Yajñeś'vara,	...	...	3294	43
Yati-saṅgáśa,	...	...	3254	10
Yati-sandhyá-vártika,	...	...	3253	9
Yati-sandhyá-vidhi,	...	...	3251	8

			No.	Page.
Yati-vallabhá, ...	...	...	4048	175
Yoga-bheda-dvātriṃś'iká, ...	...	...	4002	142
Yoga-lakṣhaṇa-dvātriṃś'iká, ...	...	...	4000	141
Yoga-máhātmya-dvātriṃś'iká, ...	...	...	3340	91
Yogávatára-dvātriṃś'iká, ...	...	...	3338	90
Yogá-vindu, ...	...	...	3299	47
Yoga-vindu-vritti, ...	...	...	3300	48
Yoga-viveka-dvātriṃś'iká, ...	...	...	3337	89
Yuva-dīpiká (Samúhá), ...	..	...	4183	233

